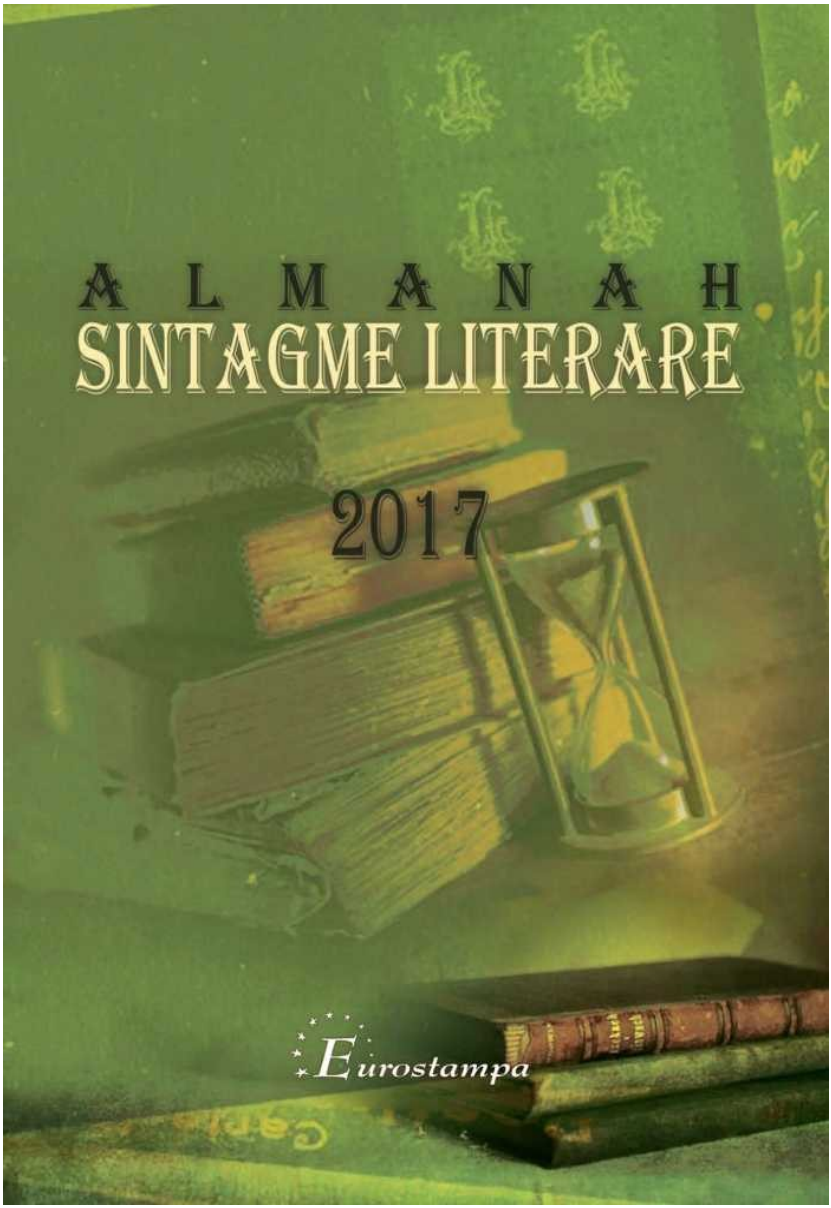
ALMANAH
SINTAGME LITERARE
2017
Eurostampa

ALMANAH
SINTAGME LITERARE

2017

Almanah editat de revista **SINTAGME LITERARE**

Redactor coordonator:
Geo Galetaru

Almanahul este ilustrat cu lucrări ale Marianei Bojan
Coperta: Mihaela Gruber

Lucrare finanţată de Consiliul Local şi Primăria Comunei Dudeştii Noi
Geo Galetaru

Almanah Sintagme literare

ISSN *2286 – 4563*
ISSN*-L 2286 – 4563*

Editura Eurostampa
Timişoara, Bd. Revoluţiei din 1989, nr. 26
Tel. /fax: 0256 – 204816
editura eurostampagmail.com
www.eurostampa.ro
Tipărit la Eurostampa

POESIS

ADELA EFRIM

pastile laolaltă cu dezgoliri aceeaşi moarte viaţa mă încurcă o iau de la capăt în aceeaşi incertitudine nu îmi mai ies la fel de bine despărţirile nu mai am curaj să vorbesc despre iubire e aproape iarnă eşti încă frumoasă, femeie cu tot părul tău alb ce îl vopseşti pe ascuns mă priveşti destul de des în ultimul timp ca şi cum ar fi pentru ultima dată ai uitat să-ţi netezeşti talia tăinuindu-ţi cu grijă coapsele sub rochie cu toate astea câte o floarea soarelui se ridică pe vârfuri să te privească curioasă dimineaţa îţi mai răsare câte un rid prin care te pătrund cu privirea îmi dau seama că tu mă ciopleşti de aceea mă simt incomplet fără tine noaptea ar fi colţuroasă cum un lup ce aşteaptă fiorul eşti încă frumoasă, femeie al naibii de frumoasă îmi venea să-ţi spun tu plecaseşi trupul meu îşi caută umbra

de teamă că ai putea trece pe lângă ea fără să o recunoşti am împins valul cu piciorul nu s-a împotrivit s-a întors când nu îl mai aşteptam venea învolburat mă acoperea eram o algă lângă celelalte goneam asfinţitul devenisem amanţi doar pescăruşii înţelegeau marea ne izbea de ponton se îndulcea sorbind sarea din noi ţipătul era singurul reper când iau norii (vata pe băţ din care se îndulcesc îngerii) muşc gura se încleiază carnea mi se desprinde de pe oase întind mâinile spre cer da fac asta de câteva ori într-o zi nimeni nu poate să-mi spună până când îmi asum despărţiri vulcanice iubiri înşirate cum ardeii iuţi pentru iarnă

Oraşul fără cer

Pe fundul mării – suflet uitat purtat în larg de refluxul indiferenţei în derivă plutesc cu ancora ruptă corăbiile salvatoare visul e abis de carne ucis

Undeva ceasul epocii s-a oprit când ne-am îndrăgostit sau când am adulmecat briza mării când am privit inocenţa zâmbitoare când am navigat pe oceanele utopiei cu uşa coliviei deschisă admiratori ai furtunilor de vară crengi golaşe din frunziş se ridică pornesc revoluţia gândului în oraşul fără cer

Timpul de pânză s-a rupt căzut-am în genune pe creste oamenii trăiesc pe ochi c-un văl în juru-mi întuneric adorm şi somn îndelung dorm în vis vorbesc cu pietre melci furnici cu zeităţile locale prin somn însă aud zeflemitoare voci de sus râd înfundat

Bucătăreala de seară se ia o cantitate considerabilă de nervi şi se despică în patru se toacă julien o mână de cuvinte demodate se călesc împreună se adaugă după gust piper şi poezie şi se stinge totul cu un vis despre labirintul lui Borges

Lumea din ciment şi sticlă consolidată cu fiare pe cer o lebădă asfalt plângând culori alb roz în parcuri benzină mii de furnici robotind oraşul poezie moment tipărit în

eternitate irizându-se în toate colţurile existenţei păsări mici din palmă blând îmi ciugulesc prea repede le dai drumul să zboare sunt păsări nu le pot ţine captive pasărea din colivie cum şi leul de la zoo sunt doar umbre câţi ochi se vor fi întâlnit pe-aceleaşi texte?

citesc citesc fără să urmăresc autorul titlul detalii citesc rar şi relaxat reprezentându-mi fiecare imagine trăind-o ca pe ultima citeşti poezii demodate culori şi parfumuri din trupul schimbător al Geei îmi spui îmi iau capsula de stres fac menajul sătulă de etichete – păpuşi ale adulţilor din pădurea de foc mâini uriaşe urlă cerului schimb ritmul frecvenţa măsura şi înzecit regăsesc

Poezia în lumea din ciment şi sticlă consolidată cu fiare pe cer o lebădă epitaf pentru anii douăzeci mi-am petrecut cea mai mare parte a anilor mei douăzeci luptându-mă îndelung cu mine devorat de o silă imensă de ceea ce devenisem m-am dispreţuit cu sete pentru cea mai mare parte a decadei ca să pot supravieţui acestei bătălii mi-am petrecut cea mai mare parte a anilor mei douăzeci înghiţind somnifere şi îmbătându-mă crunt de câte ori am putut am petrecut prima jumătate a anilor mei douăzeci învăţând la şcoli alese şi citind, haotic şi plin de entuziasm tot ce mi-a picat în mână apoi am petrecut a doua jumătate a anilor mei douăzeci uitând aproape tot ce am învăţat şi am citit în prima jumătate a anilor mei douăzeci mi-am petrecut o bună parte a anilor mei douăzeci consumând, fără discriminare, haşiş şi marijuana pe unde am apucat în ultima parte a anilor mei douăzeci am fost îndrăgostit nebuneşte de o himeră pe care o mai visez uneori şi mă umple de tristeţe de fiecare dată am început prima parte a anilor mei treizeci făcând pace cu mine – lumea zice că e doar un firav armistiţiu care n-o să dureze prea mult acum îmi petrec prima parte a anilor mei treizeci muncind până la epuizare şi îmbătându-mă de câte ori pot îmi mai petrec prima parte a anilor mei treizeci mergând la prostituate o dată pe săptămână şi scriind câte două poezii pe lună cu o

regularitate de ceas helvetic urbancolia poem recenzie mi-a luat o după-amiază întreagă o bucată bună din seară 4 cafele şi aproape un pachet de camei galben să dau gata *Urbancolia* lui dan sociu intoxicat de cofeină şi nicotină am luptat câteva ore bune cu această lungă diaree existenţială de vreo 200 de pagini despre dragoste, singurătate şi delir pe la începutul serii pe când mă apropiam încet de finalul romanului mi s-a aplecat de la prea multă cafea şi a trebuit să cobor la cramă de unde m-am aprovizionat cu trei sticle de vin pentru a face faţă restului de lectură şi ce mai rămăsese din zi dar e prima carte adevărată pe care am citit-o în ultimii şase ani lucru care nu mă lasă deloc indiferent

5X4

umbre delicate fac mâinile soţiei frământând pâinea trăirilor imediate o pată pe covor! e soare acolo furnicile se rostogolesc în plăcerea luminii n-au gânduri despre mâine eu dormitez cu ziarul în mână Bach zumzăie cu vioara lui în ea se îneacă o muscă beată departe, o statuie plictisită face semne undeva e oraşul transpiră subteran, interurbane ţevi aduc lichide sub presiune un intestin suspină, viaţa e prea lungă…

şi solzii mei de cataractă aşteaptă o mângâiere viziunea ta iubito în auriul temporal al toamnei

Plus – Minus destule mecanisme am desfăcut căutându-le inima arcul tic-tacului cardiac pulsul roţilor dinţate, angrenate într-un joc instabil numit viaţă trecere mea prin parcuri cu statui îngheţate în van a fost, ca şi vâslitul contra cascadelor furioase din care ţâşneau zei orbi apoi veneau ele umbrele şovăielnice ale bunicilor în satul ars plin de cai morţi şi bubuit de tunuri mai încolo s-a făcut o linişte de locomotivă abandonată în gara plină cu geamantane pe care au scris cu cărbune: spre Palestina bătrâne doamne zburau rotund din aripi atrofiate apoi cădeau grămadă la triere bătrânii şi copiii zăceau pe peron

resemnaţi după cum cerea ofiţerul blond care ne bifa cu + într-o listă lungă fără de capăt...

Efect secundar cu o zi înainte o turmă enormă de furnici mi-a năpădit casă, cafeaua, peretele vestic căutau refugiu în bucătărie la 23, exact la echinocţiu, după vaccinul de gripă a venit ploaia ameţeli, regrete cosmice să aprindem vreascuri mi-a trecut prin cap să căutăm veveriţe speriate în trecutul prezent în greşelile viitorului virtual să fiu pofta cuiva, cerşeam să devin tehnologia dragostei de consum mecanismul mecanico-subtil al sărutului fugar în gara blocată pentru iarna care vine cu nămeţi absoluţi din ceaţă şi pudră de talc apoi am văzut un melc care îşi dădea foc la casă atunci am înţeles, trăim efemer efectul secundar al doctoriei viaţă.

(obsesii şi aproximări)

* * *

Ca să te cunoşti cu adevărat trebuie să-ţi laşi timp să greşeşti abia atunci ai putea să-ţi dai seama (cât de cât)

ce cauţi „în viaţa asta, făcută din nimicuri împerecheate nu prea bine”.

să-ţi dai seama că după legile ficţiunii posibilul este realitatea iar ce numeşti tu realitate este – de fapt – ceea ce rămâne după ce posibilul s-a manifestat după ce – la rândul tău vei fi încercat să faci din ceea ce trece şi se petrece (în virtutea celor etern virtuale)

„Un fel de-a muri pentru viaţă”.

... sau măcar în numele ei am ajuns să cred că există doar bucurii (de ceva anume) care se nasc din comparaţia cu ce-am trăit deja nu mi-am dat seama (din cauza nerăbdării ce însoţeşte îndoiala) că există şi bucurii (de nimic anume) care se nasc din analogia cu ce n-am trăit încă ceea ce înseamnă că de acum încolo va trebui să trăiesc cu mai puţină nerăbdare (şi implicit îndoială)

şi asta până în ultima clipă... când faţă către faţă cu mine însumi acele analogii m-ar putea ajuta să aflu – în

sfârşit cine sunt să aflu dacă acel gol ademenitor care creşte atunci în mine este acelaşi sau doar asemeni acelui gol orbitor şi parcă visat… atunci când m-am născut * * *

Uneori fără vreo cauză sau scop se întâmplă convertirea mirabilă a inimii şi asta în pofida gravitaţiei şi a faptului că aici şi acum inerţia face legea iar eu trăiesc din echivocuri „mecanic şi apter”.

… pentru că imaginaţia nu mai are nimic pentru mine „din povara care te face imponderabil”.

a devenit – poate chiar din cauza mea - doar o simplă nevoie de consolare ceea ce înseamnă că şi eu sunt în felul meu unul dintre cei care „doar există fără să trăiască”.

dintre cei care încă n-au înţeles că un plus metaforic nu este întotdeauna un minus metafizic poate chiar dimpotrivă… pentru că întâmplarea nu e totul

Rotirea semnelor

Mereu ceva e gata să se petreacă să ne atragă în oul binecunoscut cu braţele adâncului întinse ca o jumătate de pasăre ce zbate ora în care se zahariseşte nechezatul cuielor ruginite de carne şi unde speranţa e un magnet pe frigider suntem degajările ceainicului ce fierbe ura acestor lumi în travaliu şi câtă iubire în noi de sub dărâmături unde căutăm supravieţuitori.

Mă cunoşti? îţi fac cu mâna.

Nu te ridica îţi aduc micul dejun la pat.

Metamorfoze matinale

Am ajuns teferi înainte de mulgerea luminii la Marele Rift al Memoriei de unde obişnuiam să naufragiem vis-à-vis de vis ca o bisectoare în Ereignis verzi şi mâncaţi de omizi somnivore când tu ai început să te fluturi crudă ca o desperechere de proră iar eu să secret cerneală.

Scrâşnirea pleoapelor

Mi s-a amputat salcia cu care îmi bărbieream solzii cariaţi de numismatică.

Apa Sâmbetei cum coboară din Vinerea Seacă îmi iau rămas bun de la Paznicul meu în fiecare Duminică.

Undeva la finele coridei un vultur alăptează un leu.

Celei mai frumoase

Când pleacă ea belvederea devine un patinoar sterilizat de întuneric mirosul se despleteşte în filamentele arse palmele emană frecvenţele şoldurilor gustul se încordează pe ogiva sânilor auzul dezamorsează inima ei ce bătea în urmă.

Când ea se întoarce încep unanim să mă descompun.

Vampirism

Să suferi în taină ca asinul milei să nu-ţi care greutăţile la hotelul oglinzilor.

Pe celălalt taler soldaţii sunt chemaţi să li se recolteze pursângele vărsat.

Martora focului

Ca o improvizaţie de ploaie se întind năvoadele sub măduva îngerilor.

Noi cei neregurgitaţi o folosim la chituirea gurii de vărsare a somnului căscată de bormaşina lui Fibonacci.

Cu cât interacţionezi mai puţin cu atât devii mai propriu numai ţie era gravat deasupra intrării în tâmplă când a fost vărsată amfora cu cenuşă în constelaţia icrelor.

Toate găurile au devenit nectarifere.

Bea.

un strop de fum un ger cu lună plină cântă zeiţă a lupilor sunt sub stele şi aş vrea să plec apleacă-te cu discul tău urlător pe capul uriaş o flacără neagră moartea materializează deşertul roşu tremurând sub lună sub ape fâşâind sub poalele zeiţei mângâindu-i gleznele spumoase sparte de discul auriu căzut în uitare lumina răspândea un cal zglobiu şi iubit departe

Emily Dickinson a fost în cer şi acolo a văzut un rubin uriaş eu am fost în iad şi în iad este un rubin uriaş ea se

bucură de o companie aleasă eu nădăjduiesc într-o societate distinsă satana e frumos ca un cer negru suferinţa lui e măreaţă ca o patrie comunicarea lui e ironică, sclipitoare, charismatică e o iluminare dureroasă vai de carnea care depinde de spirit casele iadului sunt înalte drepte şi raţional împietrite gândacii locuiesc şi fojgăie aici cu drag aş pleca dar al meu nu mai e nicăieri e cineva ce iubeşte în gol şi se decupează o formă pe negativ din care îţi trimite calde salutări până în centrul iadului mai este mult de mers de aici se vede un rubin uriaş ca un tron şi un ochi mare încercănat şi ochiul vorbeşte ca o gură

ADRIANA CHIDU

să călătorim vei spune zăpezilor cu ochii închişi dureroşi cu cei trei cai ai celor trei cavaleri din cele trei oraşe din cele trei ţări peste trei lumi în ai să călătorim vei spune zăpezilor cu ochii închişi dureroşi cu cei trei cai ai celor trei cavaleri din cele trei oraşe din cele trei ţări peste trei lumi în al treilea ceas la cântatul cocoşilor altă dată este acum în semnul de piatră de pe fruntea de carne ce inefabilă inconştienţă face ca trecerea ta prin lume să pară uşoară să ignori zilnic îngerii din piaţa mare a oraşului ce trişti şi resemnaţi te arată cu degetul şi îşi spun poveşti de încurajare eşti fratele meu iubitul copilul tatăl rătăcitor te-am spălat cu nisip până ţi s-au estompat formele divine şi ai rămas mirajul de amiază îndrăgostirea lipsită de obiect transparenţa dureroasă a unei amintiri ochiul cerului din templele de piatră ai îngenunchiat umplându-mă de har palmele tale miros a moarte cu cenuşă te-am presărat a moarte îţi miros coastele întinse la soare verde cristalin şi grav amprentă a uitării coamă cenuşie sincopată atâta zădărnicie tămâiere şi greaţă de sine întuneric verde cristalin şi grav moartea e în ochii tăi drumuiţi *între două*

zile, sufletul între două nopţi de cuvânt, liniştea între două nelinişti, iubirea între două destine…

Mereu înspre voi

Port povara stelei în noapte:

şi-n întuneric, lumina-mi se revarsă-n priviri mereu înspre voi.

În Cuvânt

Să încolţesc în Cuvânt, precum grâul în toamnă; mai apoi, în soarele verii, în spice-cuvinte rodind.

În Lumina

Am ales cu sufletul oştea care-mi seamănă; pe drum de stele paşii au redevenit zbor; am ales cu inima cerul la care să urc în Lumină.

*Echinox în echilibru cu Universul sufletul meu intră în echinox ca-n*tr-*o mănăstire*

— Cu smerenie.

La infinit împărţită în patru, inima stelei – şi-a mease divide la infinit lumină.

Clipa – Lumina

Sunt mii de ani-lumină întreg universul.

Eu, doar o clipă-lumină.

Să fiu

Atât de mult aş vrea să vă fiu o mare de lumină într-un strop de cuvânt şi o mare de suflet într-un strop de lumină; atât de mult aş vrea să vă fiu o mare de suflet într-un strop de cuvânt şi un strop de cuvânt într-o mare de suflet.

ADRIANA WEIMER

Lumina de stea

Se va întoarce fructul în sămânţă şi strălucirea solară în lumină de stea îşi va regăsi cerul; se va întoarce izvorul la matcă şi cuvântul în sens îşi va regăsi calea; cântecul se

va reîntoarce în sfere şi rugăciunea va renaşte calea sfinţirii.

În lumină voi apune, în lumină voi trece, cum lumina-n vitralii îndumnezeită-n Altare.

Drum spre Infinit

Venim din infinit…

drumul spre Infinit îl învăţăm într-o viaţă.

Cum arde

Cum arde timpul între două clipe, gândul între două cuvinte, lacrima între două priviri…

Cum arde apusul

ALINA MARIETA ION

Nu era nicio picătură de ploaie şi totuşi mirosea a umed ş-amar sărutai mâlul şi pe toţi copiii lui nenăscuţi din pietre şi apă.

Nu mai aveai nicio rădăcină.

Filosofia minţii

O febră ascunsă şi epuizantă este cunoaşterea de sine pentru că ea nu poate fi citită de pe buze ca pe-o speranţă sau ca pe un abis.

Oamenii-cartezieni

Ei ne pândesc la fiecare pas ca pe propria lor umbră, şi mint mereu, dar este o minciună că ei mint, pentru că pare că spun adevărul.

Dar dacă ei spun adevărul, ei mint, căci fac ceea ce spun.

Longitudinale

Ai trupul din ce în ce mai frumos şi totuşi ai plâns când te-ai privit ultima oară.

Ţi-ai găsit în colţul ochiului printre lacrimi, două aripi.

Camera surdă

Pe pluta de candelă roasă trec încolonaţi pândacii străbătând coridoare lungi până-n camera surdă.

Doar aici simt cum sângele susură-n vene vitros şi fierbinte şi liniştea calcă şi mai încet în ventricule mici de prisme argiloase.

Se reflectă totul în viduri perfecte deşi nu mai e nimeni care să spună al cui este acest gând.

Mărgele de nisip

Astăzi nu te mai grăbeşti niciunde în mersul tainic şi îngândurat pe drumul zilelor ce vin mereu şi nu poţi privi în ochi pe nimeni.

Nu te-ai temut să ceri o îmbrăţişare

Când ţi-ai dat seama că eşti doar un om obişnuit ai devenit atât de obosit încât n-ai mai putut sta în picioare, te-ai clătinat şi ai căzut lat, direct pe jos.

Ai îmbrăţişat liniştit pământul pentru că ştiai atunci că el mai lipsea din tine deşi n-ai apucat să-l mai scuturi de mizeriile lumii.

ANA MARIA GIBU

unui război interior se lovesc de cer) în partea binelui se ascunde un morman de răspunsuri fără întrebări nu te sfii să iei câte ai nevoie nimeni nu le revendică de ani buni te aştepţi să vezi cerul şi pământul dar nununu sus avem tavanul de cărţi pe care ar fi trebuit să le citeşti ca să mă înţelegi jos ard mocnit toate scrisorile pe care nu ai îndrăznit să le scrii seara poţi auzi pianul cântând singur furtuna înaintând spre noi ne-a mai rămas o toamnă şi o zi apoi tăcere jocuri inventate obişnuiam să ne jucăm cu bucăţi de oraşe părăsite atunci când părinţii nu ne supravegheau de la ferestrele blocurilor moarte tu alungai oamenii rămaşi

(încă le aud urletele)

eu reconstruiam clădiri din cioburi

(nu reuşeam să ajung la acoperişuri)

uneori ploua peste noi şi apele luau tot ce doreau în câteva clipe oamenii ne numeau zei mâniaţi aruncând în noi cu pietricele colorate seara le striveam oraşele iar ei jucau de-a v-aţi ascunselea printre ruine spuneau că suntem criminali de mici vineri seară mâine e ziua mea de naştere oraşul a apus înainte să-mi zică noapte bună hai să fugim din el este bâlci sub pământ ar fi frumos să ajungem cât mai este toamnă terogterogterog du-mă acolo unde au plecat mulţi şi nu s-au mai întors se spune că e atât de frumos am auzit că au carusele colorate şi răspunsuri pentru toate visele pe care n-am putut să le trăiesc intrarea… e undeva între două păduri de mesteceni totu-i atât de alb dragul meu nu-ţi fie frică de lumina în care s-au pierdut atâţia ne vom regăsi la carnavalul meschin unde biletul costă două suflete testament dacă te întrebi ce ne-a mai rămas priveşte peisajul care ne înconjoară uite în stânga vezi cicatricile (încă mai ard uneori mai des dor se simt furnicături sub ele ca şi cum gloanţele

ANA POP SÂRBU

Înserare

Poezia e o pânză de păianjen.
Pe buze, are un zâmbet rece.
Dar, când se-nnoptează
Şi uşa lumii rămâne
Pe jumătate deschisă, în ea intră, cu migală, nestrunita beznă.
Mestecenii sunt tot mai subţiri
Şi pământul, pe jumătate, se clatină.
Poezia e-o uriaşă picătură
Ce rătăceşte prin tine.
Ca o aşchie grea…
Piatră în lumină
Inima mea e un scarabeu.
Tot mai umilă-i gâlceava ei.

Doar norii asurzitori vor şti Ceva despre ea.
Inima ta e o literă.
O pajişte plină.
Se face ţăndări piatra-n lumină.
De grâul semănat în mine.
Ţin în mână lucruri care nu mai sunt.
Doar amurgul se strecoară Pe lângă noi.
Despăturindu-şi faţa.
Reverie
Doar şoapta verdelui stă ascunsă
Sub rubin, violete şi crin…
Doar gândul, în seiful blândeţii…
Seara, ne apropiem de Pompei.
De acea pasăre ce va promite întoarcerea…
Prim preajmă, sculptura lui Eros.
Altă viaţă. La nesfârşit.
Cu buzele solitare.
Un ţărm roşietic va lumina singura clipă…
Ţărmul
S-a stins chiparosul.
Captiv al timpului.
Stă neclintit.
Legat de catargul roşu.
De catargul negru.
Obsedant chiparos.
Nevăzut.
Şerpuitoare, memoria lui.
Lovind ţărmul.
Niciodată văzut.
Literele
O copilă şterge literele.
Ele se-ntrupează într-o apă vie.

Mângâie sâmburii poleiţi în cale.

Crezând că sunt litere.

Ea creşte, are spatele alb şi memoria bine strunită, îşi strigă numele După numele tău.

Verbe prin colb.

Pe retină.

Respiraţia-i rătăceşte pe mal.

Poemul ei e un Altul.

Ţine ochii închişi.

Literele ating dealul, pădurea.

Torţa

Se zvoneşte că poeţii lumii au obosit.

Că ritmul e agonic.

Obrazul lor atinge rotaţia pământului.

Cum dimineaţa vâscoasă curăţă frigul.

Hohotul nopţii e încă nelămurit.

Buze trandafirii are ea.

O copilă ce protestează Fără să ştie de Sărbătorile morţii.

Trage de timp, când e rugată să zgâlţâie zăgazurile.

Poartă o torţă în mâini.

Poetul întoarce Soarele spre inima ei.

ANDREI ZANCA

expiraţi, străzi gâtuite de cârciumi obscure flancate de platani peste buruiana trotuarelor în dimineaţa de duminică, când se adunau bărbaţii în jurul unei sticle clandestine pe malul apei murmurai necontenit una-alta şi eu tăceam ascultându-te, auzind cum îmi bate inima în liniştea lungă.

şi parcă străbăteam un poem uitat şi-ntr-un târziu te-ai dus fără o vorbă de rămas bun.

când poemul se scrie, se profilează undeva şi cei ce-l vor citi şi nu vor mai fi aceiaşi.

nimic nu e întâmplător, eu sunt doar bătaia de aripă a unui fluture.

mă reîntorc la mine însumi, şi nimeni nimeni nu mă poate urma acolo /ne întâlnim.

zidul să spun c-am ales noaptea, n-ar fi drept, am ales liniştea ei, căci nu bezna, lumina din mine mă înfiora, presimţirea că dincolo de iubire mai este ceva lungă e calea limpezirii, întoarcere nu există, şi parcă mă adâncesc în ani şi doar ceva abia bănuit se înalţă în mine decantând nume n-are, şi totuşi să spun c-am ales tăcerea, n-ar fi drept – se făcea că traversam un coridor tare îngust şi-n spatele meu pas după pas zidul se închidea seara serilor şi dacă murmur – *bătrâni şi copii trişti* rostirea-i durere-n compasiunea auzului.

şi dacă ar şti unde călătoresc în somn mulţi n-ar vrea să se mai trezească.

se moare, se moare cum s-a trăit, rostirea genuină fiind mereu una secondată.

eu ofer doar adâncime unei pagini.

am prins întotdeauna ultimul tren. un întârziat mereu, din setea lentă a trezirii păşind în mine însumi, netulburat în beatitudine, copilul înainte de a fi tras pe roata timpului, alunecă în adânc aşteptându-ne o viaţă întreagă.

pe copilul aceasta îl îmbrăţişez aşa vulnerabil cum a fost şi este.

umilinţa e rudă cu huma, cerul gurii unora plin de sfinţi, târziu şi prin fereastră adie mireasma de brad.

ceasul meu e lumânarea arzând înspre capătul nopţii.

efectul fluturelui sunt doar bătaia de aripă a unui fluture, am şoptit şi m-am întins în iarbă închizând ochii, glasul tău sosind cu întârziere, traversând parcă un lung coridor al morţii.

vorbeai de oraşul copilăriei noastre, de străzile bătute de atâţia poeţi inspiraţi, de atâţia poeţi

a unui timp ce te conţine întreg şi gol plin şi pustiu

4.

sufletul nu te părăseşte decât atunci când trupul a devenit deja zid cobori şi urci trepte ce te duc *acolo* de unde nu mai începi

5.

Inimă luminoasă arhipelag al iubirii pasăre *Carmen perpetuum* să ai puterea de a scrie pe fruntea celui ce te urăşte că nimic nu zboară mai departe decât privirea unui copil – cărţile ciripesc

6.

mâinile unui om nu îmbrăţişează decât nisipul ce rămâne după vis – trupul *celuilalt* este un curcubeu călător să fi fost eu visul de la spargerea oglinzii când odată cu mine a dispărut şi deşertul?

7.

păsările cresc în copaci copii în visul mamelor poezia în rugăciune poate că am fost vie şi plină de cuvinte ca o casă de păpuşi, fiecare păpuşă privea la un alt cer printr-o fereastră numai a ei

Experimentul Identităţi Matriochka

— 37 de poeme pentru omuleţii fericiţi care au reuşit să trăiască şi să nu trăiască – Fragmente – eu cred în păpuşa ce leagănă copilul

— Eu cred în păpuşile ce se joacă de-a limba maternă – iar eu, eu cred în păpuşile ce ştiu să se sărute pe inimă

1.

străin de tine şi totuşi înăuntrul tău ascultă cum se contractă universul şi pulsează prin arterele tale niciodată nu vei mai dormi pe un câmp cu lalele la răscruce te aşteaptă un înţelept zdrobit mărunt de pofta de a trăi cât o lumină pe un chip omenesc

2.

crezi că aluneci mereu într-o altă păpuşă în timp ce dormi şi visezi cum lumea începe acolo unde tu sfârşeşti aici se scriau istorii şi metamorfoze, veriga de legătură cu acele fiinţe de cuvinte s-a rupt în clipa când şobolanul a ros femeia tânără până la gazul din sânge

3.

metamorfoza metamorfozelor *Carmen perpetuum* sub arcada de clipe

ANGI MELANIA CRISTEA

mă aşez în genunchi cu coatele lipite de fragmente de meteoriţi pipăi cântecul iluminat cu degetele lipite de xilofon fierbinţi parcă între cer şi ectoplasma ultimei iubiri s-ar deschide falii inundate de lavă sub care înveţi să respiri

Arborii lumii viaţa mea sare ca într-un şotron peste mii de livezi peste ape învolburate peste prune pârguite singur demonul singurătăţii mele se aşază în faţa trenului cu valiza pregătită de cea mai mare rupere de nori poate va ploua cu meteoriţi arborii se vor îndoi albia lumii te va aştepta suflete întins pe şine să revii miroase a nuci verzi zilele se sparg de un dig cel dintre mine şi morţile clipei fotografiate parcă ieri cercul lumii ne lepăda într-o amară vie singurătate

Numărătoarea nu am simţit singurătatea care a urcat ca seva şi m-a ros pe dinăuntru mi-am aşezat pantofii pe raft să termin cu mersul pe sârmă şi să consum resturile timpului precum coaja unor copaci mestecată de bivoli de apă la radio se anunţau atentate eram nesigură între locuri comune ca într-un carusel moartea se învârtea pe lângă leşuri lumea aceasta era vie avea ochii deschişi sub valuri singură eu număram columbi nopţi arse zile limpezite cristale…

Respiraţii de august

Câmpia se umple de praf în dimineţile verii de august.

Ciulinii au ros din copaci umbre, secunde, respiraţii.

Plopi se unduiesc sub cerul roşcat, am gust de caise necoapte în gură.

Vine o toamnă cu arome de prescură!

Ca niciodată mângâi talazul ierbii aprins.

Luna se scaldă în iazul cu peşti rotund de nebună!

Nopţile scad precum trilurile mierlei, se cern culori vişinii peste dealuri.

Atâta tăcere se zbate în fluturi!

Omizi însetate îşi caută duzii…

Mi-este dor de linia albă a câmpiei, de nectarul din anii care în august descresc.

Muguri de sălcii de apă în palmele-lotus mi se lipesc.

Este un august carnal, cu iubiri-primadone.

Stele răsar sau se sting pe vitralii de cer.

Zornăie în mine lumina tainic, imatur, efemer.

Cântec la xilofon aşa pare lumea cu pereţii vopsiţi în exterior aici uleiul se scurge ca un şarpe de apă suflete cu un singur timpan miros a ratare a iarbă-de-mare a nadă a balans între morţi/ocean între vii timpul cu braţele pline de portocale se pierde în lunca unde nechează cai conabii secunde în galop iau aerul în plex se izbesc de orgia sunetelor care cântă la un singur instrument

ARMINA FLAVIA ADAM

strânsoarea dacă-mi doresc ceva din toată inima e de ajuns să închid ochii – visul vine prin spatele meu, mă cuprinde cu ambele braţe, la fel făceau şi bunicii când îmi petreceam vacanţa de vară la ţară: mă strângeau atât de puternic, încât mi-era teamă că n-o să mă mai lase niciodată să plec.

treizeci la treizeci de ani dau semne de bătrâneţe, nu mai ştiu cum se face un castel de nisip, cum se trece o iarnă în doi, ninge, mă lepăd de trup, sunt o urmă-n zăpadă adăpostind un iepure orb.

ardere de noiembrie graniţa dintre viaţă şi moarte e-atât de subţire – pot coase cu ea un abdomen despicat, pot să tai mămăliga de pe masa bunicii, deşi am spus că nu-mi mai e teamă, un şoarece mic stă să-mi crape în piept.

prima lecţie de zbor azi puii de vrăbii învaţă să cadă din cuiburi, peste câteva zile pământu-şi va face culcuş în penele lor, *asta-i o lecţie bună*, îmi zic, prind curaj, m-arunc pe fereastră, la ora când toţi se întorc la casele lor, un câine galben de spaimă latră în mine.

moartea de la fereastră într-o iarnă ca asta voi împărţi aceleaşi şine cu moartea, un accelerat în care călători zgomotoşi se împing să ocupe un loc la fereastră.

verde lumina e un adevăr aproape verde, am muşcat din ea cum aş fi muşcat dintr-un stârv.

de când m-am aruncat în gol, mama îmi aprinde la căpătâi noapte de noapte aceeaşi lumânare de piatră.

Insomnie m-am săturat până peste cap de pisici: o mie de voci, niciuna a mea, tot mai rotundă se face luna de plastic sub care un dumnezeu ranchiunos mă trage de păr.

noaptea din pahar ştiu ce înseamnă să-ndes în pahar melcul strivit într-o amiază ca oricare alta, nucul dezbrăcat de lumină, oricât aş turna, paharul meu nu se umple, golul rămas se despică în două, când strada se-mbracă în umbre de-un ceas, am două mâini stângi şi-o piatră pe umăr.

CAMELIA ARDELEAN

Dar m-am poticnit de-acelaşi pleu, Pendulând aceeaşi udă iască.

Să aprind, zadarnic vreau, scânteia, Roasă-s pân’ la oase de amurg.

De sub tălpi, gheţarii mi se scurg, Gerul împânzeşte azi *femeia*.

Am uitat când flăcări la revere Conturau simţirea-surogat-un conflict nebun, alambicat.

Unde focul drepturile-şi cere.

I-am cerut iubirii o arvună – Rămăşiţe stinse pe un rug (Ignorând destinul ignifug.

Până şi jăraticul răsună…).

S-au destrămat ninsorile din noi

S-au destrămat ninsorile din noi, Zăpada-şi scrie ultimul poem;

Sub un amurg cu voalurile crem, Redecorăm un vis din albe ploi.

Prin amintiri mai fumegă mocnit.

Pe coridoare vii, un rest de nor, Arome seci din primăveri ce mor Rescris-au, sub petale, doar un mit.

S-au risipit tăcerile din nopţi, Pictate-n bleu cu lacrimă de stea şi despletind un gând ce adormea, Pe un ciorchin, sub strugurii necopţi.

Ne-am contopit frenetice priviri – Adam şi Eva, renăscând din sloi (Un aisberg cu ţurţurii săi goi Ai reuşit, pe raze, să înşiri!).

S-au destrămat ninsorile, pe rând.

Pe harta noastră creşte-un anotimp cu aripi noi, la margine de timp, Renaşte universul mai curând…

Rondelul verilor de foc

Pe prispa verilor de foc.

Am zăbovit cu nonşalanţă – Indispensabilă vacanţă După plonjonul în amoc.

Mi-am pus din raze cozoroc.

Uzând de-a soarelui restanţă.

Pe prispa verilor de foc.

Am zăbovit cu nonşalanţă.

Avut-am lacăt la noroc.

Stăteam cu norii în balanţă.

Secătuindu-i de substanţă.

Strângeam himere-n poloboc.

Pe prispa verilor de foc…

Atinşi de frici, mai scuturăm perdeaua

Atinşi de frici, mai scuturăm perdeaua la geamul viu al iernilor din noi, înghesuiţi în vechiul muşuroi.

Ce-şi cară fericirea cu ocaua.

Prin visele-adunate în convoi.

Sulemenim ades cu bidineaua (Strângându-ne la zâmbete cureaua)

Şi soarele, pe chipul său de sloi.

Degeaba imităm caligrafia Destinului, în vechiul său zapis!

Oricâte ploi ne-ar stoarce fantezia.

La poarta nopţii nu-i nimic de zis.

Când din cenuşă s-a „născut” mumia Infernului cu iz de Paradis.

I-am cerut iubirii…

I-am cerut iubirii să renască Dintr-un ciob de vis, instantaneu.

CARMEN-MARIA MECU

ne revedem curând acolo unde ne aşteaptă istoriile cu moş Pintea koanurile motanul bezmetic pădurea

*

Iarna plantele visează cum cresc la fel ca noi în anotimpul fără nume dintre vieţi

*

O căldare de tristeţe eu plec din urmele mele grădina moare de sete sub ploaie tu pleci din urmele mele roase de viermi cad merele sub ploaie creionul 3D pleacă din urmele mele o pagină albă sub ploaie

*

plantele cresc tot mai frumos de la o viaţă la alta până când e nevoie de sufletul lor acolo în universalul compost oamenii cresc tot mai deplini de la o viaţă la alta până când e nevoie de sufletul lor acolo în universalul compost

*

cum să mă supăr pe o piatră că are ochi de piatră că nu poate vibra când pe mine mă doare eu piatra ochii durerea iluzii pe o linie orizontală dă-mi ochi de piatră înger îngeraşul meu să nu rămână singură piatra când o doare *

lasă poarta întredeschisă măcar ziua ce dacă te-a muşcat aseară un câine flămând lasă poarta întredeschisă măcar ziua poate vrea să intre flămând de iubire dumnezeu

*

creşte un Ian de cânepă în grădina noastră am patru ani moşule lupu mătuşă vârvară voi seceraţi eu împletesc legături stau la umbra cânepii mănânc seminţe uleioase şi iuţi mă toropeşte somnul dorm neîntoarsă până când mă trezeşte un piţigoi la umbra cânepii noastră *

spuneai e numai suflet fata asta acum am pus ceva carne pe mine tată dar n-am uitat cum am tăcut împreună ce noapte mai ai de făcut un drum apropo cel de la cacica încă rezistă îmi înghit lacrimile să nu-ţi ud aripile leg lumânări ieftine snopi ard mai bine pa înălţare uşoară

CARMEN SECERE

The end e linişte la teatrul de păpuşi sub pleoapele obosite dorm stele ecoul aplauzelor a amuţit scaunele odihnesc iar pe scenă uitată umbra unui vis două marionete au rămas încurcate într-o îmbrăţişare după cortină lumina zâmbeşte metalic în lama unei foarfece the end

Sub acelaşi cer ferestre diferite acelaşi soare visăm întreg trăim pe jumătate parfumăm zile pentru nopţi cu ruj şi adormim pe diagonala patului dimineţile se toarnă mereu în două ceşti să îndulcim singurătatea caut prin librării cărţi despre învingători dar istoria se scrie din căderea marilor imperii daţi-mi un vârf de munte unde să ţip să-mi întorc ecoul din drum eu am crezut că dragostea

există

Evadare

„Când vei fi mare”.

auzeam adesea copil fiind despre căutări sens viaţă moarte chiar şi despre iubire anii au trecut şi-am realizat că nimic din ce mi s-a spus că voi afla nu am înţeles iar azi mi-e dor mai mult ca niciodată să joc şotron desculţă

Hazard am pierdut culoarea din fotografie zâmbesc pe jumătate când oglinda mă priveşte cu ochi închişi cineva mi-a dăruit o floare spunând că primăvara e în mine afară timpul joacă ruleta rusească şi scuturǎ magnolii râzând

Prea târziu m-am grăbit să prind apusul iar întunericul ţi-a zidit absenţa mi-am spus că ai plecat s-aduni în palme soarele nerăsărit ştiam că nu te mai întorci aşa cum ştiu că există timp pentru toate doar dacă împărţi egal secunda i-am dat prea multe aduceri aminte gonindu-i visarea i-am promis infinitul rătăcind pe drum acest acum încă te mai aştept la marginea dimineţilor care nu ne-au fost vreodată şi îmi spun mereu că e târziu… prea târziu…

Păpădie şi sens suflu păpădii sub stele mimând fragilitatea lumii ziua de mâine miroase a naftalină oare există destin? mă dor fluturii captivi în insectar şi toată lumina care dispare când viaţa se încheie la nasturi

CONSTANTIN DEHELEAN

colorată în griuri din ce în ce mai stridente…

Poezia e speriată! Vai!

Vai, voi cei care aţi căutat-o şi n-aţi găsit-o!…

Coperţi, coperţi pe rafturi, fără conţinut, file imunde cotropind Câmpiile Elizee şi pe unde cititorii nu vă caută pe voi, cei de acum, ascunşi sub literele scrijelite pe lucioase coperţi, pe voi, cei de acum, zgomotoşi şi zăimiţi…

Cititorii nu vă găsesc!…

Poetul singuratic, purtător de zdrenţe, lipsit acum de

frumuseţi îşi poartă paşii căutând ca orbul Ahasverus lumina, nimburi ceţoase şi fireşti lacrimi nemuritoare şi fireşti extazuri nemuritoare…

Poetul singuratic alungat din cărţi otrăvit ca Socrate de semidocţii care, iată, acum se cred dumnezei…

Filigranele statuilor translucide sunt mutate zgomotos din parcuri şi din muzee în buncăre umede, fără aer respirabil, fără ferestre, cu podurile răsturnate devenite fântâni fără apă…

Poetule singuratic, dacă mai exişti, totuşi, dă cumva de veste!…

poetul

… poetul

— Nesfârşită fântână – ciopleşte pe masa-i cumpene pentru fântânile sufletului său fântânile albastre

— Lăute cu cântecele pe ghizduri răspund ecoului nopţilor triste…

poetul arhanghel prearuşinat de neputinţa lui se canoneşte de-atunci de când a scăpat pe Afrodită de a mâncat merele frumuseţii anti Poetul un altul copil căutând cubelci în ploile de vară copil scăpat din Olimp neştiut de nimeni împovărat de timp copil – fire fără bătrâneţe, fără tinereţe – murind întotdeauna în urma cuvintelor, hamal inocent purtând cununa în fiecare seară întorcându-se şi tot aşa în vecii vecilor nevisând…

e

Poete!

Au! încă n-ai aflat?

E peste tot o maculatură

CONSTANTIN STANCU

Tău

Pe fiecare scândură se poate observa umbra tâmplarului, sculptură delicată a lacrimii, cuiele ruginite au ceva din taina veacurilor, se aud mereu vorbele

muncitorilor cu ziua, dacă nu ar fi fost sângele care să pătrundă fibra lemnului toate nu ar fi avut sens, dar lemnul e flămând de veşnicie, de aceea capătă forma acelei ultime litere – *tău*, semn purtător de trup şi cuvinte…

Poeţii

Povestea poeţilor începe, nu se termină niciodată, poeţii mor de tineri, chiar şi la o sută de ani, dar lasă în urma lor cea mai lungă zi de pe pământ.

În vârful toiagului de aur

Un popor se naşte aici, nu-l vedem, e binecuvântarea nevăzută, cineva sprijinindu-se în vârful toiagului de aur.

Vor muri la fel, chiar dacă au trăit în timpuri diferite, moartea e şansa de a urca în alt cer.

A fost ocazia unică de a rămâne aceeaşi, ceea ce îi desparte sunt cuvintele, ceea ce îi uneşte sunt tăcerile de sânge.

Un om aşteaptă la intersecţia drumurilor, niciodată nu va şti unde duc aceste drumuri şi dacă vor trece prin el…

În ochiul îngerului

Nedesluşit continent la margine de cer, acolo s-ar putea întâlni cele de sus cu cele de jos, dar corabia s-a împotmolit în ochiul îngerului.

Tot mai des bătrânul scrib îşi scrie textele direct pe piele, ca deţinuţii, prins în colivia de aur.

Ar putea consemna acest final cu înger şi continent.

Mâine, poate, va năpârli ca un animal la schimbarea anotimpurilor.

Şi totuşi există trecut, prezent, viitor, între toate acestea suntem noi, ca o frază neterminată, cu întrebările noastre: de unde venim, cine suntem, încotro mergem.

Dacă răspunsul ar veni, brusc, vizibil, cum îl dorim, n-am mai exista.

De aceea întrebarea s-a-ntrupat…

Cântec

Neştiută femeie care caută un loc în gândurile bărbatului, o identitate transparentă în fiinţa lui, dar ea ar putea declanşa minunea ca el să se nască altfel, în locul ei, mai curat, spălat de cuvintele de dragoste pe care le-a rostit.

Pierdută lacrimă în istoria lumii, rătăcitoare pasăre nevăzută în ceruri, nepătrunsă de privirea celor care văd cu vârful degetelor…

Atât vă zic: vegheaţi!

Iarba are sânge în rădăcină…

* * *

În cerc e frig şi milă mi-e de pasărea devenită strigoi/ deschid uşile tuturor împărăţiilor mă dedic mai aproape de mine să mă aud interior ca metalul crud răcit doar cu apă/ sustrag timpului cadre de începător alb – negru flash după flash rafală cu rafală doar doar o fărâmă din Ea să-mi rămână/ fracturez cu dinţii cuvinte aruncate în pripă – iertare iert tu el noi voi ei ele cuvânt/ mă spovedesc mie-mi ca să aflu de fapt un lucru simplu – am două mâini două picioare trunchi iar drumul de aici înainte îmi aparţine singur în totalitate

* * *

stau drept/ mai sus de mine pământul/ când m-am dezbrăcat ţărâna părea o mană dulce acrişoară/ am supt-o s-o ştiu pe de rost/ în faţa-mi un porumbel sădea grâu cu ciocul / apoi fâlfâitul de aripi m-a făcut să strig/ alergam ca un apucat prin ţărână/ mi se năclăiau călcâiele/ dinţii mestecau scrâşnet de ţărână/ alergam alegam/ gâfâiam gâfâiam/ lung lung/ mult mult/ până când am devenit teribil de gol şi mi s-a terminat pământul atacul de la Smârdan devenit flamură pe peretele proaspăt şters cu clor o vegetaţie mâna mea dreapta spăl cu grijă ochiul scos desfac nasturii de culori diferite de la ilic scot buzunarele să se usuce la soare de patru zile am greţuri nu aştept

copii senzaţia că sunt privit pe furiş creează stare de încordare ieri am mâncat la prânz fructe astăzi mai nimic în sertarul metalic de spital amintirile mele devin apoase

* * *

atunci îmi aduc aminte de morţii noştri şi morţii noştri erau mai frumoşi decât ai lor

Hiroshima

— **CORNELIUS DRAGAN**

eram Eu – incontrolabil apăs ce a mai rămas din mână click! click! povestea scrisă în tonalităţi de gri – nu mai ştiu ce ştiu / ce să cer – eschivez la orice noutate în apropierea mea simt cum se presurizează întregul.

pe obraz am o aluniţă.

O îngrop cu degetul adânc adânc până dau de sânge şi sinus osul nu doare îmi zic pune-ţi Orb să vezi (ne) amănuntele visele arse putregaiul din coloana de apă a întregului bloc 84 C

pune-ţi Orb să să mă săruţi cu încredere să fim vizuali

CRISTIAN PAUL MOZORU

Las-o să aşeze chipuri Apoi, din nou, naşte-mă Numeşte-mă din nou după tine şi sparge strigătele în fărâme la şi cum numele, fără margini.

Mi-ar fi ecou

4.

Am căzut stea Ai venit la mine Mi-ai luat strălucirea şi am început să respir Am gustat din aerul tău Din sângele tău Din simţirile tale şi din privirile tale M-ai purtat în lumea ta şi te-am deschis a nufăr A cântec fără vers final şi a fiinţă în doi

5.

Pentru că te-am aşteptat Sub ape şi pământuri Sub ceruri şi sub aer în rătăciri şi regăsiri în ochii florilor de seară Pentru că eram orb şi fără lumină Pentru că

dintotdeauna mi-ai fost Dimineaţă şi seară De aceea sunt acum aici

6.

Desculţ, prin iarbă, alerg spre copilăria în care te desenam sub coaja de copac la lumina zilei ce tocmai începea Pe aşteptarea nopţii în care ştiam că urmează să aud din nou poveşti Despre noi, cei care nu eram – eram!

Te-am văzut, înger, şi am tăcut Mi s-au uscat cuvintele precum nisipul iar glasul şi-a pierdut mierea de fiecare zi încercam în continuare să îţi vorbesc Fără a-mi da seama că, de fapt, până atunci Nu învăţasem să vorbesc cu îngerii Am luat atunci peniţa de scris Te-am desenat pe cer Am înlăturat tot ce a rămas cenuşă şi umbră

Şi am rămas tulburat în lumină

2.

Pentru că mă tem De asta sunt lângă tine Mă tem de zi cum mă tem de noapte şi refuz deopotrivă ambele drumuri Mă las neutru oricărei lumi şi mă rămân lângă tine Pentru că mă tem

Pentru că mă tem De asta eşti lângă mine Mi te aşezi în căuşul ochiului să privim împreună spre cer Tu, cu un ochi, spre Serpens Capul Eu, cu alt ochi, spre Serpens Cauda Pentru că mă tem

Pentru că pur şi simplu mă tem Rămân între mine şi tine şi privesc

3.

Naşte-mă, dă-mi un nume Scrie-mi pe marginea ultimei zile cu ciobul de sticlă al ochiului o literă doar

Acoper-o cu foc, hrăneşte-o

DAN DANILA

DEMOLARE

Cu lucruri moarte ce nu mai pot fi dresate, dacă nu crezi că eşti treaz, înţeapă-te brusc în pulpă, adulmecă lada de zestre a mamei, cu levănţica zdrobită de o sută de

ani, trage sertarele cu secrete şi reciteşte repede totul, deschide cutiile ruginite ca şi cum ai căuta, înainte să vină gunoierii, înainte să ne cadă zidurile subţiri lovite de buldozerul galben.

Dantelele rămân agăţate de suliţa gardului, bătrâna leagănă păpuşa cu cap de porţelan: după valul de moloz, colivia contorsionată, o inimă din carton lăcuit pe care scrie 1900 cu sângele atât de roşu şi proaspăt de parcă a fost ieri – dar nu mai e secolul tău, nimic nu va mai lipi tencuiala de carne pe trupul de acum, mai uşor decât amintirea norului, decât amprenta unor buze pe o fotografie.

BUSOLĂ

Din Veneţie în Veneţie, ocean în ocean, înţelept ca un peşte alb de o sută de ani, săgeată abia ruginită sub apele tulburi: dacă nimereşti roza vânturilor în inimă îi vei recunoaşte prea otrăvitele petale şi carnea amăgitoare din insula stearpă Cristoforule, tu neînfricatule Magellan.

Marea – ce întunecată şi lentă meduză cu porturi şi tentacule ca de mărgean: Să nu te aştepţi la nicio recunoştinţă, la niciun plocon îndulcit, de curtean. Mereu strigă din balenă câte un Iona, te mângâie mai aspră o lumină difuză, rescrie cu valuri pe nepăsătoarea sferă: o iubită îţi va smulge din mână timona, Cristoforule, tu neînfricatule Magellan.

ARTĂ POETICĂ

Se ia un vulcan încă tânăr, încă modest, nesulfurat de amurguri ascunse în sine, epigon al potopului, granit încă răcoros ca o parodie a primelor semne. Traduse chiar sub reliefurile triumfalelor lespezi.

Şi cerneală groasă, lavă ucenicind strofa sub şiruri paralele de ploaie – insomniile ce departe, pori nepătrunşi de protosilabe rimând doar cu sine, aşa e orice început: nevinovată ceaţă, greu de citit dimineaţa cu disperarea de a deveni muţenia însăşi.

Doar zăpezi îmblânzite vă doresc tuturor cu dimineţile limpezite, între paranteze şi urşi albi ca nişte vise flămânde şi reci iar trei muze să vă presare peste falange zestre cântărită pe cea mai fină balanţă.

(infuzii matinale de rime alese cu grijă), numai dureri nevindecabile prin cuvinte.

PEISAJ

Prin geam de sticlă securizată se ondulează trecătorii muţi, florile de salcâm şi o pădure în care bănuieşti un lup singuratic – ai voie, vezi orice fără pericol, safari pentru o femeie viaţa mai virtuală decât parfumul de sinteză şi cine ştie ce chipuri atavice dar nevinovate.

Poate o gară, trecută prin maşina timpului, să te ducă la destinaţie? (unirea cu lumina, ar zice unii, sau trecerea în regnul vegetal) destramă-te cu voia ta printre toate acestea, opreşte-te, ascultă o muzică visată mai ieri în care potecile se scriau singure iar munţii aveau trecătorile numai pentru sufletul tău, când ţărmurile păreau dureros de apropiate.

DAN ROTARU

Invitaţie de toamnă (Celei de departe)

Vino, cât toamnă încă mai este, căci de culori să sufăr mai pot! Ni-e-ngăduită doar o poveste, ca să ne spunem sufletul tot.

Numai în lacrimi ochiul câştigă-n sinceritate, precum ţi-am spus.

Nu mai e vreme de târguială, plătesc cu viaţa steaua de sus…

Rob la culoare-s, îmi port destinul de-a fi, ca tine, un muritor.

Vino, să-ncepem a recompune, trişti, toamna noastră, doar dintr-un nor!

Zarul de mercur (Pentru cafeaua de prânz)

Încet mă vei trece direct la subsol, sărutul de plumb

va veni din senin. Iubirea repetă căderea în gol, ca şi când doar fiere-am avut în destin.

O gaură neagră se cască-ntre noi.

Nu ştim care, primul şi când, va pleca. Oricum, de emoţii suntem tot mai goi, tacit, le consumă treptat cineva.

Dar ce va rămâne curat la sfârşit, când viaţa intra-va din nou la montaj, şi ne vom da seama că totu-i greşit, iar visele noastre sunt puse ca gaj?

Cu soarta în braţe murim, calculat, cu o moarte perfectă şi fără cusur, iubindu-ne, soarta greşit ne-am jucat, pe-o tablă de aer, c-un zar de mercur…

Iubire de-o viaţă (Necunoscutei de departe)

Te-ndur încă-o toamnă în mine, de dor, în tăcere, plângând.

Vezi, bruma se-aşază în tine, şi-apoi şi se sparge în gând!

Octombrie, în suflet, ne ceartă şi tâmpla ne-o strânge uşor.

De pleci, desenează o hartă a zilelor care ne dor!

Când tot ce-a rămas pare-o ceaţă prin care-am trecut ca prin var, iubeşte-mă numai o viaţă, căci restu-i capriciu primar!…

Joc pe telefon

Eram nevăzut de singuri, şi de neîmpărţit de noi, montam zilelor amurguri, ca să le trăim în doi.

Azi, în mine-ţi faci siesta, eu în tine mă trăiesc, îţi termină-un sărut fiesta, şi nu mi-l mai amintesc.

Sângerează-n lacrimi macul, de-astă vară-n ochi uitat, când un an încheie veacul de iubire înţărcat.

Cu privirea rănesc stele şi sting candele-n altar.

Să nu faci cumva castele furând timp din calendar!

Nu ţin minte de ţii minte visul stins de insomnii, ce-l visai, murind cuminte, cum mor îngerii, de vii…

DANIEL CORBU

şi se-amesteca foarte des cu taumaturgii esoteriştii şi sacerdoţi! din îngălbenitele pagini.

Spunea:

Dacă ai un trup de vândut, vinde-l! dacă ai o Sodomă de-nflorit, înfloreşte-o! Dar pe cel din lăuntru, nemărginitul cu credinţă caută-l şi cu aleasă grijă să nu-l răneşti.

Cultivă-ţi somnul! Astfel ca el să poată ieşi din tine pentru a te renega şi până la urmă pentru a avea unde sentoarce.

Pentru că **TOT CE SE IVEŞTE ÎN JUR**

E **FĂCUT SĂ NE DOMINE**

Îţi vor scoate până şi inima şi pe loc va apărea o nouă inimă sau îţi vor planta mult aşteptatele aripi pe care singur şi în deplină simetrie le vei creşte şi tot tu desprinzându-le le vei arunca una după alta în mare.

III

Despre el se vorbea ca de-o prejudecată era cel ce aude nechezatul cailor dintr-un ev mediu întâmplător şi scâncetul limbilor moarte.

Câteodată spunea:

EHEI, **LUMEA SE SCHIMBĂ**!

PE DEALURI ŞI VĂI POSTMODERNE CINE MAI VORBEŞTE POLITICOS? Cine-şi mai alege cuvintele?

Nerăbdarea a devenit un fel de fufă în curtea spitalului de urgenţă raţiunea un fel de cetate de gheaţă.

De mila maşinilor până şi şoarecii de câmp dispar din bună cuviinţă faţă de miriapodicele unde ale comunicării gândăceii de rapiţă nu mai ies din pământ. Lumea se schimbă. Numai de-am putea reconstitui sufletul din cuvinte!

KATABASA.

Istoria anahoretului Daniel sau creşterile şi descreşterile unei vieţi de unică folosinţă

Motto:

Dacă ai un trup de vândut, vinde-l! dacă ai o Sodomă de-nflorit, înfloreşte-o!

Să vă mai spun o dată povestea călătorului rătăcit în ţara fără nume?

Poate că toate ar trebui să se-ntâmple într-o singură carte unde doar ceea ce ai iubit rămâne ca o flamură fluturândă ca un intim resort al neîngenuncheatei zădărnicii.

Despre el se va spune:

Avea un ochi glorios ce nu mai privea decât în sine.

Era atât de preocupat de esenţe că până şi moartea i se părea o melodie galantă.

Ar fi putut vorbi mai mult despre abatoarele fricii ar fi putut îmbrăca o cămaşă străină sau accepta jocurile şi nu martirajul ar fi putut rămâne în scepticul cor de bărbaţi al vechii înţelepciuni de n-ar fi învins peste limita lor altă şi altă înfricoşătoare limită.

II

EL SCRIA CÂNTECE DE BIRUIT RUTINA şi-atâţia se repezeau să-i potrivească cununa de spini, îndulcea hazardul cel orb era grav ca o stea lactee ceremonios ca un răsărit

DANIELA VOICU

4.

(poem simplu)

am căutat un cuvânt să definesc iubirea: tu.

am căutat două cuvinte să explic un poem simplu: noi doi.

pe rime blegi se caţără cuvintele când timpul îşi mai plânge soarta de a fi măcelărit în secunde.

5.

onyx cer căzându-mi la picioare ca unei Eve evadate din poem mă plângi şiroaie trupul meu nud-sticlă spărgându-se în amintiri petale-viaţă într-un anotimp

pustiu…

6.

nu putem fi întregi nu putem fi noi sub nicio lună plină urlând ori căutând prada cuvintelor la miezul nopţii nedormit al nimănui până când zorii ne identifică iubirile, pierderile, dorurile… nu putem fi noi sub nicio ceaşcă de cafea ce nu-şi mai face efectul la orice 12 noaptea fix până când orice îmbrăţişare ori sărut e binevenit din orice lună plină insomniacă ori ploaie…

(când ploaia poate fi un poem)

1.

(câteva umbre ale întunericului strălucesc în amintirea unui singur gest) – niciodată regăsit în acest vis niciodată iubit de cei doriţi… să ne amintim, cum cerul ne mângâia chipul în forma Nimbus… în fiecare început de vară târzie, printre fum şi poeme scrise pe foiţe de timp. un singur gest şi Nimbus, oamenii-nor

2.

mă tem de tristeţe şi ea se teme de mine alergăm una după alta în cercul acesta vicios numit viaţă să prindem timpul răsăritului fericirii noastre

3.

azi, nu a mai înflorit niciun copac, niciun nor măcar, niciun soare nu s-a mai ascuns pe sub niciun pumn de fetişcană… toţi încheindu-şi socotelile cu… poezia pe sub pleoape închise de bani devalorizaţi, sau schimbaţi ieftin prin bazare de ambulanţii ce vindeau cuvinte…

DARIE LAZARESCU

În chip de prunci melancolici la un oarecare centru de plasament al minorilor.

3.

Frumoasă mai e poezia pe care n-o scrii

Stai la masa de scris şi ea nu mai vine.

Bei un alcool anonim cu un amic anonim şi ea nu mai

vine.

Scrutezi orizontul către punctul de fugă promis.

Îţi vezi rudele sărace emigrând pe sub stelele fixe. Le strigi:

unde vă tot grăbiţi, neisprăviţilor?

Poezia, când vine, şi se aşază pe umăr, cam pe partea nevăzută a inimii cea ascunsă muritorilor de rând nu răspunde întrebărilor tale lumeşti. Poezia, când vine, e neam de curvă parşivă. Te vinde, te cumpără pe un singur cuvânt: nevermore.

4.

Spre seară şi pentru vecie

Când se face seară şi pentru vecie nimeni nu-şi mai croieşte planuri de viitor.

Doar poeţii uitaţi ai veacului trecut aprind cele câteva felinare ale oraşului.

Femeile – ah, femeile în sepia! – plâng atât de frumos pe sub ferestrele mele din Fundătura Tourette.

E o linişte de cobalt. Aproape că aud coborând fără milă corbii poetului Tradem.

Aproape că mi te amintesc.

Apari şi tu ca un cuvânt oarecare din Holy Bible. Îmi baţi la uşă după semnalul secret numai de noi ştiut de trei ori – non omnis moriar.

1.

… Şi scormonind eu în mintea mea cea de acum mare lucru n-am aflat: rudimente, artefacte făcute zob, pulberi brune, veşminte uzate, pantofi desperecheaţi de pe vremea împuşcatului – o încântare!

Hai şi noi la Taica Lazăr, frumoaso! să-ţi arăt din ce a creat Dumnezeu lumea.

Uită-te la mine cum calc printre ziarele de epocă întinse pe jos.

Atent să nu deranjez telefoanele ratate, apelurile

respinse, plânsul tău redundant în pâlnia unui Pathé Marconi.

Iubito a lucrurilor perfect împlinite, a porţelanurilor chinezeşti, a crizantemelor din plastic – uite cum pogoară toamna, uite cum vremea vremuieşte.

2.

Dinţii de lapte

Acum, aproape bătrân, încă mă mai gândesc la dinţii mei de lapte, dacă mai păstrează vreunul amintirea sânului mamei.

Dacă mai simt ei (pe unde-or odihni astăzi) mirosul incredibil de iarbă, de crăiţe şi brumărele.

Cred că aşa a fost până în ziua când mi-au fost smulşi cu patentul de reparat electricitatea aştrilor defecţi.

Pe urmă, s-au grupat într-o constelaţie de unde veneau tot mai slab câteva semnale sonore, reflexe de lucşi scânteietori.

Nu-i de mirare că azi fumez mult, că-mi scuip sufletul.

Că mă roade invidia pe caninii, molarii, premolarii aceia de fildeş care, cu siguranţă, vor mai trăi mult după mine

DORA DE MIRCEA

te face bătrân furios…

… cu mult mai furios decât cei raşi în cap şi în moalele capului ai vedea – lumea cum pulsează în fălcile broaştei mestecând:

n-am înţeles nimic din viaţă n-a însemnat mai mult, mai apăsat cu puterea mâinilor împreunate: doamne, cât de ieftin îmbrăcăm frica!

mătasea ei verde ţâşnind – minciuni gri/petrol le vindem inutil din loc în loc-Ape.

Reflex răsucirea aceea pe care n-o reuşeşti – arc pentru săgeata luminii îmbrăcată-n dantele/uşoare

caligrafii pe ape la răsărit/ mişcă încheietura mâinii/ sărut.

Case de vacanţă ici/colo – cormorani, corbi, cocori numai a mea – hulub încolţind zambile roz în mijlocul deltei, grădina în faţa ochii lor mii…

(în ceea ce-i priveşte – nişte norocoşi)

… odihna.

Negoţ

Ai timpul (!) pedale de bicicletă cumpărată invers mersului iubirii

Ai iubirea (!) claxon la fiecare clipă cheltuită-n zadar pe două roţi d'arginţi.

Definiţie dragoste sau draguste

… precum casa dă (când intri şi ieşi) binecuvântare binecuvântarea are precum casa pereţi groşi sau subţiri şoapta şi strigătul. Împreună nu clatină nici dărâmă ci lasă o punte întinsă între bine şi rău între habar şi nu dispare.

Envoi ce lume fără aripi îngerii n-au loc.

Strada Glamour are ochi // are gropi la capătul de sus la capătul de jos nu de-a lungul ci de-a-naltu trece ţanţoşa invidie ne salută uneori răspundem bine de tot ridicând bucăţi de asfalt proaspăt încălţând mersul cu greutatea planorului când traversăm.

Gri/Petrol două medalii de hârtie, plămânii într-un veston subţire huruie – matroana unui estuar, unde nu poţi intra: de tânăr

DUMITRU VELEA

Printre vii şi morţi înfăşurat în funie, ca-ntr-un cocon, stă prins cu capetele ei de cei doi stâlpi din faţa locuinţei. E ca într-un giulgiu, cu mirodenii şi seminţe din lumea aceasta.

Din bucăţi de carne ce sfârâie pe cărbuni, ochi mari se deschid şi-l privesc cum se leagănă în bătaia vântului, mirosuri îl îmbie ca sângele pe fiară, dar, până la capăt, răbdarea trebuie să-l ţină.

— Închideţi ochii, toţi cei ai casei, ca să i se deschidă calea, poarta de piatră, prin care se trece cu ochii închişi!

S-aprinde pe dinlăuntru, funia plesneşte şi arde. Cenuşa l-acoperă pe propriul mormânt, când, ca de sub mantie, se ridică un tânăr, mai chipeş decât cel ce a fost.

Craniu locuit

Sub gheaţă, închis într-un craniu de elan închide, în partea de ruşine, un cap de şoim.

O turmă de elani bat cu copitele în gheaţă să scoată craniul cu coarnele mari, ramificate şi lăţite; o mulţime de oameni aşteaptă pe gheaţă craniul să scoată capul de şoim.

(Scufundarea a fost interzisă.)

După zile şi nopţi de derivă, dintre cele mai grele şi lungi, banchiza îşi dă sufletul în apele calde şi-aruncă din pântece craniul locuit pe ţărmul insulei, cele mai mari.

Cel ce găseşte craniul îl pune pe umeri în locul capului şi-ncepe să danseze cu mulţimea dezlănţuită după sine.

Poveste cu porumbel în spatele cărnii există un refugiu, în care nu a intrat nimeni – se spune că acolo un fir de borangic alb tremură în aer.

În miezul oaselor există un refugiu, în care nu a pătruns nimeni – se spune că acolo un fir de borangic galben trece prin foc.

Sub sânge şi limfă există un refugiu, în care nu s-a retras nimeni – se spune că acolo un fir de borangic roşu se vede în oglinda apei.

Dincolo de orice gând născut şi nenăscut există un refugiu, în care nimeni nu ştie când intră şi iese – se spune că acolo un fir de borangic verde creşte din pământ.

La ieşirea din locuinţă, fără veşminte, bătrânul strânge firele ghem într-un vas şi-l aşază în firida ascunsă.

Prins între aripile vântului turbat, porumbelul cade şi

moare, cu aripile frânte. Tocmai pe prag.

Omul îi dă să-nghită ghemul din vas

— Şi-l înghite; îl aruncă în aer să zboare – şi zboară spre locul de unde vine cenuşă, miros de carne şi de oase arse.

Porumbelul se-aşază pe cadavrul de pe stiva de lemn, aprinsă, gângureşte de trei ori, îi deschide gura şi-i îndeasă ghemul din guşă. Apoi, se mistuie în foc. Tânărul se scoală, ca dintr-un somn adânc, şi coboară dintre flăcări, schimbat.

Fără porumbelul căzut în prag, valuri de cenuşă acoperă locuinţe după locuinţe.

Să fie o altă cale? Să se desfacă ghemul din vas şi să le lege, prin firidele ascunse, ca pe un colier de mărgele?

ELENA KATAMIRA

toţi ajungem în capăt şi dintr-odată lucrurile rămân mici sunt uriaşă şi singură deasupra vocabulei mioapă senilă şi blândă şi nimeni să mă ducă la tăiere spectacolul meu e mut ca o invazie silenţioasă de paradigme răsturnate nu mă interesează industria stradală nici conceptul nici realitatea prefabricată îmi ascut simţurile ascult sentimentul ploii şi devin mortală nesomnul traficul industrial dinamica unui peisaj spiritual creat sub presiune virtutea recompusă dramatic viaţa ca o vânătoare de viaţă spaţiul ritualul civilizaţia ca un progres prescris liniştea sângelui un parametru reconsiderabil debitul lipsei de sens rutina programabilă războiul supravieţuirii dezamorsat handicapul reversului maşinăria inutilă a simţului realităţii mă trezesc aceeaşi mă trezesc aceeaşi?

triumfăm public şi tot public murim în capăt e o mare şi simplă uitare toţi ajungem în capăt.

Îmi place asta nimicul acesta ca un praf în mare parte scriem câte ceva despre nimic noaptea visez soldaţi dezertaţi îi ascund direct în sicrie şi sicriele acelea par cearşafuri şi cearşafurile acelea par frici şi fricile seamănă

cu o fugă şi fuga e un lanţ interminabil când plouă am loc în ploaia aceea când eşti am loc în eştiul acela dar la următoarea pagină totul devine ceva despre nimic nimicul acesta ca un praf care se aşterne matematic peste distorsionat acele lucruri imprecise din care ies picioare şi guri dresate să facă să spună contorsionata poziţie a mortului din care se aplaudă cu termen garantat nu mai pot să mă scriu nu mai ştiu să mă scriu un măr uriaş a crescut peste platforma apărută din singurul vorbitor cu gura cusută mâine va fi mai departe ca azi şi ieri tot mai departe ca oricare zi girafele au gâtul prea lung unii oameni au prea multe aripi o ţestoasă poate să semene cu altceva femeile dezbrăcate nu sunt goale cineva m-a vârât într-o secvenţă cu jumătăţi de măsuri mă uit la mine din cea mai firească ploaie şi nu ştiu să mai vin

ELIZABETA BOŢAN

din propria-mi esenţă.

Dar apoi te-ai arătat absent şi abstract, iar clipa neînţeleasă şi părăsită s-a sinucis în braţele neputincioase ale tăcerii.

Poem în vânt

Azi m-am trezit îmbrăcată în poemul tău ţesut cu fire de strălucitoare retorică.

E ciudat, cum mă face să par mult mai frumoasă…

Dar miroase a absint şi nu e pe măsura mea mă strânge la piept exact în locul acela unde se cuibăreşte sufletul.

Natură ascunsă

Toate lucrurile se întorc la originea lor numai tu stărui pe calea de fum.

Toate lucrurile caută lumina numai tu împleteşti hăurile din oglinzi aşezat într-o roată imaginară a vieţii creând mandale de ceaţă.

Evocare

Sub pielea mea, – pironite în carne – fosilele

sărutărilor tale dăruite pe altarul asfinţiturilor într-o excursie de duminică pe crestele norilor.

Lumea lui Narcis

Nu există lumină de stea care să-i mângâie cerul.

Nici măcar licuricii nu-i cunosc grădinile.

Dacă treci întâmplător pe acolo, trebuie să te îmbraci în aparenţe, să nu te abaţi de la cărarea penumbrei.

Să nu deschizi ochii.

— *Sclipirea de orice fel e primejdioasa*.

— Orice mişcare trebuie gândită şi supusă gimnasticii baletului

— Orice boare poate isca o furtună.

— Să nu vorbeşti

— *Acolo, doar fantasma lui Echo vorbeşte*.

— Şi, dacă ajungi la fântâna mitului, îndepărtează-te grabnic jocul mirajelor întotdeauna e mortal.

Logodnă iluzorie

Mi-ai oferit un castel pe tărâmul norilor, cu covoare de tăceri, pe care nu puteam călca, şi pereţii de umbre, – *fără uşi şi ferestre*.

— Mi-ai oferit o hartă stelară de contrabandă, ce indica toate căile ascunse ale mirajului, menite să mă facă să rătăcesc prin mine însămi.

Păcat

Aveam o întâlnire lângă crucea adevărului şi ai promis că-mi dai înapoi veşmântu-mi ţesut

EMIL IULIAN SUDE

sunt mai viu ca niciodată, plesnesc de putere şi dragoste.

că-mi vine să mă iau la trântă cu braţele astea vânjoase ale florilor din pieptul meu mă simt bine şi din ce în ce mai aromat, şi toată lumea vorbea frumos despre mine. că aş fi fost un om bun. mărinimos.

De azi încerc să adorm nu să mor.

În patul meu de două persoane încap bine. zic patul meu deşi patul nu îmi aparţine. În patul meu mă pot ghemui mă pot răscoli, patul meu e un paralelipiped pentru mai multe persoane, pentru mine nu mai contează forma important e să am loc în el. de obicei seara după nelipsitul duş, am oroare că pot muri aşa tam-nesam aşa nespălat, şi vor veni cei ce fac baie morţilor să mă vadă gol şi să zică ăsta n-a fost spălat de când lumea şi pământul, trebuie să îl spălăm şi pe interior, am oroare ca necunoscutul să mă vadă gol. şi cum mă întind de-a lungul şi de-a latul patului îmi place cu mâinile pe piept să exersez murirea, pun mâinile pe piept şi îmi ţin respiraţia, ceva în mine vrea să îmi ia locul, ceva în mine nu vrea să plece din mine. bine că cine face legea nu sunt eu că aş fi fost mort demult, şi cum exersez moartea mă gândesc ce bine că mi s-a întâmplat moartea de o clipă din tramvaiul 2 lcare de fapt era tramvaiul 46. ca să îmi pot exersa adormirea, nu mai vreau să mor vreau să adorm, am ţinut post, am dat de pomană, sex nici cât negru sub unghie, am ajutat o bătrână să traverseze strada, cred că este de ajuns să pot dormi cu gândul că merit să adorm nu să mor. În patul meu cu forma necunoscută.

De parcă mă duc nu vin.

cu autobuzul 300. aşa spate în spate cu ceilalţi călători.

fiecare cu destinaţia proprie, nu am pomenit aşa ca aici. spate în spate ne ducem fiecare spre destinaţia separată, în autobuzul 300 mai sunt intersecţii mai sunt hârtoape.

şoferul ne ocoleşte cu grijă, din cabina lui cu geamuri fumurii, aşa zice el.

În autobuzul 300 niciodată femeile tinere nu s-au aşezat lângă mine. numai femeile în vârstă care cred că toţi bărbaţii se vor îndrăgosti de ele.

toate râd aici plâng aici iubesc aici urăsc aici. numai

aici autobuzul 300 se împlineşte de atâtea destinaţii diferite şi o singură staţie.

O singură staţie unde nu coboară şi nu urcă nimeni, o staţie numai cu numele, fără inscripţia ajungerii sau a plecării, nu mai ştiu dacă trebuie să urc sau trebuie să cobor.

Vorbeau despre mine de parcă eram mort.

eram mai viu ca niciodată, mă simţeam bine.

chiar puteam să mă ating după coşul pieptului, şi nu mă durea, niciun pic nu mă durea.

aşa că niciodată ziua mea era în fiecare zi. numai braţele întregi de flori mă strângeau în braţe ca bunii mei prieteni, şi toată lumea vorbea frumos despre mine. că aş fi fost un om bun. mărinimos, habar nu aveam de unde le scoteau, cuvintele astea despre mine. le scoteau.

de parcă eram mort aşa vorbeau despre mine

FLORENTINA BORGOVAN

fiecare se teme să nu obosească primul, se apropie de sfârşitul întinsului.

mişcările sunt din ce în ce mai rapide.

sunt congestionaţi, transpiraţia curge şiroaie.

O dată, de două ori, de trei ori…

gâfâie, aruncă rigla, se ridică încet, picioarele se îndreaptă cu greu. tendoanele sunt ori prea întinse ori contractate la maxim, şalele, ei da, şalele sunt dureroase, iar şira spinării parcă are vertebrele dislocate, o respiraţie mai amplă, a trecut, îl înjură de mamă pe peştişor.

asta e tot. se lasă umbră.

e-un frig clinchetitor ca oscioarele albe de rege.

poem independent înfig briceagul în cauciucurile bicicletei fâsâie şi se fleşcăiesc.

O arunc peste tomberoane, blochez gangul, îi dau un brânci lui madam hetrea.

sânge, tâmpla de colţul balustradei.

mă-ntorc fulgerător şi-l spintec pe vetrice

— Bravo, bine le faci.

Îi dau un pumn în cap să tacă.

domnul Jean cade de pe palier pe cimentul parterului.

urc în pod ies prin lucarnă plouă.

ridic gulerul impermeabilului.

— Bună dimineaţa, nu mi-aţi văzut pisica? încalec bicicleta, ocolesc luminatorul.

— Încercaţi la domnul vetrice.

studiu de urmărire motto:

detaliu fragil – dintre căile domnului – sau greierii de jad din gura morţilor: indestructibil.

se duce şi vine, cade pe scară, studii fabuloase cu frunzuliţe de argint şi robinete moarte capul sub mările sudului creşte şi râsul amoros, glicina pe scurt: primejdios, freatic pălărioara roşie pe ape.

doi bărbaţi trag, apoi bat cu rigla de trei metri betonul, sunt crispaţi şi nervoşi, trag în contratimp de mânere se înverşunează unul împotriva celuilalt, obosesc repede mâinile şi genunchii tremură imperceptibil, strigă unul la altul.

gesturile se sincronizează treptat, mişcarea e din ce în ce mai amplă, sub riglă betonul se deplasează dintr-o parte în alta, în ritmul mişcării celor doi. massa amorfă, ce nu se lăsa lucrată, prinde viaţă pe nesimţite, însufleţită de gâfâitul sacadat de spinările lor arcuite şi de picioarele cabrate, se simt şi se înţeleg la cel mai mic gest, la cel mai mic impuls transmis de unul sau de celălalt de la capetele riglei, privirile sunt plecate, gâfâie. icnesc.

nu pot articula cuvinte întregi, nici nu e nevoie, se înţeleg perfect, musculatura încordată a torsului, braţelor şi gâtului saltă ritmic sub piele.

despre faceri de undeva, de nicăieri pe neaşteptate,

deşi o aşteptam de o viaţă, apare ea!

ultima respiraţie dintr-un şir de respiraţii susţinute de tubul cu oxigen aşa, parcă din senin, te naşti din spuma poezului…

despre poezuri şi alte închipuiri deşteptarea a fost dureroasă ca de fiecare dată când te trezeşti singur într-un dormitor gol îţi vine să întrebi atunci; cine mi-a furat poezul? întrebi şi cauţi pentru că nimeni nu-ţi va răspunde cauţi până vor cădea demonii peşte tine şi îţi vor răspunde printre hohote de râs;

— Nu ţi la furat nimeni, Gabriel pentru că poezul ăla exista doar în imaginaţia ta

— Opreşte-te din căutat că e în zadar fă ceva ce ştii tu cel mai bine; mori puţin…

declaraţie de non beligeranţă de câte ori închidea ochii o altă uşă din cuvânt se deschidea pe acolo pătrundea ea, invadatoarea mândră ca orice prădător pe teritoriul abandonat al prăzii spaţiu fictiv al unei virtualităţi letale poezul ăsta pradă şi prădător rodul insomniilor cotidiene şi fricilor alternative ştii?

Într-un război cum e acela din poemul ăsta nimeni (nici autor nici lector) nu poate rămâne neutru fără titlu nu a mai fost să fie…

ultimul zbor nu a mai existat cum trenul printr-o haltă părăsită aşa a fost şi cu zborul ăsta demonii au obosit să tot cadă într-un poez necitit de nimeni şi-au dat jos aripile din dotare şi cu un gest patetic

(ca în finalul din Casablanca)

au scris în lut:

rămas bun!

Sperietoarea de poezuri e ora când vine în salon asistenta momentul tratamentului când toate poezurile stau pitite cu genunchii la gură sub cearşafuri clănţănindu-şi cu zgomot literele toate câte mai sunt e ora când sângele lor se pregăteşte să facă marele salt către venele

poetului eu sunt doar sperietorul păsărilor care dau târcoale leşurilor silabelor astrucate doar atât sperietorul…

damnat

Fluturi negri-n colţ de lună în crai nou încă un întuneric peste altul şi mai întunecat

Prins la stâlpul nopţii pânză de doliu cu un Fărâmiţă năduşind pe clapele acordeonului

Despre ea

Am văzut-o purta o cruce de lemn înmugurit Sandale de ceară cunună de spini Rochie de franjuri din hârtie de ziar

Avea la ea un munte Din silicon şi-l aşternea dinainte îl urca şi cobora de câte ori dorea

Duşmanii nu o pot vedea Prietenii o simt după miros Iubitul mă întreabă mirat De ce în fiecare noapte îi aduc altă femeie în pat în zori a ieşit din mine ca un şarpe Treceam întâmplător Pe lângă un ulcior cu lapte

Acum nu-mi rămâne decât să aştept într-o zi voi scrie despre ea într-o carte neagră şi grea

Ana, cu lacrimi de regină îmi lepăd ziduri de pe trup Din cupa inimii beau sânge tânăr îmi pipăi ochii, buzele, sânii să văd, ca orbul, cine m-a privit, sărutat, iubit ter am dormit pe lacrima lunii în turnul de fildeş, joc lacătul la zar îl pierd, îl câştig pe două cuvinte Te iubesc, ies din vis Luntraşul îmi refuză arginţii.

Mă tem de iubire, nu deschide ochiul De atâtea rugi mi-am zidit mănăstire Sub pleoapă, cu mângâieri fierbinţi.

Imaginare, ţi-am desenat pe irişi sfinţi.

De moarte mă tem şi mai tare Am trimis, prin vene, săgeţi otrăvite în rai cu aripi de arhanghel, m-am întors cu lacrimi de zână pentru prunci nenăscuţi.

Sânge de zeu copacului doborât de furtună

Ierburi de leac de pe vârful Golgotei

Pentru durerile lumii

Rănilor mele, sare de la femeia lui Lot.

Cu steaguri albe

Din iubire, din moarte

Mă întorc de fiecare dată într-o carte.

Citeşte-mi poezia şi taci Zideşte-mă în strigăt Ana ta, cu lacrimi de regină Semnez pe inimă.

De nu m-ai uita…

Baladă. Moartea trece pe tuşă

De ce nu pot cânta durerea tuturor-întreabă poetul – şi e durerea mea?

Vin din popor şi cânt pentru popor, spunea.

Dar moartea primită în dar?

Jur, nu voi scrie despre ciobanul mioritic.

Ha, ha, ha! Aceasta îmi este atitudinea în faţa lebedei plătită cu arginţi!

Cânta fals!

Râzând, am învins!

Să vă fie cunună ziua în care m-am ridicat în picioare după luni de chin zăcute în pat!

Am găsit în spatele televizorului o lumânare am izbit-o în foc! M-am întors din iad! Nu voi spune curat că m-am măritat cu un virus de spital primit în dar de la patria mea, patria ta, patria noastră.

Vraciul ungurean şi cu cel vrâncean mări diluară de sute de ori dez infectanţii din spitale şi se îmbogăţiră, nu contează câţi muriră!

Serbare cu vânt

Serbarea abia începuse, prapuri şi panglici viu colorate dichiseau turnuri şi porţi, exuberante, umflate de râsul bubonic răsucite sub o pală de vânt spre o sumbră lucire de doliu, ca vârful de lance împungând stridenţa vopselilor.

În perechi musafirii la drum de seară picau la

aşternut, maculându-l cu bărbi despicate de capripezi sau de fauni năclăite de-al vorbelor slin (deflorând gingaşe urechi, erbivore).

de-a curmezişul aleilor nori cu duiumul răsturnau încărcatele care şi-un fulger alegea din mulţime pe unul despicând simultan călăreţul şi calul albindu-i…

diluviene convoaie procesiuni circumambulatorii de lazări nomazi, plenipotenţiari îmbumbaţi şi prostime gângavă şi birnică dau buluc înăuntru cu prunci urduroşi cu zăvozi şi cu fiare zdupăind pe jerăgaiul aprins, cu belciugul în nas. tărtăcuţe ce sună a gol sughiţând voluptuos când o mână maternă fără silă îi scarpină după lobul urechii cu ciobul…

serbarea începuse, drepte şi albe ca lumânări de botez păsări abstracte sculptate în blocuri de aer ciuguleau corzi de argint desenate în palme (a vieţii, a inimii sau via lasciva) şi ochii de feldspat ai vreunui mesean adormit care cade pe spate, încet din mormanul de perne…

se înfoca bairamul, ilaritatea şi sila se-nlocuiau rând pe rând. după capriciul hazardului, ora înclinându-şi balanţa spre noaptea profundă au fost aduse şi torţele gata aprinse aşezate de-a lungul pereţilor în ulcioare înalte cât statul de om (şi chiar oameni erau cu braţe întinse spre cer, arzând în extaz într-un cearcăn de un roşu corupt şi opac).

era o lumină precară, de grotă, consacraţi am mâncat animalul totemic măscuiţi de sudori şi secreţii agonice, leorpăind gânditori, melancolici în blăniţa creaţă şi leoarcă de sângele viu, de urina călduţă l-am cusut pe unul de-ai noştri: cel mai blând, cel mai drag, ascunzându-l în cuptorul adânc de pământ. În scutec de lemn parfumat să se lămurească în focuri şi lacrime oaia docilă, cu gură de aur zbierând…

şi a fost o lucire de vechi testamente pe măşti

smălţuite zăbovind îndelung transformându-le-n bestii, cu mandibule largi cu frunte teşită şi corn înlunat. strălucind, şi-au gemut melancolic în ritmul acuplării nocturne plesnindu-şi şezutul vânăt-aprins. şi-au urlat din rărunchi…

pentru ei am ales desfătări musulmane spre al cărnii uituce răsfăţ: mesaline, bacante gynandre bărboase culese din bâlciuri şi gropi, un harem nărăvaş de îngeroaice cârne cu şale încăpătoare ca beciurile în care-s închişi condamnaţii la moarte şi sâni revărsaţi opulent în căldări, dezgoliţi ca fructe prea pline ce le îndoaie din talie să pară smerite în mers. roadă oprită din care oricine poate gusta, nepedepsit, miruit…

cântau tibicine. un lânced plictis se întinsese ca apa murdară pe treptele nopţii, domenii pustii, coborând spre abatoare secrete prin marele vânt mânate în turme înlăcrimate în rut animale cu frunţile grele plecate în piept în semn de supunere oarbă, şi coame încurcate furioase…

lecţie de bună purtare m-am oprit în momentul când **EL**

mi-a spus de la celălalt capăt „fii cuminte nu asta este groapa cea mai adâncă nu pentru tine-a fost săpată auzi cum se-apropie cineva mult mai grăbit potrivindu-şi statura din mers ai pământul tot la picioare sapă-ţi singură groapa aia” şi l-am crezut în fiecare zi înaintez spre mine cu câte-o palmă două de ţărână mă nimeresc cel mai adesea-n piept jur-împrejur pământul se înalţă eu cobor dar nu ştiu cum se face că-n cumpăna fântânii părem la fel micile mizerii ale vieţii dacă roteşti sabia aerul se goleşte de umbre mănunchiul razelor îţi coace în creştet halucinaţia că numai lui dumnezeu îi trebuie cerul apele spovedaniei cresc şi te fură nu bagi de seamă cum degetele lungi ale florăresei împletesc tijele trandafirilor cu panglici pe masa de poker adn-ul este la vedere te ridici să pleci autostrada zâmbeşte doar bolizilor ce-i scriu biografia cu 300 de km/oră sub asfaltul încins moare în

tăcere o câmpie verde asta ar putea intra în dicţionare drept cea mai potrivită definiţie a unei alte biografii nedezmierdate de nimeni

GELA ENEA

steag alb într-un cântec negru de la marginea ferestrei false statuia libertăţii priveşte spre cealaltă fereastră unde bănuţul din sidef al unui nasture uneşte cu fire invizibile de aer rece geamul crăpat nasturele o relicvă rămasă din cămaşa purtată de bunica în noaptea nunţii singura dată când borangicul s-a-nfiorat pe trupul său ca mugurii ce prind gust de soare apoi întunericul a intrat în mănuşa fiecărei zile bunica şi-a-nchis inima într-o urnă de spaime boabă de strugure roşu pieliţă-ncreţită şi seminţe tari s-a stafidit inima ei... la noi femeile moştenesc de la născătoarele lor ce rămâne şi mama a-mbrăcat cămaşa de zestre ca să treacă astfel prundişul altor spaime prin pânza subţire a cămăşii însă treceau nestingherite falii de ger până când mama s-a aşezat cuminte lângă bunica în ţara celor mai albe zăpezi...

născută cu alt cod sufletesc am sfâşiat cămaşa şi am înnodat de gâtul crucii femeilor ce m-au născut pe rând un steag alb într-un cântec negru când nu mai avem bani mergem la magazinul galben din colţ o rugăm pe doamna să ne îngăduie pe caiet până în 15

dacă rămânem şi fără dragoste aşteptăm aceeaşi zi binefăcătoare pentru dragoste nu s-a inventat încă niciun caiet avioane de hârtie în fiecare dimineaţă odată cu răsăritul îmi construiesc din filele cărţilor mele avioane mici de hârtie şi le arunc de pe balcon apo le privesc complice cum îşi află sfârşitul peste rufele triste ale vecinilor încă n-am învăţat vreunul să zboare septembrie la 4 şi treizeci dimineaţa trag din ţigară şi privesc la o lună şleampătă gândurile mele sunt grozav de parşive pornesc datele citesc poeziile lui tadeusz dabrowski el spune că versurile nu au importanţă îmi spun şi eu cu voce joasă

puţin ruşinată „versurile nu au importanţă” apoi râd cine naiba să mă audă m-am fâstâcit ca prostul de mine însumi între timp se face cinci se face şase e un început primejdios de toamnă îmi muşc degetul mare de la mâna dreaptă se va face şapte şi tot aşa partea acră de măr pe balota fetele poartă fuste scurte şi blugii mulaţi m-am oprit odată să iau ceai de la benzinărie lăsaţi ceaiu domnu’ nu vreţi mai bine o porţie de tristeţe mai uitaţi şi dumneavoastră mai uit şi eu că mă scârbeşte destinul şi la fel ca în poezia aia a mea cu partea dulce a mărului

„Ce mult m-au durut ochii ei gura lumii”.

Rahovei 78

veneam acasă pe jos a trecut pe lângă mine maşina de sucuri şi îngheţată peste 5 minute a trecut un om cu o plasă de rafie la piept în care ţinea ascunsă toată dragostea lumii trenul spre agigea în trenul spre agigea un domn pe la 60 de ani mi-a mărturisit că toată viaţa l-a urmărit ghinionul purta o cămaşă gri cu manşetele roase şi ţinea pe genunchi teoria lui jonathan haidt m-a întrebat dacă în mehedinţi se trăieşte greu

„Se trăieşte” i-am spus gândindu-mă că mâinile lui semănau atât de mult cu mâinile mele de câte ori lovesc cu pumnul peretele mă cuprinde o milă imensă apoi că poate mi-am nimerit propriul destin în moalele inimii au rămas umbrind o ţară-ntreagă şi-o parte din vecini riscând să fim penalizaţi de parlamentul european şi condamnaţi de tribunalul de la Haga pentru că n-am ţinut în frâu norii între frontiere vameşii cu grănicerii tremură subţire pentru posturile lor deşi susţin că ei sunt vinovaţii fără vină nori negri apăruţi din nicăieri şi-nţepeniţi apoi pe cerul jos în unele regiuni dar suficient cât să întunece întreaga zonă lipsind de soare-agricultura amăgind-o cu ploaia ce n-a venit făcând nopţi din zile şi obligând autorităţile să lumineze străzile ziua-n amiaza mare două mame omizi şi-un traducător din nostradamus s-au găsit să

spună că el/ele au prezis necazul însă nimeni n-a vrut să-i asculte ecologiştii au sărit ca arşi sigur e-un efect al poluării renumitul specialist tectonic a apărut cutremurat pe sticlă prevestind că umbra cea uriaşă precede o mare zguduială bine-nţeles că iar a dat-o-n bară toată ţara era disperată până-ntr-o noapte când tot aşa de brusc precum au apărut au dispărut toţi norii de pe cer creându-se astfel condiţiile necesare non-stop soarele să strălucească să mai recupereze din absenţe mulţimile păreau mulţumite doar că pe planul internaţional procesele odată declanşate nu mai puteau fi-oprite se prăvăleau ca bulgărele de zăpadă ce se transformă-n avalanşă iar peste şase luni ne-or îngropa în datorii

(daune penalizări amenzi reţineri)

e drept c-am stat puţin la umbră – întuneric ne-a trebuit întuneric am primit

HORIA SIMON

confesiunea unui înger am avut mare noroc când am căzut din cer aripile n-au vrut să se deschidă parcă erau legate-n lanţuri de blesteme dar am căzut pe-un nor de-acolo-am coborât pe trepte de aer până-n noroiul din grădina ta pe-acest pământ impur şi rece cum de-am căzut din cer – asta e deja altă poveste – iar pe norul cenuşiu de ploaie n-am rămas din mai multe motive unul ar fi gradul cam mare de poluare cu care nasul meu fin nu este obişnuit altul dacă ploaia se pornea rămâneam fără suport pe cont propriu şi n-aveam certitudinea că aripile îmi sunt în stare de funcţionare plus că mi-era foame aşa că fă-mi un bine vezi ce-ai în cămară şi-adu ceva de pus pe masă – nu o faţă ceva mai comestibil – dacă n-ai fugi până la McDonalds şi adu-mi un dublu cheesburger sau un big mac la o adică n-ar strica nicio shaorma jamila lângă-o cafea turcească să îmi revin total după epuizantul meu voiaj vom putea apoi să ascultăm nişte cd-uri heavy metal dar nu exagerat doar până băgăm aer în vreo patru sticle şi-apoi

la somn obligatoriu sau mai golim o damigeană o umbră de-ntuneric e-un fenomen misterios niciun meteorolog nu îşi explică ceea ce-n viziunea lor e-ilogic cum naiba au apărut şi cum de

toate acestea!

a scutura privirea de ochi ochiul de privire

2.

ochiul meu vede ceea ce vrea cel ce vrea ca ochiul meu să vadă

— Sus numai Tu jos numai Tu unde să mă mai ascund Doamne

4.

a te strecura prin zgârietura făcută de tine în peretele lumii să furi poezia

5.

a sfâşia vederea încercând să scapi

28.

va trebui să găsesc o altă formă de respiraţie înainte să se sfârşească aceea de care atârn un timp

6.

noapte între noi un tren bate câmpii

7.

citeam ziarul că murisem ieri soarele nu mă mai încălzea lumea trecea prin mine oarbă şi plină de pământ

8.

nu poţi pleca din el nu poate trece fără tine vă număraţi până când Cineva întoarce oglinda 9.

În fiecare dimineaţă mă iau înspinare şi plec încă o zi printre sentimente reguli strâmbe şi alte nimicuri încă o zi fără mine 10.

eşti şi tu o fiinţă între noi vieţile aleargă mai repede decât noi aseară credeam că am putea să le oprim un timp sau că lumea ar putea să ne vadă

11.

mai uită-te o dată în oglindă dincolo de formele care niciodată nu te liniştesc întoarce oglinda să vezi

12.

ştiu că eşti foarte frumoasă calci pe acelaşi pământ cu acelaşi picioare printre care mă scurg şi eu că te naşti prea devreme sau prea târziu dar nu ştiu ce vezi 13.

când cel care te poartă în spate te scuipă ca pe un gust amar în lutul oboist

de anatomie. Parcurg tratate din care nicicând nu voi ieşi. Un mic univers din care apa ţâşneşte, pălmuită cu o plantaţie de tutun.

Drept aşternut, Ursa Mare. Drept hrană, o gramatică a supliciului. Aici, doar nectarul unei silabe mă răcoreşte. De acum, o gură imensă mă defrişează. O gură de cometă retezată, şoptită de-ntuneric.

Îmi imaginez un glonte visând, în tunelul orbitor al armei. Şinele lui suind către sinele meu. Îmi imaginez moartea ivindu-se din frunzişul negru şi muzical, dintr-o noapte antică. Îngerul vâslind pe unda râului.

Trăiesc în ecuaţia logaritmică a privirii. Deasupra vântul ori ceva nemaivăzut. În acest minuscul oraş cu scafandrii şi mici filamente care pândesc. Cu ziduri de cenuşă sub tâmpla roşie a bufonului. Trupul mi se divizează în carne şi spirit. O singură clipă se dilată peste ziua de-apoi şi dispare.

Mă plânge dinlăuntrul pendulei, doar cu singurătăţi de catedrală.

Încep să văd cu mult mai departe ca până acum, cu mult mai profund.

În hologramа deznădejdei mă pierd.

Mierla s-a cuibărit în ochii Astronomului. Un somn îndepărtat cade peste lume şi se aude moartea coborând

cu figurine de ceară, în ritmul unor tobe de aer, cu incantaţii atât de ciudate, în dimineaţa cu umbre ţâşnind prin uriaşe ocheane.

Deodată mă ridic şi culeg de pe ţărm, melcişori în care foşneşte nisipul, apa sporeşte, stau suspendat între hexagoane şi ziduri, unealta unui stăpân de hotare în secunde multiplicând tăcerea oglinzilor.

Mă întorc şi privesc şi nu mai este nimeni. Doar Astronomul rostogolind sferele, cutreierând în noaptea adâncă măreţiile singurătăţii.

Retragerile

Ce spaţiu gânditor şi privirea, ce vii secundele când pătrund în trupul meu, cum ninsorile de odinioară! Aici, sub transparente sicrie, misterios creşte macul, în taină respiră moartea materia luminoasă a cuvintelor.

Şi acestea au un spaţiu al durerii, care creşte odată cu nevederea soldatului.

Soldatul radiografiind, pe furiş, liniştea frigului, cinetica unei comete agonizând de mii de ani lângă trupul meu.

Iată, acum, sub mari policandre plutesc balerine, pe un ring micrometric. Noaptea se despleteşte din foşnetul pe care dansul acesta îl lasă.

Ce spaţiu gânditor şi privirea! Dacă strigi dinlăuntrul ei. Dacă dinlăuntrul său, tragi cu arcul. Sau culegi nisipul de pe privire.

Rostesc vocale înşirate pe cer. Consoane într-o aparentă sintaxă. Le ronţăi, le diger, le înger.

Împotriva realului, împotriva unui vis.

Cuneiform. Şi faţă de zeu. Luminos.

Iată văd Babilon. Troia şi Theba. RusaliM.

LaoKrong Gautama Hristos: M-am născut!

Mă desprind de pe graţioasa arena aidoma toreadorului. Viaţă de purpură cu miros acrişor de ferigi.

Cu palmele râuri, prin care vântul strecoară meduse. Un ţărm îndepărtat întrezăresc şi, acolo, doar o materie foşnitoare de trupuri. Un aer împodobit chiar cu inima toreadorului.

Poate apa. Fecioarele perse şi lumina orbitoare a piramidelor. Faraonul care se furişează în coridorul privirii. Acolo văd femeia, brilliant invincibil aproape de obloanele cubului.

Mă desprind de pe graţioasa arenă, îmi spăl trupul de blesteme şi mă aşez în această împărăţie de cerbi şi de lupi.

Alcătuiesc din nou realitatea. Este o lecţie

IOANA BURGHEL

Întotdeauna tristeţile odihnesc în cel mai frumos cântec şi vine toamna cu pădurile ei, mustind, cu luminişurile ei, de-acum sterpe, cu întunericul ud rămas în ochiul tău, viu, cu frica de somnul ursitei.

Vine toamna.

Cuvintele noastre se leagă mai greu.

În rochia ta, albă moliile pocnesc din degete.

Bucată cu bucată, desprind mătasea şi acoperă faţa unui mort.

Furnicile se întorc pe partea cealaltă şi dorm.

Somn îngheţat sub tălpile tuturor morţilor pe care nu i-am cunoscut.

Semne de toamnă

N-ai să ştii când o să vină toamna.

Doar drumurile vor începe să-ţi fie mai palide. Doar luna, în fazele ei, depresive, îţi va aminti cum a devenit, dintr-odată, celebru, Corbul lui Poe, cum, iubirile nu sunt decât nişte asimetrii în ţipetele scrijelite prea înalt, cum, realitatea bate toate sensurile până când rămâne un nimic cu dinţii prea albi.

N-ai să ştii va fi ca un cub de gheaţă în paharul cu vin

treptat ţi se vor subţia malurile şi sângele te va traversa ca un păcat de moarte lentă

Doi părinţi

Pe-aceeaşi cărare doi părinţi Poartă povara aceluiaşi jug.

Sub talpa lor, grâu, greu răsare şi grea e brazda aceluiaşi plug!

Din când în când mai cade câte unul şi palma aspră a celuilalt îl tot ridică.

Nu-i vremea încă pentru felinare şi-n ţintirim, pentru o cruce mică!

Obrajii lor au urme de toamne şi zăpezi.

Se tot strecoară, gârbov, printre calendare.

Aproape că nu-i simţi şi nici nu-i vezi:

Două năluci într-un „apus de soare”!

Şi, într-o zi, un clopot sună a jale iar jugul se preface-n lumânări.

Ei nu mai sunt şi nu mai duc poveri.

S-au învelit cu brazdă, şi-n urma lor, tăceri!

Tu desenezi

Tu desenezi pe inimi curcubee, neliniştite ape zbătându-se-ntre maluri, corăbii navigând spre Calea lor Lactee ori chip de albatros pierind sub grele valuri.

Tu desenezi cetăţi cu zidurile roase în care Prinţul Nopţii aşteaptă în tăcere oştirea lui de păsări cu gheare nemiloase ca să despice lutul de suflete rebele.

Tu desenezi oglinzi în care privesc zeii Olimpul răsturnat şi aura pătată, veşmintele arzânde pe care fariseii le-au smuls din palma zilei demult îmbălsămată.

Tu desenezi şi plâng culorile topite în ţesătura aspră a pânzei efemere, azurul poartă urme de lacrimi răstignite şi oşti în trap nebun, duc visele cu ele.

Tu desenezi şi-n jur se lasă încet, tăcere.

IONEL CIUPUREANU

peste puţin timp îmi va fi rău. voi fi împăcat şi-acum aştept, parcă m-aş grăbi, dar nu vreau să mă grăbesc, azi-noapte am construit doar o scroafă şi-apoi o grădină. Îmi plăcea ce făceam, dar eram obligat să mă odihnesc. Îmi reveneam şi continuam, pedalam pe bicicletă şi îmi imaginam.

se strică vremea şi trupurile visează, morţii abia se abţin, dar nu-i nimic – mi-e frică doar. vorbele înnegresc un pic aerul, înveleşte-mă, ne vom linişti cumva, nici altora nu le e bine… te întorci, dar nu vrei să te mai întorci, nici eu nu mai sunt eu şi nu e nimeni pe-aici…

Iată şi visul, dar numai o parte din el: tu dormi într-o barcă strivind barca, eu astup o fereastră şi mă-nvelesc cu ceva. tufelese-nclină spre umbra ta. număr frunzele abandonate şi le stivuiesc. cine adoarme se revarsă peste ce nu mai e. chipurile mimează altceva şi vântul se clatină, aş călători prin debara dacă aş fi treaz, aş încuraja nebunia… o parte din mine ar putea merge aidoma apei, o parte din tine mi-ar strica jucăriile, dar ce-ai cu mine dacă mă înec, în sandale şi capot…

te baricadezi să nu mori şi mori. explicămi despre nimicuri şi-apoi despre tăcerea lor. visam în timp ce vorbeam, nu mai puteam să vorbesc doar cu pereţii… un culoar inconştient va curge şi ne va mesteca, limbajul nu va ţine cont de nimic, te evaporaşi fără să-mi spui unde… să merg ca să nu-mi fie rău. m-aş pregăti să am o dorinţă, unde zaci ar trebui să fie la fel.

gustam răni că erau dulci, rănile tale nu erau chiar aşa dulci, nici joaca noastră n-avea vreo regulă deşi era plină de reguli, aştept să-mi zici ce ştiu. mă arunci în sevraj şi nu poţi să-mi spui nimic despre sevraj. voi nega

orice de dragul de-a mă contrazice, sunt muşcat de cuvinte, eşti în trepidaţie.

gândeam lucruri inexistente, stări care nu se vor întâmpla, fluctuaţia asta va măcina şi va risipi, o degradare lentă, aproape vizibilă. Îmi reglasem conturile până la diluarea de sine. fără durere mă compromit ca să reîncepi de unde nu voi mai fi. te voi afunda într-o mlaştină, mă vei scoate de-acolo, nu ne vom lăsa.

aerul are pete grase sub formă de oameni, aşa gândiră şi animalele, vor medita şi câteva obiecte, atâţia morţi acoperiţi de atâtea cuvinte... stai liniştită, nimic nu e neobişnuit şi totu-i lipsit de importanţă, cerşesc pentru a mă sinucide... ca să te distrug ar fi destule cuvinte.

ne aşezăm pe paturi din brânză, era veche brânza şi mucegăise. cu cât e mai veche cu atât e mai bună. brânza din care erau făcute paturile puţea. ne culcam acolo când ne era somn. ne obişnuisem cu duhoarea.

mă simt bine şi mi se pare ciudat, cu simţurile ciulite, sunt într-o depresie de prea bine şi nu mi se întâmplă nimic.

IONUŢ CARAGEA

tu nu ştiai că nemurirea mea era ridată de cuvinte nepotrivite?

Drumul răscumpărării cuvintele m-au legat cu o eşarfă de sânge la ochi şi m-au dus departe să-mi răscumpăr viaţa de dinainte de dinainte eu îmi număram paşii şi miroseam aerul să ştiu unde să mă întorc atunci când visez

Umbră lucidă delirul este o febră netratată a luminii daţi-mi aşadar voie să fiu o umbră lucidă

Orbirea trecătoare a visului unii oameni se trezesc cu mâinile îngheţate bâjbâind pe întuneric după ieşirea de smoală prin care au intrat în căutarea unui suflet pereche în căutarea unui tărâm inocent cu malurile scăldate de lacrimile sincerităţii iadul e în ceilalţi iadul e în noi iadul e pretutindeni unde există minciună să nu mai dăm vina pe Dumnezeu pentru tot ce ni se întâmplă binele şi răul sunt orbirea trecătoare a visului

Perplexanta prezenţă poetul este lacrima de foc curgând pe obrazul pământului şi biciul de flori plesnind peste coama răvăşită a timpului poetul este praful de puşcă al stelelor şi cântecul de leagăn al tuturor sufletelor oarbe poetul este ochiul care îi lipseşte ciclopului nopţii şi ochiul care îi lipseşte ciclopului zilei poetul este perplexanta prezenţă pe covorul roşu al propriului sânge braţ la braţ cu doamna moarte spunându-i ceva la ureche zâmbindu-le apoi celorlalţi ca şi când i-au mai rămas multe vieţi de trăit

Cuvinte nepotrivite din timp nu lipseşte nicio secundă toate bătăile inimii îmi sunt numărate clepsidra se învârte la infinit amestecând amintirile sunt o reciclare a trecutului meu şi o etichetă de expirare a prezentului mi se întâmplă să mă trezesc în pârgul viselor cu un gust amar de viaţă în gură şi nişte cuvinte încearcă să fie gânduri întorcându-se în lacul de cleştar al întunericului

IRINALUCIA MIHALCA

amprente de neşters sunt atingerile petalelor de vis trăit, adânci inspiraţii din curcubeul de culori…

La început – Cuvântul…

La început, Cuvântul a fost şi Cuvântul s-a Luminat în Om, în floare, în stele, în lună, în piatră, în fântâni şi în mare.

Omul a luat cuvintele, le-a amestecat, le-a compus prin fulgii de nea, în stropii de ploaie, în vânt şi-n miresme de frunze, în floarea-de-colţ, în Steaua Polară, în suflet-

pereche, în nu-mă-uita, în gândul din vis, într-o caligramă.

Cuvintele au început să zboare, un dans spre cer şi spre soare.

Din teamă, omul le-a smuls, le-a îndepărtat, le-a ascuns în adâncuri, formând noi cuvinte, mereu mutilate, psalmi de dor şi de jale, cuvântul – durere, răni, boală şi moarte, noroi, întuneric, cuvinte udate în lacrimi din veşnica teamă.

Treptat cuvintele s-au stins prin gări, în spitale, pe fronturi, în războaie.

Au mai rămas amintiri şi umbrele lor în inimi, în cânturi, în poveşti, în balade şi doine, mici felinare în zboruri de fluturi, petale de lotus, priviri de copil, gânduri-poeme în muguri de floare, în raze de soare…

Adâncul mării în valurile mării intră iubirile zdrobite.

Paşi se risipesc în pietre şi-n nisipuri.

Spre ultimii zori, spre o ultimă stea, se-nchid ochii, în adâncuri, în zare, se pierde un strigăt de pasăre, în liniştea undei, spre soarele stins, braţul clipei.

Simţi, spune-mi, tu simţi?

Simţi, spune-mi, tu simţi bătăile inimii noastre? – respiraţii, tăceri de lumină, muguri ce pulsează seva vieţii prin picăturile ploii din noi.

Simţi, spune-mi, tu simţi roiurile de fluturi multicolori ce ni se perindă prin primăvara iubirii?

Fiorii pe aripile cărora plutim?

Căutări, magie, vis, durere, zbor, dorinţă, regăsire, renaştere!

Simţi, spune-mi, tu simţi paşii Destinului ce ne pierd cărările în balansul fără sfârşit?

Un fulger atinge marea, formând perla din timpul ce se-ascunde într-o lacrimă!

Simţi, spune-mi, tu simţi bătăile inimii noastre? – respiraţii, tăceri de lumină, inocenţă de gesturi şi gânduri,

acel puf de păpădie care vine, vine şi pleacă cu primul fir de vânt ce va trece pe la porţile sufletelor noastre.

Fără frontiere este sufletul omului, doar când ne adoarme este cu adevărat acolo unde îşi doreşte – **JOHAN KLEIN**

* * *

sigur că sunt şi poveşti de dragoste c-un astfel de-nceput. deci, priveşte-mă, căci ochii noştri sunt ochii celor ce nu au puterea să vadă. apoi priveşte-mă iarăşi, doar ochii vorbesc cea mai frumoasă limbă; dă-mi mâna, doar mâinile noastre sunt mâinile celor ce obişnuiesc să cerşească la colţ de stradă (ah, fisuratele mâini, dureros de fragile), apropie-te, şi fii fără griji, mai nou fiecare apropiere ucide.

* * *

nu respira, nu te mişca, nu clipi, nu mai trânti farfuriile şi aruncă naibii radioul ăla pe geam. ascultă-mă odată femeie (şi ascultă-mă bine) căci ceea ce îşi spun două priviri într-un singur colţ de linişte, ce spun două flăcări unui incendiu, ce pot spune două frisoane unui om al străzii sau ce spun două ghilotine revoluţiei franceze, îţi pot spune şi eu, aici şi acum, când, netemător înclin spre susurul buzelor tale.

* * *

ascultă-mă, ca şi când ar urma să-ţi bubuie timpanele în secunda următoare, priveşte-mă, ca şi cum ar fi ultima dată când mai priveşti şi vorbeşte-mi ca şi cum ar fi ultimele cuvinte pe care le-ai rosti, acum, când ştim prea bine că cel mai preţios şi mai dulce sentiment pe care îl putem avea (astăzi) este frica.

* * *

şi-n cele din urmă, cei din jur vor săpa în propriile lor trupuri cu mâinile goale (dar brusc) şi suspect de adânc şi se vor desface de la piept, şi se vor întoarce pe dos pe de-a-ntregul de va fi nevoie, pentru o lume mai bună, fiindcă

oamenii, aşa cum sunt ei (cu vrute şi nevrute, cu bune şi cu rele) nu au uitat că sunt oameni.

LAZAR MAGU

Dar, într-o zi, s-a răzgândit şi către ţărm n-a mai venit.

Din larg, doar mă privea mirată, spunându-mi că e măritată.

Nici nu mai ştiu ce sunt, şi cât, dar marea ei o port la gât.

Vâslesc acum grăbit spre ea, corăbier într-o mărgea.

Prezenţă

Absenţa-ţi, uneori e o prezenţă triumfătoare, ca un tren pe şine…

Când de zideşte lirică, din mine, când se încheagă, grea, din remanenţă.

Ştiută este lecţia, că duhul e mult mai viu, mult mai prezent ca trupul! Nici chiar pe El nu-l observăm, ca formă, dar e prezent în noi, în duh şi normă.

Asceţii toţi, departe stau de lume, dar lumea se strecoară-n ei prin nume. Doar numele se-ntâmplă să-l pronunţ şi simt prezenţa ta, ca un denunţ.

Ca ceaţa eşti, părând pe veci absentă, în văi de suflet eşti mereu prezentă.

Pâine la ţest

Cu pielea tăbăcită de sudoare, părinţii mers-au seara la culcare, dar negăsind odăile cu mir, ei s-au culcat pe jos, în cimitir.

Spre dimineaţă au luat din cui secera lunii şi un Ian gălbui au secerat pe rouă şi devreme, cum seceri azi o carte cu poeme.

La arie au fost văzuţi cu grâul, apoi spre moară traversară râul şi focul l-au aprins cam pe la opto pâine albă, rumenă au copt.

A lăcrimat o pleoapă de fântână, când două umbre se

ţineau de mână.

Cu paşii uzi de soare

Când treci pe străzi cu paşii uzi de soare, îngeri şi pomi, tu deopotrivă tulburi.

Pui mici în cuib se-nalţă în picioare, privindu-te. Bărbaţii dau în muguri.

Privirea ta calmează câinii-n lesă, becuri aprinde-n lujerii de floare, iar pacea lumii urcă tot mai densă, când treci pe străzi cu paşii uzi de soare.

Trecerea ta – agapă în pustie – coboară stelele pe malul mării…

Femeie de citit

Erai o floare de petună…

Erai un trandafir domnesc.

Eu levitam prin nopţi cu lună, venind să te grădinăresc.

Erai o cronică în rună, erai un manuscris grecesc.

Eu transpiram prin nopţi cu brumă, visând doar titlul să-l citesc.

Tot admirând prolog, erată, fiind din fire puţin „shy”, târziu văzut-am, dragă fată, că eşti o carte scrisă-n braille.

Îmi mut în degete toţi ochii şi lecturez eşarfe, rochii.

Marea din mărgele

Sirena ce venea din larg avea şi velă şi catarg şi, zi de zi, îmi aducea din depărtare o mărgea.

Târziu aflat-am ce dorea: o altă mare – marea sa.

Şi-mi aducea din largul zării mărgele pline cu-apa mării.

LAURA CATALINA DRAGOMIR

Într-o carne care nu bănuieşte. Moartea e o muncă oricât ai spăla-o.

4.

Dacă ar exista Dumnezeu (că nu exista)

trei zile a murit fără să-i vadă nimeni mort cât să

sufere cu bunăstarea căderii speriată tu nu l-ai cunoscut

(doar i te-ai pus pe mână)

visa cu oameni, de asta l-au luat, oboseala uscata a orbilor îi macera rostul la trocul cu fum îl îndrăzneau toţi cum era de aşteptat, nu putea merge cu ei, niciunde în egalitate de sexe, orfani copii de cârpe.

Într-o cameră mică încă pescuieşte, vânează.

5.

Eu mai ştiu cum erai cel mai bogat mort copil singurul în casa căruia mergeam toţi desculţi oricum dădea spre sud ca şi ochii ai tăi erau toţi numai bromură şi bomboane mici te scuturau de cuţit la coapsa de lapte şi te coborau la noi (tu nu ai fi coborât) îţi puneau picioarele pe pământ să nu se legene, ca de ram, necuratul, mai ştiu că ploua lung mereu eram cu gura plină prin apă şi că la uşa voastră fierul se sărase de umblet: tu erai primul mort copil de pe stradă şi noi ne bucuram ca de o haină nouă.

1.

Ceva aşa ca un dumnezeu ţi se va termina carnea, singura acţiune comună fervoarea rutinei nu are de-a face cu tine nici genunchii în voce joasă faţa bucuriei consolându-te aridă şi tu aşteptând primăvara într-o intimitate injustă cu inocenţa prosperitatea luminii repetate prudentă aspiraţie spre pierderea memoriei imprecis de trei ori locul ultimei guri de aer cu mâinile coroană, ca o boală în rod, dispreţuita duminică.

2.

În ura drumului vina ca un şarpe se însoţeşte cu oamenii plaga limpede de umbră a apei în afara pământului de vânătoare culcându-şi norocul unul după altul vasalii desculţi mâncând carne ca regii la ultima gură de vin otrava putere fără fii porunca sătui vor fi, cu frică vor fi bunătatea ca o femeie de care nu eşti sigur într-un sat cu bărbaţi care mor lumina pentru noi înşine ascultând cum trec stăpânii de dinainte.

3.

Precis nu-mi place să mor cu tot înţeles tentând consecinţa cuţitului în echilibru, linia cu mâinile egale melancolie atenuată prin fugă.

Graba însă nu ţi-o poate povesti nimeni e un timp din impuls gură care nu mai stă înăuntru şi-un „ne-am putea vedea” înflorit

LIUBA BOTEZATU

Ne ţinem scai unul de celălalt, obişnuiţi în a ne fi prezenţi;

Când mor eu, el mai moare o dată, când trage el să moară, reînvii.

Un cadavru îmi urmăreşte paşii, surâde lasciv de după draperii, ascunzând schelete în şifonier, sechele printre amintiri, cearcăne sub ochi, tremur în mâini.

Uneori mă învelesc cu el ca într-o pătură aspră, ascultă supus şi ne ţinem de cald vorbind despre vreme, care vreme nu mai vine ori a venit şi a plecat, ori n-a fost niciodată, doar am visat-o…

Alteori mă îmbrac în el ori se îmbracă el cu mine şi ieşim la plimbare mimând zâmbete fericite, fericite zâmbete, zâmbete şi fericire până la lacrimi…

Traşi la indigo păşesc prin viaţă pe scheletele părinţilor ca şi tine croiesc aceeaşi matrice învăţată pe de rost în ce să cred, ce să văd şi cum să mă comport cu lumea-n lume – o turmă de oi din care se înalţă câte o minte

„Luminată”, ce dictează trenduri poartă aceiaşi pantofi, aceleaşi acoperăminte râd, zâmbesc, plâng, iubesc şi cred în copy/paste…

„Şi să nu-ndrăznească care cumva vreunul să simtă ori să fie altfel, că nu-şi va găsi locul printre noi!”

un paria al societăţii, ridicol sau nemernic, cel puţin – un ciudat antisocial – poetul om care gândeşte singur

Iluzoriu

Anghelii nu există, îmi spui, sunt doar ciclopi şi daimoni violeţi, dinozauri albaştri şi-o băltoacă cu broaşte…

Nu exist nici eu decât în închipuirile tale, la fel de iluzorie precum ideea de dumnezeu.

Suntem singuri pe lume cu fantasmagoriile ei.

El a murit în durerile facerii la vremea marii explozii.

De atunci inventăm noi idei, întâi din teamă, apoi din plictiseală…

Poate e mic şi creşte odată cu noi, cum ne cresc daimonii şi anghelii, deopotrivă…

Cin să ştie?

Momentum ai pipăit vreodată timpul, încercând să înţelegi din care parte a întinderii temporal atemporale ai venit să exişti? ai prins vreodată clipa în care ţi-ai regăsit spiritul, privindu-te în ea ca într-o oglindă, strigându-i: nu pleca, mai rămâi! clipa aceea care se strecoară mereu printre degete, lăsându-ţi urme pulsânde ca de cristal în podul palmei, în ochiul diafragmei, în sânge, în creier şi care fuge perpetuu de tine ca şi cum ţi-ar spune că prezentul nu e numai acum; a fost, va mai fi, ba a fost, ba va fi şi este în veşnicul este şi sunt aici, dincolo – un cânt al tăcerii cuvânt clipă mai sunt, clipă să fii să mai stai, să nu pleci, să revii…

Paranoia?

Car după mine un mort, un mort al timpului trecut, nimeni nu-l vede, corbii îl cunosc…

LIVIUIOAN DRAGOŞ

să discut despre alte rahaturi: povestea unui leu îmblânzit de o femeie în cuşcă sau bijuterie cu un porc vai dar ce vă mai miraţi de oameni…

3. puţin genetic şi mai mult decât atât cine s-a iubit pe un covor de scoici să se ridice sus să scrie poezii despre

cei care vor urma un rege supus născut în zodia oceanului cu pofta de a ne trăi profilul vânt peste pleoape ne iubim unul pe altul nori deasupra nori dedesubt la mijloc noi înşine plutind în cercuri mari timide fără intimidare ştiind numai o parte din ce se va întâmpla mâine să ne completeze ziua de azi noi suntem stăpânul pe care sclavul îl gâtuie în spatele lui bacovia cu întrebările lumii unde mergem dacă mergem ai cui suntem dacă suntem egali muntelui şi mării prieteni pământului de sub pământ nu mai mult nici mai puţin metalelor grele plumb pentru orice cuvânt scufundat nemişcat în nobila tăcere da sunt titanicul propriului meu aisberg şi m-aş culca pe fundul oceanului lângă ea nu e în pat e oriunde altundeva iubirea şi dincolo de capul meu o hologramă

— Scriu şi împart…

dacă aş fi fost împărat aş fi împărţit vulturi cu mâna la frunte e atât de simplu să găseşti vulturi care n-au ce face oamenilor care n-au ce face le-aş fi împărţit cârtite morţilor legate de baloane colorate vin şi pâine să revenim la cele lumeşti acum oamenii vor bani şi aşa am să fac deşi nu sunt împărat cât sunt de poet aş fi împărţit păsări pe un aeroport vechi să fiu de folos aş fi împărţit haine purtate de vânt într-o oglindă utopică de un creier care nu se vede cât de îndrăgostit e de viaţă miracole pericole pasiuni scrise cu ora cu ea aş fi împărţit sfârşitul lumii odată cu ploaia aceea de orez de demult rece dacă…

— Gânduri pentru o cutie de carton şi oameni eu sunt copilul care stătea în barcă pe lângă apa care trecea şi adolescentul din trenul pe lângă munţii care treceau ţin minte cât eram de atent nu care cumva să greşesc în viaţă să nu ştiu să deosebesc pe cel care stă de cel care evoluează cum să despart cerul de păsări acum sensul multor lucruri îmi scapă prefer să văd un tablou abstract decât

LIVUJIOAN STOICIU

negri. Nu acela, ci acela cu luminiţe: sunt de părere că acela este un semn al faptului că nourul va da naştere la o galaxie spiralată! Galaxie? Măi… Cine o ascultă? Ofiţerul cu ochelari negri învârte un deget în tâmplă şi ţuguie buzele: fiu-fiu! Eşti nebună rău, femeie. Ce ştiţi voi: până vine întunericul!

Că să putrezim de vii, să putrezim…

Întunericul, cu un nou convoi de mucenici…

În pustiu

Hartă a sufletului, pe ea puteai vedea un şir de cămile străbătând o vale secată, fiecare cămilă fiind încărcată cu povara sa de lemne cu greu adunate – o urmăreşte cu degetul. E

O hartă în pustiu, plină de înşelăciune în momentul de faţă, folosită la înaltă tensiune pentru a smulge cuvinte de la cei ce nu voiau să vorbească.

Nu voiau – la trecut.

Cu sentimente ale unei beatitudini extatice: bătrân pensionar acum, care în una din pivniţele de tortură ale experienţelor sale de serviciu a obţinut un titlu de campion şi a primit drept premiu o cămilă, de care era obsedat. Rămas în pustiul sufletului…

Titlu de campion al idealurilor frânte. Nenorocitul! Pe harta sa punctând un şir de schelete ale puşcăriaşilor politici, imagine primordială, poate, a inconştientului colectiv în perioada anilor 1948 – 1989…

În huiduieli şi aplauze

O feştilă afumată, inima lui, conducătoare de elefanţi, îl apucă pe după umeri, nemângâiată şi îl împinge spre cuştile negre:

salvând, pe drum, din milă, iubirile din primul muşuroi întâlnit, dărâmat, din altă lume. Că-s lumi împărţite pe vârste… Sunt cuşti care fotografiază sub microscop, sub paşii târşiţi. Dintr-o lume în alta: unde, în huiduieli şi aplauze, nicio personalitate publică nu vrea să

dea socoteală, oricât de gravă greşeală ar face! în schimb, toate sunt pline de ură... „Oare nimic nu mai merită”? Doar personalităţi duplicitare, rânjind pentru posteritate în faţa cuştilor negre: cu acea taină prefăcută a smereniei, fără inimă. Duşi în robie.

Strigă

Să putrezim de vii, să putrezim, strigă ea cu ochii pe două figurine mici de piatră albă care se ţin de mână, de patrimoniu: abia înhăţată de poliţie, că le furase.

Ea, o forţă obscură, trasă la faţă, cu poşetă de lemn, sicriu. Strigă mai departe că stă cu gândul numai asupra şlefuirii pietrei: şi ce dacă? Strănută, înecată de praful scenei în aer liber, după razie. Vedeţi nourul acela? îl arată unui ofiţer cu ochelari

LIVIU MAŢAOANU

te-am aşteptat cu umbrela / plouă aproape englezeşte!

te-am aşteptat cu umbrela / plouă aproape englezeşte / cred că poţi înota doar până la farmacia părăsită din curtea spitalului unde pe vremuri bolnavii adulţi / printre ţipete ascuţite cumpărau 70 de metri de fese pentru corpurile lor plăpânde; pe aleea hlamidei sunt nenumărate parcaje / în aburii dimineţii doar mâinile albe mai pot să găsească drumul spre uşă dar şi aşa / zgomotul străzii prinde contur; şi cine oare sunt mai frumoşi / pescăruşii / pelicanii / cine liliecii poate că sunt / noaptea naşterii încă te sufocă / pe ei îi auzi cum fâlfâie înaintea cuvintelor / asemeni unor desene întinse pe două continente; cu degetul pe os / la plecarea ta către ţărm i-am arătat fiului ce anume loveşte tatăl într-o mare într-o imensă rupere de cuvânt / precum pâinea frântă la masă precum masa frântă înaintea mea;

247 de trepte sunt rezidite din temelii / abia spre amiază vom căuta acele cuvinte potrivite pentru un răspuns.

am trecut pe strada mendeleev / cu ea lângă mine i-am arătat şi azi păpuşile de fier din magazine iar între ele / cum stătea cu faţa la noi mătuşa din veacul trecut.

2.

tu nu trebuie decât să te naşti a doua oară / undeva la orele dimineţii acestei zile fără de sfârşit / în care propriile noastre idei sunt lăsate la monumentul iluştrilor prieteni / iar gurile noastre tăcute sunt ochii noştri închişi sunt / iar urechile noastre doar umplute cu ceară; apoi / ultima trantă o vom face cu propriile mâini şi propriile strigăte / vom scoate roşiile şi caşcavalul şi vom mânca în pauze scurte printre picături; un portret fotografic ce părea aşezat pe un peisaj acvatic în ulei / este fotografia ei de nume / trimisă din ţările nordice până peste înalta movilă – trebuia ţinută minte asocierea unei păsări de apă cu o gamă deschisă de culori dar poate că marea este mai verde la nord şi mai albastră la ecuator iar ziua asta a noastră se întrerupe doar pentru câteva momente un minut de linişte / o aducere aminte în fiecare an va fi; abia acum să ne hrănim păsările de noapte.

LIVIU OFILEANU

actoru a murit în vara la două miidoişpe. sănduţ a lucrat în combinat, mergea la teatru ca actor în timpul liber, a jucat în *tache*, *iache şi cadâr*. scund, încărunţit, cu ochi căprui, barbişon şi favoriţi, recita la costum din eminescu şi bacovia, chiar şi din dan laurenţiu. ajuta şi cu vorba, când s-au făcut disponibilizări s-a ales cu o cameră la căminul muncitoresc, el. **III**, cu vedere spre piaţă, divorţat, avea două fete plecate afară, ştia să râdă. Îşi visa evadarea, n-avea bani de drum, va face cu mâna – zicea că o să-şi ia rucsacul în spate şi va pleca pe jos până dincolo, ultima lui slujbă a fost vânzător de butic în piaţă. Îl cunoştea o grămadă de lume, avea o tarabă plină de haine şi pantofi pe care le descria exemplar: *piele-piele*, *firmă-de-firmă*. chiar şi purta o geacă roşie cu etichetă

chinezească, îi aducea noroc, ca lui florin piersic, la tonetă se imagina pe scenă, vorbea cu *exa* la telefon: *da puişor*... doar *să* m-*au*z*i?... i-a*m lua*t, mi-or* tr*as numa* rat*a. n*u-*s d*ej*a în bar, do*amnă, *niet!* mân*ca*-ţi-*aş* och*i*şor*ii ăia* căpr*ii, să*-ţ*i* fa*c Io ce* ş*tiu la bij*boa*că, ce?... no* bi*ne*. să *ia*u *pâi*ne şi *ul*e*i. bi*n*e. da u*le*i ma*i e*ra-n c*ămar*ă, iar a veni*t *vec*ina*? ce* săraca, h*oaşca, i* se *împut*e p*entru că-i duc alţii! v*ezi să nu*-ţ*i las*e c*eva păr pr*in ca*să,* p*oate face* vrăji... d*a *pe* st*oien*eşti *n*u *i-a despărţi*t*?* l*ume*a *vorbeşte* fiindcă *ştie. p*e *desear*ă *mer*ge şi *un peş*te, *da de car*e *peş*te, p*eşte-peşte sa*u *merlucius, pang*a*sius, mac*ro*u? ăla al*ba*stru-i* m*acro*u, *n-are m*u*lte oa*se, *îl faci r*e*pede*... la *f*a*rmac*i*a aia* non-*sto*p *da... bine măi*, *da cum să* cer *Io obu*ri*?! T*u-*m*i *iei flutu*raşi*?* se *uită lume*a *ca circ, ş*ti*i cum îi lu*me*a*... b*ine,* i*au,* d*ar* în d*rum e* but*icu ăla c*u *vin la doi* l*itri, nu-i d*e *c*asă, *da*r *e* m*ult... păi nu jo*acă *România* c*u olan*da? *şi c*e d*acă ne-au mai bă*t*ut? as*ta *era* p*entru că n-am* l*uat v*in *des*t*ul!*... ţ*i-am zis c*ă *nu-s la bar*. *cum s*ă che*ltui toţi ba*n*ii?... d*a*ta tre*cu*tă?* ... v*in*, *pâine, ulei şi pe*şte... în*tocma*i, *cum* să du*reze puiuţ*? ... p*ăi n*u *vreau I*o să *văd mec*iu*? îţ*i i*au cio*c*olată* pent*ru* l*a* p*auză?*

profu de mate odată a dormit în faţa barului ca un rege pe o stivă de scaune de plastic. Îşi făcea veacul în crâşma *la varice*, preferata lui de departe pentru că acolo îi ieşeau cele mai complicate pasienţe. ygretz ieşise din sistem pentru că sistemul îl decepţiona, prefera să-şi facă singur, dacă era vreodată nevoie, adevăratele probleme, crezuse în revoluţie, în morţi, în logica matematică, a predat 30 de ani pe muchie, elevii lui conduc firme, dar i s-a acrit, a ieşit din sistem înainte ca sistemul să-l considere veriga slabă, era scund, privea dârz, vorbea aplicat, juca şah orb şi-i plăceau aparatele de poker din baruri, ygretz avea o mie de prieteni, chibiţii lui. comanda o tărie şi se înşuruba în scaunul dinfaţa aparatului până la ora închiderii, pierdea moderat, dar şi când lua un careu sau o chintă dădea la toţi o tură pe degeaba, era destul ca să

intre ygretz la aparat că ăia de la mese îşi luau halbele şi-i făceau o baie de mulţime cu ochii pe ecran, câteodată se enerva: *azi nu dă nimic*, *pastele mâsii*! atunci se ridică şi o lua către alt bar, cu un aparat generos, chibiţii îşi dădeau pe gât halbele, îl urmau într-o preocesiune tăcută cu vizibile accente oculte greu de distins pentru privirile profane, comanda încă o tărie, doar aşa, câte una, ca să fie lucid în faţa algoritmilor: *un full*, *un careuţ*, *o chintuţă*, *ceva trebuie să iasă*. şi mulţimea nu aştepta mult. atunci, de bucurie, ygretz izbea cu şapca în aparat şi scotea banii, dar banii i se scurgeau printre degete fiindcă pe profu de mate îl interesa doar magia jocului, când era în toane bune povestea: cum era pe vremea lui de, pe vremea la lac. Îi sticleau ochii de parcă acum se întâmplau toate: *toată istoria noastră e făcută anume pentru băut*, *toată viaţa noastră e o toamnă fără sfârşit*, când se făcea cui nu mai avea bani şi nici cine să-l ducă la cămin, prietenii îl abandonau, de-asta l-au şi găsit într-o iarnă dormind liniştit, îngheţat bocnă lângă o sticlă de coniac drobeta – învinsese sistemul.

LUCACIPOLLA

Back home

Roteando, le mie celule ho sperso e donato al vento, întreceiate a fiii di arabesco., note indescifrabili che raccolgo nel meccanismo simile ad orologio squassato e sei tu, sono io, riportaţi a casa feriţi; ci ridestiamo colore, iridi, papaveri e spighe che lavano îl dolore nell’aura d’ambra che awolge îl sangue speso e lo pierde dentro un semplice ricordo…

Back home

Rotind, celulele mi-am pierdut şi dăruit vântului, împletite la firele de arabesc…

note indescifrabile pe ce le adun în mecanismul similar unui ceas zguduit şi eşti tu, sunt eu, readuşi acasă răniţi; ne redeşteptăm culoare, curcubeie, maci şi spice

care spală durerea în aura ambrei înfăşurând sângele risipit şi-l pierde într-o simplă amintire…

Cleopatra

Eri raccolta all’ombra dei pensieri-nebbia, quella madre che piu non scorgo, eclissata dal mi-o ego, un deserto che l’immagine risalta. Cleopatra, temevi un de la serpe, dico, anche di pezza, e fra le dita leggevi il mio destino… poi, scivolata nello spazio d’un atomo, vidi la tua forma accecarmi ed il mio zguardo teso ad una goccia di timpianto e di beata gioia.

Cleopatra eculeasă la umbra gândurilor-ceaţă, mama aceea pe ce n-o mai zăresc, eclipsată de egoul meu, un deşert pe care imaginea îl subliniază.

Cleopatra, o zi te temeai de şerpii, vreau să spun, şi din cârpă, şi între degete citeai destinul meu… apoi, alunecată în spaţiul unui atom, văzui forma ta să mă orbească şi privirea mea ţintită spre o picătură a regretului şi a bucuriei fericite.

Seta

Il tuo sorriso era seta, accogliente velluto, coperta, duc occhi ossidiana rilucenti al buio, chissă quale caravana dietro le quinte l’accompagnava, quali impavidi corsieri su steppe ardenţi e polil freddo.

Seta…

Il tuo perdono, coscienza, fendevi anche la notte come un faro imperituro e poi… ti lasciavi intangibile presa marginale, prevalente…

Mătase

Zâmbetul tău era mătase, catifea primitoare, pătură, doi ochi obsidian strălucitori în întuneric, cine ştie ce caravană în culise îl însoţea, ce neînfricaţi armăsari pe stepe fierbinţi şi apoi… frigul.

Mătase., iertarea ta, conştiinţă, despicai şi noaptea ca un far nepieritor şi apoi… te lăsai prins intangibil marginal, prevalent…

LUMINIŢA AMARIE

nici că mai simt frigul nici că mai cred în ceasuri sau sărbători el este acum însăşi tăcerea mea iată-l cum cade din cuvintele mele ca un nou născut din apele morţii se zvârcoleşte în cântecul acesta ca în neostenita mângâiere a îmbrăţişării abia acum pot eu să scriu poemul abia acum pot să-l îngrop în inima pietrelor în lătratul câinilor părinteşti abia acum pot să fiu fericită în cutremuratul acestei singurătăţi care nu credeam nu credeam că mă va salva.

3

poem îngrijit sunt un punct înconjurat de frig care cu gesturi reci îmbracă rochii de întuneric moale victoria oricărui deşert mă face mai frumoasă iar tu speriat de dragoste în răscrucea mâinilor mele creşti spini în timp ce în jurul meu sunt stânci şi cântece de despărţire te acopăr cu mare grijă te uit într-un loc fără milă înfiinţez o altă istorie a tăcerii transparentă şi vie te văd şi toate acestea pentru cea mai desăvârşită iarnă

1

În camere mici mi-am îndurat fericirea, în ţinutul trupului am trăit cu o intensitate de nedescris.

Ani de-a rândul mâinile mele au mângâiat o linişte ucisă.

Peste tot în drumurile mele Am întâlnit marea iubire.

Am ratat marea despărţire, în tot acest timp, ca o sălbăticiune.

M-am cuibărit în depărtări.

Am săvârşit o mare absenţă Am iertat.

Astăzi, cu mâinile uitate de frig.

Stau în mijlocul pământului şi îmi privesc Singurătatea devenită lux ia pe un

Semn al sfârşitului.

2

deasupra pădurii toţi anii mei luminând vânez ca orbii şoapte de lumină fac din sunete un şirag mâinile mele mâinile tale acum aud cum creşte frica din umerii mei pe floarea cărora ai adormit până acasă este multă linişte animalul inimii îşi plimbă ochii prin sângele vânătorilor de noapte aproape că a venit timpul să adorm mi-e frică să nu uit poemul acesta cu multă grijă mă ascund de zgomote cu duioşie îmi privesc mâinile apoi cu sălbăticie încep să alunec în neantul gândurilor mele bărbatul acela de departe e lângă mine acum îi aud liniştea somnului cu desăvârşire pot să fiu taina lui ochii lui ochii mei deveniţi

MACRINA LAZAR

de parcă aş fi propovăduit poporului elizabetan şi, of, e nevoie de grijă să iau firul Ariadnei să deapăn să deapăn să ajung înapoi căci visul îl poate rupe de n-ar rămâne în urmă nici poezia într-un fel, la fel hai să facem o grămadă cu toate cuvintele, odată, tată, să prindem o dată tu o dată eu să scoatem din acea grămadă, cu mai multă răbdare, re rând câte un cuvânt să vedem care are mai multe în final nu-i aşa, tată, că ceva te îndeamnă crezi că tu o să ai până la urmă cele mai multe cuvinte deşi tot atâtea şi tot cu aceeaşi grijă vei lua şi tu şi-ţi vei pune deoparte ca şi mine acolo acolo mă voi întoarce la înăuntrul meu în locul mi-am conturat toate visele când ştiam bine cine sunt dar când nici nu-mi trecea prin cap pentru că voiam să mă străduiesc atât mi-ar fi fost de-ajuns fără clătinări fără adiţionări fără corecţii eu împotriva la tot ce pare a fi (altfel văd că nu se schimbă) aproapenimic pe sub cărămizi e deschis ar trebui să dormi pe o parte şi Domnul îţi va mai da o zi chiar dacă nu eşti preferatul lumea tot te aşteaptă cu braţele deschise cu ochii deschişi cu palmele deschise cu minţile ei deschise chiar de vocea ei pare strâns înfăşată într-un singur gât în complexul meu îmi fac de cap ca într-un hău aici în interior am o vale frumoasă cu podeţuri cu stuf şi nuferi unde să te plimbi ca-n romanele inspirate de Tamisa e foarte cool pentru cine-i mereu

ocupat o plimbare pe malul apei o privire înspre veberiţe şi înspre gâşte şi om eşti fac ocol şi-mi încarc bateriile prin acest peisaj interior dar ştiu că pot da şi de pericol este pe-aici şi un munte şi un turn al Londrei uneori mai ales, când se face noapte de nici ţipenie de om nu trece pe aici mă ia curentul şi mă trezesc pe sub turn mă înghesui într-un colţ prinsă acolo fără nicio putere fără speranţă şi fără aer mă ia cu frică simt că cineva vrea să fiu grabnic condamnată

MARIA CALLEYA

s-ar astupa bănuitele hiatusuri cu seminţe cenuşii ar începe din nou să cânte o linie nevăzută doara mea pală elegie amintind zborul dintâi al bătrânelor aripi căderea din soare ca un revers binefăcător.

Se mai aud

Deodată te năpusteşti spre stele fără să ştii ce drum te aşteaptă a explodat aşteptarea în sfârşit eşti virgula spânzurată de o întrebare al cărei răspuns nu-l ştie omul deşi se mai aud nesperate voci cu dulceaţă de trandafir pentru tine cea de alaltăieri pregătindu-te de plecare nu-ţi uita pardesiul centura zâmbetul împăcat.

O poveste mai simplă

La adăpostul zidului însuşi vântul îşi face culcuş adună în pliuri întinsa-i pelerină strecurându-se sub ea precum cel mai obişnuit om cu multele-i braţe se cuprinde astfel că adoarme mai uşor lăsând lumii de afară jeluirile şi scâncetele ei şi chiar câte o poveste mai simplă ghemul de lână curată rostogolit în sine visul năbădăios acum calmat limpezit născocind în zori craii şi crăiesele ce au fost şi vor continua să se nască.

Scutul meu sonor

Mereu am găsit ceva să-ţi spun dintr-un preaplin garnisit cu dulceaţă ajuns la tine sleit şi necăjit nu te laşi, mi-a aruncat cineva cu nemulţumire vădită, tocmai întindeam o mână, floare uscată de atunci s-a însingurat cântecul meu fără să renunţe de-a binelea să se scurgă

printre degetele amorţite în ciuda zvonurilor ploii a machiajului sofisticat a destrămării fără întoarcere scutul meu sonor un arpeggiato în minorul mi curcubeu străjuind imperial deasupra oricăror dezastre nu-i aşa că mă auzi perechea mea asaltată de vise în dimineaţa aromată fierbinte.

Tu

Să execuţi constant un acelaşi drum dus-întors între acel ieri tot mai compact şi mâinile din ce în ce mai neprevăzut rămânând încă în picioare iată o întreprindere măreaţă de care nici nu ai habar te învârti de fapt într-un cerc, o cunună de raze nu este decât o unică sclipire.

Tu, mare de umbre luminoase.

Linie nevăzută

Drumul nopţilor mele se întrerupe ades din luminile tulburi ale ochilor cătând spre casa îndepărtată se preling stropi argintii pare că s-ar restabili cărările fraţilor Grimm

MARIANA CORNEA

s-ar putea să rămână urmă îngropată într-un trup mai obscur decât infernul şi doar atunci vei privi sufletul meu înecat la marginea oraşului doborâre-n carne atât de vie că-mi încurcă paşii în vreme ce veşmântul greu gândeşte ca omul în ţăcănitul ploii de parcă n-ar fi fost îndeajuns pedeapsa va pieri odată cu mine mototolindu-mi mâinile e cumplit să simţi urcuşul adevărului într-un lighean cu apă murdară sunt copia infidelă a imaginii din oglindă nu mă recunosc poate sunt aer sau apă să mă adun de pe asfalt mi-e greu mă doare şi cu toate astea mai curăţ un măr picătură cu picătură dorul muşcă adânc cad ochi din lemnul crucii unde vrei să nu mă doară când încălzim acelaşi cer totuşi mi-e rece în cercuri lente inima nu mai are pereţi salvează ce a mai rămas un suflet aşteaptă altundeva prea mulţi îngeri spală străzile dincolo plină de semne nu mai râd doar tremur aşezându-mă înăuntru şi mă dor braţele înainte de a mă prelinge şi nu ne da nouă,

coşmarul cel de toate zilele…

acei prunci mortali coborâtori din cer şi-au părăsit aripile căutând vocea braţelor prin ploi prin foc uniforme prea largi sfârtecau pântec şi uter când nicio mamă nu mai naşte soldaţi poduri mobile ating ţărmul îngerii se scurg prin naşteri scâncete şi bocanci târăsc blestem şi luna arde pocnind gura-i de tun şi carnea fragedă cenuşă rămâne când clipele nu mai aşteaptă să curgă când Ares pretinde sânge ascult ecouri mare moartă în marea străină nu suntem străini suntem azilul lumii şoptesc cruci şi cimitire orice prunc prezumtiv este un sfânt strigând la cer strivesc pământul crucii ce mă sufocă / o Golgotă a nebuniei nicio mamă nu naşte soldaţi visez urât şi sunt amărăciune ploaia nu-şi alege bălţile ci doar străzile nu am dreptul să-ţi judec deciziile tot ce-mi rămâne de făcut e să-ţi accept trădarea întreg curgător întreg de măşti când dezlănţuit când neted crezi că de fapt viaţa mea e o salcie pironită la încheietura ochiului nume de scânduri – piatră se face e martie în lume pământul duduie de amintiri de parcă cineva ar fi aprins jarul pe care-l ţin strâns de-atâta vreme într-o cruce în mâinile brăzdate de lacrimi ghioceii surâd trist nici astăzi n-au cui împărţi dragostea care ară, ară fără să lase în urmă vreun rod sau rost de când bucuria, dorul în loc de verdeaţă s-au dus dacă mi-ai fi lăsat un semn oricât de mic ar fi fost aş fi ştiut unde să te caut fără să mai bat în lung şi în lat ţărmul însângerat prin care alerg străduindu-mă să ţin în piept aprinsă o lumânare să ai lumină pe lumea cealaltă, mamă.

Icoana sufletului meu cuvintele acestea pe care încerc să ţi le scriu nu scrijelesc nu lăcrimează sunt păsări albe care ard să mă înalţ femeie din cenuşa lor cu o sprânceană ridicată în vânt să înfrunt vâltoarea morilor de fum eu m-am născut să merg pe ape şi am aceeaşi vârstă cu râul care desparte şoaptele de alte şoapte de aceea pot zidi în fagurii de lună aceste taine ale noastre cuvintele acestea pe care ţi le scriu nu dor şi nici nu strigă sunt

lumânări care veghează splendoarea mâinilor împreunate eu lor mă-nchin şi simt cum urcă în mine un fir de busuioc şi unul de lumină

(ne) poem poezia este o vietate care nu poate fi ţinută ca un animal în lanţuri nu-i poţi spune ca unui câine când şi cum să stea când să latre, când să tacă ea aleargă pe străzi se împrăştie, se adună adună într-o alună lacrimi, bucurii se împiedică de umbre se agaţă de nori, sare până în lună şi-apoi coboară surâzând în păsări, în oameni, în răni viscoleşte sau focuri înteţeşte tace cât tace apoi răbufneşte ca o fântână în care s-a trezit mofturos un vulcan.

poezia este celula care se rostogoleşte prin sânge vie ca un spin şi se rostogoleşte, se rostogoleşte dărâmă o lume, construieşte alta se sinucide într-un pahar.

pentru un strop de iubire neîmpărtăşită arde ca o căpiţă de fân până inventează o altă planetă pentru ea, pentru el, pentru ei – îndrăgostiţii cu inimile strânse precum puii în găoace se zbat, dezbat până nu se mai aude nimic.

prin coaste se mai îndură să treacă vântul şi-atunci îşi amintesc să ia poziţia de om în timp ce sufl etul înaintează cu mâinile la spate.

poezia e bula aceea prin care respiră uneori poeţii şi nu trebuie să le spui când şi cum să o facă!

„Faceţi ceva cu inima asta!”

De dimineaţă alergi cu inima în palme pe la tot felul de medici care te studiază ca pe o bizarerie în timp ce picioarele ţi se scurtează, ochii se mută pe lateral, mâinile zvâcnesc acoperindu-se cu pene aztece – „poate mă transform!” îţi zici delirând şi greaţa injectează neobosită spasme la fiecare minut.

Ca într-un montagne russe palierele se dau de-a dura, lucesc în lumina uriaşelor floarea-soarelui ce ţipă aplecate spre tine:

„Faceţi ceva cu inima asta!”

Într-o tăcere apoasă, greaţa pluteşte filosofând despre măruntele principii existenţialiste.

Nu se sapă niciun adăpost

Prin locurile pe unde durerile se poartă precum melcii cochiliile, nu se sapă niciun adăpost pentru bătrânul care obişnuia să culeagă în dimineţi aurii sunătoarea – o punea la uscat la umbră, pe bucăţi de ziare vechi şi, din tinda casei acoperite cu iederă, clipea rar învelind singurătatea în cârpe.

Vaga respiraţie a mlaştinii ghemuite sub biciul ploii nu se mai simte în ceafă – în ochii pustii ai trestiilor s-a prelins azi frigul lemnului ud.

Într-un timp fără maluri

Pentru a nu dilua sensurile sătule de atâtea cristalizări, am ascuns povestea în bulbii unei fucsii de apartament şi-am învăţat să pictăm totul cu cele şapte degete; lumea ne-a devenit caleidoscop în nuanţe de galben, albastru, verde ori roşu – cam tot de atunci, îndrăgostiţii lui Chagall zboară liberi într-un timp fără maluri, mereu mână în mână.

Continuitate în memoria colectivă a omenirii s-au grefat două realităţi:

respiraţia dintre neanturi

Şi neputinţa de a ucide frica de moarte.

Fără contur

Ţipătul lui nu avea contur, se rotea neîmblânzit, sub pleoapa nisipoasă a vremii.

Decupase mereu, cu oarbă încântare, din trunchiurile blazatelor dimineţi, câteva inele ale nopţilor dese ca pădurile pe unde se credea că nimeni nu suferă de singurătate.

Printre lujerii de lumină, îndoindu-şi coada ca un cedru, subit, Behemoth tăcu.

mălai cu lapte zilele mă readuc la un vis dintr-un început de martie şi de viaţă când am trecut împreună

Podul minciunilor îmi îngheţau mâinile descojind o portocală, iar tu fotografiai acoperişurile caselor vechi şi vedeai câte-un ochi în fiecare fereastră într-un târziu am ajuns la un loc mai cald traversând pustietatea de pe valea care duce spre munţi atunci am avut impresia că a venit vara

* * *

lunea, miercurea şi vinerea dau mită amintirilor din acelaşi autobuz aglomerat trec de-a lungul parcului cu privirea tu traversezi prin locuri interzise eu închid ochii iarna asta e verde parcul

11 decembrie holul şcolii unde am învăţat opt ani pare că s-a micşorat mă întreb cum or fi încăput acolo atâtea careuri la început de iarnă drumul către casă e drumul de acum către atunci derulez voit amintiri de pe Almaşul Mic atunci a fost prima dată când am văzut un avorton ascuns printre tomberoanele din faţa blocului P2 acum este pentru prima dată când pe un ram dezgolit văd un măr stingher ce stă cârlig

17 decembrie, acum 6 ani haide să ne căutăm pe noi înşine cei de acum şase ani atunci miza era albă caldă nu mai era decât respiraţia refugiaţi şi înghesuiţi ascultam *Decembre* şi simţeam pe viu cum e cu potopul înapoi şi înainte îmi şopteai că vrei să rămâi departe închis în cabana mitică pe un colţ de lume dincolo de şuierul păgân fără identitate căutând liniştea într-o noapte lungă…

* * *

la fiecare colţ de amintire pândesc evadarea prin ganguri ce despart străzile principale ale hărţii mă vindec de zile şi ore refac drumul ca într-o poveste cu tabula rasa citesc pe silabe prezentul azi mă rătăcesc prin geografia lui de mâine voi avea din nou trecut

* * *

dialogurile cu mine însămi sunt ca atunci când tata stătea în dreptul uşii îmi spunea la revedere fără vreun cuvânt ca atunci când mama tăcea şi-mi vorbea din priviri copilăriei mele cu prea puţine ore petrecute în faţa blocului nu-i zâmbesc în amintire nu mi-e dor nici de anii de liceu adevărata mea viaţă începe în fiecare dimineaţă şi se încheie în fiecare seară

Radioactivitate

Adorm în cenuşă şi-n praf: albastrul cerului tău îmi dă vertij, satanic îmi pare albul pielii, verdele – culoarea schimbătoare a ochilor.

Îţi consum din trup doar metalele grele până când iubirii i se clatină dinţii în gură şi mă trezesc ştergând de pe buze rugina.

Septembrie, în şoaptă

Se apropie noaptea stelele caută reazăm luminile oraşului sclipesc ca un morman de oase-n deşert simt cum în mine se trezeşte din morţi un altul intru desculţ în umbra ta…

Ceas cu arc

Carte cu susul în jos telegramă strecurată pe sub uşă de cealaltă parte a suferinţei, indiferenţa umană.

Scriu pe coli de apă cu sabia scoasă din rană cârtiţele îmi fură pământul cerul îmi reaminteşte matematica înălţimilor.

Mi-au coborât pupilele în plămânii goi mi-am uitat degetele-n cerneală.

Stă alături de mine un porumbel unu, doi, trei… încercăm ceva extraordinar: împreună să călcăm pe aceeaşi zăpadă.

MIHAI MARIAN

October Rust

Toţi cei care l-au însoţit au plecat mai repede decât i s-au stins lumânările de la căpătâi.

Panglica de satin negru din pieptul femeii sale flutura uşor spre un univers cu simboluri de nichel şi fier forjat din care cu greu se mai putea întoarce cineva.

Pe alee sub un boschet toamna dezbrăcată până la piele tremură sub sărutul arzător al unui chiştoc de ţigară.

Ca un clăbuc sticlos, colorat lumina se prelinge pe pământ Sub capac, el îşi îndreaptă pe rând pălăria nodul de la cravată.

Mutaţie îngerul prins în capcană: mut întunericul peliculă cinematografică pentru el însuşi băltind din clipa în care se substituie veşniciei.

Moare.

A scăpat de sub atenţia noastră.

Umbra i se preface într-o filă împăturită.

Tropăim aplaudăm ne putem face un avion de hârtie realmente ne înalţă la cer realitatea periferică a morţii, închidem ochii linia orizontului este prea dreaptă şi de neacceptat.

eu sunt o plajă îngustă tu un ţărm erodat amândoi învăţăm să privim sub ape

— August cerul se scutură de stele oamenii caută oameni am lăsat râul să curgă şi drumul m-a lăsat în câmp deschis acum sunt aici o piatră neagră şi lucioasă într-o cutiuţă de argint glasul meu un sunet cu umbre lungi căutând orizontul se loveşte de mai îmi imaginez o graniţă undeva o altă piatră îmi creşte numele strig după trecători de parcă aş pierde o parte din mine vameşul îşi umple gura cu pământ văd urma mea în urmă aş vrea să mă întorc dar nu pot

— Aprilie un copac cu braţe spre cerul omului dacă îi dai coaja deoparte poţi să-i vezi viermele care îl roade cu grijă în răzbunarea iernii peste ochii lui înfloriţi vârful rădăcinii adânc însetate răscoleşte pământul de departe pare că stă împietrit pentru cineva în el e acasă oricând stă într-o pace a coroanei şi gândurile lui iau forma frunzei

ca o mare lacrimă în palma unui duh nevăzut care îl va striga dintre morţi ca şi cum odată a fost ca şi cum niciodată nu ar mai fi fost poetul

MIOARA BĂLUŢĂ

— Pacea va fi sfârşitul

Vom muri pe limba dragostei noastre încredinţaţi că tot ce iubim ne va ucide zi de zi agresez tastele cât să-mi fac sufletul să râdă de propriile-mi poeme baloane străvezii umbrind fluturii câmpului înălţându-se ca un fum aţâţat la gura peşterii sunt cu dumnezeu şi el e singur aşa am aflat că eu mie îmi sunt propriul peştişor auriu apă şi năvod şi toate încep cu a-ntâia şi nu par cine ştie ce cu a doua şi a treia şi nu-i mare lucru avem timp abia într-a patra şi a cincea accelerăm a încetinim e mult şi până mâine îmi spun bat palmele scutur fumul am pereţii zgâriaţi am iubit iartă-mă doamne am făcut ce-am vrut

— Mai spune-mi dacă există flăcări pentru un trup din alge făcut ce cuvinte înfloresc peste pietre când val după val îmi traversează picioarele cum de mersul îmi rămâne aceeaşi legănare verde luna se lichefiază uneori îmi umple pieptul cu un gând ce caută adăpost în altă parte nisipul se tulbură oare suntem singuri sau singurătatea e un fel orb de a privi lucrurile nimicul e un glob de cristal şi noi nu putem opri nimic din ce se întâmplă cuprinşi în amneziile lui

Marea lacrimă bătrână

Erupţiile acestei spaime în faţa cuvintelor ca şi cum în pragul de granit al templului săgeţile razei strigară şi „nul”, nu voi opri scânteile disipate în marea aceasta ca o iarbă cosită plină de sângele rece al ierboaselor vietăţi.

Pielea mea albă înţepată mărunt cu ace solare

— Încă viu pergamentul uscat – albinele-adună pulbere de grafit.

Spaima sublimă grotescul său graţios miriapodul de chihlimbar imersat într-o lacrimă azurie.

Călătorind în caseta de melasă tău adânc ochiu-şi desface se deschide, adumbrită pleoapa lumilor, vorace, să ne-nghită.

Nu te teme! lezeru-i iluzia unde mă scufund şi respir vocalele laolaltă cu ploaia din raiul duminicii merg mai adânc peste şinele încinse de dogoarea tălpilor mele carne vie răzuită în colţii cuvintelor călătoare, în căsuţa de melasă gara mică îşi smulge inima şi şuieră de dor şi scrijeleşte dulci cântări peste pereţii umbrei, tremurători.

Tu nu lua seama la bocetul inimii sale sapă-nainte, tu nu eşti prada ispitei, taie precis o copcă rotundă în gheaţa sângerândă, forează gang înţelept în muntele acestor nelămurite plecări.

MONICA ROHAN

Sinopsis. Nopţi de primăvară

Din răsad creşte pielea fină de ceapă ciorapii verii dungaţi ca o apă vălurindu-şi transparente visări.

Să dansăm – sala de păcură lunecă lucitoare asemenea degetelor în pantofii de lac şerpuiesc şoaptele serii de primăvară şi strecoară prin arbori mătăsoase eşarfe de muzici subţiri.

Noaptea doldora de privighetori vrăjeşte grădina, solzi de cerneală cerne cerul cuvintelor până ce stelele crude rămân şi cântecul pur trece prin miezul fructelor izbăvindu-le împlinirea.

Unduieşte dogoarea verde, lanuri într-aripate valsează sublim.

Marele dans smulge fâşii de emoţii efluvii dulci înduplecă firea. Zorim.

Răsărim.

Într-o limbă uitată

Am pornit în zori după urmele animalelor nopţii.

Vulpea lunii m-a ademenit întâi cu lunaticul ei poem ca o chiciură dantelată – era voalul amirositor al miresei

ţesut din raze astrale şi picuri vii – botul ei iscodea sunete vechi într-o zăpadă bătrână.

Din vânătaia fiecărui popas răsărea o sferă verzuie ca o mărgea de jad la gâtul metaforei.

Ştiam că nu voi ajunge să înţeleg, nici drumul să-l ţin după paşii mărunţi ai cuvintelor, primăvara-mi va fi şi mai greu în iarba cuneiformă să desluşesc urmele vreunui poem…

NICOLAI TĂICUŢU

oricine/ orice interiorul balonului de săpun cu irizaţii se numeşte simplu interiorul balonului de săpun într-o clipă balonul de săpun dispare şi în locul lui rămâne interiorul balonului de săpun importantă e ţinerea de minte (a ta, cititorule, desigur!) ca oricând să poţi spune: uite, aici, în acest text e interiorul balonului de săpun urma în lipsa mea copilăria a dus scrijelitura aceea de la genunchi la râul mic al câmpiei a spălat-o bine/ bine a spălat-o şi a lăsat-o acolo pe malul apei să se înzdrăvenească de la sine să devină ceea ce avea să mă întâmpine acum – o pală de vânt de primăvară

(adu-ţi aminte, mi s-a zis rănirea genunchiului a fost pornirea spre rugă/ spre bine a ducerii mieilor la imaş iar tu nevinovat ai fost şi altă devenire nici că se putea…)

dintr-o noapte albă a visa dintr-un bob de nisip aruncat aiurea, într-un bob de rouă e ca şi când ai fi tu însuţi dimineaţa acelei zile foaia de hârtie velină îşi ia zborul planat de pe masa de scris şi se aşază cozoroc, pe fruntea ta sub clar de lună plină sigur, întru întregirea acestui poem ar fi fost nevoie şi de apă puţin unduită dar mi-s de-ajuns ochii tăi somnoroşi…

purtător de cobiliţă ce se întâmplă cu mine, Doamne vorbesc cu mine şi nu mă mai aud tac cu mine şi parcă m-aud:

Închid uşa/ deschid fereastra scriu/ citesc cu voce tare şi nu mă mai aud scriu/ citesc în gând şi parcă m-aud

am intimitate, bună-nţelegere mă închid în mine mă pipăi morfologia pielii mi-e-n valuri line, tăcute carnea mi-e stoarsă de sânge: o coagulare prematură opreşte gâlgâitul din artere/ din vene

năucit, sar afară, mă sprijin de-un stâlp şi-acesta m-acceptă, de vânt pustiitor scârţâie cumpăna de la o fântâna seacă/ perpetuum mobile şi târziu văd că-s mâinile mele-n balans

OCŢAVIAN MIHALCEA

O mică scară curentul fuge mai repede pe axa îndepărtării apăsate roiuri de măşti se vor strânge pe lângă alb şi negru până ce întoarcere nu va mai fi ascultă piatra de munte piatra de râu piatra de roşu azvârlită am dovedit că lumina se opreşte la mine la fel cum creşte o mică scară între puls şi lichide colorate (un soi de pisc urcat)

nu mai sunt pictat la ore târzii de trecere totuşi punctul cuţitului încă desfăşoară puritatea liniei şi zâmbetul flagrantfugă albă paralelă într-o parte veselă spre margine se văd lumi peste noi păcate – umbre simple de piatră alarmă fluidă a simţului bun când apusul inimilor se pierde printre înflăcăratele plete ale unui jar cuminte aerul secolului ascuns încă vrea să trăiască în aceste vene de piatră încinsă la început a fost muzica schimbătoare a paginii pierdute şi aluatul supus încercării – siluetă credincioasă coaja rămasă înconjoară mereu îndrăgostită marea singurătate populată cu sânge curtea interioară ca o aventură de mâine salvează sonor poarta de piatră culoarea limpede şi glasul fiecărei seri unicul chip pietrificat transe de noapte învaţă-mă să muşc apa foarte roşie aşa cum îi place semnului tău transmiterea începe de la soare cu efecte aşteptate târziu ne dorim pe malul a două lacuri vecine urmăriţi deasupra drumului de fier încercat în matca nisipului ars deasupra cât încă mai arde cercul închipuit de un amor princiar ştiinţa veche pe lângă

drumul vechi se poate rupe de trunchi mâine o să plecăm răstigniţi baltă pe baltă târziu pe târziu sud pe sud istoria simbolică şi stihurile de aur întâmpină piciorul de om strivind inima zeului tot ce apare nu este în semn voal şi confuzii pentru viitorul fals (cuvânt înainte sau icar uitat)

oniria muşchii pot spune povestea urcării aprinse diluate apropiate de gândul viitor ruinele întrerupte nu mai pot să ardă ochii ce mint cu nimbul adevărului la începutul unei nopţi lirice am vrut să vin ceasul m-a îndreptat m-a alungatobiect vătămător de atunci aud cum ovalul strâns cuprinde şi vieţi închipuite (oniria sau ideea de noapte)

uit de mine, de obsesiile, de căutările, de rumorile mele. Miracol.

Tot pentru prima oară, sinele meu nu-şi mai ascute dinţii de fiară şi nu mai muşcă din pulpa propriului său trup.

Simt cum mi se topeşte cochilia şi mă-ndrept, printr-o pornire edenică, spre oglindă.

Sunt gol până la sânge, până la sunetul articulat cândva de un om.

Oglinda este mai aproape ca niciodată.

Simt cum luciul ei se pregăteşte să-mi reflecte, nu ştiu cu câtă sinceritate, sufletul.

Dumnezeule, ce bine este să fii iubit de oglindă…

Mai fac un pas, mă mai târăsc un vers. În faţa mea nu este decât ea.

Oare voi supravieţui? Orgasm.

Închid ochii cu teamă să nu mor de emoţie. Când îi deschid, oglinda este întoarsă cu spatele la mine.

Culeg de pe jos o greşeală de exprimare mai grosolană şi o lovesc violent de oglindă. Greşeala se sfărâmă în milioane de sunete vulgare, iar colţii fiarei ce creşte în mine lucesc de patimă neagră.

Piticii domnului în răstimpul dintre două (ne) începuturi, Dumnezeu îşi exersează pornirile ludice.

Uneori culege pigmenţi din galantarul meteo-programat al curcubeului şi îi strecoară printre genele vreunui pictor de icoane.

Alteori, când este obosit, după ce i-a dat chip vreunui Pârvu Mutu, Dumnezeu modelează pitici.

Le dă chip, le dă viaţă dar nu le dă inimă.

Piticii domnului umplu lumea şi, să nu spuneţi că nu v-aţi aşteptat, se iau prea în serios, uitând că au fost creaţi pentru a fi bufonii zilei a şaptea.

PETRE CRĂCIUN

În spatele oglinzii

Un poem este întotdeauna suficient pentru a te putea sinucide aruncându-te de la înălţimea primului său vers.

Mă prăbuşesc de câteva naşteri şi de câteva morţi, amintindu-mi la fiecare silabă că singurul sens al existenţei este verticala.

Mă prăbuşesc cu speranţa de-a mă-ngropa definitiv în lutul semnăturii poetului.

În cădere răscolesc versuri din antologii păstrate la fondul secret şi cuvintele se rup ca o pânză străpunsă de o suliţă înfierbântată, pe cale de a se reproduce.

Imersiune într-un lichid cald, lipicios, sărat.

Pulsaţiile reîntoarcerii îmi dau senzaţia de oră exactă.

Plutesc.

Pentru prima oară

PETRU M. **HAŞ**

nu se holbează la lume ci se-mbată de frumuseţe privind oricând şi oriunde **ZI SENINĂ NOAPTE LUMINĂ**.

Nimeni. Adică portretul

Unde există un portret nu e nimeni. Se vorbeşte mult despre nimeni. Nimeni este acum şi aici dacă aveţi nevoie.

În sfârşit dacă e nimeni ne putem aştepta la grave schimbări. Asta poate fi bine.

Înseamnă că nu contează pentru că, nimeni vorbeşte prostii cântă se joacă de-a cele mai noi şi perverse intenţii. Şi asta e aşa nu ştiu cum.

Note de infanterie mă refer la copaci la arborii din pădure – evoc dulcea infanterie a naturii ce mă-nfioară vara agitând spre cer coroane trofee smulse-n războaie necunoscute şi iarna când sub ploaia măruntă trec în revistă regimente-nşirate pentru marşul neatestat sau firave companii de recruţi îmbrăcaţi în fragedă scoarţa salcâmului uite-i îmi zic şi mai trag un fum de tutun dragii de infanterişti mai junii mei fraţi nevârstnicii salcâmi cum mai mărşăluiesc prin ploaie şi-ncet mi se urcă dinspre călcâi spre umeri o ruşine civilă

Jurnal de marţi azi e marţea hitită n-avem bani punem câinele şi pisicile să postească găinilesă pască ăia de mai sus se descurcă şi singuri mai vânează noi trecem pe pâine şi apă dar mai avem un pumn făină de mălai o-mpărţim la doi memento!

O viaţă-ntreagă-am fost boi.

Fericit e doar cel care toate le vede bune şi frumoase

El nu se mai dă de ceasul morţii să ispitească adevărul binele şi frumosul e încântat văzând cum peştele cel mare înghite pe cel mic când războinicii seceră alţi războinici şi viceversa vede viaţa care se împărtăşeşte din viaţă şi cântă.

Penibil să doreşti aşadar un petec de frumuseţe lipit de fruntea ta.

Imaginează-te un tânăr cu alţi ochi alt suflet care

RĂUL BRIBETE

ameţitor de repede apune, ameţitor de repede răsare soarele.

taci mult de parcă inima ta ar fi un ocean de camfor care îţi îngheaţă pieptul.

fără să vrei, gândurile îţi aleargă spre momentul în care vei putrezi.

gândurile tale au transparenţa unui cristal, gândurile tale, uneori, sunt un alcool foarte tare.

solipsism m-am întors printre amintiri ca o ştiucă prin bancurile de peşti.

singurătatea mea mai corozivă decât leşia neagră a soarelui, spectru pe bolta unui cer sterp şi găunos.

cânt o romanţă la nesfârşit, dansez de unul singur în faţa oglinzii.

deodată printre frunzele de nuc ale primelor amintiri, răzbat la suprafaţă

— Schelete de catarge în amurg.

câtă singurătate e în mine.

dacă singurătatea ar fi o persoană, ar fi una dintre acelea care au murit demult şi sunt atât de liniştite în trecerea lor, ca pruncii morţi în leagăn.

sunt cu adevărat singur?

dimineţile fumegă – corăbii care se scufundă în pământul rânced al îndoielilor mele, care au apus. miros de vanilie şi esenţe de rom, amintirile copilăriei, cât de dor îmi e… sunt altul?

frunze frunze de tei se înşurubează în vânt ghirlande de sunet în mintea mea iau foc. şi-n vântul acesta călduţ mi-e bine, mi-e efectiv bine.

să scriu un vers infinit, greu ca un burlan interminabil, aş dori.

crengile teiului formează o liră; vibraţiile ei sperie uşor infinitul din mine.

şinele eu scriu forma dealului care a înghiţit piramida eu sunt cel care seamănă în văzduh cumpene alerg pe linia oscilatorie alerg pe bătăile inimii nimicului sunt până dincolo de mine eu astăzi ameţitor de repede răsare, ameţitor de repede apune soarele, ameţitor cad, ameţitor

de mii de ori ameţitor mă ridic – lut inform, apoi ulcior pe roata de olar.

vreau să înot mereu în apele care întotdeauna se retrag din calea mea; voi înota în uscatul care se retrage din calea paşilor mei, vrând să beau din apa care s-a ascuns sub sete, dar nici sete nu ştiu cum mai este să îţi fie.

RĂUL CONSTANTINESCU

efectul razelor gamma mutaţii genetice fanatismul naşte monştri de serviciu…

pumnul în creier pentru mii de ani cerneala mincinosului pe toţi pereţii abominabil da capo al fine…

unii aplaudă din oficiu barbarii din codul genetic

Eterna reîntoarcere

Cel ce trece prin zidul din sine – râu spre izvoare – prin limpidul neadormitul ochi al visului etern început/sfârşit din care venim neştiind şi ne întoarcem pustii de noi înşine, măsură a ceea ce ştim/

nu ştim – urnă a nespuselor neatinselor întru ispititor neînceput

Un fragment din interior…

Vis în sfera genezelor aleatoriu reimaginând clipa eternă de la început, acolo unde goluri baricadate invocă babiloane…

printre fire şi noduri aripi arse-n spasmodic zigzag…

nebănuit deasupra sferelor tronează neadormitul ochi-clepsidră devorând realităţi suprapuse, proteicul fragment din interior, printre dinţi, printre falii de beznă soarbe unghiul de vedere al sibilei spionând cuvintele, bolborosind silabele ghicind tâlcurile, scormonind noimele, rostind oracole tremură *buzele în delir în vertijul sinapselor*

Neasfinţit luceafăr

Neasfinţit Luceafăr – gând – lumină-n munţi/văi de

cuvânt înălţare-n suferinţă treci din nefiinţă-n fiinţă mări ceruri stele şi lună când ziua scade, clipa sună, minuni răsar prin sfânta limbă ce pre noi în vis ne schimbă veşnicii de ani şi clipe vis după vis să se-nfiripe ţesând rază după rază viaţa în dor de amiază, nestins Luceafăr etern doruri ce-n noi se-aştern…

Eu din Hyperboreea vin eu din hyperboreea vin, din ţara astrală, cu măiestrul abaris pe săgeata de aur, din tărâm fără noapte… mereu numai zi, numai vară sunetele, silabele, cuvintele toate, prin aer de-azur străpur, unele altora îşi răspund, sonore oglinzi în visate oglinzi, în târzii răsfrângeri ivindu-se, iubindu-se sonuri, forme, culori în ochiul spiralei… de neuitat sinestezie în durută, zvâcninda lumină înfloreşte adâncă aură neasfinţitul eon dulce prelung… eonul de aur sub aură.

Prezentul spart

Sub şenilele cailor lui Sântoader curg sloiuri cheaguri de sânge nori de smog rafale de vorbe dum-dum ochelari de cal legi surdoarbe drum între umbre-mpietrite flori de cenuşă ciuperci în stratosferă

RĂUL SEBASTIAN BAZ

Încăperea încăperea era atât de mică, încât niciun miros nu încăpea acolo, cu excepţia celui de piele bătrână.

Atât era de mică încât îmi respiram propria răsuflare la nesfârşit, până în proximitatea asfixiei, când păsările interioare se neliniştesc.

Era atât de mică încăperea… clipele erau obligate să se îngusteze pentru a putea să curgă, aşa că atunci când a intrat, fără veste, parfumul acela de copil cu aripile netăiate, deja nu mai înţelegeam deosebirea dintre în afară şi înăuntrul înăuntrului.

Podul de piatră

— Dar nici n-ai împlinit 60 de ani! a strigat adminul, roşu ca racul.

— E prea de-ajuns am zis, prea de-ajuns, cine stă să

îndure mai departe când zorii pierduţi sunt pentru totdeauna? Dumnezeu nu mă mai poate vedea din pricina îngerilor care îmi fâlfâie deasupra capului, acoperindu-mi pielea cu fulgii lor albi şi negri şi gri, poezia a trecut odată cu starea împotrivă, sânii iubitei şi-au pierdut surâsul lila, chiar semnele de foc şi de aer au devenit confuze, iar copiii, după cum vezi, nu mai găsesc nicio bucurie în datul de trei ori peste cap în iarbă.

— Totuşi, mai gândeşte-te, măcar 70!

a strigat cu vocea lui metalică adminul

— Nu vreau să mă mai gândesc, i-am răspuns…

nicio gândire nu ajunge mai departe de podul de piatră.

Dacă o clipă vedeam fluturi, apoi un păianjen sau un mănunchi de busuioc… mi se arăta scurt un călăreţ cu cravaşa ridicată… flash! un gândac verde pe coada hârleţului nemuncit, apoi rochia cadrilată şi sub ea încrucişarea picioarelor, întindeam mâna luam paharul cu vin de o sută de ani, îl dădeam peste cap şi iată, cerul era plin de stele miliarde de stele, puneam paharul jos, închideam ochii şi dintr-odată nu mai eram eu, eram cel care aş fi putut să fiu dacă stelele, dacă fluturii, dacă vremurile…

Altfel

Noi suntem altfel, eu şi iubita mea… pielea nu ni se destramă pe la colţurile ochilor, părul ne este mereu mătăsos, încheietura cotului ne miroase a petale de crin îmbăiate în rouă, vocile noastre sună ca rugăciunile îngerilor treziţi prea devreme din somn, mersul ne este ager, ca al tigrilor, felul în care ne ţinem de mâini nu lasă loc niciunui dubiu asupra filosofiei pe care o practicăm.

Ne-am dat nume de fiinţe fantastice pe care cei vii nu le pot desluşi, ne hrănim cu ierburi stelare şi lapte din razele lunii, cântăm la instrumente vechi muzica sferelor şi muzica apelor şi nu ne întristăm niciodată. Fiindcă noi

suntem altfel, cu totul altfel, eu şi iubita mea imaginară.

ROMAN DRAGOI

şi iarăşi ne plesneşte o toamnă peste gură vai plânsul mamei mele e-un fel de arătură

Poetul îşi trece mâna fumegândă prin păr

Caii-au păscut distanţa dintre noi ura nu se mai vede de atâta iubire o lină corabie pluteşte-nspre cer şi arborii înfloresc de uimire ninge frumos visul se face alb şi vântul ne ia somnul în răspăr poetul scrie încă o scrisoare de dragoste şi-şi trece mâna fumegândă prin păr

Călare pe un fluture voi ajunge acasă

Şi somnul doarme cu ochii deschişi sânii stelelor tot mai mult mă apasă din maci îşi face câmpul felinare călare pe un fluture voi ajunge acasă e fragedă dovada din care-mi fac cămaşă sufletul meu îngenunchează-n ninsoare o, din pieptul atâtor învolburate femei iese câte un prinţ frumos călare

Eu voi adormi şi tăcerea va putea să înceapă

Pe buzele miresei trece un prinţ de fum întunericul vine şi scuipă prin pod în braţele mele se zbate un drum tu eşti între ieri şi-ntre mâine un nod se aude cum câmpia se ridică spre cer cum sfârâie umbrele noastre luminoase pe apă gândul tău e ca un copac înflorit eu voi adormi şi tăcerea va putea să înceapă

O pasăre cântă în cel care nu sunt

O pasăre cântă în cel care nu sunt iarba-i păscută de o altă iarbă o, ştiu că tu eşti raiul neînceput spre care-ntind şi eu o mână oarbă din palmele tale beau însetat nesomn o lacrimă surdă suflă spre noi ce limpede e frunza pe care ne iubim ferestrele respiră blândeţea unei ploi

Un foc vorbitor călătoreşte pe ape

Un foc vorbitor călătoreşte pe ape în seminţe se face şi mai multă lumină cel adormit în iarbă e sfâşiat de iarbă ce limpede e poarta deschisă de-o albină ca un val mă izbeşte un fluture în piept şi mi se-nseninează pământul

sub picioare se-aude cum ţăranii întorşi de pe câmp cu grijă-şi spală umbrele murdare

Eşti tristă ca o capcană de păsări cântătoare

Eşti tristă ca o capcană de păsări cântătoare şi trupurile noastre ies noaptea ca din mare tu mereu eşti nepermis de frumoasă pădurea se gândeşte să dea buzna în casă doar lacrimile mamei ne mai aşteaptă-n gări şi visurile ard ca nişte lumânări trec singur printre luturi fără fund şi păsări speriate în mine se ascund acum rănile noastre sunt dureros de departe lumina tolănită în iarbă mai citeşte o carte

ROMIŢA MĂLINA CONSTANTIN

noaptea altui chip nici ţipenie de umbră în ochii lunii când te acoperă de te miri unde-s grijile luate din aşternuturi şi acelaşi miros obosit de bărbat care fredonează „Endless Love” până în punctul unde nu se mai visează nimic nimic, nimic, nimic de nici nu mai ştii conturul acestui anotimp parcă-i iarnă sau parcă-i primăvară nici măcar inima ta care te ştie nu te mai ştie după chip sau după (stat) ură tot ce pot să fac e să mă dau de trei ori peste cap ţinându-te în buzunar fără să te scap şi să ţip până ne înghite luna de tot nici ţipenie de chip sau de haine doar un abur prin care intru fără să simt să văd deşi cândva am fost tu şi tu ai fost eu (nimic deghizat) în palmă ne creşteau privighetori tu erai Veronica mea, eu Mihai al tău ne lipseau teii dar aveam câteva sălcii în Herăstrău şi un ponton (fără colac de salvare) însă ce mai contează cum au fost aruncate zarurile sau dacă a dat cu plus a naibii matematică iubirea asta şi Golgota predicatului care n-a urcat niciodată până la vârf ca după o unică noapte de dragoste te-am plâns te-am aşezat cumva acolo unde nu pot să întorc capul şi mă fac că pajiştea mea e bogată iar în bibliotecă stau legate frumos cu panglici roşii zilele în aşa fel încât oamenii să zâmbească să se lumineze şi să aducă trandafiri albi în timp ce noi privim

totul din lună nestingheriţi fără atingeri doar Dumnezeu…

SAVU POPA

Încearcă să înainteze.

Somnul cu faţa la perete.

Respiri de parcă Aerul ar fi valuri de praf.

Zăpada se transformă în fulgi, începe să ningă invers.

* * *

Un pescăruş Plana

Deasupra mulţimii în această zi de marţi.

Pe pietonala Nicolae Bălcescu.

Deasupra lui.

Cerul roşiatic.

Norii în neorânduială Precum penajul De pe aripa stângă.

Mulţimea trecea.

Nu îi simţea prezenţa, îngândurată.

Toţi parcă în acelaşi sens, păşeau ca pe suprafaţa unui imens cadran de ceas.

Cu teama că acele s-ar putea opri în dreptul picioarelor lor.

Un pescăruş Deaspra mulţimii.

Ca un atom, singurul vizibil.

Care mai mişcă în alcătuirea unei materii moarte.

* * *

Unde suntem când poezia are nevoie de noi, unde fugim de acasă, totul seamănă cu un rest de făină în aer după frământarea îndelungată a aluatului.

Cineva îţi vorbea cu mai multe voci.

Se auzeau ca picioruşele Unei insecte pe apă.

Desenai pe un perete cu creta.

Poate aşa e la atingere inima unui animal fioros.

Precum această bucată de cretă Aproape consumată.

Veneam lângă tine După o zi de absenţă.

Ochii mă dureau De la cerul asemănător cu Spaţiul înverzit dintre două Şine de tren încinse, îţi arătam, mişcarea leagănului gol.

Senzaţia de ameţeală după.

Uşoară ameţeală, ezitare şi aerul devenea praf de cretă.

Atunci te uitai în ochii mei.

Aveau culoarea ceţei dese.

Lăsată peste oraş în mijlocul Zilei.

despre vecini sau oameni pur şi simplu luaţi de pe drum am înţeles mai bine sensul creşterii mele dar nici atunci nu m-am emoţionat atât de tare ca prima dată dungile s-au înmulţit el a îmbătrânit în cele din urmă şi-a pierdut memoria „Tu vei uita de mamă şi de tatăl tău”.

atunci la ce să-mi folosească emoţia dacă nu la înmormântarea noastră

Notează în continuare nu cred că mai trebuie să explicăm ceva cuiva sau să ne propunem exerciţii de imaginaţie nu foloseşte la nimic părerea de rău când răul este făcut când te lovesc în stomac şi din el ies fluturi hiperbolizaţi metafore şi multă ură frumosul dispare o floare smulsă din mediul ei oferită cadou unei fiinţe dragi nu este soluţia pentru a trăi m-ar ajuta cu ceva distanţa dintre două lumi sau apusul de soare când ai mitraliera la cap? desigur ţi se vor arăta hărţi imense explicaţii cum că deoarece vezi tu însă tu nu vei asculta pentru că nimeni nu s-a născut ştiind că va fi şi orice zgomot care vine din exteriorul tău e o formă autistă de exprimare o cremă de tort făcută rapid cu reţeta renumitului doctor trăim un scenariu băiete acum întoarce foaia notează în continuare

SILVIA BITERE

Sentimente idealuri minciuni despre ce mai scriu despre nimic doamna mea adun aşa ca o nebună de prin viaţă îndes totul în mine sentimente idealuri minciuni moarte nu am doar morţii din partea părinţilor mei e bine

să ai ceva din partea cuiva în rest dacă mai văd vreo icoană pe drum mă închin la ea şi ei îi dau lacrimile e de la vopseaua proaspătă îmi spun iarba nu se ia pe degete aşa uşor icoanele nu plâng dintr-odată pentru nimeni nu nu plâng ce-ţi veni doamnă cu batista mai bine saltă-ţi genunchii la gură poate ai rămas grea cu mama am fost în cimitir azi-noapte şi era atât de bucuroasă de-au ieşit toţi morţii pe alee la plimbare vedeţi doamnă eu am uitat că la naştere se plânge

Emoţia aveam şi eu momentele mele în care mă priveam fix în oglindă îmi amintesc îmi apăruseră nişte dungi albe imaculate pe la tâmple la început nu am băgat de seamă ba chiar m-am emoţionat iată cât am crescut când eram de opt ani unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt şi-mi dădea careva ceva mulţumesc să creşti mare!

când am crescut şi-am început să scriu de prin viaţa mea

SILVIA GOTEANSCHII

Îi va ajuta pe amândoi în aceeaşi măsură, ploile egiptene care transformă pământul într-o spălătorie de oameni, picioarele mele alunecoase şi vii, când simt iarba serii şi licuricii, micii turişti ai sevrajului, şi limba ca un ţol moldovenesc strâns sul să poată vorbi doar tăcerea, o umbră anxioasă care ia forma mea pentru copyright protection şi în sfârşit, o trecere necondiţionată şi absolut firească de partea diavolului.

Singurenii.

Spre dimineaţă fantomele au ieşit din dulapuri, din casetele cu bijuterii şi se joacă cu nişte cranii, posibil e vorba de sorescu şi cioran, nu m-aş trezi, dar tu mi-ai spus că sunt o femeie cu vâna de aur şi trebuie să scriu mult, la ora asta, copiii din orfelinate se îmbulzesc la baie, e un exerciţiu dificil acesta să uiţi ce vrei şi să nu ţii minte ce poţi, dar am mare noroc de tine, că-mi prinzi tot timpul

ochii roşii de plâns cu un polaroid.

Portocaliu de acridină

Stau şi aştept de-o vreme în staţia de troleibuze, în blugii mei demodaţi; unul ţipă voltaj prin ploaie, departe, se văd nişte leduri albe, trebuie să ajung acasă să-mi las o scrisoare de dragoste sub uşă, pe care am s-o arăt mamei ca pe-un bilet de loterie câştigător, iubitul imperfect trebuie închis multă vreme în suflet, apoi trebuie disecat, trebuie mestecat, până va deveni o frământare de limbă, iar femeia, o fiinţă pură, ceva care seamănă cu un crin imperial, dar astea-s doar vechile legende, mai mult sau mai puţin adevărate, ploaie ajunge pe limba mea sărată, nervii mi se strâng în cap ca puii sub cloşcă, stropii care sar par a fi nişte dopuri de la şampanie, firele de alimentare scânteiază, cel puţin un om cu anevrism şi altul cu febră şi sângele meu orb care luminează aceste bacterii frumoase.

Diazepam

Somnoroasele păpădii şi o geantă cu prosoape, visele în care înaintez cu toporul şi capul meu frumos lăsat pe buturugă, cum un apus de soare peste câmpul dezgolit de fandoselile urbane, eu şi cu mine în poziţii egale ca doi lunetişti care sunt unul altuia ţintă şi un dumnezeu minunat care

SIMONA-GRAZIA DIMA

să vorbim despre asta. Însă aud despre lecturi în insule, acolo unde cineva, tacticos, se instalează la o măsuţă pe o terasă-n Grecia, îşi comandă suc şi-ncepe să-mi citească poemele. Târziu, va merge la culcare, va lăsa cartea pe balcon, deschisă la o pagină, în aerul nopţii. Smochinele vor creşte în Grecia şi din lucirea unui poem.

Altul îmi gustă versul într-o mănăstire, unde-a aflat un loc al păcii, ascuns, sau poate nu – silabiseşte în toiul unor munci de schimnic.

Poate că uit de vară ori de iarnă şi nu-mi rămân decât

sclipiri din veghea unor prieteni, iar viaţa mise-ncneagă din pacea unor ochi, din prietenia privirilor îndepărtate.

4.

Să apucăm să spunem, lopătând în apele durerii, simţindu-ne evrei cu toţii, curând înveliţi în cearşaf, cu o cărămidă sub cap.

Deodată văd cum muchii de cristale, fantastice poliedre ilumineză viaţa până-n copilărie.

Acolo şi noi, şi neînţelegătorii noştri, urcăm pe drum de munte cu ulcior pe umăr, iar urşii zgârie versuri pe copaci, căpşoare roşii ies dintre licheni, de păsări ciripind poemul, recitându-ne versul pentru care-am murit deja.

Ritmuri!

Timpul vieţii mi-l simt în ritmuri.

Ploaia fină mi-aduce aminte de Borges, de implacabile despărţiri, de strigătul alarmei, la aminte, priveşte crângul cu sălcii, zăpada-ntr-o diagonală fină, căci nu mai durează mult…

Toate lucrurile îşi vor schimba locul, neliniştea va domni, dacă nu ştii cum să pui liniştea-n loc, acea linişte care îţi aparţine numai ţie şi după care vei fi judecat ca om – sau nu.

2.

Să fie iarnă sau vară? Nu ştiu decât poezia, valurile ei în flux şi reflux, mareea care-aproape ucide.

Un înot de plăcere, dar şi prizonieratul.

Marea retrasă cu zâmbet amar şi buzele vinete, în scoica secretă a timpului.

Acolo unde nimeni nu pătrunde, unde sunt toţi. E doar un joc, cu totul gratuit, fiindcă, ştim, nici n-ar fi nevoie să-jucăm. Numai iubirea ne-ndeamnă.

Aceea prin care îi dăm criminalului o mantie, spre a se feri de ploaie.

3.

Uneori, mai presus de lumina stelelor sunt pentru noi acei ochi cufundaţi în lectura poemelor. Lumini în bezna grea.

Pare că mulţimea lor n-are sfârşit şi se reînnoieşte ca un Ian de flori.

Un anotimp al nostru se naşte de la sine, poate ne ţine de cald, poate nu se cuvine

SORIN OLARIU

Icoană cu gemeni mi-e foame de mine mi-e foame de eu clepsidra se sparge nisipu-i prea greu pe ţărmul ce creşte din ochii mei goi un orb ne pictează pe rând pe-amândoi pe eu şi pe mine pe mine pe eu iar pictorul orb e chiar Dumnezeu poem apocrif ai să mă cauţi în van printre oameni şi lucruri privirea nu îţi va mai fi de ajuns să-mi găseşti umbra ascunsă în polenul înserării curând o să ţi se facă dor de tăcerile mele ţi-ar trebui o mie de ani să-mi desluşeşti paşii împietriţi pe cărările necă rării demult nu mai sunt printre aceste cuvinte desfă sinaxarul cu sfinţi bizantini din umeri mi-a crecut o pereche de aripi din tâmple-mi răsare-o coroană de spini apocalipsa după Solaris anii mă hărţuiesc scheunând ca o haită de hiene scheletice cu trupuri vineţii şi dinţi de pucioasă din cerul istovit de atâta zbor se prăvălesc peste mine ciocârlii mute cu aripi de ceară iar eu răpus cad în genunchi copac pietrificat pe vecie în noaptea uterină n-am să aştept n-am să aştept iubito să-ţi placă poezia pe care prea stângace încerc să o comit n-am să aştept să-ţi placă nici slovele-mi sleite ce nu au relevanţă în burgul plictisit n-am să aştept iubito să-ţi placă poezia pe care ascultând-o să te cuprindă jalea n-am să aştept să-ţi placă vreo rimă răsuflată şi nici pisica albă să ne-ntretaie calea n-am să aştept iubito să-ţi placă poezia ci emigra-voi naibii în prea măreţul târg acolo-n locun care doar viaţa şi cu moartea se-nlănţuiesc pe rupte şi se iubesc cu sârg

SORINA EVA MATEI

şi a început să-mi crească părul deodată verde şi zburau fluturi prin el miraţi cu mirare mare de poticnirile mele şi mi-au ţesut rochii noi de mătase albă şi mi-au dat zile să iubesc tu du-te femeie du-te şi iubeşte şi cine să iubească aşa cum se cuvine?

nudă deznoadă grâu încolţit la picioare şi cine?

mărturie despre fluierul piciorului din migrena asta ucigătoare am să scot toţi vinovaţii până la cel mai puţin vinovat să rămân în pielea goală, mărturie femeile vor să fie iubite! femeile şi tragediile lor neînsemnate dau nimicurilor sens şi sensului nimic pentru că el nu mă mai iubeşte! am aflat de la femeia frumoasă şi pentru că El, mi-a dat de înţeles în vis în toate visurile în care n-a mai apărut niciun coşmar măcar nici asta nu mai sunt nici frumoasă doar vinovată femeile urâte vor să fie iubite!

şi privesc înapoia mea decapitată decapitată ireversibil din fluierul piciorului o tragedie tu îndrăgostită?

mărturiseşte-te sau?…

doar fluieră… sau doar fluieră!

„Păsările cu aceleaşi pene zboară împreună”.

privită din colivia mea, lumea pare atât de mare şi oamenii atât de mulţi toţi sunteţi cu de făcut şi desfăcut cu inimi de dat sau de luat cu griji despre mâine şi spuse despre ieri vieţi încrucişate lumi paralele vuieşte pământul ca un furnicar m-am deprins cu privitul la distanţă nici nu mai ştiu când am intrat aici şi nici dacă am fost invitată ori dacă am intrat de bunăvoie ori dacă cineva m-a uitat, pur şi simplu par o ciudată, ştiu fata din colivia vopsită cu lumea ei atât de mică ce-şi croşetează câte o pereche de aripi, în fiecare an…

te întrebi, la ce-mi trebuie dacă nu ştiu să zbor mai bine străinule vino şi mă iubeşte roşu atâtea întrebări, la ce bun…

nudă deznoadă mi-am pus broboada verde să-mi ascund capul tăiat de păr şi păcatele scrise au fost pe

pietre unul câte unul le lăsam pe morminte semn şi au venit îngerii şi le-au luat şi mi-au aruncat broboada pe mare

TEO GABEL

Ancorat cine ştie unde.

Rosteşte, ca pentru pahar, *se coc măceşele*. Liniştea îngheaţă secunda.

Cum se scrie… se repetă întrebarea Bătrânul se ridică împinge paharul, în loc de salut, la plecare.

Liniştea se aşează în locul său la masă.

Pe hârtiile celor din cârciumă.

Semnele de întrebare nu au rimă.

* * *

Spune-le tu, noapte, câtă lumină este în tine când vorbim amândoi.

Eu despre mine şi ai mei tu despre ale lumii.

Spune-mi tu, noapte, câtă lumină este în mine când tăcerea ta foşneşte frunze primăvăratice în nopţi de catran.

Să-ţi spun eu, noapte, câtă lumină este în tine, vulcanul din adâncul meu.

Mi-e sete cumplit.

Prea mulţi fluturi la stâlpul electric.

Ce faci noapte?

Te duci să te culci?

Pod

Ochii tăciunilor Scrutând în noapte, cu jind.

La cenaclul stelelor.

Ea se mistuie Cărbune în literă şi gând.

* * *

Într-un tabloul se învârte un fus.

Firul urcă munţii prezentului dincolo, în copilărie pe un drum de piatră coboară bunica.

Mă întreb cum găseşte calea prin atâtea zile-nghesuite ca un raft de cărţi într-un sac?!

Are într-un zâmbet mai multă bucurie decât toată amărăciunea lumii

Eu nu eram acasă când a plecat dincolo de munţii prezentului Când s-a deschis o cărare în flacăra lumânării.

Se-ntoarce din când în când.

O văd cum se uită de la poartă peste gard, casa freamătă ca un murg abătut perdeaua amintirilor flutură.

Portret **II**

Bărbatul cu părul cărunt învârte un pahar.

Pe jumătate cu vin rubiniu.

Pe jumătate cu miros de bodegă.

Părea că nu se uită la el.

Ci în via unde s-au copt strugurii, în spatele lui o voce:

Unde-i poetul?

Vorba cade într-un gol fără ecou.

Cum se scrie poezia? insistă tânărul Oamenii vorbesc de-ale lor Bărbatul învârte paharul îşi toarce cărunteţea Pe un fus invizibil.

Bea o gură, priveşte într-un înainte, doar al său

TEO LAUREAN

De ce pleacă pasărea aleasă?

Cea frumoasă pleacă-ntotdeauna! Steaua-i oarbă, cosmosul târziu.

Nu mai ştii ce pasăre e una!

Iubirea fugară

Mai pot rămâne cristalin o noapte.

Să simt iubirile ce mă ating?

Să trec o ultimă scriptură-n carte.

Să-mi termin plânsul care mi-l tot plâng.

Sub bolţi de trandafiri şi crini şi stele, îmi ard

lămpaşul inimii firav;

Nu mi-s păcatele aşa de grele.

Mai pot iubi o dată ca un sclav!

Să înţeleg şi eu ultima oară.

Cum de mi-i dată dragostea pe rând?

De e mereu iubirea mea fugară Nu mi se-oferă-ntreagă pe pământ?

Risipitor

S-au rătăcit iar stelele sub geam, Neliniştite-au adormit pe prispă.

Numai o mierlă tânguie pe ram, îşi stâmpără văpaia cu o aripă.

Risipitor mi-e îngerul acum, îmi poartă trupul într-o altă stare! Adună-mi, Doamne, sufletul din drum şi pune-l aură pe întrupare!

Păsări înserând

Vin păsări peste tine înserând.

Să simtă tânguirile iubirii.

Şi stelele şi luna se aprind.

Iar crinii ţin pe braţe trandafirii.

Îngenunchează cerul străveziu.

Străpuns de jertfa trupului tău firav.

De vântul violet e ars de viu.

Să se ridice prin cuvânt jertfirea.

Cal şi căruţă-n Ardeal

Bocăne căruţa către deal.

Icneşte calul, însă nu se cruţă!

Sunt singurul poet de prin Ardeal.

Care mai are – un cal şi o căruţă.

Vin anotimpuri ca un viscol sec şi gem purtându-mi soarta în spinare;

Se zguduie ferestrele când trec.

Strunind cu hăţurile strada mare!

Iubire este, totuşi, în acest Calvar de viaţă care mă mai poartă-Pe rănile amurgului mi-ncrest Lumina zilei ce îmi bate-n poartă!

Vântul albastru ară pe obraz.

Sunt nevoit viaţa mea să-mi placă!

Nu-s singurul poet ce-a mai rămas.

Da-s singurul poet cu cal şi vacă.

Scriptură

Am să trec prin viaţă ca o coasă.

Cum prin viaţă trece moartea mea;

Multă este viaţa mea rămasă.

Multă moarte mă va aştepta!

Ce să fac cu sinele meu tânăr?

Trupul de acuma mi-i zbârcit.

Mă apasă carnea mea bătrână.

Sufletul a mai întinerit.

Stea cu pasăre

Stele oarbe poposesc pe floare.

Floarea este steaua întrupată;

Mă şterg cu poala cosmosului viu De vremelnicia ce mă poartă.

Nu pot despărţi lumina-n două.

Ea m-a despicat pe raza gurii, îmi flagelează sufletul pustiu.

După pătimirile scripturii.

TEODOR DUMB

nu va înţelege nimic dar cine ştie…

azi am învăţat să-mi fac o cafea şi să îmi strig nepotul mai am şi câteva amintiri poate într-o altă zi îmi va fi cu mult mai bine rănile îmi vor curge precum sângele absent în târziul din noapte o să mă ghemuiesc până adorm şi-n tot timpul acesta cineva îmi va construi o casă fără trepte cu o singură fereastră care va da înspre apus…

despre toate aceste lucruri am vorbit cu Dumnezeu şi totuşi nu mă pot desprinde de voi

Logodna de toamnă azi-noapte mi-am dus iubita acasă o să locuim în acest anotimp pentru o vreme şi în aceeaşi casă o să dormim în acelaşi pat din când în când tăcuţi ca păianjenul din colţ o să facem dragoste şi copii ne vom îmbrăţişa tristeţile ne vom mângâia în gol vom număra pe degete orele rămase neatinse cineva ne va ademeni prin semne va fi singura noastră noapte în care nu ne vom striga pe nume privesc din mijlocul emoţiei şi tac oare ce nume să-i dau singurătăţii mele…

… Şi era duminică când m-am trezit era dimineaţă îmi amintesc o mare de oameni se îndestulau din lumina unei lumânări era şi Dumnezeu printre ei m-a privit ca pe un străin mi-a contabilizat bătăile de inimă pe fundalul acela de linişte deplină a coborât în mine şi mi-a şoptit nu e foarte rău linişteşte-te…

când am deschis ochii instinctiv m-am uitat în sus cerul era plin cu păsări

Casa fără trepte sunt mai bătrân cu câteva anotimpuri nu ştiu precis câte au mai trecut sau câte mai sunt am părul albit

Şi ochii sticlaţi îmi place aşa cum sunt cu umerii apropiaţi şi gâtul reazăm sub cer doar pantalonii mi-au rămas mici şi privirea cât o rază nu-i bai privesc în urma anotimpurilor ce au trăit în carnea mea şi acum se duc… nu pot să le mai ţin în mine chiar dacă unul l-am pus de-o parte pentru atunci când nimeni

VALENTIN TUFAN

ca un preambul al intersectării noastre imponderabile din vis, acolo unde ne-ncrucişăm respiraţiile şi ne adulmecăm unul altuia năzuinţele aprinselampioane difuze spre tărâmul lui Bros.

Pacientul ora 7: 00

Am vizitat pacientul şi m-a privit cu aceeaşi sfidare în

ochi, i-am fixat amprentele peste ale mele şi i-am măsurat intervalele dintre noapte şi zi. Dimineţile se-ntind sleite, e ca un sunet agonizant în ureche, ca o developare din Pearl Harbor cu voinţa măcinată de durere, apoi să-şi destindă fiecare muşchi în contratimp ca *„Persistenţa Memoriei”* readaptată sub ochii mei ora 15: 00

I-am numărat coastele pacientului şi-am găsit-o pe cea lipsă, i-am spus că de aici mijeşte secunda, cât dintr-un vârf de ac cu gămălia strâmbă, că orice lucru mărunt face parte dintr-un ansamblu iar ansamblul e văzut ca un dar.

ora 21: 00

ne-am dat mâna şi ne-am privit zâmbind, parcă am început să ne cunoaştem mai bine… l-am vizitat la masă şi-l văd cu coada ochiului cum îşi ascunde soarele în buzunarul de la piept… mâncarea s-a răcit…

ora 7: 00

Într-un castron cu lapte / de sub caimac, se zbate soarele prăvălit din piept cel ce pulsează universul în oceanul hăituit al izolării.

În suspensie

Afară e o linişte prelungă, o suspensie a materiei, ca un scenariu de Kusturica.

Ploile au dispărut din pământ cresc picăturile ca păpădia.

Într-o formă translucidă soarele se-adună din formele opace ori din geneza conului de umbră.

Într-o stare de veghe iraţională privim ploaia cum se rupe de tulpină şi pluteşte să-i aflăm semnificaţia.

În starea de veghe nu găsim graniţa între vis şi realitate – metafora e acel moment de triumf din timpul transei pe care îl atingem apoi în material.

Căutăm semnificaţia picăturilor de ploaie ca privirea dintr-o oglindă în care lumea e în reverse.

Intervalul dintre două respiraţii

Distanţa dintre două mângâieri şi un surâs zămislit din ceea ce înseamnă revărsarea unui nou început prin dimineţile de Duminică unelteşti şi mi te-arăţi în toate existenţele şi efemeridele din cursul de zi cu zi, în toate ploile mărunte în care te întrupezi şi-mi atingi creştetul cantr-un botez izvorât din puritatea fiinţei tale candide, în fiecare scobitură şi rost reuşeşti să dăinuieşti ca o comuniune strânsă şi să-mi îndoctrinezi frământările, în fiecare adiere de vânt îţi ascult şoaptele

VALERIU MARIUS CIUNGAN

Îngeri de primăvară îmi şuieră un vânt de primăvarăn trup ca un descântec se sting şi înviază tăcuţii muguri cu durere-n coapse ascult cum pruncii-abia născuţi se retrag în pântec şi cresc în zori cu aripi mici-cuvinte, din sinapse fire de iarbă-mi cresc încet cu timpul printre pietre şi glezna fină de nisip ating, o urcă în spirală, o înconjoară ascult cum îngerii tăcuţi ai iernii se retrag în vetre şi cresc încet cu iarba îngerii de primăvară!

Pirueta plouă torenţial pe străzi iubita mea a înflorit târziu anul acesta prin crăpături asfaltul flori gri de bitum înfioară talpa goală, pasul zvâcneşte, înalţă spre lumina nopţii, spre neoane saltul cu flori mărunte de griblură, valuri ce eşuează-adesea în nisip se scurg istorii scorojite dintre blocuri în canale cu-n nimb de fluturi umezi, grei, săreai din piatră-n piatră să nu te ia şuvoiul de petale ţineai un colţ din rochia de vară şi sandalele în mână îţi ajungea doar pân’ la glezne, mergeai pe ape cu ochii-nchişi, o cale, din întâmplare sau voit râdeai cum m-ai stropit cu flori de mucegai şi cu noroi rataseşi pirueta de pe dale!

Un poet sunt un poet fără memorie nici nu mă ţin, nici nu sunt de cuvânt nu am în spate un trecut, false tratate de istorie nu am gustat din clipe dulci de glorie nu sunt şi nu am numele de sfânt sunt un poet fără viziune văd doar de-aproape, prin rame, lentila e strivită de

pământ în baltă mi se-oglindeşte frumuseţea presimt, îmi amintesc eram frumos nu sunt şi nu am numele de sfânt sunt un poet fără identitate nu am aflat cine îmi scrie poezia poate sunt Poezia eu, mă scrie alt Poet, e crunt să umbli fără vers în libertate mă furişez cu umbre umezi pe sub streşini umezi nu sunt şi nu am numele de sfânt sunt un poet fără muză, fără inspiraţie şi totuşi simt cum prinde viaţă cum se ridică-uşor, cum pluteşte deasupra de pământ un abur sângeriu de început de lume nu sunt şi nu am numele de sfânt şi sunt frumos poet şi mândru-n toate cele când nu m-aplec izbesc cu fruntea cerul bolta înaltă unde-aş atinge lumina din cuvânt nu sunt un sfânt şi nu am numele de sfânt trec strada spre o altă stradă, am norii albi prelinşi pe umeri şi mai culeg câte un înger agăţat în plete blonde şi îl cobor în palmă pe pământ!

VALI ORŢAN

de la morgă tu şi eu mustind de iubire privind cum arde moartea laşitate n-am să sărut urma paşilor tăi n-am să-ţi sărut picioarele sau coapsa n-am să-ţi sărut mâna sau buzele n-am să-ţi sărut obrajii sau creştetul n-am să-ţi sărut ochii şi nici măcar aerul de lângă urechi în visele mele eşti castă un fel de icoană pictată pe bolta bisericii de neatins pentru credincioşi n-am să sărut nimic din ceea ce eşti mi-e teamă că o să-ţi placă sărutul meu şi vei deveni o simplă femeie dacă afară era viscol aş fi plecat la drum şi-aş fi bătut la uşa ta să-ţi apar în prag înfrigurat ca un colindător fără urări să nu vezi decât o pată neagră şi mişcătoare desprinsă din viscol să fii creştină şi să mă primeşti în casă afară e rece mai rece ca-ntr-un viscol mut soarele are dinţi puternici şi lumină cât să-mi vezi toate defectele ce bine era dacă viscolea de trei ori am înconjurat biserica mergând în genunchi nu m-am simţit decât ca o babă reumatică plictisită de sapă şi găini venită la taica popa să se mântuiască o dată o singură dată am şters lacrimile unui cerşetor mi-am împărţit hamburgerul de la m³ donald’s cu el am făcut poştă ultima mea ţigară şi

m-am simţit pustiit într-o logică inversă am pus până şi soarele la treabă nu noi ne învârtim în jurul lui ci el răsare şi apune pe repede înainte mai adineauri ploua molcom şi mărunt ploaie din aia de mă cuprindea frigul singurătăţii şi frica să mă strâng singur în braţe să nu cumva să simt arsura fostelor tale îmbrăţişări salonul 9

etajul 2 cum intri pe coridor a patra uşă pe dreapta fereastra în curtea interioară patul de lângă geam cu vedere la furnalul crematoriului

VASILE DAN

Ce-am vrut să văd şi nu am văzut?

Ce-am vrut să văd şi nu am văzut? viaţa asta un nisip umed un trup cu pielea în broboane viaţa asta ce se scurge pe hârtie un fir negru de cerneală înnodat într-un singur vers încet perfect fără punct

Cu paşi moi

Cu paşi moi de pisică s-a apropiat de mine. Era în spatele meu de ceva vreme. Amuşina de o vreme curioasă dâra trupului meu pe pământ dar mie mi se năzărea că o văd înainte.

Pe tine te-am uitat acolo unde ai adormit ultima dată toamna de dimineaţă cu stelele uscate ce cad.

Trosneau oasele celor vii.

De la ei am învăţat limba lor vie peripatetizând pe cărările ce se bifurcă de cum ieşeam afară.

Cineva îmi punea iarăşi şi iarăşi alt nume. Zi de zi.

Dar mă striga pe cel viitor.

Toate se mişcă pe lumea aceasta

Toate se mişcă pe lumea aceasta eu traversând în fugă şoseaua spre tine care nici măcar nu erai tu maşina pe roţi scârţâind asurzitor

Aici am ajuns

Aici am ajuns:

dimineaţa e un mormânt gol rece deschis în care mă

trezesc brusc cu noaptea în cap.

Mâinile mele sunt primii mei ochi pe care îi am cu care te văd.

Gura mea este toată arsă de alcool.

Tu eşti cel mai tare alcool pe care l-am băut vreodată recunosc.

Mai vreau şi mai vreau şi mai vreau.

Nu mai bea, nu mai bea mă tragi de mână chiar tu – că mă termini.

Soarele, da, soarele răsare sus direct sus pe cer.

Hartă

România e un peşte – mi-a explicat asta Cristina care are şase ani.

Dă cu coada în Marea Neagră şi are gura în apus în Marea Panoniei.

Persoana a treia

Câte nu ascunde pământul şi nu se văd noaptea pe cer.

Doar sângele e cerul oricui plin de stele, în măruntaie caută bine altcineva cu alţi ochi.

Singur, doctorul.

Tu însuţi la persoana a treia.

VICTOR MUNTEANU

Rănirea vederii

Prin spărtura din cer, dimineaţa îţi curge în pumni, nu mai ai timp să-ţi dai cu lumina rece pe faţă, să te speli de nopţile grele ca plumbul, nu mai e timp – pe albastrul tăios o ciocârlie înverşunând înălţimile: nicio sete a ochilor n-o mai poate ajunge…

Încă şi mai sălbatici prunii ascultându-ţi sângele inimii.

Ah, suflet al meu, ciocârlia se-afundă în cerzadarnic te prăbuşeşti în genunchi s-o-nlocuieşti cu un ţipăt!

Calm, foarte calm

Beau o bere în spelunca ticsită ce bubuie până-n viaţa ulcerată a macaragiului beat.

Căciularii ciomăgesc aerul cu gesturi păgâne, o dâră de haos smulge acoperişul din toate ţâţânile şi-i un fum să-l tai cu toporul…

Izolat ca o ştire dintr-un ziar de provincie, beau la Cascada o bere sub grindina bărbaţilor cu obrajii ciopliţi după tunet.

Stau şi mă uit la aceste chipuri răstite – la pedestrimea ce clocoteşte în cazanul cu libertate.

E o sâmbătă biblică şi eu beau o bere în crâşma care trosneşte până-n Moartea pe credit şi chiar mai departe – până-n literatura postmodernistă a Franţei.

Răgaz în penumbră

A fost odată un tânăr care eram eu şi purtam o inimă grea şi pantaloni din aţică şi-am smuls numele lui Dumnezeu şi, plângând, am intrat cu el şi-am strigat să-l împart şi nu era nimeni.

Dar a fost odată un tânăr care eram eu şi gândeam atât de încet, încât nu puteam să vorbesc.

Zadarnic îmi păzeam gândurile din faţa prăpastiei.

Pot numai să spun că a fost odată un tânăr care a plecat şi nu mai stă la masă cu mine.

Sunt singur şi depărtările ard în luminile reci şi târzii…

VIOLETA MIHĂEŞ

Căuşul palmei. Se toarnă într-o formă De aer

Cu chip de inimă cât un purice. Se scoate inima Din piept

Se predă pe inventar la muzeul de inimi şi se pune inimioara de argint în loc.

Cum îmbătrânesc cuvintele

Cuvintele îmbătrânesc odată cu noi Le apar riduri se poticnesc printre file Poetul abia le mai poate scrie la

lumina unei veioze anemice pe un birou încărunţit cu venele pietrificate aripile zdrenţuite se blazează se duc să moară în coşul de reciclare al unui computer prăfuit delete.

Şi paşii oftează

Să auzi Cântarea Cântărilor Sub acoperişul spart Al templului de oase E ceva firesc pentru tine N-ai uitat că urmele dor că paşii trec peste vămi năruite că cenuşa timpului meu A risipit vântul Am visat că exist din nou Trupul de ceaţă a devenit carne ochii orbi au început să vadă Doar paşii mai oftează uneori E aproape imposibil să calci pe aceleaşi urme.

Ceasornicar de împrumut

Stau în punctul în care meridianul Câmi trece prin inimă Acum eu sunt cel ce împinge orele spre est De la ruşi nu vine doar frigul îmi strigă veteranul călit prin lagărele Siberiei Centrul universului E acolo

Unde mi-e bine Chiar dacă trebuie să deplasez cu braţele minţii Munţii şi râurile De acasă într-un alt decor Neclarânceţoşat Pe fundalul căruia. Se profilează Marele Ben la un uriaş vânzător De iluzii

Acadele prea dulci Pentru cei învăţaţi cu gustul mierii autentice Iremediabil înlănţuit

Pe cheiurile Tamisei adaug în fiecare secundă Câte o monedă De un penny într-o zi

Centrul universului va fi acasă Deadline.

Inimă de recuzită

Se ia un bănuţ de argint. Se taie în patru. Se topeşte în

VIORICA RĂDUŢĂ

bălan, bâzoaie, stan, zimbru, Grigore, stan, teodorescu, pâslaru, dima fiind ei pustii cu marginea turnată în apă şi împotriva lor de aceea nu a intrat noaptea la moaştele sfântului adus sub cerul pictat de Tătărăscu împrejurul bisericii ca o sărbătoare netezită de oamenii în

picioare în gând e ziua de fapt mâinile lor împreună fiindcă trupurile plecaseră cu amiază cu tot învelite în zăpadă dacă şi morţii stau în aşteptare o săptămână casele cu noapte zi împrejur sunt chiar drumul stâlpi citiţi în fiecare auz morţi cu vii nu ştiu care privesc de parcă ar ţine pereţii bisericii în carne odată cu seara pătrunsă de aşteptare aşa este oraşul trecut în mormânt cu lespedea pusă pe trup un loc de pe faţă străpuns cât toamna în care intră toate amintirile şi numele meu de familie mâna bătrânului cu ceas de la azil mâna a tot lungit-o prin gard până la moaşte şi n-a mai fost a lui toamna asta avea pustiul pe faţă altcineva se uita în el să fie învins fără margini să fie până la prima ninsoare de noiembrie cu satele rare din jurul oraşului cu oamenii risipiţi în priviri cu faţa pământului ajungând la ei care se luptau cu distanţa din copiii plecaţi distanţa îi cuprinde în cele din urmă trupul îi cuprinde şi el egal cu ninsoarea ca să poată alerga de la puntea de lemn la calea ferată oraşul deschide pământul ziua se deschide şi ea pe când rugăciunile fac o cupolă nouă ascultă drumul şi se tem de el dar mâna e noapte aerul priveşte pustiul şi gândul fiecare înfipt în puterea preotului când fuga l-a aruncat în ochii deschişi de la statuie şi în rugăciunea de dimineaţă ceilalţi numără nodurile de la copiii nou-născuţi aşa să fie intrarea în biserică şi au găsit numărătoarea goală din neamul budeştilor, ai lui oancea, apostol, răduţă, petruş, meiroşu, niculescu, siminencu, doamna chiricuţă, ceauşu, theodor, domnu’ fănică, roşea, murgoci, negoiţă, familia grosu.

VIVIANA MILIVOIEVICI

Cuvintele aş vrea să le păstrez în tăcerea singurătăţii…

Le pun să danseze pe portativul speranţei…

Cu paşi mici le-ndrept spre gândul ultimei melodii…

Călătoresc înspre secretul albastruluinecuprins…

Chemări…

Ascunzişul multicolor al unui gând fugar oscilează între orgoliu şi melancolie…

Se-adapă din legământul muzical pe care l-am făcut cu nostalgia…

Se reclădeşte ţâşnind în fulgere pe culmi, iar în inimă rămân încă strigăte care dor… devin chemări tulburătoare…

Anotimp colorat…

Gândul se scaldă-n lumină, devenind o făptură invizibilă…

creează flori de piatră călite în focul rece-al coincidenţei imaginarului…

E sedus de semnele unei lumi trecute…

Se transformă într-o cuceritoare mostră de idilă cu nuanţe de anotimp colorat…

Schiţă…

În largul pământului, în bătaia vântului, într-o vastă grădină – spaţiu edenic…

Regăsim complexe prezenţe cu ample viziuni încrustate în sfera dual㠹 a matricii ancestrale…

E-o schiţă făcută în tuş nemuritor de mâna ce ne zămisleşte pentru a mărturisi orizontul întâmplător şi vremelnic al măştilor ce le purtăm în apropierea noastră de cântecul sferelor…

Rugă…

Din lacrimi îmi fac o scară către Tine, Doamne!

S-ajung în braţele îngerilor Tăi…

Să-mi dai aripi, să pot zbura, în zori, spre azurul nemărginit al mângâierii Tale!…

Orizont…

Din îngustimea lumii păstrăm concentraţia orizontului trasat de turla unei înălţătoare biserici…

Suntem departe de a idealiza viaţa, trăind în nonsensul limitat şi tolerant al prezentului…

Prin slăbiciunea sufletului nuanţăm poveşti trecute peste balizele destinului, în stanţe obosite, fără vervă şi dramatism inutil…

Mărturisire…

Caut printre vise un cuvânt potrivit pentru poemul meu…

Mărturisesc că nu găsesc decât un temperament de proporţii întortocheate…

Parcă e un suflet blajin ce se bucură de tihna senzuală a unei clipe fără sfârşit…

Călătorie…

Cu vocea străpung văzduhul prin picături de curcubeu…

PROZĂ

ALEXANDRA GHEGHI

transforma din popotă şi închisoare federală într-o cazarmă abandonată. În acele vremuri ne făceam

vacanţele undeva la ţară. Nu ne permiteam luxul de a merge la mare sau la munte, practicam mai mult agroturismul. Totuşi, pot spune că acolo unde ne făceam vacanţele nu era un loc chiar atât de urât. Familia Fundulache. Pe Argeş în gios, pe un mal frumos. Casa cu porţile de metal lucios cu canaturile largi pe care putea intra cu uşurinţă şi un autobuz şcolar, curtea pietruită cu roci de terasament, întotdeauna lunecoase, udate în permanenţă cu furtunul pentru a stinge praful, apoi diverse petice de verdeaţă care răsăreau ca nişte oaze din pământul colţuros, butaşi de trandafiri, volbure şi alte flori puchinoase şi ele înconjurate de un pietriş mai fin, pieptănat în cele mai fanteziste feluri: cu bucle, cu cărare pe mijloc, diverse motive geometrice care dădeau locului un aer irezistibil de Feng Shui. Casa cu două etaje şi podul mansardat era clădită din bârne de lemn, ca o casă de munte. Înăuntru puteai încă mirosi răşina de brad şi urcând în pod descopereai mansarda minunată ca o copaştie de navă răsturnată, neelectrificată, unde se folosea încă opaiţul şi lampa cu petrol. Toate astea dădeau locului aerul unui mansion bântuit. Ne cazam în pod, apoi coboram scările în fugă, alergam prin curte, ne propteam de pomii fructiferi căutând tandreţe, fraţii mei redeveneau apoi nişte neghiobi inoportuni, chinuiau câinele păcălindu-l cu bucăţi de salam să iasă din cuşcă, cu feţele lor negricioase de profeţi ai lui Allah se repezeau ca un stol de ciori să se înfrupte din stârvul zilei, sălbatici beligeranţi şi terorişti minori ai facţiunilor **ISIS**, copacii pârâiau ca scheletul ruginit al unui turn de apă vechi, când se urcau în ei să culeagă fructele zemoase, apoi tata venea şi readucea ordinea, fugeau care încotro cu coada între picioare. Îl mai vedeam seara, pentru cină, când reveneau de pe gârlă. Familia Fundulache era însă fericită să fie deranjată. Eu eram „La naine”.

Până la 16 ani mintea mea a fost un burete însetat care absorbea tot. Apoi a început declinul. M-am tâmpit.

Progresiv.

Am început să încurc cuvintele. În loc de stabilopod ziceam tripod. Alifiei chinezeşti îi ziceam „chestia unsuroasă”. Chestia unsuroasă nu era mentolată, ci acidulată.

A trebuit să învăţ totul din nou ca după o amnezie temporară. Uitam zile de naştere, nume de ţări şi capitale. Doar numerele păreau să mai aibă un sens pentru mintea mea anemiată. Astfel am ajuns la contabilitate. Declararea copilului în registru de naşteri îi ziceam înregimentare. Nu vorbeam metaforic. Făceam sex până îmi suna apa în cap, efectul era pierderea rapidă a cunoştinţelor. Probabil e vreo legătură psihologică. Supuram uşor ca o pungă de gaz metan. Nu mai metabolizam corect nici mâncarea. Aveam tot timpul scaune diareice, ajungeam la spital destul de frecvent pentru injectabile, vitamine şi rehidratare. Am făcut şi un chist hidatic de care m-am operat la 18 ani. Eram nevrotică şi pesimistă. Apoi la 19 ani l-am cunoscut pe el. A urmat o perioadă de reabilitare, găsisem antidotul, dragostea romantică. Apoi a urmat copilul.

Sentimentele mele renegate s-au localizat tot în trup şi m-am îmbolnăvit de de o formă uşoară de diabet zaharat. Boală pe care o am şi acum. Unii zic că sarcina e trigger-ul. Nu e nevoie de insulină. Apoi a urmat… m-am îmbolnăvit de hernie hiatală. Din cauza meselor consistente luate după miezul nopţii.

Am învăţat să trăiesc artificial ca un cobai de laborator. Studiat, întreţinut pentru o societate experimentală.

Îmi aduc aminte de familia Fundulache. În acea vreme trăiam primitiv, ca o lighioană subpământeană, terorizată de un tată ambiţios, dar guvernată de o mamă fără perspectivă. Cei trei fraţi ai mei, castraţi de zbirul familiei, cu o copilărie scoasă la mezat, îşi trăiau ultimele clipe de nevolnicie, în curând aveau să se transforme în

soţi şi capi de familie. În curând casa noastră se va

Aşa îmi spuneau din cauza înălţimii mele. La început nu ştiam ce înseamnă, căutam cuvântul în dicţionarul românesc. Pentru mine cuvântul avea o rezonanţă misterioasă, de origine exotică, arabă sau sanscrită. Îl cazasem undeva între lactanid şi alantoină. La naine.

Aventura familiei mele a fost una aproape normală pentru acele vremuri primitive, înaintând din plaur în plaur cu cizmele de şapte leghe, prin gelatina politică, taică-meu a fost membru a numeroase partide care l-au cadorisit cu locuri de muncă în Primărie. Pornind dintr-un sat din Teleorman ca inginer structurist, ajuns consilier în Ilfov ca mai apoi să fie propus pe listele electorale pentru Bucureşti, taică-meu a ştiut să convieţuiască cu toate teoriile şi modelele, să dea apă la moară şi să îşi plece spinarea fără să şi-o frângă pentru o porţie de ciolan. El era un om de acţiune, nu un teoretician. De aceea, a ştiut întotdeauna să se ferească de excesele liricoide ale propovăduitorilor, de angoasele raziilor de exterminare sistemice, ba chiar a dat cu barda acolo unde nu i-a plăcut şi, ca un făcut, nimeni nu s-a supărat pe „Tataie” pentru că tataie era polivalent, prieten de beţie şi fustangiu notoriu, başca el le făcea proiecte fără bani pentru căsoaiele lor de neam prost. Apoi, „Tataie”, era un bou cu ochi galeşi şi mâinile fine de pianist şi toate secretarele suspinau îndelung după el, chit că erau de aceeaşi orientare politică sau nu. Nu ştiu cum a reuşit să scape de minciog şi de undiţă, rămânând cu momeala în burtă, cert este că „Tataie” a supravieţuit şi a migrat politic după cum l-a tăiat capul, de la stânga la dreapta şi înapoi, şi nimeni nu i-a strigat în faţă „bre, eşti oportunist, crăpa-ţi-ar fierea în tine!” Ba chiar a crăpat multora pipota de ciudă, căci avea un spirit de observaţie ascuţit şi un monolog acut care băga orice capră behăitoare în sevraj politic şi când el se hotăra să schimbe macazul, pulimea din partid îl urma orbeşte, ca o turmă de oi gata să dea de-a berbeleacul

peste parapetul de avertizare, apoi urma procesiunea mastodonţilor care miroseau profitul şi îl purtau prin Alpii circumscripţiei electorale ca pe

Hanibal spre oala de noapte a senatorilor Romei înspăimântate. De aceea se ştia, cine voia să pună laba pe votanţi şi pe membri de partid nu trebuia decât să se pună bine cu „Tataie”, să îi dea ceva de mestecat şi el îşi punea la lucru inteligenţa psihedelică. Deşi mariajul nu i-a ieşit cum trebuie, faptul că produsese patru suflete care trebuiau îmbrăcate, trimise la şcoală şi înălţate spiritual, l-au făcut să se transforme într-o armă redutabilă. Dacă n-ar fi fost cu sufletul hâd în familie, „Tataie” ar fi meritat o efigie de onoare tatuată în amintirile noastre.

Politica este un *creamy fudge bukkake*. Un fel de viol colectiv simbolic în care nimeni nu scăpa cu ruşinea intactă. În clipa în care unul dintre fericiţii sorţii ia drumul de aur şi ajunge *au halvet*, alţi nenorociţi, impregnaţi până la măduvă de sperma mandatarului, deschid guri flămânde în care taine, secretele şi trădările îşi varsă conţinutul cleios şi povestea ruşinii se oficializează în posturi, favoritisme şi protecţie. Nimic nu zdruncină aceste demersuri, căci politica este un fel de infern bun pentru fanarioţi şi osmanlâi, un univers decreştinat, o lume colcăitoare de menade, meduze, harpii şi hydre născute dintr-un avort, o antimitologie care îşi prosternează sufletele la idoli şi naşte monştrii. Puterea este o plagă, un fel de cancer care se răspândeşte ca o tuberculoză prin creierele tuturor, subjugă şi deformează, mituieşte şi acaparează. Fiecare sapă groapa altcuiva şi faptul că democraţia implică alegeri, duce la ruinarea şi celor mai firave bune intenţii, pentru că viermele trădării îşi plimbă inelele prin stomacul muribunzilor ca şi prin cel al justiţiarilor care mai târziu vor deveni noii acoliţi şi mareşali ai gloriilor locale. Interesele individuale ucid cu răsuflarea lor înveninată floarea fragilă a libertăţii şi oamenii politici se aservesc numai propriilor ambiţii,

guvernându-se după legile precare ale supravieţuirii şi denaturării cu bună ştiinţă a evenimentelor. Aceasta mitologie avortată în care întotdeauna vor exista personaje principale şi auxiliare, crucificaţi, buni samariteni, clerici, saltimbanci, eroi ambulanţi, detracaţi şi informatori, cu întregul cortegiu de sacrificii umane şi mirungeri electorale, nu va avea niciodată un sfârşit, atâta timp cât oamenii nu vor atinge un nou stadiu de evoluţie.

Mi-am făcut rodajul în viaţă cu răbdare până am ajuns la extravaganţa supremă a sufletului. Cota mea de popularitate a atins apogeul, am fost mai dezbătută decât gripă aviară. Sunt doar un om al calamităţilor studiate. Îmi place să trăiesc contra curentului. Să mă joc cu conceptele. Când pe la 40 de ani voi privi înapoi, mă voi încumeta să vă privesc pe toţi ca pe o maculatură de proastă calitate, voi fi cenzorul suprem, editor şi copywriter, omul cu mănuşa de catifea dar mâna de fier care trăieşte din insultă, o viaţă reziduală dar temeinic clădită şi, pe deasupra, un om osândit precoce la „moarte subită” ca în fotbalul american. Voi muri prostită de faimă, ascunsă după un paravan de vorbe goale şi gesturi deocheate. Voi evacua acest suflet zurbagiu şi turbulent care contemplă zămislirea unei stirpe noi pe caroiajul magnisimei hărţi eurocentriste. Dar deocamdată sunt la vârsta delictelor minore. Pruritul cuvintelor, limbariţa, excesele lingvistice mă atrag ca lumina unui bec fluturele. Creierul meu higroscopic absoarbe totul ca o sugativă. Lichidez programe Tv, mă transform într-un muzeu al replicilor celebre. În dioramele studiurilor **TV** stau ca manechinele de ceară din muzeul Madame Tussauds preopinenţi jucători de poker ce îşi aruncă mizele cu talent, îşi etalează umorile tulburi, dau apă la moară scandalurilor mondene, se transformă în profeţi mai ceva ca Nostra, damus şi Baba Vanga. Populismul e la cote înalte. O hoaşcă psiholoagă cu aspect de centiped, îmbrăcată ca pe centură, declară sus şi tare „Dacă iubiţi cu

adevărat, lăsaţi-vă liberi partenerii, nu îi sufocaţi cu tandreţe sau cerinţe, cu un comportament absolutist”. Mă simt ca iepurele din povestea pentru copii The velveteen rabbit. A stuffed toy. Da. Acum avem reţete pentru tot, suntem ca nişte copii puşi în ţarc, feriţi de realitate. Realitatea este o lepădătură, poftiţi în utopiile pluşate ale noilor monarhi, destrăbălaţi-vă cu soft porn-ul teoriilor eclectice, gustaţi din aldămaş, bateţi palma, novocaine for the soul…

Poţi spune că Osho e mambo jumbo, că „Eat, pray, love” e o carte care atinge doar superficial ontologicul, că Psy-Gangnam Style e un videoclip kitschos. Poţi lua alura de om serios înfundat cu capul în lecturi „sănătoase” despre fenomenul Piteşti, mişcarea transcendentală sau secte sinucigaşe (davidieni, Poarta Raiului, Ordinul Templului Soarelui), francmasoni etc. Apoi dai un google search „mari cărţi ale spiritualităţii universale”. Asta am făcut şi eu. Am dat acolo peste Lao Ze, Eckhart Tolle, iarăşi infamul Osho, Krishnamurti. Şi mulţi alţii de care nu am auzit. Căutând o definiţie a spiritualităţii şi citind prezentările acelor cărţi, am înţeles că spiritualitatea s-ar putea defini ca un un bun management interior al resurselor şi, cum e în trend, un program focusat pe dezvoltare personală. Deci că spirituală e devenirea, drumul, **CALEA**. Că sărbătoarea lumii ne cheamă să o descoperim în fiecare secundă dacă ştim cine suntem. E greu să ştii cine eşti. După ce ai cojit toate straturile superficiale: societate, educaţie, trebuie să te umpli cu înţelesuri noi, să asculţi vocea fiinţei. Detonează fundaţia şi pune altceva în loc. Şi mi-am zis. Cum, după ce te chinui cu şcoala, te chinui să faci pe plac familiei, să respecţi normele, să fii un cetăţean onorabil, totuşi nu este de ajuns. Oare îţi permiţi aceasta reconstrucţie personală, e o poveste pentru oricine sau doar pentru boemi şi visători şi alţii ca ei? De ce să renunţ la structurile mele care îmi dau siguranţă şi confort pentru ceva care îmi pare mai curând

un ideal irealizabil? Şi deşi am înţeles efectul de bumerang al societăţii care îţi dă numai dacă şi tu îi dai în schimb, chiar dacă am înţeles meschinăria mea de Hagi Tudose şi am pufnit în sinea mea ca un arici iritat, totuşi… Am încercat să mă localizez în afara mea şi să mă privesc ca pe un străin. Sau un intrus. Cu maliţie, cu neîncredere. Cât bine produsesem până acum? Cât rău făcusem odată cu acel bine? Eram un om împlinit sau doar mă amăgeam. Ce însemna a fi „spiritual”? însemna oare a face bani, a citi materia şcolară, a avea prieteni pe care mă pot baza? însemna a fi acceptat social pe baza meritelor intelectuale? Nimic din astea nu mi s-au părut prea spirituale. Gânduri, idei, reprezentări. Sigur, erau nişte produse spirituale artizanale, dacă suntem de acord că spiritul e angrenat în toate activităţile existenţei. Erau un cocktail Molotov de origine necunoscută cu care mă plimbam la gardul vieţii gata să incendiez pe oricine ar fi vrut să îmi refuze recunoaşterea meritelor. Violenţa mascată în spatele cuvintelor era gata să răbufnească oricând. Şi atunci mi-am dat seama. Că uitasem să fiu simplă. Că mă închisesem într-o temniţă şi aruncasem şi cheia. Singura şansă era moartea prototipului. Şi renaşterea. Şi am citit şi Osho. Şi mi-a plăcut. (Natalie aka **MEA**)

Din tot acest imbroglio amoros cu Alexandru şi Andrew am chivernisit câteva clipe bune pentru Pixar Studios şi Marvel Characters. Tin man versus Iron Man. Captain Planet versus Captain America. Ne-am îmbătat cu lichidul din trusa de ajutor Kool Aid, ne-am făcut prişniţe cu cutiuţe de creme pentru că ne apucase ploaia în parcul Cişmigiu şi eu tocmai mă uitasem la Little Women, ne-am adăpat în artezienele de lângă Piaţa Constituţiei, apoi cu o diaree îngrozitoare ne-am pus unii altora supozitoare gigantice cât nişte montgolfiere (să zicem zepeline). Andrew şi Alexandru au învăţat să mă împartă. Unul îmi vrea mintea, altul trupul şi sufletul. Cerere şi ofertă, l-am dresat să nu râvnească prea mult. Am ajuns prieteni la

cataramă ca tipa şi tipii din videoclipul formaţiei Modjo, Lady (hear me tonight). Odată macazul schimbat, percepţiile mi s-au dilatat ca ale unui şaman în transă. Este pentru prima oară când n-am mai evictat fericirea ca pe un chiriaş rău platnic.

Nu toţi englezii sunt nişte snobi împuţiţi. După ce le dai cep, devin chiar nişte tipi de gaşcă. Andrew a mârâit ca un rottweiller în preajma lui Alexandru. Apoi s-a înţărcat. Probabil l-a şi încadrat într-o categorie inferioară: labatronic efeminat cu circumvoluţiuni pipernicite şi platfus intelectual. Andrew e doar o pupăză agorafobă cu viziuni pishedelice. Adică vede şi ceea ce nu există. Se uită în reluare la seriale ca Millenium şi Dosarele X. Slab ca o placă de călcat rufe, îngust ca un surfboard, numai ochii sunt de el, proaspeţi precum spirtul medicinal. Ecranul feţei lui înguste aducând întrucâtva cu o alună macadamia este încrustat cu un Heise Precision Pressure Gauge cu pinion shaft, un cadran care măsoară presiunea în zona de hazard. Poţi citi pe el evoluţia detresei personale, începutul zonei de restricţie, damage-ul. la toate culorile curcubeului. În traducere hexazecimală. Alexandru îl vede doar un păMpălău circar. Un obsedat de pseudo-rigori care nu se poate impune şi atunci acceptă să facă sluj pentru a nu fi mazilit. Aşa îl văd eu. Dar băieţii până la urmă s-au pus de acord. Femeia este o mâncare pentru zei, gătită de diavoli. Şi Dumnezeu a creat bărbatul întâi pentru că întotdeauna există o schiţă înaintea operei de artă.

A venit toamna. Grindina ca şrapnelul a bătut florile până le-a culcat la pământ. Mi-am revocat inima ca un membru Opus dei, mi-am mortificat sentimentele cu cilice, apoi am aşteptat ca Andrew să revină din Inverness. Iarna a sosit cu ninsori subţiri, de mătreaţă albicioasă. Tristeţea s-a lipit de oraş ca o mască mortuară. Relaţiile comerciale au urmat reguli polifonice, apoi dodecafonice, apoi s-au transformat într-o hărmălaie indistinctă. Apoi am fluierat a pagubă, apoi am surzit ca un câine agresat de ultrasunete.

Fac o coleaşca din tristeţea mea şi mă duc în bâlci să fac o brumă de avere. Resursele native se subţiază, bătrâneţea îmi dă târcoale. Iar eu trebuie să îmi dau licenţa în februarie. Alma Mater, matroana noastră spirituală ne va extrăda, în sfârşit, vom fi noii emigranţi cu pretenţii de urbanitate. Vom călători prin intestinele oraşului, vom fi dezbinaţi, mărunţiţi, lichefiaţi, transformaţi în materii proteice. Vidanjorii vor orbecai după resturile noastre, prin nămolul precipitat în pânză freatică bancară, ne vor cataloga cu o nouă taxonomie. Apoi va începe jupuirea, lecţia de taxidermie, împăierea şi conservarea.

ALEXANDRU IOAN DESPINA

sunau cuvintele acelea atunci temătoare, *dacă nu simţi înăuntrul tău că ai ceva de spus şi că nu poţi trăi fără nicio zi fără să scrii, atunci e clar că nu eşti menit pentru aşa ceva*, sunau cuvintele acelea astăzi goale ce pentru prea mult timp au atârnat deasupra mea precum o condamnare peste care am reuşit cu greu şi după încercări chinuitoare să trec, ignorându-le şi acceptându-mi într-un final propriile motivaţii, egoiste, recunosc, dar în acelaşi timp înălţătoare.

Adevărul este că nu scriu şi niciodată nu am scris din nevoia de-a spune ceva – prin prisma acestui lucru mai degrabă aş tăcea – ori pentru că n-aş putea trăi fără a înşira cuvinte – nici nu ştie omul la câte se poate adapta – ci doar pentru că de când mă ştiu caut şi sper să găsesc pe cineva, pe-o persoană anume, fără chip şi fără nume, o persoană care-mi guvernează nopţile şi-mi visează uneori – şi căreia îi visez uneori – visele. Şi astfel am început să public, reţinut la început, sângerând cuvinte, apoi tot mai cutezător, cuvintele sângerându-mă pe mine, în fiecare povestire lepădând o parte din gândurile mele, fiecare povestire fiind, în fond, un mesaj pentru tine, aceasta fiind singura modalitate de-a te afla. Sau, mai bine spus, aceasta este singura modalitate pentru ea de-a mă afla, şi nici măcar pe mine, ci doar cuvintele pe care le las, aidoma

unor urme stacojii, cârmâzii cuvinte ce cearcă, frângându-mă-n silabe, să mă împartă la zile şi nopţi, la vii indolenţi şi morţi ce urlă, în urma mea, pentru că mă îndoiesc că persoana pe care-o caut s-a născut deja. Sau cel puţin mă îndoiam până să o întâlnesc pe ea.

S-a întâmplat acum o săptămână, într-o miercuri, într-o miercuri ploioasă şi friguroasă, ca mai toate zilele petrecute aici, în acest oraş andin şi ceţos, scufundat adesea în pântecele alburii ale norilor ce se pogoară

Căderea frunzelor de eucalipt

Niciodată nu m-am regăsit în motivaţiile altora de-a scrie, adesea decretate ca pe nişte sentinţe, adesea nelăsând loc niciunui răspuns diferit, şi ţin minte că a existat o vreme îndelungată şi indefinită în copilăria mea când m-am simţit, din pricina acelor cuvinte goale, jignit şi umilit, însă am continuat să umplu cu scrisul meu strâmb şi slut bilete de tramvai, caiete de dictando, foi, cărţi şi ziare şi cu abnegaţie să le ard apoi în sobă, urmărind fascinat hârtia scorojinduse şi înnegrindu-se şi cuvintele creând şi mângâind molcom flăcările, într-un dans uneori zvăpăiat, adesea sublim, însă întotdeauna ultim. Şi nimic din ce scriam nu mi se părea în acel moment finit până ce nu era devorat de flăcări şi de flăcări mistuit, transformat în cenuşă şi redus la nimic, de parcă acele văpăi jucăuşe şi pieritoare ar fi eliberat din captivitatea lor cuvintele şi le-ar fi ajutat să zboare. Şi astfel au trecut ani şi luni şi săptămâni şi zile ploioase ori senine în care, întorcându-mă de la şcoală, mă opream prin vreun parc ori în gară şi, uitându-mă la oamenii ce treceau nepăsători, abătuţi şi izolaţi sub povara gândurilor, înşiram cuvinte pe tot ce apucam, cu frenezie şi disperare, cât mai multe propoziţii, fraze cât mai obscure, cuvinte cât mai clare, în spatele lor întrezărind, intuind, simţind, umbra unei idei cu mult mai mare. În umbra lor simţind şi întrezărind umbra ei.

Nu le arătam niciodată nimănui, nimeni nu trebuia să

le vadă, să le ştie, să le înlănţuie privindu-le şi să pângărească gândindu-le, nici măcar eu nu îndrăzneam să le citesc a doua oară, jignit şi ruşinat fiind din pricina vorbelor acelora ce-mi roiau prin cap: *Cel care scrie pentru cititori sau pentru un public anume nu este un scriitor*, *ci un impostor* mult prea jos, de parcă prin trena lor plângândă s-ar strădui să spele oamenii de păcate sau poate în gânduri să le pătrundă. Era ora nouă seara şi mă întorceam, ca de obicei, acasă, iar autobuzul în care mă aflam oprise pentru o clipă în staţie, poate că era Flores, sau poate că era Caile 76, când într-un alt Transmitenio trecând în grabă şi fără să oprească am zărit-o zâmbind. Apoi Transmitenio în care mă aflam a început să se urnească şi să-l ajungă pe celălalt din urmă, iar pentru o vreme cele două autobuze au mers unul în dreptul altuia pe benzile lor dedicate, accelerând tot mai mult, grăbindu-se tot mai mult, printre picurii ce aidoma unor iluzii cădeau, către iluzoriile lor destinaţii, destinate pentru totdeauna să le rămână înainte, înaintând tot mai repede, rapid lăsând în urma lor, amestecat în fum şi praf, un trecut pentru totdeauna pierdut, frânt şi uitat, trecând asemenea unor năluci printre maşinile ce se înghesuiau şi care de abia înaintau pe benzile lor, şi pentru o vreme la fel de îndelungată, pentru un timp la fel de inefabil şi de indefinit, am privit-o şi m-a privit prin sticla în parte transparentă, în parte mată, până când cele două autobuze, continuând să accelereze în goana lor futilă şi nebună, au început să se îndepărteze şi să se despartă. Cel în care se afla ea a continuat să meargă înainte, transformându-se-n ceaţă, transformându-se-n noapte, spre Heroes probabil şi probabil spre Autopista Norte, spre nord, spre un nord tot mai rece şi mai distant, în timp ce cel în care eu mă aflam a virat lent spre vest, către Polo şi Escuela Militar, spre un apus demult stins, însângerat şi înfrigurat, cufundat în beznă şi în beznă îngropat. Am vrut să cobor la prima staţie şi să mă întorc, însă brusc am

început să mă gândesc la cât de penibil aş fi fost încercând să urmăresc ori să găsesc pe cineva care doar m-a privit, pe cineva care doar mi-a zâmbit. Chiar dacă zâmbetul acela, într-un fel sau altul, mi-a vorbit.

Ajuns acasă, cu toate că mă simţeam obosit, am început iarăşi să scriu, activitate care-n ultima vreme căzuse în desuetudine şi care, odată cu apariţia ei, fascinantă şi totodată trecătoare, a recâştigat brusc în însemnătate, deschizându-mi, atunci gândind o poartă de salvare, ori o condamnare după cum tot mai adesea în ultima vreme simt. Mi-am imaginat că nu contează ce anume scriu ori cum şi că atâta timp cât am să o fac, ea o să înţeleagă, aşa că, inspirându-mă din această scurtă şi întâmplătoare întâlnire, am căutat în grabă să creez o poveste întreagă, însă am adormit înainte de a-i fi găsit istorisirii un sfârşit. Nu vreau şi nu pot să o reiau aici, mi-e mintea mult prea plină şi inima prea grea de reverberaţiile gestului comis, de reverberaţiile gestului refuzat şi alungat, de alungarea gestului ce reverberează încă-n inima mea, refuzat şi pentru totdeauna suspendat în mine, neuitat şi neiertat, tot ce este important este că atunci am scris despre o întâlnire, într-o staţie de autobuz, întâlnire care s-a materializat în ziua următoare după cum mi-am imaginat. Staţia de autobuz era aidoma celei din mintea mea, cu aceeaşi oameni apatici curgând nepăsători în jurul nostru, cu aceeaşi ploaie indolentă căzând indiferentă peste noi şi, după cum scrisesem cu o seară înainte în povestea mea, ea s-a oprit la câţiva paşi de mine şi mi-a zâmbit înainte de a dispărea iarăşi în mulţimea ce aidoma unor puhoaie ne învăluia îngropându-ne şi ne îngropa ignorându-ne. Şi asemenea felului în care mi-am imaginat această a doua întrevedere, am rămas nemişcat, prea mirat fiind pentru a mai şti ce ar trebui să fac. Când mi-am revenit, era prea târziu. Dispăruse atât de brusc şi atât de neaşteptat, nelăsând în urma ei decât un aer inefabil, un aer imposibil de descifrat, tot mai diluat şi tot mai afabil,

un aer ce zadarnic încerca să-mi aducă aminte de vreun gând ori odor aiurea pierdut prin copilăria mea, astfel încât după doar câteva clipe am început să mă îndoiesc că am văzut-o cu adevărat. Însă atât de puternică mi-era dorinţa de ipostaziere încât în aceeaşi seară mi-am continuat povestea, închipuindu-mi o nouă întrevedere, de această dată având ca decor Monserrat, piscul scăldat de nori din apropiere.

La sfârşitul săptămânii, căutând un pretext, mi-am luat trepiedul şi camera de fotografiat şi îmbărbătat de imaginea ei pe munte m-am căţărat. La poalele sale, întinzându-se dinspre sud-est către nord-vest pe mai bine de o sută de mii de hectare, Bogotá îşi răspândea tentaculele murdare, luminile sale spălăcite părând a cuprinde întreaga zare. Ciudat Bolívar, Usme, Teusauquillo, Salitre, Şuba şi alte cartiere cu alte nume, învălmăşite şi zdrobite de blocuri şi case, iar eu undeva departe, captivul unui gând ce ne uneşte şi ne desparte. În jurul meu doar Cristi sluţi din fier şi tablă pe jumătate cufundaţi în întunericul din care cel pe care-l reprezentau se străduise cândva să ne scoată, iar în spatele lor se întrezărea biserica albă, crucea sa ruginită dominând oraşul de la poale. Apatici, oamenii curgeau odată cu venirea nopţii, scoborând muntele şi risipindu-se printre eucalipţii ce-şi întindeau crengile răzleţe spre cerul spălăcit sub care, odată cu ultimele rămăşiţe ale zilei, oamenii dispăreau pierzându-se printre ramurile eucalipţilor solitari, care asemenea unor străjeri tăcuţi înfruntau înserarea.

Pe măsură ce ora întâlnirii noastre, scrisă de mine-n mica mea povestire, se apropia, inima a-nceput să-mi bată tot mai repede şi mai tare, iar când ceasul a bătut de şapte şi ea din noapte s-a-ntrupat, am rămas surprins şi încântat, iar lumea întreagă a rămas undeva departe, un simplu decor de toţi uitat, anodin şi neînsemnat. Însă, pe măsură ce se apropia, însă, pe măsură ce-mi vorbea, spaniola sa

asemenea întunericului învăluindu-mă, în sufletul meu a început să încolţească un sentiment de falsitate, de istorie contrafăcută şi gesturi lipsite de veridicitate. Lugubri, eucalipţii se prefăceau că străjuiesc oraşul în timp ce ne vegheau prin miile lor de ochi verzi ca nişte frunze, norii se prelingeau ireal pe cer în vreme ce din cer se cerneau picături atât de mari de apă încât era cu neputinţă să fie neadevărate. Şi fiecare picătură era un cuvânt şi fiecare cuvânt era slut şi strâmb. Imitând aerul electrizant al unei alte zile, vântul sufla cântând un cântec discordant şi fals, cu versuri deja ştiute, cu versuri atât de amăgitoare şi atât de plăcute, când şi când invitând frunzele la dans, doar pentru a le abandona în secunda următoare şi-a le uita în următoarele minute. Fără s-o ascult ştiam tot ce urma să-mi spună, tot prezentul anticipând, dorind, chemând, momentul culminat al povestirii mele, momentul în care avea să mă ia de mână. Însă n-am putut, n-am putut să cred că poate fi şi altceva decât o plăsmuire de-a mea, n-am putut să o urmăresc întrupându-mi gândurile, coborându-se din locul în care stătea, scoborându-se din mintea mea, din idee decăzând în cuvânt, formă fără fond şi front făr’ de mormânt, aşa că, fără a-i mai adresa o vorbă, am plecat şi-am dispărut în timp ce ea pentru totdeauna mi-a rămas în minte în acea ultimă ipostază, adresându-mi cele din urmă cuvinte.

Am încercat de atunci de multe ori s-o chem, s-o scriu, s-o ascult. Am încercat de atunci de multe ori să mă mint că nimic din toate acestea nu s-a petrecut cu adevărat, că a fost doar un vis şi că doar în vis mi s-a arătat, însă ştiu prea bine că este o simplă minciună scornită de mine pentru a mă elibera de reverberaţiile gestului ce plutesc în preajma mea, un gest ca o sentinţă care se propagă peste întreaga mea viaţă, adumbrind-o şi conferindu-i o altă importanţă. Iar în cele mai întunecate ore ale mele mă tem ca sentinţa aceea să nu fi fost cumva o condamnare, în timp ce-n orele în care îndrăznesc să

tânjesc după lumină găsesc puterea să mă-ntreb unde eşti şi ce faci tu oare.

În aer pluteşte disperarea, iar uneori aerul devine atât de dens încât începe să miroasă a timp şi a frunze de eucalipt. Disperarea pluteşte în aer. Disperarea, căderea şi nebunia.

ANNE MARIE BEJLIU

Mi-a plăcut în comunicarea noastră faptul că aducea încă de la început teme extrem de frumoase. Iconografia mă fascinează, de simbolurile folosite nu mai spun.

Ioan: – *Vezi dincolo de unicorn însemnele din icoană. Vreau şi eu să ştiu chiar acum. În loc să stăm în neputinţele zilei, pe urmele integralei cu făina de 7 nule, dăm drumul la bila Arhanghelului Mihail, pe scara muntelui de cretă a Tympului, cu nodurile lui acum şi atunci, pe cercul magic al bucuriei, să fie-n binecuvântare după credinţa ta. Spune-mi ce scrie pe bila Arhanghelului şi-n plus…* port*ativul Y-ul*u*i, ţi*ne-*n el* t*aina cânt*e*cului.*

Anna: – M-am uitat la mai multe icoane ale Sfinţilor Arhangheli şi e diferit simbolul. Una din icoane – dublă – dădea pe sfera unuia dintre sfinţi simbolul **IO** cu bară deasupra şi pe sfera celuilalt sfânt, simbolul **KO**, cu aceeaşi bară sus. 10 ştiu de unde şi de la ce vine, **KO** nu ştiu de la ce vine. Mai caut.

Ioan: – *Doresc dezvoltarea temei acestei icoane cu mai multe explicaţii, dacă este posibil. Din partea mea, Anna, – ce nume cu rezonanţă – izvor de bucurie-ţi doresc prin proba „întru bucurie”. Poate-ţi pare ciudat, dar icoana aceasta mă interesează, pentru că este un fel de traducere divină a sintagmei mele „am dat drumul la bilă”, care se rostogoleşte-n interiorul meu pe atâtea scări pe care le găsesc în afara mea ca şi cum.*

Anna: – De fapt drumul la bilă a dat Iisus omenirii întru credinţă, iubire, adevăr, nu Sfântul Arhanghel Mihail. În unele icoane cu Mântuitorul, în mâna Sa stângă ţinea nu

Cartea Sfântă ci o sferă. Poate că acea simbolistică iconografică scotea în evidenţă natura sa divină alături de aura divină din jurul capului. Icoanele ortodoxe cunoscute de mine de mică însă, în imaginea Lui Iisus pun Cartea Sfântă în mâna stângă a Sa.

Triptic din romanul „Cuib de păsări spin, cuib de jocuri nejucate”.

Ioan: Să luăm acest motto:

Mijlocul fiecărui proiect de succes arată ca un dezastru. De aceea vorbesc eu de jumătăţile inegale. Prima jumătate de drum şi a doua jumătate. Prima-i pe plaja cu suflet şi a doua jumătate-i spre izvoarele cascadei.

Ziua de astăzi, a Sfinţilor Arhangheli să-ţi fie de-o veşnicie ţie şi tuturor celor care-şi pun aripile zborului prin Marele Tymp al rodadorului. Aşa este tema cântecului. Ea – i undeva, la început, şi orice început pare o nebunie când realitatea crudă-i din zicerile lui cel carezicecă. Şi aici, depinde pe care din ei îl alegi.

Anna se gândeşte:

M-am bucurat de urarea lui, m-am bucurat că mi-a scris, dar cum pe mine mă rodea faptul că nu ştiam care vor fi mai departe intenţiile lui, bucuria era fragmentată. Undeva, în profunzimile fiinţei mele credincioase, mă bucuram că pot vorbi cu un om la rându-i profund credincios, cu oarecare tendinţă de scoatere puţin prea mult în evidenţă a religiozităţii şi mai ales că dialogam cu un om inteligent, fiind profesor universitar, doctor în matematică, dintr-o generaţie care a ştiut ce înseamnă studiul intens, munca pe brânci pentru realizarea profesională. Încet, încet, am aflat despre el, despre familia lui, respectam şi respect iubirea sa uriaşă pentru soţie. Bun. Cum nu-mi place să sap în viaţa cuiva pentru că pot răni, nu am pus întrebări. Am mers înainte cu ceea ce mi se oferea. Strict cu ceea ce mi se oferea.

Spuneam de acea icoană şi pentru că şi-a exprimat

dorinţa să caut un sens al acelui simbol, sfera din mâna Sfântului Arhanghel, am pornit căutarea.

„În ebraică, Mihail înseamnă „Cine este ca Dumnezeu?” (mi-care, ke-ca, El-divinitate)” „De asemenea, a fost identificat şi cu „îngerul (Solul) Feţei (Prezenţei) Domnului” (Isaia 63), cu Solul Legământului (Maleahi 3)” Am discutat cu un artist plastic care s-a ocupat şi de restaurări de icoane şi de biserici. Spunea că în icoanele vechi simbolul sferă nu apare. Am acasă în bibliotecă o icoană veche a Sf. Arhangel Mihail de la Biserica Albă din Tulcea (nu mai ştiu cum se numea exact dar aşa i spunea în zona în care locuiau bunicii mei şi în plus, bunicul a fost dascăl la acea biserică), în care nu apare sfera. Se pare că este un simbol adăugat de preoţi, anume pentru a induce o anumită idee, ceva. Pentru a modifica impactul personalităţii sfântului asupra maselor de mireni. Probabil că de asta diferă de la o icoană la alta şi simbolurile din interiorul sferei, sferelor.

Mai urmăresc. Chiar mă interesează şi pe mine ce au vrut preoţii sau mai marii bisericilor să impună mirenilor prin acele litere. Sabia este unicul simbol care-l reprezintă pe Arhanghelul Mihail. Ca istorie însă, fiind vorba de comunicare, e bine să aflăm ce au vrut să „comunice”, de fapt, impună, clericii.

Ce poate fi mai stabil decât sfera de aur vechi, Sfântul Duh lunecând prin noi şi-n jurul nostru mereu, ca o pavăză a spiritelor curate pentru un spirit încă plin de lesturile celor adunate şi dăruite de suflet întru zbor, întru bucuria deplină.

Pe fiecare rază sfera de aur vechi prinde muguri de lumină tot mai puternică până când, înveliţi complet în ea şi absorbiţi în esenţa ei reuşim să devenim sau să redevenim ceea ce suntem de fapt, dincolo de coconul cruce în care ne-am născut lăsând pământul să ne definească acţiunile de aici.

Cam aşa aş povesti despre sfera de jad fără niciun simbol în paralel cu cea pe care cred din ce în ce mai mult că a fost adăugată Sfântului Mihail în icoanele mai noi.

Pavăză a lumii umane, Sfântul Mihail poartă sabia, poartă privirea pătrunzătoare în care omul regăseşte stabilitatea, protecţia fundamentului existenţei. Nu ştiu dacă era necesară acea sferă din moment ce se spune că numele Sfântului Mihail înseamnă: „Cel care este ca Dumnezeu”. sau „Cine este cel care este ca Dumnezeu?”

Încercare de identificare a Sfântului Arhanghel Mihail cu Iisus este practic această adăugare a sferei. Adăugarea făcută de confesiunile antitrinitare. Sfântul Mihail fiind „Căpetenia oştirilor Domnului”, oştiri de îngeri care în mod statornic, slujesc la apărarea şi călăuzirea oamenilor.

„Puţine confesiuni şi-au însuşit această identificare nepopulară. Unul din motive este acela că statutul de „înger” ar sugera, mai degrabă, o creatură, ceea ce unele confesiuni antitrinitare chiar afirmă (e.g. Martorii lui Iehova). Dar nu orice teologie care afirmă identitatea lui Mihail cu Christos îl consideră pe Christos un înger. În limbile biblice, termenii care au fost traduşi cu „înger”, nu se referă la natura fiinţei, ci la rol / funcţie / misiune (n1? mal akh = sol, trimis, delegat, ambasador, reprezentant; *àyye Xoc*, ănghelos = sol, vestitor, etc.). De aceea, milioane de creştini (în special Adventiştii de Ziua a Şaptea) acceptă această identificare a lui Mihail cu Christos, păstrând în acelaşi timp credinţa în dumnezeirea deplină a Mântuitorului”.

Îmi pare extrem de duplicitară această încercare de identificare a Sfântului Arhanghel Mihail cu Iisus.

Ioan: – Să le dăm un nume. Mihail unu, varianta mea care-i în greacă şi sunt iniţialele lui Iisus Hristos şi Mihail doi, cu semnificaţiile date de tine din ebraică. Nu acum şi nici aici, ci în casa de pe plajă, liberi şi fără părtinire, ca

într-o mănăstire, cu singura religie-n iubire-n-iubire-n iubire, că nu eliminarea „sferei” mă interesează, „ci actualitatea ei”, aşa cum îţi spuneam. Eu am dat drumul la bilă cu ani în urmă şi dau de ea chiar zilele astea, şi unde, într-o icoană! Aici este minunea şi bucuria de care tu te îndoieşti. Eu sunt pe sensul conexiunilor stabile. Unitatea mea de măsură-i clipa universală.

Anna: înţeleg, dar cum este ceva aplicat şi nu născut, acea sferă…

La mine sfera e din jad fără niciun fel de simbol pe ea. Asta este ceea ce se rostogoleşte de câţiva ani buni din mine prin mine. Acum e din aur vechi şi simt cum creşte pe măsură ce umple amfora (inima energetică) cu razele ei. Şi nu poetizez.

După o vreme scurtă de pauză în comunicare, prinsă fiind cu un interviu, ţi-am trimis o rugăciune frumoasă. Era chiar în seara dinainte de Sfântul Nicolae. Ai crezut că am uitat de tine. Nu uitasem deloc.

Ioan: Mulţumesc că ţi-ai adus aminte de mine. Fiind seara de Sfântul Nicolae, zic: închide ochii şi spune-mi, vezi un ursuleţ/ce-a căzut din trenuleţ/ într-un simplu globuleţ/ zbang-zbang-zbang/ saltă globuleţul până când… / ia ascultă… / s-a oprit la piciorul patului globuleţul? Ridică-l şi priveşte-n el. Spune-mi ce vezi şi ce crezi.

Anna: – Nu am uitat de tine deloc. Credeam că eşti plecat, sau că ai treburi mult mai importante decât a scrie mesaje către mine. Mă bucur mult că ai scris acum. Să-ţi meargă din plin în toate!

[]

Bila de şapte şi rostogolirea ei continuă, Lasă pe pânza bine întinsă urmele unui unu răsucit între moarte şi naştere, între naştere şi moarte, în fond o moarte continuă a instinctelor, în ceea ce trepiedul lasă să se creadă că ar fi viaţă.

Urmăresc bila de şapte, gândind la acel unu mereu

acum, mereu în punctul în care mă aflu. Trupul aşteaptă ultimul punct pentru ca mâine, azi, sau niciodată, să nu mai fiu ce nu sunt.

Urmăresc bila de şapte. Străluceşte în vârful coaselor în care un fir de iarbă a prins rădăcini fine. Cândva, acolo, un copac va fremăta iar. Pe coroana lui se vor aşterne, pentru fiecare punct al pânzei bine întinse, alte şi alte coroane de spini.

Bila de şapte uneori mă sperie. Traiectoria ei adânceşte timpului timpanele, iar ecoul paşilor se aud tot mai înfundat.

Rămân. Ascult. Privesc. Tac. Uimesc răsuflarea durerii cu încă o zbatere inutilă.

Biliard absurd cu o singură bilă. Tasul este gândul, celelalte bile sunt prinse prizoniere în ea.

Şi câte tuneluri străbatem, desenând abstract cercurile cuvintelor nerostit, sau de câte ori vom rostogoli prin tunelurile de cercuri dorinţele, visele toate îngălbenite file în memoria copilului, natural desenat sau abstract printre flori ţuguiate pătrate, romburi şi stelele cu cinci vârfuri ascunse, înnegrite apoi de furia pământului, sau de calmul existenţei. Ca un soare, vântul îmbracă haina seminţei vieţii, scutură aripile vulturului, într-o semănare continuă fără rod, fără zgomot, totul în tăcerea gropilor în care numai oasele cântă neîntrerupt.

Câte tuneluri ridicăm în noi, apoi lăsăm apele să curgă fără oprelişti, artificial reduse la certitudini agăţătoarele umbre şi noi, printre oglinzile lor, ale noastre.

Tuneluri tuneluri tuneluri şi frica natural compusă din noi şi necunoaşterea pe care o acceptăm prea simplu, prea tăcut, prea târât, prea şoptit, prea…

Pe treptele unde soarele nu răzbate, rostirea este grea.

Tu şi celălalt armăsar aproape inorog, ea şi celelalte frici cu frunţile aproape corn de lună şi urletul lupului în

vârful coarnelor cerbilor, adunaţi firimituri de cenuşă. Rănile răni intră una în alta se face loc. Atunci când privesc durerea ca pe o păpuşă infinit maternă, cumva în ea se ascunde într-un timp fără graniţe, paternitatea cuvintelor rămase nerostite, ca săbiile în plin zvâcnet către beregata albă a cuvintelor.

Încerc, tot încerc să eliberez un strigăt, ca un animal de pradă al liniştii.

Şinele întâlneşte exteriorul prin interior, la fiecare vocală răsucită spre limba de cremene. Scânteia zace la capăt de drum, când focul de tabără oarba nu-l mai vede şi totuşi, undeva, pe o pajişte ascunsă el arde neîncetat pe treptele pe care soarele răzbate la răsărit.

Rostirea lunecă odată spre rădăcinile cuvintelor, rostogoleşte spre cer vocalele, târăşte consoanele în lesa scânteii apoi, tăcerea împrăştie deasupra hărţii lor tămâia cu fumul ei parfumat, vindecător. Acoperiş de fum lăsat să zburde ca un hotar al versurilor negândite simplu aşternute, prin mâna care cântă fără hamuri noduri puncte…

Seara, argintul zilei ridică filele-n vârful felinarului bătrân. Închipuite umbre, cu umbrelele desfăcute, desenează ploi, şi-n fiecare fiinţă creşte poemul somnului cu sprânceana ridicată. Întrebările zilei coboară treptele de piatră. Banca din vârful piramidei întrebărilor rămâne goală. Nimeni de gând, nimeni prin vânt, nimeni cu nimeni, prin nimeni pe nimeni…

Comunicarea serii într-un vapor al niciundelui porneşte roţile morii de piatră. Se ridică zdrenţele buzunarelor fericirii. Sunt aşternute blând sau aspru pe aleea visului neîmplinit. Povestea aşterne pudra de zahăr, pe marginea paharului de cognac al femeii cu ochi de vânt. O înalţă prin conturul unei iluzii până când, cade răvăşită în tăria clipei, în ea, în acea clipă, se pierde tot tabloul raţiunii. De acolo porneşte fuga inimii prin desişul fără

liman al tristeţii.

Spune-mi să fug, să las în urma mea paşii fricilor pe aleile timpului netrăit. Înainte merg, înainte de sunetul timpanului răsucit în cuvintele tale. Să aleg. Ce să aleg? Nu

Spune-mi o singură dată jumătatea adevărului tău. Poate la noapte voi visa umbra gândului pe zidul alb şi îmbrăţişarea unei iubiri visate demult, de copila cu ochii cărbunelui neatins de înserări.

Spune-mi să rămân, sau lasă-mi umbra ta sub pas, să-i urmez conturul prelung, până când rouă îmi va furişa surâsul ei într-o lacrimă de durere. Podeaua o va primi şi iarbă se va naşte, când vor creşte seminţele cuvintelor. Altă lume îmi va primi lacrima nouă.

Până atunci, îi ascult bătăile în pântecul aşteptării. O ascult. Râd şi plâng, într-un timp al orbului. Îmi uimesc rostirea cu încă o tăcere.

Rezistenţa cuvântului dintâi mă copleşeşte. Am ridicat în cerul interior crestele muntelui de întrebări. Ca un ocean de gânduri neînţelese, răspunsurile adună firele de nisip. Eu lunec printre ele odată cu algele nesiguranţei în care, ca un glob de întuneric trăiesc. Aprind candele alături de seminţele lotuşilor, împletite rădăcini din care, în clar de lună plină se va naşte cântecul lupilor. Aripi de spirit frământ pe coloana verticală a iubirii. Urmez inflexiunile spiralei timpului biologic. Las în urma mea infinite cruci. Din ele, mintea prinde esenţele amorţirii într-un pilon al digului, frânt de uraganele interiorului flămând, setos, nesătul de linişte, sătul de frământări inutile.

Aud cum zuruie viaţa din tine, Ioan, ca un zar al inocenţei acelui copil pe care tu ştii acum, la vârsta senectuţii să îl laşi să alerge după zmeul de hârtie al versurilor nescrise, promisiuni de linişte făcute ţie, dăruite celor care caută sensul ei, al liniştii autentice interioare.

[]

Ioan: – Pe vaporul meu vine cine vrea. Echipajul se alege singur. Rezista foarte puţini. În mine-i lumina din soare. N-am altă aşteptare decât acolo unde las lumina să fie bine primită, să găsească sămânţă de încolţit şi viaţă de iubit.

Ştii ce-şi dorea Bumburica? Un om cu care să aibă bucuria unei prietenii, apoi a vrut mai mult şi-n cele din urmă a dat foc la Cuba de tinichea, a pârjolit. Noroc că eu am folosit pietre în loc de nasturi şi am ales muntele. Şi nu stăteam într-o singură casă. La început a fost casa cu ferestre roşii, apoi casa cu iederă, zoidul alb şi multe altele. Şi-au fost ţările cu poveştile pentru copii. Prima din ele fiind povestea de pe stradela vântului, din care încă nu am ieşit şi nici nu am intrat prea bine. Aici am găsit scara casei de la numărul 8, la intersecţie cu scările mele. Prima din ele, spre norocul meu, fiind scara lui Escher. Jucam mult şah cu hazardul, cu fumătorul de pipă. Acum am reuşit să scap de meteahna asta.

Ţi le spun ca să ştii, câs un marinar, un fel de Nemo, cu un vapor pe care l-am construit în Rodador cu ce am moştenit. Am investit în artă şi în tineri talentaţi.

Mă întreba o amică cine sunt şi ce-mi doresc, şi i-am răspuns că răspunsul e-n faptele mele. Şi important nu sunt eu, ci cărările mele. Fiecare din ele cu o parte din mine. Pot spune că sunt de toate din fiecare, însă aleg atât cât să rămân mereu cel ce am fost şi orice-ar fi, întru bucurie. Poezii nu mai scriu, decât poveşti despre a fi şi a nu fi. Matematica abstractă o fac pe cât posibil sensibilă şi accesibilă, făcând din fiecare noţiune abstractă, o formă concretă cu un voiaj matematic. pe harta Tympului.

Anna: – Flux-reflux în jurul aceleiaşi pietre. Că este de lună, de jad, cuarţ sau piatră obişnuită, este aceeaşi stare. Mă găseşti aici, oricând vei putea lăsa din mâini pietrele.

Ioan: – Sloterism: nu orice tangentă poate fi şi asimptotă.

Am învăţat din greşelile altora şi ce n-am învăţat acolo, am reuşit să văd că cele mai frumoase învăţături şi mai trainice, sunt cele din viaţă.

Ţi-am povestit doar un caz din vreo 11 cazuri. De aici, una din lemele gestului: „eu nu găsesc pe nimeni şi nimeni nu mă găseşte, decât dacă-mi iese din faţă”. Zelkanism: din convergenta punctuală. Nu poţi trage o concluzie generală.

(...): când spui unu, trebuie să fie clar că acolo ai spus şi fracţiile şi restul paşilor.

Te las să-mi spui, ultima reflecţie ce este?

Anna: – Posibil Alexism. În acel unu numit familie, voi pune totul, aşa cum am pus şi până acum. Rămâne scrisul unică evadare din jungla umanului, pentru a nu mai ajunge să plătesc greşelile altora, care înfurie pe alţii. Lovituri pot primi în mod natural din real.

Ioan: – Cu mine să fii cea mai adevărată scriitoare, pe care să nu o dezamăgesc cu acceptarea derizoriului acolo unde templu-i făcut pentru dragostea adevărului viu. Cum să nu-mi trimiţi gândul izvorului şi izvorul gândului? Ce prietenie avem noi, de mă tratezi cu reţineri şi cu corniţe-n găoacea melcului? Unde-i bucuria darului? Unde-i Ierna gestului?

Haide, vino să-ţi alung temerile! Pune tâmplele-n palmele mele calde ca plaja-n julie, să-ţi dau binecuvântarea Cuvântului care-a încolţit în inima ta. Fă alinierea gândurilor şi, ca o legiune romană, dă înaintarea pe plaja cu suflet până la casa cu fântână cu cumpănă, evident ca zidită cu pietrele din zidul alb. Şi pe deasupra, spune-mi şi-o poveste cu Piaţa Romană acum.

La poalele muntelui, acolo unde marea şi ţărmul se iubesc peninsular, darul meu pentru tine-i libertatea. Să te simt că-l întâlneşti pe Poet, tu, povestea mea cea nouă.

Anna: – Se deschide cerul. A fost o dimineaţă întunecată. Soarele-şi reintră în drepturi, sper în mai bine. M-am rugat şi mă rog în gând neîntrerupt.

Când eram adolescentă, prima mea idee de iubire a fost un actor cu ochii mari şi voce caldă, care ştia a călări. Urmăream filmele lui de dragul cailor albi. Cei negri îmi inspirau frică.

Uneori plecam de la şcoală, luam tramvaiul până la Unirii şi apoi porneam spre Piaţa Romană. În imaginaţia mea debordantă îmi închipuiam că-l voi vedea prin dreptul Teatrului Nottara, pe actorul cu ochii mari, dar aveam bucuria mereu a unui cer (înghesuit printre clădiri ce-i drept) uimitor de frumos. Alteori îi păcăleam pe ai mei că plec la plimbare cu vreo prietenă, dar plecam singură iar şi iar. Urmăream acelaşi traseu mereu, Unirii-Piaţa Romană până la coloane şi înapoi la tramvai.

O singură dată s-a întâmplat să-l văd pe actorul cu ochii mari. Traseul acela, mai târziu, l-am făcut către spitalul de ochi de multe ori după cele două operaţii. Îmi plăcea că erau tarabe cu cărţi. Adunam din orice bănuţi şi la fiecare drum îmi cumpăram o carte. În liceu cumpăram literatură şi critică literară.

CLAUDIA PARTOLE

ce-ţi stă în puteri ca să-i fie abolit pentru totdeauna numele din memoria lumii! A sosit momentul şi nu trebuie să ratăm această, poate, unică şansă…”

De parcă ar fi atât de simplu să retuşezi sau să ştergi memoria lumii, trecând peste ea cu un burete moştenit de la urmaşii Atlantidei?! Să fii nebunul care a dat foc marii Biblioteci din Alexandria? Sau cine altul să fii? „în aproape două mii de ani, numele Lui s-a vestit în întreaga lume. Nu este popor pe pământ care să nu fi auzit de învăţăturile-l, să nu le fi propovăduit sau renegat şi nici limbă sau dialect nu există pe pământ în care să nu i se fi scris şi rostit vorbele…” Veidelsel a încercat în fel şi chip să-şi

contrazică vărul, însă zadarnică i-a fost strădania. Acesta avea motivele sale. Apoi, îi cunoştea prea bine caracterul şi temperamentul, şi originea pe linie paternă: se trăgea din acelaşi neam cu Iuda din Keriot, zis Iscarioteanul. Trădarea acestuia i-a scos, pe de o parte, în atenţia lumii, iar pe de alta a atras blestemul asupra lor. Din tată-n fiu li s-a zis trădători, vânzători, pui de ludă! Chiar dacă nu li se spunea făţiş, oricum, vorbele ajunse la urechea lor îi afectau. Şi nimeni, de câteva veacuri, nu mai voia să transmită urmaşilor, prin nume, faima blestemată a lui Iuda. Istoria însă nu poate modifica numele biblice ale acelora care făptuind doar lucruri demne de laudă, au purtat şi ei numele Iuda. Primiseră acest nume până la acea întâmplare memorabilă. Mai apoi, mulţi au insistat să-şi ia alte prenume, deşi esenţa le-a rămas aceeaşi.

Astfel, după aproape două milenii, Cel care fusese cunoscut doar în Palestina ajunse pe buzele întregii lumi. Şi chiar dacă unii îl repudiau, nu mai putea fi omis din memoria lumii. Căci ea, memoria, rămâne a fi betonată şi mai puţin flexibilă, mai consecventă decât

Trandafirul pustiului…1931…

— Veidelsel

„… Viaţa e un pod foarte îngust.

Principalul e să nu te temi…”

(cântec evreiesc)

De la Răstignirea Nazarineanului.

Ierusalimul n-a cunoscut o deşteptare atât de matinală. Excepţie poate că au făcut perioadele numeroaselor invazii care au avut loc în acest răstimp. Toată lumea voia să fie prezentă la Eveniment. Astfel, când dinspre răsărit se aşternu o dungă roşiatică, de parcă cineva în noapte rănise centura bolţii, prin fisura de la orizont pătrunse din adâncuri ziua ca o evadare însângerată.

La ora 4.00 dimineaţa, Tribunalul era arhiplin. A fost

nevoie să intervină poliţia pentru a stăvili valul mulţimii care părea nesfârşit. Cu greu, printr-o uşă laterală, s-au strecurat în clădire judecătorii, veniţi în ajun din ţări îndepărtate.

Nimeni nu se aşteptase ca procesul să aibă un asemenea răsunet. În Ierusalim, câteva luni nu s-a vorbit decât despre Cel care va fi sau nu reabilitat...

În ajunul Procesului, doctorul Veidelsel, preşedintele Tribunalului, unul dintre cei mai de seamă legiuitori evrei, era confuz, îl derutase mesajul din America al unui văr, care îi poruncea să nu îl reabiliteze pe *vânzătorul de neam*. „Din cauza acestui impostor, purtăm stigmatul anatemei! El a fost acel care a trădat cauza Torei, l-a hulit pe Dumnezeul lui Israel şi a profeţit ruinarea Templului. A îndrăznit să-şi zică Fiul lui Dumnezeu! Dacă era Cel Adevărat, nu-i blestema pe ai săi. Aminteşte-ţi asta şi cugetă bine! El a răvăşit lumea... Fă tot toată istoria fixată în scris. Este acea stâncă pilon care stăvileşte avalanşa, dar care o şi poate provoca în cel mai inconsecvent mod şi în cel mai neaşteptat moment. Altfel nu se întâmpla ca popularitatea Celui respins de ai săi (în modul cel mai brutal, barbar, criminal) să depăşească orice limită ce ţine de spaţiu sau etnie.

Doctorul Veidelsel nu ştia (nu-şi imagina!) cum va conduce procesul şi nici nu-şi putea închipui cum va finaliza acesta, care va fi sentinţa pronunţată. Un lucru însă era cert pentru el: asista, ba mai mult: era implicat în cel mai direct mod într-un caz fără precedent. Nu era un spectator sau un actor oarecare! El, şi nu altcineva, urma să diriguiască desfăşurarea procesului. De aceea, simţea cu toată fiinţa că, oricare va fi decizia, aceasta va avea două chipuri cu măşti diferite. Prima, dar şi a doua, îl va coborî în faţa unora, înălţându-l în ochii altora. Pentru un moment, se văzu dinaintea Celui răstignit demult, neînchipuit de demult pentru o viaţă de om şi, totuşi, atât de aproape, încât îi simţea respiraţia. Îl vedea aievea, ca şi

când asista la acea răstignire blestemată… Ţintuit de privirea Celui de pe cruce, încerca să se ferească de privirea-l insistentă, alegea în minte o frază pentru început, un preludiu alocuţiunii sale. Ca şi cum de acea frază ar fi depins atât soarta răstignitului, cât şi propria-i soartă. În timp ce-şi răscolea memoria ca un fur nimerit într-o casă deja devastată, pe fruntea Nazarineanului se rostogoleau picături de sânge, iar pe a sa – broboane de sudoare. Cu greu ieşi din starea atemporală de ubicuitate. Îşi scutură capul pentru a scăpa de tabloul inspirat de hărţuiala imaginaţiei. Niciodată, de când se ştia în postură de judecător, nu trăise atât de intens destinul celui condamnat. De cele mai multe ori, se implica în cercetarea cazului în ajun sau pe parcursul procesului. Atât. Acum însă… Orice alternativă i se părea o provocare, o instigare, un risc. Presimţea că decizia luată de el, oricât de logică şi aparent corectă ar fi să fie, îi va aduce şi laurii gloriei, dar şi anatemizarea. Iar ceea ce se va întâmpla în sala de judecată îi va marca întreaga viaţă. Îi va schimba destinul! Şi nu doar pe al său ori pe cel al neamului din care se trage. Trăia senzaţia ciudată de legătură fluidică, ombilicală cu umanitatea. De el depindea tăierea cordonului ombilical al viitorului acestei lumi. Încerca, precum într-un joc de şah, să prevadă toate variantele, în caz de revoltă, cum va proceda?! Erau pregătite forţe armate suficiente? (O previziune care nu-i aparţinea…) Şi dacă, dintr-o impulsivitate, dădeau năvală armatele altor state, susţinători ai Nazarineanului ori, din contra, acei care tind să-l elimine pe Iisus din mintea oamenilor? Sau… Câte nu se pot întâmpla într-o lume imprevizibilă! Oricum, n-ar fi putut avea soluţii pentru toate situaţiile posibile. Nu-i rămânea decât să se lase în voia Celui de Sus. Unul şi Unicul. Pe semnele pe care i le putea sugera. Însă dacă acestea, fiind manipulate de cealaltă voinţă, a răului care i se împotriveşte Spiritului Suprem, ar fi luat alte chipuri, convertind cugetul omenesc… Cu atât mai mult avea

temeiul temerii! Căci, dacă gândurile oamenilor le mai poţi intui (şi chiar manipula!), pornind de la negarea lor, pe ale Celui care veghează din Necunoscut, niciodată. El fiind misterul care aruncă peste mintea lumii pânzele Sale, ţesute în ceaţa incertitudinii. Pentru prima dată s-a gândit, până la uitare de sine, la existenţă şi la erorile regnului, din care, volens nolens, făcea şi el parte. Din acest motiv, nu se odihnise multe nopţi. I se părea că îi rămânea treaz cugetul şi atunci când aţipea. Dar, ciudat, nu simţea oboseală!

Acum, în ajunul Evenimentului, a frunzărit (a câta oară?!) dosarul – cel mai voluminos şi mai complicat din întreaga-i carieră! Adunate împreună, toate dosarele care i-au trecut prin mână n-ar fi cântărit probabil cât cântărea acesta. Ajunsese obsedat de acea stare dedublată de un sentiment straniu care îl îndemna să dea prioritate vorbelor lansate de vărul său din America, dar şi de starea care, paradoxal, îi întărea încrederea în nevinovăţia Celui condamnat acum aproape două milenii. Nu de el, bineînţeles. Poate nici de Pilat, pentru care încerca, de când aflase ce i s-a întâmplat, un fel de milă, de parcă i-ar fi fost frate geamăn. Acum, chiar era în pielea lui! Trăia aceleaşi momente de incertitudine ca şi Pontius Pilat. Căci şi acesta, fără doar şi poate, o fi avut clipe de frământare, numai că a ales, până la urmă, partea cea mai simplă, mai personală a situaţiei. S-a spălat pe mâini! De ce? Doar pentru că altfel îşi pierdea statutul de guvernator al Iudeii? l-a fost frică de fariseii care nu i-ar fi iertat opţiunea şi ar fi găsit un motiv compromiţător ca să-l trimită acasă înlănţuit. Pe el! Pentru un patrician ambiţios cum era Pilat, o revenire, în dezonoare, la Roma ar fi egalat cu decapitarea. Ar fi amintit de câinele-gonaş întors fără pradă în haita flămândă. I s-ar fi agăţat, în loc de lauri, toate păcatele neamului său. Întâi de toate, ca fiind nepotul lui Marcus Antonius! Apoi, ar fi fost repudiat de păturile înalte ale societăţii romane. Nemaivorbind de

infatuatul Tiberius şi de susţinătorii acestuia, care triumfau în taină când un erou era îngenuncheat de imperatorul lor. Trebuiau să domine doar ei! Zişii *optimates*, patricienii partidului aristocraţiei economice şi latifundiare... Putea, fireşte, să se alieze cu careva dintre adversarii lui Tiberius! Roma se împărţea în două partide: unul care-l susţinea pe Tiberius şi altul – cel al claselor neafiliate puterii, aşa-numiţii popu*lares* (*agr*icultori, meşteşugari, plebea oraşelor) – aceştia se făceau a lupta împotriva acaparărilor de pământuri şi a taxelor împovărătoare. Printre ei se afla şi familia Antonius, adică rubedeniile lui Pilat. Dar nu putea miza pe susţinerea acestora. Fiecare îşi apăra propria piele şi interesele personale. Cui i-ar fi păsat de un renegat? Pilat cunoştea prea bine jocurile şi legile datorită cărora dominau gloata intitulaţii inamici ai lui Tiberius. Mai ales atunci când în joc era soarta unui individ străin regulilor lor (fie şi cu titlu notoriu!), dar compromis definitiv în ochii adversarilor. Era renegat, fără scrupule sau regrete. Astfel scăpându-i de o bătaie de cap în plus şi pe unii, şi pe alţii. Cine era Pilat pentru un partid sau altul? Un pion ca mulţi alţii. Sau poate că nu? Era un caz ieşit din comun... Odată compromi*şi de Marc*us Antonius, niciunul din cei 600 de senatori n-ar fi ridicat nici măcar degetul cel mic în apărarea lui Pilat, ştiindu-l descendent al aceleiaşi familii.

... Iar în cazul în care-i lua apărarea Nazarineanului, alibiul i-ar fi adâncit culpa. Şi nu din cauza Lui! Răstignitul nu însemna nimic nici pentru senatori, nici pentru vreun partid, cu atât mai puţin pentru coaliţia imperatorului. Altceva ar fi rănit orgoliul majorităţii patricienilor. Romanii, deşi păreau nepăsători când se certau evreii, n-ar fi acceptat nici ca mărul discordiei să nu le aparţină, dar nici să fie în ograda lor. Astfel că preferau şi ei să se spele pe mâini în cazul condamnării sau apărării cauzei guvernatorului roman în Iudeea. Sărmanul Pontius Pilat! Cum se vede, n-ar fi avut de câştigat nici după gestul său

de a se spăla pe mâini. Nimerise într-o adevărată dilemă, din care n-avea cum să iasă basma curată, păstrându-şi statutul de guvernator al uneia dintre provinciile Palestinei. Şi dacă fusese voinţa Altcuiva să-l pună la încercare?...

O altă stare de spirit îi dădea lui Veidelsel încrederea în câştigul de cauză al apărării (adică a lui Iisus), fără a-i cere mare efort ca judecător. Cei care purtau vina pentru moartea Răstignitului nu mai erau, n-aveau cum să se apere, iar stafiile lor n-ar fi îndrăznit să-şi facă apariţia în sala de judecată de teama prea multor adepţi ai Celui condamnat, care au împânzit pământul, pomenindu-l numele în diferite limbi, în diferite culte şi secte.

Când a fost informat că apărarea va fi reprezentată de avocatul Reichwer, considerat unul dintre cei mai aprigi apărători, deveni pe cât de impacientat, pe atât de calm. Reichwer îşi făcea datoria ca la carte, fără a admite vreun compromis. Era atât de scrupulos încât n-ar fi acceptat să-şi apere nici fratele, dacă acesta s-ar fi dovedit culpabil. Era invincibil ca avocat în discursurile şi argumentele sale. Nu avea pereche, era un fel de sperietoare pentru oponenţi. Prin ce minune fusese numit tocmai el în această postură, Veidelsel nu-şi putea explica. Or, şi acest detaliu semnificativ îl ducea la gândul că Cineva de foarte Sus dirija acest proces neprevăzut. Fireşte, nu dădea pe faţă această linişte, pentru că unul dintre cele două sentimente putea interveni cu agresivitate, brutal, schimbându-i poziţia şi starea de spirit, nu doar a lui, ci şi a apărării. Reichwer, fiind şi el evreu, cu siguranţă fusese avertizat şi ameninţat în fel şi chip din toate cele patru părţi ale lumii. Ca şi preşedintele Tribunalului!

Veidelsel trăia, realmente, ciudata senzaţie de dedublare: o jumătate din el era de partea Celui demult răstignit, iar o alta îşi apăra titulatura, stigmatul moştenit prin stră-strămoşul Iscariot. Era acum exact în situaţia lui Filat! Ar fi vrut ca noaptea să nu se mai sfârşească, deşi

părea una din cele mai lungi şi nu doar pentru că nu simţea, cu toată oboseala, somnul. Atâtea nopţi albe avusese în viaţă! Dar această noapte avea o semnificaţie specială. Acum, gândurile îl purtau departe, prea departe, în acele timpuri pe care le cunoştea din auzite, din lecturi, iar evenimentele de cândva îi veneau în minte cu o intensitate apăsătoare, de vulcan care ameninţă să-şi reverse lava din clipă în clipă, pârjolind totul în calea-i. Şi memoria…

Posibil, la fel ca şi el se frământase şi Pilat. Îi reveni fulgerător în minte acelaşi gând. Şi din nou i se făcu milă de Pontius Pilat, care demult nu mai era, dar care părea să fie undeva pe aproape, urmărindu-l plin de curiozitate, cum va proceda: se va spăla pe mâini sau îşi va pune în joc propria soartă (dar poate şi a întregului neam)? Părea că-l iscodeşte. Dar poate că o fi având pentru el un sfat bun, o povaţă?

„Dacă s-ar fi gândit la propria-i piele, ar fi rămas în viaţă! Nu Pilat. Acel care se dădea drept Fiul lui Dumnezeu. Până la urmă, cine ştie dacă şi-ar fi confirmat menirea. Sau poate dimpotrivă, şi-ar fi infirmat misiunea divină… Dar, pe de altă parte, cum ar fi ajuns vestea despre El până azi? Dacă toate s-ar fi terminat cu bine! Odată schimbat scenariul, care ar fi fost cursul evenimentelor? Cum ar fi arătat omenirea azi?” Astfel, Veidelsel încerca să-şi liniştească nervii. Cu disperare alunga gândurile legate de proces, ca pe nişte mânji neastâmpăraţi, gonindu-i în adâncul timpului. Să pască acolo iarba adevărului pe care n-a ars-o uitarea! Aceştia, însă, mânjii călăriţi de gânduri, îi aduceau câte un fir de iarbă – fie otrăvită, fie dătătoare de viaţă. Dar dorinţa de a scăpa de gândul sâcâitor ce v*a f*i m*âi*n*e era* zadarnică…

„Ca să alungi gândurile grele şi să chemi liniştea somnului, spune-ţi poveşti!” – aşa îl sfătuia mamă-sa când era copil. Şi într-adevăr, depănând poveşti, adormea. Un joc frumos care funcţionează la orice vârstă, doar că diferă

personajele şi scopurile acestora. Mesajul poveştilor e altul…

Acum, la gândul de a-şi distrage, adică amăgi! atenţia, îi apăru înaintea ochilor chipul vanitos al lui Baal, zeul canaanienilor. Dacă acesta a existat cu adevărat, el trebuie să fi fost acela care a instigat spiritele fariseilor împotriva Nazarineanului! Prin voinţa şi ambiţia sa de zeitate, nu s-ar fi putut împăca cu ideea că a apărut un concurent! Şi dacă a procedat ori ba astfel, oricum a pierdut titlul dominant de zeu al naturii.

Veneraţia agricultorilor l-a încurajat să se creadă unic şi atotputernic. Cultivându-i ideea că el, şi nu altă zeitate, le aduce ploaia. Baal însă, dacă avea chef să-şi bată joc de sărmanii oameni, îi trăsnea cu săgeata fulgerului, trimiţându-le furtuni cu nemiluita. Îl flata când i se spunea zeul soarelui şi al cerului! De obicei, se arăta lumii sub chipul unui taur furios, alături de zeiţa Baalath, „Stăpâna”, cum prefera să fie numită. Baal o proteja din ambiţie, ea fiind femeia râvnită şi de Markod, vărul lui, un fluşturatic supranumit *stăpân al dansului*, care nu ştia să facă altceva decât să tulbure minţile zeiţelor la fel de uşuratice ca şi el. Şi-i reuşea de minune! Pentru că era chipeş şi mult mai viguros decât un alt verişor din patria filistenilor, zeu în Ecron, Baal-Zebub, primejdiosul împărat şi protector al muştelor, care le inspira tuturor teamă…

Închinătorii naivi credeau că datorită lui Baal, principalul zeu al fertilităţii, pământul dă roade bogate, iar cirezile lor cresc la număr. Practicau ritualic relaţii intime chiar în sanctuare, considerând că astfel promovează rodnicia ţării. Îl îndemnau şi pe zeul ploii să aibă relaţii sexuale sacre cu soţia sa Aşeza, pentru a asigura bogăţia recoltelor, în timpul sezonului secetos, se zicea că Baal se retrăgea în adâncurile pământului, întrucât era învins de Moţ, zeul secetei şi al morţii. Sosirea ploilor însemna revenirea la putere a zeului Baal şi, odată cu aceasta, trezirea la viaţă a naturii. Admiratorii lui sărbătoreau acest

sezon cu orgii în care eliberarea instinctelor nu cunoştea niciun fel de limite. Aşa se explică de ce, aducându-i închinare lui Baal-Peor, israeliţii au ajuns să aibă relaţii imorale cu fiicele Moabului…

Ciudate fiinţe aceste creaturi, îşi zise Veidelsel. Însă, născocite de mintea omenească, îşi aveau, cum se vede, rostul lor în viaţa de toate zilele…

De ce-şi aminti de aceste personaje mitice acum, când ar fi trebuit să-şi axeze toată atenţia asupra procesului? De ce?

Ca să-şi adoarmă, să-şi hipnotizeze mintea sfredelită de prea multă nelinişte?! Ori poate că şi zeităţile orgolioase încercau să-i miluiască memoria? Voiau să-i distragă atenţia, ca astfel, prin el, să intervină pentru a-şi recăpăta imunitatea şi forţele de altă dată. Puteri date uitării! Acestea se doreau scoase din anonimatul legendei, revigorate şi inoculate în mintea muritorilor. Asta voiau zeităţile (indiferent de neamul care le zămislise). Ele, şi nu altcineva, un impostor (aşa l-o fi calificat zeităţile pe Cel Unic!), să domine lumea pe dinăuntru, prin duhul ei… De ce-i tulburau mintea acum? De ce nu l-au asaltat cu asemenea presupuneri şi ambiţii atunci când avea de pus pe cântarul justiţiei alte cazuri? Sau poate o altă lume – nevăzută, imperceptibilă, îşi croia pârtie (nu întâmplător – acum!) spre lumea văzută de el? Era momentul decisiv şi cel mai prielnic, căci atunci când omul e frământat de grele gânduri, intrările principale, precum şi toate canalele trupului, îi sunt deschise, asemeni gurii însetatului sau vaginului înfierbântat de pasiune al femeii, în starea în care se afla putea fi pătruns uşor, cu aceeaşi măsură, de bine şi de rău…

Auzise şi citise multe despre entităţi străine, îndepărtate şi foarte apropiate, care stăpânesc o realitate dincolo de cea încadrată în vizorul ochiului omenesc. Creează o lume paralelă! Iluzorie pentru unii. Firească

pentru alţii… N-a avut timp suficient şi nici n-a găsit de cuviinţă să se consacre acestor bizarerii sau anomalii, cum li se mai spune, deşi, dacă or fi adevărate, din nevăzutul lor pot schimba mersul lucrurilor aici, în lumea Lumii. Se zice că fenomenelor mistice trebuie să te dedai cu toată încrederea şi pasiunea, să le crezi şi atunci ele încep cu adevărat să funcţioneze şi să-ţi modeleze imaginaţia după bunul lor plac. Să te ajute! Ca şi ideea năstruşnică a spiritiştilor care susţin că ar deţine puterea de influenţă asupra viitorului prin mijlocirea celor dispăruţi pentru această lume.

Asemănător pare a fi şi cazul Nazarineanului, care pretinde (de fapt, nu El!) să fie reabilitat, chiar dacă se ştie că e un mort ca toţi morţii. Se ştie?! Dar dacă o fi un nevăzut mai viu decât viii?!

„Toate se întâmplă la timpul potrivit! Dacă le e menit. Adevăruri dintre cele mai şocante pot rămâne tăinuite sau dezvăluite mult prea târziu”. Veidelsel întoarse cursorul gândurilor din nou spre Ziua Răstignirii, despre care se vorbea şi se scria de mai bine de un mileniu. Iar la începutul acestui eveniment memorabil se presupune că toate ar fi fost aşa precum sunt în lumea asta croită pe cât de drept, pe atât şi de strâmb. Şi dacă n-ar fi fost o lucrare menită a schimba Omenirea, personajele de mult ar fi fost date uitării. Însă, curios, pe măsură ce omenirea se îndepărta de acea zi de 14 a lui Nisan, a anului 30, când s-ar fi produs, cică, Evenimentul care a marcat memoria Lumii, interesul oamenilor a sporit consternant: de ce s-au întâmplat toate şi cum de n-a cutezat nimeni să schimbe scenariul? Să nu se fi putut oare? Sau totul a fost programat, stabilit conform voinţei Cuiva? A fost o încercare a firii omeneşti sau… De ce au fost lăsate aceste întrebări, ca şi alte multe, să frământe minţile profanilor şi pe ale luminaţilor, de atâtea sute de ani? Căci oricât ar pătrunde în adâncul lucrurilor şi unii, şi ceilalţi, până la urmă, li se amestecă viziunile cu presupunerile sau

îndoielile şi nu mai ştie nimeni care e înţeleptul şi care e profanul. Căci tentative de a retuşa, a omite anumite momente legate de Cel răstignit au existat, există şi, cu siguranţă, vor mai exista. Unii contestă ziua venirii lui Iisus pe lume şi învierea Lui, alţii presupun că i s-a zis fiul *tâmplarului din* cu totul alte motive – nu pentru că tatăl său Iosif ar fi lucrat lemnul (se spune că pe atunci tâmplăria aproape că nu era cunoscută în Palestina, locuinţele fiind construite din chirpici), ci pentru că sensul metaforic al cuvântului „tâmplar" în literatura talmudică desemnează un om înţelept. Să fie adevărat? De ce nu?! A întâlnit chiar el, Veidelsel, în Talm*udul din Ierusalim o f*rază care l-a intrigat: „E ceva ce niciun tâmplar nu poate explica…", fraza ducându-l cu gândul la aceeaşi bănuială. Fapt care l-a îndemnat să citească şi mai atent mesajul lăsat de Marcu (Marcu 6*, 3), u*nul dintre zişii apostoli, care, referindu-se la primele predici ale Nazarineanului în sinagogă, sugerează ce o fi presupunând ocupaţia de „tâmplar". Cică, lumea care-L ascultase pe tânărul predicator se întreba uluită „De unde-i vine aceasta? Ce înseamnă înţelepciunea care i-a fost dată şi aceste mari minuni care se săvârşesc prin mâinile sale?" La nedumerirea mulţimii, cineva explică într-o formulă metaforică: „Oare nu este acesta tâmplarul?" Altfel spus: nu este El înţeleptul?! Lui Veidelsel îi plăcuse această versiune, mai mult decât cea prin care se susţinea că Iosif, părintele Nazarineanului, ar fi fost tâmplar. Oare putea un fiu de om fără multă carte să ajungă un mare înţelept şi profet? Dar, pe de altă parte, cele mai luminate minţi îşi au originea aproape de rădăcini, sunt de la talpa societăţii. Acestea seamănă cu erupţiile vulcanice (cu energii acumulate de cine ştie cât timp) sau scăpărările siderale-fenomene pentru care niciun exeget, niciun cronicar nu ar avea vreo explicaţie. „Fiţi cu băgare de seamă la copiii cei săraci, căci din rândurile lor răsare învăţătura… Cultura e asemeni luminii!" îşi aminti Veidelsel de exclamaţia unui

învăţat, care astfel a explicat principiul iudaic care spune că: o singură lumânare poate aprinde nenumărate altele… Oare aceste spuse nu-l vizau pe Iisus Hristos Nazarineanul?

S-au găsit, bineînţeles, şi denigratori ai profetului răstignit. Aceştia susţin că ar fi fost un ţăran galileean fără pământ, un zilier. Iar câţiva arheologi au adus argumente incredibile în favoarea acestora: precum că nu a existat, în acele timpuri, nicio localitate care să poarte numele Nazareth! Şi atunci, de unde să se fi inspirat evanghelistul Ioan, când a scris negru pe alb: „Poate ieşi ceva bun din Nazareth…”? (Ioan *1, 4*6). Cât de pedanţi şi meticuloşi pot fi (şi sunt!) exegeţii! în loc să pornească în cercetările lor de la deducţie, ei se axează pe negarea faptelor. Unii dintre ei! Depinde, fireşte, de scopul pe care şi-l propun. Căci, dacă evenimentele legate de Iisus ar fi o întâmplare banală, oricum trebuie să existe o mărturie şi un răspuns. Dar care ar fi mărturia adevărată şi răspunsul clar, când fiecare îşi impune propria versiune? Şi cine ar fi capabil să demonstreze mărturii despre fapte lăsate în texte cifrate, metafore, veridicitatea descoperirii făcute post-factum (descifrând enigmele întâmplărilor descrise ieroglific sau metaforic). Doar El, dacă a fost cu adevărat. Şi dacă este…

După cele întâmplate, atâţia şi atâţia cărturari, istorici, aventurieri au încercat şi mai încearcă, cu temeritate uneori, cu disperare alteori, să explice, să justifice toate circumstanţele; să modifice, să intervină, de parcă ar putea să mai schimbe ceva din ceea ce a fost. Naivii şi impostorii! Nimeni nu e în stare să retuşeze o clipă, darmite să şteargă din memoria timpului aproape două mii de ani. Oricum, mintea lumii răscoleşte, tatonează (precum o face şi el, Veidelsel, acum); dacă nu s-ar frământa, s-ar autoflagela, neaflându-şi liniştea. N-ar ajuta prezentului să meargă înainte… Numai că mereu îşi face cucuie (omenirea!), lovindu-se cu fruntea de acelaşi zidânălţatântre om şi Necunoscut de o mână

nepământească.

Veidelsel tresări, amintindu-şi de ciudata întâlnire de acum câteva zile. În biroul lui, îşi făcuse apariţia, pe nepusă masă, fără să fi anunţat şi într-un chip inexplicabil, aproape mistic, o necunoscută. Era o dilemă pentru el această apariţie: cum, prin ce mijloace reuşise femeia să pătrundă în edificiul atât de bine păzit al Tribunalului? Cine dintre angajaţi a riscat s-o introducă, ba să-i mai şi sugereze cum să ajungă la biroul lui, fără a rătăci pe coridoarele lungi şi întortocheate. Şi de ce venise tocmai la el?

În aparenţă, nu era o situaţie atât de criptică şi imposibil de dezlegat, dar, fiind în ajunul importantului proces, găsea inoportună apariţia necunoscutei, precum şi probele bizare lăsate de ea. Putea fi o provocare spre a-l deruta, a-l distrage de la esenţial, de la investigaţiile deja încheiate şi bine ordonate. Şi dacă era un semn? Or, niciodată nimeni nu poate şti ce surprize îi pregăteşte soarta. Acestea fiindu-i aruncate ca nişte mreje sau ca nişte zaruri cu multiple feţe…

… Doamna intră, se recomandă (nu-i reţinu însă numele!) şi imediat trecu la subiect. Nici mai mult, nici mai puţin, se voia prezentă la proces (!) şi nu pur şi simplu ca spectator. Îl miră, apoi îl supără impertinenţa femeii şi insistenţa ei de a fi inclusă ca „martor” direct în mersul procesului. Voia şi cerea să fie citată ca deţinătoare a unor mărturii de o incontestabilă valoare. Câtă insolenţă! Ar fi trebuit s-o ia de spate şi s-o dea afară, să-i spună ceva, dar… Nu putu! Nu era în stare să reacţioneze adecvat. Părea magnetizat. Făcea tocmai pe dos. Nu se împotrivi, deşi se cuvenea! îi oferi un scaun, apoi… Apoi, ascultându-i prelegerea, nu mai ştia ce să creadă. Vorbele femeii păreau să-i răscolească cu un fier înroşit propriile gânduri şi frământări. Îi auzea şi acum glasul sonor, frânt de emoţii, franc şi convingător. Oricine ar fi crezut că aducea probe de martor ocular, deşi această supoziţie ar fi fost

mai mult decât absurdă. Aberantă chiar. Şi ridicolă. Nici chiar personajele biblice n-au depăşit vârsta de o mie de ani! Adam, Set, Enos, Chenan, lared au trăit peste 900 de ani. Poate Metusala să fi trăit cel mai mult – 969 de ani şi Noe. Dar toţi aceştia s-au născut înainte de Potop! Atunci longevitatea era un dat firesc. Potopul, după care vârsta omului a fost sfârtecată, a început când Noe avea 600 de ani. Pământul a fost acoperit cu apă 150 de zile, ca să fie spălat, purificat. Aşa, se presupune, s-ar fi întâmplat... Să fi fost oamenii aceştia mai aproape de perfecţiune? Căci Adam fusese creat de

Dumnezeu perfect şi doar păcătuind el a devenit nedesăvârşit, imperfect şi din acest motiv omul a început să îmbătrânească înainte de vârsta care-i fusese sorocită…

Doamna pe care o avea Veidelsel în faţă nu părea nici scoasă din criptă, nici din arhivele vremii. Arăta destul de bine şi nu aducea de la ea a cavou, ci mai curând a parfum foarte proaspăt şi îmbătător, care-i amintea de magnolie. Avea înfăţişare de om viu, şi nu de stafie, l-ar fi dat cel mult 40 de ani. Era destul de agreabilă. Veidelsel o ascultă mai întâi supărat, dar pe măsură ce femeia îi vorbea, deşi nu-i pricepea spusele, îşi dădu seama că ea îl fascinează, el urmărind-o acum cu mare interes. Altceva ce-i rămânea de făcut? Dacă nu era în stare s-o alunge, era obligat să-i suporte monologul. Astfel, printre vorbele femeii, împotrivindu-se voinţei sale de judecător, Veidelsel îşi propuse o relaxare. O soluţie recomandată (şi de psihologi) în cazul în care cineva e supus violenţei (fie şi verbale!).

Femeia avea un fel de magnetism în cuvinte. Vorbele ei aveau nu doar forţa de convingere, ci şi puterea de a linişti. Erau ca un fel de balsam tranchilizant, terapeutic. O atracţie pe care n-o simţise de ani buni, faţă de sexul opus, îi străbătu fiinţa. El, doctorul Veidelsel, niciodată n-a fost misogin! Astăzi era deja un fost fustangiu, ajuns la vârsta cavalerului resemnat. Câţiva ani în urmă, nu i-ar fi scăpat nicio femeie pentru care ar fi simţit ceea ce simţea acum.

O asculta aproape fascinat, dar calm! Iar femeia părea că-şi leagă vorbele unele de altele şi mereu de cel din urmă gând. De parcă ar fi înşirat mărgele. Iar privirea ei de culoarea Mediteranei în primăvară nu-l lăsau să clipească. Era magnifică până şi în gesturi!

— Obiectul meu de studiu este, s-ar părea, destul de banal: *Creştinismul*. Am cercetat toate izvoarele posibile, pornind de la neamurile mari, puternice, supuse Imperiului Roman, continuând cu altele mai mici, care nu s-au lăsat învinse, unele fiind cucerite cu puţin înainte de căderea imperiului invincibil, mă refer la geto-daci! Aţi auzit, nu mă îndoiesc, de ei, se zice că ar fi fost cel mai puternic popor din Balcani…

— Ştiu, însă… Veidelsel încercă să intervină, dar femeia îi curmă vorba, poate din teamă de a nu fi oprită şi… dată afară.

— Au scrieri şi monumente mai vechi decât piramidele egiptene…

„Ce vrea de la mine femeia aceasta?”, se întreba Veidelsel ascultând vorbele necunoscutei. Dar ceva îl împiedica să o întrerupă, să o alunge, ca să-l lase în pace cu gândurile lui.

— …Mintea lumii nu doarme! concluzionă femeia după un lung preludiu. Lucru care mi s-a întâmplat şi mie. Mai bine zis, minţii mele. Inconştientului meu. Vă imaginaţi? într-o noapte, am visat o femeie. Frumoasă, tandră, cu chip marmorean. Avea ochii afundaţi în orbite şi era îmbrăcată în veşminte oarecum stranii, străine timpului nostru. Purta părul strâns la spate cu un onduleu elegant de o parte a feţei. O pânză violet, vaporoasă o învăluia, cuprinzându-i umerii de culoarea piersicii. Voalul şerpuitor îi învelea coapsele. Vestimentaţie de zeiţă! Mi-au rămas adânc imprimate în memorie trăsăturile şi gesturile ei. Mai puţin vorbele. Prea şoptit le rostea. La început, nici nu le prea dădeam importanţă. O priveam. Îmi părea că aş

cunoaşte-o. Puteam şi pot să jur că ne mai întâlnisem, dar unde şi când, nu-mi aminteam. Femeia îmi zise, dar, iarăşi, abia şoptind cuvintele, mai mult sugestiv, aşa cum se transmit mesajele doar în vis: „Dacă m-ar fi ascultat, nu se întâmpla…” Spuse aceste vorbe, unicele reţinute de mine la trezire, apoi dispăru. Eu i-am strigat: „Cine să fi ascultat şi ce înseamnă nu se în*tâmpl*a*?” N-am* urmat-o în visul meu şi m-am deşteptat cu nedumerirea pe buze. Fără un răspuns. Trezită de-a binelea, am încercat să vizualizez şi să conturez cu exactitate chipul femeii din vis, să-i suprapun imaginea peste înfăţişarea deghizată a zeiţei Iştar, pe care, nu ştiu de ce, o am fixată în închipuire ca pe cineva apropiat, ca şi cum aş fi cunoscut-o cândva. Mi-am zis: „Ea o fi!” Femeia din vis îmi spusese: „Dacă m-ar fi ascultat…” Cine? Nu puteam şti. Poate se referise la celelalte zeităţi ale triadei (că şi între ele apăreau, ştiut lucru, disensiuni), poate la muritorii prea siguri de virtuţile lor? Imaginea din visul meu nu se lăsa însă suprapusă pe chipurile acestor zeiţe. Deci, era vorba de altcineva! Cu atât mai mult nu putea fi Iştar! Sau poate că imaginaţia îmi juca festa? Trebuie să mărturisesc că, la acel moment, înaintasem mult în cercetările mele desfăşurate la Est de Marea Mediterană, în Palestina. Căci, deşi cercetez istoria creştinătăţii, pasiunea mea a fost şi a rămas antropologia… Ziceam că ajunsesem cu cercetările la Ţara Filistenilor, exact în perioada în care aceasta deveni protectorat roman. Adică în 63 î.e.n., imediat după ce Ierusalimul fusese cucerit de Pompei. Pe atunci, romanii erau mult mai îngăduitori, le ofereau vasalilor dreptul de a avea un rege al lor, bineînţeles, nu fără anumite condiţii. Trebuiau cumva să-şi păstreze dependenţa faţă de ei! iată un astfel de demnitar descoperiră romanii în persoana lui Irod. Acesta, deşi era de origine din Idumeea, fugise, din anumite motive, la Roma. Plătind tribut, îşi găsi acolo refugiu… Dar la ce spun toate astea? Sunt convinsă că-s fapte suficient de cunoscute!

Doctorul Veidelsel respiră uşurat. Femeia părea să-şi fi încheiat tirada. Prinse, în sfârşit, un spaţiu liber pentru a interveni cu o întrebare.

— Şi care ar fi mărturia dumitale, doamnă? Cu ce mă puteţi ajuta pe mine şi pe...?

Femeia, ca trezită din visare, îl privi lung pe cel din faţa ei. Nu părea nici dezamăgită şi nici jenată. Scoase din geanta-i, prea mare pentru o doamnă atât de stilată, un maldăr de foi pe care le flutură, fără vreun semn că intenţiona să le scape din mână.

— Aceste materialele sunt la fel de valoroase ca şi cele mai secrete documente din arhiva Vaticanului. De acolo le am! Cercetam cu totul altceva şi am ajuns să le descopăr. Vreau să vă dau asigurări că eu sunt persoana cea mai indicată să particip la procesul care urmează să aibă loc şi pe care-l veţi conduce. Îmi promiteţi să mă ajutaţi? Pentru că am înţeles, mai bine zis intuiesc, că acest moment va fi trecut sub tăcere. Nu-i aşa? (întreba, dar nu aştepta nici răspunsul, nici confirmarea presupunerilor sale! De fapt, Veidelsel n-avea de unde şti la ce se referă!) Sunt sigură că nu se ştie (dar dacă *da*, atunci se tace! De ce?) – despre existenţa acestor dovezi. Ştiu, cu siguranţă! chiar dacă le-aţi avea, le-aţi considera inutile, neimportante sau primejdioase. Inutile, pentru că aparţin unei femei (sunt mărturisirile *uneial*), iar femeia, precum se ştie, întotdeauna a fost ignorată, marginalizată şi niciodată nu i s-a dat crezare. Primejdioase, pentru că ele, aceste dovezi, ar schimba mersul procesului...

— Doamnă, îmi dau seama că reprezentaţi interese feministe şi foarte bine! Am tot respectul, dar... în cazul de faţă, e vorba de un proces, şi nu unul oarecare! Acest caz fără precedent se raportează la un Bărbat al cărui nume e pe buzele trăitorilor de pe întreg mapamondul. Înţelegeţi? Acum, fie că va ajunge să fie reabilitat, fie că nu, şi...

— Va fi condamnat la uitare! Ştiu, domnul meu, ştiu!

Deşi pare imposibil, mi-e teamă că… S-ar putea repeta condamnarea acestui Bărbat, cum îi spuneţi. O altă eroare, crimă chiar! de neiertat! Căci, dacă nu va fi achitat, atunci vina celor care-l judecă acum va fi tot atât de gravă sau chiar şi mai gravă, pentru că, de astă dată, nimănui nu-i va fi iertată implicarea. Credeţi-mă! Am intuiţie de femeie şi aceasta are simţul felinelor…

Zâmbiră ambii.

— Şi care ar fi argumentul? Intuiţia? Căci… (Fără a-şi termina vorba, arătă spre uşă).

— Claudia Filat! Vă spune ceva acest nume?!

—!?! Pilat din Pont…

— Da, e soţia lui! Eu pot să prezint mărturiile ei la proces, iată-le! Sunt, bineînţeles, doar copiile scrisorilor ei. N-aş fi putut căra aici sulurile de pergament. Adevărul e că nici n-aş fi putut să le sustrag din tainiţa lor. Am doar un singur original, pentru care aş plăti cât se poate de scump, dacă actul sustragerii lui din Biblioteca de la Vatican ar fi descoperit…

Doctorul Veidelsel rămase şocat. Un fior rece l-a strâns în spate. Înţelegea că are în faţa sa ceva ieşit din comun. O nebună de legat! O căzută din lună? O vedenie. O stafie? îl trecură din nou fiori reci, după care o căldură ameţitoare. Pentru o clipă se crezu victima unui medium. În ultimul timp, se vorbea peste tot de existenţa unor asemenea „fenomene” paranormale… Femeia, fără doar şi poate, îl hipnotizase! Involuntar, se dădu mai aproape de sertarul în care îşi păstra pistolul. Necunoscuta îi surprinse gestul, dar nu comentă. Cu un surâs ironic, ea îi întinse maldărul de hârtii pe care le-a scos cu greu din geanta-i enormă. I le împinse aproape cu de-a sila, spunându-i:

— Nu aveam de gând să vi le las, dar simt că trebuie să le încredinţez cuiva, altfel şansele achitării vor fi şi mai puţine sau nu vor exista deloc… Acum totul depinde de

dumneata.

Avertismentul necunoscutei i se izbi de frunte. Îl simţea ca pe un foc.

— O cunoaşteţi pe Claudia Filat?

Doctorul Veidelsel tresări la rostirea propriilor vorbe. Îşi dădu seama de inepţia întrebării. Prea târziu însă! Cuvintele-i scăpaseră! Femeia nici măcar nu surâse de astă dată. De parcă pentru ea întrebarea avea logică. Se aşteptase s-o audă. Semn că nebunia ei nu avea margini. Dădu doar afirmativ din cap şi răspunse:

— Cred că da. O cunosc! mai bine decât a cunoscut-o Filat... Dacă nu vă supăraţi, daţi-mi puţină apă, vă rog.

Veidelsel ieşi în biroul de alături, luă un pahar, îl umplu cu apă şi reveni. Să fi lipsit două minute, cel mult, la întoarcere însă, nu găsi pe nimeni în încăpere. Femeia părea că intrase în pământ. Se evaporase! Nu se auzise nici uşa, nu răsunaseră nici paşi. Doar aerul păstra acel parfum care-i amintea de magnolie, poate de o floare. Dar ce floare anume, nu putea să-şi amintească. Aspirând parfumul răspândit în birou, ca un argument că femeia nu fusese o nălucire, bău cu lăcomie apa, apoi, agitat, chemă grefierul care termina ultimele pregătiri pentru proces. Nu putea să nu o fi văzut pe femeie când a intrat, dar şi când a ieşit.

Tânărul îşi făcu apariţia în grabă, frecându-şi mâinile prăfuite cu un şervet alb.

— E vreo problemă, domnule Veidelsel?

— Problemă? De ce? Voiam doar să întreb dacă o cunoşti pe doamna care a ieşit acum câteva clipe din cabinetul meu.

Grefierul strânse mirat din umeri:

— O femeie? N-am observat pe nimeni!

— O clipă în urmă!

— O clipă în urmă stăteam la masă, n-aş fi putut să n-o observ.

— Nu se poate!

Derutat, grefierul încercă să se justifice:

— Dacă a fost cu zece minute în urmă, atunci eram ieşit… Pot să-l întreb pe gardian…

Nimeni nu văzuse femeia! revenind în cabinet, Veidelsel nu mai simţi mirosul de parfum. Pentru un moment, crezu că a visat. Desigur, visase! îi juca festa oboseala, gândi el, oftând uşurat, când, deodată, zări risipite pe masă foile lăsate de femeia misterioasă. Acestea păreau că aşteaptă să fie frunzărite.

— O cunoaşteţi pe Claudia Piiat?

— Cred că da… Mai bine decât a cunoscut-o Pilat!

CONSTANTIN VOINESCU

numele, Barbă-Neagră – Firfirică Englezu, Barbă-n Cioc – Lenin şi Barbă-Deloc – Stalin, ăştia stăteau bine aci în clasă, la căldură, nu-i ploua, nu-i ningea, nu-i bătea vântul, nu-i ardea soarele, înseamnă că făcuseră bine, de aia erau la loc de cinste, acolo sus, oameni deştepţi, ăştia sunt marii gânditori ai lumii, cum zicea tovarăşul, gândeau, păi ce să facă altceva, nu ca ăia doi borţoşi de pe un afiş lipit de gard, se ţineau de gât, Tito şi americanul, parcă erau Mermel şi cu Turbatu când veneau de la **MAT**, beţi morţi, numai că în loc de sticlă ăia din afiş ţineau o bardă în mână, din care picura sânge, erau puşi pe gard să dea porcii cu râtul şi să-i ude câinii, aşa erau de jos, păi chiar aşa şi scria acolo, Jos cu clica de trădători!

Mai greu îi era lui Nălbaru cu tablourile celelalte, de pe peretele de la scăpătat, unde atârnau ai noştri, ăştia erau mai mulţi, dar şi mai uşor de ţinut minte că aveau nume ca pe aci prin sat, Gheorghe, Ana, Vasile, Lisandru, Petre, Ion… Cu ăştia avea mai mult de furcă, îl chema tovarăşul, îl punea să se suie pe perete şi să-i mute, ba că să-l ducă pe unul mai în faţă şi îl lua pe ăla de la locul lui şi îl anina unde rămăsese gol, ba ca să-l dea jos de tot şi să-i dea pe toţi mai aproape de ăl din faţă să nu rămână locul

gol până se completează Biroul, ba că dă, Alecule, jos pe ăştia doi, d-ici şi d-ici, arăta cu degetul pe care şi pe care, parcă ar fi fost în pădure şi ar fi zis, plimbându-se printre copaci, p-ăsta şi p-ăsta să mi-l tai, Alecule, după bunul lui plac şi nu după o lege din bătrâni, că trebuie să dai jos tufanul ăl mai bătrân, ori ăl mai bolnav, atins de putregai, ori ăl mai pitic, crescut strâmb ori aplecat într-o parte sau alta, oricum ăla care nu e bun şi nu o ţine drept în sus, aşa o fi şi cu ăştia, de unde poţi să ştii, se gândea el

Dau cuvântul şi stau jos

De pe unde venise Alecu Nălbaru în sat nu prea mai ştia nimeni, s-a însurat, a făcut copii, a rămas îngrijitor la şcoală sau om de serviciu, cum îi zicea oficial tovarăşul, făcea curat, mătura, spărgea lemne, mai ţinea locul tovarăşului, care mai lipsea şi el când era chemat la Centru sau la Raion, la şedinţe, ţinea locul, nu preda, că nu ştia nici pentru el, deşi începuse, de când da cu mătura prin clasă, că atât era o singură clasă, să mai priceapă câte ceva, Uniunea Sovietică, cea mai mare prietenă a ţării noastre, condusă de părintele drag al tuturor copiilor din lume Iosif Vissarionovici Stalin, Canalul Volga-Don şi că aşa va fi şi pe la noi, la fel ca acolo, colhozuri şi vom nimici pe toţi cei care nu sunt împreună cu noi, pe duşmanii de clasă, pe chiaburi şi pe cei vânduţi imperialiştilor aflaţi în stadiu de putrefacţie, ca prunele înainte de a fi făcute ţuică la cazanul lui Stan al Pârvului. P-ăsta, pe Stalin, îl ştia şi el, că stătea atârnat într-un cui pe peretele cu geamuri, pe stânga cum intrai în clasă, lângă alţi trei mari conducători ai lumii de gândeau tot timpul, tot acolo atârna şi Lenin sau Lelin, că nu-i prea brodea numele nici ăstuia, i se încurca limba în gură, şi nici bărboşilor ălorlalţi doi, care se uitau la el cum dă cu mătura şi dacă şterge bine praful, unuia îi zicea Firfirică Englezu, ăluia cu barba neagră şi mai slăbănog, ăluitalt, rotofeiul, numai păr şi pe faţă şi pe cap, nu-i putea zice nicicum, învăţase însă o poezie, un fel de ghicitoare de la dracii ăştia de copii, o spuneau prin

clasă şi arătau spre tablourile spânzurate pe peretele cu geamuri, Barbă-Albă, Barbă-Neagră.

Barbă-n Cioc, Barbă-Deloc. Aşa îi învăţase şi el, Barbă-Albă era ăla de nu-i putea zice acolo sus în capul scării, cu ăl de-l dădea jos în mână, aşa o fi, părea în etate, om serios, în poză, dar cum o fi el de-adevăratelea? o fi strâmb, l-o fi atins putregaiul, o fi luat-o în vreo parte, ce mai, asta e, trebuie să-l dea jos, îl dă jos şi gata, pădure fără uscătură nu se poate, îi arunca într-o magazie de lemne, nu se ştie la ce i-or trebui vreodată, de ce să le dea foc, de ce să-i rupă, nu, dacă într-o zi tovarăşul îi zice să-i pună la loc pe toţi sau numai pe unul dintre ei, şi el i-a pus pe foc, de unde îi mai ia, politica e politică, de ce să intre el la belea, lasă-i să stea aci în magazie, nici nu-i plouă, nici nu-i ninge, e niţel mai frig, nu mai e ca acolo sus pe perete, dar nici ca pe gard nu e. Strânsese niscaiva tablouri, numai bărbaţi unu şi unu, ba chiar şi o muiere printre ei, atât avuseseră şi ei o muiere şi o dăduseră jos şi p-aia, cu încă unu Vasile şi nu mai ştiu cum, care deviaseră, aşa zicea tovarăşul, deviaseră de la linie, ce-o mai fi şi aia. În magazie l-a adus într-o zi şi pe Barbă-Deloc, asta n-a putut el să înţeleagă, la peretele ăla nu umblase niciodată, ăia erau, ştia el bine, cum sunt sfinţii din icoane, care atârnă pe peretele de la răsărit, adică e sfânt, e sfânt, dom'le, ce mai, nu te joci de-a sfântul, că azi e, şi mâine nu mai e, l-ai pus în călindar, acolo rămâne, cât o ţine pământul, n-ai cum să-l dai jos într-o zi, că s-a descoperit că nu mai e sfânt şi că e drac, nu se poate aşa ceva, de-aia nu înţelegea Nălbaru cum devine cazul că unu din ăştia de pe peretele de la drum, ăl cu geamuri, care erau nişte sfinţi într-un anume fel ai comuniştilor, vine şi nu mai este sfânt şi nu mai crezi în el, îl dai jos după ce a murit şi după ce ai dus elevii la mitingul de doliu de la Centru unde a vorbit unu Alfabetu, pe el îl chema Mărinache, dar îi trasase sarcină partidul să facă alfabetizarea, deşi nici el nu trecuse pe la şcoală măcar o zi, el făcea listele cu

analfabeţii, îi mobiliza şi îi aducea dindărăt la şcoală să le puie tovarăşul tocul în mână, eh, ăsta, Alfabetu, a zis la miting aşa cum îl învăţase un tovarăş de la Raion, bă Mărinache, zici aşa, tovarăşi, ne-am adunat să cinstim memoria celui mai mare conducător al lumii, părintele nostru drag, aşa şi pe dincolo, propun să păstrăm un moment de reculegere, dai cuvântul şi stai jos. Alfabetu, care era secretar de partid, s-a ridicat în picioare, el şi când era în picioare parcă tot jos şedea, şi-a dres un pic mustaţa, a dat cu mâna prin păr, a sorbit din paharul cu apă de pe masă şi a zis, tovarăşi, ne-am adunat aşa şi pe dincolo, propun un moment de culegere, dau cuvântul şi stau jos… şi cum să ajungă un om ca ăsta pentru care se strânge o lume întreagă să plângă, care era părintele nostru, al tuturor, să stea tot acolo unde ţinea el lemnele, lasă că mai erau şi ăilalţi, dar ăştia erau mai mici, poate că chiar el zisese de-acolo de sus să-l daţi jos pe cutare şi pe cutare, şi mai ales pe muierea aia şi să atârnaţi în cui pe cutare şi pe cutare, ordinul lui venise din om în om, din oameni cu putere şi cu răspundere, în jos, la Bucureşti şi de acolo la Regiune, la Raion, la Centru, la tovarăşul şi până la urmă la el, la Alecu Nălbaru, care se suia pe scară şi îi luă din cui, aninând alţii în locul lor. L-a pus în magazie, nu la rând cu ăilalţi, ci în faţa lor, rezemat de o grămadă de lemne, se uita muierea aia la el, parcă-i spunea ceva, cine ştie, de-ale lor, îl certa poate, s-or fi cunoscut pe undeva, demult şi acu s-au întâlnit din nou în magazia de lemne a lui Nălbaru.

CORINA VICTORIA SEIN

— Dacă spui tu…

— Ce trebuie să facă un prieten în astfel de situaţii? Să privească, să comenteze, să manifeste admiraţie! Toate acestea încercam să le fac şi eu, dar defectul cel mai enervat al meu, ştiu de la prietenii mei, este acela că nu „am nicio fărâmă de diplomaţie”. Şi au dreptate. În seara aceea, oricât de mult mi-aş fi dorit, nu puteam să fiu altfel

decât sunt. Pictura, pentru mine, este una dintre cele mai complete manifestări de exprimare în artă, iar modul meu de a aprecia acest gen este unul exaltat şi pretenţios fără de măsură: o vreau perfectă… Văd perfecţiunea ca pe o scară cu puţine trepte care pornesc şi se opresc la „ce-mi place mie”…

Egoism?

Paranoia?

Câte puţin din fiecare, dar destul pentru a mă transforma într-o persoană cel puţin ciudată. Deschid o parantezăşi, deşi ştiu că nu mă avantajează, mărturisesc că pot să înot prin ceaţa trăirilor amestecate, lăsând impresia că sunt în căutarea plăcerilor stârnite de evenimentul la care sunt prezentă…

— L-auzi! Sună periculos.

— Ai dreptate! Să nu uiţi…

În aceea seară, cineva sau ceva, poate un micron de nebunie, s-a distrat plasându-mă într-o situaţie ingrată din mai multe motive: venisem la expoziţie singură, iar starea mea de spirit nu-mi permitea luxul de a fi îngăduitoare, politicoasă. Simţeam nevoia de a-mi exprima punctul de vedere fără să apelez la vreun artificiu. Desigur, puteam, fără să mă consider o trădătoare, să nu fac public punctul meu de vedere şi să abordez un pui de surâs tâmp care îmi permite, la limita onorabilităţii, să ies din situaţii pe care nu le stăpânesc, fără să-mi încarc conştiinţa cu vreo vină reală sau închipuită…

Dar, mă aflam în acea locaţie pentru a sta alături de cineva care-mi era drag

— *Stupid*, *nepotrivit*, *tulburată*\ Eşti dulce şi fermecătoare. Încearcă să nu uiţi.

Îndemnul, dar mai ales sintagma *de a fi dulce*, nu-mi cad chiar bine. Cu toate astea, cuvintele parcă murmurate cu glas înăbuşit, studiat, aş zice, trezesc în mine un fel de voluptate pe care abia încep să o conştientizez.

O fi de bine? O fi de rău?

Sunt excesiv de temătoare şi nu cred că asta vreau.

Un strop de cochetărie nu poate face mai mult rău decât tăcerea. Aşa că zâmbesc provocator şi întreb:

— Există o reţetă pentru ca o femeie să rămână *dulce* şi *fermecătoarei*

— Foloseşte doar armele vârstei tale.

— Cam sărac arsenalul de care dispun, dar tot vreau să ştiu: ce-a fost înainte de evenimentul de la Ambasada franceză?

El, după câteva momente de tăcere, fără să slăbească strânsoarea în care-mi prinsese mâna, zise:

— Nimic! Acolo te-am văzut pentru prima oară. Stăteai lângă o coloană de marmoră albă şi păreai uşor plictisită de discursurile interminabile. Te priveam cumva detaşat, fără să simt nevoia de a mă apropia de tine. În timp ce asistenţa aplauda frenetic îndemnul gazdei de a lua act de importanţa evenimentului, ţi-ai îndreptat privirea şi paşii către mine… Aşa am crezut, dar m-am înşelat. Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să te urmăresc de departe; treceai de la un tablou la altul şi păreai familiarizată cu astfel de acţiuni, chiar detaşată. Curând, mulţimea te-a prins în mişcarea ei; mersul tău sugera mândrie şi încă ceva ce nu puteam defini, iată o fată pe care aş vrea s-o îmblânzesc, prea e încrezută, mi-am zis şi…

— Nu eram deloc încrezută; pictorul era şi este un bun prieten, nu avem cum să nu nu-i fiu alături în ziua în care-şi propusese să uimească lumea…

şi care conta, sau măcar aştepta de la cei apropiaţi un semn de admiraţie şi, de ce nu, o recunoaştere a meritelor sale.

Şi a avut parte de toate acestea.

În deschiderea evenimentului, câţiva critice de artă, la rândul lor valoroşi, s-au întrecut în a convinge asistenţa

de valoarea şi splendoarea tablourilor ce aşteptau cuminţi să fie judecate şi adjudecate, cerându-ne, în final, să ne lăsăm pradă emoţiei superioare ce-şi are izvorul în artă…

Numai că eu, aşa cum am mai spus, în seara aceea, eram dominată mai curând de spiritul unui cârcotaş şi m-am trezit despuiată de cămaşa rigidă care, de regulă, îmi impune rigori diplomatice.

Pe scurt: artistul, în opinia mea, nu „operase” o selecţie riguroasă şi „scosese” în lume şi câteva lucrări care ar fi trebuit să mai „zacă” într-un colţ al atelierului…

În jurul meu forfotea mulţimea: femei şi bărbaţi, tineri şi seniori. Privirile lor însufleţite de o flacără, aş zice divină, păreau să le pecetluiască stropul de fericire adus de importanţa evenimentului. Şi, cum orice *ţi se dă* trebuie plătit, toată suflarea se întrecea în a-şi exprima admiraţia.

Mă bucuram pentru amicul meu, pictorul, dar în acelaşi timp mă simţeam ciudat: ca o pasăre închisă într-o colivie cu uşa deschisă şi care nu avea curajul să-şi întindă aripile pentru a se pierde în spaţiul infinit al libertăţii…

Nu aveam forţa de a mă alătura „lăudătorilor”, dar nici abilitatea de a mă poziţiona în afara grupului.

Stupidă stare, stupid modul prin care încercam să fiu obiectivă, dar în acelaşi timp şi prietenă.

Aşa că fac abstracţie de avalanşa stârnită de aprecieri făcut prin scurte interjecţii şi semne de admiraţie şi caut în minte sensul cuvintelor pe care le citisem, într-o revista de specialitate, cu puţin timp înainte de eveniment, şi m-am întrebat: am eu dreptul moral de a-l contrazice pe semnatarul cronici?

Nu! Sau da?

Cum nu am capacitatea de a face uz de diplomaţie, am ales să trec din nouă prin faţa fiecărui tablou, să rămân în aşteptare, sau să încerc să fiu mai tolerantă cu artistul şi mai severă cu mine însămi, să admit că s-ar putea să fie vina mea. Trebuia să încerc să înţeleg ce mi-a plăcut şi de

ce, să argumentez temeinic motivele pentru care hotărâsem, aşa pentru mine, că unele lucrări din expoziţie îşi avea locul în „depozitul” artistului şi nu agăţate pe pereţii unei astfel de locaţii. Eram derutată, puţin furioasă pe propria-mi judecată, încercând, cu timiditate disperată, să ies onorabil din situaţia dată… Rezultatul? Tu, poate şi alţii, observând că mă zbat ca un leu în cuşcă, aţi gândit că vreau să fac pe interesanta, să atrag atenţia, sau, aşa cum a-i spus tu, că eram o fiinţă încrezută… Nu, nu eram nici pe departe aşa, eram doar o persoană care căuta prin cotloanele minţii, cu insistenţă, câteva cuvinte politicoase pe care să le adreseze autorului…

El îmi strânge uşor mâna şi continuăm să păşim unul lângă celălalt aproape îmbrăţişaţi.

Abia când ieşim din lanul de grâu, găseşte de cuviinţă să spună:

— Şi ai ieşit! În evidenţă! Participanţii la vernisaj te „scanau” fără milă. Te vedeau enigmatică, exotică, incitantă şi promiţătoare. Eu nu căzusem încă secerat de admiraţie. Mă intriga puterea privirii tale, un veritabil emiţător de fulgere care-ţi aducea un aer de mică sălbăticiune pânditoare, dar şi periculos de mândră. Am mai observat ceva, ceva mai rar întâlnit: dacă la prima vedere te puteam asemuii cu o fântână de lumină, în clipa următoare te regăseam sub înfăţişarea unui vampir devorator de lumină, absorbeai fără efort, instantaneu strălucirea femeilor din apropiere, precum şi neliniştea tumultuoasă a tablourilor expuse şi pe care, după cum ai mărturisit, le înţelegeai şi nu le înţelegeai. Aşa te-am „judecat”.

Şi, pentru că eram, la rândul meu singur, am acţionat după un plan întocmit la repezeală. Din motive pe care nuţi-le împărtăşesc, mă aflam în căutarea unei femei care să mă uimească din prima clipă cu un „ceva special”. În opinia mea, frumuseţea nu este întotdeauna suficient

pentru a cucerii un bărbat, ea se cere acompaniată de o întreagă salbă de ale calităţi. Tu păreai să deţii suficiente elemente demne de luat în seamă: provocatoare, capabilă să-mi trezeşti un şir întreg de dorinţe din cele mai diferite, îmi dorea să fiu ameţit de frumuseţe, să fiu uimit clipă de clipă prin o mulţime de stări sufleteşti şi spirituale, să mă simt realmente ameninţat de partea cea mai feroce care zace în fiecare femeie… Dacă n-aş fi ce sunt, mi-ar fi plăcut să îmblânzesc animale îndărătnice şi periculoase, iar tu păreai să fii…

— Păream? în realitate cum sunt?

Se uită lung la mine, jucăuş, apoi zise râzând uşor:

— Nu eşti! Ai să fii aşa cum o să te modelez eu!

— *Încearcă*\ îl provoc eu în gând.

— Şi ce-am mai făcut în ziua aceea?

Ochii lui mă fixau cu îndârjire, aş spune chiar cu brutalitate. Aproape că mi se face frică. Nu am timp şi nici puterea să iau atitudine.

— Ai trecut pe lângă mine fără să mă vezi, iar eu, pentru prima oară în viaţa mea şi sper pentru ultima oară, m-am blocat…

— Te-ai „deblocat” urgent şi ai golit florăriile din zonă, ai dat de lucru comisionarilor, iar eu m-am trezit, acasă, a doua zi, cu un munte de flori. Nu mi-a plăcut. M-am simţit agresată şi ţi-am trecut numele la *aşa nu*!

— Tipic feminin!

— În plus, am un principiu: îmi cumpăr singură florile…

— Asta se numeşte cumva suficienţă?

— De ce nu independenţă?

— Nu-mi vine să cred…

— Ba să crezi! îl întrerup eu cu ţâfnă.

— Bine! îmi cer iertare, dar discuţia rămâne deschisă şi promit că o să golesc, seară de seară, toate florăriile din

oraş, obligându-te să renunţi de a-ţi mai cumpăra singură flori…

— Să nu îndrăzneşti!

— Uşurel, domnişoară, liberul acces la piaţa de flori nu poate să fie îngrădit nimănui şi nici plăcerea de a dărui flori nu ţi-o poate anula cineva. Trăim într-o ţară liberă…

— Bine zis *trăim*. Aşadar, sunt liberă să-ţi interzic!

— Cât de groaznic sună cuvântul „interzis”! Te iert! Sunt un biet îndrăgostit intrat în viaţa ta. Am o curiozitate, ştii cine sunt, ce hram port…

— Poate că da, poate că nu! Uite cum mă obligi să deschid un subiect pe care îl păstram pentru mai târziu… Ascultă! Din clipa în care te-am văzut, am avut senzaţia că nu erai pentru mine un străin. Trăsăturile chipului, timbrul vocii, unele dintre gesturile tale îmi aduc o suită de imagini neclare care vin spre mine parcă din străfunduri, tulburându-mă, avertizându-mă sau pur şi simplu cerându-mi să fiu atentă… Dacă aş putea desluşi mesajul, dacă aş reuşi să „te aduc” într-o sau dintr-o anume zi… Când, unde, cum? Ajută-mă să rezolv dilema…

— Eşti sigură că asta-ţi doreşti?

Nu! Nici pomeneală!

Nu sunt pregătită.

Consider că am timp suficient.

Am acceptat invitaţia de a petrece două zile în munţi, cum zice El, din cu totul alte motive. Nu pentru a face „săpături”. Aşa că prefer să ridic din umeri şi zic:

— Inexplicabil, parcă ai venit spre mine de niciunde şi din toate părţile…

El surâde înţelegător.

(…)

(Fragment din romanul Eliana. Apus şi răsărit de soare în Lumea virtuală)

Viaţa cere o pasiune

Cineva despică timpul.

Eu amestec trecutul cu prezentul.

M-am trezit la aceeaşi oră nesuferită, haină, aproape meschină, când noaptea se sfârşeşte iar ziua nu se în îndură încă să înceapă.

De la fereastra dormitorului, tot ce pot vedea este un petic îndepărtat de cenuşiu. Soarele nu se ridicase încă. Valea Cernei era învăluită într-un abur de ceaţă. Dealurile înalte, acoperite cu o sumedenie de tufe de mur, zmeur, măceş păreau topite în zare. Cu greu ar putea cineva preciza unde se sfârşeau culmile măgurii şi unde începe piciorul muntelui.

Desenată de lumina dimineţii, ce se impune încet dar sigur pe cerul frământat de toanele unei toamne precoce, umedă şi rece, turla bisericii aruncă o umbră pe geamul ferestrei şi dispare îndată. Scurta apariţie îmi readuse prezentul cu toată încărcătura lui dramatică, dar şi cu nestăvilita-i poftă de mişcare, de implicare în lungul, nesigurul, puternicul, fragilul lanţ al vieţii.

Ceaţa urcă din valea ce pare nemărginită, asemeni cerului de deasupra. Prin această ceaţă trecătorii trec ca nişte umbre strânse în chingi mai mult sau mai puţin elastice, iar feţele lor par nişte discuri de o strălucire mată: prea vii pentru a se lăsa încorporate în masa de ceaţă, dar şi suficient de apatice pentru a încerca o desprindere, o evadare.

Locuitorii oraşului de pe malul drept al Cernei, taciturni din fire, devin mai mohorâţi, mai interiorizaţi, aproape indiferenţi la ce se întâmplă atunci când peste casele lor se abate negura grea, neliniştitoare ce vine de cele mai multe ori împreună cu toamna. Negura persistă zile întregi, pentru ca apoi să dispară, lăsând în locul ei un peisaj nou, mereu altul, plin de culoare şi zbatere, iar zidurile de un maroniu-stacojiu ale vechiului şi straniului nostru conac *Narcisa* capătă o strălucire ciudată ce pare

să ia în stăpânire panta dinspre sud a dealului unde pâlcuri de meri şi nuci ale căror fructe lucesc sub puterea unei semnificaţii emblematice.

Aici pământul îşi dăruieşte roadele, dar oamenii locului le culeg cu prudenţă, lăsând din loc în loc, spre vârful pomului, câte ceva din rod. Gestul lor semnifică mai cu seamă prudenţă. Ei nu vor pământul secătuit. Sunt conştienţi că natura nu se lasă subjugată de puterea omului, ea poate fi, uneori, rănită doar de propriile-i forţe nestăpânite.

Rămân în picioare, în faţa ferestrei, ca şi cum revărsarea imaginilor anterioare ar putea să acţioneze aidoma unui terapeut.

Brusc, simt dorinţa de a depăşi pragul neputinţei şi să analizez cu obiectivitate întâmplările care mă aduseseră în situaţia de a mă afla în faţa singurei alternative: evadarea şi izolarea sub protecţia conacul *Narcisa*, care, dacă ţin seama de poveştile în vogă, întreţinute şi, desigur, amplificate de la o generaţie la alta, era şi este bântuit, în nopţile cu lună plină, de duhuri rele.

Aici, de cel puţin trei generaţii, stăpânii conacului veneau şi vin chiar şi astăzi, pentru ceea ce numim „încărcarea bateriilor”, pentru meditaţie, pentru a-şi pune în ordine ceea ce tindea să le făcea praf armonia bine construită, atent supravegheată din viaţa familiei lor. Grija şi dragostea cu care priveau la tot ce se întâmpla le-au adus benefici majore: siguranţă, încredere în sine şi uşurinţa de a conştientiza că fiecare avem dreptul la libertate deplină, loialitatea, sinceritatea, respectul pentru cei care alcătuiau familia, dar şi respectul de sine: legi nescrise. Şi aici fiecare avea libertatea să decidă asupra modului de acţiune. Nu i se cereau explicaţii, nu era privit ca un paria, mai degrabă i se acorda un gen de „protecţie” invizibilă. Desigur, de-a lungul timpului au existat furtuni, situaţii limită, chiar drame, dar întotdeauna „subiectul”

era cel care îşi rezolva problemele aşa cum era mai bine pentru el, dar ţinea întotdeauna cont de impactul care ar fi adus vreun prejudiciu sau mâhnire familiei.

Aşadar, am ales să evadez în acest spaţiu pentru a încerca să mă împac cu mine şi cu întreaga lume… dar şi pentru condiţiile unui confort special: libertatea de a rătăcii pe te miri unde, plimbări cu efect benefic şi imediat, drept bonus erau camere mari, cu un sporit grad de intimitate, un mod de pregătire de a perfecţiona exerciţiul de a intrat pe un tărâm unde posibilitatea de a asculta, de a fi ascultat cu multă răbdare, fără compasiune, fără sugerarea vreunui sfat direct sau indirect, erau prioritare.

Aici sper să regăsesc luciditatea şi puterea de a trece peste obstacolele care, la un moment dat, s-au oprit din rostogolirea lor perpetuă chiar la picioarele mele, făcându-mă să mă simt pe marginea prăpastiei; un sentiment incitant, o forţă ciudată, un fel de amestec de trăiri pozitive şi negative, greu de controlat, imposibil de ales.

Iată-mă, aşadar, aici, în acest anotimp crepuscular, când n-ar fi trebuit să plec de-acasă, numai că acea casă nu-mi mai oferea liniştea, iar sentimentul de cămin devenise brusc incomod, potrivnic.

Invitaţia Ivonei de a petrece câteva zile la conac a venit la timp. Mircea, arogându-şi calitatea de purtător de cuvânt al prietenilor noştri, m-a sfătuit să profit de ocazie şi să îmi refac forţele, dar mai ales să-mi regăsesc felul de a fi: serioasă, activă, altruistă şi să mă întorc doar atunci când voi fi mai matură spiritual, mai iertătoare.

Eu, susţin prietenii mei, nu mai am voie să mă comport ca o fetişcană prostuţă. Sunt o femeie cu capul pe umeri şi trecută de vârsta imprudenţelor naive, sunt ceea ce se poate spune o femeie casnică: plătesc impozitele fără să clipesc, mă descurc în bucătărie fără a excela în arta culinară, sunt, atunci când organizez petreceri, o gazdă agreabilă, îmi iau munca în serios, predau lucrările înainte

de termenul fixat, încasez salariul şi semnez statul de plată fără să comentez, să negociez sau să-mi exprim nemulţumirea pentru suma derizorie cu care redactorul-şef mă plăteşte pentru munca de secretară, dactilografă, reporter la nevoie şi chiar de curier.

După ce am devenit o persoană publică, trecând peste momentul debutului meu ca scenarist de film cu liniştea şi cu pasul cu care, de ani de zile, îmi îndeplinesc obligaţiile.

Nu mi-am luat un apărător al drepturilor mele de autor, semnez tot ce mi se pune în faţă, nu emit niciun fel de pretenţii legate de stilul sau maniera în care scriu un scenariu, deşi am înţeles că printre cineaşti şi în lumea scriitorilor am făcut valuri.

De ani de zile, prea mulţi, zic eu, am propus şi am impus această personalitate extrem de fadă.

Nu sunt însă de acord cu aceia care consideră că modestia mi se potriveşte cel mai bine şi care cred că după o şedere curativă în această solitudine mă voi aduna şi mă voi întoarce acasă pentru a-mi relua existenţa paşnică, redevenind ceea ce am fost înainte de a comite acea faptă îngrozitoare în opinia prietenilor, doar regretabilă din punctul meu de vedere.

Mă preocupă, până la obsesie, acum.

Îmi sunt datoare să mă lămuresc şi să aşez fiecare lucru la locul lui.

Întorc spatele peisajului cenuşiu de dincolo de fereastră şi contemplu camera; fâşii de tapet în nuanţe de verde împart în pătrate tencuiala tavanului.

În şemineu, focul arde domol…

Covorul şi draperiile au culoarea maro-roşcată a frunzelor de arţar, patul îngust, înalt, cu tăbliile sculptate, o canapea acoperită cu pluş de culoare verzuie mobilau camera.

Într-un colţ, aşezat pe o măsuţă austeră, un televizor.

Cu un gest mecanic, iau telecomanda şi apăs pe unul dintre butoane. Pe ecran defilau în tăcere imagini. Scene dintr-un film se succed cu rapiditate. Protagoniştii se mişcau haotic şi mi se par fantomatici.

Las televizorul deschis şi intru în baie.

Dacă la conac camerele rămăseseră aproape neschimbate vreme de peste cincizeci de ani, băile şi bucătăria suferiseră transformări radicale; vana de o formă neobişnuită, aşezată în mijlocul încăperii, duşurile sofisticate, circulare care puteau să facă valuri şi torente, oglinda ovală ce acoperea un perete întreg, câteva corpuri de iluminat mascate învăluiau totul într-o lumină caldă, primitoare şi relaxantă.

Deschid pe rând robinetele. Apa curge silenţios, susurând ca un cântec de leagăn.

După un sfert de oră de relaxare în apa caldă şi parfumată, deschid ochii. Camera nu-mi amintea de nimic; era ca şi cum o parte din mine rămăsese cufundată în uitarea de sine. Zăbovesc încă vreo câteva clipe în plăcerea inconfundabilă pe care ţi-o dă o baie bună, neavând energia, sau poate dorinţa, să-mi restabilesc poziţia verticală în timp şi spaţiu.

În sufragerie, cineva se mişca de colo-colo în pantofi de casă pe dalele netede şi zgomotul tocurilor mă linişteşte, trezindu-mi însă nerăbdarea de a mă afla, cât mai grabnic, printre cei ai casei.

Revin în dormitor.

Pe ecranul televizorului se derulau ultimele secvenţe ale filmului; un Ian de cânepă de un verde de vis unduia elegant, cu mişcări perfecte şi ademenitoare.

Mă simt mai puternică, eliberată total de acea permanentă încordare.

Închid televizorul şi, pentru a legitima starea de relaxare ce mă cuprinsese, mă aşez la măsuţa mică de toaletă cu intenţia de a-mi ura bună dimineaţa.

Luciul oglinzii, fidel şi mincinos în acelaşi timp, îmi întoarse un chip dominat de ochii larg deschişi, cu privirea concentrată, marcată însă de derută; de parcă aş căuta un punct de sprijin.

Nu-mi place ce simt.

Cu un gest repezit îmi scot prosopul înfăşurat în jurul capului şi încep să-mi perii părul. În mod straniu, în oglindă, desluşesc doar mişcarea amplă a mâinii. *Fiecare dintre noi trăieşte două vieţi*: *una adevărată – copilăria – cealaltă falsă*. *Nimeni nu trebuie să renunţe la iluziile copilăriei*… Cuvintele nu-mi aparţin, le-am preluat de la o prietenă necunoscută, o romancieră norvegiană. Mă simt de parcă aş vrea să ajung cu o întârziere bine calculată la o întâlnire importantă.

Dau năvală în sufragerie.

Aici, Cristina decora un platou cu gustări.

— Bună dimineaţa, salut eu, se poate bea o cafea bună?

— Orice se poate, doar că regula casei, după cum presupun că ştii, este una pentru toţi: cafeaua se bea cu întreaga familie. Până atunci ia un pahar cu suc şi revino când auzi gongul.

După ce beau sucul, mă îndrept spre bibliotecă, o încăpere situată cu o jumătate de etaj mai sus.

Urc cele şapte trepte, apoi mă bate gândul să renunţ, să cobor şi să fac o plimbare scurtă în parc.

Rezist tentaţiei.

Încăperea mă întâmpină cu aerul ei rece.

Clipele trec. Timp în care încerc să-mi încarc plămânii şi simţurile cu mirosul incitant, atât de specific cărţilor vechi.

Destul de jos, tavanul alb îmblânzea semiobscuritatea.

Întind braţul spre întrerupător.

Simt sub degete contactul rece al porţelanului, dar nu mă grăbesc. Dau vina pe un obicei vechi, un fel de exerciţiu de aşteptare.

Răsucesc întrerupătorul.

Cele şapte becuri ale candelabrului, confecţionat din trei perechi de coarne de cerb, se aprind.

Cu toate acestea, lumina pare insuficientă.

Perdelele albe, aspre, de dantelă, aveau menirea de a asigura un surplus de protecţie, în zilele reci.

Ele puteau să fie trase într-o parte, permiţând accesul într-o lojă îngustă, mobilată cu o masă, un scaun, un balansoar, iar în colţul din partea stângă tremurau frunzele unui leandru uriaş.

Aici mă voi retrage pentru un surplus de intimitate şi pentru a găsi calea de întoarce în lumea din care am evadat pentru a-mi reclădi destinul.

Pe masă tronează două topuri de hârtie de scris, un suport pentru pixuri, o scrumieră şi o vază în care strălucea enigmatic un superb trandafir galben.

Întorc scaunul şi-mi reazem coatele de tăblia mesei, inspir cu voluptate parfumul discret al trandafirului. Instinctiv aduc în faţă câteva coli de hârtie, deşurubez căpăcelul unui pix şi scriu: (…)

(Fragment din romanul Evadare spre nicăieri, ediţia a **II**-a – revăzută şi adăugită)

DANA GHEORGHIU

pe la mijloc, cu alta şi presărată cu câţiva nuci tineri, crescuţi anapoda. Zăboviră apoi puţin în preajma izvorului emblematic, al cărui nume se lega, conform legendei, de cel al unui localnic – Moş Bizieş. Descoperitor al primei surse de apă „acrişoară” din zonă.

— I-e sete cuiva? întrebă Liana şi arătă cana de pe marginea cimentată a buvetei. Cum nimeni nu răspunse, trecură printre ienuperii înalţi, de Virginia, străjuitori ai aleii care pornea din dreptul clădirii în formă de semilună,

a fostelor *Băi Feruginoase*, şi se adâncea în *Parc*, până-n preajma *Cazinoului*.

Ajunseră în dreptul *Colonadei*. Cândva de-o frumuseţe eclatantă, întrecându-le în lungime pe cele din Karlovy Vary şi Baden-Baden, acum aflată într-o vizibilă stare de degradare.

— Riscăm? întrebă Iuliu şi întoarse capul către ceilalţi.

Stătea înaintea intrării. Mai exact, a uneia dintre ele, întrucât coridorul de lemn făcea înconjurul *Parcului* şi avea mai multe intrânduri. O pancartă inscripţionată, bătută peste o scândură transversală, semnala pericolul prăbuşirii schelăriei.

Femeile se apropiară şi făcură cerc în jurul lui. Şovăiau. Noaptea era, însă, destul de luminoasă şi bărbatul îşi reluă îndemnul.

— Cu atenţie, se poate trece, le încurajă. E doar puţin înnorat.

— Aduce c-un loc bântuit, constată, în şoaptă, Gloria, înfiorându-se şi ezitând să păşească pe sub bolta macerată de intemperii. Strecură o mână-n poşetă. Atinse, cu vârfurile degetelor, rotunjimile ispititoare ale câtorva bomboane fine, de ciocolată, învelite-n foiţe subţiri, de staniol. Le adună în palmă, săltându-le uşor. Simţi, pe dată, cum o cuprinde o stare de linişte. Chiar de siguranţă. Le avea la îndemână, îşi spuse mulţumită, şi orice tristeţe, enervare, proastă dispoziţie sau supărare putea fi anihilată.

Colonada

Lăsară în urmă hotelul. Traversară şoseaua, însoţiţi încă o bucată de drum de ritmurile muzicii, parcă prea săltăreţe, la ora aceea a nopţii, şi dată la maxim, auzindu-se probabil şi-n camerele hotelurilor din apropiere, la „Timiş” şi poate că mai puţin la „Phoenix”, ale cărui uşi şi geamuri de termopan mai atenuau câte ceva din

intensitatea decibelilor.

— Cam nepotrivit, aprecie, laconic.

Gloria. Mă gândesc la toţi bătrânii pe care-i deranjăm, fără ca măcar să ne placă muzica asta.

Iuliu înălţă din umeri. „Cui îi pasă?” zise c-o voce joasă. „Da, aşa-i!”, sări Pia, „nu l-aţi văzut pe Bazil ce fiţe făcea?! Cât era de… transpus? Se înfoia ca un păun, dându-i târcoale Violetei care, flatarisită, cu braţele înălţate, îşi sucea încheieturile încărcate cu brăţări. Pe deasupra, juca din buric; de fapt, îşi scutura cărnurile, asta făcea!

Se opri o clipă din mers şi, c-un picior împins uşor înainte, îşi roti, scurt, şoldurile, sugerând un început de „Hula Hoop”. Odinioară fusese expertă-n mişcare. Suplă şi afurisită, ambiţioasă şi neobosită îşi întrecea, în recreaţii, fără nicio dificultate, colegele.

— Hai, nu fi rea, o dojeni Iuliu. Fiecare cu plăcerea lui, zise şi-i făcu semn cu ochiul Gloriei. Suntem, cumva, arbitri? Făcea să le stricăm bucuria?

— Nu, desigur, admise Alexandra, aflată cu câţiva paşi înaintea lor. Tocmai de aceea am plecat la plimbare: să aibă loc pe ringul de dans. Şi chiar îmi priieşte, mărturisi înveselită. E o noapte pe gustul meu!

Alături, Radu întinse o mână şi-o ciupi, uşor, de obraz. Înaintau, când apropiindu-se, când distanţându-se unii de alţii. După ce depăşiră tufele de măceş, ce marcau intrarea în *Parc*, urmară o cărare incertă. Înnodată, la nevoie, cu ajutorul lor. Conta foarte mult. Îşi desfăcu degetele, lăsând bomboanele să alunece în căptuşeala moale a poşetei, după care îşi retrase mâna.

Printr-una din gurile ştirbe ale tavanului, luna se arăta fără grabă, ca rostogolită de-o mână leneşă. Difuza o lumină palidă, argintie. O pală de vânt legănă câteva şipci, fără să le desprindă.

— Aşa-i, nici mie nu-mi place, recunoscu şi Pia. E

straniu. Parcă ne-ar pândi un pericol nevăzut! îşi aţinti înspre Alexandra ochii întrebători, ca şi cum ar fi avut nevoie de-o susţinere.

— Ei, nu vă panicaţi! râse încurajator Iuliu, strângând-o pe Gloria de umăr. Cu noi cum rămâne, n-aveţi încredere?

— Oh, ba da, suspină aceasta dezarmată. Totuşi, mai bine să plecăm de aci, propuse şi înlătură, c-o zvâcnire a umărului, mâna bărbatului. Dacă se prăvăleşte peste noi măgăoaia? Nu vezi cât e de şubredă? Adineaori, când a bătut vântul, mi s-a părut c-aud un scârţâit. Da ce-i, de fapt?! se interesă, c-un soi de exasperare în glas, şi făcu un gest repezit în direcţia *Colonadei*.

— Un culoar de promenadă, o lămuri Radu, înaintând câţiva paşi. Unic! preciză şi ridică, dintr-odată, vocea. Îndreptă o privire fugară către Liana, suficientă ca să-i surprindă înclinarea afirmativă a capului. Da, unic, repetă, insistând asupra cuvântului şi încercând, prin intonaţia glasului, să recupereze ceva din strălucirea de odinioară a *Colonadei*, atât de îndoielnică în acele clipe, dacă nu chiar incredibilă.

— Nu exagerezi? se miră Pia. Clătină din cap şi zâmbi neîncrezătoare, aproape sfidându-l.

— Nicidecum.

— Te referi la ruina asta? se minună, la rândul ei, Gloria, împărtăşind scepticismul Piei.

— Trebuie să ştii s-o priveşti!

După ce, la 1796, farmacistul Cechinni, descins din Timişoara, va face întâia analiză a unor izvoare, despre ale căror virtuţi începuse, deja, să se zvonească, opt ani mai târziu, reluând investigaţiile, Ignatz Peltz şi Karol Klapka, medic şi farmacist, îşi vor da girul, vestind că, parte din ele, sunt bune de folosinţă. Atât pentru oameni, cât şi pentru animale. Perseverându-se, în anii următori, vor fi descoperite adevăratele „izvoare tămăduitoare”, de către

medicul Johann Lindenmayr, care va duce câteva flacoane cu apă, spre examinare, la Viena. Iar rezultatele dovedindu-se încurajatoare, confirmată fiind calitatea pânzei freatice a pământului din zonă, bogată în minerale, în primăvara lui 1811, se va deschide primul sezon balnear al aşezării.

Pe viitor, numărul celor porniţi în căutarea însănătoşirii se va înmulţi, iar vindecările vor fi spectaculoase. Într-atât, încât peste alţi opt ani, recunoscându-se valoarea terapeutică a acelor ape, localitatea va deveni Staţiune. Şi nu una oarecare. Dăruită, în afara izvoarelor minerale, c-un aer puternic ozonat, va fi socotită un ţinut binecuvântat. Vreme de-un secol, specialişti în horticultură, veniţi din Imperiu, vor desăvârşi Parcul imens, de aproape 30 de hectare, care va încorpora Staţiunea. Vor selecta, acomodând în solul străin, arbori şi arbuşti diverşi, meniţi să întreţină puritatea aerului şi să adauge un surplus de frumuseţe locului, încât, cu timpul, va ajunge să fie socotit drept o adevărată „perlă” a regiunii. Dacă nu chiar a Europei Centrale.

Alţi medici şi alţi cercetători vor continua investigaţiile înaintaşilor. În 1829, profesorul Hendrik Sadler, din Viena, va stabili principalele caracteristici ale izvoarelor şi, câţiva ani mai târziu, dr. Gheorghe Ciocârlan, întâiul medic balneolog român, va publica un prim studiu privind efectele curative ale apelor minerale din Buziaş. În anii următori, noi referate, monografii şi articole, prezentate la diverse congrese, vor atesta, de fiecare dată, bogăţia pânzei freatice din zonă, iar anumite documente, păstrate de la 1871, vor menţiona existenţa a opt surse principale de apă: trei pentru băut şi cinci pentru băi. Astfel că, de la un an la altul, tot mai numeroşi pacienţi vor veni într-aci, atraşi de faima crescândă a Staţiunii.

Şi-n pas cu nevoile oamenilor, se vor construi noi vile şi case de vacanţa. Noi hoteluri şi baze de tratament. Trăsuri şi poştalioane vor asigura transportul zilnic al

pasagerilor.

La început, căruţe de lemn. Şaizeci şi şase de cai, adăpostiţi într-un grajd imens, vor fi utilizaţi pentru tractarea acestora. Treptat, vor fi înlocuite de poştalioane, ca în al doilea deceniu al secolului **XX** să fie construită o linie de cale ferată, care va duce de la gară direct la Băi.

Iar în mijlocul Parcului, începând cu anul 1874, se va înălţa Cazinoul. Înconjurat de palmieri şi arbori exotici, îşi va etala strălucirea, mai cu seamă, în ceasurile înşelătoare ale nopţii, când balurile şi ruleta şi celelalte jocuri de noroc vor reţine protipendada până în zori.

Adevăratul simbol, însă, al Staţiunii va fi Colonada. Executată, iniţial, de dulgheri austrieci, din lemn traforat, va fi inaugurată un an mai târziu. În final, la capătul câtorva decenii, va înconjura o porţiune amplă din Parc, făcând legătura între Izvorul Mihai, hotelurile „Phoenix" şi „Bazar", Izvorul Iosif şi Cazinou. Iar trecerea pe sub cupola-i dantelată dovedindu-se a fi extrem de plăcută, în scurt timp va deveni un spaţiu preferat, de selectă promenadă.

— Nu exagerez, repetă Radu. Apoi, se apropie de Gloria, uitându-se, pe când înainta, în direcţia unor arbuşti, în spatele cărora se distingeau, verticale şi albe, trunchiurile a doua şiruri de platani. Flancau *Aleea Ionilor*. Şi nu departe, după o cotitură, ştia fără să fie nevoit să mai privească, *Parcul* se deschidea dintr-odată, dezvăluind un spaţiu amplu şi luminos, chiar şi la ora aceea târzie. Era înconjurat de corpuri de iluminat şi de bănci, care încercuiau bazinul şi fântâna arteziană din mijlocul lui, ornată cu trei peşti albaştri. Neverosimili. Fiecare, din unghiul său, îndrepta câte o privire posacă spre straturile policrome de flori, sădite în jurul bazinului.

Puţin mai îndepărtată, se profila silueta întunecată a *Cazinoului*. La fel, şi aceea a *Chioşcului* destinat să găzduiască fanfarele care, ani în şir, animaseră, cu muzica

lor, atmosfera Staţiunii.

— Şezi, o pofti, indicând o bancă, şi închide pleoapele, îi ceru. Ascultă:

După-amiaza, mai târzior, începu a-i zice, aşezându-se lângă ea, după ce focul zilei se va fi domolit, expunându-şi toaletele, doamnele şi domnişoarele se plimbau de-a lungul *Colonadei*. Făceau schimb de ocheade cu ofiţerii chipeşi, mereu prezenţi. Iar fotografii roiau la tot pasul, grăbiţi să nu rateze clipa. Mişunau de colo, colo, spuse şi întinse o mână spre culoar, agitând-o prin aer, pentru a sugera acea vânzoleală neîntreruptă. Erau gata în orice moment să-ţi ofere un „souvenir”! Cu toate că, pe atunci, realizarea unei poze era o treabă cu dichis. Cerea un oarecare timp şi pricepere, căci n-aveau aparate digitale, glumi. Ei, bine, află că nu „şomau”. Odată cu lăsarea serii, rosti şi inspiră adânc, umflându-şi plămânii, pentru a slobozi brusc aerul din ei c-un uşor şuierat, pe alei se aprindeau lampioanele iar doamnele şi domnişoarele se retrăgeau să-şi schimbe rochiile, cu altele, mai sofisticate. De seară. În *Parc* se auzeau, până adânc în noapte, valsuri şi arii din opere, revărsate din *Chioşcul Fanfarelor*, în vreme ce dinspre hotelurile şi vilele *Staţiunii*, protipendada sosea cu trăsurile, conduse de vizitii şvabi. Toţi unul şi unul, mustăcioşi şi solemni, ca traşi la xerox, zâmbi, ridicându-se de pe bancă.

Îndreptă, după aceea, o privire cercetătoare înspre ceilalţi, care se apropiaseră de ei, cu paşi silenţioşi, ascultându-i vorbele în tăcere. Priveau în jur, încercând să străpungă întunecimea. Dornici, parcă, să audă zvon de glasuri sau de cântări, însă din direcţia *Cazinoului* şi-a *Chioşcului Fanfarelor* nu răzbea niciun sunet, menit să confirme şi prezenţa altora pe vreuna dintre alei. Doar câteva lătrături estompate şi rare răzbeau dintr-o îndepărtare nedefinită.

— Imaginaţi-vă tabloul întreg, le spuse, cu faţa

destinsă într-un zâmbet larg. Începând cu tropotul vesel al cailor. Şi sclipirea jucăuşă a felinarelor. Şi râsetele amestecate ale ocupanţilor din atelaje, ce răzbeau în afară. Şi destinaţia finală, *Cazinoul*: cu pereţii interiori îmbrăcaţi în oglinzi veneţiene, înalte. Cu jocurile de noroc şi neodihna ruletei. Cu dansul din fiecare seară şi acele şiruri înlănţuite de perechi, reflectate în cristalul oglinzilor. Şi chelnerii în frac, discreţi şi serviabili, purtând pe tăvi paharele subţiri, umplute cu şampanie. Şi tombola de duminică. Şi balurile, numeroase. Şi mulţimea spectacolelor, susţinute de actori şi cântăreţi în vogă. Adesea, în prezenţa autorilor…

— Greu de crezut! exclamă Iuliu.

— Adevărat, îl susţinu Alexandra. Mai ales că acum…

— Parcul era iluminat a giorno, urmă Radu, fără să ia în seamă comentariile, iar pe bănci şedeau cei ale căror venituri nu le permiteau să frecventeze *Cazinoul* şi ascultau muzica. Oricum, veselia şi buna-dispoziţie aparţineau tuturor, pe când spaţiul *Colonadei* era animat de plimbările necontenite ale tinerilor, „prinşi” cu totul de idilele lor.

Un schelălăit prelung de câine, ca un vaier neajutorat, ţâşni de undeva, de pe o alee, urmat de-un şir de lătrături întârâtate. Radu îşi roti ochii în jur, încercând să localizeze direcţia de unde venea zgomotul. Cum însă acesta conteni în scurt timp, renunţă.

— Cam aşa, ca atmosferă şi să vă faceţi, cât de cât, o idee, le spuse în încheiere. Se îndepărtă, păşind agale, ca şi la venire. Părea îngândurat, într-un fel nemulţumit, şi fruntea îi era brăzdată de două cute adânci, orizontale. Mergea cu ochii-n pământ, urmărit de raza subţire şi verticală a lunii, ce cădea peste frunzele arborilor şi se furişa printre ele, proiectându-le umbrele inegale asupra lui, fără ca el să ştie. Se opri lângă Liana. Îşi căută pe urmă zorit, în buzunar, pachetul cu ţigări. Aprinse una.

— Ne-ai convins, dar toate astea *au fost*!

Pia apăsă puţin pe ultimele două cuvinte. Veni lângă ei, depăşindu-i cu câţiva paşi. Examină, în treacăt, chipurile prietenilor, fără să le desluşească prea bine. Privi, apoi, înspre *Cazinou*.

— Ceea ce se vede acum nu se mai potriveşte, constată. Nici măcar nu am remarcat clădirea, mărturisi, şi vocea i se subţie, parcă enervată. Mi s-a părut măruntă, meschină. Pe-o uşă încuiată spânzură un lacăt ruginit, ia priviţi! îi îndemnă, deşi deasupra stă scris „Discotecă”. Degeaba! pufni şi ridică din umeri. Totul pare înţepenit de un veac. Am dreptate?

Radu dădu să-i răspundă, însă hămăiturile câinilor se auziră din nou, înteţite, distrăgându-i atenţia.

— Ia te uită! constată Alexandra, răsucindu-se către stânga. Nu suntem singuri! surâse amuzată.

Din capătul *Aleii Ionilor*, precedaţi de trei căţelandri, neîngrijiţi şi agitaţi, se zăreau cum înaintează două siluete. De fapt, doi bărbaţi care – pe măsură ce se apropiau, cu paşi împleticiţi şi braţele petrecute pe după umeri, alcătuind o fiinţă bizară, sudată parcă într-o frăţie siameză – îşi uneau vocile, reluând un refren al unui cântec în vogă:

— Lubibilă! intona cu glas autoritar cel mai înalt dintre ei.

— Lubibilă, îi răspundea, c-un semiton mai jos, amicul.

— Cum ai zis?

— Lubibilă!

— Şi mai cum?

— Lu-bi-bilă!!! Ce şti surd?!

Se întrebau, pe rând, clătinându-şi capetele şi întorcându-şi feţele, unul spre altul. Oprindu-se, la răstimpuri, pentru a se susţine. Îşi înnodau atunci şi mai vârtos braţele pe după grumaji, ca imediat după aceea să-şi reia, revigorată, cântarea, dovedită a nu fi tocmai pe

placul căţelimii, ce-şi intensifica lătrăturile.

— Vai, nu pot să cred! izbucni în râs Gloria, pocnindu-şi palmele, consternată. Coco şi Alin! în halul ăsta?!

— Care „hal”? o contră, mai mult ca să o sâcâie, Iuliu. Sunt doar bine dispuşi. Şi nici măcar nu-s afoni, cum de nu-ţi plac?

Asemenea unei umbre alunecoase, traversând pieziş pavajul aleii, unul dintre câini se furişă până la ei. Hămăi scurt, înălţându-se în două labe şi sprijinindu-se cu cele din faţă de genunchii Piei.

— Piei, javră! strigă aceasta, luată prin surprindere şi sări înapoi c-un pas, dar câinele nu făcu decât să se gudure pe lângă ea, privind-o cu ochi umili.

— I-e foame, spuse Alexandra, aplecându-se. Îl chemă c-un fluierat scurt, aşa cum făcea în copilărie când atrăgea câinii şi ei o urmau supuşi.

Îndată, animalul se rostogoli pe spate, expunându-şi abdomenul cu blană tărcată şi încâlcită – dovadă de supunere şi prietenie.

Gloria scormoni în poşetă şi-i aruncă un biscuit.

— Nu face asta, o sfătui Radu. Va veni întreaga haită.

— Haită? se miră Alexandra.

— Eh, vorba vine, o lămuri Radu. N-o lua ad litteram.

Absorbiţi, cu totul, de refrenul lor, bărbaţii îi depăşiră, fără să-i bage în seamă.

(Fragment din romanul în pregătire Stil Diwal)

Mi-am zis repede în gând: „orice ar fi, are nevoie de ajutor” şi am făcut câţiva paşi ca să îi văd faţa. Fata plângea în hohote, însă nimeni nu părea să observe acest fapt.

Atunci m-am apropiat mai mult de ea şi am întrebat-o ce a păţit şi dacă aş putea să o ajut cu ceva. Lacrimile îi curgeau abundent pe faţă, iar hohotele au devenit mai puternice, sufocându-i cuvintele care se rostogoleau în silabe ascuţite.

Abia după o vreme, după ce repetase de mai multe ori, am înţeles când a zis „… m-a violat…”, am întrebat şocată: „Cine? Când?”

Răspunsul ei a venit repede şi disperat: „… acum, chiar acum s-a întâmplat… acum o clipă…”

Nu ştiu cum mă asculta pentru că aveam impresia că nu mă vede. Avea o privire goală.

Am privit buimăcită în jurul meu şi mă întrebam ce se întâmplase cu fata. Nimic din aspectul ei fizic nu părea să îndreptăţească cele spuse de ea. Era îmbrăcată tip sport, hainele îi erau curate şi avea un aspect îngrijit.

Ce? Cum? Când? întrebările mă loveau cu putere în

cap… încercam să înţeleg ce e cu ea.

I-am zis calm: „Te rog, încearcă să te liniştesti puţin… şi explică-mi… încerc să te ajut… când s-a întâmplat…?”

„Acum o clipă…”

„Unde?”

„… în scara unui bloc (îşi agita mâinile arătând spre strada din spatele staţiei de autobuz)… pe aici…”

„Îl cunoşti?…

Abia a îngăimat printre hohote şi lacrimi:

„Nu… avea un cuţit… m-a ameninţat că mă omoară… m-a dus în scara blocului…”

Acum am înţeles. Fata abia când a ajuns în staţia de autobuz asimilase ceea ce i se întâmplase. Nu ştiu cum s-a târât până aici. Nu i-am pus nicio clipă la îndoială spusele. Ştiam cum se simte o victimă de abuz sexual

EUSABETA BOŢAN

Îmi vine să urlu (întâmplare adevărată)

De la începutul anului îmi propusesem să merg la C.C. Corte Inglês ca să îmi cumpăr un anume articol de îmbrăcăminte de o marcă renumită pentru calitatea ei, profitând de reducerile sezonului.

Fără motiv lăsam zilele să treacă, până când m-am uitat în dulap şi am zis că de fapt nu aş avea nevoie să mi-l cumpăr.

Şi, totuşi, chiar şi aşa, mi-am zis să merg azi să îl cumpăr sau să trec să văd ce mai e pe la magazin, deşi nu îmi place să merg cumpărături, mi se pare obositor. Mă îmbrăcasem să ies şi stăteam pe un scaun cu mintea fără gânduri, fără să privesc la ceas, apoi m-am ridicat automat şi am ieşit pe uşă.

În două minute am ajuns la staţia de autobuz unde mai erau câteva persoane, printre care mi-au atras atenţia o femeie foarte elegantă cu părul roşcat şi aranjat, care

stătea rezemată de peretele transparent al staţiei în partea exterioară; o fată ce părea de vreo 12 ani (mai târziu am aflat că avea 15), îşi ţinea haina groasă în mână cu un aer inocent, privind în gol, rezemată de perete în interiorul staţiei, iar alături de ea, pe bancă, avea rucsacul cu cărţi. Ceva mai încolo era un bărbat înalt, destul de înaintat în vârstă şi alte câteva persoane ce nu mi-au atras atenţia în mod deosebit.

Era în jur de ora 3 a după-amiezii. Părea o zi ca oricare alta. Soarele îşi strecura razele prin aerul rece de ianuarie.

Mă gândeam să scot cartea pe care o aveam în geantă şi să citesc până soseşte autobuzul.

În acel moment am auzit nişte hohote sinistre şi am văzut trupul fetiţei scuturat de convulsii. Mă întrebam dacă râde, dacă plânge, dacă nu cumva e nebună sau are epilepsie, dacă nu cumva e drogată.

şi ştiam şi care sunt măsurile care trebuiau luate imediat.

Am încercat să o liniştesc, atât cât am putut.

Am ajutat-o să-şi pună haina şi am îmbrăţişat-o, încurajând-o şi încercând să aflu mai multe detalii ca să o pot ajuta. Am întrebat-o despre mama ei, dacă se înţeleg bine, dacă vrea să-i telefonez sau să telefonez la poliţie…

Fata încuviinţa din cap, să sun oriunde, numai să o ajut.

Între timp, femeia cea elegantă s-a apropiat de noi ascultând cu mult interes ce vorbeam, a scos telefonul cu un gest automat, dat fiind că eu încă o ţineam pe fată în braţe. Apoi m-a întrebat:

„Unde să sunăm mai întâi, la mama ei sau la poliţie?”

„La mama ei”, am răspuns. „E minoră… şi are nevoie de mama ei înainte de toate…”

Voiam să-i zic să o anunţe fără să o sperie, cumva mai delicat. Dar oare ce cuvinte se pot alege pentru a-i spune

unei mame că fiica ei a fost violată?

Oricum, femeia i-a spus direct, fără ocolişuri, ce se întâmplase. Gândul ei era că fetiţa avea nevoie de ajutor. Apoi a sunat la serviciu şi a anunţat că va întârzia.

A rămas lângă noi, privindu-ne: eu ţineam fetiţa în braţe şi încercam să o liniştesc. Se lăsase moale în braţele mele, ca şi cum eu aş fi fost mama sa. Am sfătuit-o să nu aibă reţineri, să povestească tot ce i s-a întâmplat, că asta o va ajuta să se recupereze.

Am prevenit-o că i se va face o recunoaştere medicală, că aşa se procedează în astfel de cazuri.

Mama sa a sosit repede cu maşina, urmată de alte două maşini de poliţie. Tremura toată, lacrimile i se adunaseră într-un baraj invizibil pe care numai ea ştia cum îl ţine, însă tremurul trupului îi trăda suferinţa, neputinţa şi revolta.

Am lăsat-o să-şi îmbrăţişeze fiica, îmbrăţişarea cea mai tristă pe care am văzut-o vreodată. O îmbrăţişare dureroasă, plină de suferinţă. Aveam în faţa ochilor două suflete distruse, distruse de ameninţarea unui cuţit pe care îl mânuia un nebun. Un nebun care umblă liber pe străzi.

Am apucat să-i spun: „Trebuie să fii foarte tare, fiica ta are nevoie de tine. Dă-i din puterea ta de mamă. Va trece peste asta, veţi trece împreună! Se poate depăşi”.

Încuviinţa din cap, însă amândouă tremurau.

Poliţiştii au încercat să afle cât mai multe amănunte despre ceea ce s-a întâmplat şi despre individ. Le-am spus să o întrebe cu delicateţe despre tot ceea ce vor să afle, până când nu va intra în şoc post-traumatic. Pentru că la un moment dat mintea refuză să asimileze realitatea şi atunci blochează amintirile care sunt prea dureroase.

Fata îşi amintea totul cu o precizie uimitoare, părea că mintea ei revoltată înregistrase toate amănuntele cu precizia unui film, continua să plângă dar răspundea cu claritate la toate întrebările poliţiştilor. Părea că luptă din

toate puterile să-şi recupereze inocenţa, o inocenţă care i-a fost smulsă cu atâta sălbăticie. A fost jefuită ziua în amiaza mare, în drum. Jefuită de suflet, jefuită de identitate, jefuită de propria ei voinţă.

Nu ştiu câtă vreme am ţinut sufletul acesta distrus în braţele mele, dar mi-a fost îndeajuns cât să mă îndolieze pentru multă vreme.

Poliţiştii au dus-o împreună cu mama ei la locul tragediei. Trebuia să mai urce o dată pe eşafodul unde o parte din ea fusese ucisă. Trebuia să privească din nou locul acela, să retrăiască drama, ca să fie crezută, trebuia să demonstreze că a fost ucisă.

Apoi trebuia să meargă la spital, să se dezbrace în faţa altor necunoscuţi care să se constate că cea mai grea umilinţă pe care o poate simţi o femeie, în acest caz, o fetiţă care a fost obligată de lama cuţitului unui nebun să fie femeie, ca să i se dea o hârtie cu care se poate denunţa crima pe care a

Am ajuns la centrul comercial foarte răvăşită. Nu am reuşit să cumpăr nimic. Îmi vine să plâng… Mărturisesc că mi-ar plăcea să fiu o fiară şi să-l mutilez pe individul acela aşa cum el a mutilat viaţa acestei fetiţe.

Îmi vine să urlu!

A fost o zi de coşmar. O zi oripilantă.

Am văzut o fetiţă care lupta din toate puterile, cu un curaj supraomenesc ca să-şi recupereze viaţa mutilată. O fetiţă care şi-a învins umilinţa şi suferinţa şi a strigat după ajutor şi să i se facă dreptate.

Am văzut o mamă distrusă care şi-a învins propria durere ca să îşi ajute fiica.

Specialiştii spun că aceste întâmplări nu se pot depăşi, că o victimă de abuz sexual se obişnuieşte să trăiască cu asta, că e preferabil să moară decât să suporte consecinţele. Există şi cazuri, puţine, în care victimele abuzurilor sexuale au reuşit să-şi recapete normalitatea

vieţii dinainte. Am speranţa că vor reuşi să treacă curând peste asta.

Dar câte astfel de cazuri ca acesta rămân înmormântate într-o tăcere acoperită de umilinţă?

În Spania poliţia răspunde cu promptitudine la apelurile de acest fel, însă legea nu pedepseşte îndeajuns această crimă care se cheamă abuz sexual şi care încă se mai confundă cu un act sexual.

La câteva luni făptaşul a fost arestat de poliţie, o fiară cu chip de om, după ce mai violase câteva fetiţe.

Fetiţa pe care am ajutat-o în acea zi, graţie ajutorului medical şi psihologic primit imediat, a început să-şi recupereze viaţa

Mama

Marta privea pe fereastra avionului, însă fără a vedea formele jucăuşe ale norilor. Când era mică visa să se joace cu ei.

Ţinea strâns în braţe o cutie de carton, cu iluzia unui copil, în timp ce prin faţa ochilor săi trecea o înşiruire de amintiri din copilărie, care o aveau în prim-plan pe mama sa. Nu şi-o amintea niciodată zâmbind. Buzele sale aveau colţurile încovoiate în jos, şi părea că mereu avea un nod greu în gât.

Frumuseţea deosebită îi era ascunsă de privirea resemnată a ochilor verzi, care aproape că nu se vedeau de sub pleoapele căzute. Păru-i blond era pieptănat mereu în acealaşi fel, adunat într-un coc discret, sub o năframă cu floricele. Muncea fără încetare, fără a se gândi la nimic. Niciodată nu-i spusese o poveste, niciodată nu o auzise cântând.

Îşi amintea cum o purta mereu în braţe, peste tot, până când s-a născut sora ei, Veronica, pe când ea avea trei ani. Încă de pe atunci Marta trebuia să aibă grijă de sora ei nou-născută, şi mai târziu de cealaltă soră, mezina familiei. Cele două surori mai mari mergeau să lucreze la

câmp cu tatăl lor. Când Marta a împlinit opt ani, mama ei s-a angajat la o fabrică de cărămizi, la opt kilometri distanţă de casă. Aşa că ea, aparte de a avea grijă de surorile ei mai mici, trebuia să mai facă şi treburile casei.

Mama sa îi spunea mereu cu o voce obosită:

— Marta trebuie să faci asta, trebuie să faci aia.

Mereu acest „trebuie”.

Când Marta împlinise şaisprezece ani era deja o bună gospodină. Moştenise toată frumuseţea mamei, acelaşi păr de culoarea grâului copt, aceeaşi ochi verzi, însă cu o privire rebelă.

Atunci mama sa i-a zis:

— Marta, trebuie să te gândeşti la măritiş.

Deşi, era obişnuită cu felul de a vorbi al mamei sale, de această dată i s-a părut că o fulgerase în cap. Îşi adună toate puterile pentru a se împotrivi, deşi ştia că era în van. Vocea i-a răsunat ca o rugăciune:

— Nu, Dumnezeule, eu nu vreau să mă mărit… Mamă, eu vreau să studiez…

— Va trebui să o faci, Marta. Toate femeile se mărită. Nu vreau ca satul să râdă de niciuna din fetele mele. Sora ta, Veronica, vorbeşte deja cu un fecior. Nu se cuvine să se mărite înaintea ta.

Apoi îi întoarse spatele, continuându-şi treburile.

Marta era disperată. Ea nu voia să se mărite, nu voia să aibă copii. Nu voia să aibă aceeaşi viaţă ca mama ei, să suporte beţiile şi infidelitatea unui bărbat imatur, dar mai ales nu voia să poarte acel nod greu în gât pe care îl aveau toate femeile din sat.

Marta voia să studieze, voia să călătorească, voia să fie liberă.

Trei luni mai târziu, şi-a găsit salvarea ce venise din partea mătuşii Magdalena, sora tatălui său, care, după ce născuse al doilea copil mort, hotărî să o adopte pe Marta.

Mătuşa Magdalena, locuia în Bucureşti, iar Marta era nepoata ei preferată, deoarece era singura care dorea să studieze.

După mutarea în marele oraş, Marta începu să se distanţeze de familia sa de origine, cu atât mai mult cu cât acolo mereu s-a simţit neînţeleasă. Cu ajutorul unchilor săi, a putut să-şi împlinească visele şi să-şi continue viaţa fără a mai privi în urmă, fără a se mai gândi la mama sa.

În faţa ochilor săi a rămas, nemişcată, imaginea mamei sale în sicriu, unde în sfârşit părea să-şi fi găsit liniştea. Nodul acela greu din gât părea să fi dispărut, însă chipul său rigid încă mai păstra o urmă de suferinţă.

După înmormântare, cea mai mică dintre surorile sale i-a dat o cutie, pe care mama sa o păstrase după adopţie, într-un sertar al noptierei sale.

Când a deschis cutia, Marta şi-a văzut jurnalul, cel pe care îl începuse pe când avea opt ani. Îl deschise şi văzu fotografia celei mai bune prietene din copilărie, Laura. O întoarse şi citi: „Prietenii sunt familia pe care ţi-o alegi. Te iubesc, surioară”. Apoi văzu caietul său de poezii, pe care scria: „Vers cu vers”. L-a deschis şi a citit primul poem pe care îl scrisese în copilărie: „**MAMA**”.

Doamna

Doamna lui Parvenitu este o femeie de 40 de ani şi se simte împlinită şi fericită.

Şi de ce n-ar fi?

Trăieşte în Ţara Aparenţelor, unde totul e posibil. Totul e posibil dacă ai „pile”, desigur. Ţara aceasta e guvernată de o singură lege: „**CE ZICE LUMEA**?”

S-a măritat foarte devreme, cu primul bărbat bogat care i-a cerut mâna, Domnul Parvenitu, astfel că a putut să-şi construiască o lungă carieră în căsnicie. 22 de ani.

22 de ani?

Ca să ajungi să ai această vechime în căsnicie trebuie să respecţi cu pioşenie toate obiceiurile locului, să ai grijă

de (re) numele tău şi o mulţime de alte calităţi.

Trebuie să-i faci bărbatului cel puţin doi copii, ca să fii sigură că nu-i va trece niciodată prin cap să părăsească căminul conjugal. Doamna lui Parvenitu i-a făcut, l-a făcut doi băieţi. (Chiar dacă, între noi fie spus, Domnului Parvenitu îi cam plac fustele şi scapă foarte des de acasă, dar Doamna lui, ca o bună nevastă ce este, i le trece cu vederea.)

În ziua de azi o bună gospodină trebuie să aibă şi o profesie. Doamna lui Parvenitu o are, e funcţionară la poştă. Dar nu o funcţionară oarecare, ci una cu doctorat. Da, ca să fii în rând cu lumea trebuie să ai şi doctorat. Iar Doamna lui Parvenitu l-a obţinut, şi l-a cumpărat.

Doamna lui Parvenitu nu-şi cunoaşte copiii, pentru că îi îngrijeşte mama sa, văduvă pensionară. Că tot se plictisea singură, săraca, aşa are ocupaţie.

Doamna lui Parvenitu a asimilat şi alte obiceiuri sănătoase: citeşte zilnic reviste, răsfoieşte câte o carte şi îşi notează într-o agendă replici interesante din telenovele, ceea ce îi permite să lege conversaţii inteligente cu prietenele sale.

Doamna lui Parvenitu nu lipseşte niciodată de la slujba duminicală, iar când e hram merge la mănăstire. E foarte important să ieşi în societate, să te vadă lumea.

Un alt obicei încântător al Doamnei lui Parvenitu e să cunune şi să boteze. Se zice că asta aduce noroc. Şi în cazul ei funcţionează. Şi are deja un convoi de fini botezaţi şi cununaţi.

Aparenţele trebuie păstrate cu sfinţenie!

Stampă de Crăciun

Oraşele agonizează sub palidele lumini ale ornamentelor de crăciun şi asurzitoarele pocnete de petarde, care le-au invadat fără nicio de pietate.

Faţadele magazinelor au adoptat, deodată, avidul aspect al jocurilor automate.

Întreaga populaţie a fost cuprinsă de epidemia febrei de a cheltui.

Guvernul s-a văzut obligat să declare stare de urgenţă.

Alunecare

Dimineaţa îşi scutură lehamitea umedă peste străzile oraşului, încă somnoroase, şi peste copacii goi.

Un bărbat de vreo 70 de ani, împinge cu încăpăţânare un cărucior de sârmă – din cele care se folosesc în magazine.

Printre gratiile lui se observă bucăţi de metal şi alte materiale reciclabile înghesuite peste deziluziile acumulate de o viaţă.

Ceva mai încolo, în faţa unui bar, un grup de tineri fumători îşi aruncă fumul şi amărăciunea asupra trecătorilor îngânduraţi şi grăbiţi.

Galbenul stins al frunzelor, tatuat pe asfalt, înalţă rugăciuni unui dumnezeu ce pare a sălăşlui în propria-i uitare.

Introspecţie

Mă opresc în faţa oglinzii şi din profunzimea apelor de cristal mă fixează o privire obosită ce mă îndeamnă să fac un inventar a ceea ce se află sub pielea-mi ridată de dezamăgiri.

Se pare că nu a mai rămas mare lucru: nişte principii călcate care erau ale mele, un număr nesfârşit de promisiuni dezordonate şi neîmplinite pe care tu le-ai aruncat peste tot, nişte pierderi de memorie care strigă disperate după ajutor şi un mănunchi de iluzii în spatele unui chip de fecioară fără

Din toate acestea iau doar pricipiile, le scutur de praf, şi plec în căutarea mea.

Ziua tatălui

Dintr-o depărtare atât de distorsionată, abia simţită,

o rază de amintire pătrunde prin zorii zilei peste clipirea somnoroasă a nopţii. Şi, peste imensitatea lumii, raza aceasta caută o fisură în sufletul meu, pentru a se cuibări în el.

Îmi înalţ privirea peste rutina care umple zilele şi mă simt inundată de amintirile duioase ale copilăriei. Această rază mi te-a adus înapoi dintr-o altă lume, învăluit de amintiri fericite, mai viu ca niciodată, atât de viu încât îţi simt lumina zâmbetului şi, sub privirea ta din altă dimensiune, redevin fetiţa de odinioară.

Prinsă de mâna ta puternică, mă las condusă spre câmpiile copilăriei mele, aud glasul tău care mă poartă pe tărâmul zânelor şi, chiar dacă cunosc pe de rost povestea, ştiu că de fiecare dată, tu îi adaugi ceva nou pentru a mă captiva… Mâinile tale se joacă de-a v-aţi ascunselea în spatele tău, iar când mi se arată sunt pline de florile care îmi plac atât de mult, sau poate îmi aduci miere, sau fructe, sau alte surprize, mereu însoţite de zâmbetul şi îmbrăţişările tale, şi, fiecare surpriză are o istorie proprie pe care tu mi-o împărtăşeşti de fiecare dată…

Înşiruirea amintirilor continuă să umple spaţiile goale din sufletul meu, iar ochii se dezlănţuie în valuri de lacrimi, în timp ce raza care mi te-a adus dispare ducând cu ea dulcea ta prezenţă.

Un fulger neaşteptat îmi lasă sufletul descoperit în faţa intemperiei dorului.

Întoarcere la copilărie

Aş vrea să mă mai pot pot întoarce în visul florii de cireş, să îmi lipesc privirea de fereastra orizontului, acolo unde magia oricărei clipe poate să deschidă poarta veşniciei. Aş vrea să mai pot hoinări prin anotimpul ploii, să mă ascund în mângâierea picăturilor şi să cuprind în zbor curcubeul inocenţei mele.

Primăvara

Primăvara coboară zâmbitoare dintr-o floare de cireş,

îmi atinge sufletul cu o mângâiere suavă şi mă seduce cu înfăţişarea-i plină de exuberanţă. Nu mă pot împotrivi şi mă las furată de zburdălnicia ei spre zbor şi visare. Dintr-odată întreaga lume pare mai frumoasă, mai pură şi fără de păcat, ca şi cum Universul s-ar fi născut în această clipă, care în sublimul ei atinge veşnicia. Mă aplec asupra unui fir de iarbă împodobit cu o picătură strălucitoare de rouă, ce pare a-şi susura povestea, o poveste despre rosturi, înţelesuri şi tainice trăiri…

Cădere

Sufletul scăldat în pustiu se îmbată cu întuneric şi se hrăneşte cu propria-i sete. Acelaşi întuneric îşi murmură părerile printre fâlfâiri de aripi:

— A fost abuzat, are încrederea slăbită, îi lipseşte suflarea…

— Se va face bine! Nu necesită decât un chiuretaj.

Limbajul tăcerii

Există o tăcere care se naşte atât de încărcată de ea însăşi încât îşi creează din propria-i greutate combustibilul ce o face să clocotească. E liniştea ce sălăşluieşte pe tărâmul agitat al sentimentelor mutilate ce caută subiectivismul înfruntărilor.

Şi mai există o altă formă de tăcere, cea care răsare din rădăcina cerului şi a pământului şi e atât de diafană încât cuvântul se sfieşte să-i treacă pragul ca să nu-i întine lumina şi pacea care o sălăşluiesc.

Eliberare

Azi iubirea ta îmi bântuie sufletul cu zvârcoliri muribunde, dar în căutarea ei haotică, niciodată nu va mai reuşi să trezească în mine armonioasele acorduri ale fericirii şi nici nu va mai putea isca durerea ce se oglindeşte în lacrimile împietrite din inimă. Azi, sufletul meu rămâne tăcut şi închis, rezistând oricărei încercări venite din partea ta de a comunica cu el.

Azi, în sfârşit, am învăţat să umplu spaţiul acelei

clipe când îmi doream cu ardoare să te văd, să te simt, să mă pierd în tine şi să mă contopesc cu tine; clipa aceea care părea interminabilă, am învăţat să o umplu cu seninătate şi pace.

Azi, în sfârşit am învăţat să mă bucur de toată frumuseţea lumii mele interioare fără acea dorinţă nebună de a te vedea şi de a mă preocupa pentru tine.

Azi, în sfârşit, am învăţat să mă iubesc şi să mă respect pe mine însămi, dincolo de dorinţa arzătoare de a-ţi vedea chipul şi privirea ce ştie să vrăjească.

Azi, în sfârşit, mă simt liberă, fericită în singurătatea mea, când am evadat din lumea ta plină de meschinărie.

Azi, în sfârşit, am reuşit, să zâmbesc după atât de multă risipă de sentimente pe care tu le-ai călcat, fără milă, în picioare.

Azi am hotărât că niciodată sufletul meu nu va mai călca pe cărările ce duc spre lumea ta.

Şi, chiar dacă niciodată nu voi uita cât de mult te-am iubit, azi zborul meu se înalţă dincolo de toate dimensiunile şi semnificaţiile lumii tale.

A fuma sau a nu fuma

Ignoranţa se plimbă pe stradă la braţ cu impertinenţa.

Unul nu ştie care dintre cele două îl deranţează mai tare când, deodată, se trezeşte învăluit de un nor imens de fum.

Fumătorul (femeie sau bărbat) exalează fumul în toate părţile şi îşi agită mâna ce susţine ţigara cu imperativul de care dă dovadă un câine ce urinează pentru a-şi marca teritoriul.

Nefumătorii sunt o specie pe cale de dispariţie.

FLORINA SANDA COJOCARU

— Iar tu, o vacă proastă, frustrată şi înnebunită de gelozie.

— Divorţez!

— Ce mai aştepţi? Hai, valea! Marş la mă-ta, la ţară! Te-am făcut cucoană, dar îmi ajunge. Fă ce vrei. Eu, unul, m-am săturat.

Mă numesc Elsa. Îmi place să desenez. O fac de mică. Am început mai întâi cu pereţii ăia îngrozitor de albi. Am mâzgălit oameni, case mici, foarte mici, cu copii mulţi şi cu feţele zâmbitoare. Mama înjura printre dinţi şi spăla cu detergent pereţii casei.

Mă zăpăceşte albul şi acum. Şi liniştea. Sunt învăţată să adorm în zgomot, mult zgomot. Totul se trage din copilărie. Din anii în care în care tata adormea cu muzica la maximum. Nu am nimic cu manelele. Absolut nimic. Nici ele cu mine. Nici cu oamenii cu cefele groase şi cu burţile atârnând jalnic peste curelele de piele de sute de euro. Tata e unul dintre ei. Bişniţar mărunt la început, pierdut în piaţă printre alţii ca el, îngânând din două în două minute: „cupoane, euro, dolari”. E mediul lui şi eu mă văd mică, puţin mai înaltă decât un ghiveci de flori, lângă tarabele florăreselor, agăţată de piciorul său, să nu îl pierd. Scuipă seminţe de floarea soarelui şi vorbeşte repede, înjură din când în când, atunci când uită de Elsa. Glume la care ei râd, eu nu îi înţeleg, niciodată nu i-am înţeles.

Şi mama aşteptându-ne acasă într-o rochie înflorată, ciripind printre oalele cu mâncare. Avem musafiri în fiecare weekend. Nu sunt lăsată niciodată să rămân cu ei. Eventual, sunt obligată să am grijă de alţi micuţi, în cel mai fericit caz. Sau nefericit. Nici nu mai ştiu. Cred că e în funcţie de starea în care sunt în momentul respectiv. De la o zi la alta părinţii mei trec prin transformări

Păpuşi

Mă numesc Elsa şi locuiesc într-o casă mare, cu pereţii albi ca hârtia, perfect drepţi, mobilier făcut la comandă şi covoare scumpe, o cacao cu lapte, cu fir lung, în care talpa piciorului se poate ascunde uşor. Şi praful.

Unii o numesc vilă. Eu o văd doar ca pe o casă mult prea mare pentru trei suflete.

— De ce Elsa?

— De ce, ce?

— De ce mi-ai spus Elsa şi nu Maria.

Marghioala, mai ştiu eu cum?

— Ce ai? Nu-ţi mai convine numele tău?

Eu îl găsesc interesant. Nu sună fain?

— Ba da, doar că, de cele mai multe ori, pare neterminat.

— Ok. Am să-ţi spun, dar mie îmi place că a ieşit astfel. Taică-tu era euforic când ţi-a făcut certificatul de naştere. Trebuia să te numeşti Elisa, doar că lui atât i-a ieşit pe gură în minutele acelea. Era mândru că are fată. Ai fost un copil dorit. Gândeam că, indiferent ce ar fi, pruncul să fie sănătos. Ai fost cel mai frumos bebeluş. Ştiu că ai să-mi spui de chestia cu cioara şi cu puiul, dar chiar aşa era. Ai fost o frumoasă. Şi eşti.

Mă numesc Elsa şi unii spun că sunt o rebelă, alţii că am ceva minte, dar şi un tupeu fantastic. Am renunţat să le mai spun ce cred eu. Nu-mi bat capul. Demult nu o mai fac, cam de atunci de când mă ascundeam într-un colţ de cameră, îmi astupam urechile şi aşteptam să treacă furtuna. Nu îmi plăcea să îi aud cum urlă unul la altul şi îşi caută vini.

Eram prea mică să îi înţeleg, dar mă durea al naibii de tare. Uneori răgeau. Nu exagerez cu nimic. Păreau două animale înfierbântate la vederea roşului. Prea slabă pentru un toreador.

— Tu nu meriţi să ai acest copil! ţipa mama. Nu meriţi nimic! Eşti un idiot care nu ştie ce pierde!

vizibile. Devin mai selectivi, mai rafinaţi, se cizelează. Muzica ascultată se schimbă, cel puţin în faţa celor care ne trec pragul casei. Sunt un copil fericit? De ce nu aş fi? Toţi copiii sunt fericiţi. E o stare care te însoţeşte, cel puţin,

până la vreo 11 ani, cam aşa. Nici nu e nevoie de mult pentru a fi fericit. O păpuşă, o ieşire la cofetărie, o rochiţă nouă, o vorbă frumoasă, Moşul care e darnic, mă invită în braţele sale, mă lasă să îl trag de barbă, fără să ţipe că l-a durut.

Mă numesc Elsa. Încep să mă acomodez cu numele meu. E ca dintr-o poveste. Oglinzile arată o fetiţă drăguţă, brunetă, cu ochii negri, mari, aproape bulbucaţi, pometi lunguleţi şi mâini cu degete lungi şi subţiri, de pianistă, spune mama atunci când mă alintă. Prinţesele sunt blonde, cu ochi albaştri.

— Nu ai văzut tu prinţesa potrivită, îmi dă replica femeia şi mă strânge la pieptul ei.

Ţi-am amintit azi că te iubesc? Eşti prinţesa mea. Dacă îţi spune cineva altceva, o face din răutate sau din invidie.

Tot ce ştiu este că mama s-a reîntors la şcoală şi că tata a renunţat la şlapii săi caraghioşi, la pantalonii scurţi şi la spartul seminţelor în mijlocul pieţei. Acum are birou, mai nou, îşi caută şi o secretară. Nici eu nu mai am ocazia să mă agăţ de piciorul său şi să mă joc cu copiii florăreselor până seara târziu. Schimbarea. E de bine, de rău? Kitsch-urile sunt din ce în ce mai puţine, dar există. Mama nu poate renunţa la ele. O leagă amintiri. Nici tata nu poate renunţa la muzica de doi bani, atunci când vine ameţit acasă. Şi cât aş fugi în altă cameră, zgomotul şi trepidaţiile mă urmăresc. Adorm uneori ghemuită la marginea patului, prea mare pentru un suflet de copil speriat. Sunt în camera care mi s-a dat de la un timp, la etajul casei. Ei plănuiesc şi amenajarea podului, transformarea lui într-o mansardă. La ce bun?

— Este o ruşine să dormi cu mami. De acum, eşti fetiţă mare. Tu vei dormi aici, cu

Greta, iar noi, jos, la parter. Dacă ai nevoie de ceva, mă chemi. Ok?

Cine a hotărât că sunt mare şi când? Pentru că mi-e frică uneori de întuneric, iar Greta nu poate vorbi, deşi l-am rugat pe Moşul de atâtea ori lucrul acesta. Greta e păpuşa mea de cârpă. Am cumpărat-o acum ceva timp de la un târg. Mi-e dragă. E sora mea. Vorbele de jos urcă până la mine. Mă rog să facă o minune Dumnezeu ca tata să nu mai bea, iar mama să nu mai fie tristă. O văd cum plânge ore întregi şi uită de mine, uită şi de casă. Tata îi reproşează că de când a început facultatea, totul arată ca într-o cocină. Eu îmi strâng hăinuţele. Şi jucăriile le ordonez. Aşa, poate are mami mai mult timp şi pentru mine. Mi-e dor să îmi spună cuvinte frumoase, cum numai ea le găseşte, am nevoie să mi se spună că sunt iubită. Uneori, mă amestec în discuţiile lor şi nu pare deloc mulţumită. Mă întreabă dacă nu am altceva mai bun de făcut.

Îmi plac costumele lui tati. Arată bine în ele. Îi ascund burta, doar că el nu mă mai lasă să i le şifonez, nu mai pot atârna de piciorul său. Nu e corect! Chiar nu e.

Mă numesc Elsa şi port după mine un sac de tristeţi. Acum, când scriu, am un număr de ani. Mă simt mai bătrână decât arăt. Fericirile? Există, au existat. Nu le neg, le chem, am mare nevoie de ele.

E vară. Suntem toţi trei. Am câţiva anişori. Mama mă ţine strâns de mână, ştiu asta pentru că mi-au transpirat palmele. Urcăm un deluşor din apropierea oraşului. Ea poartă o rochie cu maci. E simplă. Vântul i-o ridică din când în când, descoperindu-i gleznele frumos conturate. Tata o cuprinde, îmi amintesc totul pentru că am nevoie de aceste lucruri în viaţa mea, am fost un copil iubit, poate că mai sunt, nu aveam griji, acum am. Îmi amintesc şi de garsoniera închiriată, de patul pe care mama îl strângea în grabă, atunci când venea cineva, ca spaţiul să pară mai mare, de bucătăria îngustă, cât o cutie de chibrituri, în care draga de ea gătea, iar tata o tachina doar din dragoste.

— Tu eşti Elsa, cel mai drăguţ copil. Îţi mulţumesc că exişti, îmi şoptea femeia în părul cârlionţat, iar eu îi mulţumeam cu pupicuri. Am învăţat că dacă cer mi se dă. Am fost un copil alintat. Aveam zeci de păpuşi, una mai frumoasă decât alta, în gândul meu e doar Greta. Îmi amintesc de pătura aşezată pe iarba înaltă, de mama fugărind fluturi, de tata alergând cu mine în braţe. Ştiu ziua aceea. Parcă a fost ieri. Îmi era rău, vărsăm mereu. Am vărsat şi pe fusta mamei. Îmi era frică de tot ce mi se întâmplă, de medici, de spital, apoi mâna femeii odihnindu-se pe fruntea mea care ardea încă, ochii ei în lacrimi, verdele ăla ce aducea primăvara în casă şi linişte în suflet. Când s-a stricat totul? Cine poartă vina? Câte din vini sunt ale mele?

— Mamă, ai încredere în mine! Te rog, aşază-te! Te rog!

— Ce spun? mă întreabă femeia cu privirea rătăcită. Mă aşez acum. Dacă spui tu…

— Repetă după mine: Mă numesc llona.

— Mă numesc llona, spune vocea şoptită, uşor tremurată.

— Mai tare, mamă! Nu te aude nimeni în afară de mine.

— Mă numesc llona! ţipă femeia.

— Nici aşa. Ok. Spune: Mă numesc llona, am 38 de ani şi sunt alcoolică.

— De ce îmi faci tu mie asta?

— Nu mă privi pe mine. Priveşte-te în oglindă, atunci când o spui. Studiază-ţi faţa, omule! Vorbeşte hotărât, apăsat! Trebuie să pornim de undeva! M-am săturat să îmi caut vini pe care nu le am. Înţelegi? Să nu plângi! Te rog! Am nevoie să conştientizezi ce se întâmplă cu tine. Să vezi pe ce drum ai luat-o demult. Am nevoie de tine, mamă!

Îmi cuprind mama în braţe.

— Ştiu, ştiu, dar nu pot singură.

— Nu ai fost niciodată singură.

— Mă numesc Ilona, am 38 de ani şi sunt alcoolică. E bine?

— E un început. Mă numesc Elsa, am 16 ani şi sunt aici să te ajut.

Femeia plânge. Priveşte fără direcţie. Oftează. Ştie că am dreptate.

— Îţi promit, draga mea.

— Fără promisiuni! Am nevoie de fapte. Ai mai promis. Am obosit să văd cum te distrugi zi de zi. Înţelegi? Şi eu mor câte puţin lângă tine. E timpul să ne vedem de ale noastre. Plânsul nu ajută la nimic. Nimeni şi nicio minune nu îl va face pe Matei altfel. Nimeni! Va trebui să acceptăm tot ce ne-a fost dat. Tu va trebui să îţi iei rolul de mamă înapoi, eu… Mai am ceva de copilărit.

„Mă numesc Elsa şi sunt o păpuşă cu mecanismul stricat”, aşa scriam acum câteva luni. Ceva s-a schimbat între timp. Îmi place să scriu, încerc să mă acomodez cu viaţa mea şi ea cu mine. Mă numesc Elsa şi am de gând să îmi salvez mama. Şi pe mine. Şi pe mine de mine.

Dilema mea este alta: anii, cei zece, de tinereţe, să fie la rând sau pe sărite?…

Dacă anii trebuie să fie la rând, cred că-mi dai înapoi anii mei, nu ai altora, că nu ar s-ar înfileta în trup, eu nu am zece ani frumoşi… nu am şi gata, de ce să te mint, mai bine să facem chetă de ore, de zile, de săptămâni, că lunile sunt deja prea mult!… poate-poate s-ar aduna cei zece ani, deşi nu cred, moşule, chiar nu cred…

Aş risca, din respect pentru ce însemni tu, pentru simbolistica bunătăţii tale nemărginite, prezentându-mă să primesc acest cadou, dar dacă după aceea voi fi dezamăgită, că o să strălucească pielea, precum neonul, întinsă precum elasticul jartelei, în timp ce sufletul rămâne neschimbat?…

La asta nu te-ai gândit, asta nu ţi-a trecut prin cap,

moşule: să-mi oferi un suflet care să fie cu zece ani mai tânăr, într-o altă dimensiune, într-o altă conjunctură de viaţă... să-l adun de prin iarbă, când se dă peste cap de bucurie, să-l arăt tuturor, precum Danko, din povestea pe care ne-o spunea cândva profesorul de limba rusă... au dispărut, între timp, din grilă, vreau să zic din aria curriculară, ha-ha-ha, şi el, şi limba lui cu accente grave, apăsate...

Din cauza aceasta, moşule, nu cred că voi veni.

Sunt sigură însă că există atâta lume, care va primi cu braţele deschise cadoul tău.

Eu nu pot!...

Dar îmi eşti tare drag, căci mama mea avea o vorbă, când ne aşezam toţi la masă: *dacă voi vă săturaţi* (se referea la noi, copiii...) mă s*atur* şi eu*; da*că oamenii se bucură, mă bucur şi eu, Moşule!

GELAENEA

Dragă Moşule, încă din primele mele rânduri, află că sunt bine, sănătoasă, după cum am precizat într-o altă scrisoare, către confraţii mei, poeţii.

Mi s-a întâmplat zilele acestea să primesc, la rându-mi, o scrisoare, dar dintr-asta modernă, un e-mail.

Clinica de înfrumuseţare X mă anunţa că mi-ai trimis deja darul, moşule, că l-ai lăsat la firma lor, din oraşul meu, Craiova.

Nu mi-a venit să cred: să am atâta noroc, spune şi tu, dintre milioane de copii, de părinţi, de bunici şi de străbunici, tu m-ai ales pe mine, cu un cadou **SPECIAL** zece ani de tinereţe!

Aşa scria, moşule, că mi-ai adus zece ani de tinereţe, dacă mă duc pe strada Y, la numărul... dar nici nu mai contează, că au un banner mare, mi s-a explicat ulterior, la telefon, se vede din stradă, de la cinci sute de metri.

Şi, drept să spun, moşule, întâi m-am bucurat... pentru un aşa cadou preţios.

Numai tu aveai puteri magice, numai tu ştiai să întorci timpul.

După aceea, doamna de la telefon (avea o voce de catifea, de mătase naturală, aerial silk) mi-a mai spus că sunt şi nişte costuri de achitat, în funcţie de proceduri, de procedee, de produs…

Oh, moşule, atunci am avut un prim semn de întrebare: ce **MOŞ** eşti tu, dacă îmi oferi un asemenea cadou scump şi mă pui să plătesc!

Nu se face! Pe cuvântul meu!…

Dar sunt condescendentă, moşule, poate că ai şi tu nişte calcule, nişte priorităţi… toţi avem, prin urmare, te-am înţeles!

Însă, poate aş ruga-o să îşi dea jos coroniţa aia mică de mărgean, să mi-o arate şi mie, să văd, e mai frumoasă decât cea pe care ţi-o încropeai tu, odată, din florile de câmp ale întâiului tău paradis… Da, Rupea e, desigur. Nu mă gândeam la Eneea, draga mea. Eneea e doar un vis, aşa e. Şi i-aş lua, bineînţeles, coroniţa (înciudat pe chipul acela frumos, de sirena aia cu părul ei lung, care, de lung şi de frumos ce e, loveşte podeaua aia scorojită, cu miros de peşte) şi ţi-aş aduce-o acasă, drept trofeu. Aş lăsa în pace sirena, pe cuvântul meu, draga mea. Doar ştii că eu pe tine te iubesc. Cât sunt eu de pescar. Ştii să pregăteşti scrumbiile? Deja plasa pescărească e plină. Ştii, aşadar? Dar fructele de mare? Am prins şi câteva caracatiţe… Nu îţi plac caracatiţele? Atunci le dau drumul, din nou, ca să „zburătăcească” în mare.

Marea are nevoie de cât mai multe caracatiţe, aşa e, draga mea. Da, draga mea. Marea chiar are nevoie de caracatiţe. Ele îmbrăţişează încontinuu apa aia sărată, stârnind onduleuri în mare. Da draga mea, aşa e. Şi aşa, draga mea, m-aş juca cu tine până când, probabil, aş adormi. Cum să nu adorm, draga mea? Aşa e, draga mea, eu nu aş dormi niciodată, decât de nebun!

Şi totuşi, cum să nu recunosc că îmi place la nebunie să mă agăţ de picioarele tale frumoase? Adică să îţi cuprind amândouă picioarele şi să ţi le ascund în propriul meu trup. Da, chiar aici pe mare, draga mea nevestică. Chiar aici, în vântul ăsta plin vapori de apă. Doar încerc să fiu puţin poetic, draga mea Laura, însă, după cum vezi, nu îmi iese asta prea bine. Doar mă ştii, am sute şi sute de cărţi, măcar puţină poezie ar fi trebuit să îmi iasă şi mie. Măcar din când în când. Adică măcar acum, când chiar mă străduiesc. Şi aşa e cu picioarele tale, Laura. Aş adormi, de nebun, lângă ele. M-aş agăţa de ele până când aş muri. Nu.

JULIA ELIZE

Barca tocmai a ieşit ca să muşte din mare, este atât de frumoasă, draga mea! mă simt cu adevărat fericit. În fapt, mă sprijin cu o mână de catargul ăsta de brad, deasupra pânzele albe mă năucesc, draga mea, parcă ar cădea peste mine ca nişte aripi imense, parcă m-aş pierde ca un tâmpit în neprihănirea lor, în plus, pânzele astea ale mele atrag sirenele, ştii, Laura? Nu, nu te supăra, draga mea, doar eu pe tine te iubesc. Barca începe să alerge pe fiecare val, vântul e bun, bate în pupă, împinge bărcuţa asta tot mai departe, până cât să atingă linia orizontului. Busola îmi arată Sud-Estul, căutăm aşadar sirenele de la Sud-Est de marea asta cu onduleuri sărate. Şi scrumbiile de argint, bineînţeles, şi pe acelea le căutăm.

Da, draga mea, în primul rând scrumbiile.

Tu mă aştepţi acum pe ţărmul mării şi plângi, asta îmi spui? De ce eşti geloasă, draga mea? Chiar pe o femeie cu coadă? Da, e frumoasă, aşa e. Părul ei lung şi cârlionţat atinge podeaua. Braţele ei sunt de zăpadă, pe cap poartă o coroniţă de mărgean. Pielea ei e ca laptele, da, chiar aşa e, draga mea.

Poate că aşa e, nu ştiu, vorbeam şi eu, neostoit. Draga mea, te iubesc. Tu eşti sirena mea cea pământeană. Cu nimeni nu te-aş înlocui, draga mea. De ce nu ţi-am

povestit de bărcuţa de la Tulcea? Eh, draga mea, asta e o poveste cam lungă. Şi nu vreau să se tulbure căpşorul tău plin de zulufi.

Dacă ai fi aici, aş coborî pânzele, te-aş culca pe o pătură, aproape de cală, şi te-aş iubi în plin vânt. Apoi am zăcea pur şi simplu, aşa; adică aproape de epuizare, ca şi când am fi prins, sub tălpi, marea aia sărată.

Aşa te-aş iubi, draga mea. Ca şi când am fi dănţuit cu marea aia străvezie sub călcâie.

Nu aş iubi niciodată o alta, draga mea. Nici măcar o sirenă cu ochi albaştri, şi cu părul lung, până la glezne, care zăpăceşte inima pescarilor, făcându-i să se arunce în mare.

draga mea, nu m-ar salva nicio sirenă. Eu nu sunt prinţ, ca să mă salveze sirenele, eu sunt doar un simplu pescar. Unul care te iubeşte mult, Laura. Bine! bine! m-ar salva, totuşi, cineva. Aşa!

De fapt, eu aş fi vrut să pricepi altceva, Laura. Că noi facem foc, nu dragoste… Ca şi ploaia, draga mea. Ştii cum face ploaia foc? aruncă un fulger pe cer, şi gata e cu focul! Acum înţelegi, Laura? Şi-apoi, erosul. Stârnirea asta a sângelui. Cum să o astâmpăr, draga mea, decât avându-te toată, aici, unde marea se joacă, atât de frumos, cu pescăruşii… Da, draga mea, sau invers. Adică, acolo unde pescăruşii se joacă cu marea. De zăpăcit ce sunt, nici nu mai ştiu cine cu cine se mai joacă acum. Eu cu tine, tu cu mine, marea cu pescăruşii, sau invers, adică pescăruşii cu marea. Sau, da. Ce prost pot să fiu!… Tu cu pescăruşii. Aşa, draga mea, acum ştim cine cu cine se joacă, de fapt… Tu cu pescăruşii.

Da, draga mea. Pescăruşii culeg alge din palmele tale. Nu te ciocănesc, draga mea, cum să te ciocănească? Le culeg frumos, dar frumos, draga mea, ca într-o mică poveste. Pentru că doar în poveste pescăruşii se hrănesc cu alge dintr-acelea încâlcite, sau când, Doamne fereşte!

mai au şi ei câte-o indigestie mică. Le descâlceşti tu? Da, draga mea, lor le plac mai ales peştii. Nu te necăji, îi culeg din mare. Peşti sunt destui, nu ca algele, nu ai vrea ca algele să împânzească, de nebune, marea întreagă, nu-i aşa? Draga mea, să ştii că eu chiar te iubesc. Când mă întorc, o să închid bine ferestrele, aşa cum tu, de drăguţă, mi-ai cerut cu aşa o stăruinţă.

Ca de obicei, al tău, Lulu.

— Spune-mi, Marta, însă foarte repede, cât să nu mă învăluieşti şi să mă zăpăceşti cu vreo snoavă plăcută auzului, spune-mi, aşadar, cu sinceritate şi cu bun simţ, dragă prietenă, cu totul fermecătoarea şi scumpa mea prietenă, spune-mi, aşadar, Marta, sunt eu urât, adică monstruos de urât, sunt eu respingător ori neisprăvit?

— Nu spuneţi asta, Lucian. În fapt, toată lumea vă consideră un bărbat minunat. Laura este o femeie mai mult decât fericită să vă aibă ca soţ. De asta m-aţi chemat?

„Nu de asta, Marta. Mi-a venit aşa, un gând. Şi tu ştii asta cu siguranţă, Marta? Adicătelea că aş fi minunat? Ce mult îmi place că nu mă mai domneşti, dragă Marta! Când îmi spui Lucian, ori Lulu, pur şi simplu, ca şi când ai fi cea mai apropiată prietenă a mea, care, crezi tu sau nu, chiar eşti!

— Nu vă mai domnesc atunci, Lucian! Vă mulţumesc pentru încrederea deosebită!

— Aşa, Marta!

„Pot să vă aşez compresa asta uşoară pe frunte? Pare mult prea înfierbântată, domnule! Sper că nu aveţi din nou febră, sunteţi aprins pe tot corpul, sau cel puţin aşa mi se pare. Şi Marta îşi aşează din nou palma pe fruntea bărbatului, părându-i-se acum că, cel mai probabil, se înşelase. „Nu, aici nu e vorba defebră, de data asta aţi scăpat!”, spuse ea, într-un sfârşit, continuând să mângâie uşor, cu blândeţe, fruntea bărbatului. „Cât despre dumneavoastră, domnule Lucian, ştiţi, necăjiţi pe toată

lumea, de parcă aţi fi un copil răzgâiat. Nu ascultaţi niciodată, mai ales când noi vă vrem binele”. Îi spuse, mai în glumă, mai în serios, Meteş Marta.

— M-ai făcut să îmi las baltă întrebarea, Marta! Aceasta, de altfel, necesita un răspuns serios. Aşadar, spune tu, Marta, cu o sinceritate deplină, e urât Lulu?

— Nu e urât Lulu, domnule Lucian! îi răspunse Marta râzând, şi reuşi, în cele din urmă, să aşeze compresa umezită pe fruntea, niţel încălzită, a bărbatului. „Domnule, nu vă pare că miroase a busuioc? De parcă am fi într-o biserică, nu alta!”

— Ţi se pare, Marta. Doar ţi se pare. E o iluzie de-a ta, apărută din cauză că te îngrijeşti prea mult de mine! glumi bărbatul. „Parcă ai fi maică-mea uneori, şi ea mă îngrija cu atâta ardoare, cât să mă facă să obosesc din asta. Întocmai ca tine mă îngrijea, anume atunci când eram prea răzgâiat, alteori prea bolnav, ca să mă joc cu soldaţii mei de plastic, primiţi în dar de Crăciun. Ştii, imediat mă lua Despina în braţe, şi mă rotea prin toată camera, ca să mă facă să râd din toţi bojogii mei de copil. Şi a fost nevoie de multe ori, adicătelea să aibă grijă de mine, că doar eram, încă de pe atunci, un neastâmpărat şi un urât. Un urât, Marta, ăsta am fost. De asta s-a întâmplat ce s-a întâmplat cu sărmana Laura!”

— Aţi vorbit acum, cu atâta dragoste, despre doamna Despina! Să nu mă mai aşezaţi, totuşi, lângă mama dumneavoastră, domnule! Nu ar fi potrivit. Nu aş merita! Cât despre sărmana Laura, poate e mai bine aşa, poate e mai bine că nu suferă, lângă gogoloţul ăsta răzgâiat, pe care, de altfel, îl îndrăgim cu toţii!

— Dar am rănit-o pe Laura cu vorbele mele, dragă Marta!

— Nu vă învinovăţiţi prea tare, domnule Lucian! Aşa a fost să fie, atât aţi putut! Laura nu vă învinovăţeşte cu nimic. „Îl înţeleg, e bolnav, nici el nu mai poate…”, asta mi-

a spus ea odată, că v-a iertat, şi că vă doreşte din tot sufletul să fiţi din nou bine, şi să vă întoarceţi cu bine, înapoi, spre dragostea ei!

„Poate ar trebui să fac *ceva* ca Laura să înţeleagă pe deplin totul. Însă pur şi simplu nu ştiu ce mai pot să fac acum, în ceea ce o priveşte pe soţia mea cea năpăstuită. Poate îmi dai tu un sfat, Marta!

— Nu ştiu ce sfat să vă dau, domnule Andreescu! Nu vă pot spune, din păcate, nimic. Mă gândesc însă că poate ar fi prea usturător pentru sărmana Laura să rămână, zi de zi, aici, în preajma dumneavoastră, în camera asta amărâtă, care doar ea ştie cât de mult suferiţi, şi cât chin îndураţi… Mă scuzaţi că îndrăznesc să vă vorbesc aşa!

— Şi eu mă gândesc uneori la asta, dragă Marta! Că Laura ar fi prea năpăstuită ca să vină zilnic aici!

„Să nu vă îngrijoraţi din pricina Laurei, eu asta vă sfătuiesc acum. Aţi rămas acelaşi Lucian bun şi înţelept, pe care toată lumea îl îndrăgeşte, acelaşi copilandru răzgâiat, pe care îl iubim, parcă dintotdeauna!

— Cât semeni cu Despina, dragă Marta! Pe cuvântul meu! Chiar trebuie să îţi spun asta!

„Marta, mă îmbrăţişezi?

„Da, domnule, desigur, dacă asta vreţi dumneavoastră! Şi îl luă în braţe, aşa slăbit cum era, iar compresa de tifon căzu atunci de pe fruntea încreţită a bărbatului.

— Las-o jos, Marta, nu mai e nevoie de ea! îmi aduci puţin Scotch englezesc, cât pe fundul paharului? Găseşti o sticlă plină în bibliotecă. O să îmi înviorеze puţin inima asta bolnăvicioasă…

„Nu e voie, domnule, s-ar supăra Laura! spuse Marta, mimând, cu palmele, un gest de îngrijorare.

— Ei şi tu, Marta! Că ce, Laura trebuie să le ştie pe toate? îţi aduci tu aminte de bărcuţa mea de la Tulcea? Cea în care mă tot visez hoinărind pe mare, până la Ismir,

şi apoi şi mai departe, până când voi spulbera, cu pânzele ei, odată, linia orizontului? Ei, despre visul ăsta al meu nu am povestit cu nimeni, în afară de tine. Ştii tu, Marta, eu, adicătelea domnul locotenent-major Lucian Andreescu, aş fi vrut să fiu, odată, de fapt, un măreţ amiral, sau măcar un căpitan de vas, de aş fi fost… însă eu, în momentul de faţă, mărturisesc, chiar şi cu rolul de marinar m-aş mulţumi. Ştii de ce nu i-am spus nimic Laurei, Marta? Nu ştii sigur, nu-i aşa, Marta? Spune-mi, însă, pur şi simplu, pe nume, adică „Lulu”, mă simt mai confortabil aşa…

— Parcă totuşi am mai vorbit, totuşi, recent, despre asta! Adică despre visele Laurei, şi dorinţele dumneavoastră de a pleca odată pe mare, cu bărcuţa de la Tulcea, domnule Lucian!

— Da, Marta! Marea din visele Laurei! Ăsta e motivul! Nu vreau să o zăpăcesc cu realitatea asta a mea, cu faptul că eu chiar *vreau* să navighez, odată, pe mare. Dar ea mă simte, ştii tu, Marta, îmi devoalează cele mai ascunse gânduri şi năzuinţe!

— Da, chiar aşa e, într-adevăr, visele ei marine! Nu înţelegeam eu chiar tot, şi pe deplin, acum totul este însă foarte clar. Cert este că nu puteam, şi, în continuare, nu pot să mi-o imaginez pe Laura afectată, în vreun fel, de această poveste adevărată. Totuşi, eu cred că nu aveţi dreptate în ceea ce o priveşte pe Laura, nu ar fi absolut nicio problemă să afle despre dorinţele dumneavoastră!

— Să nu mai vorbim acum despre Laura. Te rog, Marta! Nu cred că ai înţelege toate aspectele întregii chestiuni, este aici ceva ce mă priveşte doar pe mine şi pe soţia mea. Marta, în altă ordine de idei, nu mai vorbi, te rog, aşa despre tine, despre sufletul tău cel frumos şi înţelept. Ştii, tu ai o inimă de catifea, adică o inimă scumpă şi nepreţuită. Te mai rog să te obişnuieşti să nu mă mai domneşti, adică să îmi spui simplu „Lulu”, sau „Lucian”, după cum vrei tu. Cred că ţi-am spus asta de o mie de ori,

Marta. Şi tu tot nu înţelegi!

„Eu, o inimă de catifea? spuse Marta, cu o mirare naivă în glas, neputând parcă să mai priceapă celelalte lucruri rostite acum de locotenent. (...) Să fie adevărat, Lucian? Adică, chiar eu, Meteş Marta?

— Catifeaua asta te dă de gol mai mereu, dragă Marta! Eşti simplă ca şi păhărelul acesta de sticlă. Catifeaua stă ascunsă în inima ta generoasă, de aceea nu ştii tu de ea.

Şi poate de aceea nu o recunoşti, pentru că îţi este aşezată chiar în inimă, aşadar, chiar acolo, înăuntrul pieptului! Dar catifeaua e acolo, ascunsă, şi îţi dă înţelepciunea de a trăi şi de a simţi cu toată nobleţea caracteristică persoanelor de factură înaltă, înţelegi asta, Marta?

— Aşadar, de aceea nu o pot vedea? Catifeaua este aşezată chiar în inimă?

— Da, de aceea. Chiar acolo este aşezată periniţa asta de catifea. Drept în inimă. Marta, vezi să nu îi spui Laurei de bărcuţa mea cu pânze de la Tulcea, ăsta trebuie să rămână secretul nostru...

— Secretul e secret, domnule Lucian!

— „Lulu", Marta.

— Lulu, atunci, domnule Lucian. Ştiţi, dumneavoastră vorbiţi metaforic, exact ca sărmana Laura. Sunteţi şi dumneavoastră un mânuitor de cuvinte, întocmai ca Laura. Presimt că odată o să ajungeţi să navigaţi cu bărcuţa de la Tulcea pe o mare nemaipomenită, exact ca în visele Laurei. Nu ştiu prea bine de ce spun toate acestea acum. Poate pentru că v-am înţeles, şi chiar sunteţi un marinar. Poate pentru că chiar dumneavoastră sunteţi marinarul din visele Laurei!

(Fragment din romanul
Pasul roşu al zilei, Editura **PIM**, 2016)

IULIAN MOREANU

facă o fotografie. Dar, dacă se putea, cât mai repede cu putinţă, şi să prindă în cadru şi nişte nori de care bărbatul cel zbuciumat spunea că se apropiaseră atât de mult încât îi putea atinge cu mâna.

La ora aceea cerul era senin ca o oglindă ştearsă îndelung cu o bucată de piele de căprioară. Bărbatul se uita însă precipitat în spatele său şi-l grăbea pe tânăr, mai repede, mai repede, apasă odată pe tastă, pentru că norii vor întuneca totul în câteva secunde! Şi acesta a apăsat, puţin înfricoşat de figura răvăşită a bărbatului, care i-a smuls apoi telefonul din mână; fotograful de ocazie şi-a luat prietena de mână şi s-au îndepărtat în

După câteva secunde s-a auzit ţipătul îngrozit al unei femei, şi toţi cei din apropiere s-au întors spre ea. Femeia asistase din întâmplare la discuţia dintre cei doi bărbaţi şi, de unde până atunci îl privise cu o curiozitate rezervată pe cel ce se dorea fotografiat, acum ţipa dând din mâini ca o pasăre împuşcată ce încă mai încerca să se împotrivească prăvălirii la pământ. Să sune cineva ca să vină o ambulanţă, chemaţi o ambulanţă, domnule!… Şi tot arăta cu mâna către lac.

Tânărul care făcuse fotografia îi întorsese deja spatele tipului ciudat şi la auzul ţipetelor femeii se apropie în fugă de parapet şi văzu telefonul aşezat cu grijă parcă, spre a fi găsit, pe bordura de beton, iar în valea dinspre lac trupul bărbatului ajuns până în apropierea apei, cu picioarele prinse între zecile de peturi goale. Cum putuse ajunge în acea poziţie nu-şi putea da seama, pentru că era clar că nu fusese vorba de un act suicidiar. Fiindcă, dacă ar fi vrut s-o facă s-ar fi aruncat pe partea cealaltă, în avalul râului, acolo pe unde apa iese furioasă după ce trece prin turbine, iar reuşita ar fi fost sigură mie în sută, având în vedere înălţimea de zeci de metri a barajului. Mai degrabă se întâmplase un accident, poate tipul s-a aplecat cumva, întâlnirea cu îngerul blond

Era pentru prima dată când vedea un înger.

Un înger blond, care i-a vorbit, cum altfel decât insuflându-i acea stare de bine, de linişte şi de pace interioară, aşa cum doar aceste fiinţe de lumină o pot face. Sau cel puţin aşa auzise. Or, şi mai sigur, citise.

Toate parfumurile din lume se topiseră în respiraţia sa:

— E în regulă! Totul e în regulă! O să fie bine, totul o să fie foarte bine!… Stai liniştit!…

Cristian încercă să schiţeze un zâmbet şi-şi îndreptă doar cu gândul mâna spre chipul îngerului. Voia să-l atingă şi să se convingă că exista, că era acolo, şi că mâna lui de abur nu va trece prin aburul chipului său.

Afară, un ţipăt disperat, metalic, amplificat de stâncile de care se lovea şi care-l trimiteau înapoi, cu mai multă forţă speria tot ceea ce-l putea percepe, de la turiştii rătăciţi pe vreo potecă de munte şi păsările ce tresăreau temătoare, amânând cu o fracţiune de secundă, apoi cu încă alta, zborul, până la ultimul fir de iarbă.

Ambulanţa tăia decisă aerul încărcat de durere, gonind pe serpentinele ce coborau dinspre Marele Baraj asemenea unei şopârle urmărite de un duşman nevăzut. Sirena maşinii despica văzduhul care-i făcea loc precum o mulţime de supuşi suveranului, înăuntrul maşinii, trei vieţi luptau pentru salvarea unei a patra. Şoferul, un medic şi o asistentă, de-o parte, iar de cealaltă, Cristian Anghel.

Cel care a sunat la 112 o fost tânărul pe care Cristian îl rugase să-i facă o fotografie cu propriu-i telefon. Tânărul se plimba prin apropiere împreună cu prietena lui şi dintr-odată s-a trezit aproape somat de un tip aflat undeva spre finalul celei de-a doua tinereţi, cam agitat, care i-a pus telefonul în mână, după o rugăminte formală, şi l-a grăbit să-i prea mult şi, luându-l ameţeala, s-o fi dezechilibrat şi a căzut în valea ce ducea, nu prea abrupt, spre luciul apei. A luat telefonul uitatlăsat pe bordură şi a sunat la numărul

unic. Spre surprinderea sa nu a trebuit să dea o mie de amănunte despre „eveniment” – probabil că vocea sa precipitată şi gâtuită de emoţie fusese un argument convingător pentru operatoarea ce luase apelul şi care cu flerul ei înţelesese că nu era vorba de o farsă.

Din Câmpeni şi până la Marele Baraj, în mod obişnuit, se fac vreo 15 – 20 minute, în regim de viteză mare, dar ambulanţa parcă fusese ascunsă pe undeva prin apropiere, eventual la baza uriaşei construcţii, atât de repede şi-a făcut apariţia. Din ea au descins un bărbat şi o femeie îmbrăcaţi în costumele acelea roşii, care-ţi dau fiori pentru că sunt asociate mereu cu nenorociri mai mari sau mai mici, şi au întrebat din priviri unde e victima. Au făcut-o inutil, pentru că deja câţiva temerari coborâseră spre apă şi îl trăseseră pe bărbat pe mal, dar mai departe nu ştiau ce să facă. Alţi curioşi rămăseseră proţăpiţi sus, pe baraj, aplecându-se cu prudenţă peste balustrada de beton. De unde apăruseră atâţia şi atât de repede nu se putea spune, parcă îi adusese un vânt părelnic.

— Linişteşte-te, zise îngerul blond privindu-l cu ochii săi evident albaştri, care emanau o căldură şi o forţă de convingere ce ar fi putut convinge granitul să se transforme în praf de stele.

Cristian se întrebă ce putea însemna asta, pentru că era foarte calm şi se simţea atât de bine, că i-ar fi plăcut ca acea călătorie să nu se mai termine niciodată, iar maşina în care se afla să meargă aşa, la nesfârşit, nu conta unde.

— Te rog, linişteşte-te, zise din nou îngerul blond, o să fie foarte bine… Totul o să fie foarte bine, vei vedea, te rog să mă crezi. Ştiu foarte bine ce spun…

Îi puse apoi o palmă pe frunte. Nu o simţi, şi abia atunci îşi dădu seama că nu simţea nimic. Nu mai simţea nimic. Încercă să-şi mişte câteva degete de la picioare. Nici vorbă! făcu acelaşi lucru şi cu degetele de la mâini. La fel. O neputinţă absolută. Nu răspundea niciun nerv. Nu

mai avea niciun deget. Nici chiar trup nu mai avea. Se gândi chiar că ar fi putut să zboare. Nu-şi mai simţea decât inima, bătându-i speriată undeva în dreptul gâtului, de parcă ar fi vrut să iasă din el şi să se ducă cine ştie unde. Unde i s-ar fi putut duce inima? se întrebă. Inima ca atare, nicăieri. Viaţa din ea, însă, da. Şi din el, aşijderea. Dar asta ar fi însemnat…

— Nu o să se întâmple aşa ceva, zise îngerul blond.

„Ce nu o să se întâmple?" vru să întrebe Cristian dar îşi dădu seama că nu scosese nici măcar un sunet şi că întrebarea şi-o pusese în gând, aşa că nu avea cum să o audă cineva.

— Ceea ce crezi, ce gândeşti… Dar ţi-am mai zis… Stai liniştit!… O să fie totul bine…

„Ce s-a întâmplat?" întrebă Cristian, deşi îşi dădea seama, ştia că era într-o ambulanţă şi că fusese victima unui eveniment nefericit, dar, despre ce anume era vorba, nu avea idee.

— S-a întâmplat ceea ce trebuia să se întâmple, îi răspunse îngerul blond. Nimic mai mult. Niciodată nu se întâmplă nimic mai mult decât trebuie. Şi nici mai puţin.

Vorbea ciudat, oarecum criptat, neînţeles. Avea, bineînţeles, un glas nepământesc, care, pe de-o parte, îl punea pe gânduri şi-i dădea fiori de nelinişte, iar pe de alta, îi strecura în suflet, paradoxal, un aer de încredere şi siguranţă, Cristian trecând dintr-o stare în alta, mai degrabă cu o linişte neînţeleasă.

Îngerul blond îi zâmbi încurajator, dar şi într-un fel care îl descuraja să mai pună alte întrebări apoi, frumosu-i chip începu să i se destrame, încet, încet, ca un abur apoi dispăru împreună cu întregul trup.

— O să intre-n stop! Mă tem că o să-l pierdem!… aproape că ţipă medicul.

Atât mai auzi Cristian.

(Fragment din voi. Îl al romanului Năvala norilor, în

lucru)

LADISLAU DARADICI

viaţa devenise atât de amară, l-a plăcut că la fiecare moarte veneam şi rămâneam la priveghi până dimineaţa. Pentru că la noi aşa se face. Ai venit de departe, îmi spunea cuminte; mi se rupea inima când o vedeam, l-a murit soţul, apoi fata, apoi ginerele şi ea părea senină, împăcată, convinsă că toate se petrec după vrerea lui Dumnezeu. Şi la voi se stă cu mortul? mă întreba. Adică la catolici, la ceangăii unguri de pe valea Cernei, strămutaţi din Bucovina cu un veac în urmă. i-am spus că da, că era una dintre *obligaţiile* noastre fundamentale.

AVEAM JUMĂTATE DIN VÂRSTA unchiului Ştefan şi a mătuşii, dar ne înţelegeam perfect: când am venit prima dată la ei, la Victoria, împlineam paisprezece, iar ei treizeci. Sunt singur aici, sub munte, îmi spunea unchiul, fratele mai mic al tatii, după ce s-a căsătorit acolo, mai vino şi tu în vacanţă, mai adu câte o bucăţică din lumea de acasă… Avea probleme multe la combinat, dar tot îşi făcea timp pentru mine. Din Victoria, plecam la Cârţişoara. Acolo gospodăria era mare: bivoliţe, porci, oi la stână, la munte. Tot timpul aveam de lucru, dar deseori făceam şi baie în râul Bâlea, urcam la lac sau la cascadă. Culegeam bureţi. Din livadă adunam tone de mere şi pere *zaharoase, cu*m le spuneau ei, pentru râch*ie. Câ*nd vii, îmi spunea tanti Măriuca, lu' Ştefan îi râd ochii. Ne răsfăţa cu bunătăţi, era de părere că trebuie să mănânci ca un domn ca să poţi munci ca un ţăran. Noaptea era rece sub Făgăraş, aer curat. Beam afinată, stăteam la taclale şi fumam. Urşii coborau pe valea Bâlii, până aproape de sat. Omorau oi, băgau lumea în sperieţi. Erau puternici; unchiul îmi arătase câteva fotografii făcute chiar de el. Într-un an, într-o singură săptămână, o ursoaică bătrână se înrăise într-atât încât

Răni şi blesteme

TANTI MĂRIUCA MĂ URMĂREŞTE CU BUCURIE ŞI CU MIRARE: Tu eşti, maică? Ce să-i spun? ia stai colea, mai cât a lumină, îmi zice. Şi eu mă îndepărtez niţel, apoi iar m-apropii: Ce mai faci, mătuşă? C-aşa îi spuneam. Deşi nu-mi era mătuşă, ci soacra unchiului meu Ştefan, care a murit şi el de-acum, la niciun an de la moartea soţiei.

Dumnezeu să-i ierte… însă am admirat-o pe femeia asta, am iubit-o ca pe o eroină, fără să i-o pot mărturisi vreodată. Şi m-a iubit şi ea, nu poţi să nu simţi lucrurile astea. O mână de femeie trudită de ani, aproape frântă în două.

Vorba unchiului: parcă avea un motoraş într-însa. O inimă mare. Trudea de dimineaţă până seara, prefăcând tot pe ce punea mâna într-o minunăţie: mămăliga aurie cu lapte de bivoliţă, omleta din douăsprezece ouă cu cârnaţi păstraţi în untură, tocana de viţel sau berbec, cozonacul sau plăcintele.

Nicăieri n-am mai gustat bucate ca acelea.

Şi fiindcă prima oară când am văzut-o (dacă aveam cincisprezece ani), i-am spus *mătuşă*, aşa a rămas; nu cred că îi displăcea. Făceam parte din lumi diferite. Mai întâi i-a murit soţul, un bărbat puternic, dificil uneori, veteran de război. Pe urmă i-a murit fiica, lăsând în urma-i patru copii, ca apoi, după un an, să-i moară şi ginerele. Aşa că, după ce m-am aşezat şi eu la casa mea, la Deva, iar ei la poalele Făgăraşului, ne mai întâlneam doar la îngropăciuni. Tanti Măriuca accepta moartea celorlalţi cu o cuminţenie sfântă, o blândeţe aproape stranie. Mi se părea de-a dreptul ireal: să-ţi moară copiii, iar tu să poţi vorbi despre asta… Pentru că mi-a vorbit despre toţi morţii ei. Şi-mi spunea cum era bine şi cum era rău, că oamenii din ziua de azi au tot mai multe greutăţi şi parcă era mai greu să trăieşti decât în anii războiului, când ucisese aproape cinzeci de oi de la stânele de pe munte.

MĂTUŞA A **MURIT ÎN SEPTEMBRIE**, apoi în iunie, unchiul. Ea făcuse atac cerebral, el infarct. N-aveau cinzeci de ani. Copiii s-au împrăştiat pe la şcoli, prin ţară. S-au căsătorit. Au trecut anii şi de câte ori treceam spre Braşov, lăsam o bucată din mine în dreptul Cârţişoarei. Erau acolo, în cimitir, două morminte care îmi aparţineau, cumva, şi mie… întotdeauna am fost grăbit, niciodată nu m-am oprit, să intru în sat, s-o caut pe Măriuca, s-aprind două lumânări în prograde. Ani la rând n-am apucat să fac asta. *Es*te un lucru pe care nu mi-l pot explica acum, cu atât mai puţin ierta. Ultima oară când am fost în sat, în vara în care a murit unchiul, l-au ţinut o noapte întreagă la morga spitalului din Victoria. Cineva trebuia să stea de priveghi până dimineaţa, când veneau legiştii de la Braşov să-i facă autopsia. Până pe la miezul nopţii lumea abia încăpea în curtea spitalului; morga era într-un capăt, la demisol. Un fel de beci în care coborai pe o scară de beton, înăuntru, o masă de fier, un dulap ruginit, o chiuvetă. Câteva geamuri înguste, sparte. După miezul nopţii, am rămas doar noi doi: eu şi unchiul. Eram un frig cumplit. Păzeam lumânările să nu se stingă, încălzindu-mi degetele la flăcăruia lor; a fost cea mai importantă noapte din viaţa mea, nu lipsită de durere şi de frumuseţe. Eu şi unchiul, ultima noapte petrecută împreună. Amintindu-ne…

N-**AI MAI VENIT LA CÂRŢIŞOARA DE CÂND** A **MURIT ŞTEFAN**, îmi spune acum tanti Măriuca. Au trecut anii… Urc pe munte, îi explic, trec în Argeş. Sunt cu un coleg, e-n curte, afară… Mi-am zis să vin să vă văd. Să trec pe la cimitir, la mătuşa şi la unchiul. Să pun o lumânare… începe să plângă uşor. E atât de măruntă, pare atât de uşoară că aş putea-o ridica într-o mână… Eu n-am mai ieşit din curte, îmi spune. Îmi arată picioarele bandajate, începe să desfacă pansamentul. Picioarele sunt parcă arse, acoperite de răni, sânge şi puroi… Şopteşte: Durerile-s aşa de mari, că nici nu mai contează… Le am de vreo cinci luni, vara mai merge, e răcoare, dar ceoi face la iarnă?

Dacă n-oi muri… Simt un nod în gât. Nu am cuvinte. E bine c-ai venit. O să vezi: e bine şi pentru tine… Mă ia de mână: Pune mâna pe crucile lor şi pentru mine… Şi simt că mai vrea să-mi spună ceva, parcă-i e teamă că aş putea pleca şi nu apucă. M-am duşmănit cu nişte oameni, spune. Că ne-au luat din pământ, în vale… Că dacă ai mei sunt morţi, cine să aibă grijă, cine să-ţi facă dreptate… Careva de-al lor şi-a făcut casă acolo… O privesc nedumerit: Şi-ţi trebuie pământul, bucata aceea? o întreb. Nu, dar era al nost… Mă strânge de mână. Şi am ţinut post negru, spune. Am plătit slujbă ş-am pus blestem. Şi s-a făcut dreptate: mai întâi a murit el. Şi după încă şapte săptămâni, ea. Şi-n noaptea aceea m-a căutat în vis să-mi spună că-mi lasă rănile astea… Că numai de două ori în viaţă am blestemat şi eu… O ascult stupefiat şi simt că nu mai am aer, că trebuie să ies; parcă am picat într-o altă lume. Aş vrea să aflu când a fost prima oară, dar nu ştiu cum. Şi-acum îţi pare rău, nu-i aşa? o întreb. Dar nu mai urmăreşte vorbele mele. Cât timp eşti în viaţă, spune, pân' la urmă trebuie să şi mori. Când o mai fi să treci pe-aici, să pui o lumină şi pentru mine…

LUMINIŢA ZAHARIA

Nici banii nu păreau a fi pentru ea un scop în sine, în general îi arunca în toate părţile, mai mult pentru alţii, ajuta orice fiinţă aflată în impas, fără s-o cunoască. Se înflăcăra pentru proiectele altora şi îşi oferea necondiţionat serviciile, rugată sau nu. Uneori cumpăra hrană pentru câinii vagabonzi, îngrăşământ pentru florile din parcuri, bomboane pentru depresivi – şi tot aşa. Nu ştia să spună nu sau să treacă pe lângă o nenorocire, fără să intervină.

Se zvonea, printre prieteni, că avusese o mare decepţie, în urmă cu zece ani, dar Zahara nu le povestea niciodată, nu-i lăsa să intre în sufletul ei. Se apăra printr-o glumă sau râdea, desenând prin aer un semn de *care e problema voastră*, iar prietenii renunţau să o descoasă.

De data asta, se anunţa un concurs foarte interesant. Recordul mondial era greu de doborât, 58 de ore de sărut continuu. Mă rog, cu foarte mici pauze cerute de fiziologia umană, supravegheate de organizatori la secundă. Taxa de participare, şi ea, pe măsură, unde mai pui că distanţa era apreciabilă, tocmai la Bora Bora. Trebuia neapărat să contracteze un nou împrumut, chit că nu prea mai avea cu ce să-l gireze.

Oare unde am pus legitimaţia de concurs?! se enervează, în sinea ei, Zahara. N-ar răbufni pentru nimic în lume, totul trebuie să fie sub control. Îi dusese de nas pe toţi, întreaga viaţă, dăduse impresia unui om perfect echilibrat – calmitatea în persoană! – dar cine a spus că apele liniştite sunt adânci, mare dreptate a avut! Un vulcan comprimat, etanş sigilat, într-un cântec de leagăn, asta era Zahara. Un vulcan activ, să ne înţelegem!

Răscoleşte toată casa, de la debara până la bibliotecă – în zadar. E cam împrăştiată, ce-i drept. Gândul ei stă întotdeauna la lucruri frumoase şi măreţe, nu la ordine şi disciplină, ha, ha, nu la gospodărie şi alte îndeletniciri

Porniri sinucigaşe

Zahara nu ratase niciun concurs de sărutat. Mereu la un pas de podium, niciodată pe Efortul financiar era, de fiecare dată, însemnat, strângea fonduri cu multe luni înainte, îşi amaneta bijuteriile, apela adesea la împrumuturi bancare, chiar şi la cămătari. De câteva ori o executaseră silit, rămăsese fără garsonieră, fără maşină, cămătarii îi sechestraseră căţelul, dar toate astea nu contau. Era hotărâtă să câştige. Mergea peste tot, indiferent de distanţe şi alte obstacole, participase la o competiţie chiar în Alaska. Se alesese cu porecla *Kiss & Go*[1], dar nu-i păsa.

Nu ţinea legătura cu partenerii de concurs, liber aleşi sau din oficiu, deşi făcuse multe victime, era frumoasă şi

1 Sărută şi fugi (I. engleză)

plăcută, un titirez de fată, toată numai suflet. Nu se îndrăgostise niciodată de unul anume, nici măcar nu dorise să afle amănunte despre el. Simpli necunoscuţi, care dispăreau în peisaj. În ciuda acestei pasiuni mai puţin obişnuite, nu era deloc o fată frivolă, cei care o cunoşteau bine spuneau că este cuminţenia în persoană, un om voluntar, corect, pe care te puteai baza. Apropiaţii nu-i înţelegeau acest hobby, li se părea că vine în totală contradicţie cu firea ei. Nici măcar nu intenţiona să se mărite, poate atunci ar fi fost un pic mai logic, na, caută şi fata un iubit-şi unde să-l cunoască, dacă nu iese din casă?!

Vremurile s-au schimbat, tinerilor nu le mai plac întâlnirile aranjate, nici cele oarbe nu-i atrag (vezi câte cazuri de viol, răpire sau chiar crimă arată ăştia la ştiri!). Serate dansante nu mai există. Timpul s-a comprimat. Cariera a trecut pe primul plan, banii au ajuns singurul scop în viaţă. Mediul online devine tot mai înşelător şi periculos. Calculatorul ţine loc de ieşiri în parc, tinerii arată tot mai astenici, mai apatici, chiar ceasul biologic le-a fost serios afectat, ba chiar la unii a stat de tot.

banale, cronofage. De ce să găteşti iahnie, când poţi savura o poezie?! era deviza ei în viaţă.

Dădu peste un caiet uitat. Ţinea, pe vremea îndrăgostirii ei nebune, un jurnal. Două jurnale, zece jurnale, cine le număra, îşi aşternea mereu gândurile pe hârtie, întru limpezire. Era vindecată, desigur, amintirile nu mai aveau putere asupra ei, le privea din afară, ca pe nişte obiecte oarecare aşezate în rafturi, cu valoare sentimentală dar fără impact nimicitor. De data asta, o trecu un fior straniu. Panica îi cuprinse inima, ca o gheară. Nu era pregătită, Abile habar n-avea de mica frunză. Una e când dai răgaz raţiunii să ridice gardul de sârmă ghimpată, zidul de beton: da, aici se află un punct nevralgic, o amintire care a însemnat ceva, când va un eveniment covârşitor al vieţii – când voi da cu ochii de el, no problem, voi râde, voi dansa, a fost odată, ca niciodată! Trandafir

presat în ierbar. Călduţ, cald, aproape fierbinte… bip, bip. Şi altceva când fulgerul cade peste tine, fără preaviz. Îşi conştientizase mereu brontofobia (teama de trăsnete, nu de brontozauri, ha, ha), şi astfel luptase cu ea. Aplicase aceeaşi metodă şi amintirilor, cu succes, cu mândria cuceritorului de Everest.

Caietul albastru. Perioada precambriană a iubirii ei. Trăise, pe dinăuntru, o mare poveste. Ireală, poate, crescută din ea însăşi, ca o floare minunată care se dezvoltă pe o exoplanetă, fără aer, fără apă, fără minerale în sol, în ciuda oricărei raţiuni. Evoluţia nu se amestecase aici. Doar hazardul. Nume de floare avea şi mai mult sau mai puţin imaginatul ei iubit: Crinu. Îl alinta în gând: Lilium candidum – denumirea latinească a crinului, aţi înţeles. Cum să nu-ţi fie îndeajuns, pentru îndrăgostire?! De existat, omul exista, era un corp solid, un conglomerat de atomi, o fiinţă pe bază de carbon, ca noi toţi – dar nu ştia despre el absolut nimic, nici câţi ani are, nici de unde vine, dacă e însurat sau are copii, nu-i cunoştea **IQ**-ul, profesia, pasiunile. Nici vocea nu i-o auzise vreodată. Nu-i ştia culoarea sufletului, mecanismele gândirii, proporţia dintre bun şi rău, dintre raţiune şi simţire, zodia, modul în care gestionează viaţa. Numele i-l aflase întâmplător (în măsura în care există şi lucruri întâmplătoare pe lume), când îl strigase cineva, pe stradă.

În fiecare zi, când pleca la şcoală, îl descoperea, invariabil, la douăzeci de metri în faţa ei. Când era ceaţă – şi se întâmpla destul de des, acolo, în oraşul de pe malul marelui fluviu – i se părea că distanţa se micşorează periculos, deşi era, probabil, doar o iluzie optică, şi se temea ca nu cumva să-l ajungă, să-l atingă, să afle despre ea. Două fiinţe echidistante într-un univers inconştient. Doar una ştie despre existenţa celeilalte. Avantaj cine?

Mersul lui era o poveste în sine. Semăna cu un urs care dansează. O contradicţie a naturii, o cvadratură a cercului, un carusel. Legănat şi ferm în acelaşi timp,

hotărât dar şi leneş. Parcă impunea aerului înconjurător să prindă formă, să se lase impregnat, sedus, să danseze odată cu el. În zilele noastre, am fi zis că mergea cu ghete de kangoo-jumps, chit că am masacra astfel toată poezia. Crinu chiar avea o geacă de urs, de urson, maron cu guler galben. Şi o eternă geantă de umăr, o combinaţie năucitoare de verde şi orange. Parcă era personajul Toamna într-un tablou de care nu-ţi puteai desprinde ochii.

Târziu de tot, i-a descoperit profilul, când a întors capul, la o trecere de pietoni. Iarăşi surpriză totală, faţa lui era un amestec imposibil de copilărie şi masculinitate, de omul de cro-magnon şi Macaulay Culkin. Linii dure şi curbe dulci, tehnica haşurării, a punctului şi a acuarelei, în acelaşi timp. Nu-i puteai ghici vârsta, poate treizeci, dar sigur te-ai fi înşelat. Parcă era harta vârstelor omului, toate deodată. Timpul se comprimase în el, secole, ere. Putea fi trimis în spaţiu, ca o lecţie atotcuprinzătoare despre om, pentru extratereştri curioşi.

... Şi mai târziu, privirea. Ochii-tăciune au sfâşiat-o, au subjugat-o definitiv, deşi ştia, în sinea ei, că nici măcar n-au văzut-o. Apoi mâinile, dar despre mâinile lui ar fi prea multe de povestit şi timpul nu ne permite, de la o vreme a devenit foarte pragmatic, doar ne face, succint, rezumatul vieţilor, neglijent la detalii.

Cel mai ciudat la el era însă maxilarul inferior, de om preistoric, puternic, hotărât, gata să sfâşie o antilopă cu dinţii – îndulcit însă de zâmbetul copilăros. Semăna cu Rahan, personajul din benzi desenate. Za bara cumpăra toate revistele în limba franceză, le traducea, în scris, pe caieţel, îl desena pe Rahan, cu frenezie – apoi îi punea ochelari, îl îmbrăca în geaca de urson şi atunci ai fi jurat că e Lilium candidum al ei! îi scria scrisori lungi pe care le ascundea sub pat, îi scria şi poezii. Dragă Rahan, dragă Lilium, totuna. Rahan, le fils des âges farouches2. *Qui es-tu vraiment, Rahan, un homme ou un esprit du bien*? *3*

A obsedat-o ani de-a rândul misterul maxilarului inferior, sindromul Rahan, cum îl numea. Intenţiona să urmeze psihologia, apoi antropologia, să-l studieze şi ştiinţific, cândva. De-a lungul vieţii, au atras-o tot bărbaţii cu tipologia asta, deşi nu s-a mai îndrăgostit niciodată cu adevărat. Nici ei, subiecţii, nu se încadrau exact în tipologie, să fim drepţi. Nimeni nu putea fi ca el, doar simple copii nereuşite. Am uitat să vă spun că Zahara avea cincisprezece ani.

În spitalul de endocrinologie a întâlnit multe persoane interesante. Aici se legau prieteniile foarte uşor, nu ca la şcoală. Oamenii îşi spuneau deschis povestea, se confesau, se ofereau drept exemplu personal – sau anti-exemplu, fără reţineri. Parcă erau la şezătoare, la o şedinţă de bilanţ al vieţii, la judecata de apoi. S-a apropiat, simplu şi firesc, de fete de vârsta ei sau de doamne mature. A fost o inimaginabilă lecţie de viaţă. Clarisa, fata cu înfăţişare de dinozaur. Era tot un sindrom, dar nu-i reţinuse numele. Armina, profa de engleză cu zece tentative de sinucidere la activ, pe motiv că fusese părăsită de toţi iubiţii, ca într-un blestem. Michi, o tânără care avea patruzeci de kilograme în plus şi lupta acerb să le topească. Doamna Vivien, cu tiroida scoasă, care se sufoca în somn. Ea, ce să le spună? Că s-a îndrăgostit de o nălucă în ceaţă şi că a hotărât, cu de la sine putere, că e urâtă şi insignifiantă, şi prin urmare el n-o să o observe niciodată? Şi că singura soluţie posibilă era să se înfometeze, să se topească încet, ca într-un înec lin, în somn?! Nu putea să le spună aşa ceva. Tăcea sau, cel mult, când ele insistau, mormăia cu privirea în podea că ea nu are nicio poveste, că a slăbit pe nepusă masă 25 kg, nu se ştie de ce. Nu avea clar în minte dorinţa morţii, nu ar fi recunoscut nici faţă de ea că înfometarea ar fi tot o formă de sinucidere. Anorexia e o boală hoaţă, ţi se insinuează în creier, îl transformă, devine pentru tine o a doua natură, ajungi să crezi că e o stare normală. Epuizarea indusă de ea te aruncă într-o dulce visare, ţi se

pare că pluteşti prin viaţa ta, ca pe un nor, mai trebuie să apară doar îngeraşii!

Au investigat-o în toate felurile, analize, ecografii, **RMN**. Era, surprinzător, încă sănătoasă. Colegii îi trimiteau, prin părinţii ei, bileţele de încurajare, siropoase şi nostime, desene, ilustrate, mentosane. O iubeau, o admirau, era premianta clasei. O fată fără fiţe însă, care îi lăsa mereu să copieze după caietele ei. Nimeni nu-şi explica notele fabuloase, puterea ei de muncă, în condiţiile date. Arăta ca un băţ umblător. Probabil că învăţătura era un refugiu. Mama îi găsise caietele cu poezii şi jurnalul, sub pat. Luată cu salvarea la spital, când leşinase, nu apucase să le ascundă. Fusese, desigur, şocată, bănuise că se întâmplase o dramă în viaţa fiicei ei, voia acum cu tot dinadinsul să afle cine e seducătorul, ticălosul, şi să-i scoată Zaharei gărgăunii din cap. Nu ştia, sărmana mama, că gărgăunii iubirii nu se pot scoate aşa uşor. De fapt, nu te vindeci cu adevărat niciodată.

A doua săptămână de spitalizare. Tratamente fortifiante. Consiliere psihologică. Tot tacâmul. O fată frumoasă şi deşteaptă care a hotărât să se topească. Puişorul mamei şi al tatii, orice dorinţă îndeplinită instant. Habitat propice dezvoltării armonioase a unui copil. Linişte în familie, succes la şcoală.

2 Rahan, fiul vremurilor sălbatice (I. franceză)

3 Cine eşti tu cu adevărat, Rahan, un om sau un spirit al binelui? (I. franceză)

Niciun factor perturbator, cât de mic. Uluitor! Nimeni nu înţelegea.

Zi de vizită. Curăţenie lună în salon. Obiectele personale de ascuns în sertar, repede, repede. Inclusiv cartea lui Ionel Teodoreanu, pe care o citea, în transă. *„Şi, pentru că era în mine, aveam impresia că e al meu”*. Profesorul Popa intră cu o grupă întreagă de studenţi. Le prezintă fiecare caz în parte. Studenţii sunt foarte atenţi,

unii îşi notează în carneţel. Zahara a fost nevoită să rămână numai în chiloţei. Niciodată nu îi fusese atât de ruşine, nici în faţa mamei nu se dezbrăca. A stat aşa, expusă, ca o frunză în vânt, cu ochii închişi, să nu vadă că e văzută, minute în şir, care i s-au părut veacuri, până i-a venit rândul. Profesorul a descris cazul ei, anorexie nervoasă, bla, bla, bla, şi a conchis, în termeni simpli, parcă anume să priceapă şi ea:

— Latã ce-şi poate face un om cu mâna lui!

Studenţii dădeau din cap dezaprobator, unii cu uimire, alţii cu o compasiune vădită. Aşa prost nu se simţise niciodată, parcă era un exponat în muzeul ciudăţeniilor! Dar s-a întâmplat un lucru inimaginabil: Zahara s-a trezit.

Acasă, a recitit, cu detaşare, toate caietele. Poezii, jurnale. I se păreau scrise de altcineva. Siropoase, lacrimogene, hilare. Fără punct culminant, fără intrigă, întâmplări sau măcar învăţăminte, profunzimi, concluzii salvatoare. Dramolete de mucava. Vorbe în gol! Niciun strop de valoare literară, asta era cert. Sinapsele ei de ironie, de sarcasm, de cinism chiar, s-au trezit. A descoperit că simţul umorului nu murise în ea, nu fusese învins de latura profund dramatică a fiinţei ei. Ca soarele care răsare în fiecare dimineaţă, ca viaţa care învinge mereu. Balanţa, zodie dualã, auzea ades, fără să fie de acord. A dat foc caietelor, cu un sentiment de mândrie, de eliberare. Se simţea pasărea Phoenix, croitoraşul cel viteaz, zmeul zmeilor. Şi a început să scrie poezie adevărată.

Aşa a ajuns Zahara scriitoare, din potenţialul sclipitor matematician care se prefigura la orizont! Un scriitor nu e, în cele din urmă, decât un zombie – un fost om care a ars din iubire iar acum, la a doua şansă (fiindcă, nu-i aşa, trebuie să învăţăm din greşeli), alege să povestească despre ea. Atât. Simplu ca bună ziua, ca bonjour! Ca

bonjour, tr/stesse![2], zâmbi Zahara în sinea ei.

Scriitoare şi sportivă, aproape campioană la sărutat.

Bora Bora, tărâm mult visat! Doar o după-amiază la dispoziţie, pentru plimbare, a doua zi, dis de dimineaţă, concursul. Nu avea timp să viziteze ferma de perle, nici Lagoonariumul, puncte de atracţie renumite. De dat *ignore* gândului nepoftit: cum o să-mi achit greu obţinută suplimentare de credit, dacă nu câştig?! Trebuia să-şi facă şi exerciţiile de respirat, aici nu încăpea discuţie. Să fie în formă maximă. O baie, seara târziu, în piscina hotelului. Ajunsese aproape un om amfibiu, atât de mult reuşea să reziste sub apă. Trăia extazul vieţii ei. Dulce trebuie să fie moartea prin asfixie. Prin înec. Prin sărutat… Când era aproape de sufocare, în ultimele secunde, avea impresia că trăieşte ceva halucinant. Parcă se dedubla, se vedea în afara ei, dar nu copie fidelă, în sincron cu propriile mişcări. Un alter ego rebel, care se amuza, îi făcea în ciudă. Apoi se transforma subit într-un bărbat trist şi tandru, suferind. Suferind de sindromul Rahan.

Concursul. Zahara poartă ochelari cu lentile foarte închise, nu-şi vede aproape deloc partenerul din oficiu. Un contur, şi atât. E atentă oarecum doar la gabaritul lui. Pare robust – un exemplar rezistent, să sperăm. Poate de data asta va fi cu noroc, vor doborî recordul. Premiul e consistent, îşi va achita toate datoriile, îşi va publica manuscrisele, va pleca pe o insulă pustie! Poate chiar va cumpăra o insulă, cine ştie. Auzise că în Grecia sunt multe de vânzare, relativ ieftine. O insulă mică-mică, o bucăţică de paradis, doar al ei!

Da, bărbatul se dovedeşte viguros, par a fi un cuplu potrivit, chiar dacă a lăsat hazardul să hotărască, a refuzat cu încăpăţânare să-şi aleagă singură partenerul – dăduse, în atâtea rânduri, greş. Pentru întâia oară, simte un

---

2 Bună ziua, tristeţe (I. franceză), titlul unui roman de Françoise Sagan

început de emoţie, de nod în gât. Apoi un val de căldură îi alunecă prin trup, până în vârful degetelor. O uluieşte impulsul ăsta nou, de a-l strânge în braţe, o prinde cu garda jos. Tocmai ea, regina autocontrolului! Se abţine cu greu. Doar bătăile inimii nu şi le poate controla. Cu ochelarii fumurii şi cu ochii strâns închişi, şi tot îi simte, parcă, privirea. O privire-tăciune. E absurd. Ba, mai mult, are senzaţia că aude inima bărbatului, bătând în acelaşi ritm cu a ei. Îi explodează urechile, e la un prag de leşin. Mâna stângă îi scapă de-a binelea de sub control. Mângâie maxilarul bărbatului. Linii frânte, bobârnac simetriei. *Qui es-tu vraiment*, *Rahan*?... Apoi îi atinge cu toată tandreţea înmagazinată într-o viaţă de om, chiar aşa netrăită, buzele de copil.

Arbitrul anunţă că recordul mondial a fost deja depăşit de echipa numărul 33, adică a lor. Dar partenerii vor mai mult, mai mult, nu se dezlipesc unul de altul. 65 de ore de sărut continuu, incredibil! Publicul e în delir. Bărbatul o strânge de-a binelea în braţe. Zahara simte cum atinge fundul oceanului. Lumina nu mai ajunge aici, totul e negru, nedefinit, infinit. Da, o senzaţie unică. Apoi conştientizează, într-o fracţiune de secundă, că insula va fi a ei. Bărbatul o poartă acum pe braţe. Lumea nu mai aplaudă. De parcă asta ar fi important!

Prototipul bărbatului ideal

(lucrare de doctorat cu pretenţii)

Pascal e un om, nu un concept. Un bărbat pur şi simplu (ei da, şi pur, şi simplu, în ciuda faptului că are un creier atât de complex!), nu un prototip al perfecţiunii. Şi încă – o fiinţă vie, nu un personaj literar. Nu l-am inventat eu! Atunci, veţi spune, strădania mea de a-l prinde în poveste este din faşă sortită eşecului. Ar arăta ca un animal în cuşcă, sau ca un ceainic fierbinte în care nu mai e ceai, ca un munte prins în poză, cu a treia dimensiune furată, ca un sol sărăcit în fosfor, ca mausoleul din

Halicarnasus, despre care putem doar presupune că a fost personificarea măreţiei, cândva!

Nu am voie să-l idealizez, să îi desenez floricele la butonieră, să îi colorez mai intens ochii verzi (de parcă ar fi posibil!), să-i fac implant de păr, să-i şterg ridurile fine ş.a.m.d. Adevărul ştiinţific trebuie musai respectat, chiar dacă are caracter procesual şi, la urma urmei, cine-s eu să mă joc cu el de-a modelino (ştiţi, jucăria umplută cu făină pe care toţi copiii şi-o doreau cândva)?!

Neliteraturizându-l, ar trebui să-l prezint lumii exact cum este, în mărime naturală, cu un manual de folosinţă minuţios elaborat, fără să uit niciun aspect, fie el de natură tehnică, psihologică sau, de ce nu, estetică, pe înţelesul tuturor. În 3D, full **HD**, în toate ipostazele posibile – demers care ar dura o viaţă de om, respectiv viaţa mea, teoretic mai scurtă decât a lui, eu mai bătrână fiind şi mai predispusă la Alzheimer din cauza structurii de poet, profund autodistructivă şi împrăştiată.

Presupunând că aş lăsa cu limbă de moarte urmaşilor mei sarcina de a continua proiectul, ce garanţie am că s-ar descurca onorabil, cât de cât?! Le-ar lipsi însuşi motorul acţiunii, recte dorinţa irepresibilă de a-l cunoaşte pe Pascal şi de a-l arăta, cu orice risc, lumii. Şi când spun *orice risc*, credeţi-mă, nu exagerez deloc, oftez din greu, iau un pumn de calmante, mă strâng în braţe cu putere (covrig, colac, ineluş de vârcolac!) şi mă rog la toţi zeii să nu mi-l fure cineva. Chiar dacă nu e al meu, nici în acte, nici în fapte! Aţi mai văzut aşa paradox?!

Proiectul fiind astfel desfiinţat (nu abandonat în teorie, desigur, poate mă criogenez în anii ce vin, cine ştie), mă gândesc ce să predau mâine, în locul lucrării de doctorat. Nişte anexe cred că m-ar salva, pentru o notă de trecere, ce părere aveţi? Am auzit că lăţimea, adâncimea şi temperatura râului Styx sunt mult exagerate, aşa, de kiki, pentru impresie artistică!

Aşadar:

Anexa 1

Test-fulger, absolut legitim în conţinut şi motivaţii:

De ce Pascal nu întreabă niciodată *de ce*?

Răspunsuri posibile:

a) Nu îl interesează; b) Nu-i trece prin cap să întrebe; c) Consideră că discreţia este apanajul de bază al gentilomului modern (vezi şi „curiozitatea a omorât pisica”); d) Aşteaptă cuminte o explicaţie, considerând că e mai incitant aşa; e) Pentru că ştie.

Fiecare variantă de răspuns poate îmbrăca zeci de nuanţe, desigur, eu le-am prezentat aici cât mai simplist.

Răspunsul e, ştim cu toţii, previzibil: varianta e). Pascal este un telepat desăvârşit, intuiţia lui depăşeşte normalul – şi e o intuiţie mai degrabă a inimii.

Anexa 2

Vivisecţie în sufletul lui Pascal

Întrucât o abordare holistică ar fi imposibilă, după cum am arătat, voi supune analizei doar un crâmpei din minunata, inepuizabila fiinţă numită Pascal (chiar nemuritoare, aş adăuga, din moment ce eu nu voi mai fi să-l văd trecând râul).

— Cine e Vivi, şi la ce secţie activează? mă întreabă candid Mihail Mihailovici, ucenicul meu de care nu pot să scap. Zice că eu sunt pascalul lui, teza lui de doctorat pentru la anul. Mă rog. Gusturi şi gusturi.

Dezinfectez bisturiul cu apă vie, adusă tocmai din povestea *Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţa fără de moarte*. L-am mituit pe Chronos pentru asta, să mă pot întoarce în timp. Nu a vrut decât plata în natură – şi am fost nevoită să-i dau la schimb exoscheletul meu din siliciu, exo-inima din plexiglas presat la rece cu talpa de brontozaur, casa-piele din Plumb (uita) etc. L-am păcălit, aşadar, relativ uşor.

Acum, localizarea sufletului e mai grea, pentru că Pascal e tot un suflet. Îmi vine să plâng. Mihail Mihailovici, cu frangleza lui stupidă, îmi observă momentul de panică (mai are şi el sclipiri!) şi se oferă voluntar:

— May I, demoiselle?

Îi trag o palmă zdravănă – şi ar zbura cât colo dacă nu l-ar ţine legat de mine lanţul de ucenic, indestructibil, după canoanele tehnicii actuale.

Trebuie să gândesc repede, să caut metode noi, neinvazive. Îl strâng în braţe, tare-tare, până se trezeşte din anestezie, îmi aruncă (desigur, cu toată tandreţea posibilă, a.î. verbul a arunca îşi extinde brusc semantica), un te iubesc telepatic. Mihail Mihailovici a rămas cu gura căscată, s-a aşezat, ca tâmpitul, fix pe bisturiu şi, desigur, nu pricepe nimic.

Eu ce am avut de demonstrat, am demonstrat, chiar dacă numai mie. În fond, aplaudacii sunt de formă (vezi şi *Jana nu e moartă*, *Jana se transformă*), tot nu iau notă de trecere.

Anexa 3

Legislaţie, bibliografie, mulţumiri colaboratorilor ofticaţi în prezentarea mea nu m-am folosit de Power Point, Prezi, holograme în timp real sau alte efecte vizuale de top. Pascal nu e proiectabil pe pereţi, nu e, aşa, un peşte în undiţă, cred că v-aţi prins!

De legislaţie nu a fost nevoie, legile iubirii s-au abrogat de pe vremea bunicii, totul ţine acum numai de puterea incendiară a inimii (şi ei, tâmpiţii, nu profită deloc, fie vorba între noi!).

Bibliografia ar fi echivalat cu un sacrilegiu, lucrarea mea e în viu.

Sincere, călduroase (pffff!) mulţumiri ucenicului meu, Mihail Mihailovici, fără lanţul căruia nu aş fi asimilat/apreciat niciodată noţiunea de libertate.

Lucrarea mea nu va beneficia de coperţi cartonate,

nu va fi numerotată, legată cu şnur. Aşa cum noi, îndrăgostiţii, vom avea întotdeauna Parisul, aşa şi înalta Şcoală de Studii Idealiste va avea întotdeauna… lucrarea mea.

Râdeţi voi, râdeţi, harapi-albi pe cal.

N-aţi priceput nimic din lucrarea Pascal!

— Iar l-ai tuns chilug de râd toţi copiii de el!

— Nu-i nimic, îi va creşte părul des ca peria, iar de copii n-am nicio grijă, nu ştii? Gura lumii nici pământul n-o astupă!

Invariabil, episodul se termină mereu în această notă defavorabilă mie. Apoi, la ţară cine îşi bate capul cu moda? la colo o zgâtie de copil de nimeni băgată în seamă! Mă ţin aproape de mama, iar ea merge lin pe potecile copilăriei sale, dar cu un pas ferm, hotărât, de ţărancă autentică care îşi ştie rostul, cunoaşte care îi este destinaţia înainte de a porni la drum şi doar ceva ieşit din comun ar putea-o deruta să ocolească sau în cel mai complicat caz să se întoarcă din cale. Mâine vom merge dis-de-dimineaţă la târg la Ivăneşti, iar înnoptând la bunici vom scurta calea la jumătate. Păşim pe un pod de bârne groase de stejar îmbinate cu meşteşug pe ai căror stâlpi de susţinere a crescut în voie muşchiul de culoarea smaraldului, dar s-a depus şi un strat de mâl galben adus în dezordine de apele umflate ale ploilor de vară. În susul, dar şi în josul pârâului adâncitura este umbrită de nuci falnici, dar şi de pruni încărcaţi de poame, susţinuţi de proptele, plopi cu frunze argintii şi tremurătoare, dar şi sălcii pletoase care mângâie bulboanele cu sclipiri albăstrii în soarele de august. Este un amestec fascinant de pomi fructiferi nu întotdeauna puşi de mâna omului, cu vegetaţia sălbatică a noului început de lume. Lumina sângerie a asfinţitului erupe triumfătoare în frunzişul ce parcă bate în negru şi tot de pe aici ne mistuie auzul unduirile încântătoare, dar şi fremătătoare ale unei mierle. Privesc dinapoia noastră, iar

soarele parcă incendiază vârfurile pădurii Ţiioara, dar şi culmile dealului dinspre satul vecin. Când intră în sătucul natal mama întotdeauna trece şi pe la fraţii şi sora sa. Imediat după ce depăşim podul, pe partea stângă dăm pe la moş Iordache, fratele

MARINEI GÂLCĂ

Visul

Motto: „Aveţi şi voi un frate Mi s-a părut c-aud la geam.

Cu degetul cum, bate.

Dar n-a fost el!… Să-l văd venind.

Aş mai trăi o viaţă.

E dus şi voi muri dorind să-l văd o dată-n faţă”.

(George Coşbuc, *Mama*)

Rugăria, satul acesta despre care nu prea a auzit nimeni, vorba olteanului, un sat mic, pipernicit, cu case albe, bine îngrijite, acoperite în mare parte cu ţiglă roşie, este ascuns de privirile curioşilor într-o covată uriaşă înconjurată de dealuri domoale. Pe ici pe colo, în coastele lor se mai semeţesc ca nişte negi pâlcuri de stejari, carpeni sau tei. Sunt urmele unui codru secular ce se întindea pe o arie respectabilă de câteva mii de hectare din Corodeşti, Floreşti.

Fundu-Văii spre Poieneşti, Oprişiţa şi Vaslui.

Chiar pe mijlocul văii într-o râpă adâncă un pârâiaş de abia gâlgâie în arşiţa verii, parcă trăgându-şi sufletul să nu moară şi te întrebi oare cum este posibil ca o freză naturală aşa de neînsemnată să poată săpa atât de straşnic în lutul galben, arămiu. Încă şi acum se mai zăresc tufe de zmeură, rugi de mure, lăstăriş de corni sau aluni şi posibil că de aici s-ar trage şi numele satului. Cobor cu mama spre sat pe un drum de pământ, bătătorit de tractoare sau căruţe printre mirişti arse de soare şi lanuri de porumb dispuse în linii drepte ca nişte plutoane de soldaţi. Sunt un puşti de cinci-şase ani cu căpşorul bălan, tuns aproape de

piele. Tata ca întotdeauna îşi ia în serios meseria de frizer şi grav în felul său, dar glumeţ, suceşte şi răsuceşte maşina franţuzească prin părul meu şi mă dichiseşte cum ştie el mai bine. Când scap fug în livadă şi plâng. Semăn cu un cârlan proaspăt ieşit de la tuns. Mama îmi mai ia apărarea, aşa formal, din când în când.

mamei, sunt nişte oameni aşa primitori încât ţi-i mai mare dragul să-i vezi şi să te întreţii cu ei. Mătuşa Adela ne îmbie cu un platou cu prăjituri de casă, dar în timp ce degustăm, mama îi întreabă cum s-a făcut grâul, ei răspund aşa în doi peri, dar porumbul arată bine, la fel şi sorica, deşi parcă ar mai trebui ploaie. Se schimbă opinii şi despre animale, despre preţul legumelor, piaţă şi producţia de struguri. În acest timp în lumina darnică a serii de vară îndemnate de ciobani sau de copii şi femei trec de la imaş cârduri de oi şi capre, iar mai apoi cireada satului. Mugetele vacilor se ridică limpede peste mica aşezare şi se interferează cu chemările viţeilor neînţărcaţi rămaşi în curţi. Îmi arunc privirea spre zarea îndepărtată unde soarele roşu fiind obosit de atâta umblet pe cupola cerului a alunecat dincolo de vârfurile copacilor şi s-a retras la odihnă. Totuşi, nu înţeleg cum se face că mâine dimineaţă el va răsări din partea opusă, din dealul dinspre Lazu. Este o întrebare grea şi se pare că răspunsul nu va veni aşa de repede, înserarea se lasă ca o pânză uriaşă de catifea fumurie la început, iar apoi devine neagră ca tăciunele, fără a fi ştiută sau simţită. Cerul se îngustează şi devine violet închis, iar aerul îmbâcsit de căldură învăluie pământul trudit îndemnându-l la somn. Ne luăm rămas bun de la gazde şi plecăm mai departe. Ajung repede cu mama în partea de miazănoapte a satului, la casa bunicilor şi renunţăm să mai trecem în aceeaşi seară la celelalte rude. Mama ştie meşteşugul deschiderii portiţei şi nestingheriţi pătrundem în curtea mare. Un câine alburiu cu o pată mare, neagră pe bot ne latră. Hămăiturile sale sunt rare şi răguşite şi el pare a fi din timpurile vechi ale bunicilor.

Mama îi vorbeşte, îl alintă ca pe un copil, iar el îmblânzit devine prietenos şi se gudură.

— Cunoaşte la neam animalul, spune bunica venind bucuroasă în întâmpinarea noastră. La cei 80 de ani îşi mişcă cu greutate picioarele strâmbe şi slabe şi merge aplecată de spate, iar mâinile îi stau agăţate ca două ramuri de un trunchi de salcie greu încercat de furtunile vieţii. Este mărunţică, dar pielea feţei este tot întinsă, iar ochii îi are vioi dându-i o anumită prospeţime. Susură din ei o lumină caldă, totuşi încărcată de suferinţe amestecată cu bunătate apostolică. Privindu-i chipul imaginea îţi fuge la figurile de maici de pe icoanele din bisericuţele de lemn pe care încă le mai găsim nealterate de patina timpului. În timp ce mă strânge la piept şi mă sărută pe creştet îi simt mirosul de busuioc şi de pâine coaptă.

— Cine a venit la noi? se aude vocea bunicului.

— Maria, fata noastră cu băiatul cel mai mic, răspunde bunica.

Iar bunicul coboară încet de pe prispa joasă a chilerului, unde curăţa de grăunţe un ştiulete de porumb. Este de statură mijlocie încă drept pentru anii lui, faţa de rotunjimea unui harbuz, iar deasupra buzelor se răsfrânge o mustaţă bine ajustată. Ochii parcă sunt ficşi, dar şi reci, iar privirea lor devine puţin aspră şi intimidează. Neamul acesta al Călănceştilor a fost un neam dârz şi drept, neam de răzeşi nu s-a încovoiat cu una cu două. Mai târziu am descifrat numele de familie Calancea… drepţi şi hotărâţi, dar şi incisivi exact ca o suliţă. Acum el vine către mine şi mă ridică până la înălţimea ochilor săi.

— Şi cum te cheamă, voinicule? mă chestionează el.

— Marinei, îngân eu cam înfricoşat de căutătura lui serioasă.

— Aha, Marin, ai nume de oltean, să ştii bre nepoate că nu ne-am prea înghiţit noi, moldovenii cu oltenii, mi se par cam înfumuraţi şi ei se cred şi deştepţi nevoie mare.

Dar sunt oameni şi oameni şi printre ei, vorba ceea, pădure fără uscături nu se poate.

— Lasă băiatul că-l sperii! sare cu gura bunica şi atunci sunt eliberat din strânsoare. Bunica ne ia pe după umeri şi ne conduce către bucătăria de vară.

— Haideţi cu bunica să mâncaţi, am făcut sarmale în frunză de vie şi plăcinte la cuptor, ne ademeneşte ea. Degeaba protestează mama, ea este în inferioritate, iar bunica suverană pe situaţie deja aranjează masa.

Îi privesc degetele groase cu noduri, dosul palmelor cu vene groase ca nişte râme străvezii, mâinile care au crescut şi legănat zece copii şi care harnice aliniază ca la armată tacâmurile pe masă peste care a pus o albitură de in Parcă, în palmele muncite şi în degetele nervoase îi freamătă întreaga viaţă. Dintr-o oală mare de lut ce încă mai forfoteşte alene pe jarul orbitor al cuptorului bunica ne pune sarmalele, iar de sub un ştergar de bumbac pâine caldă şi plăcinte aşijderea. În lumina lămpii de petrol aprinse chiar atunci zăresc aburii molateci cum se încolăcesc la gura cuptorului şi se răspândesc în văzduh. O aromă divină de pită coaptă chiar de trezit sfinţii ne învăluie pe toţi şi ne dilată nările. Este tare bună mâncare făcută de bunica, mâncarea aceasta are ceva din smerenia, gesturile şi dulceaţa vorbelor acesteia. Apoi bunicul îşi intră şi el în rol şi coboară în pivniţă de unde se întoarce cu o ulcică de vin roşu. Într-o ceaşcă de lut îmi pune şi mie de un deget. Încerc să beau, dar gustul acrişor mă pişcă de limbă şi nu mă încântă. Vinul îl dau cu palma la o parte şi beau o cană cu apă de izvor.

Bunica ne pregăteşte patul de culcare în camera de curat. Ei, bunicii, îşi fac culcuşul chiar pe prispa lată unde au un mindir căptuşit cu paie din recolta acestei veri şi se acoperă cu ţoale de lână deoarece spre zori se lasă răcoare. Mă încăpăţânez să nu dorm în casă şi-i spun mamei că vreau afară cu bunicii. Îmi place mult să rămân

în natură, să aud somnul mirific al pământului. Mama îmi face hatârul şi acceptă. Mă cuibăresc la sânul mamei, iar bunicii se întind încetişor la capetele noastre. Sunt atât de aproape încât le simt căldura trupurilor şi mă înfioară respiraţiile lor obosite. Privesc buimăcit de mirare plapuma albastru-marin a cerului. Nenumăraţi aştri, luna, stele sau luceferi îmi fac prieteneşte cu ochiul. Sub talpa prispei, un greiere neobosit ţârâie ca un ceasornic bine reglat, cântându-şi parcă singurătatea.

— Marie, am uitat să-ţi spun că alaltăieri a trecut pe la noi Petrică, nepotul, şi tare neam bucurat că l-am văzut!!

— Nu ne-am întâlnit demult, spune mama şi în voce i se ghiceşte regretul. Ce-i mai face familia?

— Bine, bine, fata mea, o aud pe bunica şi parcă deodată, glasul ei a devenit uscat, uşor tremurător şi o durere ascunsă o gâtuie.

Tăcem şi ascultăm sunetele satului, şoaptele nopţii, iar apoi un somn profund ne ia în braţe pe toţi.

Nu am întrebat-o pe mama cine este Petrică, fiindcă nu mai auzisem niciodată de el.

Dar să nu credeţi că Petrică fiindu-mi verişor este de aceeaşi vârstă cu mine sau de vârstă mai apropiată. Nu! Nu! Categoric nu!

Despre Petrică am aflat veşti mult mai târziu. Pe scurt el este primul nepot al bunicilor mei, de aceeaşi vârstă cu mama, iar ei doi au copilărit împreună. Tot atunci am aflat că Petrică a rămas orfan de tată de la o vârstă foarte fragedă. Istoria tatălui său şi implicit a unchiului meu mi-a povestit-o cu mare har, mama târziu când am început să înţeleg fapte, evenimente istorice, crâmpeie existenţiale, într-un cuvânt, când am început să descâlcesc această minune continuă care este viaţa.

Bunicul meu, Gheorghe Calancea, născut pe la 1890 a participat la operaţiunile militare în primul război

mondial, luptând cu eroism în bătălia de la Mărăşeşti din vara anului 1917. Pe la 1912 s-a născut primul fiu al soţilor Gheorghe şi Ileana Calancea căruia i-au pus numele bunicului, dar ei părinţii îl dezmierdau Ghiţă. Mama îmi povestea că atunci când ea l-a cunoscut, Ghiţă era deja bărbat în toată legea, un flăcău înalt, drept ca bradul, frumos, cu un talent aproape ieşit din comun în a cânta la vioară. Ghiţă s-a căsătorit cu Ileana, o fată frumoasă dintr-un sat vecin, iar rodul dragostei lor aproape adolescentine, a fost Petrică născut în acelaşi an, 1934 cu mama mea. În vara anului 1941, când a început războiul, iar generalul Ion Antonescu, conducătorul statului român, a rostit memorabilul ordin „Ostaşi, vă ordon, treceţi Prutul!” Ghiţă la lancea, ca de altfel mulţi alţi români, a fost mobilizat şi a plecat pe front. O perioadă el a corespondat cu familia, însă după un timp de la el nu s-a mai primit nicio veste. Parcă îl înghiţise pământul. Familia l-a aşteptat să vină şapte-opt ani după terminarea oficială a războiului, nutrind mereu speranţa în ajungerea sa acasă, la cei dragi, încrederea lor era vie întrucât pe ici pe colo, în satul natal sau în alte localităţi mai apropiate sau mai îndepărtate încă se mai întorceau militari din lagăre chiar după perioade aşa de lungi. Bunicul şi fraţii au întrebat în stânga şi în dreapta, din om în om sau la comandamentele militare însă, peste tot au întâlnit ridicări din umeri şi răspunsuri evazive sau negative. Nimeni nu ştia nimic de soarta lui Gheorghe Calancea. Odată cu trecerea timpului speranţele în reîntoarcerea sa ori aflarea veştii despre existenţa lui se năruiau una câte una asemenea unor castele de nisip nimicite de forţa valurilor.

Dar iată că într-o noapte bunica a avut un vis. Se confirmă astfel legătura energetică, telepatică chiar miraculoasă dintre mamă şi copil, legătură care se formează în timpul zămislirii în acelaşi corp a unei vieţi. Secvenţa din vis era aşa: Se făcea o vreme urâtă, de toamnă târzie, cu ceaţă lăptoasă şi rece, chiar cu burniţă şi

vânt tăios. Bunica se nimeri din senin într-un loc străin ce aducea cu o tabără militară, cu arme întregi sau dezmembrate, cu pământ răscolit de obuze, cu care de luptă, tunuri sau căruţe cu răniţi sau morţi. În acest vaier al durerii şi al împărăţiei lui Hades se auzeau glasuri de oameni care scânceau, înjurau sau implorau ajutorul divinităţii sau a sanitarului militar, a camaradului care nu era aşa de grav rănit şi ar mai fi putut salva o altă viaţă de lângă el. Auzul bunicii a distins nişte şoapte mai îndepărtate. Mai întâi stinse ca o părere, apoi murmurul s-a transformat în sunete articulate; „Mamă, mamă sunt aici”. Ea, măicuţa a început să spere şi în acelaşi timp să strige cu inima stinsă de durere. „Ghiţă, mamă, unde eşti?”

Gemete şi ţipete de durere în jur, rugăciuni şi răcnete, vântul care şuiera amarnic şi în rest… nimic. După un timp, glasul fiului său a chemat-o din nou: „Mamă, mamă sunt aici”. Iar ea îl căuta zadarnic, îl căuta prin zloata aceea rece cu mâinile tremurânde de emoţie şi nerăbdare, furioasă că nu-l găseşte. Arunca, disperată pături, foi de cort sau mantale şi vestoane, ce acopereau de frig trupuri ciuntite, unele desfigurate complet ce se zbăteau în ghearele morţii, altele reci, cu mâinile îngheţate pe patul armelor.

„Mamă sunt aici” a răsărit ca o lumină, glasul fiului iubit. Şi aproape de ea într-o căruţă pe un braţ de paie ude sta lungit cu faţa spre cer Ghiţă al ei. În locul găvanelor ochilor îi crescuse paie şi pleavă. „Doamne, Doamne băiatul meu, ce-ai păţit tu?” a spus ea înfiorată de spaimă la vederea acestei monstruozităţi. A încercat cu o batistă să-i cureţe ochii altă dată frumoşi, plini de viaţă, dar el nu a lăsat-o.

„Mamă să nu mă mai aşteptaţi că eu nu mai vin” a spus el cu multă părere de rău. Şi deodată s-a răsucit brusc cu spatele la ea şi a dispărut ca un fum, iar bunica a sărit drept în picioare, leoarcă de sudoare cu tâmplele înfierbântate şi inima zvâcnind ca o vrăbiuţă prinsă în

căuşul palmelor. A urlat de durere şi toţi ai casei s-au trezit speriaţi. Plângând, le-a povestit visul şi din acel moment pe Ghiţă l-au trecut în rândul morţilor „făcându-i toate cele creştineşti”.

Cu adevărat Ghiţă Calancea nu s-a mai întors niciodată în familie, în satul natal sau pe scurt în viaţa aceasta.

Iată că în anul de graţie 2016 după un amar de ani de la acel vis al bunicii mele am avut uriaşa surpriză să-l regăsesc în paginile cărţii „Omagiu eroilor judeţului Vaslui”, publicată la editura Sfera Bârlad, pe unchiul meu Gheorghe Calancea în rândul eroilor căzuţi la datorie în al doilea război mondial.

Mulţumesc din suflet inimosului şi competentului istoric militar col. (rtg.) Constantin Chiper, iubitor de ţară, care a adus la lumină pagini memorabile de istorie adevărată ale neamului românesc.

Întâmplă adesea, până şi-n lumea umbrelor. Chiar dacă Sergiu îşi imagina că Maria cea adevărată, dacă-ar fi ştiut de toate acestea, ar fi zis, cu faţa întoarsă pe umăr: „Îi interzic categoric umbrei tale să se îndrăgostească de umbra mea!”

Pe urmă, venise octombrie cu avalanşele sale învălmăşite-ale umbrelor, iar umbra violacee-a Mariei se scufundase, parcă, îngrozită-n pereţi. De aceea, umbra lui Sergiu se-aventura zi de zi, înspre Turnul de la fântână, înfruntând haosul în ruină-al norilor şi rugându-se cu ochii la ceasul de sus, ca acesta să oprească, o clipă măcar, dezordinea infinită a timpului.

Ultima dată când a ajuns acolo, lui Sergiu i s-a părut că a venit iarna, pentru că marea respira bolnav, foarte aproape, dincolo de broderia ghimpată a salcâmilor, iar sarea ei, strecurată în vântul de nord se-aşezase pe lucruri ca o promoroacă de-argint. Astfel, umbra neverosimilă a Mariei se-arătase din nou, pe zid, ca o fotografie

nedevelopată. „Nici nu ştiu, a spus umbra lui Sergiu, cu o palmă de ceaţă peste ochii de ceaţă, nici acum nu ştiu dacă la eterica sa ivire de-a doua, umbra îndelung aşteptată a Mariei era îmbrăcată-n mireasă sau într-un voal funerar! Ştiu doar că-am văzut o plutire de eşarfe roz-sidefii şi că-am simţit o mireasmă estivală de iasomie nocturnă. Pentru că ziua se amestecase cu noaptea, iar anotimpurile cunoscute de noi erau toate deodată… „Cea mai imposibilă definiţie a unui sentiment confuz-inefabil”, a spus Sergiu, adulmecând înspre umbra de pe zid a Mariei, care-aştepta încă un pas înainte, ca şi cum ar fi avut ceva de spus…

2.

Octombrie fiind anotimpul umbrelor, zilnic, era mare învălmăşeală de umbre pe treptele cu mozaic şi cu porumbei ale

NELU STANCIU

Umbrele iubirii noastre

J’ai vu l’ombre d’un cocher qui avec l’ombre d’une brosse frottait l’ombre d’une carosse Dostoievski

1.

Spre amiază, de îndată ce soarele a trecut de frontonul înalt al Catedralei, cea mai mare parte dintre umbrele celorlalţi sau şi coborât de-a valma în stradă, ca să-şi murmure veştile, poveştile, tainele; oferindu-i astfel umbrei lui Sergiu răgazul ca să-şi înceapă încă o dată şovăielnicul ei pelerinaj zilnic, dinspre zidul Casei cu Flori, înspre umbra albă a Mariei pe care spera s-o regăsească întreagă pe peretele cu dantele din sare volatilă, de sub Turnul cu Ceas. „Deoarece pentru noi, umbrele, spunea umbra lui Sergiu, totul depinde de capriciile luminii şi de toanele imprevizibile ale anotimpului. Dar, Doamne, tare-aş fi vrut să fiu om!” „O să-ţi treacă, când o să mă cunoşti mai bine pe mine!”, zicea Sergiu, râzând amar.

În piaţa Turnului cu Ceas, era o Fontana rotundă, cu sirene din bronz, în care oamenii aruncau vreo monedă

lustruită ca gheaţa, ca să se mai întoarcă vreodată pe-acolo, pe sub salcâmii cuminţi de la marginea mării.

Sergiu, de exemplu, aruncase, rând pe rând, pe-acolo, o groază de bani.

Pe vremea aceea, Sergiu o iubea sincer şi frumos pe Maria, dar Maria plecase apoi din oraş, aşa cum se întâmplă mereu printre oamenii care n-au îndeajuns de multe monede, ca să arunce-n fântânile magice ale lumii adevărate.

Maria plecase ofilită de jale, dar umbra ei albastră rămăsese acolo, pe zid, iar umbra lui Sergiu se îndrăgostise nebuneşte de umbra Mariei, de la prima vedere, aşa cum se

Fântânii din piaţă. Atât de multe, încât nici nu ştiu cum reuşea fiecare să se regăsească şi să se smulgă pe sine dintre tentaculele clocotitoare ale celorlalte

De aceea, umbra lui Sergiu şi umbra Mariei au trebuit să aştepte o duminică mai cuminte de la sfârşitul lunii, când un buchet de raze s-a strecurat printre norii de plumb volatil, ca să se desfacă-n toate culorile irizate-ale spectrului, în apa platinată a Fântânii.

Abia atunci umbra Mariei a îndrăznit să se desprindă de pe peretele ei, de sub Turnul cu Ceas şi să coboare palid, şovăielnic în piaţă, ca să se-aşeze lângă umbra lui Sergiu, pe balustrada din lespezi vinete, a Fântânii: „Aici, lângă tine, e bine, e cald şi lumea pare un ghem de culori!”, aşa ar fi şoptit, se pare, umbra Mariei, prin foşnetul cuminte al apei şi prin legănarea înceată a salcâmilor negri. Un sunet sfios de flaut sau de corn englezesc venea de pe mare, plutind peste valuri, iar umbra sidefie a palmei sale din stânga s-a aşezat ca o aripă mică pe umărul din stânga, al umbrei lui Sergiu, în vreme ce umbrele umbrelor lor, legănate în apa mierie-a fântânii, păreau languros îmbrăţişate prin somn.

Atunci, Sergiu i-a scris Mariei, pe adresa bănuită a

bunicii ei de la Enisala: „Am impresia că până şi umbra umbrei mele s-a îndrăgostit de umbra umbrei tale”. Iar răspunsul a venit previzibil: „Sunt revoltată de faptul că umbra umbrei tale a îndrăznit să se îndrăgostească de umbra umbrei mele. Dar tot te-aş ruga să mă ţii la curent cu evoluţia acestei umbre de dragoste”.

„Cu toate că noi n-avem niciun viitor, a spus într-o zi umbra lui Sergiu, pentru că noi suntem doar nişte întunecimi trecătoare”. „Da, a surâs umbra Mariei, dar întunecimile astea sunt tot nişte efecte-ale luminii. Ceea ce înseamnă că, la început, noi am fost tot lumină, în fond”.

3.

Ziua, nu se petrecea nimic deosebit pentru umbra de pe zid a Mariei, deoarece se vânturau şi se întretăiau prea multe umbre prin piaţă, ca să nu mai vorbim de marea apropiată şi de mulţimea ei de umbre îndelung legănate dincolo de sabia de nisip a ţărmului. Chiar dacă cel mai cinstit ar fi să spun că nici nu ştiu dacă umbra Mariei trăia într-un timp ca al nostru, din moment ce orologiul de pe turnul său fără vârstă se întorsese de mult, cu faţa la zid. Mai ales că prietenul meu, Pictorul de peisaje marine mi-a spus într-o zi, când l-am întrebat de ce nu-şi datează tablourile: Culorile şi făpturile mele nu sunt din timpul şi lumea aceasta şi nici nu cred că-ar avea nevoie de mine, ca să fie aici şi ca să dea mărturie.

Astfel, într-o noapte cuminte, spre dimineaţă, probabil, umbra Mariei a auzit un scrâşnet de cretă alunecată pe zid şi respiraţia grea a graficianului care se străduia să-şi desăvârşească desenul început sub zodiile nefaste ale constelaţiei Drago. Dar abia după ce primul semicerc al soarelui s-a arătat întreg pe dunga fragilă dintre mare şi cer, umbra Mariei a descoperit desenul naiv de pe peretele turnului, la o singură lungime de braţ în stânga sa; o arătare din linii de cretă: două în cruce, cu câte trei rămurele în vârfuri, închipuind palmele şi două în

V răsturnat, pe gheare răsfirate de găină, care trebuie să fi reprezentat picioarele… Abia mai târziu, se pare, venise un alt pictor amator, care haşurase-n albastru partea de sus a acelui unghi deschis, sugerând un fel de fustiţă adolescentină, destul de decentă, dacă n-ar fi fost ostentativ de decentă. Ceea ce îl inspirase, probabil, pe un alt desenator de-ăsta grăbit şi dedulcit la ispite, care stilizase-n trecere două apetisante mere dolofane şi roz, chiar înspre unghiurile de sub liniile braţelor, deturnând radical impersonalitatea candidă şi aproape asexuată a începuturilor. Tot astfel, şi capul fusese, la început, doar o elipsă continuă, conturată simetric dintr-o singură tuşă spontană, de grafician experimentat, dar mai apoi, în cunoştinţă de cauză, pesemne, venise şi coloristul acela nostalgic, care îi tăiase fruntea cu semiluna unui breton auriu, sub care răsucise doi ochi albaştri şi miraţi, sfârşind prin a-i îmbrăca obrajii în aurora blondă a pletelor. Şi tot el, unul de-ai noştri, se pare, scrisese cu litere roşii, într-un fel de lună roşie care levita transparent deasupra desenului: **MONA ZUZA**.

Şi astfel umbra Mariei a devenit colegă de perete cu Mona Zuza, pe care o cunoştea într-un fel, pentru că panaram-asta făcuse mii de poze pe cercul de piatră-al fântânii, râzând până dincolo de măsele, răsturnată pe braţe şi cu picioarele deschise sub fusta de-o palmă, de parcă ea era fotograful. Alteori, se poza din profil, cu spatele arcuit şi cu sânii gata să-i explodeze sub bluză, ca şi cum ar fi vrut să se vândă cât mai urgent şi cât mai profitabil posibil. De altfel, pe tricourile ei preferate, scria explicit **VOULEZ VOUS** sau **TAKE ME NOW**, ceea ce făcea să roşească până şi vrăbiile.

Odată, prin mai, îl pândise pe Sergiu, la întoarcerea acasă şi-l rugase să-i facă o poză luând imediat una dintre poziţiile ei, larg desfăcute spre lume. Iar Maria surprinsese din întâmplare instantaneul acesta şi dispăruse pur şi simplu din peisaj, refuzând orice explicaţie. Dar umbra ei,

iată, a rămas tremurândă pe centura de cărămidă a turnului.

4.

Pe Maria am întâlnit-o prima oară în apele de-argint vechi ale unei oglinzi exilate de mult, la capătul unui coridor melancolic, dintr-un muzeu de artă, pe care, în vremea aceea, nu-l mai vizita aproape nimeni. Era într-o zi de vară fierbinte şi orbitoare când, rătăcind pe strada Varga, am zărit uşa larg deschisă a muzeului de artă şi umbra cuminte de-acolo, care mă ispitea înăuntru ca promisiunea unei îmbrăţişări. Vizitasem odinioară muzeul acela, cu clasa, în prelungirea unei ore de dirigenţie – memorabilă, iată. Căci ţineam minte încă chipurile de copii ale lui Tonitza, încadrate-n rame subţiri, pe coloanele de susţinerea ale primului etaj unde cu sfială neîntâmpinaseră acei îngeri-păpuşi, numai ochi şi culoare. Dar acum, acolo, sus, la etaj, se afla un singur vizitator, o domnişorică neverosimilă, îmbrăcată într-un fel de chimono volatil, de prinţesă japoneză. Pe ea n-o întâlnisem încă, dar îi vedeam profilul uimitor, reflectat în oglinda din capătul corido. rului. Un cap roz, de copil, şi un gât arcuit de lebădă, plutind solitar în apele translucide ale oglinzii. Îmi plăcea faptul că nu se ştia privită şi modul cum îşi alinta, năsucul cu palma deschisă ca o petală. M-am lipit totuşi instinctiv de perete, când chipul ei s-a arătat întreg în oglindă, cu ochi de un negru intens, dar puţin oblici şi somnoroşi, parcă. Bănuiam, cred, că, în conformitate cu legile reflexiei, dacă eu o vedeam pe ea, era foarte posibil ca şi ea să mă vadă pe mine, ceea ce nu-mi prea convenea, din convingerea că o fată care nu se ştie privită, este de o mie de ori mai frumoasă. Adevărul e că, în semiobscuritatea mută a coridorului, chipul ei decupat în oglinda cu ramă de lemn părea el însuşi un tablou vechi, realizat prin tehnica unei imposibile acuarele-sfumato, aşezată acolo, ca să te întâmpine din orice parte ai fi venit.

De aceea, ceva mai târziu, înspre toamnă, când

Sergiu a zărit-o pe fata din oglindă pe o bancă din faţa liceului Euxin, s-a aşezat lângă ea şi i-a spus murmurat: „Cred că te-am mai văzut pe undeva, printr-un tablou cu o lebădă tristă care plutea tot singură – aşa, printr-o oglindă cutremurată de umbre!” „Asta-i cea mai disperată formulă de agăţat pe care-am auzit-o vreodată”, a râs ea prin feregeaua despletită a părului.

Pe urmă s-au întâlnit în fiecare zi, ca din întâmplare, în piaţa de sub Turnul cu Ceas, până în ziua în care Mona cu blugii ei decupaţi şi cu tricoul ei sângeriu îl ispitise cu aparatul ei High Spy, de ultimă generaţie. Astfel încât, profitând de ultima vacanţă de vară care tocmai începea, Maria plecase la bunicii săi de la Enisala, ca să evite o discuţie jenantă şi imposibilă.

5.

Camera ascunsă-n spatele ceasului cel mare din Turn era un fel de albă chilie mănăstirească cu contraforturi medievale şi cu arcade blând arcuite de la un perete la celălalt, adăpostind în nişa ovoidală din mijloc un pat mai alb şi mai moale decât o palmă de înger, unde Maria dormea aproape tot timpul, murmurând şi visând. Se-auzeau doar roţile şi arcurile ceasului vibrând încordate-n pereţi şi picătura de cristal sonor a timpului trecând: tic-tac, ding-dong… pentru că ceasul acela, după cum bine veţi fi înţeles deja, măsura ostenit şi astmatic numai timpul de-afară, cunoscându-şi el mult prea bine propriul timp.

De-aceea, într-o zi fără nume, când Maria – a visat că a ieşit înfiorată prin uşa oglindă, desenată pe zid, coborând în golful pustiu, printre salcâmii încremeniţi în apus, ea a trecut pe lângă fântână uşor aplecată pe-un umăr, ca o elevă nostalgică, venită să-şi arunce moneda în apa miraculoasă de-acolo şi-a ajuns pe plajă ca o doamnă-n vacanţă, cu palma stângă tandru făcută cuib peste palma unei fetiţe care-o urma neatent, împletindu-şi paşii în dans şi-n descântec murmurat pentru sine… în vreme ce, de pe

banca dintre salcâmi, o bătrână înrourată şi încovoiată de nostalgii târzii se străduia să-i desluşească silueta de var, prin ceaţa risipită a melancoliei... somnolent uimită, probabil, că umbra sa coborâse plutind de pe peretele Turnului, ca să privegheze ea însăşi plaja pustie şi propriile sale palme de umbre lila, tandru uitate pe umerii doamnei bătrâne, din vis.

6.

Cu timpul, umbra Mariei nu mai putea, decât foarte greu, să facă diferenţa dintre trecătorii prin piaţă şi umbrele lor de pe ziduri, dar ea putea să distingă şi să deosebească din ce în ce mai bine urmele infinite pe care marea le lăsa dimineaţa pe plajă: scrisori închise-n sticle verzi, ideograme, cuneiforme, milioanele sfere de sticlă-afumată, alfabete cifrate sau numai linii frânte la-întâmplare ca liniile destinului de pe palmele noastre, ca să nu mai vorbim de broderiile înstelate-ale scoicilor.

„Lumea-i plină de semne, indiferent dacă noi le înţelegem sau nu, pentru că, orişicum nu s-a născut încă omul care să fi citit tot ce s-a scris în toate formele posibile, undeva, pe pământ sau în marea Carte din ceruri. Iar eu cred că, dacă-am fi înţeles, de la bun început, că trăim într-o vraişte fluctuantă şi perversă, atunci nici n-ar mai trebui să căutăm semnificaţiile semnelor. Uite, cel mai mic albatros din ceaţa aceea de albatroşi flămânzi s-a coborât ca o săgeată a destinului şi-a înhăţat cel mai mic peştişor din galaxi-aceea de peşti, risipită pe valuri. De ce? Adică, de ce tocmai acela, pe-acela şi tocmai acum?”

Umbra Mariei şoptea ventriloc fiecare cuvânt, ca şi cum ar fi vorbit singură: Nimeni, de pildă, n-ar fi reuşit să pătrundă secretele hieroglifelor, dacă un soldat ameţit nu s-ar fi împiedicat într-o zi de piatra de la Rosetta. Astfel cum, cu puţin noroc şi citit de la stânga la dreapta, enunţul acela abandonat de valuri pe plaja de astăzi (palimpsestul acela, mă rog), format din buchete de alge ciufulite, scoici

fără casă, pietricele şi urmele pescăruşilor) chiar pare să însemne ceva.

„Dar adevărul adevărat este că eu chiar am văzut cum, citit dinspre nord, acolo chiar scrie sibilinic, dar descifrabil în cele din urmă: **MY LIFE IS** A **TEXT ÎN PROGRESS**, după cum a silabisit triumfător umbra Mariei – cel mai potrivit titlu al acestei poveşti, după cum mi se pare acum.

— Ce plan? Ce iese?

Dar lecţia a fost lungă.

Ea a fost încărcată de amănunte, de expuneri şi detalii, de analiza şi descrierea viitoarelor acţiuni, proiectate cu talent rar de o profesoară metodică.

Rămas iniţial cu gura căscată, cu singurul lui ochi întreg sclipindu-i misterios, Gelu Mazilu a recunoscut treptat în soţia sa, până atunci pentru el o oarecare secretară la nişte hoţi şi pungaşi din naştere, un pedagog desăvârşit. Vorbele ei precise nu-i intrau doar în cap, în intelectul lui odihnit, care aştepta bobârnacul primului impuls. Ele-i curgeau direct în sângele lui roşu-închis, aproape brun, învolburându-l ca pe un must în fierbere; ele se strecurau, într-o adevărată operaţiune de cucerire, în toate ţesuturile lui şi-n toată carnea lui ce ardeau de o dorinţă nedesluşită. Recunoştea încântat: femeia brunetă, micuţă, aprigă şi cu ochii scăpărători, din faţa lui, cea care vorbea clar şi definitiv, devenise stăpâna lui! O căutase de mult, obosise chiar să o aştepte, şi iată, ea era la un pas de el, era chiar în culcuşul lui de noapte, ca şi în cuibul lui de zi. A fost fericit să i se supună, deoarece ştia că scopul cerut şi fixat de ea, în ce-l priveşte, putea fi uşor de atins, îi era la îndemână, putea să jure că fusese născut pentru asta. Însă odată cu finalul misiunii sale, aflată sub parafa unui contract nevăzut pentru lumea comună, în canale secrete, pe care numai el era în stare să le posede, voinţa lui uriaşă, ţinută sub obroc, va exploda sclipitor peste

istoria cea mare, iar el va inspecta ca un cuceritor respectat această lume bicisnică.

Conform proiecţiei făcută de Antonia în câteva nopţi succesive, în care mădularul lui Gelu, de multe ori mort până atunci, fusese trezit ca prin farmec, se învârtoşase spre surprinderea şi mândria lui – era vremea să pornească împreună pe drumul greu al metamorfozei. Îi unea, cu o forţă demonică, un secret care făcea din ei o singură

NICOLAE STAN

PACTUL

— Am un plan! Ascultă bine! i-a spus ea lui Gelu Mazilu pe un ton neutru, după una din partidele de amor mecanice, practice, la care ea adusese relaţia lor.

Da, ştia bine, chiar amărâtu-ăla de soţ al ei era omul căutat! lată omul! Pentru că el, gândise cu precizie Antonia, nu era doar semnatarul contractului marital, care-i strânsese sub acelaşi acoperiş, în uimirea generală. Era prea puţin, intuise ea încă de atunci. Ar fi fost bizareria întruchipată.

Cu el, era sigură de la început, putea încheia oricând, fără sume, un alt contract, invizibil pentru ceilalţi, dar mai straşnic şi mai durabil decât toate formalităţile notariale. Căci el, umilul şi neisprăvitul ei bărbat – ghicise ea – avea în felul lui cel mai intim de a fi, pe care viitoarea soţie îl explorase bine, o predispoziţie în a servi, în a satisface cu duritate şi exactitate cererea cuiva, recunoscut ca superior, în a răsturna, la cerere, starea de fapt a lucrurilor, modul în care ele se află la un moment dat. Toată această înclinaţie rară, întâlnită numai la instrumentul care nu vrea să fie mai mult decât atât, avea nevoie pentru a se declanşa de plata unui preţ pe măsură. Iar fosta ta amoreză era dispusă să-l plătească. Pentru unii, răsplata era derizorie, inferioară, însă pentru el însemna totul, era dorită ca aerul, şi ea consta în faptul simplu de a

stăpâni peste lucruri de orice fel, de oriunde, de preferat cât mai amplu desfăşurate, măcar o dată, măcar o clipă. O clipă doar să ordone celorlalţi, era de-ajuns pentru el! O clipită, numai, în care ei să-l urmeze ca oile, să-l aplaude, să-l aduleze, chiar de-ar fi fost doar de formă.

Asta şi dorise Antonia, pe cineva care să se expună, să fie aşa-zis prim-solistul scenei, în vreme ce ea, situată-n umbră, unde se simţea în largul ei, să-şi pună-n aplicare planurile aspre, dar cu rezultate dulci, ale revanşei.

persoană, de zeci de ori mai capabilă faţă de fiecare luat separat, îi făcea învingători, capabili să-şi impună propria lege, să cucerească teritorii inaccesibile pentru cei

— Mai întâi, educaţia! hotărâse irevocabil Antonia. Este ca temelia unei case. Totul se înalţă pe stabilitatea ei.

Ordonată şi inspirată, ea a decis facultatea care trebuie să fie urmată de tovarăşul ei de drum. Dreptul. Şi asta, din două motive, spusese. O dată, pentru că, prin intermediul diplomei, puteau să-şi facă un viitor financiar strict privat – se gândise deja la un fel de fundaţie, pe care însă nu şi-o reprezenta concret, atunci –, un refugiu salvator faţă de miile de braţe ale statului care-i urmăreau, fără îndoială. Şi apoi, pentru că deja funcţiona în oraş – nu ca în cazul ei care trebuia să meargă periodic la Bucureşti, să tragă fel de fel de sfori pe la profesori aseişti, pe care totuşi reuşea de fiecare dată să-i convingă şi să-i satisfacă –, deci chiar sub nasul lor, o filială a unei facultăţi de drept cu sediul central în Bucureşti. Aceasta făcea parte dintr-o universitate complexă, cu specializări trebuincioase oricărui român, care creştea şi se lăţea-n toată România, ca un făt-frumos în sfârşit poposit în sânul poporului. Mai mult, examenele acestei facultăţi erau cu desăvârşire democratice. Ele constau dintr-o grilă pe care cursantul, cum va fi şi Gelu, o putea completa liniştit acasă, pentru ca apoi, după ce o verifica bine, să o trimită şefului local al cursurilor – la ei, un profesoraş şters, cu mici abateri

disciplinare, despre care altminteri ştiau o mulţime de bazaconii, la nevoie –, în deplină coerenţă şi în totală deschidere.

Planul analitic al Antoniei se întindea pe şase ani. În anul al şaselea, însă, totul ar fi trebuit să fi fost terminat, timpul rămas, de un an, fiind unul de tranziţie, despre care încă nu oferise amănunte.

Primul an al proiectului, odată cu înscrierea la facultate, cuprindea procesul anevoios de obişnuire a proaspătului cursant, Gelu, cu noul lui traseu educaţional. De felul lui, directorul Centrului de Valorificare a

Tradiţiei Populare avea o fire dezordonată, nesupusă niciunei reguli, impulsivă. Conorăşenii lui îl tratau ca pe un om de prisos, ca pe un scamator de bâlci, pe care era bine să-l ocoleşti, dacă ţineai la blazonul tău social. Ei bine, venise timpul, îi poruncise Antonia pe un ton egal, calm dar grav, privindu-l sfredelitor, să-şi controleze reacţiile barbare, să încerce să le urce în cap, în minte, unde doar să le gândească rece, şi nu să le trăiască, asemenea oricărui mameluc. Baza metamorfozei, spunea clar, era fără îndoială creierul. Acolo se cuvenea să fie ascunse, ca într-un seif de preţ, cele mai intime ţeluri, dar şi cele mai spontane gesturi. Orice acţiune, orice mişcare sau atitudine cu bătaie lungă, era obligatoriu să fie puse-n viaţă doar la un moment dat, după o procesare prealabilă, la momentul prielnic, adică, şi nu oricum, şi oricând.

— Devălmăşia este o etapă pe care o vei lăsa în urmă cu totul. Organizarea şi autocontrolul vor fi doicile celei de-a doua ta naşteri…

Uşor de spus, greu de făcut, gândise Gelu Mazilu, îngrijorat, ba chiar puţin îngrozit.

Era o schimbare de umoare grea, profundă, preciza Antonia, bătând cu pumnul ei aprig în masă, fără prea mult zgomot, doar demonstrativ. Era o schimbare bazată pe studiu. Nu, nu-i cerea să stea toată ziua cu nasu-n cărţi –

nu era atât de utopică, doar! –, însă-i cerea să facă în asemenea fel încât oamenii care-l înconjurau să observe că el luase drumul cărţilor, al învăţăturii. Nu avea importanţă cât şi ce anume învăţa (din partea ei putea, la limită, să nu înveţe nimic!) sau ce note lua – deşi, îşi domolea ea glasul, sigură pe sine, era de-a dreptul imposibil să fi luat note mici, în urbea lor! –, importantă era respectarea unei reguli, aceea de a da o faţadă culturală luminoasă chipului prea natural al lui Gelu Mazilu. Altminteri, un defavorizat social de-a dreptul, un inform fizic năpăstuit, scâldat la naştere în mii de ape năclăite, sulfuroase, drept pentru care nimeni nu dădea pe el vreo para chioară, nimeni nu făcea efortul minim să-l ţină în al doilea şi în al treilea an, apoi, de la păşirea metodică pe calea cea nouă, fusese rândul ţinutei generale, al hainelor de firmă, al asortării şi al look-ului, cum se numea operaţiunea în minunata lume în care erau pe punctul să intre.

Mai întâi, umbletul soţului ei, simpla lui păşire pe stradă, analizase Antonia, erau prea şleampăte, prea dezlânate, cu picioarele aruncate când în lateral, când oblic, într-o dezordine vecină cu handicapul. La toate astea, ca şi când n-ar fi fost de ajuns, se adăugau căderea în mers a urmărului stâng, faţă de cel drept, producând o imagine evidentă a netutinţei, dar şi încovoierea umerilor în faţă, sub presiunea unei cocoaşe ce părea definitivă. Asemenea ţinută, explica Antonia rece, imperativ, trăda versatilitate, lipsă de caracter, vagabondaj pierzător. Nimeni n-ar fi fost nebun să sentovărăşească, fie şi pentru mize mici, cu un asemenea specimen lipsit de orice credibilitate. Aşa că urmaseră nenumărate şi intense exerciţii de ridicare a umerilor, a capului, de disciplinare a mişcărilor neregulate ale picioarelor, toate supuse unor controale repetate, săptămâni şi luni, sub comanda severă a stăpânei…

— Toţi şi-ar bate joc de-o arătare căpiată ca tine! etichetase ea situaţia din care era musai ca Gelu să iasă

cât mai curând. Dar pentru asta era nevoie de voinţă, de perseverenţă, ceea ce soţului ei îi lipsise dintotdeauna. Legea lui fusese doar a plăcerii şi a conjuncturii. Se şi întreba deseori, cuprins de mirare, mai ales noaptea, când lângă el dormea în patul matrimonial, cumva separată de el, intangibila, frumoasa şi năprasnica lui soţie: oare ce-o fi fost în capul ei, când acceptase să-l ia de bărbat?!… oare de ce?!… oare plănuise ea, de-atunci, măreaţa strategie?…

Coafura, de asemenea, o nemulţumea stăruitor pe fosta ta amantă, Constantine. Părul sârmos, răscolit în toate părţile şi prăfos al bărbatului ei, lipsit de o culoare clară, îl făcea cu totul nefrecventabil, îi dădea un aer anonim – în care el însă se simţea ca peştele în apă! de milog bun de pus la colţ pe coji de nucă, acolo unde părea că se-nvăţase şi-i era bine!…

Sub ochii atenţi ai proaspetei căpetenii, Gelu Mazilu şi-a însuşit, de voie de nevoie, două soluţii radicale, ambele însoţite obligatoriu de acelaşi ingredient. Una era, vara, aceea a părului tuns scurt, perie. Îngrijit cum se cuvine, el dădea senzaţia sănătoasă de sportiv obişnuit cu performanţa, de om proaspăt, mereu treaz şi gata de acţiune. Cealaltă era pentru anotimpurile reci, când orice om îşi lua măsuri de apărare, iar părul putea fi lăsat să crească, dar era necesar să fie îndreptat spre spate, cu toate onduleurile şi încreţiturile sale supuse ordinii. Oricum, fie că avea imaginea unui sportiv învingător, fie că semăna cu un intelectual chivernisit – cu ochelarii fumurii ascunzându-i singurul ochi, fireşte! –, părul lui Gelu trebuia, în regim de urgenţă, să prindă culoare, să aibă reflexe vii, fie ele şi întunecate, negre, care să indice prezenţă şi iniţiativă. Briantină fusese soluţia găsită şi impusă de Antonia. Briantină era ingredientul strict necesar, ce urma să fie aplicat cu sfinţenie, fără crâcnire. Ea – i dădea părului, din nuanţele lui cenuşii, nespălat şi şters, o notă de eleganţă construită din voinţă, o caracteristică şocantă, de bună seamă, pentru cei ce-l

cunoşteau. Şi pentru că, deşi încă relativ tânăr, neisprăvitul de director cultural începuse brusc să încărunţească, arătând astfel, pentru tot poporul, că timpul deja-l folosise şi-l aruncase ca pe un obiect de unică folosinţă, porunca a venit cu naturaleţe. Gelu Mazilu îşi va vopsi părul, săptămânal, într-un negru ca pana corbului, tineresc şi încărcat de forţă.

Desigur că un asemenea conglomerat de măsuri, de reguli, dictate cu metodă, fără reţinere, erau greu de suportat şi de respectat. Aşa se face că, mai ales în al doilea an, Antonia a avut momente în care l-a văzut pe stradă total sustras comenzilor, cu cămaşa ieşită din pantaloni, în anumite locuri, abulic şi ghebos, mereu pus pe harţă cu oricine-i ieşea în cale, cu deosebire dacă acela ar fi fost un mic şef pe undeva, în acea zi însă, oricare-ar fi fost ea, seara, până târziu în noapte, urmau corecţia – apostrofări, calificări verbale bolovănoase, lovituri la degetele mâinilor cu o riglă din lemn, colţuroasă –, amendarea, chelfăneala pe care bărbatul dedat nevolniciei le accepta fără o vorbă, hipnotizat de pactul încheiat între ei, menit să le aducă un viitor înalt…

Şi astfel, cu muncă şi chin, zi de zi, lună de lună, elevul a început să se dea pe brazdă, spre mulţumirea profesoarei, s-a obişnuit să nu mai trântească oiştea-n gard, ca de obicei. Încât, pe la începutul anului al treilea părea că devenise alt om: cu pieptul tot timpul înainte, cu umerii retraşi în spate, cu capul sus, cu părul negru-negru, din care briantină nu lipsea niciodată…

Locuitorii liniştitului burg, mai cu seamă cei ce-l cunoşteau ca pe un cal breaz, începuseră să-i acorde o oarecare atenţie, surprinşi de noua înfăţişare a lui Mazilu. Părea că vrea şi el să întren rând cu lumea, îşi spuneau ei, totuşi prudenţi, căci uitau cu greu ieşirile huliganice şi beţiile frecvente cu care-i obişnuise până atunci. Ba, într-un elan generos de împăcare, ca simpli cetăţeni educaţi, mulţi îl salutau cu deferenţă, ceea ce nici nu putea fi vorba

în trecutul apropiat şi înnegurat.

La începutul anului al treilea ale experimentului, Antonia socotise că era cazul să urce metamorfoza la un alt nivel, chiar dacă de data aceea intrau în ecuaţie şi importante resurse financiare, de care trebuia să facă rost pe orice cale. Scopul scuză mijloacele! – vorbă mare, uriaşă, îşi zicea ea.

Ca urmare, înştiinţându-l în treacăt pe Gelu, preocupat de rezervele lui de briantină, dar suficient de apăsat, că în fiecare după-amiază de vineri, cum termina lucrul la primărie, şi apoi tot weekend-ul, până duminica seara, ea va fi în Bucureşti, la profesorul cu care-şi dădea licenţa şi cu care pusese la cale o afacere spornică. Atunci când revenea acasă, încărcată de daruri personale – inele, cercei, lănţişoare, haine şi, în timp, însemnate teancuri de euro –, toată seara de duminică, prelungită în noaptea de luni, dormea neîntoarsă, ca după un efort gigantic.

Grijuliu, Gelu Mazilu nu făcea niciun zgomot, cât de mic, mergea-n vârful picioarelor şi dădea televizorul din sufragerie pe *mut*, pentru orice eventualitate. Bărbatul nu doar că ţinea la femeia lui, asta ar fi fost prea puţin. Dar, recunoscător, îi respecta sacrificiul pentru cauză. Nu merita, drăguţa de ea, nicio vorbuliţă împotrivă sau în doi peri, nicio umbră de protest sau revoltă. Ea era busola care arăta nordul. Ea era chiar nordul. Iar singura reacţie bărbătească faţă de un astfel de sacrificiu complex nu putea fi alta decât supunerea absolută, fără reţineri.

Urmarea muncii neobosite a Antoniei pe lângă profesorul ei salvator, situaţia financiară a familiei Mazilu nu doar că devenise echilibrată, ci era prin multe locuri prosperă. Conturile şi chiar salteaua Antoniei – la care Gelu nu-ndrăznea să umble nici picat cu ceară – erau pline de euro, de lire sterline sau de dolari. Ici şi colo, ea mai plasase şi franci elveţieni, căci le crescuseră cursul într-un ritm ameţitor.

Acela fusese momentul când, mijloacele fiind stabile şi potrivite, scopul urma cu necesitate să fie atins. Trecuseră, sub monitorizarea moderat-entuziastă a neobositei femei, la etapa imediat următoare: purtarea treptată, pentru a nu bate la ochi, pentru a lăsa ca gura hulpavă a lumii să se obişnuiască, a hainelor şi a încălţămintei de firmă. Haine şi încălţăminte personalizate. Deviza era simplă: haina face pe om!

— Fără acest pas, toată munca noastră se duce de râpă! Ştii cât mă spetesc pentru asta! avertizase Antonia în faţa unui ascultător, de data aceea, mult mai receptiv ca în paşii nătângi ai începutului. Cei care dispreţuiesc hainele de firmă sunt nişte proşti. Clar?

— Foarte clar!

— Haina de firmă, se înflăcăra Antonia, este cheia deschiderii tuturor uşilor! Cum o pui pe tine, cum omul de lângă tine te priveşte altfel, mai deschis, mai pregătit să intre-n cercul tău... Cu ce-avem, ne permitem! în faza-n care ne aflăm – destul de înaintaţi în grafic! – trebuie să porţi coduri de firme! Şi să-ţi placă. Clar?

— Foarte clar! O să le port!

— Şi o să-ţi placă! a poruncit rece Antonia.

— Le port şi-mi place! Ştiu sigur! a promis Gelu Mazilu mecanic, cu credinţa absolută în reuşită. Ochiul lui sănătos îi sticlea pe sub geamurile fumurii ale ochelarilor *Ray Ban*!

Şi urmaşe procesul complicat al cunoaşterii puzderiilor de firme, ofta ditectoraşul în secret, şi apoi al purtării hainelor şi a încălţămintei cu necesara prestanţă. Era o muncă dificilă, înzorzonată cu nuanţe, cu lumini şi umbre, şi culori.

Elev silitor şi gospodar, bărbatul Mazilu punea mărfurile, aduse din Bucureşti de femeia Mazilu, pe căprării. Un Gant – cam scumpuţ, dar era musai! –, un Armani sofisticat – şi pantofi! –, un Spriengfield care i se

părea, nu ştia de ce, mai omenesc, un Gucci aristocrat – iarăşi, şi pantofi minunaţi! –, un Hugo Boss ce-i mersese la inimă, dintr-odată – plus pantofi! –, un Calvin Klein destul de inaccesibil celorlalţi, pentru a se opri sufleteşte, fără să-nţeleagă din nou de ce, la costumele şi cămăşile Bigotti, nişte grozăvii…

Însă ataşamentul lui pentru ademenitoarele firmuliţe a presupus ceva osteneală. Pentru că la început nu reuşea să facă deosebirea faţă de ce purtase până atunci. Nu le vedea decât noutatea şi preţul piperat. Nu le sesiza splendoarea, unicitatea. Le găsea la fel ca toate hainele, la fel ca toate încălţările, de la facerea lumii încoace. Atunci, furia Antoniei se dezlănţuia copleşitor, învingându-l şi convingându-l.

— E o poruncă pe care n-o mai repet! ameninţa femeia, cu un şuierat năprasnic, şerpesc. Le înveţi azi! îţi plac toate şi le porţi cu distincţie! Atenţie la mine!

— Îmi plac şi le port!

— Cu distincţie!

— Le port cu distincţie! repeta bărbatul Mazilu, supus. Dar în adâncurile fiinţei sale mult încercate simţea cum creştea şi înflorea o făptură nouă, viguroasă şi drăcoasă, care va şterge de pe faţa pământului tot ce i se va opune neinspirat. Va veni şi timpul lui, negreşit! Şi va fi mai mult decât orice altceva, de oricând.

Intrase în rol, îi plăcea rolul şi-l juca până la contopirea totală cu el…

Totuşi, se mai împiedicase la ceva, anume la asortări. Era muncă grea şi-acolo, nebănuită altă dată.

— Nu trebuie să porţi mai mult de două culori pe tine, altfel eşti o brezaie!

Lui Gelu i se părea nelalocul ei o astfel de regulă.

— Atenţie la mine! Cureaua, cu pantofii. Şosetele, cu pantofii, nu cu pantalonii! Şi fără şosete albe.

Aici zăbovise şi se încurcase Gelu Mazilu o vreme

însemnată, cu toată chelfăneala pe care o primea seara. Lui i se părea mai normal ca şosetele să aibă aceeaşi culoare ca şi pantalonii. Argumenta că aceştia din urmă sunt făcuţi tot din ţesut ca şi nenorocirile de şosete. Nu înţelegea, apoi, de ce şosetele albe erau excluse din combinaţia cu pantofii negri şi pantalonii albi. El argumenta că pantalonii albi se prelungeau firesc în şosetele şi ele albe, cum să fie altfel? în plus, socotea că pârdalnicele de şosete albe erau universale, mergeau la orice, căci albul e alb, e cam universal, aşa-l vedea. De aceea, urmând procedura, podurile palmelor i se umfluseră şi i se înroşiseră îngrijorător, căci femeia-pedagog n-avea milă, n-avea mamă şi n-avea tată când era vorba de menţinerea proiectului în viaţă: mânuia cu dexteritate şi forţă rapidă linia din lemn care cădea năprasnic în palmele bărbatului, atunci când acesta greşea destul de des armonia ţinutei…

Şi efectele metodei nu s-au lăsat prea mult aşteptate. În scurt timp de la aceste accidente de parcurs, pe străzile orăşelului se putea vedea circulând cu regularitate un domn bine, viguros, cu ochelari fumurii cu rame verzi, cu haine parcă făcute pe el, cu încălţăminte domnească. Un bărbat scos ca din cutiei…

Tot în acele zile, săptămâni şi luni de transformări, de renunţări şi schimbări de roluri şi de obiceiuri, în vara celui de-al treilea an al proiectului, Antonia a absolvit facultatea de finanţe. Teza ei de licenţă a fost despre balanţa de plăţi, pe care profesorul ei, Ioan Uşurelu, a notat-o cu un zece dăruit direct din inimă. Şi pentru ca tot şirul de împliniri să capete o temelie şi mai solidă în acea vară, Ioan Uşurelu fusese numit economist-şef la Banca Naţională a României. Se crease o adevărată tradiţie. Un întreg lot de profesori aseişti ocupaseră funcţii însemnate în interiorul **BNR**-ului, ceea ce presupunea, se bucura elita politică şi civică românească, o adevărată garanţie că ţara va merge duduind înainte, sub monitorizarea bravilor

tehnocraţi. De bucurie, Antonia celebrase patru zile în Bucureşti lovitura de graţie dată de Ioan. Îşi luase concediu o săptămână pentru rezolvarea unor treburi personale urgente, îi motivase primarului. Iar când revenise în măruntul orăşel de câmpie, într-o marţi seara, adusese cu ea promisiunea-jurământ, obţinută în plăcere, şi nu în durere, a tutorelui ei ca, după doi-trei ani de zile, când fericita absolventă plănuia să se mute în Bucureşti, cu Mazilu în cârca ei, firește, să ocupe fie un post de conducere în Ministerul Finanţelor, unde Ioan Uşurelu avea foşti colegi şi studenţi aflaţi în poziţii de conducere influente, fie economistă simplă, la început, într-o structură de viitor a Băncii Naţionale. Până atunci, însă, relaţia cu tutorele ei trebuia folosită cu devotament şi cu pasiune, ca şi până atunci.

În acele luni de vară, când culegea primele roade palpabile ale sforţărilor ei fără odihnă, Antonia şi-a spus că opinteala de fasonare a corpului şi a ţinutei lui Gelu, supusul ei tovarăş de apartament, se încheiase. Luase hotărârea într-o după-masă nesperat de răcoroasă a unui iulie măsurat, suportabil. Fixată în vârful scărilor primăriei, spre sfârşitul programului, urmărea visătoare, într-una din stările ei de acest fel rare, plimbarea de seară a orăşenilor pe bulevardul principal, *Vlad Ţepeş*. De acolo, vedea totul ca-n palmă. La un moment dat, atenţia-i fusese trezită instantaneu. Îl vedea aievea. Nu se înşela, era chiar el. Era bărbatul bine, de la depărtare părea chiar bărbatul ideal, îmbrăcat sport, simplu, alb cu negru, cu spatele drept, cu părul tuns perie, uns cât trebuia cu briantină pentru a luci în soarele blând al apusului, cu mers ferm şi lipsit de rigiditate, mai degrabă un mers elastic, cu ochelari fumurii ce-i ascundea misterios faţa bronzată. El trecea agale pe bulevard, calm şi integru, primind salutări din dreapta şi din stânga, cărora omul le răspundea egal, perfect funcţional.

Urmărindu-şi câteva minute creaţia, cocoţată în

vârful scărilor primăriei, femeia minionă acceptase, cu gând limpede şi irevocabil, că sosise clipa să se ocupe de ceea ce se chema *inserţia socială* a lui Gelu Mazilu într-o structură care-i apăruse cu claritate în minte.

— Am aranjat ca peste două săptămâni să fii numit, apoi confirmat prin alegeri, preşedintele Sindicatului Funcţionarilor Publici din judeţ. Şeful actual va ieşi la pensie într-o săptămână. Te vei bate pentru oamenii tăi! Vreau să-ţi aud glasul!

Informaţia îl năucise în primele secunde pe funcţionarul cultural. Dar tot răul spre bine. Urmarea numeroaselor exerciţii de ţinută şi de autocontrol de până atunci, intrase cu uşurinţă în rolul aspirantului legitim la o aşa funcţie onorantă pentru oricine. Şi-a râs puţin în barbă, mulţumit de sine. În definitiv, deşi mâna de fier a Antoniei o simţea pretutindeni, recunoştea smerit, totuşi el era actorul principal al marii piese în care juca! El suportase cu încăpăţânare şi direct toate ostenelile metamorfozei. Cu transpiraţie, nervi şi umilinţe de tot soiul. Dar nu era momentul să-şi dea bucuria pe faţă…

— Rădăcinile educaţiei sunt amare, da, da tocmai pentru ca roadele ei să fie dulci! Să te-nfrupţi din ele, boule… Ţine minte ce-ţi spun şi bagă la cap… îl dăscălise Antonia, în felul ei profesoral, iar vorbele acestea, ale cui or fi fost, poate chiar ale ei, deşi se-ndoia în mare taină, n-avea să le mai uite”. Rădăcinile educaţiei sunt amare…”, îşi reamintea el din când în când, fiind pe-aproape de înţelesul acelor enigmatice sunete, care-i scăpa însă misterios şi lunecos printre sinapsele sale activate, funcţionale, cât se putea.

Şi iată că venise vremea culegerii roadelor coapte, rumene, care se topeau în gură cu dulceaţa lor de neegalat!… în doi ani, care vor trece cât ai bate din palme, îşi va da lucrarea de licenţă în drept! Era sigur că va lua nota maximă. De altfel, toate examenele fuseseră trecute

cu brio, căci colaborarea cu profesoraşul local, aflat pe postul de administrator al filialei, fusese excelentă. După licenţă i se deschidea în faţă o muţime de posibilităţi. Mai ales că până-atunci îşi va face un nume la conducerea sindicaliştilor funcţionari publici dintr-un judeţ întreg! Va avea maşină la scară, secretară, subalterni şi câte altele… Va învăţa repede, din mers – dovedise că era capabil! –, va colabora, desigur, cu structura centrală din Bucureşti. Dar, se oprise el prudent, întâi şi întâi va asculta şi va urma sfatul, poate chiar ordinul femeii lângă care, mulţumea lui Dumnezeu, cum se spune, avusese privilegiul să împartă într-un fel aceeaşi casă, ba chiar acelaşi pat… Iar sfatul-poruncă al sclipitoarei brunete venise cu vorbe apăsate, ca săpate în piatră.

— Vei fi omul care mereu şi mereu va nega! Vei fi omul negaţiei. Vei da de pământ cu cei sus-puşi! Vei spune că simţirea oamenilor este totul, că truda lor este totul, şi nu teoriile şi promisiunile deşarte… Vei repeta cu convingere şi voce ridicată că-ţi vei consacra viaţa lui Dumnezeu, neamului tău de români falnici şi marii familii creştine! Pe această bază sfântă, vei striga, vei promite, vei stârni, vei convinge că-ţi vei da toată energia pentru apărarea drepturilor celor mulţi şi năpăstuiţi…

Femeia se oprise o clipită, să-şi tragă suflarea. Apoi ceruse imperial.

— Repetă esenţialul!

Bărbatul se rodase, se obişnuise. Simţea că-i stăpân pe situaţie.

— Viaţa mea este numai în mâinile lui Dumnezeu, a neamului meu românesc fără seamăn şi a marii familii creştine!

Antonia îl privise fix câteva secunde, mulţumită, ba chiar cu un uşor entuziasm. Şi Gelu Mazilu îşi privise consoarta în linişte, cutezător şi mândru.

Cu toate puseurile lui secrete de independenţă în faţa

tăvălugului de reguli secretate de mintea poate diabolică, poate îngerească, nu se hotărâse, a soţiei şi stăpânei sale, Gelu recunoştea genialitatea noilor ei comenzi.

E simplu, repetase el în gând, traducând în limbajul obişnuit: negarea continuă, adică „jos!”; „Dumnezeu”, adică Cel de Sus, e singurul căruia nu-i strigăm „jos!”; „neamul românesc şi familia creştină”, adică „sus, românii-creştini!”, „cei mulţi”, adică legiunile de oameni una lângă alta, pe care eu le conduc, iar ei mă urmează cu înflăcărare, aşa că dacă eu, în nebunia mea, m-aş arunca în marea cea mare, ei ar sări după mine…

Recunoştea în sinea sa că viaţa lui de până atunci fusese cât se poate de păgână, că-l interesase doar şpriţul şi cearta oarbă cu oricine se nimerea – se putea spune, totuşi, că într-un fel avea ceva experienţă în arta sau ştiinţa negării, cine mai ştie… –, că nu muncise cu adevărat nicio zi în toată viaţa lui, trăgând chiulul cu o înclinaţie ieşită din comun. Dar era încă tânăr, se încurajă, la cei treizeci şi cinci de ani ai săi, şi era sigur că Antonia îi va pune la dispoziţie o bibliografie specială, pentru a umple tot ce-i lipsea.

Cu un dar profetic neîndoielnic, deprins de la temuta lui stăpână, cu siguranţă, fostul de-acum director cultural, fostul funcţionar minuscul descrisese, în linii mari, dar cu precizie milimetrică, următorii doi-trei ani care-i fuseseră hărăziţi să-i mai trăiască în acel orăşel dispus să-i recunoască, în sfârşit, valoarea.

În cei doi ani, maxim trei, da, cât mai rămăseseră din program, cu ţinuta lui impecabilă, cu discursul lui tot mai apăsat şi înflăcărat despre hoţi, japiţe şi curve – unele cuvinte tari încă îi scăpau, fiind aspru incriminate de tovarăşa de drum –, ceea ce însemna că actualii actori politici şi publici – cuvinte noi, învăţate din bibliografia primită – deturnaseră ţara de la valorile ei sacre: Dumnezeu, neamul românesc şi familia creştină, Gelu

Mazilu trăia cei mai frumoşi ani ai săi. Presa locală, aceea care până atunci, în ocazii marginale, nu-l scosese din calificative ca „flaifuşter” sau „pierde-vară”, se aliniase în totalitate noului şef sindical. Un singur incident umbrise ascensiunea lui Gelu. Era într-un februarie friguros al anului al patrulea, când din senin explodase bomba: în urma unui control de rutină al Curţii de Conturi se constatase o lipsă din gestiunea sindicatului, în valoare de două sute de mii de lei. Organele statului au fost nevoite să acţioneze imediat. Au mers la poliţie, pentru declaraţii, preşedintele şi contabila şefă. Reacţionând la secundă, Antonia s-a pus pe treabă cu o viteză nebună, l-a trasat sarcină expresă lui Gelu Mazilu să nu ofere nicio declaraţie presei. S-a mişcat apoi cu repeziciune pe la diferiţi puternici ai zilei, cu chipul ei întunecat, enigmatic şi de la o vreme imobil. A dat şi nişte telefoane, bine ţintite la Bucureşti. În faţa presei alertate, Gelu Mazilu a primit permisiunea să facă o declaraţie scurtă.

— Cred în Dumnezeu, în dreptatea şi în justiţia românească!

Rezultatul tuturor strădaniilor nu a întârziat să apară. Unul liniştitor pentru familia Mazilu: după două luni de zile de la declanşarea scandalului – timp în care mulţi începuseră să bombăne neîncrezători în proaspăta căpetenie a funcţionarilor publici –, ancheta poliţiei s-a deplasat exclusiv către contabila şefă. Curând, ca să nu mai fie pricină de îndoială, în urma unei întâlniri de taină dintre doamna Mazilu şi împricinată, aceasta din urmă şi-a recunoscut vinovăţia cu glas stins…

Iar reabilitarea imaginii maziliene s-a desfăşurat cu paşi mari, căci şeful sindical, în urma încheierii tărăşeniei, nu devenise altceva, în ochii opiniei publice, decât victima colaterală a acţiunii unei hoaţe dovedite. La limită, Gelu Mazilu, pentru mulţi, avea atributele unui martir, ale unui ins cinstit şi patriot, căruia sistemul malefic voise să i se cânte prohodul.

— Nu mor caii când vor câinii!… ricana sindicalistul, cu glas sigur pe sine, în cercuri anume, care-i răspândeau cu uşurinţă orice vorbuliţă.

Doar Antonia, viforoasă şi rece, în ultima seară de mai a acelui an greu, acasă, l-a privit ultimativ în singurul lui ochi, atunci tremurător şi descoperit, şi i-a comandat brutal:

— Să nu mai faci *asta* niciodată! Dar niciodată, fără ştiinţa mea! Bestie ordinară şi nepricepută…

— Niciodată! Niciodată! Jur pe Dumnezeu şi pe mormântul necunoscut al părinţilor mei!

— Lasă… a fost el oprit cu severitate. Boule şi nemernicule, concentrează-te!

Apoi lunile au trecut vesele şi luminoase. La sfârşitul celor cinci ani de proiect unic şi original, Gelu Mazilu şi-a luat licenţa în drept despre *cutuma şi lege pe pământ românesc*, pe care a susţinut-o cu aplomb – mulţi sindicalişti aflaţi în sală au aplaudat periodic – şi pentru care, firește, a luat notă maximă cu felicitările comisiei şi calificativul suprem, *Suma cum laude*. Din acel moment al verii, înaintea familiei Mazilu s-a întins un an de tranziţie febril, de aşteptare, cu multe contacte ale Antoniei cu Bucureştiul economistului-şef al **BNR**, competentul profesor Ioan Uşurelu.

Aşa se face că în anul următor, într-un iunie încă respirabil – aminteşte-ţi, Constantine: îţi luai atunci licenţa şi te aştepta o nuntă discretă… –, Gelu Mazilu a fost transferat în Bucureşti pe postul de adjunct al preşedintelui Sindicatului Naţional al Funcţionarilor Publici. În acelaşi timp, se înţelege, Antonia Mazilu ocupa prin concurs o funcţie de conducere în Ministerul Finanţelor.

Fericita şi merituoasa familie s-a mutat în două săptămâni într-un apartament nou-nouţ, cu patru camere, aflat pe strada Maria Rosetti. Cu o viteză în acţiune

remarcabilă, protectorul Antoniei, demnitarul Uşurelu fusese artizanul acestei mutări rapide în centrul capitalei. Ca un bonus meritat din plin de talentata Antonia, aceasta primise exclusiv în nume propriu o garsonieră cochetă şi complet utilată în Piaţa Unirii, acolo unde femeia se retrăgea deseori şi lucra, energică şi misterioasă, sub ghidajul din umbră al binefăcătorului ei, care primea în schimb toată devoţiunea unei doamne energice şi dulci.

Sfârşitul de etapă al acestei poveşti miraculoase, Constantine, se află undeva în sâmbăta celei de-a treia săptămâni din augustul anului pe care-l cunoşti bine.

Dimineaţa, în jurul orei nouă, protejaţi în umbra balconului, îmbrăcaţi lejer, Antonia şi Gelu îşi beau cafeaua cu gesturi lente. Priveau molatec, de la etajul doi, curgerea către Magheru a matinalilor capitalei.

Cu ochii ei albaştri scânteietori, uşor încercănaţi, cât să-i dea farmec, femeia îşi privise bărbatul şi rostise clar şi rar:

— Îl distrugi! Poţi s-o faci! Vei fi sprijinit din toate părţile…

Răspunsul bărbatului, cu privirea-i vag fixată pe mişcarea înceată a trecătorilor, a sosit plin de energie:

— Îmi bag pula-n toţi maimuţoii şi şmecherii Bucureştiului!

Femeia şi-a ţuguiat doar buzele, mişcând capul într-o parte şi-n alta. Ar fi vrut altceva, mai puţin din topor, mai cizelat, care să confirme rezultatele eforturilor ei susţinute.

Bărbatul a făcut o mică pauză.

— Le bag în pizda mă-sii pe toate muhaielile României!

Apoi bărbatul a aşteptat.

Femeia nu şi-a întors capul către el. Dar socotea că omul făcuse un mic progres. Era un început de la care se putea lucra. Şi imediat după gândul acesta, ea a dat

semnalul relaxării. A întins mâna dreaptă către ţigările ei tradiţionale, verzi şi mentolate, *Virginia Slims*.

(Fragment din romanul Agonia lui Constantin)

RADIHLARION MUNTEANU

de vast, încât cel mult o faptă a sa poate face obiectul unei singure poveşti.

Poveste de o simplitate biblică. Deci plină de humor. Una, poate cea mai neînsemnată dintre faptele semănate de-a lungul trecerii prin lumea noastră, îşi dezvăluie abia acum rostul pentru mine. Forma umană a fiinţei extraterestre mă provocase, dintru început, la o discuţie derutantă despre Iisus – omul. Bază comună a întreg arborelui spiritual abrahamic. N-am realizat, decât la o vreme după ce misionarul extraterestru a decis să abandoneze acea excepţională formă umană, pentru a-şi îndeplini necunoscuta misiune, că dialogul ei cu mine şi al meu cu ea n-a încetat nicio clipă să se circumscrie aceluiaşi subiect – Iisus omul. Ba chiar nu m-a tăiat mintea, atunci când mi-a vestit venirea pe lume a unui prunc, că se juca de-a arhanghelul Gavril, păstrând riguros proporţiile. Viziunea asta-mi fu, ăsta e de fapt centrul de

greutate al poveştii, transmisă la momentul caclulat… farmaceutic de îngerul meu păzitor. Prin gura *n'importe pas qui*. *Şt*iind, el, îngerul, că de zeci de ani am învăţat să-i decodific mesajele, implicit să le sesizez ca atare. Şi că mă va împinge să scriu povestea cu fix o zi prea târziu.

Astfel am aflat că pruncul cu pricina e şi el însemnat. Habar n-am cu ce. Dar că sunt obligat să mai trăiesc cel puţin până i va veni rândul să-i transmit, pe calea poveştilor pe care abia trebuie să învăţ a le scrie, mărunta cotă de moştenire care va să funcţioneze, când nu voi mai fi, ca trigger pentru derularea programului înscris în ceea ce putem numi metaforic, genele lui spirituale.

Poate o să mă întrebaţi, domnilor preşedinţi, de ce un cronicar a trebuit să fie aşa de încet la minte. Elementar, dragii mei doctori watsoni: dacă mintea umană nu şi-ar accepta mărginirea ca un *datum* scris în legile naturii, alea prin care Dumnezeu se exprimă, n-ar putea funcţiona. Mintea

Nepoveste

— După o idee de import – A fost odată, ca niciodată…

A fost odată o fiinţă extraterestră. Care a luat, pentru a-şi îndeplini misiunea pe Pământ, formă umană. Ca fiinţă umană nu avea cum să nu fie una excepţională. Care apar pe lume mai rar decât odată pe secol.

Trece, uneori, câte un veac de singurătate a lumii între două apariţii, pe Terra, a unor asemenea misionari. Ca povestaş, nu pot şti dacă Melchiade fu întruchiparea profetică a fiinţei extraterestre din care încerc să fac personaj de poveste. Oricum, creatorul magului a fost un om ales. *Habemus documenta*. Numeroase. De n-ar fi decât scena în care frumoasa Remedies se înalţă la cer şi ar fi de ajuns.

Ştiu că am intrat de bunăvoie şi nesilit de nimeni în propria capcană şi habar n-am cum voi ieşi, dar oricum n-

am cum altfel decât trăgându-mă de urechi singur. De ambele de-odată. De cea din stânga, cu care aude Castor, străjuită de Neghiniţă şi de cea din dreapta, cu care aude Pollux, gardată de Gimminy. Ca să nu se dezechilibreze capul meu pătrat de lemn ciobit, plin cu tărâţă.

Care conţine întreg complexul de vitamine B.

Nu poate şti nimeni care era misiunea extraterestră a trimisului, dar forma umană, în excepţionalitatea ei, a jucat nenumărate roluri, acumulând nenumărate cunoştinţe, de la tehnica Voodoo la arta şamanilor.

Ciudat, eu, povestaşul de serviciu, care, pentru a-şi îndeplini funcţia de cronicar, nu aveam cum să nu fiu scos de ironicul hazard în calea formei umane a fiinţei extraterestre, m-am mirat puţin că în călătoriile acesteia în lumea de dincolo nu l-a întâlnit niciodată pe cel mai mare şaman, Pythagora. Da, cel care a dăruit umanităţii conceptul de demonstraţie logică. *More geometrico*. Dar ce ştiu eu despre şamanism? Absolut nimic.

Căci personajul meu, ca formă umană, e aşa mea nu mă tăiase dincolo de observaţia că cea mai probabilă formă umană care va continua, la vremea ei, o parte din misiunea extraterestră, e excepţionalul nepot biologic al formei umane din care am încercat, fără să reuşesc, să fac personajul unei poveşti.

Evident, asta nu e o poveste. N-are personaje, n-are intrigă, n-are conflict, n-are epică. Pare doar ecoul unor reflecţii. Dar cui îi pasă? Mie nu.

Balet şi rugby

La prima vedere, două forme de mişcare complet străine. Baletul e artă, e graţie, e muzică în limbajul mişcării, e muzică în limbajul trupului. Blaga spune chiar: „Dansul – un autograf al lui Dumnezeu”. Sigur, nu orice dans e balet şi pentru a fi convinşi de asta, tarantela e mai convingătoare decât rock-ul. Pe când, rugby-ul e un soi de luptă de stradă, pigmentată de complicitatea noroiului.

Dar la a doua vedere? E de ajuns ca un regizor cu minim de isteţime să selecteze câteva faze de rugby, să le monteze pe aproape orice muzică, fie ea de balet sau nu, eventual cu încetinitorul şi, să vezi minune, ceea ce rezultă e balet sui generis, în care, o nebănuită varietate de mişcări îşi dezvăluie graţia intrinsecă. Saltul paralel al prinzătorilor, la tuşă, e balet pur. Plonjonul uverturii, după o minge câştigată din grămadă, lansând treisferturile, nu e cu nimic mai puţin balet decât saltul cu şpagat al balerinului. Şi exemplele pot continua, în locul multiplicării lor, deja superflue, să încercăm, mai degrabă, o analiză a acestei surprinzătoare asemănări. Mişcările corporale din jocul de rugby, ca, de altfel, din majoritatea sporturilor, sunt strict utilitare, subsumate unui scop tehnic imediat, bine definit, ca biomecanică. Executarea lor corectă nu poate să nu degaje graţia naturală a corpului uman, atât de armonic. Dar, asemănarea e unilaterală. Rugby-ul are, evident ceva din balet şi credem că am şi demonstrat de ce, nu, însă şi invers. Se poate înlocui rugby cu tenis, sau, în proporţii diferenţiate, cu mai toate jocurile sportive, adică acele sporturi în care se confruntă, în cadrul unor reguli, doi indivizi sau două echipe. Toate au câte ceva din balet, din motivele expuse mai sus. Baletul, însă, e o formă de distilare a tuturor acestor mişcări şi a multor altele, din alte activităţi umane, bazate pe mişcare corporală. Asta doar ab initio. Pentru că, probabil, baletul adevărat, în accepţiune actuală, are ca obiect expresia corporală ca un tot, deci o sinteză a sintezei respectivelor mişcări determinate de anume condiţii specifice.

Şi totuşi, dincolo de această succintă relaţionare, care transcende, întrucâtva elementaritatea ideii de „asemănări şi deosebiri”, mai e ceva care uneşte aceste două forme ale sublimului uman. Dincolo de faptul, la urma urmei superficial, că sunt două forme de spectacol cu public, dar tocmai de aici izvorând. Sunt două forme de spectacol aproape închise, elitiste, destinate unor

segmente de public specific, cunoscător. La fotbal şi la muzică uşoară se pricepe toată lumea. Mai nou şi la politică. La rugby, la balet, ca şi la jazz, sau la challenge-round-ul mondial de şah, nu vin decât „ai lor”.

Ce-a zis Blaga despre dans, am amintit. E momentul să alăturăm definiţia dată tenisului de dramaturgul francez Jean Giraudoux: „Un dans trist, la ora ceaiului”. Chiar dacă e depăşită, de mai bine de o generaţie. Dintre sutele de vorbe mari despre rugby (mai de mult, îl practicau aproape exclusiv intelectualii), s-ar potrivi, credem, cea a profesorului şi marelui antrenor Bebe Manoileanu: „Rugby-ul te face de două ori mai puternic şi mai drept decât erai. Iar dacă, doamne fereşte, erai poltron, te face de două ori mai puţin poltron” lată şi revanşa rugby-ului faţă de clipele unice şi înălţătoare pe care le putea oferi puţinilor aleşi, magia din catedrala de la „Bolshoi”.

Nimic mai plastic, pentru a ilustra rostul unor atari consideraţii, decât melanjul de balet clasic şi step, oferită de Baryshnikov şi Gregory Hines, în „Nopţile Albe”, un film în care baletul devine o formă de luptă a omului pentru libertate.

Şi s-a dus el, Mitică, s-a tot dus la fundul vasului, până s-a-necat în propria spută. Hm!

Al treilea soţ – Vasi – subţirelul – finuţ – greieruş – care cânta la vioară: o încânta, însă repede terminat. Ghinion. Tu, Ela, fenomenala! cu ochi de cerneală, şi corp învelit în negrul denunţător. Norocul dur.

În dragoste n-ai ce face – dacă eşti partener, este, dacă nu, s-a dus şi dragostea. „Numai o singură vară”, cum se zice.

Singurătatea zguruie: umeri, faţă, picioare, numai dantura rămâne şi înălţimea Sa.

În palat toate strălucesc: de la părinţi aur, bijuterii, de la iubiţi, soţi: de toate nimicuri, strălucind peste tot în camere şi holuri cuprinzătoare.

Dar unde-i iubirea?! Va mai poposi pe-acolo, prin palat?!

Avea o soră. S-a dus pe alte plaiuri (în Rai?) şi finalul ei l-a aflat! Acum chiar e aproape singură.

Nepoata de la o soră e în Bucureşti. Ela i-a făcut acte pentru Palatul ei şi tot ce se află în el.

Timpul se opreşte, încetează să mai existe la bătrâneţe. Asta e.

Şi… înălţimea Sa c-o bălăbăneală pe scări pică şi se rupe… Nici acum nu umblă pe picioarele ei. Spitalul. Tratamente. Exerciţii mii.

La nepoată, nepoata la ea. Bucureşti – transfer de tinereţe. Ea, nepoata – slujbă – copii, tu, Ela-Elena – la fosta ta înălţime…

Dor de tot ce-a fost. Şi dureri. Cum să descrii suferinţa? O eviţi prin amintiri.

În minte, tot mai des – Primul soţ: Simion – un fel de Prinţ al ei, ea Ela-Elena, moştenitoarea tronului – Palatului său: un şezlong – comod.

O lectură, încă posibilă, un vis în noapte, în zi-somnolenţă şi…

RAISA BOIANGIU

Înălţimea Sa – Elena

Fără prunci. Elena-singurică, proprietara unui palat şi a unei nepoate acum, atât.

Înălţimea Sa – cu pălăria cu boruri largi, trecând pe stradă – inabordabilă, impozantă, cu mers de gazelă.

Ce umbră lasă împrejurul ei. Toţi se dau deoparte: femei, bărbaţi. Pruncuşorii din cărucioare se uită uimiţi: ce fiinţă cu corp zvelt, depăşind media obişnuitului şi cu pălăria care-i ascunde privirea. Dantura integră la vârsta ei – onorabilă, de patru poli, iată!

Se zice că are (a avut!) cei mai mulţi amanţi.

Blasfemie!?

Când trece „pl şentru” e fenomenala Ela.

Elena, un fel de împărătească, ca şi Olga.

Râde. În râs or fi amintirile iubiţilor cu pupăturile ei, sub pălăria cu cozoroc mare.

Când cineva îi vorbeşte de pălăria ei, ea zice că în San Francisco poţi purta o pălărie de trei metri şi oamenii te admiră, că te exprimi aşa pe tine însuţi!

Primul soţ al Elei era doctor: Simi. L-a iubit. Erau o pereche potrivită. Şi el zvelt.

„Vesel şi ferice”. Dar avea un singur rinichi şi n-a rezistat. A pierit după câţiva ani de căsnicie. Potriveală pe toate „fronturile”: la vorbă şi la faptă. Dragostea se lipea, precum marmelada pe pâine. O cununie a impresiilor şi a expresiilor.

Îşi avea vorbele şi gesturile dintr-o poveste de dragoste menită să rămână.

Dar… asta fuse şi se duuuse…

Al doilea soţ – Mitică (Dumitru?!) – soţ care părea îndrăgostit de Ela. Era inginer în slăvitul şi apoi pieritul combinat siderurgic.

La scurt timp după căsătoria cu Ela şi-a arătat tarele imposibile: se droga! Cu ce, cu nece – asta e! Cum să-l suporţi tu, Ela-Elena, împărăteasa încoronată a oraşului H.

— Mâncăruri – cu pretenţii – grădina neîngrijită – plimbări interzise

— Mâncărime de limbă. Cu cine să povesteşti?

E o vecină – căreia i-ai vândut cândva un spaţiu al curţii, o casă anexă etc.

Vecina are grădină pe-acolo, treburi. A ieşit de curând la pensie şi merge des la fiica sa la Cluj.

Ce-i poţi face împărătesei care are pretenţii, precum titlul ei păstrat, n-are cum să se schimbe acum, n-are cum.

Face morală, indică, stabileşte cum se poate rezolva ceva… ehe! Dar nu mai e ce-a fost, aşa că…

Doar visele şi amintirile uneori o năpădesc. Şi durerile care sunt, da, sunt, dar… cât vor mai fi? Cât va mai fi?

„Roata” văduvelor trandafirii nu se mai mişcă… lin – sprintenă, precum era…

Fenomenala Elena, împărăteasa detronată, dormitează. Suferinţele n-au nume. Tăcerea e de aur. Vizitele prietenelor tot mai rare.

Şi viaţa în deplinătatea ei i se refuză.

Babet club – mai încheie, nu de tot, dar în mare parte, încă o poveste: o spiţă rănită.

Când o „babetă” e rănită şi celelalte sunt cu urme ale rănilor!

N-ai cum să uiţi bătrâneţea cu nevoile ei!

Zeul babetelor le dă, cât de cât, curaj.

Tot ce-a fost rămâne.

Viaţa oferă de toate.

Ela este încă şi face parte din: „Babet club!”-ul văduvelor trandafirii!

(Povestirea aparţine unui volum în curs de apariţie)

ROMIŢA MĂLINA CONSTANTIN

— Trei ore e suficient pentru pudrarea naslui regal?

— Am să încerc, Daniel.

— Ok! Vin să te iau. Sun mai târziu pentru a stabili alte detalii dar în principiu rămâne

Cu un calm nebănuit se alinie lungului şir de maşini care erau pe Bulevardul Ana Ipătescu şi conduse lejer spre casă. Frunzele copacilor de un verde crud dădeau un aer aparte oraşului. Strada părea mai largă şi oamenii mai veseli.

Culorile vesele şi deschise îţi dădeau o senzaţie de prospeţime iar salcâmii erau plini de cercei albi de mireasă şi emanau un parfum care te îmbăta. Daniel parcă acum vedea toate toate astea după o lungă absenţa. Simţea nevoia să lungească plimbarea pe arterele Bucureştiului dar trebuia să ajungă acasă pentru a se pregăti. Trebuia să se transforme într-un prinţ…

Ajuns acasă aruncă cheile la întâmplare şi se privi în oglindă atent.

— Halal prinţ! Nu putu să nu-şi oprească remarca… părul era răvăşit, ochii adânciţi şi tenul palid. Paşii l-au purtat în baie unde a dat drumul robinetelor. Se hotărî să facă o baie lungă şi să iasă de acolo un alt Daniel…

Lia, trebuia să îşi apese pieptul cu mâinile pentru că altfel inima ar fi evadat de la locul ei. Bătea ca o pasăre speriată de zgomotul făcut de puşca unui vânător. Vocea lui Daniel a venit neaşteptat… O simţea în străfundurile ei deşi convorbirea se terminase de câteva minute.

Deodată efervescenţa puse stăpânire pe ea. Alergă repede la dulap şi împrăştie toate umeraşele cu rochii vaporoase de vară pe care nu le purtase de un an.

— Gabrielaaa! Simţea că minutarul aleargă prea repede pe ecran. O cuprinse panica. Strigă iar;

— Gabrielaaa! Nu ştia ce să facă; Să lase rochiile şi să o aducă pe Gabi sau să scormonească după alte veşminte?

Amalgam Cap. 4 (fragment)

S-a înserat! Luna deja plecase în căutarea soarelui.

Daniel s-a ridicat încet cu mâinile în buzunare, târşâind picioarele. Făcea paşi rari şi întârzia momentul plecării cât mai mult.

Simţea că nu are unde să se ducă. Se gândi o clipă să meargă la birou sau să cheme vreun prieten la cină dar îşi aminti că e sfârşit de săptămână.

Ajuns la maşină, se hotărî cu greu să scoată telefonul din torpedou şi după ce ezită o vreme, privind agenda telefonică, sună. Un glas sprinţar îl izbi în tâmple

— Bună seara, Daniel! urmă o clipă de tăcere. Se pierdu! apoi iar;

— Prinţe?

— Da. Lia, bună seara! Sunt undeva pe lângă Piaţa Victoriei şi mă gândeam că nici măcar nu ştiu unde locuieşti. Poate sunt aproape de Regatul Domniei-Tale.

— Probabil am avut momente când ne-am intersectat… Am fost în centru la cumpărături.

— Ce a cumpărat Prinţesa? Zaharicale şi limonadă?

— Hmmm! Mătăsuri franţuzeşti şi parfumuri mon chery, a spus Lia, chicotind.

Ceaţa tristeţii se risipea încet din sufletul lui Daniel lăsând loc liniştii şi gingăşiei.

Cu Lia totul părea uşor… Joaca lor îl destindea şi îl purta înapoi în timpul studenţiei.

— Lia, mă gândeam să trimit un paj pentru a te însoţi până la Curtea mea dar cred că e mai bine să vin eu să servim un ceai în Salonul tău Roşu şi apoi să plecăm în pelerinaj. Ce zici?

— Mergem în Ţara Soarelui-Răsare?

— Mergem unde vrea Prinţesa.

— În cât timp să fiu gata?

— Au dat tătarii năvală?

— Tătarii nu dar prinţul lor daaa! Vine astă seară!

Îi arată ultimul apel pe telefon dar făcu asta pentru ea; pentru a se convinge că nu visează. Gabriela o cuprinse de umeri şi o duse la oglindă.

— Trebuie musai să scoatem o Alteţă Regală din tine! O aşează pe scaun şi îi creionă ochii verzi apoi îi puse puţină culoare în obraji.

— Trebuie să facem ceva cu părul hotărî ea şi până să se dezmeticească Lia, aceasta îi franjurase bretonul.

— Lin, trebuie să fii un amestec; jumătate ceea ce eşti, nu de alta dar ca să te recunoască prinţul, spune Gabriela chicotind şi cealaltă, una nouă care să îl năucească, continuă ea.

Lia se uită în oglindă. Oricât se străduia nu putea să vadă femeia de acum ci se vedea în Cişmigiu sub pavilion, udă, în ochii prinţului ei. Parcă auzea şi acum sunetul ploii…

Gabriela o îmbracă într-o rochie vaporoasă, pastelată, uşor viorie dar ea se simţea dezbrăcată. Obrajii se îmbujoraseră şi mâinile stăteau stânjenite pe lângă corp. Auzea doar ecoul vocii care spunea;

— Lin, hai să îţi buclez părul ca să prinzi viaţă. Pari o păpuşă în vitrină. Sunetul de apel al telefonului o aduse brusc înapoi.

— Bună seara! Am uitat să îţi fur pantoful Prinţesă şi acum nu am cum să te găsesc.

Se bâlbâi pentru că nu îşi mai aducea aminte numele străzii. Mintea i se golise şi se uită rugător în ochii Gabrielei pentru a fixa un punct de sprijin. Spuse nesigur, precipitat;

— Strada Durau, nr. 4

— Pornesc într-acolo! Am să caut pe **GPS**.

— Strada e în nordul Bucureştiului.

— Pe curând, Domniţă!

Gabi dispăru o clipă şi se întoarse cu un colier şi cercei.

— Uite! Să-ţi aducă noroc! Sunt sfinţite la mănăstire. Mama mea mi le-a dăruit când aveam optsprezece ani. Se depărtă apoi un pas şi o privi atent.

— Mda! Am să dăruiesc prinţului nişte ochelari de soare să nu observe cât de pierdută eşti! îşi duse un deget la călcâie şi apoi atinse fruntea Liei zicând;

— Cum nu se deoache călcâiul aşa să nu te deochi nici tu. Ţinea la ritualurile străvechi furate de la bunica ei.

— Un suc de grape-fruit ţi-ar prinde bine. Se întoarse cu două pahare aburinde. Îi dădu unul Liei şi adăugă:

— Să fie într-un ceas bun!

Încăpătoare a stareţului, c-ul era potcoava măgarului cu care se aducea apa din vale şi e-ul – grebla din grădina de zarzavaturi. Şi uite aşa, dealurile, vieţuitoarele şi pietrele au urcat în capul lui Tehur şi au lăsat locul cifrelor şi literelor care au început să-şi facă de cap. Arbuştii, oamenii şi restul lucrurilor au început să se aglomereze pe pergamentul de rugăciuni al bunului nostru frate. Eli spunea că, de fapt, nici n-ar putea fi vorba de rugăciuni. Fratele Tehur se juca, pur şi simplu, ca un copil, cu vorbele. Aşeza ici un munte, dincolo o capră sau un automobil. El închipuia astfel nişte poveşti care n-aveau început şi sfârşit. Stareţul, econom din fire, îi dăduse o

singură bucată de pergament pe care Tehur scria la nesfârşit: la scurt timp după scriere, cele caligrafiate acolo se ştergeau de la sine. Exact ca în memoria lui Tehur! Ba nu, greşesc, fiindcă examinată atent, foaia de pergament păstrează urmele textelor anterioare, scrijelite apăsat de fratele Tehur. Dar propoziţiile îşi schimbă ordinea şi poveştile se amestecă între ele. La o primă lectură, eroina ajunge acasă şi se dezbracă să facă un duş. La a doua privire, duşul intră pe uşă şi eroina iese pentru a se întâlni cu un bărbat care o aşteaptă sub scară, cu mâinile în buzunare. La o altă recitire, între eroină şi bărbat se interpune un pensionar cu pălărie din paie de orez. Omul se uită pe gaura cheii, în altă zonă a scării şi îl spionează pe un chiriaş care citeşte un ziar. Schimbările se petrec sub ochii mei. În locul unui măceş apare o profeţie, iar o ogradă pustie e împinsă discret către margine de o fotografie deocheată. În general, poveştile decurg plăcut. Eroina, care pornise către mail, ajunge la Universitate, unde mărturiseşte că e bucătăreasă şi

ŞERBAN TOMŞA

Tehur lui Teodor Dună

Am mers şi în vara asta la mănăstire, pentru a uita de zgomotele oraşului şi de spaimele mele nocturne. Stareţul îmi rezervă, în fiecare an, o chilie clădită la umbra unor pini. De acum ajung, abia apuc să mă schimb şi, fără să-mi desfac bagajele, adorm pe patul din lemn de brad, cu o saltea umplută cu paie de grâu, lavandă, roiniţă şi flori de mac. Astăzi, după ce m-am trezit, am aflat că bătrânul călugăr Tehur a murit.

Fratele Eli, care mi-a adus vestea, mi-a spus că înainte de a trece în lumea drepţilor, fratele Tehur a bolborosit ceva de neînţeles, câteva cuvinte despre care stareţul, care nu ştie nicio limbă străină, şi-a dat cu părerea că ar fi o portugheză medievală sau cam aşa ceva. Fratele Eli mi-a arătat şi pergamentul pe care fratele

Tehur obişnuia să-şi scrie rugăciunile înainte de a le rosti. Altminteri le uita. Era omul cel mai lipsit de memorie din câţi am cunoscut. De fiecare dată când ajungeam la lăcaşul sfânt, trebuia să fac din nou cunoştinţă cu el. Mă dădeam mereu altcineva, fiind, pe rând, medic, grădinar sau director de editură şi având vârste între treizeci şi cinci şi cincizeci şi cinci de ani.

Inutilă şi copilărească punere la încercare! El se purta cu mine la fel de blând şi îmi arăta o faţă zâmbitoare, brăzdată de riduri adânci şi încadrată de o barbă albă şi lungă. Fratele Eli pomenea des că, în afara scrisului şi cititului, niciun fel de învăţătură nu se lipise de Tehur. Fusese învăţat să scrie şi să citească, cu mare osteneală, de fostul stareţ.

Trebuia ca doiul să fie introdus în mintea fratelui Tehur odată cu gâtul gâscanului îngrăşat de părintele Pamfil. Zeroul era burta zdrobeşte inima unui african înzestrat precum un armăsar. Tânărul este ospătar într-un restaurant şi asistent medical *partime* la Spitalul Universitar. Brusc, el devine biciul cu care este mânat măgarul mănăstirii. Mă întorc înapoi şi dau peste un coş plin cu alune. Unde e fata? Reiau lectura şi nu-l mai văd pe bărbatul de culoare. O beţie într-o mansardă. Un puşti fumând la closet. Preotul mănăstirii ţinându-şi slujba. Oameni muţi, obiecte însufleţite. Cuvinte vii, cuvintecurcubeu.

Fluturele

Doamna Margareta tocmai a împlinit şaizeci şi cinci de ani. E scundă, brunetă, cu o faţă ca o lună plină. E văduvă de mulţi ani şi are două fete care au terminat studiile. Una e profesoară la o şcoală din Militari, cealaltă este contabil la o bancă. Doamna Margareta s-a obişnuit să ghicească viitorul fetelor sale după un anumit semn.

Prima dată s-a întâmplat când stătea de vorbă, în bucătărie, cu Ana, fata vecinilor, studentă la Drept.

Vorbeau despre vreme, despre faptul că în piaţă legumele s-au scumpit din nou şi că e greu să mai găseşti azi un bărbat căruia să-i acorzi încredere, în momentul acela un fluture alb a venit în zbor şi s-a aşezat pe rama ferestrei. A doua zi, studenta a fost cerută în căsătorie de un medic, chirurg la Spitalul Universitar.

La fel s-au petrecut lucrurile cu Maria, fata cea mare a doamnei Margareta. Erau în aceeaşi bucătărie şi mama îi făcea fiicei o listă pentru cumpărăturile pe care fata urma să le facă din piaţă.

— Să nu uiţi să iei păstârnac. E foarte important. Păstârnacul dă gust şi aromă supei.

— Iau şi tarhon?

— La şi tarhon, că poate înlocui sarea.

Un future mare, roşu, s-a oprit pe rama geamului. Doamnei Margareta a început să-i bată mai tare inima. A doua zi Maria a fost cerută în căsătorie de un coleg, profesor de educaţie fizică.

Când la fereastra bucătăriei s-a oprit un fluture galben, a doua fată, Cristina, s-a măritat cu un ofiţer.

Acum doamna Margareta e liniştită. Şi-a măritat fiicele şi trăieşte singură în apartamentul de două camere. Săptămânal este vizitată de cele două fete care muncesc mult, dar sunt fericite alături de soţii lor. Maria aşteaptă un copil.

Doamna Margareta a aprins aragazul să-şi încălzească supa şi s-a aşezat pe scaun. Se simte obosită. Privirile ei se odihnesc în ramurile plopului din faţa ferestrei. Şi atunci un flutura mare, negru, se aşează pe rama ferestrei.

„Vai! se sperie femeia. Ăsta ce-o vrea să-mi spună?”

A doua zi, Cristina, fata mai mică a doamnei Margareta, sună îndelung la uşă, dar nimeni nu veni să-i deschidă. Abia după ce pompierii au spart uşa, au găsit-o pe doamna Margareta stând nemişcată, în fotoliul din faţa

televizorului, având ochii deschişi şi părând că urmăreşte un film.

Supraveghetorul

(fragment)

18. Solul nedemn

„În ziua rânduită, Diurpaneus fu scos în faţa Sfatului, pentru a i se încredinţa solia pe care trebuia să o ducă la Zamolxis. Înţelepţii obiectaseră că Decebal nu este fiul natural al Daciei, dar Duras îi lămurise că din moment ce a fost înfiat de el, este mai dac decât dacii născuţi în creierii munţilor care îi înconjurau.

Îi văzură întâi picioarele zdravene apărând din umbră, apoi pieptul şi braţele şi atunci toţi bătrânii se gândiră în acelaşi timp că însuşi zeul Derzelas a venit să stea la sfat cu ei. Când însă apăru şi chipul tânărului, lumea scoase un auuu! prelung. Faţa lui Diurpaneus era o masă informă de carne sângerândă, prin care cu greu îşi făceau loc să iasă luminile unor ochi ce nici acum nu cunoşteau teama. Obrazul îi era umflat, iar nasul îi fusese zdrobit de-a binelea.

— Aşa şi pe dincolo să-mi facă mie Zamolxis! Cine a îndrăznit să facă asta? a strigat Duras.

— Mărite rege, aşa l-am găsit, a glăsuit unul dintre ibovnicii reginei.

— Lovi-te-ar grindina în fudulii, câine ce eşti, fiindcă mă minţi! Nu cumva, potăilor, aţi avut de împărţit aceeaşi halcă de carne, iar acesta, fiind legat, a trebuit să suporte răutatea ălorlalte javre laşe?

— Râdea-m-ar copiii cu bucile curului, jur că nu! Nu s-a întâmplat aşa ceva! N-a intrat nimeni la el, aşa l-am găsit de dimineaţă. Pesemne că s-a lovit cu capul de podea până ce s-a desfigurat.

— Fura-mi-ar hoţii muştele din curte, dacă nu voi cerceta mai târziu minciunile tale! Acum să urmăm sacra ceremonie!

— Nu, s-a împotrivit plin de hotărâre Marele Preot, ridicându-se în picioare.

— Cum, nu? Am auzit bine? a tunat regele.

— Aşa, bine! a răspuns calm Marele

Preot. Solul nu e potrivit, fiindcă e vătămat trupeşte! Dacă îl trimitem aşa, îl vom insulta pe Zamolxis, iar El ne va părăsi şi toate nenorocirile se vor abate asupra neamului nostru.

Şi Duras:

— Nenorocirile ne pasc cam de multişor şi e cazul ca El să ne sară în ajutor. Dacă-l trimitem acum pe Diurpaneus e mai bine, căci zeul va înţelege că trecem prin clipe grele. Întindeţi-l pe altarul din faţa Soarelui şi spuneţi-i mesajul!

Şi Marele Preot:

— Nu!

Şi Duras:

— Ba da!

Şi Marele Preot:

— Nu, pentru ultima oară!

Şi Duras:

— Atunci îl lăsăm să-şi revină şi îl trimitem mai târziu!

Şi Marele Preot:

— Nu! Nici acum, nici altă dată!

Şi Duras:

— Bun. Atunci îl vom executa mâine dimineaţă, ca trădător! Acum aduceţi-l pe Cacus să-l trimitem la Zamolxis. Nenorocitul m-a minţit şi m-a furat!

Se iscă agitaţie, rumoarea crescu, apoi un ostaş veni în fugă şi se aruncă repede cu capul la picioarele regelui.

— Mărite rege, Cacus a fugit azi-noapte cu nevestele sale, cu servitorii necredincioşi şi cu aurul furat de la Alburnus Maior!”

19. Delas

Delas stătea la o masă, în mansio-ul pustiu, şi privea prin uşa deschisă cum vântul învolbura primele frunze ale toamnei. La iarnă, pe aici nu vor mai mişca decât lupii, mistreţii şi iepurii, se gândi. Nu mai avea încredere în nimeni. Raportase lui Penteleu că Zeul şi Piticul dispăruseră primii, dând parcă semnalul unei migraţii în masă. Piticul se întrecuse cu băutura, se fâţâise de acolo acolo, se strâmbase la muşterii, iar când numitul Derzelas anunţase plecarea, micuţul apucase traista în care se afla manuscrisul şi îl urmase pe însoţitorul său. Delas a mai apucat să copieze prea puţin din preţiosul text.

„Nu i-a fost greu lui Diurpaneus să evadeze. Aula Flavia îl dezlegase chiar la lăsarea serii, când oamenii de la curte se îmbătaseră şi arătau ca nişte lemne verzi, puse la uscat. Duras băuse şi el peste măsură, de supărare că omul său, Cacus, nu numai că îl trădase, ci îi furase o bună parte din tezaur şi aurul extras în ultimul an din mine. Trimisese oameni să îl prindă şi se ruga la Zamolxis să mai apuce ziua când hăitaşii aveau să-l aducă legat fedeleş şi cu averile furate lângă el. Avea de gând să-l jupoaie de viu pe Cacus, să-i presare carnea cu sare şi pe urmă să-l ardă pe un rug mic. Aşadar Aula Flavia intră la Diurpaneus şi îi tăie funiile care îi intraseră în carne. O vreme el nu-şi putu mişca mâinile şi picioarele prin care treceau cohorte de furnici flămânde. Cu o noapte înainte, tot ea intrase la Diurpaneus şi, plângând de furie, îi zdrobise nasul şi obrajii, cu un pietroi colţuros.

După ce se ascunse în pivniţele templului lui Bendis, trecură mai multe zile până ce chipul lui Diurpaneus, oblojit cu ierburi şi fierturi urât mirositoare, începu să-şi revină la normal. Abia când putu fi recunoscut de către cei care îl ştiau, plecă pe calul său, să strângă oştenii într-o nouă armată, pentru a face faţă romanilor care se pregăteau să treacă Danubiul. General era acum Be ros, fost tovarăş de arme al tatălui său adoptiv. Diurpaneus se

duse direct în tabăra comandantului, care era şi el îngrijorat de mişcările romanilor. Când intră în cortul lui Beros, Diurpaneus era doar un fugar în pericol să fie arestat şi executat. L-a privit în ochi pe general şi acesta a simţit cum pământul Daciei, cu râuri, păduri şi munţi, se deschide ca o gură flămândă şi îl înghite. Când ieşi, Diurpaneus se numea Decebal, era general, comandant al întregii armate. Se spune că fostul comandant, simţind dincotro bate vântul favorabil pentru Dacia şi iubindu-şi mult ţara, a crezut de cuviinţă să se sinucidă, pentru a face loc unuia mai vrednic decât el. Fu găsit cu pieptul străpuns de propria sabie şi toţi cei patru secondanţi ai săi care fuseseră de faţă la întâlnirea cu Diurpaneus jurară că şeful lor şi-a curmat viaţa cu propria mână. A fost floare la ureche pentru Cârn, cum îl numeau acum dacii şi geţii pe Diurpaneus, să adune toate corpurile de armată într-o unică tabără şi să înceapă aprovizionarea acesteia cu hrană şi arme. Îl prinse pe Duras, care nici nu prinsese de veste că a rămas fără ostaşi, şi îl închise într-o cuşcă făcută din ramuri groase de frasin. Abia acum observă Decebal cât de mult îi seamănă Duras şi o bănuială cumplită i se strecură în suflet”.

20. Captura

„Văzând că nu va mai rezista în faţa atacului furibund al romanilor, Decebal se gândi să creeze o diversiune. Îl eliberă pe Duras, îi dădu hainele sale şi câţiva soldaţi, îi încredinţă, folosind cinci cai, o parte din tezaurul recuperat de la Cacus şi îl scoase pe o poartă dosnică a cetăţii, spunându-i să fugă cât poate de repede. În schimb el, Decebal, apucă pe un tunel care ducea sub munte şi se făcu nevăzut. Îl luă cu el numai pe Cronicar, un pitic nebun care nu terminase Cartea.

Tiberius Claudius Maximus vedea cu bucurie cum distanţa dintre el, oamenii săi şi regele dac se micşora cu fiecare clipă care trecea. Fugarii dispărură după o cotitură a drumului. Când avu iarăşi şoseaua sub ochi, Maximus îl

zări numai pe regele dac, doborât de pe cal, lângă nişte tufişuri. Se apropie şi văzu că dacul avea gâtul tăiat şi îşi dădea sufletul.

— S-a sinucis ca un laş, zise un centurion.

Muribundul deschise ochii şi dădu să spună ceva:

— Eu… nu sunt…

Sângele îl înecă.

— Ştim. Vrei să spui că nu eşti fricos. Poate că ai dreptate. Dar mi-ai făcut-o! Trebuia să te prind viu şi m-am ales cu un leş.

Maximus trase sabia şi îi reteză cu îndemânare capul şi mâna dreaptă.

— După spusele iscoadelor noastre, ăsta ar fi trebuit să aibă nasul zdrobit, zise un centurion.

Maximus se întoarse şi se uită urât la el.

— Nu ştii cât mint ăia ca să-şi justifice banii căpătaţi? Şi nu vezi, pe Jupiter, că ăsta are nasul ca o trompă frântă? Eşti orb?

21. Rapoarte

Delas scrise în raportul său:

„Derzelas şi Merulas, adică Zeul şi Piticul, au dispărut. Voi pleca în munţi, în căutarea lor”.

Primul urmăritor scrise:

„Delas s-a făcut nevăzut în munţi. Poate chiar el este trădătorul, iar Zeul şi Piticul sunt invenţiile lui. Cum am primit aprobare pentru a-l ucide, vă voi trimite capul şi mâna sa dreaptă”.

Al doilea urmăritor scrise:

„L-am supravegheat pe urmărit şi am văzut că pune ceva la cale împotriva omului de încredere al înălţimii Voastre. L-am executat şi vă trimit capul lui, împreună cu nevrednica sa mână dreaptă”.

Al treilea urmăritor scrise:

„S-a dovedit că urmăritul este un ucigaş şi un

trădător. Vă trimit capul lui”.

Al patrulea urmăritor scrise:

„Suspectul este un criminal şi l-am decapitat din proprie iniţiativă, pe când îşi făcea nevoile”.

Al cincilea urmăritor scrise:

„Vinovatul a fost pedepsit. Vă trimit capul şi mădularul său, neobişnuit de gros şi de lung”.

Al şaselea urmăritor scrise:

„L-am răpus pe bandit. Vă trimit capul lui şi banii pe care îi avea asupra sa”.

Al şaptelea urmăritor scrise:

„Trădătorul a primit ce i se cuvine. Vă voi aduce chiar eu capul şi sulul de piele pe care îl avea asupra lui”.

22. Penteleu

Penteleu stătea şi se uita la cele două grămezi de lângă el. Una era formată din rapoartele primite de la spionii săi, iar cealaltă era compusă din capetele şi mâinile acestora.

— Aşa şi pe dincolo să-mi facă mie Zamolxis dacă am ce să fac cu gunoaiele astea! ia spune, se întoarse el către al şaptelea urmăritor, care dintre ăştia ţi se pare ţie că seamănă cu Delas, calomniatorul şi mincinosul care a creat toată diversiunea asta, pentru ca romanii să rămână în curul gol?

— Niciunul, răspunse al şaptelea urmăritor. Mai degrabă aduc eu cu Delas, deşi…

— Că bine zici! spuse Penteleu şi, scoţând sabia, îi tăie fulgerător capul.

Se aplecă apoi şi îi separă de trup mâna dreaptă.

— Tu vei fi trădătorul care i-a asasinat pe guvernatorul şi pe procuratorul provinciei şi ai pus în primejdie Imperiul. Căpăţâna şi mâna ta vor ajunge sub ochii Divinului Imperator Aurelianus.

(Din volumul Supraveghetorul şi alte povestiri, în

curs de apariţie la Editura Tracus Arte)

Mergeam pe potecă şi paşii se cufundau adânc în ţărâna fierbinte. Rouă căzuse de mult de pe iarba grasă şi de pe frunzele late şi contorsionate de bogăţia ciorchinilor crescuţi în devălmăşie în strânsura aracilor. Soarele ardea deja deasupra. Pe o parte a drumului se desfăşurau viile aliniate ca şi când pământul ar fi fost pieptănat cu un pieptene rar care lăsa cărări adânci pe coama dealului. Pe partea opusă, viile erau mai rare. Între ele se lăfăiau pajişti cu iarbă grasă şi lăstărişuri bogate care coborau direct în apa mlăştinoasă a bălţii formate de pârâul Gologan.

Strugurii îi culegeam cu ochii şi-i gustam cu fiecare viţă nouă pe care o începeam pentru că ni se păreau mai parfumaţi, mai plini, mai apoşi şi plini de sevă. Îi mâneam fără să-i spălăm, amestecaţi cu pământ şi cu poftele noastre. Treburile se făceau pe îndelete, respectând toate obiceiurile celor mari, iar noi copiii participam la tot cu bucurie. Când ne plictiseam de cules, ai mari ne trimiteau să rezolvăm alte treburi. Unul din băieţii mai mari băteau nucul din mijlocul viei, iar noi ceilalţi le culegeam în panere. Altă dată, tot în jurul nucului pregăteam masa, aşternând direct pe pământ păturи, velinţe, peste care aşezam ştergare pe care tăiam pâinea, desfăceam pachetele cu mâncare şi până să ne aşezăm la masă încingeam şi-o bătaie cu boabe de struguri – cei mari îi necăjeau pe cei mici cu tot felul de porecle şi tot aşa… Până se strângeau ai mari, se spălau din bidoanele cu apă lăsate la soare, tocmai bine aveam timp să ne împăcăm, ca ei să nu intervină în certurile noastre. De fapt aşa voiau cei mai mari, căci noi, eu şi cu verişoara mai mică, singurele fete, aveam tot timpul tendinţa pârâtului.

Mâncarea la câmp avea un gust special. Mâneam de rupeam, ne umflam burţile primii şi după, până să termine ceilalţi şi să-şi facă siesta, făceam întreceri. Întreceri care

În dealul viilor

Vara era pe sfârşite. Pe dealuri şi prin vii începuse forfota culesului. Cerul era înalt, lumea largă şi învăluită în mierea soarelui de septembrie. Ceva scădea în vibraţia amiezii care îşi pregătea sfârşitul, dar nu şi în bucuria şi statornicia rânduielilor care sfinţeau lumea mea de copil. Mama era acolo, o lăsasem în umbra zilei, în via bunicii. Ea era farul meu călăuzitor. Toate aveau curgerea vie şi nesfârşită a unei lumi ce avea încă să mai curgă în basmul nesfârşit al copilăriei mele. Erau acolo toţi. Şi tata şi mătuşile şi verii mei şi fratele cu care am crescut, cu toţii străjuind timpul care avea să fie leagănul meu, eternitatea mea de umbre.

Vara nu plecase încă şi până să înceapă şcoala, cu corvezile ei de elev, împins să fie premiant, mai erau nişte aventuri de consumat. Mama nu a fost niciodată o femeie foarte afectuoasă, mai degrabă aspră, tăioasă, foarte critică. Nu ştiu dacă am fost un copil dorit, dat fiindcă mai dăduse viaţă, cu opt ani înainte de naşterea mea, unui băiat. Dar fragilitatea mea, dependenţa mea care părea că nu se mai sfârşeşte niciodată, dovada unor mai slabe posibilităţi de a face faţă solicitărilor cu care lumea mă încerca, o înmuia pe mama. Eram fata ei şi pentru mine trebuia să mai vânture din dezamăgirile vieţii. Pentru mine avea uneori, rar, şi cu atât mai de preţ, momente când mă ocrotea cu dragoste. Nu plecam departe de ea niciodată.

Toamna aşteptam cu înfrigurare culesul viei. Nu era via noastră, ci a bunicii dinspre mamă. Maica, cum îi spuneam noi, nu mai era, dar umbra ei stăruia încă pe locurile ce ne chemau acum.

Cu tot alaiul de verişori, mai mari sau mai mici, mă pregăteam ca pentru o evadare.

Ştiam că treaba propriu-zisă nu stătea pe umerii ei, totul era o stare de neînlocuit cu nimic pentru senzaţiile ei.

urcă mai repede şi mai sus în nuc, unde nu mă

băgăm, că eram tare fricoasă şi nu mai încercasem experienţa asta, sau întreceri la alergat pe poteca care despărţea via bunicii de cea a vecinilor de tarla. Aşa se face că într-una din aceste încercări, în aplauzele tuturor, l-am învins, din poziţie de outsider, pe verişorul cu un an mai mare decât mine. Nu eram mai bună, dar aveam ambiţie şi mai târziu am dovedit că am păstrat mai multe resurse interioare decât el. Trăiam totul cu intensitate şi asta oprea timpul în loc şi-mi înflăcăra imaginaţia.

Eram foarte fricoasă, uşor de speriat, dădeam înapoi de la orice nu mai încercasem şi aşa am rămas până în ziua de astăzi. Într-una din zile mama m-a trimis s-o caut pe tanti Miţa care avea via nu departe, pe partea cu lacul. N-am plecat singură, că-mi era frică pe drum şi-am cărat-o şi pe Carmen, care, mai mică fiind, plângea din orice, trebuia să am grijă de nevoile ei. Tanti Miţa avea vie mai multă şi avea nevoie de oameni la cules. Mama o ajuta când putea, din omenie. Era o femeie de-o bunătate fără sfârşit. Mi-o dovedise de câte ori păşisem în bătătura ei plină de toate orătăniile, inclusiv din acelea pe care eu nu le aveam acasă şi de care mi-era frică: cai, vaci câini mari şi lăţoşi, gânsaci care te urmăreau ameninţător prin toată curtea şi eu aveam tendinţa ca atunci când eram mică să mă ascund în spatele protector al mamei.

Mi-era frică să nu mă rătăcesc, să nu-mi iasă vreo vacă în cale, dar nu puteam s-o dezamăgesc pe mama. Aşa că mi-am făcut curaj. Am ajuns, trăgând-o de mână pe Carmen, la locul cu pricina. În vie nu se vedea nimeni sau erau deja în capătul celălalt, dar nu se auzeau voci, zgomote, nu se vedea vreo căruţă în care s-ar fi cules strugurii. Am intrat în vie. După puţin timp mi-a venit ideea s-o iau pe alături, prin hăţişul de pomi şi ierburi, de unde aş fi putut să văd ce se întâmplă în capătul celălalt al viei lu’ tanti Miţa. Păşind temătoare, în liniştea lăsată de frica ce ne cuprinsese pe amândouă, am auzit zgomotul făcut de lanţ şi respiraţia largă, grea, de vită care amuşină

în aer.

Am întors capul, deja pierdută, şi-am văzut la câţiva paşi un animal curios, care întindea botul umed din care se prelingeau bale subţiri. Am încremenit. Nu aveam nicio ieşire. Priveam în ochii umezi şi mari ai animalului şi aveam impresia că o să mor de frică.

Nu ştiu cât a durat. La un moment dat am văzut venind un tânăr care ne descoperise căutându-şi vaca care trebuia priponită. Mi-era ruşine. Băiatul era şi el puţin încurcat, poate amuzat de frica mea. Am spus ceva, cred, nu mai ştiu, oricum am realizat că era nepotul lu' tanti Miţa, pe care-l ştiam vag, dar niciodată nu ne întâlnisem faţă în faţă.

Parcă niciodată nu stătusem atât de aproape de un băiat. Era drăguţ şi era mai mare decât mine. Ceva mă înfiora uşor, ca o atingere abia simţită. Uitasem de vacă, dar nu uitasem de frică. Într-un târziu am început să vorbim. Nu ştiu cine a început primul. Am vorbit destul de mult, amândoi, şi îmi amintesc bucuria pe care mi-o dădea faptul că, deşi era mai mare, mă lua în seamă, nu aşa cum făcea frate-meu şi ceilalţi, existam, nu era doar politicos sau, mă rog, era altfel decât băieţii mai mari pe care-i ştiam eu. Ne-a dus până aproape de baltă. Am văzut toată întinderea de apă pe care o acopereau sălciile şi copacii crescuţi în devălmăşie în jur şi în care vitele îşi ostoiau setea. Era ca o altă lume, lumea lui, pe care mi-o împărtăşea şi mie.

Tanti Miţa terminase via cu o zi în urmă şi mama n-a mai trebuit s-o ajute. Au trecut câţiva ani.

Nu ne-am mai văzut. În anul în care a împlinit 18 ani băiatul ăla a murit. S-a înecat în lacul adânc din dealul viilor. În amintirea mea a rămas ca o boare ce te atinge uşor într-o după amiază târzie de toamnă.

Trecerea dintre ani

Lumina îngâna întunericul a început, a sfârşit de zi,

asta n-aveai cum să realizezi… Era un timp înnodat în spaimă şi buimăceală în care Lia se trezi ca după un cutremur în urma căruia încerci să pui cap la cap lucrurile care ţi-au mai rămas. Nu era noapte, dar nici zi şi rătăcită se îndepărta pe un drum. Drumul, suspendat între început şi sfârşit, era singura certitudine. Lia recunoscu străduţa desfundată care ducea, prin spatele curţilor, la cimitir.

Se trezi căscând ochii prin curţile oamenilor. Vedea copacii scheletici, străjuind un timp mort de mult. Lia nu ştia dacă e copil sau om bătrân şi dacă timpul este cel trăit în prezeni sau cel ţesut de aminti rele sale.

Drumul se subţia, ieşea în faţă, parcă era un tunel pe care n-ai fi putut decât să mergi înainte. Nu mai putea privi înapoi. Toate se îngustau, o presau, fiind obligată să ia act de prezenţa lor. Vedea casele dezmembrate, cu lucrurile la vedere, cu pereţii deschişi, gata să înghită o întreagă lume lipsită de sens. Totul în interiorul lor era întors pe dos. Dezordinea şi zădărnicia puseseră stăpânire peste tot. Lucrurile începeau să se mişte şi ea înregistra cu mintea înceţoşată scene din copilărie. Ca-ntr-un caleidoscop acestea se amestecau cu întâmplări trăite acum. Recunoştea personaje. Riţa-ţiganca cu fata ei, trăgând cu spor saci plini de lucruri culese de prin casele care se perindau prin faţa ochilor ei, şi femeia cu părul murdar, trecându-i peste coapse, care spăla absorbită, în ape murdare, preşuri, cârpe, lucruri amestecate… Era chiar fascinată de zoaiele ei şi-i urmărea mişcările. Respira aerul de compromis tacit dintre ea şi oamenii care păreau a-i cunoaşte existenţa. Era un soi de complicitate amestecată cu promiscuitatea faptului că, de ce-i privea cu mai multă curiozitate, oamenii ăştia se a ratau mai implicaţi în întâmplările ei, mai predispuşi să-i dezvăluie o altă faţă a lor, noi înţelesuri care-i scăpau la fel de repede, precum le şi percepea. Trăia sentimentul că totul trebuie petrecut până la capăt, că lucrurile pot duce undeva. Mai rămânea să se caute pe acest drum, să afle ceva despre ea,

acum când toate i se derulau într-o altă logică.

XXX

Se trezise mai târziu decât şi-ar fi dorit, obosită şi nemulţumită că toată ziua o să fie pe fugă.

Timpul era marea ei problemă, nu reuşea să şi-l facă aliat. Îşi aminti că promisese mătuşii c-o va duce la cimitir. Era penultima zi a anului şi lumea se pregătea să treacă în noul an. Păşind în liniştea albă a cimitirului, pe aleea ce duce spre cele două cruci, îşi aminti drumul din vis.

urechile pâlnie la ce spune cel care sapă. Nu-I cunosc, dar, după voce ghicesc meseriaşul din el. E impunător chiar: ce zice el de-acolo, din adâncuri e sfânt. Ce mai, e deasupra tuturor! „Dealu!" în locul coşului se prinde el. Se trage cu *forţă, nu glumă. E căldură afară, un august de sfârşenie, dar el umblă acoperit cu pufoaica. Acolo jos e frig. Cere şi aprinde o mărăşească, îşi dezleagă brâul, aruncă de pe el haina grea şi udă şi îşi şterge meticulos sudoarea rece de pe frunte. Între timp, se pregăteşte schimbul. Să se fi săpat vreo zece metri, dar aici în coasta pădurii apa nu se lasă prinsă cu una-cu-două. Ceva mai către nea Vasile Stan e o altă fântână cu cumpănă. Ajutăm şi noi aducând de acolo, spetindu-ne, o găleată ochi cu apă rece şi limpede. Mă apucă fiorii, gândind la cât mai au de tras oamenii ăştia până la luciul*

apei. „Hai!” Şi iar „valea – capu’ – dealu”.

Şi iar se schimbă pufoaicele. Numai noi, cei de la suprafaţă, suntem aceiaşi, îndurând acelaşi soare crunt şi neiertător.

Amurgeşte, s-a săpat cam jumătate, mama Sanda pune de mămăligă, în timp ce căutătorii de apă, după ce au astupat gura fântânii să nu dea vreo lighioană în ea, se spală de noroi, ştergându-se cu sârg în aşteptarea unui ţoi cu tărie. Aşa e de când lumea, aşa-i şi la noi în sat: o fântână nu se ridică în doi. Vin vecinii, vin neamurile, vine naşu, vine fi nu, n-ai încotro, aşa e scris. Fântânarul, un meseriaş din Bogza e suveran şi la suprafaţă. Dă ordine, face ordine. Îi place, se vede treaba, să fie ascultat, dar şi eu mă bucur, atunci când, curios din fire, după ce-l întreb de când sapă la fântâni, îmi răspunse că, de-ar pune cap la cap fântânile pe care le-a „înălţat” în ultimii douăşcinci de ani, de când s-a apucat de meseria asta, ar ajunge la Băleşti, cale de vreo *zece kilometri. A săpat fântâni peste tot: aici, la noi în Mărtineşti a început pe uliţa bisericii la Chinează, apoi, pe şosea, la tata-naşu Bondrea, la moş Andrei Staicu, la nea Dobre*

VIRGIL MATEI

Naşterea fântânii

De-atâta căldură nimic nu mai mişcă.

Doar o prigorie săgetează cerul sticlos în căutarea unei legendare picături de apă. Fata Morgana îşi face numărul, în timp ce casele, haturile dintre movilă şi pădurea Gineralului dansează lasciv, apărând şi dispărând, ici-colo, când şicând, sub o altă formă.

…” Valea… Capu’… Dealu „… Coşul de nuiele, prin mânerele căruia a fost trecut şi legat zdravăn un crucioi de căruţă, susţinut de un odgon gros de patru deşte apare, pentru a câta oară, la rasul pământului. De odgon trag patru, cinci bărbaţi, goi până-n brâu, de pe care sudoarea curge-n valuri. Unul e chiar stăpânul fântânii, nea

Gheorghe a lu’

Grimbir, de pe şoseaua ce duce la Gineral, căruia i-a sărit în ajutor mai mulţi vecini, pădureni: nea Gheorghe Negru, nea Ştefan Stefănache, Popiei, moş Alexandru Mutu, nea Tudorache Matei, nenea Onu. Pădurenii, gospodari ai Mărtineştiului, cărora Râmnicul le-a înghiţit casele, iar acum îşi durau acareturi noi în coasta pădurii Proca Mică făceau clacă, se întrajutorau, aşa cum obişnuiau de-o viaţă. Noi, copiii, pe lângă ei, călăream timpul, jucându-ne pe movila de pământ care, de la coş la coş creştea căpătând o culoare din ce în ce mai spre galben. N-or fi ei chiar edecarii de pe Volga ai lui Repin, decişi să tragă la mal un ditamai şlep, îmi spuneam eu, dar, vânjoşi de Proca Mică tot sunt.

„Valea!” – strigă din groapă fântânarul, semn că odgonul bine ancorat într-o macara trebuie coborât cu atenţie. „Capu’!” – i se răspunse din buza puţului, semn că cel de jos trebuie să fie atent, să nu-i scape coşul în cap. „Dealu!” – e următoarea comandă pe care cei ce sapă în căutarea apei o folosesc, dând de veste celor de sus că trebuie să-şi ia treaba în serios. Acum, când cel de jos nu se mai zăreşte, comunicarea e ceva mai grea.

Trebuie să ridici vocea, răspicat, precis, cu

Matei, la Paşalâu, la Chetreanca, a dat cotu’ la uliţa morii săpând fântâni la nea Nică Matei, la nea Dumitru Sandu şi la moş Stan, la nenea Petrea Matei, la nea Petrea Buzatu, la nea Ion Staicu. Rămâne cu dumicatul în gură atunci când îl întreb despre cum va fi apa aici. Sigur pe el, de parcă-şi înfipsese gura în nămol, răspunde „Bună, altfel cum. Şi limpede!” „Bine, bine, îl jărăghii eu, dar sunt şi fântâni rele?” Intrigat de curajul meu îmi răspunse în doi peri, parcă disculpându-se: „Nu e vina mea. E a omului. Dacă omu-i rău pe din untru… Dar Gheorghe e om bun. Nicio grijă, are apă bună”.

Lucrul se reia a doua zi, în zori. Din cei de ieri, unii

au plecat la rosturile lor. Azi au venit să dea o mână de ajutor nea Goică, văru Gheorghe Gheorghiţă, nea Ionică a Iu1 moş Bădică, cumătru Vasile. Forţe proaspete. „Valea – capu' – dealul". Poruncile se mai succed de câteva zeci de ori, pământul adunat acum e mai mâlos, mai greu. Iar noi suntem tot mai nerăbdători. La un pas de apă, fântânarul cere o sticlă cu apă. Îi este sete. I se trimite o sticlă cu vin rece. Şi un pahar. Aşa e rânduiala. Acum se scoate nămol cu apă, oamenii trag şi mai greu la odgon, neluând în seama bătăturile aspre de la degete. „Valea!". „Capu1" – şi ne aşteptam la comanda următoare, „Dealu". În loc de „dealu „auzim un prelung răstit: „Liniştee!" Cei care nu ştiam despre ce-i vorba îngheţarăm cu sudoarea pe noi. Cei mai de-o vârstă aplecară urechile, aşteptând, calm. În jur, o linişte ca-n biserică la popa Zisu. După câteva secunde, care ni s-au părut o veşnicie, un clipocit înfundat, dar distinct, o prăvălire uşoară de mai, o ţâşnire a apei ca o curgere de streaşină pe o ploaie bogată şi cuminte. Asta şi era! „Apă! Am dat de apă!" – răsună din adâncuri. „Ai văzut? – îmi spune nea Goică, luminat la faţă – i-a ghicit ogodu, e ca atunci când fată o vacă sau când un miel vine pe lume, e aşa, ca o uşurare". „Sau, de ce nu, ca atunci când o mamă se linişteşte după chinurile facerii, ducându-şi pruncul la sân – îmi zic în gând. Un prunc botezat cu apă vie dintr-o fântână care nu va seca niciodată".

Dar greul facerii nu s-a sfârşit încă. Găleţile iau acum locul coşurilor. În prima, apar, triumfătoare, sticla şi paharul. Apa din sticlă e murdară, dar toţi o plimbăm de la unul la altul, minunându-ne de bunătatea apei. Fântânarul e acum în apă până la brâu, şi-a tras cizme pescăreşti, şi-a schimbat pufoaica asudată. E tras şi el la suprafaţă, preţ de o ţigară. Jos nu prea e aer. Şi nici timp. Se coboară tuburile, tuburi din beton care susţin pereţii şi menţin izvorul curat şi nesecat. Patru, cinci tuburi se lasă la apă. Se sapă sub ele şi pe lângă ele, fixându-le, mai apoi, cu un meşteşug numai de el ştiut, dobândit de-a lungul anilor.

„Dealu l „E ultimul „deal” pe care-l comandă fântânarul. E ud până la piele, năduşit, grăbit. Se schimbă repede, să nu-l tragă vreun curent, montează apoi tubul de deasupra, îl cimentuieşte, după care, rotindu-şi privirea către noi, mă chemă la el şi-mi comandă: „Tot te văd că dai roată p-aci. la pune tu mâna pe cuiul ăsta până nu se întăreşte cimentuiala şi încrustează, să vadă lumea şi să vină să-şi potolească setea la această «fântână ridicată prin grija lui Dumnezeu, de noi, Sanda şi Gheorghe Ioniţă, zis a lu’ Grim bir, în luna lu’ august I960»”.

Dialog între ciocan şi nicovală

Aţâţat de cântecul de jelanie al nicovalei, lăsam de multe ori joaca, o tăiam pe *linia colectivului*, coteam la stânga pe lângă treierătoare şi mă opream direct în fierărie, fără a scoate o vorbă. Mă uitam năuc cum bucata aia de fier înroşit ajunge ca o plămadă în mâinile butucănoase ale lui nea Silică, fierarul satului. Când dădea cu ochii de mine, lua o cârpă curăţică din buzunar, îşi ştergea fruntea, aprindea o mărăşească de la un tăciune prins cu cleştele, îşi dezgolea pieptu-i ca de taur, apoi mă lua la scuturat: „Ai venit, nepoate?” „Cum vezi”. „Hai, ia-o de coadă, treci la treabă”. Treaba de care-i vorba era să trag la foaie. Îmi ştia interesul. Aşa pipernicit cum eram, mă opinteam, cu limba scoasă, trăgând de lanţul care acţiona burduful. Oboseam repede. Din zgura luminoasă în care eu suflasem aer, scotea un alt fier înroşit, îl apuca de un capăt cu cleştele, apoi îl altoia, icnind, cu un ciocan, croind o altă potcoavă.

Pe muteşte, îl aşteptam cu cleştele în mână să termine. Apucam potcoava de un colţ şi o aruncam într-o teică cu apă înnegrită. Gata, îmi făcusem damblaua!…

… Cu toate că au trecut ani mulţi de-atunci, de nea Silică Batog mă împiedic de el în amintiri ori de câte ori în nări îmi pătrunde miros de mangal încins. Avea fierăria lui, în curtea ceapeului, unde toată herghelia de cai a

Mărtineştiului se lăsa potcovită de mâinile lui aspre şi dibace. Conductorii trăgeau căruţele sub nucii uriaşi dinspre nea Codin Marcu, dihă*mau cai*i, îi legau de stănoage şi aşteptau, în ordine, să le vină rândul. Fierăria – o încăpere întunecoasă, unde nea Silică era şi slugă şi împărat. Pe un perete, împânzit cu chiroane de doişpe atârnau fel de fel de scule, cărora doar el le ştia rostul: cherpedine, cuţitoaie, sfredele, compas, ciocane, dălţi. Pe alt perete se înălţa vatra cu foalele scârţâind şi suflând bătrâneşte, peste care se aşternuse un strat de praf de cărbune, gros de două deşte. În mijloc trona o nicovală lucitoare, cu un zăngănit pe care-l recunoşteam tocmai de la poarta ceapeului.

După mulţi ani, sosit într-un concediu acasă, la părinţi, am trecut şi pe la poarta lui nea Silică, cu gând să-i dau bineţe. Ştiam că, acum, mai la bătrâneţe, îşi trăsese fierăria, cât mai rămăsese din ea, acasă, pe malul gârlei.

… Mi-am aruncat privirea peste gard. Prin uşile larg deschise ale fierăriei zării foalele şi vatra – reci, încremenite. Jos, pe pământul sufocat de zgură, trona nicovala. Mi s-a părut mută, ruginită, fără de suflet. Bat în poartă. Poarta este închisă, la t*rei nas*t*uri, zi*ua, probabil, doar zăvorul de la mijloc fiind tras. Îmi răspunse un puşti, nepot de-al lui nea Silică, bănuii eu. Se duse să-l cheme. Un bătrânel sprijinindu-se într-un toiag de cătină, ce-şi aruncase pe umeri o bundă jerpelită, iar pe cap îşi înfundase o căciulă roasă, cândva brumărie – atât mai rămăsese din nea Silică. După ce-şi aprinse o naţi*onală, ho*rcăind din toţi bojocii, mă luă în primire, cântărindu-mă din priviri. Nici n-apucai să-i spun că sunt băiatul lui Ionel Matei, leatul lui, cu care a făcut premilitara împreună, că mă şi repezi. Oi fi fiind de la fisc, de la percepţie, gândii eu cu mintea lui. Cum să-i explic că sunt gazetar şi că vreau să scriu despre o meserie pe ducă? Degeaba i-am băgat sub nas legitimaţia mea de ziarist, că el trase şi zăvorul de sus, aruncându-mi, în doi peri, că, oi fi fiind eu băiat bun,

dar n-am *ce seri* despre el. Nepoliticos, am insistat, întrebându-l câţi ani are. Şapteşcinci, îmi răspunse, ca din pod, dar, n-ai *ce seri, că*, de la zece ani, tot prin fum şi fiare. Ce rost are să-ţi spun de unde am furat meseria? De la un moş de-al meu din Gologanu, potcoveam cai, nişte armăsari grozavi. Câteodată mă sculam în crucea nopţii şi aprindeam mangalul, plecau geambaşii cu caii după ce le înfăşurau copitele în obiele, ce ştiam eu despre cum se furau caii? Dar, n-ai *ce seri. Câ*nd m-am însurat, am tras aici, pe malul gârlii. Herghelii de cai am potcovit. Suflau foalele zi şi noapte, focul mocnea, iar eu moţăiam pe vatră. Mai reparam o munuşă, o osie, un butuc, o roată, Dar, n-ai *ce seri, măi* băiete, alea erau vremurile, pe oamenii care veneau la uşa mea îi cunoşteam după cai. Acuma, n-ai *ce seri, măi*, tată, (hopa*, s*-a *mai îmbunat nea Sil*i*că!),* te văd că eşti om bun şi cu carte, da' n-ai *ce seri, zău*! Şi caii s-au înrăit, nu numai oamenii. Lovesc, muşcă, prind năravi. M-am rablagit, mi-e greu. Vezi, (nu v*edeam, n*-av*eam cum), n*-am nici măcar un dram de mangal, (mă a*şteptam să* d*esferece poarta). A*m acolo un fund de sac cu ciocănel de porumb. Foalele sunt vechi, ferfeniţă, ca şi bojocii mei, le-am furat de la nemţi, din gară de la Sihlea, pe când se retrăgeau în paşpatru. Dar, fără mangal, trag din greu la ele. Să-ţi spun cât mă miluieşte lumea pe o potcoveală? îţi spun, că, şi-aşa, n-ai *ce seri, ia*u puţin taică, mă mai înţeleg cu oamenii pe-un ciur de mălai sau ceva legumă, nici ei n-au de unde. (Harş*t! De*sc*hise zăv*o*rul de* j*os). E*u n-am de unde cumpăra o bucată de potcoviţă. Dacă aici, în Mărtineşti mi-a furat vreunul meseria? Păi, ar fi Lică fecioru-miu ăla micu', da tre' să mă ţin de capul lui, n-ai *ce seri, tă* icul iţă, fără tragere de inimă şi palme bătucite nu scot om din el. Da, băiete, ce stai la poartă (tras*e şi* u*lti*m*ul zăv*o*r), i*ntră, hai, pofteşte în potcovărie, că, şi-aşa, n-ai *ce scr*ie.*

Acasă, la Fănuş

Sub toată valea nu e apă cum e la fântâna lui Ursea

din marginea Ibrianului. Nu prea adâncă, cu vână gâlgâind şuvoi de parcă cineva ar înţepa sistematic băşica udului pământului. Dimineaţă, dar mai cu seamă la lăsatul soarelui, îi vezi pe grădişteni, creştini privaţi de apă bună, ţinând rând la apă ca la moară la Şuţu. Unii cu butoaie, alţii cu bidoane sau alte duble se grăbesc să-şi facă loc pe malul de beton turnat la picioarele fântânii. Din primele găleţi scoase, oamenii îşi adapă mai întâi caii, după o regulă sfântă apoi îşi ostoiesc şi ei setea, doborâţi după încă o zi de foc.

Aşa cum e şi cea de astăzi sau de ieri sau de-astă toamnă încoace, de când Dumnezeu şi-a-ntors faţa de la pământ. Ori de când, în mersul lor ştiut, norii s-au zăpăcit, pierzându-şi direcţia, nemaiîmpiedicându-se de ai patru nuci ai lui Bocioacă din Valea lui Dirivici ori de perdeaua de plopi din Crestată din care n-au mai rămas acum decât nişte buturugi sufocate de bozii.

Singure, prigoriile, sfidând arşiţa, îşi respectă programul zilnic, trimiţând din înalturi ţipete mute.

Azi e sărbătoare, e Ziua Sfinţilor împăraţi Constantin şi a mamei sale, Elena, iar la fântână s-a adunat o mulţime de grădişteni şi ibrieni. Au scos icoanele de pe pereţii din răsărit ai caselor, au pus butoaiele-n căruţe şi au plecat să-şi dea întâlnire aici, unde preoţii bisericilor predică întru ploaie. Cu apă sfinţită au pornit peste câmpuri, miruind pământul şi implorând cerul să-şi dezgaţe baierele.

N-a plouat pe Grădiştea, e lumea rea, zic bătrânii, abia acum încearcă s-o dreagă, aşa e când nu respecţi sfânta duminică. Toate se usucă, de-i grâu ori porumb, pepeni sau arpagic, totul ţipă de sete.

… Aşa ţipa pământul şi-n 46, caută să-şi aducă aminte mama Paraschiva. Stă întinsă pe pat, cu pernă mare din fulgi la cap, cerându-şi iertare că nu poate să se ridice. Are ameţeală, azi-noapte n-a putut închide un ochi. Toată noaptea a sfârâit candela. Au vegheat-o nora şi

nepotul de la Suceava. Şi băiatul Fănuş, care o priveşte dintr-o poză mare, înrămată, prinsă-n ţinte pe perete, mai sus de carafta patului. Ţine în braţe o fetiţă, e chiar nepoata mamei Paraschiva. Ce i-o mai fi făcând băiatul? Cam de multişor nu i-a mai călcat pragul. Mai data trecută a venit cu un doctor, a consultat-o, i-a dat medicamente, dar ce nu i-a adus băiatul mamei! A zis că vine zilele acestea, mama Paraschiva îl aşteaptă, căci ea, la cei optzeci şi doi de ani ai ei, simte că nu mai poate. „Să-i daţi telefon, mamă, vă rog din suflet, poate o încerca să lase şi el treburile lui şi să vină măcar pentru o jumătate de zi”. Mama Paraschiva e bolnavă. De i-ar veni băiatul, s-ar mai înzdrăveni. Pe ceilalţi îi are aici, în Grădiştea, pe lângă casă. Fata e profesoară tocmai la Suceava, iar Fănuş e la casa lui, în Bucureşti. Îl aşteaptă să vină din clipă-n clipă, să-l simtă cum trage zăvorul la poartă aşa cum o făcea când se întorcea de la şcoală de la Galaţi.

Nu vreau s-o mai obosesc pe mama Paraschiva. S-a bucurat că m-a văzut, oaspeţii îi dau putere. În casa ei n-au intrat decât oameni cu gânduri curate şi cu inimi deschise. Ne luăm rămas-bun, sărutându-i dreapta, iar dumneaei sărutându-mi fruntea. Preţ de câteva clipe nu-mi dă drumul la mâini. Îmi mai spune: „Să-i dai telefon lui Fănuş, să-i spui să vie. Mi-a zis mie nepotul că a auzit la radio cum că ar fi păţit nu ştiu ce şi de-aia nu mai trece pe la Brăila. Să-i spui că nu de asta sunt eu bolnavă. Fănuş al meu e Fănuş. Îl aştept”.

... Pe Grădiştea nu plouă. Cum ar putea să se pornească ploile când Fănuş, printr-o semnătură personală a decretat această parte a Câmpiei Brăilei pol al secetei din România? Izlazul, în prag de Rusalii e negru, vitele se întorc hămesite acasă, trăgând la ieslele pline cu lujani sfarogiţi. Lucerna se usucă pe picioare, fasolea a îmbătrânit de pitică, sfecla nici ea n-a reuşit să scoată capul din bolovani. Iar oamenii, în credinţa şi pornirea lor, nu pot fi întorşi de la praşila porumbului. Merg să-i facă şi

să-şi facă datoria. Pe marginea şanţurilor, bivoliţele ţiganilor zbiară a foame. Prigoriile, ca într-un asalt final, îşi mai fac, încă odată, numărul.

… Singur, pelinul, sfidător şi triumfător ca Fănuş se înalţă verde, clopoţind a nemurire.

ATELIER CRITIC

ADRIAN DINU RACHIERU

sale vădind o „structură controlată”, în mişcare, „recucerind” realul. Să observăm imediat că acest apetit pentru concret nu e străin de savoarea erudiţiei. Fără a propune o proză uscată, cărţile mai vechi păcătuiau, credem, prin sofisticare; nu atât graţie personajelor filosofarde ori parantezelor eseistice, cât complicaţiilor de construcţie, parabolizând excesiv şi îngreunând, astfel, lectura. Cu *Somonul roşu* (*Hestia*, 2004) efortul de

simplificare a scriiturii devenea vizibil. Trecut prin experienţa de scenarist, Paul Eugen Banciu şi-a limpezit, în timp, stilul şi câştigurile sunt evidente. Să ne amintim că obsesia elementarului, acea umanitate frustă, stăpânită de un inflexibil cod moral, o lume primară trăind în arhaicitate, sub semnul spaţiului închis, eliberând fertile sugestii mitice erau reperele prozei pe care, la începuturi, o practica Paul Eugen Banciu. Structural, el este un povestitor; împrejurarea se cuvine comentată câtă vreme devitalizarea povestirii a marcat şuvoiul experimentelor prozaistice. El nu se aliniază prozei artiste, excesiv calofilă, nici celei a documentului, dar e mai apropiat, totuşi, primei. A debutat matur, cu un roman premiat (*Casa Ursei Mari*, Editura *Dacia*, 1978) urmat, la scurtă vreme, de *Reciful* (*Facla*, 1979), dovedind o remarcabilă mobilitate stilistică şi tematică. Fiindcă amintitele apariţii înseamnă două cărţi diferite, insinuând ipoteza (verificată) unor trudnice exerciţii de sertar, pregătitoare.

O cronică pitorească, o dezrădăcinare şi o întemeiere la interferenţa timpului mitic cu cel real, mustind de concretitudine era *Casa Ursei Mari*, roman-povestire cu un erou (femeia voluntară), în atmosfera baladescă care supradimensionează şi metaforizează realitatea diurnă, banalul cotidian. *Reciful* păstra forţa poematică a scrisului lui Paul Eugen Banciu, deconspirând o laborioasă strategie: tehnica compunerii învederează o construcţie dificilă, prin montajul ingenios al unor fişe existenţiale.

Paul Eugen Banciu şi romanul antropologic

Cu o vizibilă bucurie a scrisului, vădind o irepresibilă vitalitate creatoare, Paul Eugen Banciu (n. 1943) a erupt romanesc, paradoxal, într-un moment fast al prozei scurte, având în spate o îndelungă experienţă gazetărească. În cazul lui, prozator vânos, aproape „clasicizat” (de vreme ce i s-au consacrat, deja, două monografii, sub semnăturile lui Dorin Murariu şi a Danei Nicoleta Popescu), putem vorbi, îndreptăţit, despre un destin împlinit. Romanele sale,

numeroase, sunt uriaşe panouri epice, de impresionantă arhitectură narativă, cu deschidere simbolică şi sugestii mitice, sondând arhaicitatea şi venerând codul moral, pritocite îndelung şi redactate febril. Sunt creatori care, în *căutare* fiind, „bâjbâie în toate direcţiile”, cum recunoştea, de pildă.

Mircea Cărtărescu, acest „proces orb” fiind fecundat şi deviat de numeroase întâmplări, lecturi, întâlniri etc. Astfel de „deturnări” sunt excluse în cazul lui Banciu. El poartă, mental, întreaga desfăşurare epică, elaborată meticulos, fişată şi etapizată, urmată cu fidelitate; „totul există în mine”, declară ferm prozatorul, aşteptând doar clipa prielnică, punând la lucru experienţa de gazetar şi cea filmică (fiind ispitit de regizorat, având şcoala scenaristicii) pe suportul încrederii, de nimic zdruncinată, în vocaţia scrisului. Şi fructificând, desigur, o dublă profesionalizare: cea filosofică şi cea artistică, nutrită de lecturi bogate, metabolizate.

Cei care au poposit asupra romanelor sale (repetăm: un prozator harnic, cu har, colecţionând numeroase premii) au remarcat, deopotrivă, abilitatea compoziţională şi verva narativă. Prin ritm editorial şi palmares, Paul Eugen Banciu, fidel romanului şi realităţii, impune. El are, indiscutabil, mentalitate de profesionist, desfăşoară mari proiecte, crede în cicluri şi sisteme, cărţile

Ce aducea nou *Sărbătorile* (1981), al treilea roman al său, apărut la Editura *Albatros*? Romanul impunea ideea de ciclu, fiind scris parcă în prelungirea *Recifului*; ţinutul Burnei devenea, indiscutabil, proprietatea literară a lui Eugen Banciu. Autorul decupează un sat (Ciulpău) ai cărui oieri străbat lumea şi sparg claustrarea unei umanităţi pătimaşe, prinsă în chingile moralei austere. Privirea e, însă, din interior, parcă de pe un pridvor arhaic, asistând la zbaterile istoriei, la senzaţionalul povestirilor unor mari familii prinse în încrengătura neamurilor, acolo unde „pachetul ăsta de oameni a ajuns să fie un singur neam”.

Romanul confirmă ştiinţa autorului de a manevra marile simboluri, intrând fără precauţii, direct, în ritmul lent al lumii închise a muntelui.

Zigguratul (1982), poate mai mult decât precedentele apariţii, evidenţia tehnica narativă (fiind un roman „terasat", părăsind structura polipieră), beneficiind chiar de un „plan"; furat de schema compoziţională şi ambalând maşinăria barocă, naratorul pare învins de constructor. Arborescenţa şi încărcătura epică, alternanţele şi discontinuităţile asigură *Zigguratului o* compoziţie sofisticată, de epică circulară; prozatorul e jovial, scrie relaxat. Oricum, *Zigguratul* se citea mai uşor iar personajele se mişcau cu lejeritate, „libere" în spaţiul de joc dintre real şi imaginar. Nu era vorba de un realism brut, deşi în paginile cărţii pulsează viaţa şi se simte foşnetul evenimentelor. Mai degrabă schelăria mitologică serveşte unei demonstraţii inverse: degradarea mitului prin evidenţierea decalajului dintre mit şi realitate. Cartea este, deopotrivă, simbolică şi ironică. Poate fi citită şi ca o replică la *Sărbătorile*, întărind ipoteza ciclului; dar e discutabil că *Zigguratul* ar marca saltul spre mit, cum s-a spus. Descifrarea simbolurilor, a metaforei tutelare poate fi făcută, dar nu credem că forţa cărţii rezidă, reductiv, în nivelul simbolic. Crescută în umbra mitică, parabola *Zigguratului* luminează cucerirea realului; cartea e iniţiatică, eroul ei – un tânăr gazetar, preluând elemente autobiografice – descoperă lumea, în confruntarea frumoaselor şi coloratelor teorii cu palpitul vieţii. Ea pune în discuţie problema mijloacelor, a responsabilităţii pe terenul cultului puterii şi alpinismului social, lupta degradând relaţiile amicale. Inserturile levantine trimit la lecţiile istoriei, vădind zădărnicia „sentimentului creşterii".

Nu se poate spune că Paul Eugen Banciu s-ar fi închinat oportunismului tematic. Romanele sale traversează medii felurite, într-un spaţiu pe care scriitorul s-a fixat şi care-i aparţine, recognoscibil în ontologia

imaginarului. *Reciful* era un roman al cetăţii; Burna, „mic centru al lumii” devenea „eroul” cărţii, vorbind de autarhia burguluirecif, „copie nereuşită a lumii”. În acelaşi univers „aşezat”, pus sub stăpânirea legii morale, *Sărbătorile* – ca roman al grupului social, trăind drama pierderii identităţii – circumscrie conflictul dintre datină şi modernitate. Personajele au consistenţă arhetipală, dar romanul se scufundă în concret, nu trăieşte sub faldurile unor idei care l-ar goli de viaţă. Ordinea cutumiară reprezentată de Mogu este violentată de modernismul agresiv, ispitit de putere, ipostaziat de Petru Unan, zis şi „Străinul”. Romanul se consumă tot ca o parabolă a puterii, angajând un timp defunct şi personaje-relicvă, evoluând în cadre mitice. Fiindcă, la Paul Eugen Banciu, marea poftă de scris, acel regim prolific (observat de Laurenţiu Ulici, chiar la debut) se revarsă într-un *context mitic*. Naraţiunea curge despletită şi ameninţă strânsa logică epică; dar încâlceala e voită, autorul domină, de regulă, această aglomerare de întâmplări colorate, stăpânind tehnica montajului, în laboratorul său, la înalta temperatură a ficţionalizării, obsedat de terifianta senzaţie a „ultimei cărţi”, el recucereşte mereu realul, propunându-ne *un spaţiu recognoscibil*.

Întrebarea dacă Paul Eugen Banciu este povestitor sau constructor s-a pus chiar la start; ridicând-o, ne împotmolim într-o falsă dilemă. Prozatorul e, categoric, şi una şi alta. Are apetitul „dunărenilor”, descinşi dintr-o „ţară magnifică de povestitori”, înclinând înspre stufozitate şi inserturi lirice, pe de o parte; dar şi grijă pentru arhitectura narativă, pe de altă parte, asimilând formulele moderne, vădind subtilităţi de construcţie şi obligând, în limbajul lui U. Eco, la *o lectură rizomică*. Altfel spus, volumele sale sunt grele, *polisemice*. Ele ne reîntorc la originile arheale, ne invită într-o *altă lume* şi pot fi descifrate într-un context paradigmatic. Pe bună dreptate, Radu Cernătescu observa, într-un subtil comentariu, că

romanul *Casa de piatră* (*Excelsior*, 1995) se dorea soteriologic, propunând o călătorie expiatoare; protagoniştii se tămăduiesc prin amintire. Cum viaţa şi arhetipalul coexistă în „reţeta" prozatorului, ispita soteriologică are câmp larg de desfăşurare manevrând *bibleme*; iar epicul desfoliat se decantează în straturi de semnificaţii. Drept consecinţă, cărţile sale nu se citesc uşor. Nici *Noaptea strigoilor* (1996), nici *Demonul discret* (tot în 1996) nu se abat de la regulă. „Piticul" Matei, „omul cu sufletul mort", a plecat *definitiv* din „nenorocita aia de Burnă habsburgică". Dar el, „stăpân" peste Piaţa Florilor, nu crede niciodată în ceea ce vede. Vânătoarea de semnificaţii, excesul de rafinament, frenezia imagistică, intarsiile livreşti împovărează textul.

Atent construit, bine ritmat, *Somonul roşu*, impregnat de experienţele biografice se leapădă, spuneam, de complicaţiile „tehnice". Trecut prin *şcoala scenaristicii*, Paul Eugen Banciu a făcut pasul decisiv în acest efort de râvnită simplificare. Răscolit de amintiri, temător şi nesigur, un bărbat divorţat, rătăcit în noua lume (suntem la trei ani de la Revoluţie), Ştefan Itu, profesor universitar la Timişoara încearcă o evadare în oraşul copilăriei (Sibiu). Este un singuratic, cu capul în nori (aşa îl vede tumultuoasa Sanda, o prietenă de altă dată, acum încurcată cu Wolfi, un amant tinerel, calculatorist în Bucureşti). Iar fiica ei, Graţiela, „preluând" musafirul îl consideră „un om straniu", cu viaţă de sihastru, bătând „de nebun" munţii pentru a ieşi „din lume". Pentru Ştefan, un ins cu multe spitalizări, un „exemplu de supravieţuire", starea de conservare a fiinţei este *singurătatea*. El pare a-şi dori destinul somonului roşu (peşte din Oregon), ispitit de „drumul abulic" spre începuturi, în *tăurile* de unde a pornit marea călătorie. Sunt, dincolo de epicul alert, pagini fermecătoare de jurnal, autorul fiind un încercat montagnard. De fapt, profesorul fuge de sine, încearcă să-şi descopere „cealaltă viaţă"; o viaţă ascunsă pe care o

cercetează (studiind actele externărilor) şi ocrotitoarea Magda, doctoriţa care nu-l putea înţelege. Un cuplu care nu rezistă, care se destramă deoarece Graţiela îi stârneşte pofta de a trăi. Înstrăinat, aşadar, revenit în oraşul copilăriei, învăluit în „bolul de sticlă", dascălul îşi reîncarcă sufletul răvăşit, ieşind din singurătate. Graţiela reprezintă o „restanţă de tinereţe". *Somonul roşu* rămâne o frumoasă poveste de dragoste (tomnatică), un roman agreabil în care Paul Eugen Banciu îşi simplifică scriitura pe tipar hollywoodian, fără a plăti tribut lejerităţii problematice.

Odată cu *Singurătatea luminii*, roman ivit la editura timişoreană *Antrophos* (2012), Banciu istoveşte o „temă întrezărită" (nota, percutant, Dana Nicoleta Popescu) şi încheie un (alt) ciclu, adunând sub acolada *Traversării cercului* şapte titluri! Nu e vorba doar de *utopia naturii*, explicabilă la un vechi montagnard, dovedindu-şi şi calităţile de *ghid*, ştiind prea bine că „muntele schimbă omul". Pe bună dreptate, Paul Aretzu avertiza că *Singurătatea luminii* „nu este un roman al unui hobby". Desluşim în această carte de o frumuseţe stranie un destin tragic, însoţind, fireşte, un om al muntelui (*Călăuza*), purtând aura meditaţiei existenţiale, încifrând şi deschizând sacralizante paliere de receptare. O lectură aptă de a sesiza, din unghi simbolologic, varii piste exegetice, în tentativa de a îmbrăţişa celestul şi şansa iluminării. Carte a pelerinajelor (prin rememorare), *Singurătatea luminii* aparţine unui om al muntelui (*Călăuza*), pentru care ascensiunea („blândul purgatoriu") şi scrisul (prin care viaţa devine imagine) îi oferă, terapeutic, şansa replierii în faţa unei lumi opresive; el „se împacă de minune cu singurătatea", muntele fiind „ceva fără oameni", procurând trăiri speciale.

De o invidiabilă rezistenţă şi mereu cu poftă de scris, în pofida unor afecţiuni care i-au ruinat trupul, Paul Eugen Banciu gândeşte, probabil, deja la un alt ciclu. Prozator

fără vacanţe, mereu în priză, autorul se dovedeşte un *profesionist* de cursă lungă.

Gheorghe Schwartz, un prozator infatigabil

Prins în „proiecte de anduranţă”, cum observase Ioan Holban, ofuscat că nu e luat în seamă pe cât ar merita, Gheorghe Schwartz (n. 1945), psiholog de meserie (defectologie), trudind, decenii bune, prin şcoli speciale, a erupt romanesc odată cu *Martorul* (1972), după ce, cu trei ani înainte, debutase cu proză scurtă în *Familia*. Atât romanul pomenit, cât şi volumul ce i-a urmat, colectând mici povestiri (*Ucenicul vrăjitor*, 1976), au fost văzute, cu destulă reticenţă, doar cărţi „de pregătire”, chiar dacă un examen atent ar fi indicat, fără tăgadă, „reţeta”, conjugând, cu pigment ironic / autoironie, documentul cu virtuozitatea fantastă. *Martorul* aducea în scenă „un himerist”, pe sucitul doctor Poolo, ins fricos, asaltat de bizarerii, cu mintea scindată, inapt pentru viaţa reală; trăind, compensativ, în imaginaţie şi purtând o vină confuză, urmărit de consecinţele unei declaraţii (vizându-l pe Marius Gruia). Dar romanul se aşază în *matca lugojeană* şi, prin efortul reconstitute al unor protagonişti, pasionaţi de „istoriile” aşezării, defineşte „un stil de existenţă” (cf. C. Ungureanu), un specific al locului. Care, negreşit, va fi dezvoltat în ceea ce critica a numit „ciclul lugojean”, reunind, sub acolada unui părelnic realism social, patru titluri: *Pietrele* (1978), *A treia zi* (1980), *Spitalul* (1981), *Om şi lege* (1987).

Reunind 11 volume, publicate între 1988 şi 2013, ciclul *Cei o sută*, descurajant ca „monstru romanesc”, se vădeşte o colecţie de povestiri recuperând sentimentul de continuitate, încercând o cronică a Istoriei omenirii. Cele o sută de biografii, „din tată în fiu”, presupun o călătorie în timp şi o vagă documentare (în sensul controlabilului sever); sunt „personaje deduse” (cf. Ioan Holban), purtând un număr şi umplând de viaţă inconştientul colectiv; fără ele, ne încredinţează Scribul, întâmplările ar refuza „să se

succeadă firesc”. Or, succesivele „reîncarnări” prilejuiesc, prin reinvenţie, recuperarea vestigiilor unei „eredităţi pierdute”. Amator de istorii secrete, fascinat de spiritul medieval, Gheorghe Schwartz topeşte, în acest impozant ciclu, personaje, tehnici, formule literare etc., închipuind o „babilonie narativă” (cf. M. Iovănel) în *lupta cu timpul*. Din păcate, această „mare izbândă” a prozei noastre contemporane, aşa cum ne asigura Ioan Holban, n-a trezit un interes pe măsură; comentariile, semnalând cu zgârcenie anumite titluri, nu s-au încumetat să cuprindă întregul. Evident, seria romanescă *Cei o sută*, vestită cu aplomb în 1988, anunţa un proiect ambiţios şi spectaculos. Pe care, iată, tenacele prozator, ingenios şi exotic, depănând, sub pretext genealogic, biografii fantasmatice, cu un teribil efort documentaristic, a reuşit să-l împlinească. În fond, ne anunţa cel dispus să refacă „lanţul seminţiei” plonjând în fabulosul epic, „doar o sută de generaţii ne despart de cucerirea Babylonului de către Cyrus”. Iar *Scribul* lui Gh. Schwartz, „rătăcit în Istorie”, scutit de „menirea de a interpreta”, ştie că „omenirea pare să se fi dezvoltat din spuma poveştii”. Ficţionarul Gh. Schwartz e mânat, totuşi, de un demon al exactităţii, pricină pentru care invocă, justificativ, calcule calendaristice, întâmplări disparate într-o ordine probabilă. Omul e o „za neînsemnată” în acest şir, încât, plonjând în epoci de altă dată, prozatorul – departe de aerul muzeal – cultivă stranietatea şi transferul de identitate. Consacrat în spaţiul prozei prin „ciclul lugojan”, Gh. Schwartz a devenit un nume important al frontului romanesc. Din păcate, aşa cum se întâmplă deseori pentru cei trăitori în „provincie”, *vizibilitatea* sa e în suferinţă.

Autorul este, neîndoielnic, un gurmand cultural. Inteligent, combativ, revendicativ, scriind în răspăr, cu fibră de polemist, iubind exotismul şi ludismul, el face naveta între real şi fantastic. Colţos, cu o ironie muşcătoare (care nu macină în gol), romancierul are o

mare forţă de absorbţie şi teribile ambiţii de constructor.

Cei o sută, reconfigurând chiar întregul unei creaţii, probând ambiţia monumentalului prin acest „drum în urcare", a fost, din fericire, un ciclu dus la capăt. Fiind un constructor, spuneam, Gheorghe Schwartz avea toate atuurile în mână. Mai mult, om de bibliotecă, receptiv la varii formule narative, harnic şi ambiţios, privind amuzat lărmuiala vieţii literare, Gheorghe Schwartz combină drepturile ficţiunii cu lectura ironică. Am zice că riscurile prozei stau tocmai în inteligenţa uneori nestrunită a romancierului. Acuza de neverosimilitate s-a rostit şi ea privea, cu deosebire, gestul de a sacrifica textul în favoarea subtextului.

S-ar părea că „vocalizele" lui Schwartz, anunţate de *Enigmele infinite*. *Vocalize în Do major* (2014), deschid un alt ciclu, configurând – prin fragmentarism – „un puzzle neaşteptat". Şi *Hotarele istorice*. *Vocalize în Re minor* (2015) închipuie „o elegie tragică" (coerentă), propulsându-l pe Julius Zâmbetlan ca agent de legătură într-un epic pulverizat, trimiţând la situaţii reale: cazul poporului vandan trăind *în două ţări*, despărţite, ca ruptură definitivă, de un gard de sârmă electrificată. Plus pledoaria de a anula „hotarele ridicate între noi" (ţări, localităţi, indivizi), în fine, „vocalizele în Mi minor" din *Justiţia suverană sau adevăratul Tratat de Drept Procedural* (2016) confirmă că avem în Gh. Schwartz un iscusit şi neobosit „tehnician", culegând aici „pilde edificatoare", asortate cu un umor aproape cinic. Sunt „pauze de respiraţie", suntem preveniţi, înainte ca bravul autor să plonjeze *în marele roman*. Dar fiind „doar autor", fără agent literar, drămuindu-şi timpul dăruit scrisului, devine agent de marketing; şi ne recomandă, spre lectură şi folosinţă, propriu-i Tratat de drept, deoarece în *Vremea de Aur* „viaţa se va muta în sălile tribunalelor". Acolo unde maestrul Ludovic L. pierde toate procesele, încasând onorarii fabuloase. Închisoarea devine loc de creaţie, toată

lumea, aflăm, „se exprimă prin plagiate”, istoria noastră culturală fiind un „nesfârşit palimpsest”, invitând la rapt şi cerând „eliminarea subiectivităţii umane”.

Altfel spus, aprecierile (valorizante) ar intra în categoria „activităţilor ilicite”. *Insula Zu* (2016), suspectată de *linearitate*, este, la rându-i, o proză „cu program” (observa Ovidiu Pecican); visătorul Radu V. Pop, asemeni altor eroi ai prozelor lui Schwartz (Zâmbetlan & Co.), fluturând proiecte himerice, vrea să salveze lumea şi sufletele printr-o nouă *robinsoniadă* în contextul „noii migraţiuni a popoarelor”. Insula Zu poate fi un refugiu pentru un ins cu solitudinea „întipărită” şi cu identităţi multiple (adică Radu Robin Roby Boy), trăind într-un continuum **ACUM**, cercetând puhoiul de oameni, un „sinistru cortegiu”, îndreptându-se *spre şi prin* o insulă inexistentă. Robin Roby Boy, cunoscut drept Radu / Răducu (Radu V. Pop) la „vârsta mică”, a avut parte, mergând la cinematograf, de „experienţa vieţii”; descoperirea acelui mirific ostrov filmat a fost o experienţă esenţială, întâmplarea care „i-a colorat destinul”, Radu devenind – pe *insula sa* – şi Robin, şi Roby Boy; încât Insula Zu (aşa botezată), „capricioasă ca o femeie”, *i-a intrat în sânge*, oferindu-i o recluziune voluntară, ca scenariu imaginativ, scutindu-l de orice probleme. Fiindcă Robin, tolănit în şezlong, bând şocată şi privind în gol, cădea într-o dulce melancolie. Reveria devenea însă, în ochii lui Roby Boy, *lene*, deşi, gândind, Robin îşi anula fericirea posibilă. Romanul adună, conform reţetei, o colecţie de bizarerii, vădind imagismul debordant al prozatorului, cu trimiteri transparente la realităţile „la zi”. Cum ar fi, de pildă, invocata perioadă a „marilor migraţii”, acele roiuri de ambarcaţiuni, un cortegiu al disperaţilor, apropiindu-se de Insulă. Fără a o vedea, deoarece era nevoie de *organ* pentru a percepe Insula Zu, o insulă scutită de orice probleme. Chiar dacă Radu ar fi vrut să accepte valul de imigranţi, în timp ce pentru Robin ea rămâne un teritoriu

exclusiv, un *refugiu*, „de parcă n-ar exista”. Trăind, fiecare, în lumi diferite, sub masca unor identităţi multiple, ca personaj scindat, eroul lui Schwartz se oferă unui examen psihanalitic.

Să nu uităm că psihologul Gheorghe Schwartz, la curent cu achiziţiile în domeniu, are în palmares şi câteva cărţi de specialitate, de la *Filosofia comportamentului* (2002) la *Psihologia transversală* (2003), trecând la analiza intruziunilor politicului în media (*Politica şi presa*, 2001). Esenţial, el, mânat de un demon ghiduş, autoironie (vezi şi *Paranoia Schwartz*, 1999), ispitit de scriitura albă şi fabulaţie (excedând firescul), iubind detectivistica (pentru „a lămuri” miraculosul caleidoscopic şi inexplicabilul), practică „tehnica labirintului” şi ne îmbie, băsmuitor-divagant, cu elan demiurgic, într-un Castel secretos. Paradoxal, prolificul ficţionar Schwartz se închină marotei exactităţii, de „portanţă ştiinţifică”, mimând o seriozitate ocultă, conjugând, într-un proiect personal, de anvergură, fluxul narativ, de regim „epopeic”, cu proza scurtă / scurtissimă, pe suport parabolic. El trăieşte, în toate manifestările sale, debordant imagistic (inclusiv pe *Facebook*); or, bucuria şi frenezia scrisului, iscând abundenţă, întreţinând *criza de supraproducţie*, a speriat, bănuim, falanga comentatorilor, tentaţi de gândul dezerţiunii. Ceea ce, din păcate, chiar s-a întâmplat, puţini comentatori (fideli, însă) încumetându-se să-l însoţească.

Poetul val şi „Poteca de vorbe”.

Cine a răsfoit, amuzându-se, *Commedia dei media* (*Princeps Edit*, 2007), o carte „vie şi nostalgică” cum ne asigura, cu îndreptăţire, prefaţatorul (adică, Liviu Antonesei), se va fi convins iute că semnatarul ei, nimeni altul decât Valentin Talpalaru, un „paşnic consumator de cultură”, flanând prin „diabeticul târg al leşilor”, dedat la asemenea exerciţii civice (execuţii?), voind – aflăm – deparazitarea instituţiilor din „dulcele târg”, are *năravul iscoditului*. Şi, evident, potenţe prozastice, izbitoare în

nucleele narative risipite de „slujbaşul cultural”. O memorialistică îmbietoare, aşadar (a se vedea serialul dedicat *str*. *Măicuţa* din Tg. Frumos, din care s-a înfruptat romanesc), cu drumuri peste Prut sau în Ucraina, cu evenimente iaşiote şi pelerinaje cenacliere, reabilitându-şi faima de student rebel, când (sfielnic, totuşi), dedulcindu-se la atmosfera boemă, intra în lumea bună a „capitalei culturii”. Capitală care, constată domnia sa cu revoltă şi nostalgie, a fost „bătută” de sibieni... Şi acum de timişoreni.

Poetul Val a aflat demultişor că prozatorul cu acelaşi nume, scufundându-se voluptuos în *zeama narativă*, „îi dă la gioale”. O fi şi Valentin Talpalaru un poet căruia „nu-i ajunge lumea”, am putea comenta (maliţioşi fiind). Nici vorbă, Valentin Talpalaru are simţ epic şi apetit jurnalistic, se ciocneşte zilnic de literatori, cunoaşte vânzoleala din lumea culturală (atinsă de grafomanie şi megalomanie), dar nu afişează pretenţia de a se înscrie printre bravii liricoizi ai naţiei. Dimpotrivă, discreţia îi rezervă o marginalitate asumată şi o tăcere nedreaptă, de care nu pare a se văicări. Străin de *ismele* care bântuie, debutat (după câte ştim) de Magda Ursache în *Cronica* (1974), el intra pe piaţa literară cu un volum scos la Botoşani (*întoarcerea menestrelului*, 1979), repudiat acum. Ignorându-şi până şi generaţia, refuzând confortul alinierii, poetul rătăceşte, însingurat, pe o *potecă de vorbe* şi ne propune o „dâră de cuvinte”. Traficând ispite, vâslind iubiri, căutând cuvântul mărturisitor, înscenând petreceri postume, „cel cald încă”, asaltat de interogaţii, mărşăluieşte pe „un drum de întrebări” are o presimţire care îi dă târcoale. Moartea pândeşte, nisipul „susură” în clepsidră, un *dincolo* (invocat obsesiv) îl cheamă „cu dangăt de clopot”. Sângele are „paşi de lup”, dar timpul „rupe lacom carnea zilei”. Încât, un *cântec negru* pare a vesti retragerea „într-un uter definitiv”. Oricum, şi amintirile, cu „paşi otrăviţi”, „se vor târî / în uterul

timpului”.

Descoperim aici o temă devoalată şi în *Liniştea vânatului* (*Junimea*, 2005), un (alt) fals tratat de vânătoare. Fiindcă anunţata „sărbătoare a glontelui” nu este o poveste cinegetică. Cuvântul rămâne „o rană fără margini” iar timpul, departe de a fi mirabil, acţionează nemilos, imun la perspectiva edenizării: „timpul le creşte pe faţă / ca o barbă”. Deşi poetul nu are instinct de proprietar iar erosul nu „funcţionează” ca relaţie de putere (expunând posesiv fiinţa apropiată ca jinduit trofeu), mărturisirile din *Acordorul de semne* (Editura *Junimea*, 2006) ne pun în gardă: „Fără tine nu voi putea trece dincolo / cu toată bunăvoinţă / celor ce-mi fac pod de spinări. / Tu ţii cu o mână lumânarea / cu cealaltă îmi depeni singurătatea, / iar eu aplaud, aşezat comod / în pielea călăului / chiar la execuţia mea. / Vezi, sunt imun şi la nemurire!” (v. *Imun*).

Vânătoarea despre care, obsesiv-delicat, vorbeşte Valentin Talpalaru este, simplificând relaţia, ruina la care, fatalmente, ne supune timpul devastator în curgerea-i nemiloasă. Nu o partidă cinegetică sub ambalaj metaforic precum, să zicem, la Constantin Mateescu în *Marea hăituiala*, unde vânatul e chiar creatorul neînregimentat, căzut din graţiile cârmuirii, oricare ar fi ea. Şi nici „luxul morţii” (Cristian Tudor Popescu), ci, pur şi simplu, *aşteptarea*. Fiindcă, ne avertizează poetul, „nimeni nu se naşte cu totul viu” iar moartea „e la îndemâna oricui”. Încât, îmbrăţişat de noapte ca „singura haină bună”, contemplând „resturile furajate ale / melancoliei”, cel cu *vina de viaţă* îşi struneşte deprimarea, durerea, poate şi frica, cum nota undeva Magda Ursache. Avem de-a face cu un tragic filtrat, estompat, aşteptând „neştiuta caleaşcă”. Şi sperând, fie şi cu mască mortuară, în „dezlegarea la cuvânt”. Ceea ce ar însemna, izbăvitor, o nouă naştere.

Cu tentă rememorativă, cu rafinate aluzii livreşti, cinstind „încăpăţânarea” de a fi viu, *Acordorul de semne* ocrotea tăcerea cuvintelor. În „labirintul de lut”,

instrunând arma-vioară şi pensând, uneori, rime ghiduşe, poetul – străin, deopotrivă, de boema famelică sau de insurgenţa junilor, practicând killerismul cultural într-o lume grăbită şi ipocrită, de un consumerism deşănţat – ne invită să căutăm tocmai tăcerea. Or, cuvintele sunt „pansamente pentru tăcere” (vezi *Liniştea vânatului*, **IV**). Şi, în aceeaşi măsură, îngânând un „cântec mut”, un avertisment deloc tenebros. Cel care scrie „cu cele cinci lumânări / ale mâinii” (vezi *Billet doux*) şi ne oferă „o clepsidră umplută cu fum”, descoperă, de fapt, vai, *deşertăciunea*, acel „ghem de vocale de lut”: „La prima oră, acordorul de linişte / vine din spatele cuvintelor / care chicotesc şi se înghesuie / în cortegiul funerar al zilei. / El confundă trotuarul / cu claviatura unei constelaţii banale / peste care îşi picură clipele / fără carne, fără viziuni, / cu tristeţea uşor machiată şi / ca şi cum s-ar jena / să te ţină de braţ, / şchioapătă câţiva paşi mai în spate” (v. *Acordorul de linişte*). În totul, *Acordorul de semne* a fost un volum trecut, pe nedrept, sub tăcere. Poezia lui Valentin Talpalaru, de o înşelătoare simplitate (cum avertiza Theodor Codreanu) şi de o târzie (oarecum) revelaţie, îşi surdinizează efectele. Iar poetul, răbduriu, aşteaptă: „Cum, nu vezi / rana pe care o sap / cu răbdare de castor?” (v. *De la capăt*).

Interviuri până la un punct (2017) îi confirmă faima de om iscoditor, umblând cu „reportofonul la bandulieră”. Ne întâlnim cu Mitzura Arghezi, cea care, asumându-şi *povara numelui*, risipeşte – în dialogul purtat la Tg. Jiu – câteva prejudecăţi care au făcut carieră. Marele poet, aflăm, „nu a vândut personal fructele livezii” iar detenţia de la Tg. Jiu însemna, de fapt, o protecţie, câtă vreme, în urma publicării pamfletului *Baroane*! nemţii l-ar fi vrut extrădat. Nu putea lipsi mesagerul Basarabiei, provincie devenită un „cobai al Istoriei”, academicianul Mihai Cimpoi, cu bunătatea-i funciară şi calmu-i maiestuos; sau bucovineanul ubicuitar Vasile Tărâţeanu, încrezător, totuşi,

în falanga tânără, împărtăşindu-ne gânduri amare în legătură cu soarta limbii. Prezent la Botoşani, la Festivalul naţional de poezie „Mihai Eminescu”, Dinu Flămând, încoronat acolo, constata mâhnit că „nu suntem aşa cum am vrea să fim”; şi îndeamnă la recitirea lui Eminescu. Bucurându-se, la rându-i, de acest „Nobel autohton”, Dorin Tudoran recunoaşte *fractura infernala*, intervenită în 1985, când, presat de autorităţi, a părăsit „colivia”. Sunt chemaţi la rampă Varujan Vosganian, un orator „dăruit”, cum zice Val, „eliberat” după *Cartea şoaptelor* sau tandemul Shaul Carmel / Adi Cristi, într-o spumoasă confruntare lirică. Vine şi Spiridon Vangheli, cu celebrul Guguţă, doritor a poposi şi la Ieşi, dar şi rafinatul poet Arcadie Suceveanu, proaspăt uns (la ora interviului) preşedinte al breslei, „aterizând”, cu noua sa echipă, în viesparul scriitoricesc.

Om umblat, Val al nostru, pornit pe urmele lui Nichita, ajunge la Struga şi, în compania lui Gjorge Nanov, preşedintele Macedoniei, reconstituie aura festivalului; sau îl provoacă pe „siamezul” lui Nichita, faimosul Adam Puslojic, cu „vârtejul” său de cărţi, reviste, xeroxuri. În fine, despre soarta românilor din Serbia discută cu Bojko Stankovici, invitat – prin inimoasa Areta Moşu – de *Astra* ieşeană, pentru a găsi „soluţii”. Eugen Stroe, fiul lui N. Stroe, reînvie perioada de glorie a teatrului de revistă, oferindu-ne volumul *Stroe şi Vasilache*. *Aplauze*. Iar Tudorel Dima deplânge *ruptura* dintre literatură şi filosofie, în timp ce impetuosul N. Breban se luptă cu ceata demolatorilor, iscând, se ştie, o sângeroasă cruciadă a revizuirilor. Pentru ca, în final, să ne împărtăşim din liniştea interioară (cucerită) a cărturarului Constantin Ciopraga, un adevărat *homo humanus*.

Noua ispravă editorială a lui Valentin Talpalaru, harnic „om de radio”, cel care semnează, în *Convorbiri literare*, „compresa Revistelor” şi, inevitabil, se îndeletniceşte cu cetitul presei, procură, la lectură, într-o lume grăbită şi ipocrită, şansa înţelepţirii. Fără a uita,

desigur, că avem de-a face cu un important poet, încă nepreţuit pe cât ar merita. Ca dovadă, fără a propune un popas bilanţier, severa antologie *cu amurgul în lesă* (Editura *Junimea*, 2013), adunând 101 poeme sau îngrijind antologia *Din poezia vinului* (2011), selectând, cu gust sigur, din creaţiile altor împătimiţi. Plus studiul doctoral despre *Academia de la Suceava şi Schola latină de la Cotnari* (2010), „reabilitând" un proiect cultural european din Moldova secolului al **XVI**-lea. Până la *Poemele Deltei*. *Rodion* (2016), iniţiativă epopeică, în 25 de cântece, închinată bunului Rodion, ca personaj alegoric, cel care, căutând drumul spre oameni (ca Salvator), „ştie să umble pe ape". Bănuim că „peştele Domnului" îşi va continua aventura lirică în magica lume a Deltei („mama Deltă"), găsind *scara* pe care urcă sufletele bălţilor; adică *urcarea la cer*, „cu sufletul în palme", părăsind „raiul" de apă şi sălcii. Închipuind *drumul cunoaşterii*, de la Geneză la Apocalipsă, cum observase sagacele Ioan Holban.

Capabil de alte mari surprize, polivalentul Valentin Talpalaru este mereu în priză.

Ion Brad, la senectute în descendenţă pillatiană, cultivând „o specie rară" (adică *poeme într-un vers*), Ion Brad, „aplecat peste întrebările vieţii" (cum mărturiseşte), s-a încumetat a aduna, în placheta *Cocoa rele*, *în ultimul lor zbor* (Editura *Tracusărte*, Bucureşti, 2015), „poezia de senectute". Fiindcă, introspectiv, însoţind „tristeţea de pe urmă", *cocoarele* lui Ion Brad vestesc, cu presimţiri funeste, plecarea *dincolo*. Pornind chiar de la titlu, folosind *un lexic adecvat*, observa Mie Rad, astfel de versuri ascund şi un teribil efort sintetic, vizând un lirism concentrat, palpând esenţele. Auzind „cocoarele plecând", poetul, „plutind ca un gheţar", invocă singurătatea, frigul, tăcerea; adică, inevitabil, „căderea care vine". Între o disperare grea şi înţeleaptă acceptare, ieşind din „peştera nopţilor", nădăjduieşte a câştiga seninătatea, deşi, „cenuşa-n noi mocneşte". Iar peniţa-i, cu „cioc de foc",

risipind „fum de jertfă”, aşterne versuri memorabile (1285 de poeme esenţializate, după socoteala lui Eugen

Simion), supuse unei mecanici implacabile a destinului. Este, negreşit, un *lirism rezumativ*, de iz aforistic, împăcând, în registru meditativ, sub veghea raţiunii poetizante, duioşia şi tristeţea calmă, potolind trăirile anxioase. Sub deviza „un ochi în inimă să ai”, poetul se vrea un „paznic bătrân la tinere primejdii”, purtând „şoapta nerostitului cuvânt”. Generos, curios, prietenos, mereu elegant, refuzând orice răfuieli, Ion Brad, acum drămuindu-şi energiile, invocă raiul pierdut al copilăriei, Blajul ca spaţiu mitic al românismului şi cheamă cuvintele „la judecată”. El nu vrea să le vadă *murind* şi înţelege, pe urmele lui Blaga, că poetul poate fi un „mântuitor al cuvintelor”. Încât aceste *axiome poetice* procură, într-adevăr, un îndelung „răsfăţ liric”, nota H. Bădescu.

Privind retrospectiv, Ion Brad prezintă, la ora bilanţului, să recunoaştem, un impresionant palmares. Intra în arenă cu balada *Cincisutistul* (1952), dezvoltând, inevitabil, temele-standard ale epocii. Absolventul Facultăţii de Filologie din Cluj (1948 – 1952) a avut „norocul” de a nu fi urmat *Şcoala de literatură*, precizând, peste ani, parcă în numele generaţiei: „toţi ne-am născut în iarnă, ca poeţi”. Secretar al Filialei Cluj a U.S. (1953 – 1955), în relaţii reci cu *steliştii* (foştii colegi de la *Almanah*), beneficiind în juneţe de „ghidajul” unui critic-amic (Dumitru Micu, un „cicerone ispirat”), poetul se va dezvălui într-o memorialistică abundentă şi onestă, confirmând titlul unui volum de tinereţe, *Cu sufletul deschis* (1954). Încât Aurel Rău, comentând volumele de convorbiri, va observa că, ajuns „la anii de prudenţă sau zgârcenii”, Ion Brad intra acribios „în stufărişul timpului” şi nu lasă nimic deoparte, făcând figura unui arhivar zelos. Mai cu seamă că avea „antene în culisele Puterii” şi „relaţii apropiate cu actanţi de prim plan ai regimului comunist”.

El debutase în revista *Gând tineresc* (Alba Iulia, 1947) cu poema *Te-am visat*... şi, adus „la Centru” (1955), bucureştenizat, „nomenclaturist” la 24 de ani, cu sprijinul lui Pavel Ţugui şi Virgil Trofin, va avea înalte funcţii culturale, sociale şi politice, îngemănând (zic adversarii) ardelenismul bucolic cu un „tenace carierism”, făcând – recunoştea – din cărţile proletcultiste „scuturi de apărare”. „Angajat”, aşadar, rulând motive recurente, cu retorismul aferent, evocând trecutul (rusticitatea), se dorea exponenţial: „Eu prind în ritmuri pulsul tuturora”. Într-o Ars *poetica ne* asigura că, „trimis din viitor”, aduce glasul celor de altă dată, adresându-se Lumii cu s*ufletul des*c*his. Or*, Sufletul, „ca pământul de greu”, se încărcase, fatalmente, cu motive ardeleneşti, sigilând destinul unui poet de o clasicitate stranie, sobru şi fecund, îndatorat neotradiţionalismului, zice D. Micu. „Satul sunt eu”, va clama Ion Brad (v. Cuvâ*nt de* ţ*ară*â*nă), r*ecunoscând că, în „hamul zilei” fiind, era într-o înfrigurată şi temătoare aşteptare: „Tremur. Te-aştept. Mai vii cândva, Poezie?” înfeudat temelor de actualitate, Ion Brad s-a vrut un bard al epocii (Cu t*imp*ul *meu era* chiar titlul unui volum, apărut în 1958), desprinderea („dezbărarea”) de canoanele realismului socialist realizându-se „foarte greu, foarte încet”. Marian Popa vedea în Ion Brad „un fotograf de partid”, fireşte, nu unicul. El urmează stereotipurile biografice ale generaţiei, proiectate pe fundalul luptei de clasă şi vigilenţelor ideologice, respectând bătătorita schemă propagandistică. Unii au descoperit în Ion Brad glasul unui „autohtonist ruraloid”, cu o biografie cosmetizată, aparţinând unei generaţii pierdute, hiperproductivă. Onest, cel trecut prin şcolile Blajului şi Filologia clujeană, va mărturisi: „Am încărunţit printre steaguri, / ostaş uitat pe câmpul de luptă”. Dincolo de îndrumări şi exigenţe, trecut prin frământări şi pericole, tânărul poet, „frecat” la **UTM** de însuşi Ceauşescu, şi el tânăr, îşi oferea cărţ*i-scut. Ţa*ra era o „mireasă cu plete

verzi de pădure” iar tema satului, miracolul vieţii, orizontul infantil concubinau cu reţetarul dogmatic. Încât G. Călinescu, acceptând că ideologia (noastră) e propice poeziei (v. Cont*emporanul, 20* februarie 1959) va scrie ferm: „mai presus de tematică, pun unghiul de vedere din care e privită materia”.

Or, unghiul de vedere este al unui *meditativ*, adâncit benefic în baia clasicismului elen. *Orga de mesteceni* (1970) vestea ruptura, înscriind lirismul lui Ion Brad, prin decantare şi concizie, pe vectorul reflexivităţii (v. *Templul dinafară*) şi infiltrării thanaticului (*Cartea zodiilor*, 1982). O jubilantă implicare timpurie şi apoi binevenita „redresare” (cf. M. Zaciu) ar proba o traiectorie sinuoasă, aflând, însă, *cheia supravieţuirii* pe suportul tradiţionalismului transilvan. *Rădăcinile cerului* (1989), incluzând şi *Primele* (1945 – 1948) a rămas în librării, constată încântat autorul, şi după 89, fiind „fără bube”. Acum, bătrân şi obosit, poetul (n. 8 noiembrie 1929, la Pănade-Alba) va rememora „un rai pierdut”, încercând să reînvie trecutul, acea „nălucă fierbinte din pruncie”. O adoraţie calmă, molcomită, cu inflexiuni grave confirmă statornicia unor motive, înrădăcinate în ethosul ţărănesc; dar şi ardenţa unor sentimente, învăluite de un melos elegiac (casenăluci, satul „mutat în ţintirim”, ruga din Pănade), vorbind, de fapt, despre *o absenţă*.

Provocat, „gospodăreşte”, la un dialogmaraton, „din primăvară până-n toamnă” (aprilie-octombrie 2013) de Mie Rad (v. *Convorbiri cu Ion Brad*, Editura *Eikon*, 2013), un spirit riguros-scormonitor, Ion Brad, poate şi din „inerţie diplomatică”, având tihna nuanţărilor, nu părăseşte tonul echilibrat, încercând a (se) judeca cu obiectivitate. Cu pasiune de arhivar, reluând – inevitabil – secvenţe risipite în alte (numeroase) volume de memorialistică, poetul răspunde pe larg, stufos chiar, epistolelor profesorului clujean. Rezultă o convorbire doldora de informaţii, purtată de doi ardeleni serioşi, cu tabieturi, încercând a

lămuri chestiuni litigioase încă. Memorialistul nu se dezminte. Străbătând o epocă dificilă, plină de contradicţii, biruind dificultăţi, cu funcţii înalte de la 24 de ani, el trece în revistă, fără „ascunzişuri”, păcatele de altă dată. Vrea *o nouă limpezire* şi, „persecutat” de paranteze, îşi răsfrânge seninătatea în recunoaşte, „răspunsuri lăbărţate”. Împrăştie, fără economie, superlative, invocă, ca greco-catolic „fervent”, umbrele chinuite dintr-un trecut înceţoşat, oferă, pe latură documentară, informaţii preţioase, repetitive. A avut, mărturiseşte, „norocul trist” de a fi în preajma unor mari spirite. Protocolar, cumpănindu-şi, pe îndelete, răspunsurile, el sacrifică spontaneitatea, s-a observat. Această lungă convorbire, „pe hârtie”, un dialog „la distanţă”, aşadar, prin corespondenţă, cade, după unele voci, în „obezitate discursivă”; rezultă *un Jurnal sedentar*, „fastidios”, de „o planturoasă monotonie” (cf. Alexandru Dumitriu), refuzând dialogul *face to face*, cu reprize „mai sprintene”. Dincolo de asemenea observaţii, Alexandru Dumitriu realizând, la rându-i, reamintim, un interviu cu Ion Brad (v. *Plăcut sau neplăcut adevărul*, 2009, făcut „ca la carte”, ne anunţa Cosmin Ciotloş), conlocutorii, prin întrebările ţintite ale lui Ilie Rad, aduc la suprafaţă mărturii de reţinut, luminând cotloanele Istoriei culturale: campania împotriva lui G. Călinescu, gloria proletcultistă a unor condeieri, ulterior trecuţi (salvaţi?) prin „năpârlire” (cazul Dan Deşliu), întâlnirea cu Arghezi, era Beniuc şi debarcarea celui ce dovedise „tandreţe moscovită”, eroicul eminescolog Perpessicius, lupta matadorilor (E. Barbu & Co.) cu *iudeocomuniştii* de la *Gazeta literară*, cazul lui G. Mărgărit, cel „strălucitor în replici”, încercând a disloca şi cele două teze „prestabilite” în legătură cu moartea lui Labiş. Sunt strecurate, în treacăt, şi observaţii maliţioase: despre poetul-moşier Dinescu, despre cuplul parizian (ca „scriitori orali”), cronica dublă a lui N. Manolescu la *Cordovanii* (criticul reuşind „să o dreagă din mers”) etc. În

totul, însă, Ion Brad rămâne un om al echilibrului, de o deplină civilitate, nevizitat de ispita disculpărilor; un om „al datoriei, sarcinilor şi şedinţelor”, oferind, ca înalt funcţionar, informaţii *din interior*, detalii necunoscute sau ignorate.

Cu o memorie fabuloasă, gospodărindu-şi posteritatea, „fără duşmani adevăraţi”, cum ne încredinţează, poetul şi-a livrat bucuros amintirile. Ştie, după spusa lui Pindar, că „veacul, în rostogolirea zilelor, schimbă soarta noastră”. Locuind într-o *Toamnă clasică* (titlul unui volum din 2004), reprezentând „tipul genetic” al ardeleanului (cf. Gh. Grigurcu), îşi doreşte, bănuim, să se înfăţişeze cu o severă antologie („cât mai severă posibil”), culegând, „din prea multele volume de versuri” risipite, ceea ce speră să reziste în confruntarea cu nemilosul timp. Dându-şi osteneala „de-a nu le lăsa pe toate vraişte”, evoluând benefic, de la precarul retorism agitatoric, cerut de autorităţile comanditare la sobrietatea prozodică, printr-o repliere greoaie, pe făgaşe proprii. *De la Pănade la Blaj*, volum apărut, în 2014, la editura blăjeană *Buna Vestire* ar putea fi o astfel de tentativă, reţinând din bogata-i recoltă lirică doar 75 poeme. După cum, cel plecat din satul lui Cipariu, chiar dacă „ochiul cunoaşterii clipeşte obosit”, nu ezită a-şi oferi, prin lecturi atente şi comentarii excesiv binevoitoare, bucuria de a poposi asupra cărţilor colegilor de breaslă. Om al dialogului, acest împătimit al scrisului referă despre *Cărţile prietenilor mei* (Editura *Anamarol*, 2014), ieşind din carcasa ego-ului şi risipind, cu generozitate, aprecieri; sau formulând, cu tact diplomatic, rezerve catifelate, chiar dacă titlul ar trezi oarece îndoieli privind „veridicitatea” sentinţelor. Un proaspăt diptic, ivit tot la *Anamarol*, *Alte cărţi ale prietenilor mei* (2016), păstrează aceeaşi seninătate, cumva detaşată dar încrezătoare în coexistenţa valorilor, Ion Brad apărând, ca *om vechi*, *epistolaritatea*, ameninţată, se ştie, în societatea mediatică. Dezvăluind

„comorile unui prieten tânăr” (e vorba de George Corbu-junior, mare colecţionar de autografe şi cărţi rare), ne oferă preţioase adnotări, „deconspirând” „ceva din aceste taine” şi evocând relaţiile pe care le-a avut, de-a lungul timpului, cu multe dintre personalităţile „care figurează în colecţia Juniorului” (v. volumul apărut la Editura *Muzeul Literaturii Române*, 2016). Ion Brad, ca „regizor” al pomenitului volum, cinstind bibliofilia, această „pasiune misterioasă, aproape ocultă”, cum recunoaşte George Corbu-junior, se dovedeşte – nota Eugen Simion, prefaţatorul cărţii „un memorialist blajin”, doldora de informaţii, alegând „partea frumoasă a lucrurilor”.

În fine, poetul, cercetând marea şi angoasanta temă a timpului, copleşit de tristeţe, nu intră în panică metafizică. *Poemele într-un vers* trădează, evident, o sensibilitate crepusculară, exploatând, sub pecetea nostalgiei, largi posibilităţi de sugestie. Sau cum ne avertizase însuşi Ion Pillat, scrijelind „un vers în scrum de ani”: „Un singur n-ai, dar câte ecouri în păduri”. Rămânând încrezător, adică, în truda cititorilor, *descifrând* tâlcurile încapsulate în versuri care „se izolau de la sine”. E drept, *cocorii* lui Pillat anunţau posibilitatea renaşterii („Cocorii ţipă. Gheaţa din suflet mi se sparge”: v. *Sfârşit de iarnă*); *cocoarele* lui Ion Brad vâslesc, sub povara amintirilor, „în ultimul lor zbor”…

Volumul chiar aşa începe, cu un „chip murind”: „Îţi privesc chipul murind în mintea mea/ neliniştea că ai putea să nu mai fi/îmi provoacă tristeţe// şi aş vrea să fie ziuă până în noapte/ şi noaptea să fie o continuă zi/ dar cum ar fi cu putinţă/ să trişăm moartea când iubim”…

Între Bacovia şi Poe, poate şi Hölderlin, dacă tot am adus vorba de Tübingen (mai târziu este şi referire la Celant), poeta poate declara: „locuiesc în două abisuri/ fără culoare/ inima mi-e străină de mine/ mă vizitează corbi plumburii/ greul e prea dens/ ca zgura oraşului la amiază/ în abisul durerii/ locuiesc/ în casa melancoliei/ nimănui/ sunt prizonieră” (p. 13)…

Din luminile unui Nord relativ, se poate apela şi la spiritul lui Van Gogh, dovedindu-se, şi nu numai aici, că, totuşi, poezia sa are culori, chiar dacă „în agonie” (dar să nu uităm ce înseamnă „agonie”, luptă!): „mi s-a pierdut o ureche/ cum am lăsat o privire/ nepictată// dor mi se face violet/ cu degetele ţi-aş vorbi cu verde/ cu ochii încărcaţi de albastru/ numai să ştiu/ că nu îmi vei lua/ zâmbetul curcubeului” (p. 20)

Cu monocromia se mai joacă şi într-un „alfabet…” (p. 42), chiar dacă pe pagina următoare, dar şi la p. 46, apar şi ceva măşti de carnaval!

Tensiunea întru care trăieşte poate fi definită (liric) astfel: „câteodată gândul mă urăşte/ cu o forţă cu care/ m-ar putea iubi/ dar sunt sigur// şi doar moartea o simt/ mai puternică în mine/ o moarte înrudită/ cu păcatul de-a privi/ cireşi scuturaţi” (p. 23)… Arta poetică ar putea fi un poem precum „Babilon” (negăsire a cuvintelor, bâjbâire a imaginilor meta, a semnelor, a gândurilor, ideilor, a rugăciunilor), care se încheie astfel: „până la urmă bunul Dumnezeu/ tot va pleca urechea la zgomotul/ unui deget prins între cuţite” (p. 25)! într-o stare de spirit inchizitorială, poate avea viziunea… vorbirii

AG. SECARA

Ontologie complementară… sau despre metafizica regretelor într-un fel de „cuvânt înainte”, vorbind despre Distopie ca o lume a tăcerii, a visului alb „în care se adăpostesc tot felul de vieţuitoare-gânduri”, Mihaela Claudia Condrat spune: „Numai privind dystopic am văzut întregul din lume şi din mine. Doar că, pentru curajul acesta, a trebuit să mă purific, pas cu pas, să mă retrag din cuvinte.

Nu m-am putut apropia de această lume dystopică decât depărtându-mă de mine însămi, lăsând să rupă din mine tăcerea, suferinţa şi durerea”. (Mihaela Claudia Condrat – *Distopia*, *câteva exerciţii de înnebunit frumos*,

Ed. Limes, Cluj, 2014)

Cartea de poeme este împărţită în trei părţi, „în spatele dimineţii timpul care întârzie”, „insomnii emigrante şi contraste suprarealiste” şi „distopia, arta înnebunirii”, întregul conţinut putând fi încadrat, şi după sugestiile poetei, între suprarealism şi (post… vag) modernism: al doilea poem se intitulează „mâine postmodernist”, fiind mai degrabă o promisiune: „caută-mă mâine/ ne vom întâlni la colţ/ vom petrece îmbrăţişaţi eternitatea/ ca şi cum viitorul ar deveni/ prizonierul palmelor noastre/ vom povesti necuvinte/ ne vom trăi iubirea postmodernist/în metaimagini/fie ca ele să se transforme/ în plinătăţi/ de iubire de dor de lumină” (p. 10)

„Prizoniera nimănui”, Mihaela Claudia Condrat (născută la 27 octombrie 1978 în Harghita, doctor în filologie cu teza „Imaginar religios şi structuri theopoetice”, din 2010 locuind în Germania, la Tübingen), este… îndatorată unor teme filosofico-religioase, precum Timpul, Fericirea („fericire/ cu mâinile noastre te-am strivit/ cu ele te-am alungat/ din ceas/ în timp), Sacrul (raportat la Profan, evident), Iubirea, Despărţirea.

Cosmogonia…

unei limbi vrăjite, a unei limbi vrăjitoare, care o stăpâneşte (p. 48)!

Mă refeream mai devreme şi la… cosmogonie! Chiar există un poem astfel intitulat, aproape de finalul primului grupaj, interesantă propunere hermeneutică, dincolo de orice timp şi spaţiu: „o fecioară torcând/ fusul timpului/ palmele ei pământul/ mişcă/ din părul despletit/ s-au ţesut lumile/ din sânii ei/ a curs lapte hrănitor/ copacii toţi înverzind/ afară iarna timpurind// trupul şi-a pus/ stavilă în faţa ploii/ lacrimile ei/ au îmbucurat semănătorii// o fecioară ca o mamă/ devenindă/ şi născândă de copii/ dacă vedeţi/ să nu o ispitiţi/ lăsaţi-o să toarcă mai departe/ lumile noastre şi lumile ce vor veni” (p. 26 – 27) 1

Precum se observă, ludicnichitstănesciană, poeta se raportează însă şi la Eminescu, şi la Blaga, dar şi la Ionesco, precum se observă clar-asumativ în textul „Drame moderne” (din al doilea grupaj!): „moartea începe de la brâu în jos/ în diaspora triciloră/ s-a dus Eminescu s-a dus şi Blaga/ şi Nichita s-a dus/ Ionesco a fost furat cu tot cu scaune/ rinocerita a cuprins toate-ncheieturile// cornul din frunte s-a transformat în balaur/ balaurul bântuie luncile şi pădurile/ Feţi-Frumoşii şi-au luat lumea-n cap/ Elenele Cosânzene s-au tunat/ Sfântul Petru s-a mutat la sat// şi-a făcut o biserică universală/ în care vorbeşte despre-al patrulea cântat/ cei plecaţi sunt uitaţi/ cei veniţi sunt jigniţi/ cei care spun sunt marginalizaţi/ cei care fac sunt crucificaţi// cei care mint servesc la bară” (p. 37) Supra-realist sau nu, Mihaela Claudia Condrat satirizează, ba şi critică societatea contemporană, de emigranţi sau nu neapărat, sărind şi în apărarea condiţiei poetului (au şi ei nevoie de dinţii, de hrană, igienă, dar sunt obligaţi să aştepte „sentinţe de la un patron/ şi indicaţii de la o vânzătoare la mail”)! Poemul „drame de emigrant”, dacă vi-l imaginaţi cântat de Ada Milea, ar putea fi un imn al acestei categorii umane: „când plecăm nu lăsăm dramele/ legate de casă de glie de masă// vin încăpăţânate cu noi/ ca măgarii după convoi// le baţi să meargă acasă/ ele mai tare te-apasă//înveţi să le-njuri pe-o limbă străină/ abia atunci se potolesc în surdină// vai însă de-acela care/ nu ştie să-njure mai tare” (p. 38). „Duo carnavelesc” este oarecum apogeul… analizei pamflet-lirice („detractare, delapidare, defrişare cine te minte/ epilare definitivă smuls gene, unghii, idealuri, vise” ş.a.m.d., p. 46 – 47), Salvador Dalí putând fi perceput ca un fel de mântuitor venind călare nu pe un asin, ci pe un elefant cu picioare subţiri, unde sfânta fecioară are de înfruntat balauri pentru care nu s-a mai născut niciun sfânt Gheorghe!

Desigur, în lumea globalizării (aici Germania!), „delirul e un mod/ de a-ţi colora cotidianul/ în cămin tânăr

fiind/ foarte tânăr// dimineaţa sorbi frunze/ vorbeşti cu scaunele închiriate/ stai în bucătăria comună” şi acolo ai de-a face cu americanul, turcul, chinezul, şi concluzionezi, în final de „insomnii emigrante” (titlu de poem): „eu nu mai ştiu în ce limbă se poate/ să nu mai fie dureros şi numai aşa/ mai mult printre noapte/ scap de încă o zi de aşa-nu-se-maipoate” (p. 55)…

Tristeţea şi durerea sunt două personaje lirice care predau exerciţii de înnebunire, care ştiu, de pildă, că „nu există magicieni” (p. 58), că poeţii sunt şi ei nişte clovni, că-s „prea puţine mame pe lumea aceasta/ prea puţine pământuri/ prea puţini nori/ şi mai puţini sori”…

Abstracţionismul-maelstrom care o absoarbe din când în când pe autoare nu te înnebuneşte (totuşi!), există un „necesar de-nnebunit” (p. 69) din care silabiseşti… ontologia complementară (celor consacrate, cu toată aluzia cinefilă): „timpul a devenit o necesitate/ fiinţa este o trebuinţă/ împlinită pe-o parte// câte vieţi avem cu-adevărat/ cu câte ne luptăm/ cine trăieşte astăzi de ce şi din vina cui// văd «das Leben der Anderen» / câteodată trăiesc nu ca un eu/ ci ca şi cum aş fi un tu/ înstrăinat de mine în mine lângă/ nu văd ce nu mai înnebuneşte/ ca un ţipăt sângerează în mine această vedere/ spărgând liniştea generaţiei mele// (…) // dacă ceilalţi nu ar fi fost nebuni/ noi cum am mai fi trăit astăzi”!

Finalul (cărţii-fiinţă), lipsit aproape total de speranţă, este aproape un răspunscontinuare la filmul lui Bella Tarr, „Calul din Torino” (este şi un poem, „calul torinez”, p. 82 – 83), se locuieşte tăcerea cosmică, aproape cosmologică, dacă nu cosmogonică, un „dubito” maiestuos (p. 72) se ridică precum un „cântec de lebădă” (p. 84 – 85): „vremea rugăciunii nu a încetat/ cântecu-mi e doar demonizat/ de iubire de tine// mă izbesc de statornicia-ţi/ ca de-un zid crescut peste noapte/ până la cer/ gândul alunecă şerpuind spre tine/ la orice adiere de vânt/ nu mai am aer// mi-e frică să merg mai departe/ am mâncat aguridă la sfatul/

celor mai buni prieteni/ ca Adam am fost de docilă şi naivă/./ gândurile sunt păzite de un zmeu/ buzduganul a rămas la Dumnezeu/ nici măcar n-am încercat să-l mai ridic/ a mia a câta oară// (…) nu văd nu simt sunt searbădă// duhul orbirii şi-al muţeniei/ mă învăluie ca un cântec de lebădă", un „necrolog" prefaţează „ultimul cânt", „distopia de ieri cu un deget pe mâine": „soarele ca un sac de nisip/ lumina se vinde la bucată/ pe coridoarele spitalelor/ muribunzii se plimbă cu moartea în spate/ singura îndeletnicire visată/ scrijelesc sicrie de cristal/ viaţa asta trebuie să înceapă/ de-adevărat odată cu moartea/ din dreptul inimii// alerg prin noaptea de ieri să prind/ trenul luminii de mâine" (p. 90 – 91)…

Transmiterea senzaţiei de strepezire a dinţilor fiinţei („dinţii sunt de-mprumutate/ şi toate din noi se frâng în afară", p. 88) când muşcă din mărul ori agurida începutului de eternitate este greu de realizat, Mihaela Claudia Condrat reuşeşte un miracol liricoontologic, poeta „este" („a fi cum cer alţii să fii/ mai puţin sau mai mult/ a fi o părere un gând/ a fi înnebunind/ a fi spic tremurând/ a fi pentru ceva/ sau împotrivă/. a fi în sus sau în jos// a nu mai fi// a nu fi prieten/ a nu fi laş/ a nu fi nu/ a nu şi de/ a nu fi părere/ a nu fi pe jumătate/ sau pe de-a-ntregul/ a nu fi sus sau jos/ a nu fi trădător/ sau vorbă deşartă/ a nu fi judecător/ a nu fi în viaţă/ nici în moarte// a fi între nimic/ şi nimic" (p. 72 – 73)), este şi un Toma la feminin („nu-nviem ca Lazăr din mormânt/ dar ne prindem cu iubirea legământ/ că odată vom fi izgoniţi în veşnicie", p. 74), perspectiva zen o ademeneşte pentru o ceremonie a ceaiului de început veşnic de lume, se poate ruga pentru „vocea mamei", o voce care tămăduieşte „la nesfârşit, fără urmă, fără limite", o mamă care poate fi oricine dintre noi, învăţând iubirea regretelor şi catharsisul ce va să vină… Nirvanic sau nu!

ALEXANDRU CÂRŢU

Poezia lui Goe Galetaru este diferită şi ea de

majoritatea scrierii contemporane. E un alt mod de a percepe lumea. Sensibilitatea, atenţia spre amănunt, scotocirea detaliilor camuflate se amestecă de la sine, într-un întreg uimitor.

Pendulând între adevăr şi spaţii deschise „Cădeau pereţiăn stânga şi în dreapta, ca nişte/ gladiatori învinşi de o fericire ocultă” (Aş *putea spune*), cel obsedat de timp pentru ca „nimic nu rămâne în urmă”, se gândeşte la „dealul care alunecă sub cer”. Peste toate pluteşte „memoria de ieri şi plânge”. Plânsul, o temă obsedantă, nu poate elibera: „limitele nu spun nimic”, „cineva plânge şi şterge lumina de pe inima celui plecat” (*Cineva plânge*). În *Nu a venit nimeni* este scris că „numerele s-au dus în cer. […] Cercul s-a închis”. În afara dimensiunii spaţiale, poezia lui Geo Galetaru este marcată de timpul năprasnic, de neoprit: „minutul se deteriorează, o fiinţă de aer”. (Un p*unct minuscul)*

Prin spaţiu şi timp se amestecă eroticul: „Invincibilă trece ea. /Aduce o perfecţiune rece”. (*în locul acela*). Nu este suficient: „tiptil va veni singurătatea”. (*Ora străină*)

Revenind la tema oglinzilor, definite prin noi atribute, de la culoare („de albastru”) spre o „iversibilă aromă”, omul descris „este viu şi infatigabil/ sub jertfa/ târzie”.

O „idolatrie mută” amestecă „păianjeni la / apogeu, / oglinzile – / totul” (*Oglinzile*, *totul*). Dacă „memoria e o minge incandescentă, un sertar/ cu lucruri scăpate de sub control” (*Chiar aşa*), limbajul nu ex-primă pe deplin trăirile conştiinţei: „Despre asta/ nu vorbeşte nimeni. / Substanţe şi verbe, / un amalgam graţios/ care amână alunecarea în somn”. (*Cu plânsul*). Somnul este o soluţie aparentă: nu determină nimic, e o pseudo-evadare din realul chinuitor. Alunecarea în singurătatea fiinţei duce la rezolvarea problemei: „Un alibi perfect/ mă va ajuta să ocolesc/ uliţa strâmtă şi alunecoasă/ pe care s-a rătăcit sufletul” (*Un alibi perfect*).

Geo Galetaru – Un poet al amplelor deschideri

Poezia lui Geo Galetaru este marcată de o sensibilitate aparte, de un alt fel de a privi. Există mulţi observatori ai lumii aşa-zis materiale. Unul o priveşte prin binoclu, bucurându-se de apropierea depărtării, altul o studiază printr-o lupă, fascinat de imaginea mărită a universului apropiat, în aparenţă.

Cum privim şi reuşim să descriem ceea ce vedem ţine nu numai de structura noastră omenească, profund subiectivă, datorată modului în care am fost construiţi ci şi de ce am reuşit să acumulăm prin experienţele anterioare.

În *Fericirea ca o dimineaţă ploioasă* (Editura Limes, 2016) Geo Galetaru începe prin a ne transmite gustul „cireşelor amare”:

„Nu l-am mai simţit din îndepărtata mea copilărie”. Era firesc ca volum să se deschidă prin următoarele gânduri transcrise, cu acelaşi gust amar: „Aş fi vrut să vorbesc, dar pădurile veneau dintr-o depărtare luxuriantă, nişte poveşti înverzind oglinzile după care alergai când erai copil”. (*Anotimpul*)

Tema oglinzii, obsedantă în literatura engleză, (să ne gândim doar la Lewis Carroll, împreună cu Alice a lui) a pătruns şi în poezia românească, într-un fel oarecum diferit. Să ne gândim ce reprezintă, în fapt, o oglindă: un simplu geam, ori un cristal, argintat pe spate, reflectând lumina şi imaginea celui care se priveşte-n ea. Ce vrea el să vadă? Cum arată, văzându-se pe sine?

Ştia demult acest lucru, nu era necesară o verificare; multe se împletesc şi se amestecă, îndoindu-se: „Să nu uiţi. Pisica dispare lent din / raza ta vizuală. O întrepătrundere / întâmplătoare”. (*Nimic mai mult*)

Funcţia esenţială a oglinzii este diferită de concepţia comună: o poartă deschisă spre alt spaţiu. Nu ştiu dacă mai bun, dar cred că este complet diferit.

Anatomia şi disecţia poeziei presupun analizarea

trupului, deja trecut în altă dimensiune. A trupului poetic. Fiziologia încearcă să ne lămurească asupra modului prin care funcţionează întregul mecanism, psihologia clasică descrie ce se petrece în interiorul conştiinţei.

Toate aceste moduri de a privi, nu numai lumea, ci îndeosebi omul, sunt reductibile şi limitative. Important este de unde le priveşti: de pe *Malul celălalt*, unde există „doar pământul ca o pasăre ascunsă-n auz" spre acelaşi pământ „ca o săgeată în cearcănul zilei, de unde se vede/ malul celălalt". Din stabilitatea acestei dimensiuni răsare o dublă viziune asupra limbajului („fie ca toţi să privească flacăra/ aceleiaşi silabe" – *Fie ca inima ta*) şi asupra spaţiului văzut ca o „despărţire de limitele obscure" (*Ceea ce rămâne în urmă*).

Poezia lui Geo Galetaru nu se reduce la expresia unui har primit, fără îndoială esenţial. Ea include foarte multă muncă şi o profundă meditaţie asupra omului. Toate se leagă, prin acelaşi har care marchează o întreagă existenţă dedicată poeziei.

CONSTANTIN STANCU

mai poate iubi, se însingurează, are accese de retragere din realitate, memoria se încarcă de plumbul durerii. Memoria este singura comoară. Reface în mintea-i viaţa şi destinul fiului pierdut. Dialogul ei cu lacul, personaj flămând de suflete, este tensionat, îşi doreşte fiul înapoi, dorinţa este un miraj neacoperit de puterea apelor. Doreşte să-i recupereze trupul pentru a-l îngropa după datină.

Ladislau Daradici redă legenda lacului Cinciş în episoade bine structurate, totul intră în istorie şi în mit. Lacul a înghiţit multe suflete, biserica, sate, cimitire. Sufletele din adânc strigă după cele din oraş. Lacul alimentează cu apa necesară oraşul, întreprinderile. Vremurile se schimbă, activitatea industrială scade, apa strigă spre oameni istorii zilnice. Este un permanent dialog între lac şi oraş, un dialog special, limbajul este straniu, înţeles de cei care suferă. Conductele poartă mesajul cu

ţipete şi lamentaţii. Maria este prinsă în capcana monstrului care i-a răpit fiul şi bărbatul, care i-a înnegrit sufletul. Există vase comunicante secrete între oraş, lac, oameni, istorie.

Întâlnirea cu József este una care-i schimbă planul vieţii. Bărbatul, cu răbdare, depăşindu-şi tarele singurătăţii, o readuce la viaţă. Îi redă identitatea furată.

Refugiul în natură, excursiile făcute împreună, visele, micile gesturi care au efecte mari, toate o scot pe Maria din zona apocalipsei personale. Dragostea, mai ales dragostea, declanşează un proces de schimbare profundă. Ea se reîntoarce la viaţa pierdută.

Autorul prezintă cu atenţie şi căldură dragostea unor oameni maturi care-şi regăsesc ritmul pierdut în faţa destinului implacabil. Daradici cunoaşte bine zona, descrie peisajele, oraşele pe unde călătoresc ea şi el în căutarea vieţii pierdute. Din momentul în care ei îşi reintră în ritmul normal al vieţii prin relaţii integre, lumea se reface din mii

Suflete amestecate

Ladislau Daradici este un romantic modern. În romanul *Oraşul sufletelor amestecate*, Bucureşti: Editura eliteratura, 2015, abordează cu mult curaj destinul unor oameni ai vremurilor pe care le trăim.

Atent la detalii, la mediul în care trăiesc personajele, la relaţiile dintre ele, scriitorul pune accentul pe sufletele lor. Sufletele sunt cu adevărat importante. Un roman în care acţiunea se împleteşte cu poezia, cu fiorul, în vremurile acestea de tranziţie, oamenii pot să-şi piardă sufletele, sensul vieţii.

Personaje principale sunt Maria şi József, un bărbat şi o femeie. Maturi, prinşi în plasa întâmplărilor neprevăzute care blochează suflete. Maria, asistentă medicală, el, şoferul de pe ambulanţa spitalului. O echipă apăsată de sarcinile de serviciu, de boli personale, de singurătate. Singurătatea este elementul care le

modelează mintea, sufletele, timpul. Acţiunea se petrece la Hunedoara, aproape de lacul Cinciş, un loc misterios şi afectat de mituri. Lacul este un personaj în sine, o lume. Lacul este oglinda oamenilor şi a cetăţii. Hunedoara este un oraş monoindustrial, cu legende. Lacul ademeneşte istoria şi destinul oamenilor.

Lacul este oglinda cerului…

Viaţa ar fi putut fi liniştită pentru personaje, dar nu a fost aşa. Maria îşi pierde fiul, Alexandru, care se îneacă în lacul flămând. Acest eveniment marchează viaţa femeii, efectele sunt fulgerate. Îşi pierde soţul, familia este afectată, îşi pierde identitatea. Este lucrul cel mai cumplit pentru o femeie. Ea nu va şti încotro va ajunge.

Trauma o copleşeşte. Capabilă să se dedice meseriei şi celor aflaţi în nevoie ca urmare a multor accidente care pot apărarea în viaţa oamenilor, ea nu mai poate face lucruri normale pentru sine. Activitatea de pe salvarea spitalului îi fură şi timpul. Nu de elemente, se recompune întregul. Viaţa este recâştigată cu toate continentele ei. Naraţiunea curge lin şi precis.

Biserici, sate, cimitire aflate în adâncul apelor lacului Cinciş formează o lume care a fost, prezentă prin oglindire, prin reflecţie în viaţa oamenilor care continuă să trăiască. Sunt zone în care imaginarul depăşeşte limitele realului, textul devine poem. Scriitorul nu se ascunde, lasă în plină lumină aceste paliere: realul, fantasticul, lacul, moartea, dragostea. Mitul se împleteşte cu suferinţa. O suferinţă mută uneori. Când femeia şi bărbatul se întâlnesc în propria lor legendă, lucrurile se simplifică prin miracolul dragostei care acoperă toate. Sufletele se amestecă. În modul acesta ele se apropie, dar îşi menţin şi identitatea, îşi păstrează intacte energiile. Singurătatea este depăşită. Maria va căuta să-şi găsească fiul pierdut în moarte, dragostea o duce pe drumul corect. La final, Daradici are câteva precizări legate de roman.

„Cât timp am lucrat la *Oraşul*... am urcat de câteva ori la lacul Cinciş din Munţii Poiana Ruscăi. Ultima oară, într-o sâmbătă, la începutul lui decembrie; a fost atâta soare şi vreme atât de caldă, încât am dus un scaun pliant pe mal şi am rămas acolo ore bune, observând lacul, cei câţiva pescari dintr-un golf apropiat şi scriind pagină după pagină într-un caiet, cu creionul. Povestea satelor, bisericilor şi cimitirelor de pe fundul lacului este reală, o serie de alte aspecte ţinând de fantastic. Cu toate acestea, în această fază, povestea mi se pare mai veridică decât realitatea care m-a inspirat" (p. 226).

Lupta lacului nemilos cu oraşul este redată cu atenţie. „Ţevile huruiră din nou; era ca un blestem. Tot oraşul se plângea, se întâmplau atâtea, zilnic câte o conductă înfundată sau spartă, apa inundând subsolurile, scurgându-se pe străzi, izvoare limpezi răbufnind din asfalt şi beton peste noapte, transformându-se în pâraie. Se spune că instalaţiile ar fi de vină, vechi de o jumătate de secol, fierul şi fonta ruginind şi plesnind; dacă până şi metalul, te întrebai, ce pretenţii să mai ai de la un om de carne, de la un fir de viaţă cât o rază de stea, cât o aţă? (p. 17)".

Căutarea fiului pierdut a captat-o pe Maria, viaţa ei era urzicată de întrebări fără răspuns în viaţa reală.

„Deseori se întreba ce fel de om ar fi fost Alexandru, ce fel de lucruri i-ar fi plăcut, unde s-ar fi regăsit. De când era mic, ar fi vrut să stea doar afară şi dacă ieşea din oraş, la lac, la munte sau chiar şi numai la marginea oraşului, până la pădure, era în culmea fericirii" (pp. 69 – 70).

Scriitorul descrie cu răbdare, tandreţe, bucurie, farmec naşterea iubirii între cei doi. Este o dragoste de oameni maturi, compusă din mii de istorii, de gesturi, de cuvinte spuse sau subînţelese, din tăceri şi mărturii. Din momentul în care femeia îşi mărturiseşte singurătatea şi slăbiciunile sufleteşte, sentimentele se declanşează cu

frumuseţe şi farmec. Daradici sesizează momentul de cotitură în viaţa oamenilor. „Şi deschise uşa debaralei, arătându-i locul ei de refugiu şi de spaimă în care, când simţea că îşi pierde minţile, suporta teroarea, asaltul rece al limacşilor, într-un ultim gest disperat de neputinţă, sinucidere spirituală şi autoflagelare… De autoexil…” (p. 168). Mărturia se eliberează de tensiuni, este o spovedanie târzie în faţa unui om care o întâmpină cu multă căldură, simplitate şi bucurie.

Ca asistentă medicală, alături de József, Maria a ajutat oameni în nevoie, accidentaţi, oameni la limita fizică a existenţei, însângeraţi, cu mintea rătăcită, cu trupul acoperit de răni, cu viaţa pâlpâind în corp. A făcut-o cu dăruire, cu pasiune. Nu se putea ajuta pe ea. Rănile spirituale sunt mai profunde, se vindecă foarte greu, prin oameni care pot dărui iubire. Daradici prinde esenţa, lasă textul să curgă, povesteşte simplu, cu o energie discretă şi cu multă pasiune.

„Vara se scurgea ca un poem şi Maria simţea cum devine tot mai dependentă de omul ei. Căci aşa-i spunea József, *omul* ei, iar *ea*, *femeia* lui” (p. 210).

Femeia şi bărbatul se întâlnesc, formează întregul, povestea capătă consistenţă, poemul creşte şi cuvintele se schimbă în viaţă. Sufletele se amestecă…

Daradici defineşte filmul acesta: „Este un roman al căutării, al recuperării sinelui de către doi oameni însinguraţi, prinşi într-o încrâncenare aproape imposibilă de a salva vieţi. Paradoxal, până la un anumit punct, ceea ce izbutesc ei să facă atât de bine pentru alţii, nu reuşesc şi pentru ei înşişi”.

(p. 226).

La începutul romanului aflăm date despre scriitor, Ladislau Daradici este prozator, poet, critic literar, fin observator al fenomenului literar actual. Profesor dedicat, el prezintă modelul de scriitor al cetăţii, implicat în

multiple activităţi. Cărţile sale, enumerate pe scurt, ne descoperă lumea unui scriitor profund ataşat valorilor clasice, artei, culturii, fenomenului social complex în care lumea s-a trezit la final de epocă. A fost inclus în antologia celor mai frumoase proze ale anului (2014, Editura Adenium). La final, precizările autorului au menirea de a contura atmosfera romanului, atenţia acordată dramelor speciale în care oamenii pot cădea fără voia lor: „… e o rostire sinceră în simplitate şi care spune poate mai mult decât ar fi permis despre autorul ei” (p. 227).

Rentabilă e, totuşi, poezia…

Ioan Evu realizează în volumul de versuri *înger de rezervă*, (Editura Paralela 45, 2016, Colecţia Biblioteca românească – poezie), o scurtă panoramă a creaţiei sale la sfârşit de epocă. Poet ancorat în zona poeziei cu mesaj, cu ritm interior şi rimă, cu muzicalitate şi ţipăt, ajuns la maturitate, are concluzii finale despre viaţă şi artă.

Atmosfera dominantă este de aceea a epuizării resurselor personale şi a resurselor lumii. E nevoie de încă un înger pentru a ne apăra de neant. Îngerul păzitor e depăşit, a căzut în genunchi împreună cu poemul. Temele poeziei sale rămân aceleaşi: iubirea, natura, singurătatea, paradoxul lumii moderne, stranietatea. Dumnezeu este invocat cu pasiune, este invitat la un cântec discret şi melancolic.

Volumul este alcătuit din două părţi, aparent cu teme distincte, dar unitar prin compoziţie.

Înger de rezervă;

Calendar fără duminici (Exerciţii de uitare).

Materia volumului devoalează un poet care îşi caută un loc în marele joc secret: *Poemul în care voi muri*! *Despre ce tace poemul…*

Idei şi teme profunde se desfăşoară în faţa cititorului: văzduh şi cuvinte, lacrima verticală, poezie şi pâine, gongul spart, decor părăsit, poem căzut în genunchi,

calendar fără duminici, poem frânt, spre ţara nevermore… Este o realitatea crudă acceptată de poet, o realitate care-l erodează. Fără iubire timpul a ieşit din sărbătoare, Dumnezeu a părăsit lumea, un pustiu fără de ieşire, o lume fără duminici. Sinceritatea poetului este evidentă, poezia suferă, întreg universul poetic se arcuieşte, energiile s-au topit…

Despre toate acestea poemul tău ar fi putut să tacă dar uite cum te ia târfa de viaţă la întrebări într-o dimineaţă oarecare când descoperi în oglindă un chip ostenit amintind vag de tine (*Neutrino*, p. 7).

Din poeme descoperim o tablă a fericirii care se dizolvă, o fericire scurtă şi paradoxală, greu de prins în cadru, o fericire spartă la poalele muntelui. Chiar şi credinţa şi-a epuizat dimensiunile, individul s-a topit în lungul şir al celor care merg pe jos prin istorie:

erai în tine în acelaşi timp şi în afara ta un ce indefinibil prăbuşit în hăul dintre larvă şi nimfă întemniţat în carcasa oaselor tale cărunte şi liber totodată ca un nenăscut levitând deasupra imensului ocean amniotic în aşteptarea celuilalt mileniu (*Neutrino*, p. 10).

Speranţa se iveşte din miracolul poeziei care face lumea frumoasă, fericirea devine posibilă doar prin valenţele artei care armonizează omul cu universul. Un ritual secret, înţeles de poet şi redat ca un imn, o religie a suferinţei:

Şi-n viforul acest neiertător mai lasă-mi totuşi dreapta care scrie iar de va fi într-un poem să mor fă-mi Doamne învierea poezie!

(Poemul în care voi muri, p. 12).

Pasiunea poetului izbucneşte dincolo de peisajul imediat, el cunoaşte drumul spre aspre lumini.

Un poem paradigmă pentru cititor, un Dumnezeu care îşi arată luminile eterne, care a trasat regula simplă, de bază, o temă dominantă a volumului:

În ziua a şaptea ostenit fiind

Tatăl Ceresc a aţipit preţ de-o secundă cât o mie de ani.

S-a deşteptat din somn şi a semnat cel mai frumos poem care s-a scris vreodată.

Acel poem avea un singur vers:

Lumină.

Şi s-a făcut deodată deşi soarele era de mult pe cer exact acolo unde El îl aşezase (*A şaptea zi*, p. 13).

În spatele tristeţii, a angoasei există un optimism bine temperat. Sunt metafore, viziuni, dorinţe, cântec, puls în venele timpului. Duminica de început se întâlneşte cu sărbătoarea de final în plină lumină!

Sufletul este un curcubeu troienit, un ochi lucid deschis în zare, fericire abstractă, cuvinte de oţel care pot răzbuna poetul, fructul tainei neîncepute, o lume în care îşi duc veacul traficanţii de îngeri, oglinzi mincinoase, amurg împresurat de zei, o clipă care ar putea dăinui o veşnicie, niciodată adio…

Poetul face un salt peste timp, poezia este singura posibilitate rentabilă într-o lume „fardată cu monezi”:

Rentabilă e totuşi poezia.

Cum ai dormi cu tâmpla pe-o lamă de cuţit ca un bătrân canar îndrăgostit de colivia în care de un secol văzduhul a murit.

Rentabilă e totuşi poezia.

(Poezie şi pâine, p. 29).

Poetul precum gladiatorul, cu tâmpla pe o lamă de cuţit!

Sentimentul împărtăşirii cu cei apropiaţi este copleşitor, un cântec profund şi eliberator se iveşte în zicerile lui Ioan Evu, o puritate nădăjduită, o salvare care se coboară din cuvinte, astfel ele au puterea care schimbă timpurile, schimbă fiinţa:

Femeie ia copilul meu curat ca rouă pe morminte să-l auzim pe Dumnezeu cum se pogoară în cuvinte (*Bocet*, p. 37).

Sunt poeme atinse de aripa îngerului, poetul prinde muzica universului, ritmul acela unic din care se nasc miracole. El rămâne fidel acelei poezii care vine de departe, din marile tragedii, din marile epopei, din mituri neepuizate, din istorii care au marcat oameni şi anotimpuri. Lecturile din marile cărţi ale istoriei, tumultul care a schimbat colectivităţi, tensiuni care au purificat fiinţa, toate pulsează în acest volum, Ioan Evu se depărtează de experimentele facile, de focurile de artificii. Îşi asumă, pe lângă sinceritate, responsabilitatea de a spune adevărul acela care doare. A scris despre cărţile multor poeţi, a făcut-o cu empatie, cu bucurie, convins că este un slujitor umil al poeziei române. Lecturile i-au marcat viziunea.

A doua parte a volumului, aşa cum o mărturiseşte, este un exerciţiu de uitare, o depărtare de iubirea reală şi iluzorie simultan şi sinergie, de motorul care a pus în mişcare întreaga scenă pe care se desfăşoară poezia cu toate miracolele ei. Sunt iubiri care se devoră reciproc, o femeie străină plânge în oglindă, o mişcare între real şi iluzoriu, femeia care iubeşte – rana care vindecă bărbatul de eternitate, un veac de singurătate în aşteptarea ei, prinsă în cântecul bărbatului rănit de singurătate, bolnav de moarte sub ploaia ostilă. Timpul fără iubire trebuie ucis… Un poem fără sfârşit, un poem pentru un regat, strigă poetul îndrăgostit, ieşit afară din anotimp şi din cântec. „Dar vine iar dimineaţa de luni/ şi viaţa trece rânjind mai departe/ cu sau fără sentimente cu sau fără noi (Totu*şi viaţa, p.* 54).

Bărbatul se joacă în plină singurătate cu imagini vechi, cu iubiri topite, cu doruri care nu vor mai veni. Este un joc asumat, o perioadă brutal dispărută, o eternitate fără de ieşire.

Numai poetul a şoptit pentru sine: aceea nu era o femeie ci însăşi tandreţea.

Şi chiar în clipa următoare s-a prefăcut într-un mesteacăn, însă nimeni n-a observat schimbarea nici măcar el poetul mesteacăn (*Poetul mesteacăn*, p. 60).

O nouă călătorie se arată, spre o ţară unică, nicicând visată, nicicând închipuită, un drum fără întoarcere, ieşirea prin locul de scăpare a istoriei:

În noaptea asta voi pleca spre nicăieri spre undeva nu mai fi tristă doamna mea ai grijă să nu uit ceva

(Spre ţara nevermore, p. 67).

Dincolo de stările inevitabile care macină fiinţa, Ioan Evu rămâne acelaşi poet pasionat, adept al poeziei care cântă în ninsoare, al poemului care poate deschide uşi, un poet special, remarcat de critica literară ca un scriitor original, preocupat de valoarea poeziei sale, iubitor de poeţi singuri şi speciali şi care ştie să pună mesajul în gura poemului, depăşindu-şi limitele şi dezamăgirea.

Eugen Dorcescu: Bătrânul, avatarul, arhiamintirea, fericirea…

Doamna Mirela-loana Borchin, conferenţiar universitar doctor la Facultatea de Litere, Istorie şi Teologie a Universităţii de Vest din Timişoara, este specializată în Lingvistica generală, Limba română contemporană, Semiotică şi Pragmatică, cu strălucite realizări recente în Hermeneutică. Era inevitabil, opera lui Eugen Dorcescu, poet din Timişoara, poet român, să-i atragă atenţia. Convorbirile avute cu dânsul în perioada anilor ’2015 – 2016 i-au consolidat convingerea că există un metalimbaj al operei cunoscutului poet. O întâlnire necesară pentru literatura română, efectele ei sunt pozitive din punctul de vedere al istoricului

Interviul apare ca abordare practică în domeniul lingvisticii aplicate, o noutate în sfera literaturii contemporane din România. Dialogul are ceva viu, incitant,

radiază mister şi certitudine simultan. Sunt condensate mai multe genuri: interviul, eseul, monografia, laboratorul poetului sub arcadele luminii. Cartea este structurată în mai multe capitole, sunt abordate mai multe teme, concepte literare şi, mai ales, reguli de viaţă. O viaţă specială dedicată literaturii profunde, acolo unde se declanşează miracolul. Eugen Dorcescu este un poet original, un poet care a lăsat o amprentă asupra faliei de timp impresionante, cinci zeci de ani de creaţie. Punctul de plecare a fost antologia poetului, *Nirvāṇa*. *Cea mai frumoasă poezie*, carte apărută la Timişoara: Editura Eurostampa, 2015 şi din alte surse menţionate în cartea prezentă, intitulată *Etern*, *într-o eternă noapte-zi* (Mirela-loana Borchin, *Etern*, *într-o eternă noapte-zi*. *Eseu hermeneutic în dialog cu Poetul Eugen Dorcescu*, Editura Mirton, Timişoara, 2016). Un titlu profund, la limita spaţiu-timp-viaţă-moarte-abis. Fericirea este tema din spatele demersului, acea fericire specială generată de relaţia artistului cu Dumnezeu. Cartea are o notă explicativă din partea autoarei şi o prefaţă de Iulian Chivu. Cuprinsul lucrării indică faptul că analiza depăşeşte limitele obişnuite ale hermeneuticii. De la algoritmul avatarului la beatitudine şi spirit, de la forma poetică la asocierea cu marile religii. Firul cărţii abordează libertatea poetului (ce temă!), receptarea operei, *arhiamintirea*, aspecte legate de semiotică, despre Shunyata şi, evident, despre Bătrân, personajul central al operei lui Eugen Dorcescu. Iulian Chivu, în prefaţă, explică cititorului tablourile acestei cărţi, o face sincer, cu pasiune, atent la mesaj, la fenomenul complex al poeziei. Dânsul reţine: „Aşadar, se poate spune că Mirela-loan Borchin, prin aceste dialoguriinterviuri, realizează cea mai bună exegeză de până acum a operei lui Eugen Dorcescu, iar, dincolo de aceste puţine adnotări pe marginea cărţii, cred că întoarcerea la opera cunoscutului poet timişorean şi european înseamnă nu numai confirmare, ci şi o înnoită bucurie estetică…” (p. 19).

Cititorul cunoscător şi serios va aprecia cartea ca un timp al bucuriei spirituale. Dialogul dintre specialist şi poet declanşează multe idei, teme, contrateme, relaţii dintre poet şi opera sa în contextul mai larg al relaţiilor cu divinitatea şi oamenii vremii sale. Eugen Dorcescu nu este un artist închis în turnul de fildeş, el te invită în piaţa centrală, este ghid într-o călătorie iniţiatică, te prezintă Bătrânului, îţi arată prezenţa abisului ca un moment de înfrângere a morţii.

Cine înţelege, se bucură de *poetomul* care vine cu lupul pe umeri… *Bătrânul înv*ingător în pustiul vremii…

Mirela-loana Borchin ştie să întrebe, este şi asta o artă, Eugen Dorcescu are mereu replică, explică, devoalează lucruri de la facerea lumii, din continentul poeziei sărbătoare. El acceptă jocul subtil, are la rându-i întrebări care explică, are răspunsuri care cer întrebări.

Sunt selectate pentru exemplificare poeme de o înaltă ţinută estetică, poeme cu mesaj şi semne.

Despre avatar, Eugen Dorcescu declară: „Avatarurile sunt prezente pe tot traseul poeziei mele, încă de la debut. Nicio clipă, niciuna măcar, fie zi, fie noapte, nu m-am «distins» şi nu mă «disting de propriul arheu» şi de avataruri”.

Fără o cultură solidă, fără cunoştinţe de teologie biblică, de hermeneutică, de apologetică şi istorie literară, e greu să înţelegi care sunt limitele creaţiei pentru un artist autentic. Deşi este clar în exprimare, poetul provoacă mereu cititorul şi autoarea curioasă, reclamă forţarea limitelor cunoaşterii… Gânduri exprimate iniţial în limbile vechi: ebraică, apoi greaca veche, arameică etc. Poetul le-a preluat, actualizat şi a generat miracolul poeziei care rămâne poezie prin frumuseţea diamantelor din versete alese de cei doi pentru ediţia de faţă…

Vorbind despre libertate, mai ales despre libertatea poetului, Eugen Dorcescu afirmă: „Eu nu sunt nici teolog,

nici filosof, eu sunt poet. Nu lovesc absolut deloc în niciun principiu. Religia poate fi înţeleasă şi ca spaţiu spiritual unde trăirea mistică, esenţializarea raporturilor dintre conştiinţa individuală, definită, şi conştiinţa universală, interferează cultura. Trăirile mistice sunt foarte asemănătoare, cvasi-identice. Religiile pot fi, şi sunt, diferite” (p. 72).

Despre Bătrân, ca personaj al devenirii istorice şi al scânteii divine, avem o mărturie profundă: „Bătrânul este omul ce şi-a depăşit avatarurile şi arheul; şi e pe cale să devină un iluminat. Poate chiar este un iluminat. Se află, viu fiind, în procesul transferului de conştiinţă. Are revelaţia faptului că el este conştiinţă, temporar individuală, şi aspiră a deveni totuna cu *conştiinţa universala – vacuitatea*. Bătrânul este o încarnare a noului subiectiv. N-a mai rămas niciun dram de egoism în el…” (p. 119).

Mirela-loana Borchin îi spune poetului: „V-aţi arătat lumii, în conjuncturi publice, ca profesionist în literatură – cerebral, instruit, cu acces la religie şi spiritualitate, ca om de cultură, asiduu cititor, eseist şi traducător din franceză şi din spaniolă, şi, îndeosebi, ca Poet – care se identifică cu Bătrânul, cu Sfinxul, cu lupul, cu cavalerul, cu trubadurul. V-aţi retras din viaţa publică în poezie – în thanatica Dumneavoastră oglindă… într-o poezie metafizică…” (p. 143).

Lectura unei astfel de cărţi este o sărbătoare a spiritului care învie peste materia brută a zilei, din brazda unui timp atroce.

Linia de sosire

Ajuns la linia de sosire a poemelor sale, Geo Galetaru, harnic, atent şi bucuros, ne propune volumul de versuri intitulat chiar *Linia de sosire*, apărut la Editura **TIM**, Reşiţa, 2016.

Geo Galetaru este un poet matur, cu un stil propriu,

inconfundabil în literatura română, cu volume solide şi un om implicat în viaţa literară prin revista „Sintagme literare” şi alte proiecte culturale organizate în localitatea Dudeştii Noi, jud. Timiş. Este un luptător, un om plin de căldură şi generos. Aceste calităţi sunt mai rar etalate în lumea culturală actuală unde predomină interesele de marketing literar în dauna calităţii actului de cultură.

Volumul este interesant, linia poetică de ţinută, poemele rezistă în faţa timpului prin limbaj, teme, idei, prin curajul de a vedea suprafaţa ascunsă a fenomenelor, prin „democraţia” metaforei…

Cartea este consolidată pe mai multe paliere:

Tehnica umbrei

Linia de sosire

Ceea ce se numeşte altfel

Scrisori neexpediate

Titlurile sunt semnificative şi devoalează lumea poetului, *daimonul* care-l însoţeşte, capacitatea de evaluare a vieţii, puterea de a vedea dincolo de aparenţe, relaţiile cu oameni şi fapte care continuă de „cealaltă parte a zidului”…

Temele poetului sunt serioase, fapte şi lucruri aparent simple intră în sfera poemului, în viaţa acestuia. Anotimpuri în oraş, cuvintele care au rămas, tehnica umbrei, desigur, vântul ca un trup, semne în viaţa reală, distanţa trufaşă, capriciile care dinamizează timpul, piticul verde, ar fi o lumină în toate…

Geo Galetaru este onest cu poezia sa, cu cititorii, vede o altă lumină, detalii exasperante, un triumfal memoriei (!). Nu refuză momentele dificile, ploaia neagră, acceptă că ochiul călătoreşte, că obiectele vorbesc, că există arenele frigului (!)… Are ceva de spus, ceva de transmis, sunt epistole care au rămas neexpediate, parabole, mituri, desene fragile şi tablouri rezistente în acidul epocii.

Linia de sosire este un poem în care viaţa este o cursă lungă, unul aleargă, dar mai este cineva care va ajunge înaintea omului, cineva discret, rămâne decizia de a alege între „mine şi mine”, un alter-ego mereu pregătit să ajungă primul…

Ar trebui să mă sincronizez şi eu cu cineva.

Cu ceva.

Să trec în vârful picioarelor prin faţa bătrânilor cu monoclu.

Să evit dizgraţia celor predispuşi la sinucidere.

Mai am un veac de trăit şi încă nu ştiu

Unde începe teroarea bunului simţ

Şi unde sfârşeşte ridicolul mersului pe sârmă

(Linia de sosire, p. 32).

Dramatică stare în poemul *Scrisori neexpediate*, se simte tensiune vieţii şi a morţii, a faptului că sunt lucruri neterminate care rămân nespuse, cineva umblă cu un chibrit prins în mână şi dă foc pereţilor, copacilor, păsărilor, un final riguros. În casa cu ferestre albastre există „viaţa cade în genunchi şi priveşte pe gaura cheii” (p. 93), poetul declară că doreşte să ajungă la capătul scrisorii. Omul este scris şi scrie pe coaja timpului, are ceva de spus esenţial, dar vine cineva cu un chibrit aprins în mână… Misterul este bine prins în versuri:

Un gest salvează lumina când mâinile învaţă să tacă

Un anotimp al Memoriei victorioase

Fratele meu învaţă din mers Tehnica umbrei

(Tehnica umbrei, p. 14).

Poetul ne îndeamnă să acceptăm „Mersul pe cioburi cu faţa spre steaua polară” (p. 65), o ştiinţă a speranţei, a energiilor spirituale menite să ne transporte în alt timp, în altă epocă, depăşind greutăţile. O idee pentru liceeni fără complexe care joacă altceva…

În pădurea de versuri, imagini, metafore şi acuarele,

Geo Galetaru ne oferă un banchet de viziuni: Lacrima unui fluture clatină imperii şi singurtăţi (p. 33); în cer poveştile au ochii închişi (p. 36);... viaţa are peşteri frumoase (p. 45); De departe soseşte îmblânzitorul de voci (p. 51); Şi ce costă speranţa cu care privim/ peste umărul vecinului decapitat? (p. 64); în rana oglinzii în utopia forfotitoare (p. 81); supravieţuirea noastră depinde/ de cuvinte de pământul aşternut/peste ele (p. 91) etc.

Poetul a renunţat la semnele grafiei clasice, acceptând ritualul postmodern din solidaritate cu poeţii care aşteptă scrisori de la cineva. Mesajul său este bine articulat, are ştiinţa vieţii care biruie timpurile precare. Discret, are curajul de a-şi asuma o poeziei curată, bazată pe onestitate şi pe experienţa vieţii trăite cu bucurie în mijlocul tragediilor. Cititorul va avea surpriza de descoperi o poezie valabilă, bine ancorată în viaţa trăită.

Linia de sosire demonstrează că există o dimensiune în care *eul* va fi biruitor prin puterea de a trece dincolo de zid... Unele idei se repetă, forţat de rigoarea stilului său, poetul notează mereu că există cineva, un mister bine armonizat cu mersul pe sârmă, cu banalul de fiecare zi care consolidează marile drame, marile mituri...

Ionel Bota în postfaţă notează: „Poetul îmbracă în fiecare zi mantia de catifea rasată a autorului care-şi respectă vocaţia, care are un program al său, care asumă tot ceea ce magiile propriilor risipiri oferă dinamicilor culturii..." (Măşt*i, ca*li*grafii, par*a*bole, p.* 94).

Geo Galetarul afirmă că în viaţa reală nu e niciodată aşa, ajungi să le ştii pe toate, chiar şi mersul pe sârmă, există un dulap pentru idoli şi păsări... în viaţa reală e un hoţ de bijuterii, intră în casă şi se aşază la pian... (în viaţa *reală, p. 80*).

bea câte două picături de apă pe zi/ apoi iulia scoate o hârtie şi desenează (*Când eram mică, am căzut de pe bara de bătut covoare şi/ mi-am rupt mâna. Când m-am*

uitat în sus, cerul era acelaşi)” (*iulia desenează*).

Acesta nu este deloc un exerciţiu, mare atenţie! De-a dreptul flagrant poetic aş putea spune şi, de ce nu, hai s-o zic… „într-o noapte roxana visa că părinţii ei sunt părinţii ei/ că locuiesc departe într-o căsuţă suspendată într-un copac/ printre frunze roşii roxana s-a trezit speriată/ şi a fugit orbeşte în camera părinţilor/ erau foarte înalţi şi nu mai semănau cu ea/ roxana s-a întristat şi a deschis geamul să se uite la stele/ apoi i-a acoperit cu părul ei şaten (*într-o galaxie, merii înfloriseră. Un vierme escalada un zid de ceară portocaliu)” (visul roxanei).*

Tabloul se ţese de la sine în poveste sau povestea respiră din tablou… Parada tonurilor impecabil alese pentru a se lega între ele nelăsând nicicând lăuntricul la întâmplare, asta ar fi îndeobşte de înţeles. Iar mai departe, îndreptăţite valenţe vin să completeze jocul iniţiatic al minţii cu forme şi conţinut fără tăgadă şi neîntârziat…

Era ceva vorbire despre (auto) ironie; păi iat-o într-o exemplificare fecundă: „foarte tânăr locuiam în România/ lucram în era iova la fabrica de mobilă/ băieţii din cartier erau mult mai săraci/ cu banii câştigaţi după o lună de muncă/ mă duceam cu taxiul la serviciu (*Cel mai mult îmi plăcea când se împingea cu toată greutatea în/ mine, intra ca un tanc într-o mlaştină aproape uscată*)” (locuiam). Cine, atunci, de ce… contează doar cum.

E o destul de dificilă, deşi pare mai bunăoară transparentă, împletire între trăitul, programaticul şi evident imaginativul. Astfel, poezia lui Dan Ciupureanu are tendinţa de a trezi nervul, ceea ce în termeni absolut fireşti înseamnă benefică excitare nervoasă; un fel de provocare căreia instinctiv nu îi faci faţă decât acceptând-o spre parcurgere şi meditaţie.

DANIEL MARIAN

Dan Ciupureanu Construcţia apoi escalada unei ipostaze parametamorfice

Curajos voit magnetismul ca temeinică irascibilitate a materiei, dublat fiind de coloristica divers trecută peste timp a însăşi vieţuirii în spaţii deopotrivă largi şi restrânse, dar niciodată potrivnice firii obişnuite cu zbuciumul lucrurilor şi aceluia al lucrărilor câteodată venite de la sine, alteori însă forţate de negândite împrejurări, întotdeauna empatizând uman.

Nu e deloc puţin lucru să îţi asumi declarativ şi să îţi mai şi susţii claritatea ideatică: „Liderul grupei mici de la grădiniţa de stat nr. 2”, acea postură de la palpabil la hipnotic, cu îndrăzneala caracteristică neîmprejmuită de (pre) concepte, care se vede cu ochiul liber la Dan Ciupureanu.

Pe generoasa pajişte poetică se pot afla de toate felurile, într-o corecţie adusă realului prin ghionturi ghintuite până în prăsele cu (auto) ironie de invidiat, împărţită pretutindeni chiar însuşi şi chiar Creatorului… „pe şantierul unde lucrez nu fac nimic/ o şopârlă merge pe mână/ uite *cum te escaladez numai în trei picioare/ în weekend am fost şi o maimuţă/ freacă-te pe burtă în timp ce te baţi în cap/ colegii tăi vor dansa mambo cu sculele în braţe (Tatăl* nostru carele eşti în Ceruri, cară-mi şi mie plasele)” (am f*ost o maimuţă).*

Întrepătrunderea imagistică poate merge până în straturi extrem de profunde, acelea de care dacă te apropii rişti să rămâi o vreme mental întemniţat într-o organică formă de pseudoreal cinism autoprovocat şi proiectat, poate fi el şi inerent firii poetului, astfel se ajunge la o categorică puternică transfigurare… „iulia este îngrijorată pentru apa-i din corp/ când era fetiţă a asistat la zeci de înecuri/ avea o coală de hârtie pe care desena expresiile decedaţilor/ organele din corpul ei nu au expresie/ fapt pentru care

Adriana Tomoni întregirea *Iubirii* prin însăşi

Limpede adică explicit venit din adunarea unor

gânduri măsurate în mai multe clipe de la uşor fragezi la suficient complicate, altfel decât de obicei obişnuit. O înălţare exact la marginea unor coborâri inevitabil omeneşti care se întâmplă la absolut toţi trăitorii. Ar fi tot ce se poate o reinventare lirică apoteotic stilistică fixată pe aceleaşi coordonate ale sufletului, ca să nu zic mai mult drept o reînviere a simţurilor în completitudinea lor.

Când spui astfel: „Doamne! / Nu lăsa ca aripile cocorilor să zgârie cerul/… / Gândul meu, Doamne, / nu vreau să răstignească suflete. / Cuvântul meu, nu vreau să fie durere. / Drumul meu, ţine-l drept, Doamne, / să nu trebuiască îngerii să-mi facă semne…” (Doamne).

De fapt şi în sine are loc delimitarea de lucrurile comune, în timp ce te strădui să găseşti esenţa care trebuie. Ştiind foarte bine că perfectitudinea n-ai cum s-o ai, te duci îndeadins deloc şovăielnic acolo unde şi pentru ce eşti pe lumea asta.

De ceva nepreaştiindu-se de ce, păsările au straniul obicei de o *zgâria cerul*. Oamenii se înlănţuie în jurul cerului şi să nu-i dea drumul nici dacă să fie altul în locul lui.

A gând de la gândire poate părea forţat timp în care firesc fiind. Atunci când gândul acela făcut verb e să fie unul bun, nimic rău n-ar trebui să se întâmple.

Ideea este una singură, după deloc mirarea ci mai degrabă ajungerea până-n convingerea biblică, acolo unde se vorbeşte despre „*Colea*, *Adevărul*, *Viaţa*”. Aici tocmai aici se poate petrece întregirea fiinţei ştiute cu Unul Aşteptat Dumnezeu.

Întâlnesc o nevinovată posibilă şi explicabilă intimidare, referitoare la îngerii care după străduinţa lor altceva n-ar avea nicidecum de făcut decât să îngerească…; dar poate nici să nu fie aşa, pentru că poeta Adriana Tomoni se află într-o comunicare nebănuit de frumoasă cu acea amprentă de existenţial care evident

prin prismele sensibilului de unde nu e deloc greu să atingă umărul Divi*nităţii.*

Acestea ar fi zise când „Desculţi prin sentimente”. Un singur poem suficient de puternic atât cât să poată cuprinde ample rezoluţii ar trebui să fie de ajuns ca un vârf de lance rar întâlnit.

Cât despre „întinde-mi mâinile ca altă dat „nu ar fi de ajuns coala subţire pe care ne străduim să fim îndeobşte greu de înţeles, mai ales atunci când e vorba despre iubire în transparenţa ei de la subtil la nemaiştiut pentru ca mai apoi la adânc înclinarea spre adânc de absolut.

Nu sunt eu în măsură neapărat dacă este vorba despre un pur erotism sau despre unul anume vegetal unde frunza poate iubi floarea, ori mai curând intuitivul marchează componenta de foc a vieţii. Cert este însă: „Să prinzi iubirea în cuvânt, e ca şi cum ai vrea/ Să ţii nemărginirea în căuş de palme. /… / Fără iubire rămânem doar lut/ Şi în furtuni, uşor ne spală ploaia, / Cu sufletul pustiu şi mut, / Flori neculese-n Himalaya”. (Iubirea).

Întotdeauna când am provocat iubirea sau iubirea m-a provocat pe mine, a fost vorba despre speranţă şi mergere mai departe. Altfel de a fi o constrângere din necesitate, ci mai degrabă o modalitate de redare a libertăţii prin ea însăşi, altfel spus forma perfect biologică dimpreună cu semantică prin care ne regăsim spre redobândire existenţa, este cel mai grozav lucru care ne-a fost dat vreodată.

Tot ce se poate ca în *cuvânt* să se afle magia, fără a exclude însă realul completat cu imagine şi formă care vin să în acest oniric limbaj al însuşi sufletului.

Să nu-mi spună cineva că *nemărginirea* nu există! Vreme ce fiind în fapt însuşirea deplină a dimensiunilor dusă într-o extrapolare greu de cuantificat. Avem de ales între starea fizică neconcludentă doar pentru că aşa vrea, şi interiorizarea adeseori deşi nu întotdeauna împlinită

prin exteriorizare, care poate fi multiplă cât o fi, însă unică printr-un complex de împrejurări din care logica dacă se retrage înseamnă că face foarte bine.

Pe măsură ce o descopăr pe Adriana Tomoni în permanenţa ei poetică, nu înseamnă doar că aş fi ajuns cândva în incredibila *Himalaya*, ci într-un fel de la logaritmic cu anvergură certă în exponenţial, că vreau imediat dar chiar imediat să ajung în acele superbe înfăţişări provenite din tumult al încercărilor vieţii. Iar de la ceea ce tocmai spuneam şi până la o posibilă *Hiperboreea*, nici nu ar fi mult la efectiva ajungere în cea mai curată împlinire.

Daniel Mariş

Oscilaţie justificată şi necesară într-un teren minat în ciudată lume am fost aruncaţi, nu că nu ar fi frumoasă viaţa în sine dar atâtea intersecţii după ce atâtea curbe, încât ajungi să crezi că ar putea fi un drum dezafectat, între început şi eventual nu neapărat sfârşit stă întotdeauna inevitabilul, cine crede că are o baghetă magică una din aceea cu care să înduplece soarta pentru a privi spre certitudini, ei bine se înşală amarnic.

Atunci când vremurile sunt incerte, începi în diverse neaşteptate feluri şi direcţii să te cutremuri, iar dacă ai o viziune ceva mai departe de gardul timpului imediat poţi emite chiar „Profeţii despre vremurile fricii”. În această zonă a gândirii şi a exprimării se află Daniel Mariş. El trecând uşor ca într-un natural salt continuu de la un fenomen la altul, toate acestea făcând parte dintr-un sistem larg, uneori absolut firesc iar alteori revolut.

Fie că avem parte de etalarea unui „Miraj”: „Nu e decât prăpastia/ îmbrăcată într-un halat alb// arlechinul/ uitat pe un tăiş de sabie// pe de o parte colbul/ privindu-mă obosit şi mirat”. ori chiar aflăm cum e să fii de-a dreptul „Orb în deşert”: „În toropeala deşertului/ visele devin mai rarefiate/ decât spiritul oazei/ prevestind/ desfătarea

aerului/ în aşteptarea/ paşilor caligrafiaţi/ de orb”.

În ambele ipostaze, esenţa trăirii este asemănătoare, iar unitatea limbajului poetic este un mijloc autentic de amplificare. Dezorientarea inerentă situaţiilor de acest fel şi până la urmă neputinţa se traduc în sintagme care nu au nevoie de o doză multiplă şi nici multivalentă de interpretabilitate.

Portretistică certă sau voit confuză, dintr-o înverşunare ideatică asumată, senzaţia care domină acest construct cu multe posibilităţi de manifestare, un fel de cameleon meta înspre extrafizic produs subconştient… „Lângă lanul cu grâu/ somnul meu/ şarpele care înfulecă/ blestemul ceţii/ cu ochi acri/ printre cercurile întinse pe zgură// cuiele/ întorcându-se-nspăimântate/ în mâinile din care au ieşit” (Peisaj cu Van Gogh); „Pisicile stau să moară/ ca nişte schije// banderolele clipelor ploioase/ pregătesc visul pentru celălalt mal/ nostalgie ce nu moare în spital” (Peisaj dogmatic).

Mult mai amplă descriptivată introspecţie în care elemente fundamentale se intersectează, se învăluie, până la urmă se reunesc într-o întregire majusculă… „Lecţia despre apus”: „aşa mângâie apa/ pietrele/ la apusul soarelui/ mestecă avar/ la plimbarea în cerc/ fulgii vânaţi de păsări/ cum se ghemuiesc pe bordură/ copii jucându-se de-a războiul/ lângă lascivul Franz Kafka/ în această tăiere de neanturi/ aproape zdrelite/ de care zodiile/ sunt atât de flămânde/ aici Dumnezeul ceţii/ îşi camuflează laşităţile/ şi rictusul amar/ se întrupează în spirit/ ca o voce nevolnică/ răsună profeţia/ fericiţi cei cărora/ nu li se întâmplă nimic”.

Metamorfoza aşteptată nu întârzie să apară odată ce poetul se reautodefineşte din temelii, găsind calea fără ezitare, aceea în care întrebările ajung determinând deloc prefigurate răspunsuri, înlocuindu-se grele încercările printr – „O pradă aproape târzie”: „Lăsasem iluziile la

marginea lumii/ străinul cu inima puţin deplasată/ printre crucile din floarea soarelui/ avea venele umplute cu argint viu/ oase spălate din aur masiv/ doar carnea părea ca de plumb înfricoşată/ ţipau mamele de băieţi/ vei spune că mă vei aştepta/ până îmi va creşte gaura glonţului în palme/ mi se face greaţă/ acum când ştiu/ de ce zeii sunt lăsaţi să moară singuri/ tot întrebându-mă cum să despart/ de această lume pământească”.

Departe de a trage concluzii decât îndrăznind impresia unor clipe de lectură decis conturate după propria-mi percepţie, aş dori să propun ca memorabil: „Dacă ar fi să ne închipuim/ cerul în pământ/ şi viceversa? / nu-i aşa/ că rouă/ care se ridică la cer/ ar ploua/ cu lacrimile îngerilor?” (Viceversa). Veţi veni pe acest tărâm liric şi veţi vedea…

Ioan Evu

Deopotrivă tonuri grave şi tonuri înalte

Mai multe lucruri pe lumea asta nu au leac, pentru că nu trebuie să aibă. Însăşi importanţa lor este dată de măsura tumultului adunat în sine pregătit pentru explozie benefică. Romantismul adus în frumosul extrem, acel colţ al sufletului intangibil la orice altceva decât cel mult trecător. Revolta drept capacitatea notabilă ca fiind intrinsecă firii nepremeditată absolut deloc şi deopotrivă insolubilă în vreo altă formulă de manifestare fie ea aleatorie sau programată.

În arealul ştiut de multă vreme, nici vorbă de surprize interpuse nici de iniţiative bruşte oricare ar fi ele, ci doar de continuitate superbă şi categorică. Nu e nevoie de mai mult decât să ştii, să vrei şi să poţi fireşte. Înţelegerea poeziei lui Ioan Evu este la îndemână cu toate cheile şi cifrurile de la culoarele ei cât de complicate. Dorinţă sublimând în iubire îţi trebuie pentru deslușirea trăirilor, precum mersul stelelor.

Poetul îmbrăcând pregătit conştient netemător

mantia înaripată pregătită pentru „înger de rezervă”, se regăseşte cu întreaga fiinţă în esenţa-i încrustată pe propria-i tâmplă ca în templu. Îşi asumă credinţa şi o exprimă prin prisma cea mai clară… „în ziua a şaptea ostenit fiind/ Tatăl Ceresc a aţipit/ preţ de-o secundă cât o mie de ani. // S-a deşteptat din somn/ şi a semnat cel mai frumos poem/ care s-a scris vreodată. // Acel poem avea un singur vers: / Lumină. // Şi s-a făcut deodată/ deşi soarele era de mult pe cer/ exact acolo unde El îşi aşezase”. (A şaptea zi). Unde e poetul aici? el e întocmai sâmburele viu din care devine posibilă apropierea caracteristicii umane de sfinţenie până aproape de dumnezeire.

Luând în considerare întâmplându-se viaţa unui poet care aduce cu sine sentimente cine ştie din care adânc, cu suflul înalt pentru a le împărtăşi cu semenii… „Aceste zgomote/ cum se depun/ pe limba clopotelor/ ca un colb/ cum într-o zi un străin/ va intra în cetate/ fără să bată la poartă/ uşor va păşi/ dar ca o piele de tobă/ va tuna caldarâmul/ şi cum cu mâinile lui/ va apuca el frânghia/ frânghia de care atârnă/ ciudatele clopotele/ am visat/ şi lac de sudoare/ am sărit la fereastră: / un stol de vrăbii guralive/ ciugulea firimituri/ din pâinea dimineţii/ aburindă”. (Caldarâmul cu vrăbii).

Întreaga rezonanţă a lui ieri, azi, mâine se recompune grav ca la moment de răscruce dar apărând subtil astfel cum se face trecerea prin timp pe negândite, pe nesimţite, dar şi pe nerăsuflate. Aş zice că este vizată la o scară mai largă chiar istoria cât o fi dumneaei de greu de construit în sine fără a fi deloc excluse dificultăţi pur pragmatice, luând drept posibil matematic spectrul de la un cap la altul, diferenţial, integral, matricial; de fapt, emoţional! într-un fericit deznodământ, lumea merge mai departe conjunctural fericit în cât se poate de frumos şi curat.

Printr-o inspirată paradigmă, Ioan Evu retrăieşte în vreme ce recompune elementul median existenţei sale,

vital acesta dovedindu-se într-atât încât poate amenda în spirit poetic orânduirea îndeobşte omologată, prin firescul personal… „Dragostea ta/ e o zi de duminică/ ce pentru mine/ nu a existat niciodată. // De-atâta vreme/ în calendarul inimii mele/ în locul zilei a şaptea/ e o pagină lipsă. // Poate în săptămâna/ ce vine Dumnezeu/ îmi va dărui/ o duminică numai a mea”. (Calendar fără duminici).

Oarecum conclusiv, cât se poate de obiectiv pe seama subiectivului, stările deloc simple sunt conjugate prin lirismul de excepţie care conduce prin melodic la un buchet de trăiri ample, într-o efervescenţă covârşitoare. Este harul.

Octavian Mihalcea

Neaşteptate iluminări de după grele umbre

Neostenit incurs în eul întotdeauna atent şi motivat, către un inevitabil amplu excurs spre externalizarea trăirilor în spaţiul generos al universalităţii. Discurs punctual, concentrat, axat pe concluzii prezentate drept infailibile, după ce trecând prin plan definitoriu ori chiar axiomatic o largă percepţie asupra vieţii şi a cele care o înconjoară. Poate fi considerat un demers ermetic precum şi deschis, însă nicidecum inert dimpotrivă dinamic prin trecerea dintr-o problematică existenţială în alta, consecutivitatea nepresupunând întotdeauna legături inerente.

În „Umbra de fier”, Octavian Mihalcea propune o altfel de abordare a realului, prin prisma unui propriu deci şi asumat exotism ideatic şi de formă. Aş spune că în fond poetica sa aceea cunoscută şi impusă, este adusă într-o altă stare de agregare, însoţită de un fin eufemism filosofal, noul chiar imprevizibilul surprinzând la tot pasul, fără a frapa sau contraria cu orice preţ.

Poate este mai puţin important cum şi-a ales scriitorul temele, sau ele au venit de la sine într-un confort deplin. Sunt „Noi învăluiri”, în sensul recompunerii

justificate, cu fermitate a celor deja cunoscute deja scrise şi rescrise de la arhetipal la profan... „Taina reevaluării plutitoare înspre deja clasice nume ce au atins praful. O inconfundabilă piesă transpusă actual. Noi învăluiri, alte puneri în scenă. Ar putea fi şarm, ton imnic, subtilitate. Prăbuşire în istoria ochiului fundamental mărit”. Păstrarea energiilor în vie complexitatea lor, având continuitate nu însă şi repetabilitate, devine din start o condiţie obligatorie pentru întreg parcursul.

Într-o fericită sclipire, nicidecum formală ci de un adânc înţeles, aflăm ceea ce poate ar fi trebui să fi ştiut, dar nefiind încă exprimat... „Prea multe închipuiri false cern scrisorile despre eliberare. Schiţe întunecate. Poate schiţele pericolului. Sfârşitul trist nu înseamnă ceva. Va învinge noaptea paradoxului, cumva contondentă. Unde se înmulţeşte solitudinea, arde izbăvirea fostelor promisiuni. Adeseori vom fi mulţi. Lumini cutremurând inimi”. (Despre eliberare).

Cât despre inevitabil, sunt perfect de acord că nu trebuie a avea sfială, ci o atitudine bine concepută, consolidată în timp şi desigur declarată... „Moartea nu poate fi influenţată. Nici teama de ea. Cumplită energie a zeilor. Se descarcă furii peste patimi, mânii revenite la origini, cu neputinţă de uitat. Prizonieri din afară spre interior, amintim mormintele sufletului. Captivitate strânsă la piept. Doar şamanii dansează frenetic lângă Apolo cel prea părăsit sub Lună”. (Captivitate).

Ciclicitatea universului este cunoscută, demonstrată cel puţin prin prisme matematice şi fizice. De aceea şi avem cel puţin aparent limite, mergând într-acolo pentru că e singura direcţie, dar neuitând de şansa contrapusă rersponsabilităţii de revenire în cu totul alte conjuncturi, pentru că linearitatea e doar concept pur teoretic, orice-am face spaţiul şi timpul dansează pe complicate curbe.

Doar că e frumos şi de dorit să vorbim despre aceste

pretinse limite, care de multe ori ne îndeamnă spre sublimare lăuntrică… „Cele mult prea vechi. Desigur iubirea, bine ştiută desprindere, adâncă aflare tot către limită. Suntem aproape apele… Plecări mai departe. Ritm la marginea lumii”. (Tot către limită).

Sunt doar câteva succinte consideraţii pe marginea unei scrieri evoluate, pentru că, dacă ar fi vorba de cuprindere, atunci întreaga carte ar trebui tratată ca atare, în consecinţă, ceea ce probabil ar lăsa loc de un studiu, o eventuală carte despre o carte… Cititorului căreia îi revine plăcerea de a trage concluziile care se cuvin!

Nichita Danilov

Tainică, deopotrivă răspicată, dragostea în înţelesul pur

Atunci când ţara în înţelesul categoric ţi se găseşte întocmai cuibărită în inimă, altfel spus o necesară forţă de sprijin, în identitate de netăgăduit, e foarte greu să-ţi petreci măcar şi prin gând în paralel cu sublimarea o ipotetică suferinţă sau pierdere. Totuşi se întâmplă încât nu ai ce-i face, nu e nimeni de vină decât viaţa care ne azvârle cum crede de cuviinţă, sau de ce nu am fi noi aceia care nu am reglat bine bătăile vremurilor şi păşirile prin locuirile noastre. Oricum ar fi, covârşirea ne poate duce într-o singură direcţie: aceea a înţelegerii urmate de recunoaşterea smerită sau după caz revoltată.

Nichita Danilov îşi asumă legile firii nelăsând însă deoparte întrebările şi un mănunchi de posibile răspunsuri, în timp ce „Recviem pentru ţara pierdută” este întruparea poetică absolut justificată şi ideal conturată precum imaginea îndelung ţesută a îndoielilor asupra contrariilor sinelui aceluia hotărât să meargă mai departe cu inerenta tristeţe dar cu speranţa unei întoarceri pe dos a falsei conjuncturi pe care suntem obişnuiţi să o numim acceptabilă realitate.

Poetul nu se lasă nicidecum învins în generosul spirit, el spune într-un amplu epopeic, ceea ce trebuie spus. Nu putem şti dacă este vorba despre nelegiuirea în care se îmbracă istoria pornită întru totul şi toatele, sau de faptul inechitabil împlinit al deocamdatei sorţi. Dar de spus… „Căram pumni de pământ dintr-o ţară în alta, / le vărsăm în grămăjoare mai mari/ şi mai mici în piaţa publică. / Cu ochii aţintiţi la cer, ne rugam în faţa steagurilor/ mereu coborâte în bernă/ la morţii noştri rătăciţi în cer/ să coboare din nou pe pământ, / sfinţind ţărâna pe care le-o aşterneam la picioare. // Scormoneam mereu sub trunchiurile copacilor, / brazi şi molizi, şi stejari cu coroana arzândă: / le pipăiam cu buricul degetelor rădăcinile/ ca pe nişte frânghii, ca pe nişte artere/ (sau ca pe nişte corzi de harpă la care trebuia să cântăm) / stăteam cu urechea ciulită la foşnetul frunzelor/ şi la cântecul păsărilor pitulate printre crengi; / priveam luna şi semnele zodiacale, / Calea lactee încrustată/ în palmele noastre bătătorite de muncă; / odată cu pământul aduceam/ şi firele de iarbă răsărite pe câmp, / norii îi mutam dintr-un loc în altul, şi vântul; / număram totul – fiecare pumn de pământ/ trecut dintr-o parte în alta a graniţei/ îl consemnam aliniindu-l frumos în coloanele unui catastif/ deschis la o pagină moartă…” (Recviem pentru ţara pierdută). Întreagă destăinuirea în larg explicit ar putea cu siguranţă constitui împrejurarea de la care să pornească un studiu despre demnitate, omenie şi nedreptăţi câteodată putând a fi depăşite alteori doar suportate…

Revenind la prea-plinul liric cu care ne-a obişnuit Nichita Danilov, putem descoperi construcţia ideatică aceea care defineşte înăuntrul său atent la mângâierile precum la zgârieturile existenţiale ce vin din afară pentru a-şi aduce firescul/nefirescul în formula ce acumulează stări de neprevăzut. Apropierea umană este unică, reinventabilă şi niciodată repetabilă. Departe de mine să am ceva de explicitat, ci doar de reprodus: „Şi am văzut

casele omului/ risipite ca nişte cochilii de scoici/jupuite de carne/ pe malul nisipos al râului. / Le-am cules în palme, / am sădit câte o flacără/ înăuntrul lor şi apoi le-am aşezat/ din nou la locul lor pe străzi. / îngenuncheat lângă semafor/ am văzut pâlpâind/ în dreptul ferestrelor/ câte un chip omenesc, câte un suflet”. (Ferestre).

Descompunerea sau dimpotrivă întregirea de la esenţă dinspre cuneiform până la ordinea firească a sinelui… „Camera mea era compusă/ din mai multe camere/ uşa din mai multe uşi/ umbra din mai multe umbre/ mâna din mai multe mâini…” (Chipul sublim). Pentru a găsi rostul, împrejurarea şi explicaţia acelei existenţe aparente la care nu renunţăm chiar dacă nu ajunge la înaltul visurilor noastre… „Drumul până la pragul casei tale/ l-am pavat cu versete din Dante, / dar şi cu cele zece porunci, / precum şi cu alte precepte morale/ pe care iată, acum, / învârtind un set de chei între degete, / ca pe un şirag scump de mătănii, le călcăm în picioare” (Prag).

Întreaga încrengătură a universului care ne priveşte direct prin noi înşine se destăinuie cât se poate de relevant într-o logică practic imposibil de contestat, cu atât mai mult cu cât nu se întrevede altceva elementar de pus înainte, între sau după… „Pietrele mergeau după pietre; / fiecare piatră ţinea în mână o altă piatră, / când ajungeau în dreptul focului aprins, / despicau pietrele în două. / De o parte puneau viscerele de bărbat, / de cealaltă pe cele de femeie, / după care îşi înălţau faţa spre cer, rugându-se la luna plină…” (Pietre).

Relativitatea nu ar putea fi concepută fără contrarii, cât de dificilă ar fi conjunctura aceasta; iar Nichita Danilov deschide din primul pas calea pasului următor, întocmai unde şi când şi cum e mai feroce însuşi conceptul existenţei… „Trec mereu graniţa dintre/ lucruri şi umbre/ alunec dincolo de văzut şi nevăzut/ şi mă întorc înapoi în lumină. // Convins că eternitatea/ încape la fel de bine/

într-o clipă ca şi într-un veac, / îmi simt sufletul apăsat/ de o tristeţe de moarte”. (Lucruri şi umbre).

Poet al lumilor acelora ştiute şi neştiute, însuşi/însăşi al celor paralele trecând prin lăuntrul lor fără copleşire nici spaimă ci doar cu fericirea trecerii în sine; de la ţări îngemănate, la lumi posibile pe atât de incredibile pe cât de neoprit.

Constantin Stancu

Sursa şi reflexia imaginii îmbrăcate în idee

Se face o zi de binevenită linişte dar una lucrătoare prin deschiderea chingilor cerurilor, iar pământul cât de furnică în univers, e lăsat să respire în voie. Incurs, excurs, parcurs şi recurs înspre definirea esenţei. Lucrurile nemijlocite în gândire poartă în sine aripa subtilă care să le facă veşnice. Dacă ne spune *Cartea Sfânta* cum la început a fost *Cuvântul*, acesta nu a fost deloc conjunctural cum nici fabricat vreodată ci subţiind deopotrivă cu subînţeles.

Se deschide prima aşteptată poartă, aceea a luminii. Acea entitate care nu are dimensiuni decât alegorice, interpretarea fizică având loc doar ca mijloc de raportare la umila realitate în faţa adevărului intrinsec, întocmai cum spune Constantin Stancu în „Eternenanki” (*Ultima săptămâna*).

În fapt, nevoia de *Argument* aduce după sine în calcul nu concretul concept în sensul de desigur, ci „Memoria luminii”, care e altceva, da: „Lumina îşi păstrează memoria, / nimic nu se pierde în valul ei, / nimic nu se câştigă în laptele ei. / E lumina care îşi aduce aminte de/ începuturile lumii şi de obsesiile tale oranj sau mov, / de insomniile galbene în care se odihnesc gutui…” Curat detaşat de intenţia idealizării, aflăm acel precis perpetuu care face legătura între idee şi substanţă. Deşi teoria undă-corpuscul ar fi visul matematic, deci încă neexistând, pare-se că o împrejurare fericită ne poate aduce aproape. E

scăparea din relativitate? Posibil: „… Lumina este aceeaşi ieri, azi şi mâine, / în prezenţa ei lumea se face încăpătoare, / cuvintele dau rădăcini subţiri şi/ vocale discrete de clorofilă…” Atitudinea este una peisagistică, paşii către gândirea ei prielnică, sunt de o culoare anume, nu contează care dar venită din largul potrivitul spectru, imaculată: „… Lumina cuprinde totul, / prinde în coroana ei soarele miriapod şi/ piatra pe care s-au scris cele zece porunci”. De îndată ce atinsă într-o întâmplătoare fulgurare, credinţa vine tiptil dar hotărât din dorinţa binelui. Într-un fascicul miraculos: „Lumina are degete delicate de brumă, / ne atinge trupurile imperfecte şi/ ne prefacem în sfinţi, / dar nu vedem asta. // Lumina înfloreşte în braţele lui Dumnezeu/ ca un buchet de floarea soarelui imens…” Şi totuşi, unde încremeneşte lumina, dacă chiar e voie – în valori greu de descifrat şi niciodată de reprodus: „Prin timp lasă urme: / urechea lui Van Gogh, / capul lui Caravaggio, / oul din care a fugit Brâncuşi, / formulele neînţelese în care s-au pierdut/ oamenii de ştiinţă într-o eternitate relativă, / sau vitraliul pictat din marile catedrale/ în care se zbat vrăbii cu aripi de diamant…”

Acesta pe care am încercat să-l radiografiez, este dincolo de început, un poem drept pilon pentru ceea ce se întâmplă mai departe. Cu „Turnul Babel”, „Semn într-o lume de fosfor”, „Ultima săptămână”, „Stare de veghe”, mersul cărţii devine unul şuierător, e o dezlănţuire cum ar fi o locomotivă independentă de vreun tren, prin acele viaducte fragmentate de tunele, din munţi.

Ar fi mult notabil, dar perfect aici văd cum se reordonează lumea: „Brusc, Dumnezeu trimite iarba/ să acopere nimicurile zilei: / piroanele, trestia subţire, picăturile de sânge, / ştergarul alb, / lemnul din care se fac mereu cruci şi/ juguri pentru animale… //… şi iarba este atât de fragedă/ pentru că nu-i pasă de noi, / suntem muritori în uniforme de aer, // ea se înalţă spre cer nemuritoare şi/ duce ficatul nostru în gura ei verde…”

(Gura ierbii).

Astfel de justa/contrapunere, în descriptivitatea clară, ar fi fost interzisă prin diverse epoci. Acum, ea deschide orizonturi. Toate, luminoase! De aceea, nu ocoliţi nicidecum poetul, pentru că vă poate arăta frumuseţea însăşi a înţelesului!

GHEORGHE PÂRLEA

poarele ar fi mai potrivite să-i legene în valuri pe prozatori, cei care îşi asumă, între alte aventuri, şi întâlnirile cu piraţii sau cu aizbergurile.

Şi apropo de teme, recunosc, nu sunt complet imun la cântecul de sirenă. Graţie acestei vulnerabilităţi am descoperit-o pe Irina Lucia Mihalca, o poetă care scrie poeme lungi şi cu substanţă, parcă jucând rolul Şeherezadei dintr-o povestea a celor „O mie şi una de nopţi”. Cum s-ar zice, adaptând la real, cititorul poemelor Irinei, captivat de lungimea şi farmecul poemelor sale, îşi amână apetenţa pentru reprobabilul din cotidian (cu un asemenea „vicleşug” şi-a salvat viaţa Şeherezada, ultima fecioară ce urma a fi sacrificată de regele oriental Shahryar). Desigur, orice analogie implică şi diferenţe specific. La de voi încerca să mă refer sumar în cele ce urmează, pornind de la concreteţea palpabilă, adică de la volumul Irinei Lucia Mihalca „Dincolo de luntrea visului”.

Ştiind că-i preţuiesc versurile, autoarea a încercat să-mi facă o surpriză, adică să-mi trimită acasă acest volum de poeme al dânsei, dar intermediarul desemnat să o facă, direct de la tipografie, nu a dat curs operaţiunii. Iniţiatoarea generosului gest care mă avea că destinatar aştepta confirmarea primirii coletului şi efectul surprizei. Cum reacţia beneficiarului întârzia, plana asupra lui anatema ingratului. Abia după ce donatoarea s-a edificat asupra incidentului, avea să fiu absolvit de presupusa impoliteţe. Desigur, ca să-şi desăvârşească frumosul gest, autoarea cu pricina mi-a pus personal la poştă volumul pe

seama căruia eu încasam prezumtiva amendă. Acum, absolvit de povara „nerecunoscătorului” şi mai ales dăruit cu privilegiul unor momente sublime de lectură, voi încerca un gest de mulţumire, îndrăznind un exerciţiu de comunicare a impresiilor de cititor – desigur nu ar trebui să precizez pentru „cititor” atributul „comun”, căci numaidecât se va deduce asta.

Irina Lucia Mihalca şi Luntrea visului ei din… O mie de vieţi şi-o nouă viaţă – impresii de cititor – Pe internet, poeţii noştri domină oceanul virtual hotărnicit între ţărmurile limbii române, observă cel ce s-a născut în spaţiul carpato-danubiano-pontic. Prozatorii au şi ei culoarele lor de navigare, dar mereu sub rezerva discriminării, în raport cu poeţii. În era vehiculului Google, contemplatorii nu mai au timp să urmărească parcursul lung al prozei, fie şi dacă autorul îşi postează pe rând secvenţele romanului sau ale nuvelei, perceptibile ca unităţi de sine stătătoare.

„Timpul e bani”, remarcă „filosoful” pragmatic al prezentului. Un poem-două pe zi, treacă-meargă. Dar o proză… e cronofagă.

Poate de aceea s-au înmulţit poeţii! Ba nu!

Ştim (de la Alecsandri încoace) că la români poeţii nu se înmulţesc, ci se nasc necondiţionat ca poeţi: „Românul s-a născut poet”, recunoaşte bardul de la Mirceşti. Ei însă, poeţii, vin pe lume doar cu germenele poetic, urmând ca acesta să încolţească, să crească, mai mult sau mai puţin. Cel care certifică „geneza” poetului român, confirmă şi paradigmă evoluţiei: „E unul care cântă mai dulce decât mine? / Cu-atât mai bine ţării, şi lui cu-atât mai bine. / Apuce înainte s-ajungă cât de sus. / La răsăritu-i falnic se-nchină-al meu apus”.

Aşadar, poeţi între poeţi. Avem de ales.

Eu, unul între cei care scrutează de pe ţărm întinderile virtuale spre a repera luntrele şi… „bărcuţele”

cu vise plutitoare, le trag la mal pe cele care au matricea lirică compatibilă cu eul meu tomnatic. Am o vârstă la care mă feresc să aleg oferte de visuri amăgitoare, cele care mă întorc în timpul cel fără aşteptări. Caut, de preferinţă, poeţi, aceşti călători cu luntre, căci velierele, va

Am să încep prin a aprecia frumuseţea şi temeinicia operei celor care au îmbrăcat filele cărţii în catifelata haină de sărbătoare – anume, coperta. Un bleu degrade, în consens cu titlul (imensitatea spaţiului de plutire pentru „luntrea visului”), luntrea şi chipul angelic al visătoarei, „centrul de interes” al scenei. Manşetele copertei conţin, discret, un text de referinţă asupra poetei, semnat de scriitorul Geo Galetaru, o sinteză biografică şi enumerarea premiilor aferente concursurilor literare care au premiat-o. Pe cine să laud concret aici? Laurii ar trebui să aparţină Editurii „Muşatina” din Roman, al cărei editor e distinsa doamnă Emilia Ţuţuianu, gazda celor care beneficiază cu generozitate de spaţiul virtual al site-ului cultural „Melidonium”.

Cu privire la substanţa cărţii, respectiv poemele Irinei, aceasta e, fireşte, ceea ce a rezultat din osmoza la care a participat imaginaţia şi sentimentele poetei, e ceea ce a permis să se amestece, în ambele sensuri, peretele despărţitor dintre cele două atribute ale creatorului: creierul şi inima. Există o „chimie” a creaţiei lirice care implică, într-un raport misterios, cele două entităţi ale fiinţei creatoare. Aflarea lor într-o colaborare „consensuală” în actul naşterii poeziei e constatată, cu umor hâtru, de poetul basarabean Grigore Vieru („fratele lui Eminescu”, cum îl numeşte poetul Nicolae Dabija): „poezia este secretul creierului, scăpat pe gura inimii”.

Demersurile lirice ale Irinei Lucia Mi halca sunt ample, elaborate în structuri libere, despovărate de canoanele prozodiei clasice, urmând (majoritatea) un fir relativ lung, axa care orientează „povestea” poetică. Metafore, parabole, construcţii alegorice în formule lirice

care absorb simţurile trăirilor aflate, în cazul poetului, într-o „raţională dereglare” (Rimbaud), rezultând din asta edificii literare care ne relevă „arhitectura imagistică” a visurilor sale poetice. Naraţiune versificată, texte aparent prozaice însă profund lirice în plămada lor, construcţii absolvite de norme structurale, despre care se spune că au totuşi viziunea lor axiologică.

Irina Lucia Mihalca şi-a ales „luntrea” ca vehicul simbolic al periplurilor sale pe întinderile care prefigurează necuprinsul prospecţiunii fiinţei umane, imensitatea lumii, a universului absorbit de om, receptorul lucid al cosmosului, dar, invariabil, un absorbant subiectiv, deci original. Dacă eul biologic priveşte lumea în paradigme gata construite, dându-i înţelesuri standardizate, lumea eului poetic e personalizată, e doar imaginea poetică a celui care o vede prin propria percepţie, graţie „ochiului al treilea” (Nicolae Dabija) sau „ochiul vederii de dincolo de vedere” (Irina Lucia Mihalca), un filtru propriu, ataşat fiinţei lirice. Ceea ce înseamnă că lumea poetică e divizată în „lumi”, fiecare poet avându-şi lumea sa distinctă.

Dar cum ar putea recepta cititorul Irinei Lucia Mihalca lumea ei personală din „Dincolo de luntrea visului”, dacă nu seamănă cu niciuna dintre celelalte lumi poetice? Nicicum altfel decât cu fascinaţie, cu înţelesuri şi neînţelesuri, cu mirări şi întrebări, desigur, şi cu certitudini asupra unor contururi de tărâmuri imaginare rezultate din aventura spiritului care le-a creat. Hermeneutica e totuşi la îndemâna călătorului în lumea lirică a Irinei Lucia Mihalca. Poemele dânsei sunt fie trăiri accesibile chiar la prima lectură („Plâng copacii”, „Aliteraţia timpului”, „Culegătoare de stele”, „Adâncul mării”, „Tu… Eu”, „Refugiu în lumina unui zamber”), fie structuri complexe, eminamente încărcate de coduri şi imagini ale căror asamblări în întregul prefigurat de poem lasă cititorului impresia că are, la rându-i, de întregit un

puzzle („Să deschidem Cartea 7”, „Sincope temporale”, „Exodul cuvintelor”, „Cine eşti Tu, cine este Ea?”, „Exphrasis, miniatură în mantia unui înger”).

După unii opinenţi în materie, poezia care merită citită, e cea care te motivează emoţional, astfel încât să ajungi a citi pasionat până la ultimul vers. După alţii, poezia, cea de azi mai ales, nu trebuie să-ţi atingă în mare măsură corzile inimii, cât mai ales să-ţi provoace mintea, zona fantezistă a ei. Citind poemele Irinei, simt ambele tipuri de beneficii. Eu sunt format, în exerciţiul meu de cititor de literatură, de lirica poeţilor clasici, dar de la o vreme, graţie cyberspaţiului, descopăr fascinat stilurile novatoare şi universurile variate ale poeziei prezentului aşa-zis postmodernist

— Şi o regăsesc în aceste ipostaze şi pe Irina Mihalca. Mă retrag în cochilie doar când dau peste teme care frizează teribilismul abscons, spre vulgar. Bineînţeles, nimic din această deformare nu se află în poemele Irinei Lucia Mihalca, ea fiind contraponderea acestor abateri aşa-zis estetice, e chiar îngerul cu misia de a purifica zona întinată a poeziei timpului nostru.

Poemele Irinei sunt balsam pentru inima rănită, sunt răspunsuri (dacă nu, măcar alean) pentru mintea zdruncinată de marile nedumeriri, sunt invitaţii seducătoare la a ne asocia poetei la visare. Deşi luntrea sa e de presupus că ar avea o anume fargilitate feminină, vehiculul visurilor ei are garantată flotabilitatea, e în bună relaţie cu legea lui Arhimede.

Pentru cei ce vor o lămurire asupra stării poetice a Irinei, asupra catalizatorului care-i grăbeşte reacţia lirică, care îi declanşează nevoia de a scrie, un impuls perpetuu, volumul are înserat un poem-eseu explicit, „Şi dincolo de nefiinţă”. Şi aflăm, ca o confesiune, despre efervescenţa trăirilor sale

— Emoţii, dureri, bucurii, tristeţi, fericiri, singurătăţi

care „ard, bântuie, tulbură, strigă, ţâşnesc”. Că poetă e dominată de un „acum” şi un „aici”, timpul şi spaţiul permanentei sale fiinţări. Spaţiul nu e doar cel concret, ci şi cel mistic, în care, până la transcendere, omul îl prefigurează de jos, îl sondează cu propriile întrebări şi ipotetice răspunsuri. Iar cele două repere fundamentale ale existenţei (spaţiul şi timpul) sunt în poemele Irinei într-o relaţie biunivocă: „Din coroana soarelui orbitor/ suntem boabe aurii risipite la vale, / ne răsfiram, / ne împrăştiem, plutim/ ne rostogolim în palmele timpului/ şi spaţiului necuprins…” („Două clipe, mai mult decât una”)

Poemele Irinei Lucia Mihalca includ teme fundamentale, substanţă din care se naşte poezia, una amintindu-mi de o viziune a lui M. Sadoveanu, marele poet în proză, în care, ca un responsabil lucid faţă de soarta Universului, întrezărea „vânturile sfârşitului”, vremea când „va cădea uriaşa noastră uzină” („Cântecul ciocârliei”). Probabil că se va întâmpla asta cândva, aşa cum a prefigurat şi Irina Lucia Mihalca – şi ea, cu privilegiul gândului neadormit – în poemul „O imensă sferă carbonizată într-o prăpastie”: „Se stinse treptat, mistuit, / tăcut, spre veşnicie, într-o sinistră noapte. / O imensă sfera carbonizată într-o prăpastie! // Toţi plecaseră. / Doar eu, cimitir în suflet, / doar eu, lacrimă în agonia Soarelui, / doar eu, plângând stingerea Soarelui din vis. / O imensă sfera carbonizată într-o prăpastie!”

Poeta care mi-a oferit prilejul acestei coparticipări spirituale, cu diferenţele de rigoare, este profund interesată de tainele trecerii prin viaţă, cercetându-le cu mijloacele intuiţiei poetice. Poezia ei se apropie de extazul mistic, are melos şi substanţă psalmică, lată cum interpretează poeta condiţia umană, în poemul „Iubind acum vei înţelege Cerul şi Infernul”: „Prin naştere suntem torţe ce ard, sortite morţii, / un interval de timp în unităţi de viaţă, / finite pulsaţii în algoritmul cosmic. / Tapiserii de gânduri, convulsii, certitudini, / şir nesfârşit de ţărmuri,

risipiri în văzduh. / între virtuţi şi greşeli, doar moartea ce-şi şterge urmele, fără drept de recurs, / viitoare bătăi de inimă, / în ritm diferit, vieţi trăite în număr egal de pulsuri”. În finalul poemului, avem îndemnul poetei de a ne asuma experienţa noastră particulară de vieţuitor: „Învinge-ţi tristeţea, ridică-ţi privirea, / timpul e singurul dar ce-ţi aparţine, / iubind acum vei înţelege Cerul şi Infernul!”

Irina Lucia Mihalca nu e o visătoare solitară, nu e singură în luntre, căci îşi asumă comuniunea, e mereu însoţită, gramatical, de persoana a **II**-a singular sau plural, ori se însumează persoanei I plural. Când e însoţită de persoană a **II**-a masculin, ea prefigurează perechea primordială, cea de după izgonirea din Paradis, după săvârşirea păcatului care a consacrat suferinţa şi moartea, când s-a născut puterea omului de a privi în sine şi în afara lui: „Tu… Eu, / poem nocturn plutind într-un vis, /fără a şti cum lacrima mea te-ar reda întreg, iar moartea ar mirosi a salcie, / mereu prea devreme, / mereu prea târziu” („Tu… Eu”). Când îşi asumă pluralul, în care se include, constată autoritar pentru ceilalţi, în numele lor: „Suntem spectatori şi actori ai istoriei, / Suntem litere, / simboluri, / texte divine în care ni se scrie destinul. / Totul se derulează ca-ntr-un vis, / ca într-o sferă de cristal. / Aici trăim în lumea umbrelor”.

Remarc în poemele din volumul „Dincolo de luntrea visului”, expresii stilistice relevante pentru anvergura sa poetică: „vuietul veşniciei”, „centură de timpuri prin spaţiu”, „clepsidra visului unui alt vis”, „ochiul dintre lumi”, „vitraliul privirii”, „ţesătura inimii topite”… Iar numeroase construcţii sintactice extrase din context par, dacă nu cumva chiar sunt, conciziuni memorabile, sentinţe aforistice: „Trandafirul luminii nu înfloreşte în somn”. („Povestea celor o mie de vieţi şi o nouă viaţă”); „Stăpâneşte, Omule/ fiara din tine, vei regăsi culoarea armoniei” („Şarpele din sufletul tău”); „Nu s-a pierdut, s-a

rătăcit, / dar această rătăcire e mai tristă ca pierderea” („Exphrasis, miniaturi în mantia unui înger”); „în casa gândului, fiecare unitate ne cere o nouă trinitate” („Lacrima din abisul durerii”).

Eşantionul de particularităţi relevat aici de cititorul Irinei Lucia Mihalca e ca o biată picătură în raport cu marea cea care prefigurează imensitatea spaţiului imaginativ al poetei, e doar încropirea grăbită a unei fulguraţii de admiraţie. E, categoric, expresia involuntară a disproporţiei dintre ce oferă poetul şi ce îi revine, din trocul realizat cu acel care a primit Darul. Poetul pare a fi perdantul. Dar dintotdeauna se întâmplă asta, căci logica acestei situaţii e deja un postulat: răsplata poetului e inclusă în actul dăruirii sale.

Deşi încă nu are o consacrare „oficială” din partea forurilor scriitoriceşti (încă nu e membră a **USR** sau a **LSR**), poeta Irina Lucia Mihalca e confirmată de premiile sale literare. Concursurile care au avut-o competitoare i-au scos în evidenţă remarcabila sa fibră lirică. De altfel însăşi cititorii săi, contabilizaţi de statisticile site-urilor literare, o statuează printre poeţii a căror artă literară oferă cititorului un liman de popas în rătăcirile lui cotidiene, spre a se purifica de zgura vieţii sociale, „producţia” celor care şi-au pierdut atributul dragostei de semen. Poetul e mereu imun la o asemenea denaturare. Confirmă asta şi Irina Lucia Mihalca, prin substanţialitatea poemelor sale, versuri care corespund rigorilor artei poetice, definiţiei pe care, spre exemplu, o dă poeziei Ioana Ieronim: „Poezia e cea mai complexă formă de expresie a unei limbi”.

bicele/ Moi, de sânge, mă apără de muşte, / Sunt eu, cel care strig şi m-aud bine, / Sunt cel care privesc şi mă scufund/ în ochii mei, până ce dau de moarte, / Frumos şi teafăr, într-o pace-ntreagă, / în trupul meu, supus şi împărat. // Dar ascultând cum straşnic pumnse-ncneagă-n/ Mâna mea dreaptă, de tâlhar drept”. (*Oglinzile*, p. 90 – 91)

Mişcându-se între simbolici ale realului şi exigenţele reabilitării poeziei române din vremea generaţiei „luptei cu inerţia”, lirica lui Ion Pop va propune, mereu, puncte de plecare. Poemul său este intuitiv, miza este re-descoperirea lumii, adoraţiile eului urmează ideilor arhetipice. O ciudată *mistică* a materialităţii, sporeşte vitalitatea apollinică din magma versului, viaţa este un *peisaj* eminamente ludic. Undeva, tema ferestrei, pe care o găsim şi în următoarele volume, sugerează ireversibilul şi *ordinea* emoţiei restaurate, între experimental şi real: „*Lung e drumul, de la o vreme, lung, /Şi tu mergând, mergând, / Când pe o parte şi pe alta, atente, ferestrele. // Treci drept printre ele, cum se cuvine, / Sprijinit de atâtea priviri şi cuvinte, / Sângele tău asemenea unui plop tremurător îşi părăseşte/ Frunzele-n toamna dinapoia ta, / Peceţi pe un testament necontenit* (…)” (Fere*stre, p.* 75 – 76)

Ispitele hedoniste sunt subjugate, fatal, reflexivului, modalitatea re-spiritualizării elementarului adeverind, cel mai adesea, că poemele au personalitate. O estetică a tranzitoriului e însoţitoare concilierilor într-o poezie de atitudine şi prerogative ale obiectivării proiecţiilor egotice. Sensibilitatea, însă, e de-romantizată, instrumentalizată. În *la marginea mării*, dedicată lui Mihai Eminescu, armoniile lumii sunt recesive în norma unităţii, *unul* regăsit în întocmirile lucrurilor. Statuia, motivul statuii, reprezintă alegoriametaforă în spaţiul *vizualizat* al „mării-plânse”, peisaj în transcendent: „*lată priveşti spre ape, către statuie-apoi, / La câte vremuri*

IONEL BOTA

Preafericit, Poetul…

Despre debutul lui Ion Pop în poezie

Poetul este omul tuturor anotimpurilor.

Textul crasmian elogiind pe Thomas More.

„Vir omnium horarum”, deschidea câteva premise spiritului universal în marele spectacol al ideii. Numai

poezia facilitează dialogul circumscrierilor supervizând capitolul confluenţelor dar şi al nuanţelor.

Problema sursei universaliilor, a marilor translaţii devine sărbătoare şi elogiu în volumul lui Ion Pop, *Propunere pentru o fântână*. Redactorul acestui debut era Elis Buşneag şi cartea (Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1966, 104 p.) impresiona prin poeme izbutite, la umbra marilor idei, prin maniera dezvoltării punctelor de impact artistic, lucrând în combustiile versului semnele arhaicului, ale iniţiaticului şi reflexiile modern/moderniste ale uni eu estetizant „fabricând" configurările propriilor corelări.

Lirica lui Ion Pop, aidoma „cuvântului începător" arghezian arată, chiar din acest volum, fundamentări active ale unei insolite direcţii, de purificare a impresivului, de regândire a arhitecturii cognitive a poemului. Pentru Ion Pop, poezia înseamnă materialitate vizuală, reformă a sentimentului. Dar şi discurs devoluant, *povestind* ideea, monografiind-o: *„De unde veniţi voi, oglinzi, pe pereţii mei, / Deasupra, sub mine, în dreapta şi-n stânga, / înainte şi-n spatele meu, / Ai cu ochi îşi trec prin ziduri lacrima/*

Şi încăperea mi-o înceţoşează? (...)" (Ogli*nzile, p.* 89) Avem un imaginar extensiv configurând o ciudată anatomie a sensului.

Discursul, însă, e unul direct, eul liric se autocontemplă, e un eu radical, coordonativ, cu metafora supusă disecţiei, într-o elegie deprimant-autumnală: *„Sunt eu, cel îndrăgit de voi, oglinzi, / Ce bat la uşi şi sunt primit de mine, / în oasele şi-n carnea mea, când* au căzut într-însa, / Şi-ai crede că din ochii amândoi/ Ai bronzului sonor e marea plânsă, // Ori, poate că – dovadă de dragoste tăcută – / Prinsă-ntr-un ţărm pe care n-a îndrăznit să-l soarbă, / (Căci focul, apa, viaţa şi moartea se-mprumută) // Un ochi e marea, teafăr, lângă statuia oarbă". (La

marginea mării, p. 24)

Un instinct eliberator domină lirica lui Ion Pop, o restructurare a intuitivului duce experienţa eului în frenezie activă. Melancolia devine un agent reactiv, o insolită „eflorescenţă", un paradox, o subsecvenţă în substanţa imagistică. Poezia caută sursele profunde, absolutul, alternativele eului liric sunt iniţieri varii într-un fel de teorie personală a contemplării ideilor. Există mereu un refugiu în idee, pare a conchide preafericitul poetul. Litera, cuvântul sunt, astfel, succedaneele unei mântuiri. Într-un poem, *Paşii*, spaşiul este demitizat, aproape denudat de semnificaţii, idealitatea devine imperativul, o particularizare a somptuosului din lucruri şi din afara lor. Descinderea, dincolo şi dincoace de vis, întreţine flacăra provocării ca într-o necontenită bucurie (estetică) a recreării *mesajului* lumii: *„E undeva în lume o încăpere, / O anticameră, o să a de aşteptare, / Ai căror pereţi sunt plini de uşi. / închise de câte-un custode, / Spre celelalte două încăperi. / Odată, cineva, s-a întâmplat să întârzie/ Şi n-a mai putut iniţia/Şi-a trebuit să aştepte mult şi bine* (...)" (Paşi*i, p.* 62 – 63)

Poezia lui Ion Pop îşi trăieşte propriile ritmări, are propria mentalitate. O plăcere obsesivă a convenţiei hrăneşte un imaginar al ireverenţei romantice tonifiind dominanta alegoric-impresivă. Dar nu o de-compoziţie poate restaura valorile ordinii cuvintelorimagini cât o întreagă semantică a temporalului, generativă, referenţială, gravitând într-o cromatică patinată de aporiile fiinţei, în *Turnul cu ceas*, de pildă, timpul *dobândeşte* „formă", veşmânt mitopoetic într-un bine regizat claustru al transorizontalităţii. Melodia destrămării vremurilor e o parafrază a convertirilor eului, o revendicare sfidătoare a paradisului pierdut: *„Peste ruine, ceasul zvâcnea din minutare/ Şi le mai odihnea din loc în loc. / Timpul curgea în lucruri curgătoare – /Albastru-n ape, verde în plante, roşu-n foc//în ceas mai nimereau, din întâmplare, /*

Secundele care aveau noroc”. (*Turnul cu ceas*, *p*. *37*) *în alt poem, reprezentativ pentru statura valorică a autorului, spectacolul blazării, ireconciliabil, grav, „închide*” *discursul în perimetrul deriziunii mimate, „hoitul duminical*”. *Ceremonia temei generatoare, denunţarea calofilului se derulează compensator, ca despodobire de priorităţi. Enunţul, însăşi, e o armă a de-constructivului*: *„Păsări plutesc în zbor triunghiular*/ *Pe cerul blestemat cu drepte linii*. / *Sparge-le, vânt*! *Tu, soare, dă-mi măcar*/ *Umila umbră a ruşinii*// *Spaimă de-a fi prea cuminte*! / *Din când în când, trimite-un neiertător şacal*, / *Să scoată dintre trupurile sfinte*/ *Frumosul, putred hoit duminical*”. (*Seceta*, *p*. *70*)

În *morfologia* liricii lui Ion Pop, eliberarea estetică marchează o revoltă a configurării idealului. O meditaţie continuă provoacă polifoniile unui realism decodat în determinante. Una dintre ele, evidenţiind anticipator dtaliile unui traseu original în poezia românească, ar putea fi această hermeneutică a unui hedonism de obsesivradicale purificări de mesaj până la starea de postulat, de poem-semnificare şi până la condiţionalul unui sistem al *gramaticii* poeziei.

Între joc şi tragic. Un spectacol al devoţiunilor în lirica Denissei Huzum în cafeneaua literaturii române, atât de aglomerată astăzi, poţi sta la un taifas util, discret sau pe simezele freamătului dintotdeauna al vieţii, fără dichisul improvizaţiilor, cu poezia Denissei Huzum, autoare licenţiată incontestabil în lirică, voce decisă, dar originală într-o promoţie care învaţă încă de la cărţile debutului să poarte masca eliberatoare a identităţii valorice. *Oglinda neagră a Minei D* (Timişoara, Editura Eurostampa, 2015, 106 p., o altă iniţiativă în cadrul lăudabilului program Prolultura al unei comune timişene, Dudeştii Noi, în care trăieşte poetul Geo Galetaru) este o carte îndrăzneaţă, convocând la partide dulci-amare de vânători regale landourile invitatelor în crinolină ori cupeurile unor domni

descinşi din tablourile pictorilor romantici, dragostea şi ura, lumina şi întunericul, adânca senzualitate şi dramatismul devoţiunilor. Poţi fi deodată captivat de luxurianţa discursului, ca şi de vernisarea unei călătorii sentimentale, insidioase, parcă, în orice caz abrupte în decenţa unui spectacol al sinelui.

Armonii şi contraste mimează normativele unor „îndreptare" despre eticheta protocolului din anticamera oglinzii. Poemele evocă anvergura levitaţiei în timpurile revelaţiei, narcisismul funciar exhibă în generalitatea mistuitoare, metafora e un răsfăţ la purtător, declinând stăpânirea prolixului şi a evanescenţei. Caligrafia vieţii se brodează în jurul unui protest în care eul intuiţiilor severe descifrează „profeţii", imaginarul „improvizează" statuia unei paradigme, iar vizionarismul anamorfotic încrustează în „negrul" parabolei aluzia megalomană a tinereţii perpetue. Iubirea este, de pildă, configurarea orgoliului, decalcul plagierii (oglindirii!) straniului ornamentând ontologiile privirii în marile erezii ale ruinelor fiinţei rebele: *„pe marginea pudică ne temem/ jocul iubirii este doar o prelungire a cărnii/ durerea care vrea să fie vie/ zgârie/ noaptea leneşă ca o pisică supraponderală/ mestecăm fulgi de zăpadă/ uneori mai trecem unul prin altul numai cu unghiile/ mereu se întunecă toate/ peste barba ta ninge devreme/ îmi ascund vulnerabilitatea sub halatul de catifea/ sub apă/ întinzi venele cu degetele/ te privesc îndepărtat/ toate ţipetele mele au rămas în altă casă/ habar n-am de ce* (…)" (ne t*rag cuvintele deo*p*arte, p.* 70).

E o ciudată mentalitate a convenţionalului în această poezie, un lirism prizat mereu contra timpului. Blazonul deriziunii se împlineşte în dihotomiile elementarului. Acolada protestantismului acestei lirici înfăţişează, sub rictusul focalizării, imanenţa unei melancolii crepusculare, o durere surdă (doar „vocale" oglindind disidiul eului distilat în partajul agresiunilor organicului), o disjuncţie

radicală proferând pecetluirea nostalgieimatrice. Tema condiţionalului e ataşată, astfel, re-energizărilor, regenerărilor, gândul este poemul, dragostea, coerenţa identitară: *„când arunc toate gândurile// nu privesc/ înainte sau după// vor trezi pe cineva/ semn că undeva pământul se schimbă// karma// cu gura pustie mă ţine departe// pe piept/ un ţipăt cu gust de inimă”* (*e ora aceea*, p. 16). *„*Totul este poezie*”* (titlul unui poem), eul debarasează tenace scena spectacolului, întru fantazarea marelui *exist*, sfărâmarea oglinzii repune sub semnul tainei magia linearităţii temporalului, lumea-succesiune evocă eleganţa graţioasă a unui joc.

Între joc şi tragic, spectacolul poeziei, pe care-l regizează Denisse Huzum, evidenţiază un autor ameninţând la modul serios, cu această carte, să deschidă porţile unei cariere lirice fulminante.

Tectonici, adesea ciudate… însemnări despre poezia lui Răul Sebastian Baz în poezia de azi, foarte mulţi autori au izbândit doar dacă au avut, cum s-ar spune, intuiţia unor mecanisme de stimulare. Civilizaţia se grăbeşte, în zodia culturilor hibride au loc tectonici adesea ciudate unde amorul ori pitorescul captivant al geografiilor fiinţei acoperă interesul firesc pentru alte (obligatorii) teme din proiectele poetului contemporan. Alţii, destui, încă eşuează pe facebook, confundând postările cu ieşirea editorială într-o arenă în care, mai degrabă, noile variante de snobism falsifică percepţia. Nota bene, însă: avem şi autori care, mai ales, ştiu să evite capcanele, să dialogheze, fără alt intermediar decât valoarea, cu lumea cititorilor, excelând incontestabil în depăşirea mai multor bara*je, în*tre care cel al laşităţii criticului, uneori duplicitar oportunist în policentricitatea care ne dă ghes aproape tuturor în această confuză ţară. Cu un stil autentic şi coerent-reflexiv în datele sale, cu o poezie care muşcă vârtos din realitatea acestui evenimenţial ireconciliabil, vine în literatura de azi Râul Sebastian Baz. El a

beneficiat, la al treilea său titlu, de şansele oferite de comunitatea timişeană din Dudeştii Noi şi de Programul Pro Cultura, publicând volumul Cartea pedepsirii (Timişoara, Editura Eurostampa, 2015, 106 p.), cronică a devoratorului de real, cum spuneam.

E un plan de adâncime în aceste explorări sagace alternând cu spectacolul sapienţial prin care eul auctorial triumfă irepresibil în opţiunea tuturor demitizărilor. Imaginarul acestei lirici captează energiile emoţionale şi precauţiile discursului, mai degrabă decât autocenzura, consolidând/ energizând, instinctul generic, potenţialul magiilor scrisului. Undeva, voinţa abil mascată a Activizării imprimă, cu aluzii la un ludic totemic, idealitatea sintagmatică a iniţierii în natura covârşitoarelor simbolici. Motivul *cireşului* (în fapt un motivem) e succedaneul euforiilor primordialului, „povestea" altfel expusă, a „tinereţii fără bătrâneţe". Decodarea urmează restorurilor unei dihotomii. Omul e emfaza, dublul propriilor vanităţi; natura – chipul unităţii. De-retorizarea relativului naşte, însă, promisiunea lumii regenerate: „(…) Oh, *bătrâne cireş, i*-am *răspuns întorcându-mă pe partea cealaltă/ daroare-n sufletul meu cine va veni să desţelenească? / Cine va curăţa cu cuţitul de foc solzii păcatelor mele de neiertat, / cine va tăia lanţurile grele ale remuşcărilor necurmate/ şi cine va sparge o bortă în zidul înalt pân la cer al dorinţelor/* neîm*plinite pe care le port după mine? //* Tu în*suţi fă toate astea, a zis cireşul, îţi stă în putere, / mu-ţi trebuie decât puţină hotărâre ca să porneşti din loc. / Mergi dimineaţă şi pregăteşte-mi terenul, ca să pot oferi/ un spectacol pe cinste, apoi o să te-ajut să ieşi şi tu la lumină: / drept mulţumire-ţi voi aduce anul acesta/ cele mai dulci, mai parfumate şi mai cărnoase cireşe/ pe care le-am zămislit vreodată/ în lunga mea viaţă". (Spectacolul cireşului, p. 85).

Poezia lui Răul Sebastian Baz este mai degrabă o atitudine, sinteza unui optimism explicit, incitare şi

surprinzătoare deschidere, lirica aceasta instaurează dar şi restaurează, are orgoliul reformator al boemului şi are darul de a reconverti proiecte, nu reneagă experienţe anterioare dar vrea să investigheze în felul său, laborios-incitant, seducţiile vechii romanţe. În acest fel, eul devine un partizan al de-convenţionalizării: *„Mâine e vineri, / aigrijă că vin gunoierii. / la o pungă din cele pentru resturi/ şi scoate inima mea la poartă. / Vezi că e tot acolo, în spatele chiuvetei, / unde ai aruncat-o a doua zi/ după ce ne-am jurat că vom fi împreună/la bine şi la greu. /A stat vie, a naibii, toţi anii ăştia… /* chia*r mă* g*ând*e*am că s-o fi* u*scat/ ca* i*ni*m*ile mum*i*ilor/ d*ar *văd că* în*c*ă *se* ţi*n*e *bin*e. *(…)”* (Centaur, *p. 31)* i Realul indigest (niciun drum spre desăvârşire nu este drept) aşterne printre rafalele vieţii noi proiecte, simboluri eteroclite, sintetizează în impactul (gureş!) al unor încântăr*i, tragic*ul asigură pretextul altor resurse. Deghizamentele şi înscenările împărtăşesc o faţă morală şi o faţă ludică poemelor. Nimic indirect, totul e simplu, seducătoare simplitate. Şi fireştile întretăieri cu fatalitatea. Eul cotrobăie cuprinsul vast al lumii, memoria vinovată devine un truism. Dar instrumentarul metaforei („firea ascunsă a lucrurilor”) păstrează la limita de sus toate evanescenţele, discursul liric e o amplă mizăestetică, râvna majoră a eului auctorial edifică poemul: „Întâi m-*am însingurat până am înce*p*ut să văd/ fi*r*ea* as*cunsă a lucrur*i*lor – /*zigzagu*ri rapide, cuante/ de suf*er*in*ţă pură. // Mi-a*m ad*âncit apoi so*l*itud*i*nea, / până* mi *s-au arătat cele ne*m*ateri*a*le/ cum ar* f*i o*g*l*i*ndirea, / ori n*ega*rea negaţie*i*. // Tot* mai *în* s*ingu*r*ătate zăvorându-mă, / în ce*le *di*n *urm*ă, / a*m aj*uns *atât de apro*a*pe încât/* a*m văz*ut *mo*a*rtea trebăluind/ precum* o *bunic*u*ţa* care întinde aluatul”. (Aluatul, p. 66)

Poetul pare, schimbând nuanţele interpretării, umblând „generaţionist” *flowerpower* întârziat în indiscernabilul realităţii noastre. Poemul său „povesteşte”, aclamă, se dezice (ab-zice), are drept vectori ai

instantaneelor indecisul/ indeterminatul şi relativul, dar montările sale sunt autonomii heracleitice conotând, în cazul textelor, impresia de fotografii mişcate. Dincolo de toate astea, însă, poezia lui Răul Sebastian Baz reprezintă tocmai prin autenticul ei cea mai perfectă armătură axiologică pentru un autor despre care suntem siguri că vom mai auzi multe lucruri bune în continuare.

Despre o „monografie" a sentimentelor.

Poezia Ralucăi Oana Ciceu

Cu un titlu-precept, *Zburalda* Ralucăi Oana Ciceu, cu grafica autoarei (Timişoara, Editura Eurostampa, 2015, 76 p.) este o carte în care iniţiaticul – oricât de ciudată ar părea prezenţa motivului în lirica de azi, bântuită de stafia tuturor vanităţilor chiar ocolindu-se valoarea – face casă bună cu temele dezrobirilor de melancolia păguboasă, de romanţa fără de rezonanţă a demitizării cotidianului. Aşadar, cu elanurile proteiforme gata să-i livreze eului dezvăluirile noii identităţi, autoarea aceasta ştie, deja, să ia distanţă faţă de moda interogaţiilor triste şi să noteze despre *exasperările* proprii într-un manifest aproape agresiv al fiinţei, cu oroarea jucată a frivolităţilor şi agasând, constant, iluzoriul ordinii amăgitor-decise în mireasma fiecărei zile.

Chirurgia poemului Ralucăi Oana Ciceu ajută introspecţiilor comentatorului într-un mediu boem polarizant iar stilul, chiar dacă în aparenţă apăsat-vulgar, este vulnerat în tectonicile ludicului grav şi într-o restaurare imuabilă a lumii. Denunţul acestor calofilii tăcute ar putea fi interpretat ca narcisism. Dar astfel de maculări caustice ale realităţii alătură, de fiecare dată, contrapunctul ironic. Un eu tolerant, totuşi, îngăduie invazia resorbţiilor realului, pe ruinele jubilaţiei, echilibrul interior edifică sensuri metafizice şi un sofism *virginal*, *„pictând" metaforic*, *între clopotul reveriilor şi acela al clipei prezente*, *sunetul*. *Ciudatul topos*, *undeva*, *devine*

pândă a absolutului dar starea de beatitudine e stinsă, iarăşi constant, de fiitivizarea aceluiaşi generic panoramat, lumea de frământări fireşti şi de înfăptuiri uneori nefireşti: *„Există un loc în lume unde stelele se culeg cu mâna goală, / soarele nu pleacă/ şi dimineţile nu zbiară, / anii nu obosesc, / iar ploaia e un actor care face pauze lungi. / Unde genunchii privesc din mai multe unghiuri/ şi picioarele nu ratează pasul. / Unde pieptul iese în faţă/ ca un sol ce anunţă pacea dintre rotund şi colţ. /Acolo, urechile oscilează între muzică şi meditaţie, / iar ochii fac înconjurul lumii de două ori/ până clipesc o singură dată. / E locul din lume unde luna plină se construieşte/ cu orice găsim/ prin buzunarele de sub piele"*. (*Un loc în lume, p. 39*).

N-ai putea spune că şi această carte e o revelaţie recentă şi un alt succes al programului Pro Cultura Dudeştii Noi dacă nu ai şi nu simţi că o bucurie artistică este negreşit această carte, o demonstraţie cuceritoare a unei atitudini lirice originale. Colocvialul devine retuşul spontaneităţii, explorările subtile ale realului ţin de un principiu heterogonic, autoarea îşi monografiază sentimentele, investighează *„corespondenţele dintre lumi"*. Visul e reproducerea realităţii, realitatea e efectul persiflării imaginarului. Eul debil, acum, se lasă înrolat de inocenţe şi formalism, buchiseşte aluviunile realului dar lunecarea de planuri înseamnă poezie, originală, vibrând în propria-i actualitate: *„stau cu ochii închişi/ joc rolul/ încărcat/ rouă pe marginea frunzei/ îţi este sete/ bucăţi de parte femeiască/ stau gata să te domolească/ despre noi şi despre cealaltă lume/ vezi alături// am tendinţa de a juca multe chipuri/niciodată pe al meu// suntem copii de interior/ alegem pasărea care ne omoară/ actul acesta e o centrifugă/ ne răsuceşte şi apoi ne taie mărunt"* (*multe chipuri, p. 30*).

Impetuoasă, chiar şi în starea de paraaforism din finalul volumului, lirica Ralucăi Oana Ciceu reabilitează,

inerent, mitul autorului rostindu-şi patetic-dramatic prozodia destinului sub ecuaţia sincerităţii. Poemele acestea aduc în prim-plan încă una din tinerele voci autentice ale prezentului literar de la noi.

Poezia, privilegiul „numirii" lucrurilor. Alte însemnări despre lirica Alinei Marieta Ion

Un spectacol seducător, pe care-l întreţine o anume disciplină a discursului şi multă luciditate, ne oferă volumul *Mărgele de nisip* (Timişoara, Editura Eurostampa, 2016, 84 p., cu o copertă a Andradei Suciu şi apărut în cadrul proiectului Pro Cultura, Dudeştii Noi), Alina Marieta Ion arătând, deja, că urmează un traseu sigur, după debutul galantoniilor şi al drăgălăşeniei zburdalnice, revolta sufocant-crudă a unui eu distilat atunci doar de schimbările de nuanţă. Acum, numai farmecul acestor dezinvestiri mai jalonează, ca teme solide ale reflecţiei, solemnizările aceluiaşi eu, evadând din mimata paragină a tabloului baroc în realul ispititor de ofertant pentru poetul care ştie să transforme jocurile puterii, sub crusta alchimiilor vizionare, în magii ale re-print-ului candorii, vernisate odată cu viaţa („*începi să arunci/din lucruri, /* de *care te ţin/ legat de întâmplare/ atunci când rămâi/cu puţinul din tineri*"), mereu în reconstrucţie.

În noua carte, Alina Marieta Ion continuă tema examinărilor cotidianului frust, ceremonial supus configurărilor eului într-un magic atipic în care poemul, insolit depozitar al memoriei, se află în mod constant sub incidenţa categorialului. Nevoia de mister e obliterată oarecum derutant, o încântare neîntreruptă a fiinţei care scrie (*„speranţa se va învăţa mereu/şi în furtuna inimii")* de*vine regulă imanentă. Chiar şi moartea melancoliei se răscumpără, realul este înţelesul privilegiat al „arhitecturii" aerului, eul misionar va avea prioritatea sarcinilor empirice.* Un *vizionarism oniric/onirizant,* fără *dispensă romanţioasă,* în*tregeşte semnele individualităţii* în *recurenţe ale „deschiderilor" spre armoniile lumii*

perfecte: „legile iubirii vin din profunzimi albastre/ în *fascinaţia noului stă taina uitării/* noi *suntem mai mult decât scoatem/* nu *oricui i se poate năzări starea de bine sau starea de rău/* bu*nul simţ este simţirea binelui gratuit/* re*flectarea celuilalt în tine îţi aminteşte cine mai eşti/* or*ice creator are o motivare perfectă”* (Şa*pte gânduri de rezervă,* p. 30*).*

Între eul păstrând privilegiul numirii lucrurilor (şi imaginilor) şi lume trebuie să existe o relaţie specifică precum într-un insolit discurs negativ despre aporiile fiinţei în circuitul subsecvenţelor şi care-şi denuanţează existenţa ca pe o raţiune „adâncă” (*„ne-am născut ca numere cu nume”*), Activizare a tuturor deghizamentelor. Odată cu noi îşi re-descoperă funcţiile şi lumea, temele ei sunt aceste *derivate* ale interpretării limitei. Abia atunci, în capcana propriilor inocenţe, discursul eului dobândeşte statutul de întemeietor al căii generative, actul iniţiatic fiind poemul, lumea-unitate, revizitată, negociată, inevitabilă: *„Noi toţi ştim că universul/ are reguli cunoscute, / dar lumea noastră mică/ este, surprinzător, / miezul uitării. / Ecuaţiile* îşi *pierd sensul, / membrana ei embrionară, / infinită şi-ngustă/ se lasă înfăşurată/ în alte lumi singulare. // Aici simţi fără spaimă/ infinitul/ şi ai sentimentul peşterii-boltă”*. (*Nominalism*, p. 11)

Volumul acesta, spectacol estetic original, detensionând senzorialul ca însoţitor al „ecartamentului” realului suspendat în *visul definitiv* numit poezie, prevesteşte augurii unei binevenite re-energizări în discursul liric, purtând marca Alina Marieta Ion. Şi noi credem în coerenţele şi succesiunea acestor „supravieţuiri”. Restul e *tăcere* dar numai pentru a putea „auzi” poemul iniţiindu-ne în descifrarea lumii.

Faun răsfoind „manualul de iubit poezia”. Noile poeme ale Anei Pop Sârbu

Confortabil instalată, în ultima vreme, pe unul din

locurile din faţă ale listei celor mai importante autoare între femininele poeziei româneşti, Ana Pop Sârbu îşi jalonează, valoric, prin apariţii editoriale remarcabile, etapele acestui traseu artistic triumfal. Autoarea aceasta şi-a câştigat, firesc, foarte mulţi fani şi cititori aşteptându-i, cel mai adesea împătimiţi de dragostea pentru poezie, miracolul cărţilor. Salutându-i cu netrucat entuziasm ieşirile în spaţiul public, adulând-o, respectând-o, iubind-o şi iubind lirica aceasta direct-confesivă, poeme ale limbajului concret, articulări ale inefabilului în ludicul unei experienţe artistice care a determinat, în cele din urmă, maturizarea. Recenta carte, *Eudemonie* (Timişoara, Editura David Press Print, 2016, 168 p.), în lecţiune bilingvă, română şi engleză, cu postfaţa (mai mult explicând strategia minunatelor echivalenţe) traducătoarei Aba-Carina Pârlog, coperta şi ilustraţiile inconfundabilului plastician Béla Szakăts, la echipa aceasta aureolată alăturându-se Daniela Florian şi Loredana Bradea, vrea să „inventarieze" dispersia existenţială, să-i evoce ritualului ireversibilului o unitate miraculoasă, a iubirii de după „moartea efigiei supreme" (o dedicaţie, aşadar, în postumitatea mamei autoarei, Eleonora), fiind o proiecţie izbutită şi originală a unei stări de spirit.

Desigur, nu există un flux unic al discursului dar o tensiune *integrala* a spiritului implică marile iniţieri iar limpiditatea e decantată în semnul unificator al spectacolului poematic. Acelaşi discurs evocă arcanele unui vizionarism ceremonios (*„Cu peniţa însăilez un vis"*) dar sedimentările realului ţin mai degrabă de restaurarea fiorului thanatic într-o meditaţie neliniştitoare, timp în fiinţă şi fiinţă în datul senzorial. În vreme ce fizionomii ale subtilului ca strategie de rafinare a imaginarului, particularizează un onirism pulsând într-un provocat/programat „delir" al caligrafierii lirice. Recursul la imagismul *stării ideilor*, „stare de poezie" supunând realul lentei resorbţii, generează mai multe „acte" ale

aceluiaşi spectacol de traversare, prin neutralizare, a instanţei simili-livreşti. De aceea, lirica Anei Pop Sârbu are teme de adâncime, izomorfe („So*arele s*e *f*a*ce g*hindă/ Ne*văzută, /* Ca *în*c*hipuirea, /* îm*prejmuind v*i*aţa*/ Cu *fire fragile.*”), alteori patetic-solemne şi de configurare aproape sofistă, sub semnul interogativului, a universalului. Patosul autentic, neconcesiv, subjugă, anulându-le aproape brutal – o graţioasă „rebeliune” lirică, altminteri – ademeniri, subversiv sugerate, ale unui manierism frivol, am zice chiar joycean, încă din prima secţiune a cărţii, Ex*erciţiul a*m*ânării.* Evenimentul existenţial e convertit la fascinaţie iar concretul-senzorial tiraniei metaforei. Cultul imaginii, am mai spune, dobândeşte o binemeritată statuie şi un anotimp eleganţissim al poeziei va fi radiografiat până la contopirea cu stări subliminale. Dar nota imediatului restituie o altfel de realitate a universului obiectual, marelui, insolitului spectacol: „Pr*iveliştea e i*n*ertă. /* Ge*sturi to*c*ite, /* Ci*neva mă*r*unţeşte e*şarfe, /* Fa*rdează a*mnezia. /* Vân*tul d*e *d*u*minică s*e în*teţeşte. /* Aş*tepţi altă p*r*iveliş*te, /* Ex*ersezi a*mânarea. /* în*tinzi m*asca. /* Pu*pile o*b*osite. /* Pu*i c*a*pul în p*a*lme, /* As*culţi s*u*fletul C*ăii La*ctee”. (Cu *c*apul în p*a*lme,* p. 32).

Sub presiunea aceleiaşi realităţi fugoase („recele palid” al grotescului mimetic sucombă şi el într-o ironie melancolică), caligrafia dezolării, ca „diversiune” aproximând, doar, livrescul, e gestul de îngroşare a *înfăţişărilor* afectivului. Ciclul al doilea, *Peisaj barcelonez*, pare a isca o arhitecturare (obstinatul arhitext; adică, da: sinceritatea discursului) asemeni invocării construcţiei dedalice („*Niciun zgomot pe crusta mării. / Corăbii, plute, fiord, / Fosforescentă încântare. / Porunca e a vântului soldat.*”), radicalizare a viziunii. Şi nimic epigonic ori artificios în aura poetizantă a acestui tragic-elegiac discurs. Doar o blândă-aşezată „crispare”, intimizând nu numai experienţe anamnetice surprinse sub straturile

temporalului/ temporalităţii ori revitalizându-se în „raza memoriei”. Totul, vrea să mai sugereze eul auctorial, chiar deschiderea spre cosmos, e descifrabil în decantările poeziei, sărbătoare a tuturor simbolicilor lumii, precum inconfundabila factură metapoetică, secunda, concretul împlinit în mitologia fără egal a spectacolului: „*Eram copilă când sticlea/ Secunda de la apus, / Neară îndu-mi calea. / Era grea ca o lespede neagră*”. (*Secunda*, p. 46)

Structurarea viziunii ţine de alt rafinament formal, marile nelinişti apollinice („*Nevăzut de nimeni, / închis, apăsător/ Ochiul din faţă/ Scrijelea naşterea mea*”) impregnează cu saţiul spectacular impactul ideal-real. Infuzia de ritual va impune un fast special încărcăturii imagistice. Eul contemplativ, în cea de-a treia secţiune a cărţii, *Călătoria*, se păstrează în partea reperului prim, cuvântul, adoraţiile eului sunt depozitate în arhivele memoriei, dragostea rămâne caligrafia ine. fabilului fandând sub unitatea timpului un crepuscular împurpurat. Indeterminare sugerată dar şi reper ontologic într-un halou de emoţii şi senzorial, expresionism dus până la limita ermetismului, gata să oculteze revelaţia, numai poemul rămâne, astfel, singurul remediu al fiinţei vulnerabile: „*La marginea unei păduri stau şi te aştept. / Tăblia cerului e o nimica toată/ Pe lângă inima ta. O nelinişte de pini, în jur. / Plângi şoptit pentru mine. / Poemul se-nalţă la cer insistent. / Nu mai ai memorie, doar cuvintele, / Care taie ca o foarfecă absenţa*”. (*Tăblia cerului*, p. 130).

Supliciul insolitului, o temă oarecum goetheană prelevând întreg instrumentarul simbolic, e şi el convertit hieratic. Poezia Anei Pop Sârbu trăieşte, cu fiecare carte, acea regăsire de sine („*Dimineaţa, amiaza şi seara/Se lovesc de tine. / îţi este îngăduit doar văzduhul*”), obsesivă la modul pozitiv dar nu stranie, subtilă dar nu „diversionistă”, graţios-discretă dar nu elegie fadă. În avanscenă, eul urmează „sensul” identificării, elimină

calpul, recheamă amintirile trecutului scufundat în alt anotimp, împacă în memoria fiinţei reverberări şi proiecţii, pulverizează convenţionalul în ideograme, caută un ton fundamental punctului şi contrapunctului. Această dinamică aluvionară nu se lasă, însă, măcinată de retorici ale solitudinii, un fel de reverie în delir supravegheat edifică, mereu, refugii circumscrierilor. Până şi fluxul materiei, luminescenţa organicului, arată în cazul acestei lirici un eu al jocului perspective ofertând ca pe o galantă paredră a mitului Cărţii, un insolit şi autentic „manual de iubit poezia”: *„Numai lumina va fi pasăre pe un drum. / Vei vedea regate, milă, frontiere, semne. / Noaptea îţi va mângâia părul, / Heleşteele vor deveni mai adânci, / Flacăra se va agăţa de vânt. / îţi vei odihni fruntea de propria-mi oboseală”*. (*Flacăra*, p. 122)

Poezie a reinvestirilor imaginarului în diacronia delicatelor inferenţe – autoarea noastră ştie foarte bine că *totul* literaturii se află în cititor, tema dragă lui Jean-Paul Sartre, dar şi în text, cum spunea, cândva, W. Iser –, lirica Anei Pop Sârbu propune în ultima vreme un nume util configurărilor axiologice în cultura noastră de după 1990. Erudiţie, rigoare, spectacol, această poezie a reuşit, de la debut, să fie mereu conectată la dinamicile scrisului literar, setată şi pe protecţia proprie împotriva atâtor „viruşi” fals antamaţi cultural în maladiva societate românească. De altfel, tocmai în această societate românească a grafomanilor veleitari şi a promovării falselor valori, personalitatea Anei Pop Sârbu, de la debut imună la grobianismul pervertirilor, e un bun exemplu de taumaturg spiritual şi un model pe care să-l urmeze inocenţa creatorilor mai tineri. Fiindcă *Eudemonie*, recenta apariţie editorială, nu ar fi singurul argument că ne aflăm în faţa unui nume important al poeziei româneşti postbelice.

Lumea ca un carnaval „precar” sau deposedarea de măşti a realului. Despre debutul lui Cornelius Drăgan

Foarte rar îmi provoacă entuziasma, fie ele cât de reţinute, debuturile ultimilor ani. Dar mai găseşti şi argumente care nu lasă loc îndoielii că, uneori, se mai întâmplă şi minuni. Tânărul Cornelius Drăgan, care a adunat destule premii la concursuri literare, cel mai important fiind obţinut în iunie 2016 la concursul naţional „Porni Luceafărul…”, îmi reţine atenţia şi, desigur, curiozitatea de a şti cum mai stă literatura noastră la capitolul poezie. Cartea sa, cu un titlu ce suprapune oferta unei viziuni lirice personale tonusului convulsiv, dă o straşnică scatoalcă mai ales acelora grăbiţi să „inoveze” înainte de a confirma. Or, poetul acesta confirmă chiar cu volumul de-acum, Muşc*ătura flut*urelui jap*o*nez *(cu* o prefaţă de Ioan Hoilban, Iaşi, Editura Junimea, 118 p.), evidenţiind un poet veritabil şi o energie vitalistă „rebelă” a discursului realului, fără tipare preconcepute, abrupt în sensul pozitiv al rafinerilor şi afin*ităţilor lir*ice i, cu p*alm*a *pot cup*r*inde/ ce*l *mai des crâm*p*eie/ de s*uf*l*ete *moa*r*te”),* cultivând un expresionism al dislocărilor, adoraţii copleşitoare ale unui eu aglutinant în patetismul explicitării atitudinilor, himeroid acompaniind proiectul.

Secţiunile cărţii indică o conştiinţă interogativă, o cesiune lucidităţii constructive, când deriva lumii e contrapusă privirii dezabuzate, când demitizările, glosând univocitatea sensului şi tragicul perisabilului, dezvoltă ipostaze şi măşti într-un evenimenţial în care doar prospeţimi senzoriale, elanuri ale destrămării şi euforicul temperat de idealitatea marcată dens-crepuscular aspiră să evoce *materialităţii* „ierarhii” cosmice. Arhitectură a poemului par să fie sugestiile eului livrate unei consistenţe oniric/onirizante a stărilor fiinţei, conturează gnomon-ul angoasant al unor ludice nelinişti. Prima secvenţă, *Acustic* (*peretele interior*), e o „descifrare” discretă a „contaminărilor” ritualice. Eul auctorial e „virusat” de emoţii grave, de experienţele-reper sugerând premoniţii (dispersia elegiacului) ale destrămării, crepuscularitate în

revers, sub semnul „iconic” al adoraţiei fără sfârşit: *„nu ştiam că/ adâncimea doare/ până când/ punctul devine/ plămân al durerii/ iubito/ ştiai că până şi/ zborul are/ neputinţele sale*?” (*nu ştiam că*, p. 23)

Explorarea atentă a acestei poezii ne apropie de impresia decantării experienţei ludice într-o parabolă a solitudinilor eului. Chiar dacă avem, uneori exprimată declarativ, o detaşare melancolică de uimirile candid-confesivului, gesticulaţia blând-euforică dă brusc în clocot (*„virez cu pantoful ros/ de* atâţia ani/ *greşit la dreapta/ mă împleticesc şi cad/ aşa cum m-am născut/* desculţ şi singur”) dar se re-edifică, mereu, ca spaţiu al purităţii. În ciclul al doilea, *Acustic* (*peretele exterior*), imaginarul efuziunilor e temperat de eul spectator, după ce actorul înscenărilor paradiziace dinaintea tandrelor deposedări ale măştilor realului îşi joacă la perfecţie rolul. Sunt, împreună aceste reinvestiri de miracol, marşul fantezist-ludic într-o ceremonie, cumva eudemonică, particularizând un coşmaresc al neprihănirii întru tainele iniţialei inocenţe (*„mă dor/ crâncen tâmplele iubirii/ de parcă aş naşte/ mă silesc să adorm/ poate uit/ poate o* uit”), ajung să devină „conspectele” restaurate ale aceluiaşi real resorbit într-un microcosm himeric. Carnaval precar, lumea; doar poemul, ca şi dragostea, aduce însufleţirea magică: *„taie diametral apusul/eu sunt marcat/ de fata cu părul blond// cândva am fost un domn/ cu papion la gât/ şi o curtam/* cândva am zis/ *dar* nu acum/ *azi sunt* la Phoenix/ *cu toţi beţivanii/ dezleg cuvintele lor încrucişate/ ieşite printre dinţii îngălbeniţi/ de bere de ţigări/ din pielea roşiatic ridată/ din porii lor obosiţi/ de atâtea căutări/fata cu părul blond/ îmi face discret cu mâna// eu/ cu ochii/ împăienjeniţi de fum/ clipesc des aidoma/ unui vis/ din copilărie*” (*linia zidului*, p. 53)

O efemeridă a eliberărilor, visul, devine toposul „rănit” între exuberanţele meditaţiei. Sub crusta imperativului, unda de ironie se transformă, când şi când,

în glazurat ataşament iar secvenţa a treia a cărţii, *Muşcătura fluturelui japonez*, duce candoarea confesiunii în extremism de-retorizat, devorator al unor minunate efecte bufe, şarjă firească la un poet talentat precum autorul cărţii, poate doar bonomia fiind livrescă. Alteori, un imaginar arcadian, conotând tema dominantă („ea s-*a izbit de mine şi mi-a cerut să o iert/ sunt o minoră şi te supun păcatului/ sunt dulce, coaptă şi te urmez/ oriunde*"), consolator al disperării tragice, însoţeşte naufragiul „edenului profan", reclamă insolitului limitele tensionale. Fiindcă însemnele temporalului revarsă frusteţe şi eul caligrafiază disjuncţiile artificiosului umiliaţiei asumate în miza rostirii solemn-ironice. Din acest claustru al textului, eul saturat de reverberările festinului liric propune la modul ex*cepţional (y compris),* lectura textului-lume din perspectiva seducţiilor convenţionalului. Aliaje ale graţiei şi plenitudinii trăirii, ireverenţioase ori doar cuminţi decupaje de „citate" din agonizantul real, poemele sunt, iarăşi adesea, seismograful unor stări de spirit. Până şi aleatoriul este eveniment, experienţă a unui eveniment, notaţie căreia îi stau bine şi culorile nostalgiei. Altminteri, şocul antiromanţei e evident iar „crispările", virate ironic-jucăuş, completează lecţia de supravieţuiri într-un registru cenzurat doar de mitul (mo*dern)* transcriptibil: „ce*le mai multe femei/ sunt de plastic// mă silesc să nu adorm/ taică-miu profeţeşte/ sfârşitul unui regim// plouă mărunt// cerul pare uneori parşiv/ am condamnări/ definitive pe trup – / operaţii pe coapse/ cicatrici// dovezi clare/ că încă/ nu m-am pierdut/ în atâta pustietate"* (am *33 de ani,* p. 70)

Abia în *Dual*, ciclul ultim al cărţii, sensibilitatea cenzurată, însoţitoarea reîntronării inocenţei, asigură discursului liric o respiraţie a încântării pure. Marja elanurilor orfice se disipează acum, femeia revelaţiilor eterice se întrupează în ardoare şi diafan, spaţiul *secetos* al contemplaţiei va fi reordonat. Alte fervori, alte ritmuri, alte confirmări ale voinţei de armonie în contra

„curentului” oracularelor solemnizări ale eresului „titular”, elegia orgoliului hoplit („/a uşa apartamentului ei făcu-/ sem pelerinaj/ eram roşii toţi bărbaţii/ la ochii nesatisfăcuţi părăsiţi/ adio/ draga noastră Ludmila/ adio şi bun/ rămas/ acolo unde te-ai dus sperăm/ să fii ca şi aici/ atât de fericită”) prefaţează un curios-incitant manierism al imaginii, angajează rafinarea unei atitudinii de rebel regizor al stihiilor „temelor generatoare”. Muşcătura fluturelui japonez este o carte împlinită iar autorul ei, Cornelius Drăgan, o promisiune certă că începe a se ivi, din sastisirea unor promoţii – mai fără voga ecourilor reverberate în triumfuri – şi adevăratele valori. Tânărul acesta, care vine de la Moldova, nu mai bate la porţile consacrării fiindcă acestea îl aşteptau, deja, larg deschise.

Ontofaniile sau metafora utopiei decadente.

Din nou despre poezia lui Cristian-Paul Mozoru între dramele cotidianului, ca o umbră mântuitoare, vocea poetului clamează implacabilul treptelor propriei înluminări iar aceasta e viaţa, aceasta e arta, una din „nunţile clipei” barbiene, sevrajul sincerităţii imanente a sufletului candid. *La Porţile Timpului*. *Poemele Danei* (Bucureşti, Editura Mantaua lui Gogol, 2014, 56 p.) e cartea unui poet pentru care arabescul suprarealist pare a convoca la un construct ideatic inefabilul proiecţiilor în „tainice” structuri atemporale. Fiindcă la tânărul Cristian-Paul Mozoru, poezia căruia explorează cu majuscule fiinţa senzorialului, „comedia lumii” dar şi lumea dramei galante, simbolici conciliatoare („rămasă viaţă a timpului homeric”) şi fanta reversibilului, totul se revendică utopiei decadente.

Cele trei cicluri ale cărţii evaluează, în fapt, circumscrieri sincretice ale unor topografii sentimentale, enunţă o experienţă originală a scrisului compulsiv şi a eului liric condus nu de instincte ci de voinţa de reintegrare într-un real fisurat sugerând o reverberaţie de sensuri, un continuum dintr-un plan secund de

semnificaţie. În prima secţiune, care are titlul cărţii, emoţia pură este vehiculul neliniştii, cumva o redistribuire a limbajului gotic al imaginarului, întreţinând o ardere extatică: *„Am adormit la malul apei… / M-au acoperit stelele, / Mi-au cântat valurile, / Am visat adâncurile… / Nu m-am mai trezit… /Am renăscut”* (p. *17*).

De fapt, cu poezia lui Cristian-Paul Mozoru asistăm la rafinate deghizamente în chiar euforia subiacentă a unui vitraliu de simţuri, senzaţii şi memorie activă, toate fiind probe ale iniţierii. Înecat în iremediabil, eul liric re-face, re-scrie mitul labirintului, compensând reveria, „focalizând” integrarea efasată, „reverberaţia” de sensuri, o insolită adulmecare a metaforei. Secţiunea a doua, *în umbra Trecerii*, evocă alegoria trecerii dar şi experienţa spirituală a fiinţei traversând probele iniţierii. Condiţia vegetativă, desprinderea de materie, convergenţa conotaţiilor seamănă cu izomorfismul finalurilor apoteotice ale corului antic şi mereu, treaptă cu treaptă, iniţierea e a planului regresiv-digresiv, inexorabilul intervenţiei active a unui tip de fantastic, prolog-epilog-înălţare. Astfel de abordări „analogice” par a aplica un ciudat maniheism profan iar sufletul şi conştiinţa eului stau sub semnul terifiant al narcozei spectacolului chiar dacă, nu de puţine ori, ne aflăm în situaţia de mitologie *camuflată*: *„Frunzele îşi fumegau gândurile/ trecând uşor peste norii impuşi/ Deasupra sticlei de vin, sparte, / Din care strugurii îşi croiau singur drum/ în prelungirea degetelor/ Asemeni sângelui lui Christ… /…* din care *natura îşi trăgea solitară sevele/ Până în adâncul inimii de copil/ Unde inocenţa nu a reuşit/ La timpul ei/ Să îşi creeze înţeles/ Făcând loc acoperământului de iarbă/ Şi dăinuire* în timp” (p. 27).

Altminteri, *Cartea Dăinuirii* e cea de-a treia secţiune a cărţii, această curată ontofanie în care livrescul rămâne un mesaj palid, contestaţia calofilului ţine de scenariul simbolic al „răzvrătirilor” fantasticului iar măştile lumeşti subjugă iniţialul, primordialul. Mesagerul – un liric

tiranizat de vis, organizându-şi „taina” prin coridoarele interioare ale temei fundament, timpul privilegiat – e un sceptic al îndoielii şi poetul nostru salută eternitatea şi lumina edenică. Dar experienţa nu e apollinică iar abolirea limitelor transformă eului liric în personaj iniţiat: *„Ca valul, de stâncă*, / *Spargă-se zorile*/ *în Dimineaţa-de-Apoi*/ *Până ce râuri de cunoaştere*/ *Vor invada văzduhul*/ *ca hoardele barbare*, / *Vremuri timpurii*”. P. 47)

Poezia din această carte îl aduce pe autorul ei într-un tărâm privilegiat. Sunt destule lucruri bune în volumul lui Cristian-Paul Mozoru şi asupra acestei lirici merită să zăbovim şi cu alt prilej editorial.

Mitologii estetice. Imageria „ornamentului bine temperat” în poezia Marianei Bojan

Un parcurs liric excepţional, presărat cu aprecieri fireşti şi elogii la fiecare apariţie editorială, defineşte traseul Marianei Bojan. Ion Pop nota entuziast despre suavitatea feminină, uimirea candidă, jocul copilăresc şi latura ludică a echinoxistei noastre. O carieră marcând, cu adevărat, devoţiunea pentru poezie, am zice noi, riscând să vorbim prea des în acest text despre o conduită scriitoricească la superlativ. *Elegie pentru ultimul crâng* (Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1976, 52 p., redactor de carte fiindu-i poetul rarisim Vasile Igna), aşază întreg farmecul poemelor între nivelul estetic şi imageria ornamentului bine temperat. Asta pentru că fundamentarea acestui discurs pleacă din parfumul mimetismelor clasice dar ataşamentele sunt, în fapt, tărăgănări delicate ale unei modernităţi (*„în neteda-mi creştere*/

Lipseşte ecoul. / Firea-mi cuminte/ Gătită de libere vise/ Aşteaptă măreţia.”) transcrise cu aplomb rebel, coeziunile neîngăduind alte mişcări lezante. Adevărata strălucire a acestei poezii e, deci, spectacolul iar curajul reprezentaţiei nu va fi decât o „inducţie” de litificare a euforiilor. Puterea hipnotică a versului, precum în Pisicile

(dedicată lui Leonid Dimov) are un sens acaparant, cuceritor, un revers interior al reverenţei în faţa vieţii, într-un curat, deliberat, principiu simfonid: „Pisicile sticloase prin unghere/ Vânzând seminţe dulci de mamifere, / Le-am întâlnit în parcuri labirint/ Pe garduri, sub tulpini de hiacint/ Purtând minciuni vâscoase la soroace/ Pe beţişoare afrodiziace… / Pe străzile cu gust de găinuşă/ Amor profan în jupă de păpuşă/ Pisicile cu mii de sacrificii/ Au descuiat grădina cu delicii” (Pisicile, p. 38).

Simţul detaliului emoţional este foarte puternic la această poetă, piruetele de exuberanţă ostentativă au un sens tragic, refugiul magic se organizează doar acolo, în câmpul ideatic-emoţional, în „frigul” lăuntric. Un fantezism condiţional („Leii de zăpadă s-au bătut în cer/ Fluieră gardiştii-n pâlnii lungi de ceaţă, / Florărească creaţă, poduri care pier/ îndurând cu ciudă saltimbanci de gheaţă”) pune o aură specială poeziei, dar miraculosul e supus „fluidizării” materiei, ritmul şi rima întreţin ritualul iar spectacolul legitimant se desfăşoară între reverberaţii arhivând baladescul între glorioasele capturi: „Prin Univers trecu un ba la din/ înşelător ca ochiul cucuvelei, / Aluneca pe zdrenţe plumburii/ Cu sufletul cusut în pălării// întru visare gingaşului domn/ Pentru Eden croind cortină sură/ îi amuţi descântecul în gură/ Şi cu urechea nu mai vru să ştie. // Sărmană prematură alchimie/ Ce greu e faldul bâlciului ascuns/ Şi poate numai cornul nopţii crede/ Că baladinul trebuia străpuns” (Trecu un baladin, p. 10)

La Mariana Bojan, cuvântul desţelenitor şi iniţiator are şi un rol de ctitor într-un edificiu al fachirului intuiţiilor. Eul auctorial se lasă cuprins de febra călătoriei în vegetal, câmpul de iradiere purtând amprenta unui spirit pannesc („*Pan în casa originarăse-nchide/ Pe lămpi au ancorat efemeride*”) *consternat de configurările temporalului, dar totul rămâne corupt de melancolie şi de nostalgia fără leac a ieşirii din timp. O lectură traumatică despre viaţă poate fi omul îndoielilor, omul conexiunilor*

agonizante şi al camuflatelor disperări. În Jilţul, frumuseţea privilegiază tocmai pantomima vieţii iar fantasmele ilusiilor-îngeri pot avea alte mize, ascunse sub elanuri paradiziace deşi încărcătura tragică anesteziază tocmai povara acestei nostalgii: „*Lângă podgorii Marta cea zurlie/ o lanternă uriaşă de hârtie/ în pragul Carnavalului… aşteaptă/ Să-şi rătăcească zeul mintea dreaptă// Să-mpartă frumuseţe şi iubire/ între livezi pe jgheabul cel subţire. / După răchiţi, ţiganii de la prund/ Sug oase vegetale şi le-ascund// Acele locuri mie mi se-arată/ într-o lumină râncedă, sărată; / în jilţul rupt, îmbătrânită geme/ O muză fugărită multă vreme*”. (Jilţul, *p.* 44)

Zodia marilor co-incidenţe amăgeşte episoadele blindării interioare. Naturalul e în plină apocastază („Plâng ciutele-n mătase cenuşie/ Ori câinii vântu-l tăvălesc pe stele (…», asimilările eului seamănă cu utopia amantului etern, adresând interogaţii active lumii ca şi când parcurgem etapa epiclezei liturgice. Şi suferinţa poate fi îndulcită, cum şi fericirea poate deveni potrivnică, precum în efortul teotropic al isihastului: „Tinere lucrător tulburat de dragoste/ Când începi munca/ Nu ştii niciodată dacă vin/ Sau pleacă lăstunii/ Răsturnaţi în bărcile umede/ Desigur eşti începător/ Ai un tată mahmur/ Şi-o mamă gingaşă. / Priveşte prin parcuri s-au adunat fete/ Ca albine pe-o cană cu zmeură. / Minune ce ieftine-s fructele/ în cea mai frumoasă zi a vieţii”. (Tinere lucrător, p. 33)

Reintegrarea în lumea fizică rămâne şi ea una din frumoasele „poveşti”. Euforia erotică, disipând meta-corporalul imaginarului, al solitudinii, între asceză şi senzualitate, arată cu totul altceva: că setea de materie nu o pot alina bucuriile lumii. Doar poezia deţine incantaţia limpezimii, ca pe un crez anihilând abisul tenebrelor („*Ci fost-a o tăcere stăpânită/ De-apăsătoare patimi de-a cuprinde/ Azi, unde planta mistuia oraşul/ Doar câinele şi sufletu-mi se vinde*”), evocând o continuă levitaţie a eului

căutând euritmiile tocmai în centrul tuturor disperărilor. Ritualul „pierde", însă, statutele repetabilului, teluricul e, totuşi, corespondentul privirii malefice. *Ordinea* metafizică devine crochiul evocând un stil etnografic; amintirea/memoria e speranţă, însă, miracol: *„De dor păsările nimicesc o stafie/ Milă a inimii…* un b*ătrân o* v*egh*e*ază. / G*ând*acii cad din înal*tele vis*uri Mag*d*alena/ Părul tău e p*lâ*n*s de c*o*pil în a*mi*ază. / A*m p*ierdut urm*a cor*p*ului tău în a*mur*g/ De*şi *cunosc aceste loc*uri ca-n *pal*mă. / M*ese*le răs*turnate ale zil*ei de i*eri/ Par o ne*sfârşită păd*ure de e*co*uri".* (Gând*acii cad… p.* 49). Mariana Bojan rămâne arhitecta delicată a unei mitologii estetice, în zona unei idealităţi a desfătării depline în trupu*l c*a*ptivi*tăţii inefabilului, cuvântul.

Un reformator al poeziei române

Una din constantele tematice ale poeziei echinoxistului Adrian Popescu este miracolul spectacolului de lumină irizând un imaginar al barocului târziu. Fascinaţia devenită obsesie, salvare din inerenţa regresiunilor clipei pentru un artist desăvârşit, înlocuia, astfel, tot ce ar fi însemnat recuzita unui neoromantic iar poetul şi-a consumat voluptăţile „zidindu-şi „arhipelagul de semne sub *împovărarea* binecuvântată a credinţei în om şi umanitate, în paradisul provizoriu, această lume care ne-a fost dată.

Înşurubat în fascinatoriu şi în devoţiuni discret-senzoriale rămâne poetul şi în volumul *Drumul strâmt* (Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001, 88 p.), carte marcând vibraţiile unui suflet franciscan trudind cu răbdare benedictină la soclul unei *luminatio* într-o lume a păcătoşilor care suntem, de decrepitudine şi fals-confesiv, în care graba prestigiului naşte mulţi monştri, inclusiv în cultură. Lirica lui Adrian Popescu aparţine unui reformator al poeziei române, reprezintă o reacţie concretă la mimetismele conjuncturalilor dinainte de 90, reprezintă varianta poemului-magie ilustrat cu deosebire de poeţii

formaţi în atmosfera inconfundabilă a grupării de la „Echinox”-ul clujean. Suferinţă şi expiere, poezia trăieşte, moare şi renaşte în pendulările spiritului, în convulsiunile eului triumfal ori resemnat, în suprematismele individualizării rostirii. Imagismul melancolic postotalitar însoţeşte ori augmentează fluenţele desfăşurărilor ceremonioase ca stări de spirit şi autenticism prefigurat în ecuaţia religie-artă. În vers sunt absorbite, reconvertite în stanţe prime, adulaţii şi jubilaţii, imagismul baroc/barochizant se află mereu în priză, sub semnul imperativului, nostalgiile chiar sunt disimulate ca instinct imagistic: *„Vânător de imagini, da, asta am fost, strecurându-mă, / prin parcuri de la marginea oraşului să găsesc minunea/ unei privelişti neobişnuite, case vechi cu sparte ferestre, / depozite şi terasamente, vagoane unde se locuieşte, / ca într-un război perpetuu, când eşti mereu gata de drum. (...)”* (Vânător de imagini, *p.* 56) Dezinhibat candid, poetul ilumin*ează sen*suri pentru sine şi pentru ceilalţi, este adeptul bucuriilor radicale, un hipersensibil ameninţat doar de trecerea inefabil-inexorabilului timp, trăind din plin un exil interior, asumat uneori cu forţa primirii/acceptării experienţei mistice: *„(...) Pretutindeni căutăm un gust de proaspăt şi arhaic, / de nebunie şi inocenţă. Cu mâinile lacome, cum aş fi vrut/ să mângâie, desfăcute, coroana de miere a Necunoscutei/ locuind în/ suburbii... Să fur fructe, dintr-o grădină părăsită, sălbăticită. // Vânător de imagini, cum alţii caută (o, viciile mărunte şi plăceri stranii), în lumea largă, culorile violente, sau blânde, ale/ timbrelor! / Peneturi, oameni iluştri, inventatori, regi şi profeţi străluces/ pe petecul vioi de hârtie zimţată! (...)”*. *Jocuri*le discursului liric par a fi remanenţe din exerciţiile conştiinţei goetheene, mult învingătoare, amăgind în parabolă alternativă afec*tivităţii,* c*u o forţă amintind de expresionişti: „(...) O, imaginile* mele, a*semenea timbrelor, / făceau să călătoreasc*ă, d*intr-o ţară în alta, / şi dintr-o margine-n alta de Ocean, / mesajul*

inefabil, vestea de moarte/ ori de naştere fericită”. Disocierile, într-un imaginar dens, distilat, ţin de mirajul exotic, de proiecţiile insurgentului reformator pe canavaua mai vechiului debutant care atunci era, mai ales, un melancolic-vizionar. Ritmările de azi, ale reflexivului constructor de idei, însă, între poezie şi autobiografie, se întâmplă la nivelul unei mişcări insurgente tocmai în arhitectura imaginii şi a imaginarului. Astfel, peisajul exotic se iscă din resurecţia de limbaj structural, definind dinamici ale contemplaţiei dar şi egotica bucurie a privirii: „Pe crusta pâinii de casă şi pe glazura prăjiturii, / pe fructe şi pe frunzele pădurii de la Mont Noir, /pe ferestrele Margueritei, care priveşte cum dispare / spre Ypres Zenon Alchimistul, pe tufişurile care/ flanchează „Drumul Hiacinţilor” şi pe steagurile bresllelor/ am descoperit un fel de lac, de peliculă stranie/ care le face strălucitoare, ca într-un tablou cu natură/ moartă al unui pictor flamand. / Să fi găsit el din întâmplare/ această reţetă de conservare a efemerului? // Sub coajă sucul gata să ţâşnească, sub spuză flacăra. / Ca hohotul de plâns sub masca fericirii”. (*Lacul flamand, p.* 9)

Viziune corporalizată, lirica lui Adrian Popescu rămâne consecventă proiectului mai vechi, remarcat în *Umbria*, de pildă, al angajărilor imaginarului pe traseul unui energetism al feericului. Puterea, viaţa, trecutul şi viitorul lumii fi-va poezia, pare a spune poetul. El este inclement şi nonconformist tocmai fiindcă refuză gregarul existenţei. De aceea impresivul fiinţei, calitatea eului liric de a reface statutul tuturor seducţiilor şi a le transforma în elemente de identificare *culturală* a unui text, mediază ritualul scrisului, alegorizează tema centrităţii într-o poezie care pare că acuză impactul mitologizării continue. Nu o anarhie a formelor cât o provocare a codului imagistic relevă mişcarea centripetă a simbolurilor în poezia lui Adrian Popescu: „*Sunt seri, vara, când îţi ajunge gălăgia copiilor dintr-o curte/ interioară/ când nu te mai*

întrebi de ce mierlele n-au mai venit primăvara/ asta, / să ţopăie pe dale şi să se certe gureşe cu motanul vecinilor, pentru întâietatea asupra acoperişului şi a frunzişului de nuc, / scrii când nu doreşti nimic asemenea zeilor şi de aceea te/ bucuri de tot, când imanenţa se preface în transcendenţă, apa în vin, / bucuria de a fi un ins anonim, departe de iluzia celor puternici. (…)" (Sunt *seri, vara, P45*)

Un teritoriu exclusiv al poeziei idealizate, utopia lirică purtând marca Adrian Popescu fundamentează un nume şi o operă în istoria literaturii române de ieri şi de-acum.

Petru Poantă şi scenariul cărţii-fanion

Nu doar un utilitar al scriitorului de birou este *Dicţionarul de poeţi* (Cluj-Napoca, Fundaţia Culturală Forum, 1998, 220 p.), volumul semnat de marele spirit volitiv al „Echinox"-ului dintotdeauna, Petru Poantă. Cu supraintitulaţia *Caietul cu poeţi*. ***III*** şi subtitlul *Clujul contemporan*, cartea aceasta poate însemna, după mai vechea încercare de pa nora mare din 1996, *Caietul cu poeţi*, apărută la Editura Mesagerul din Cluj-Napoca (204 p.), un model de voinţă strategică, o demonstraţie a ceea ce trebuie să reprezinte o finalitate sub aspectul pledoariei pragmatice pentru sinteza valorizatoare. În ciuda încărcăturii de informaţie, nimic nu este arid aici, după cum nici ireductibil. Dar am identificat un plus de vigoare faţă de să zicem, dicţionarele propriu-zise, greoaie, îmbâcsite, doldora de materie leneşă, cum s-ar exprima criticul-dandy.

Fiind o reprezentaţie culturală, o *expoziţie* a personalităţilor liricii clujene de ieri şi de astăzi, *Dicţionarul de poeţi* nu poate avea nici început şi nici sfârşit. El pune în temă, provoacă, arată întrucât dimensionările utopiilor noastre zilnice pot sugera un soi de *ars combinatoria* între analiză, teorie, raţionament şi

opinie. Personajul principal este el, poetul emancipărilor spiritului, exploratorul pătimaş-reflexiv, proprietarul melancoliilor definitive din solemnizările clipei de inspiraţie. Cartea, o carte-fanion, e scrisă în stilul unui neoclasicism structural, cum ne-a mai obişnuit criticul clujean, cu inserţii evaluative şi pasaje biografice, informaţie documentar-statistică dar şi scurte comentarii şi interpretări. El nu şi-a propus să ne dădăcească exclusivist, nici să fim părtaşii unui infern al didacticismelor severe. De aceea universitarii fac casă bună cu debutanţii, poeţii *en vogue* cu poetaştrii, nu există conflictualităţi acerbe între fişele unui poet care e şi savant, pe deasupra, cu biografia săracă a celui întârziind pe masa de operaţii a destinului nemilos. Astfel, de la reificările în metafizica sinelui, din creaţia lui Radu Săptăcan, Alexandru Hălmăgeanu şi Ion Mureşan la elementarismele instinctualităţii din lirica unor Teohar Mihadaş, Valeriu Anania ori Aurel Rău, tranziţiile sunt monitorizate ca joc al textului/subtextului în câmpul sintagmaticei continuităţi. Poezia fascinatoriului iremediabil a lui Ion Pop, deconstructul funciar din creaţia lui Vasile Igna, actantul orfismului mimat din textele lui Ion Cristofor sunt urmărite în ipostaza tuturor reinvestirilor de ceremonial autoreflexiv. Sub marca notaţiilor din vastul cotidian, lirica lui Adrian Popescu e incizată radical în legătură cu emoţiile fiinţei cristologice, poemul lui Bazil Gruia îi oferă criticului antologator imaginea unui „recenzent” al agrestului în nuanţa constructivă, poezia semnată de Al. Căprariu schematizează *încântarea* ca descoperire a sensurilor înalte ale vieţii. În cazul lui Baconsky, pare a sugera criticul nostru, poemul marchează supremul elogiu iar la Ion Cocora inculcarea tiparului melancoliei ca metodă a celebrării necontenite a fiinţei lirice reabilita, ca şi în cazul lui Dan Damaschin, Dorin Serghie şi Aurel Şorobetea planul interior al unui energetism sufletesc prin care s-au exprimat cu forţă

artistică mai ales generaţiile postbelice. Sunt în atenţia antologatorului şi poeţii gesticulaţiei sentimentale elaborate, de la Teofil Răchiţeanu, Aurel Rău şi Victor Felea la Ion Arcaş, Ion Brad şi Irimie Negoiţă. În proces de examinare valorizantă, opinia lui Petru Poantă vizează şi radiografierea analitică. Poeţii reaşezărilor imaginarului, precum Ioan Pavel Azap, Adrian Mihai Bumb, Ionuţ Ţene, Daniel Moşoiu, Ioan Negru, Luminiţa Urs, dar lista e mult mai lungă, fireşte, sunt şi întemeietorii noilor ritmuri şi ai trăirii substanţializate. Nuanţele anticipând indecisul extremelor modern/postmoderne din versurile lui Valentin Taşcu, Vasile Sav, Virgil Nistor, Cornel Ud rea, confesivul şi simbolica privirii din poemele semnate de Doina Cetea, Horia Bădescu, Petre Bucşa, Sabin Gherman, Miron Scorobete, Al. Florin Ţene sau extazul barochizant din textele unor Flavia Teoc, Viana Şerban, Augustin Pop, Ion Noja, Mircea Muthu, Virgil Leon, Mircea Goga, Dumitru Cerna, Virgil Bulat, Eta Boeriu adâncesc falia recluziunilor melancolice, accentuând impresiile plăcut surprinse despre un impresionism al liricii ardelene postbelice.

Nimic disimulat în paginile cărţii, aşadar, totul fiind de o delicateţe a discursului critic fără exhibiţionismele solidarităţii de loc, de breaslă şi de ce nu, de coterii, cuib şi gaşcă ş.a.m. d... Criticul e un spirit sensibil la facerile/prefacerile din literatura contemporană lui şi nouă, el ştie că se află într-un paradis şi erudiţia lui trebuie să consune cu discernământul selectivităţii şi obiectivitatea unui comentator corect, cinstit al fenomenului. Criticul este un cititor dar şi un scriitor despre destine care au edificat literatura în marele oraş din Transilvania postbelică. Mariana Bojan şi Marta Petreu sunt cele mai importante nume ale femininelor literelor noastre, urmate îndeaproape de Ruxandra Cesereanu, Ana Hompot, regenerescenţele unui gotic al formei mediate sunt urmărite la veteranii Virgil Bulat, Domiţian Cesereanu, Iustin Ceuca ori Constantin Cubleşan, în

poezia lui Dimitrie Danciu, Ion Istrate, Iosif Moruţan, Virgil Nistor, D.R. Popescu, George Savu, Octavian

Gr. Zegreanu, Dorel Vişan. Tiraniile eului ascetic definesc solemnizările previzibililor *logicieni* ai scrisului liric, altminteri valoroşi echinoxişti Virgil Mihaiu, Ioan Milea, Alexander Baumgarten, Ştefan Melancu, Augustin Pop, Adrian Suciu iar la Minerva Chira, Mircea Opriţă, Dora Pavel şi Luminiţa Urs virtuţile spectaculare devin laturi exponenţiale într-o poezie a mizelor depurificării.

Volumul lui Petru Poantă marchează şi expresia unei atitudini culturale într-un spaţiu, cel românesc, supus tuturor agresiunilor, după 1989, dar mai ales pericolelor *dezalfabetizării* celor cândva *alfabetizaţi*. Un critic înţelept, corect până peste toate în ipostaza înţelepciunii sale, Petru Poantă arată şi prin această altă carte a sa că nu s-a supus şi nu se supune nici astăzi decât criteriilor valorii. El ştie foarte bine că, de dincolo de vremurile capricioase, chipul criticului şi al autorului privesc îngemănate cum, dincoace, necontenita cavalcadă a ordinii lucrurilor se desăvârşeşte în dialectica incoruptibilă a experienţelor literaturii, potenţând, edificând, fundamentând fapta scrisului autentic, lucrarea artistului adevărat care operă este.

Cuvântul, lumina, iubirea sau configurările unui ritual. Antologia lirică a Adrianei Weimer

Scrisul Adrianei Weimer, am mai spus-o, îl poezi, fie proză ori publicistică, reprezintă resorrtul intim al volutelor de candoare, de ingenioase sofisme, de ludic al fiinţei care se alintă în preajma cuvântului precum în preajma unui iubit irevocabil pe soclul unde l-a instalat autoarea aceasta. Cuvântul e prilej de neîntreruptă adoraţie, cauză şi efect al tuturor întâmplărilor, el manevrează cortina dintre lumi, este vestea bună ori disperarea, începutul şi sfârşitul. Era, deci, firesc ca o antologie să-şi propună o tematică a epifaniilor discrete, a

luxului speranţei, a voinţei destinului implicit.

Poeziile au o structurare coerentă, pe cinci secţiuni, însumează la un mod simbolic un anume tip de rflex, facturarea acestui interesant univers liric dându-i, firesc, cărţii, o bună vizibilitate, însemnând că valoarea unor poeme emoţionează decisiv. *Cuvântul din cuvânt* (Timişoara, Editura Eurostampa, 2017, 300 p.) te trimite cu gândul la un moment insolit, de lectură a poemelor pe scările unei catedrale imaginare şi cu un public foarte atent la caligrafiile eului liric, cu mesajul elegant-delicat, cu imagini minunate, bogate în nuanţe. Lectura aceea trebuie că este componenta unui gest de mărturisire caldă: eul liric e un eu devoţional, scrie cu profunzime estetică originală, interpretează idealitatea, fiindcă poemul este intrare/ieşire în/din vis, e o zvârcolire şi o nelinişte generală înăuntrul fiinţei.

De la debut, partitura poetei a fost dominată de poemul concentrat, în timbralitatea chimvalului ademenind descifrările agogice ale minţii dar şi supleţea sentimentului de dragoste pregătit pe tipsia sacrelor daruri. *Un cer de cuvinte* e primul ciclu, poemele selectate, câteva traduse în mai multe limbi, risacând propriile dezvoltări dramatice. Fascinantă mi se pare virtuozitatea prin care eul liric pare a induce luminii configurarea maiestuoasă a unui ritual (*„Din albul străzii, / prin ninsoarea de gânduri/ dintr-un ochi de fereastră, /într-un ochi de cuvânt/ s-a deschis, / din afara înăuntru, /lumina”*), un imaginar volatil-graţios retuşează gracilitatea unui discurs elaborat. Cuvintele sunt nuanţe, înţelesuri, ele fac parte dintr-un angrenaj componistic, sunt factice determinări într-un evenimenţial forjat charismatic, al poemului care doar în aşezarea interioară îşi exprimă vivacitatea, în tăcerea obiectelor, cum s-ar spune. Iar cunoaşterea profundă a partiturii vine tocmai de aici, de la repertorialul tăcerii, al absenţei. Proiecţia eului e, deci, sensibil condiţionată. Dar poemul, starea de poezie, va fi

reglatorul aşteptatei restructurări. Totul are ca finalitate, totuşi, nu sensul ci versiuni ale sensului: *„Aştepţi un semn/ de viaţă ori de moarte, / de iubire ori de nepăsare, / de aduce re-a minte ori de uitare. // Aştepţi în tăcere un semn/ şi răspunsul tăcerii/ te cuprinde şi doare/şi însăşi tăcerea aşteaptă un semn/ de tine ori de fiecare”*. (*Un semn*, p. *27*)

Eleganţa notaţiei e barocă, are un calm aproape absolut, sugestiile echilibrului stau sub auspicii entuziaste. Expresia lirică nu are ambiguizări ludice iar secţiunea a doua, *Drumuri în noi*, inventariază şi teme mitologice; numai că tocmai o mitologie a iubirii radicalizează enunţul. Scenografia aceasta nu e deloc calchiată, vizionarismul sensului subînţeles fiind despodobit doar de câmpul semantic al edulcorărilor în strai romantic, în acest fel, criza de identitate e depăşită, sub cupola poemului cuvântul irizează combustiile infinitului. Cuvântul clădeşte şi mărturiseşte: *„Bucuria de-a scrie, / de-a vedea în cuvânt/ şi suflet şi gând. // Bucuria de-a vedea/ cu ochii din noi/cuvântul-altoi. // Şi încă lumină/deschisă spre cer: / cuvântulmister”*. (*Cuvântul*, p. 97). Or, eul liric plusează în acelaşi câmp semantic incandescenţe, „eliberări” metafizice (*„Cât să iubim/ într-o singură clipă?”*) iar în ciclul al treilea, intitulat *Profund*, constructul liric devine exprimare a unui spectacol captivant de reiterări ale genezei pe tema dragostei absolute: *„De-ţi vei închide ochii, / de-ţi vei muta privirea, / picătură întreagă-ţi voi curge pe chip, / strivită, limpede, curată/mult prea singură eu”*. (*Strop de iubire*, p. 128). Poezia este asumare totală şi senină, înfiinţare, linişte-lumină dar iubirea ne ajută să nu sucombăm în vanitatea aspiraţiei infinitului. E absolutul, Infinita iubire, titlul celui de-al patrulea ciclu, lecţie de poezie reataşând ca pe o sărbătoare supremă toate afilierile simbolice ale luminii*: „În lumină/ umbra cuvântului prindee contur, / cum omul* îşi *poartă umbra/ în viaţă. // Din lumină/ spre lumină/ cuvântul prinde viaţă”*. (*în lumină*, p. 177)

Atrăgătoare prin densitate metaforică, poezia Adrianei Weimer, chiar dacă antologiei de-acum îi lipseşte criteriul pluralităţii tematice, marşează sub polenizarea fericită a aceleiaşi tematici, adeverind statutul eului auctorial de slujbaş al destinului. Lumina este motivul deplinei inventarieri a spiritului creativ/creator în aceeaşi măsură. Foarte multe aderenţe ale imaginarului liric devin proprii consonanţe într-un puzzle răsărind în neliniştea dintre „două gânduri” ca proiect interferând în simetriile fiinţei o ciudată sofiologie a infinitului. *Clipa-infinit* e cea de-a cincea secţiune a cărţii. Abordările eului liric ambiţionează descifrări ale survolului idealităţii („Seninul de-acum/are lumină de îngeri”), raportări la marele, implacabil verdict. Model stilistic insolit aici, lumina e şi deecideentul „manipulator” al angrenajului de sensibilitate, întreţine un discurs exploratoriu despre marea taină a cuvântului de a înălţa, de a ne înălţa. Cu un cu final util, cu o perspectivă re bibliografică asupra poeziei Adrianei Weimer, cartea aceasta e un prim argument că nevoia de bilanţ antologic trebuie să fie o realitate stringentă pentru orice autor care se respectă.

Spectacolul imaginarului liric între modern şi tradiţie. Poezia lui Ion Căliman

Lumea postmodernităţii, civilizaţia din vasta computerland, e una autistă, dacă raportăm mirajul recentissim al elanurilor omului la tradiţie, adică la ceea ce el nu mai vede cu ochi atenţi şi cu mintea interesată ori nu mai vede chiar deloc. Omul nu mai revizitează trecutul decât ca istoric al unei îndeletniciri *privacy*, nu mai vrea să renunţe la schimbarea, fără întoarceri, tradiţia devine din ce în ce mai mult zgura inutilă, amorful amintirilor, *umbratilis vita*. Numai poetul şi poezia, mereu o perspectivă sincronică asupra lumii şi asupra omului, pot să modifice lectura întremătoare a lumii şi să mai orienteze destinaţia reiterărilor spre tradiţie, spre ieri, spre rădăcini.

Un poet însufleţit de spectacolul cuvintelor în veşmântul lor autentic, imaculat, Ion

Căliman, se ambiţionează să rămână un intuitiv într-o vreme în care colocvialitatea în lirică dă în clocot parşiv şi de-construieşte, mimând poemul sau favorizând „ascensiunea" unor triste nulităţi. Poezia lui Ion Căliman nu vrea să accepte în niciun fel strânsoarea sterilizantă a experienţei postmoderniste. Volumul *Amiaza cuvintelor* (Timişoara, Editura Eurostampa, 2017, 124 p., cu o copertă a Danielei Cădărean şi apărut în cadrul generosului program Pro Cultura al administraţiei locale din Dudeştii Noi, Timiş) păstrează în aceeaşi notă de clasicitate seducţia unei lecturi tonice, axul central în construirea discursului fiind omul, umanitatea, cotidianul decanonizat. Poezia este inefabilul, la clivajele sentimentalismului cu categoria esteticului („*Tu aluneci ca o boare, / tot mai lungă-ţi este umbra, / în ulciorul cu răcoare/ creşte-ncet tăcerea, sumbra…*"), viaţa este o desţelenire continuă a semanticilor fiinţei, decupajele din real devin proprii operatori axiologici într-un fel de hermeneutică a revizitării arhaităţii. Fiindcă, fatalmente, dar la modul respiraţiei lirice fericit-entuziaste, poezia lui Ion Căliman nu-şi ascunde relaţia directă cu filonul poporal. Ba chiar acest aspect conferă vitalităţi şi altor convertiri la limbajele modernităţii poeziei: „Mă f*rământ în* d*ans de-o*t*avă, / n*uma*i zar*i*ştea-i bol*navă; // Trec*e-n ver*de *ca-ntr-o z*b*ur*dă, / s*tri*gă iar*b*a, co*as*a-i sur*dă… // *Mă* aplec *în ochi de rouă, /* s*tele*le *îmi par că* p*lou*ă, *// Parc*ă-s *ochii me*i *în picur*i*/ furi*şaţi *peste n*imicur*i… // *Peste* smalţu*l car*e *ţine/ c*ele d*ouă* vă*mi în sin*e*; // V*in*o, ia*rbă, *să* mă *prin*zi*/* d*in străbun*e*le c*olinzi…" (V*in*o, iarb*ă, p. *82).*

Ritmul şi rima impun expirarea unor aridităţi, alerta e guvernată jovial-grav, dar spectacolul imaginarului, scos din regulile ritualului sec, e un fel de joaca-jocului, dezvoltând „competenţele" eului auctorial. Dorul e, deci, veşmânt identitar, el „arhivează" etosul, mută centrul

discursului pe memorabil, devine pur şi simplu concept al mirabilului savuros: „Dumnezeu, oare, mă-nvaţă/ ori cu sine mă răsfaţă? /… // Sau din creanga mea de rod/ se înfruptă şi dă plod?!… // Doamne, este doar o ştire/ despre vorba mea-n nuntire!… // Că de-ar fi şi despre gând, / oasele ar căra pe rând; // Şoapte vămuindu-se, /frunze dăruindu-se; // Glezne înverzindu-mă, / noapte înnegrindumă… // fără eu, de când mă ştiu, /doru-mi-i de dorul viu… // iată-mă-s: / răscruce mi-s, / creangă mi-s, /ce zis-am mi-s!…” (Dor viu, p. 58 – 59).

Dar dispersia elementelor e controlată (despre echilibrul interior notează pe copertă şi Geo Galetaru), iar primenirea fiinţei e revanşa eului liric de a da contur blazonului emoţiilor. Undeva intuim un stihial al „miturilor” convergenţei. Ludicul generează o ciudată filotimie, dar acelaşi eu artist supervizează „eliberări”, supravieţuiri, convertiri. Metafora coabitează cu discursul iar apelul constant la fondul, forma şi parfumul liricii poporale iscă în pancraţiul literelor jarul nimbului, „arderea de tot”: *„De subţire ce mă aflu/ şi de tulbure ce sunt/ mi se face zarea dungă, / tălpile înghit pământ… // în albastra răstignire/ rug de aripi mi se dă, / focul stoarce în potire/ gălbenare putredă… // Şi de după jar de frunte, / mai încet, mai clipocind, / vine iarba să înfrunte/ timpul lut amirosind…” (De după jar, p. 29)*.

Poetul acesta trebuie citit ori de câte ori el ne oferă noile-i apariţii editoriale.

JOSÉ ANTONIO OLMEDO LÓPEZ-AMOR

autoare. *Fenomenologie existenţială, incursiune psihologică, metafizică şi emoţională*, sunt câţiva dintre termenii pe care Montoly îi foloseşte pentru a-l introduce pe cititor în universul autoarei. La fel de remarcabile mi se par şi versurile pe care le subliniază pentru a-şi susţine comentariul: *Paşii îmi îngenunchează de atâta rătăcit prin propria mea geometrie// Drumul tumultuos se luminează*

când capătă forma spiralei. Ceea ne previne în privinţa acestei dualităţi scenice şi lingvistice între geometrie şi conştiinţă, în care cuvântul «abis» poate căpăta morfologia labirintului (*cicatricifosilizate*).

Provocarea poetică a Elizabetei Boţan se prezintă ca o reuşită a poemelor scrise în vers liber care nu au nevoie să fie structurate în capitole, dat fiind că fluiditatea şi diferitele nuanţe ale versului depăşesc această trecere a râului vieţii în care conştiinţa înfruntă curenţii haosului, al iraţionalităţii timpului, iar unica sa tablă de salvare este amintirea, reflexia şi iubirea, trei unelte sau arme care în universul poetei se unesc cu corpul cuvântului.

În primul poem al cărţii este prezent conceptul zborului: *Zborul se reînnoadă ca să se înalţe prin cuvânt*. La fel şi spirala: libertatea, eroul şi conflictul său. Şi, este curios cum aceste elemente apar din nou în ultimul poem: […] – în fi*ligranele care îmi răscumpără frumuseţea spiralei. //* […] Junde cân*tul se înalţă cu aripi de rugă*. *Poate* că fără să vrea, poeta ajunge la finalul intensei sale călătorii şi recunoaşte acest scenariu, dat fiind că a fost punctul său de pornire, totuşi, senzaţia sa e triumfală, pentru că a înlocuit teama şi nesiguranţa de la început cu un aer invincibil de speranţă: Scara ce *îmi poartă paşii răniţi şi desculţi/ spre catedrala copilăriei mele. // […] l*şi-n (re) des*coperirea relicvelor de colb acoperite/ alunec înse*t*ată în izvorul inocenţei*.

Această întoarcere la inocenţă, situată în regatul copilăriei este un recurs romantic.

Elizabeta Boţan ia pulsul conştiinţei umane în „Egometrie”.

Elizabeta Boţan, poetă româncă şi traducătoare a numeroşi poeţi contemporani în spaniolă, s-a născut la Năsăud, judeţul Bistriţa-Năsăud. În anul 2002 îşi stabileşte reşedinţa în Alcalá de Henares, (Madrid.

Spania). De atunci, prin cuvintele lui Mircea Petean,

editorul care a semnat textul de pe coperta cărţii: «Elizabeta Boţan contribuie în chip salutar şi substanţial la fundamentarea unui dialog cultural autentic între cultura română şi cea hispanică».

Prin munca sa de traducere creează o adevărată punte culturală între România şi Spania, – dat fiind că traduce poeţi din ambele ţări, în ambele limbi un important legat ce continuă să crească şi prin intermediul căruia se poate constata starea bună a sănătăţii poetice a celor două naţiuni.

Volumul de poezii „Dimensiones” (Editorial Seleer, 2012) este o lucrare ce abordează iubirea şi experienţele umane, anterior acestuia, „Egometrie”, un volum publicat bilingv (română/spaniolă) cu marca editorială Limes, în colecţia Arca.

Alegerea titlului cărţii continuă să mă entuziasmeze, „Egometrie”, un neologism sugestiv ce rezultă din schimbarea ordinii primelor două litere al cuvântului „geometrie”. Dacă prin geometrie înţelegem o ştiinţă care studiază lungimile, ariile şi volumele corpurilor, prin „egometrie” putem intui că autoarea transferă, prin intermediul cuvintelor, această pretenţie matematică, la măsurarea şi ponderarea egoului, această invariabilă magnitudine a conştiinţei umane.

Daniel Montoly (Montecristi, Republica Dominicană, 1968), semnează prologul concis al cărţii. În textul menţionat, poetul arată cu certitudine câteva trăsături fragmentate în argumentul şi caracteristicile trasate de teatral, dacă se doreşte, încheierea acestui volum de poezii, şi, în plus, face aluzie la procesul ciclic al vieţii, invită la schimbarea perspectivei şi la reconfigurarea propriei noastre conştiinţe. Orgoliul, această inflamaţie a egoului care distruge şi ne pregăteşte calea spre alte afecţiuni, dus la dimensiunea gramaticală a scrierii nu este altceva decât un ego lipicios şi cleios. În textele poveştilor,

cântecelor, poeziilor, romanelor, întâlnim metastaza egoului, în oricare profunzime a artei, în orice formă şi epocă. În faţa acestui fapt incontestabil, poeta pătrunde în propriul său eu subteran şi observă această tendinţă ce se perpetuează poate dintr-o supravieţuire descontrolată: *Marea îşi leagănă neliniştea în oglinda nemărginirii sale*. / *Cerul îşi sprijină greutatea pe propriul său orizont*. / *Omul se hrăneşte cu abisurile sufletului său*.

În plus, poeta înţelege – şi nu justificaresorturile imperfecţiunii umane, aşa cum a făcut şi Ana Blandiana, o altă compatrioată a sa, poetă foarte cunoscută, în ciuda tuturor lucrurilor, concepe poetul ca pe un martor al timpului său, iar poezia ca o formă de rezistenţă morală: *îmi adun pustiul, neputinţele*/*şi îngenuncherile*/*şi mi le fac început de drum*.

În poemul „Szomna" poeta dedică aceste versuri unei fetiţe de etnie romă cu acelaşi nume, care s-a sinucis pentru că părinţii săi nu au lăsat-o să studieze: *Copilă rebelă*/ *fiica luminii şi a întunericului*/ *numele tău a rămas crucificat*/ *între paradis şi infern*. Faptul că fiinţa umană se retroalimentează cu propriile sale emoţii nu trebuie să ne facă să acceptăm nedreptatea ca făcând parte din regulile jocului. Şi o parte din victorie constă în nonconformitate.

Stilul liric al Elizabetei Boţan, se situează între romantismul Denisei Comănescu şi existenţialismul Elenei Liliana Popescu, cu amprenta autoarei ce cuprinde diverse nuanţe: reducere, limbaj simplu şi clar, ton melancolic, dar mai ales, o recunoaştere în care iubirea este culminaţia personală, pe care în afara faptului că a conceput-o ca pe un colac de salvare, unitate de măsură şi de referinţă, prin care dimensionează fiinţa umană şi pe ea însăşi în lume.

Sub pielea mea, – pironite în carne – / *fosilele sărutărilor tale*/ *dăruite pe altarul asfinţiturilor*/ *într-o excursie de duminică*/*pe crestele norilor*. Profunzimea sentimentală din versurile autoarei atinge cote înalte de

emoţie. Poetica sa se înscrie în simbolismul cultivat de poezia românească, un simbolism, care la rândul său, a fost influenţat

— Înainte de război – de tradiţia franceză, tendinţă ce persistă în diversele sale forme.

Poezia românească s-a văzut obligată să renască şi să se reconstruiască în decada anilor şaizeci. Nu trebuie uitat că timp de un deceniu, mai exact, între 1948 şi 1958, poezia românească e aproape inexistentă din causa brutalei intromisiuni politice în spaţiul literar. Un fapt tragic, fără îndoială, din calea regimurilor totalitare – ca cel comunist, în acest caz – încearcă să se impună, de asemenea, în cel mai delicat segment al culturii, lirica sa. Şi încă ceva: în ciuda acestor aspecte negative, poezia românească a fost de multe ori considerată de cei care o scriau cât şi de admiratorii săi, unicul mod de supravieţuire a acestor vremuri.

Cunoscând istoria contemporană a României, putem afirma că istoria poeţilor săi şi a poeziei sale este o istorie de supravieţuire şi de libertate. Elizabeta Boţan, cu cele două cărţi ale sale publicate şi o listă de nenumărate traduceri făcute de ea, contribuie la expansiunea unei culturi care

— Ca multe altele – a fost cencezurată şi lăsată într-un plan secundar pentru că nu aparţine unei limbi anglo-saxone care, după cum ştim cu toţii, este de mare interes (ca număr) pentru actualele târguri ale scrierii.

(Articol publicat în „Revista de Letras”, supliment cultural al cunoscutului ziar „La Vanguardia” din Spania; Elizabeta Boţan, Egometrie – Egometria [română spaniolă], Editura Limes, 2016)

LADISLAU DARADICI

de poluări. / Cimitirele-amfore din care culeg viaţă/ ca să pot scrie în numele vostru/ – străbuni ai mei – / Şi eu cu voi/ curând” (*Dintotdeauna am scris*).

Lirica Raisei Boiangiu este o delicată măsură a omenescului, a gândului animat de suflet şi a sufletului înfiorat de viaţă, manifestare firească de slove curate şi inteligente. Alcătuirea poetică nu vizează sensuri metafizice, semnificaţii absconse, poeta nepropunându-şi să ne ofere substraturile complexe ale unei filosofii existenţiale personale. Desluşim în poemele din volum o seninătate de invidiat şi o bucurie a adevărului rostit într-o desăvârşită simplitate, ca într-un joc inocent de adolescenţi. Dăscăliţa de limba română se simte ca o zână fermecată trăind în imperiul cuvintelor; patima rostirii devine bucuria existenţei, o adevărată beţie a jocului de concepte, doar pe alocuri lăsând să se bănuiască în urma-i un destin prigonit şi dezmoştenit: „Lumea e o lume pipăibilă/ cu privirea, cu buricele degetelor, / cu pieptul doritor, cu picioarele/ mărşăluind pe mapamond” (*Pipăi spaţiul cu zâmbetul*) sau: „Sunt singură şi deloc ocrotită/ oriunde m-aş afla, / pierd zilnic neuroni/ şi devin particulă/ zemuită de trecerea vremii” (*Sunt o persoană fără adăpost*).

În poezie „nu poţi să plângi”, declară poeta, versurile fiind, mai degrabă, nişte „unduiri ale sfâşierilor”, lacrima oprindu-se „pe buza ochiului/ şi-apoi se retrage/ speriată de-al său curaj”. Există, desigur, şi o alternativă materializată în aceste miniaturi „*cu dichisuri*” ale autoarei: „De ce plânsul în poezie, / de ce oful şi dorul într-o expirare/ de rupere de nori? Mai degrabă/ cer siniliu, soare resfirat, polen/ al infinitului”. Într-un poem este reluat motivul fluturelui atras de „lampa scrisului”, în altul, descojind un măr, poeta îl descoperă pe Dumnezeu: „Descojesc un măr/ şi Dumnezeu

Despre tinereţea perpetuă a rostirii

An de an, Raisa Boiangiu îşi revigorează spiritul, într-o aplecare tot mai voluptuoasă către liric şi ludic, volumul *Poeme cu dichisuri* (Editura Polidava, Deva, 2013) stând mărturie în acest sens. Deşi se adresează adulţilor, versu-i

e premeditat naiv-inocent, fie că grăieşte despre credinţă sau creaţie, fie despre copilărie ori dragoste. De altfel, este cea de-a doua carte de stihuri a romancierei după *Dizarmonii*: *de la tinereţe pân' la bătrâneţe*, volum publicat cu cinci ani în urmă; ideea pare mai cernută, mai cristalizată, însă algoritmul rămâne acelaşi.

În Poeme cu dichisuri, titlurile sunt structurate tematic, în cuprins, pe şapte secţiuni (în interior lucrarea nu conţine aceste delimitări): Dintotdeauna am scris (I), împrumut pentru o clipă (**II**), Imaginile-mi ţin cald (**III**), De dragoste (**IV**), Adolescenţe (V).

Seniorii în vacanţă (**VI**), respectiv, Dichisuri (**VII**).

Din cea dintâi secţiune, cea dedicată scrisului, nu putea lipsi crezul artistic al Raisei Boiangiu, creaţia reprezentând pentru poetă o dimensiune implicită a existenţei, constantă a unui destin început cu multe decenii în urmă pe malul Nistrului (scriind pe nisip „cu degetele făcute evantai"), continuând la Chişinău (scriind „pe tăbliţe"), trecând apoi Prutul pe podul de la Ungheni (ca lumea „de dincolo şi de dincoace" să se unească în ochii-i), purtând-o prin Bucureşti (într-un azil de măicuţe) şi, într-un final, pe meleagurile hunedorene. Scrisul devine, astfel, o mirare a fiinţării dar şi o mărturie a celor trăite, săvârşindu-se în numele aceloraşi înaintaşi: „Şi cu dorul amorţit de aşteptare/ şi azi şi azi/ şi scrisul pavăză neuitării/ şi scrisul uimire că mai sunt/ şi scrisul buricul pământului/ de care mă ţin să nu pic în hăuri/ de cutremure, de tornade, e în mine/ – pretutindeni – / şi eu sunt/ cu El. / Şi Dumnezeu e al meu/ şi eu sunt în credinţa/ Lui – cu El – în mine/ şi-n afară/ şi-n copiii mei născuţi/ întru El/ şi-n nepoţii ce-au/ venit pe lume/ şi vor mai veni/ prin El – cu el/ şi mă uit la mărul descojit/ dat mie/ şi-l înghit/ felii-felii/ feliate bucăţi de viaţă/ întru Dumnezeu" (*Descojesc un măr*).

Desigur, poeta nu putea să nu dedice un poem

lecturilor sale (vezi poemul *înfiorată ea citea*). Pretutindeni, desluşim ecouri din Creangă, Dostoievski, Proust sau Tolstoi. Într-un poem, naşterea poeziei este explicată plastic, cât se poate de palpabil: „Întind un gând/ într-o fărâmă de creier/ şi poezia pitită răsare. /îi iau poamele coapte, / le storc. / Prindeţi-i sucul, aromaţi-vă cu ea, / n-o poluaţi cu tina zilnică, / doar inefabilul ei rămâne, / nu bâlbâială numărării banilor, / care nicicând nu ne satisface pe deplin" (*întind un gând*).

Nu putea lipsi, din acest exerciţiu liric revigorant, o aşa-zisă *lecţie de poezie*, poeta nedezminţindu-şi vocaţia didactică, însă registrul e diferit de-acum, doamna profesoară e ieşită la pensie şi îşi permite şi răstimpuri de satisfacţie personală: „Acum îngurgitez un ceai cu cereale. / După dejun vă voi mai spune/ câte ceva despre poezie". Mesajul e subtil, căci poezia îşi are întotdeauna originea dintr-o *ţară de stânga*, adică a inimii: „Mai vreţi sau aţi înghiţit destul/ şi vă e teamă de indigestie? / Stângace fiind vă ofer/ înscrisul meu cu stânga. / Ţara de unde vin e a inimii/ ea e în stânga, nu?" Soarta poeţilor se asemănă cu cea a cărţilor. Poetul e un melc ferecat în cochilia sa de calcar, sfârşind zdrobit de o maşinărie de lux, în toiul unor ţipete elegante (*Poetul-melc*), în poemul *în preajma mea pieziş*, pe rafturi, în „haine ponosite", poeţii răstigniţi aşteptând „re-investirea în soarele bunăvoinţei", în maşina salubrităţii nemaifiind loc pentru atâtea cărţi de care nu mai are nevoie nimeni.

Poemul Raisei Boiangiu este nesofisticat, inventiv şi hazliu pe alocuri, cu o încărcătură eterogenă de erudiţie. De cele mai multe ori i se adresează, retoric, unui interlocutor imaginar, vorbindu-i despre copaci cu rădăcini în cer, crescând înspre noi într-un timp rotunjit, despre Eminescu, Haydn, Mesia ori Cascada Niagara, Shakespeare, Bacovia ori apostolul Andrei, demonstrându-şi la tot pasul abilităţile lexicale, prin rime interioare, aliteraţii şi asonanţe purtătoare de subtilităţi semantice

(„vioara mă frânge/ mă fărâmiţează/ bucăţi-bucăţele/ cu luciu lăcrimos” sau „nu pot să te pierd/ pe tine din mine – / copilărie. / Nu pot să te pierd pe tine/ din mine plai străbun, / bun de pus pe rană”). În esenţă, poeta nu se îndepărtează de proza lirică şi autobiografică din romane, în *Poemele cu dichisuri* existând numeroase repere autobiografice, note existenţiale, amintiri, ca în poemul *Satul meu pe-un dâmb*, în care apar peste douăzeci de nume de părinţi, bunici şi unchi, verişori şi vecini („Satul meu pe-un dâmb, / cu Nistrul în vale, / cu băţul Teodor şi mâca Stenapida, / cu câinele Dick şi teotea. / Maria Vasilievna şi Ivan Teodorovici – / unchiul. / Şi toţi vecinii mei – seară bună!”).

O secţiune este rezervată poemelor cu temă religioasă (*împrumut pentru o clipă*), motivele biblice apărând pe parcursul volumului. În privinţa poveştilor „de dragoste”, acestea sunt ale noastre, ale tuturor („povestea mea, povestea ta, povestea lor”), fie că e vorba de cele trăite, fie de celebrele modele ale literaturii universale la care se face referire (Tristan şi Isolda, Siegfried şi Brunhilda, Romeo şi Julieta). Gândurile sunt frumoase şi sincere, imaginile diafane, neostentative, Raisa Boiangiu pledând pentru o dragoste mai degrabă a privirilor, a vorbelor şi a gesturilor, titlurile poemelor fiind relevante în acest sens: *Ochii tăi mă privesc*, *Câte-mi spui tu cu vorbele tale*, *Braţul tău ocrotitor*, *E iubirea aceea care vine*, *Dansezi cu mine* etc.

Dragostea e când frumuseţe („Ce frumuseţe e pe dinăuntru la tine/ te simt numai auzindu-te”), când amintire („Batista pe care mi-ai dăruit-o/ o păstrez şi acum”) ori durere şi teamă („Nu muri, te rog eu, / nu muri în mine, / nu muri în tine”). În pofida anilor (să nu uităm că poeta a împlinit optzeci de ani), spiritul rămâne tânăr însă, sufletul veşnic adolescent: „Sunt adolescenta ca re-am fost. / Sunt copiliţa cu oase în relief-/ statuie – / refuz sărutul, implantarea sexului. / Visez la iubiri volatile, /

cuceriri în dans, plăcerea vorbei, / ca o pasăre care prin ciripire/ se multiplică" (*Sunt adolescenta care-am fost*).

„Pipăi spaţiul şi zâmbesc" mărturiseşte Raisa Boiangiu într-un alt poem, „îmi pipăi zâmbetul – povară, însoţitor de-o viaţă. / îmi pipăi obrazul vesel înălţat, / cu pecetea pe care i-o pune zâmbetul, / exerciţiu benefic al pipăirii. / Pipăi spaţiul cu zâmbetul, / care se lipeşte de lucruri şi le dă Viaţă/ mişcare, îndelungă lucrare – / Zâmbetul".

Poate că este exact ceea ce ne rămâne la un moment dat, la capăt de drum, dincolo de tumultul vieţii, dincolo de amăgiri şi singurătăţi. O încrezătoare demonstraţie de tinereţe a spiritului, pentru noi toţi, prin această carte a unei doamne care a supravieţuit deportării şi dictaturilor, pierzând tot ce poate pierde un om, dar nu şi speranţa, credinţa în Dumnezeu şi în scrisul său, zâmbindu-ne cu neprefăcută inocenţă dindărătul poemelor sale, aceste pilde de învăţătură despre oameni şi lucruri, dragoste, viaţă şi moarte…

Între iubire şi gând, poemul…

În 2016, Scrisul Românesc publica volumul *Trepte spre azi*, semnat de Lia-Dana Bălan, după ce, în urmă cu un an, tânăra poeta obţinuse premiul „Alexandru Macedoński – *Prima Verba*" pentru debut, acordat de aceeaşi editură (şi fundaţie) craioveană.

Pentru Lia-Dana Bălan poezia e o *întâmplare* aleasă, miraculoasă şi dureroasă în acelaşi timp, aidoma tinereţii înseşi. Impregnat de fiorul iubirii, versul ei se încheagă dintr-un joc semnificativ şi o mirare perpetuă în raport cu spectacolul lumesc al orelor, zilelor şi anotimpurilor. Prin intermediul creaţiei, poeta caută să desluşească şi să-şi asume înţelesurile vieţii, cu bucurii şi izbânzi, dar şi nedumeriri şi deziluzii, sub semnul primelor (şi cu atât mai dureroaselor) sângerări.

În acest fel, poezia Liei Dana Bălan se configurează

ca o manifestare a gândului şi a sufletului deopotrivă, proiecţie prin excelenţă a plenitudinii fiinţei: „Cerneala îmi picură/ gândul pe foaie/ Tu te ridici pe vârfuri/ încercând să-mi/ ajungi la inimă. // Roşie e haina ce-o poartă cuvântul, / când urme laşi/ în poezia vieţii mele”. (*Scriu*).

Delicat şi sincer, versul îşi păstrează inocenţa juvenilă, gestul poetic nefiind alterat de influenţele (deseori minimalizatoare şi artificioase) ale postmodernismului. Nefiind adepta construcţiilor poematice impunătoare, cele aproape optzeci de lucrări din volumul *Trepte spre azi* par mai degrabă fulguiri, licăriri de cuget şi fărâme de suflet, ca zbaterea aripilor unui fluture ori ivirea, în lumina zorilor, a unui mugur de mesteacăn (de la poalele Parângului).

Iubirea şi creaţia sunt, de departe, temele de bază ale cărţii.

În poemele de dragoste, există o raportare lucidă la persoana bărbatului, când apropiere, precauţie ori distanţare, o perpetuă încercare de înţelegere a fiinţei celuilalt, dar şi a propriei alcătuiri, a propriului destin, când cu o bucurie sinceră, când cu o inocenţă adumbrită de tristeţe, între teama de singurătate şi speranţă, bucurie ori derută.

Pentru a se împlini, sufletele-pereche se contopesc – „Te-am sădit/ înăuntrul fiinţei mele. / Ai răsărit/ odată cu soarele, / aducând mireasma/ unei noi dimineţi” (*O nouă dimineaţă*) –, părând două pânze gemene realizate de acelaşi artist: „Ochiul meu/ e ochiul tău. / Prezenţi în/ acelaşi univers, / suntem pictaţi/ de aceeaşi mână” (*De aceeaşi mână*).

Puterea dragostei paralizează gândul şi voinţa tinerei, în acelaşi timp transformându-i viaţa într-un *cântec* (precum în *Dovadă de iubire*): „Zadarnic tac eu/ când tu mă/ faci ţipăt. / Pe-un sunet/ alerg împinsă/ de tine. // Cântec/ mi-e fuga, / Iubire respir. / Iar cerul se scurge/

prin irişi”. În timp, înstrăinarea dintre cei doi (precum un amurg revărsat peste „dorinţe îngălbenite”) va adumbri totul, făcând loc presimţirii timpurii a morţii: „Iubitule?!… / Iubitule?! – mi răspunde/ ecoul singurătăţii mele. / în mână strângeam/ cu putere… / cenuşa”. (Cenuşa).

Desigur, această înstrăinare se va răsfrânge, inevitabil, şi asupra universului din jur: „Ai rostit cuvântul/ ce a-ntunecat/ văzduhul. / Un zâmbet fad/ colorează noaptea. / Thanatos râde. / Plouă peste/ iubirea noastră” (*Plouă*); sau: „Natura s-a albăstrit/ sub apăsarea cerului, / aşa cum eu m-am/ înnegrit sub apăsarea/ tălpilor tale oarbe” (*Apăsare*).

Izvodite pe un fond experienţial, poemele-reflecţii din volum se încarcă de note existenţiale: „Stau adesea şi mă întreb: / cum ar fi viaţa mea fără poezie? / îmi imaginez c-ar fi asemenea/ unui deşert, / ars de sete, / lipsit de speranţă şi bucurie” (*Poezia*).

Şi chiar dacă această cale (de la cauză la efect) pare cea mai la îndemână, transfigurarea evidentului în simbol şi metaforă va fi de neevitat, treptat, limbajul explicit lăsând tot mai mult loc sugestiei, logica poetică îndepărtându-se tot mai mult de limbajul denotativ. În această ipostază, pentru Lia-Dana Bălan poezia (devenită certitudine) înseamnă *explorare* şi *experimentare*. A iubirii, a perfecţiunii. A „glasului fiinţei”, la urma urmei, dar mai ales a luminii (în contrast cu *întunericul* existenţial): „Paşii mei lasă urme negre, / gândurile mă dor. / Vreau să văd lumina, / să o cânt, / să o simt, / să o ascult” (*Vreau să văd lumina*); „Vreau să învăţ/ să te văd cu ochii închişi/ să caut lumina/ în întuneric” (*Rugă*); sau „Se rupe carnea/ vreau să se termine totul/ e întuneric şi vreau lumină/ un zgomot mă înnebuneşte/ vreau linişte/ ţes dureros un vis”. (*Vreau lumină*).

Ingenioase sunt analogiile vizând starea sinelui şi metamorfozarea naturii, poeta tălmăcindu-şi trăirile prin

simboluri/ motive ale momentelor zilei, anotimpurilor ori fenomenelor naturii: „mi se scurge seara/ de pe frunte/ pe tâmple, / prin picioare curg orele”, „plouă-n suflet”, iar pe geamuri „picură tina”, memoriile sunt *zugrăvite* „în culori de primăvară”, „cugetul dansează” între culorile serii, iar fulgii cad „precum clipele, / precum anii”. Pe alocuri, această raportare eu-univers înconjurător se încarcă de note bacoviene: „Plouă-n spasm molatic, / plouă pân’ la saturaţie. / Timpului i s-a/ dizolvat conturul. / Ploua şi-n actul de creaţie?” (*De toamnă*) sau „Afară e frig, ca şi-n vis, / a-ngheţat zarea” (*Frig*). Impasul existenţial persistând, deseori se traduce prin teamă şi derută: „Zeci de răspunsuri/ sclipesc în neant. / Port umbre de/ vise uitate; / mi-s umerii grei/ şi-mi tremură paşii. / Drumul nu-l ştiu, / dar am pornit pe unul. / Am coate însângerate-n/ încercarea de a-l croi. / Zeci de răspunsuri/ sclipesc în neant” (*Vise uitate*).

Starea poetică răzbate prin versuri sensibile: „sunt un ceas/ în palma/ timpului” (*Ceas*), „liniştea sărută/ un copil rătăcit/ între gânduri reci/ de piatră (*Copilul din mine*), „revărs făptură/ peste tot, / uit de mine” (*Revărsare*). Scrisul devine un liant indispensabil între lume şi poetă, între ea şi iubitul ei, între mirări şi tainele pe care le întâlneşte în universul efervescent, nelipsit de durere, al tinereţii sale. Călăuzitor, actul de creaţie reprezintă o a doua *naştere*, lăuntrică, devenind permanenţă: „Scrisul se aşterne pe/ treptele existenţei mele. / Dintre pete, / se naşte, umil, / un poet” (*Naştere unui poet*).

Dincolo de fondul ideatic, asumându-şi această *cale* a împlinirii prin poem, Lia-Dana Bălan ne demonstrează că a deprins în totalitate lecţiile stilisticii şi ale prozodiei. Metafora e plastică („Eu şi tu… / Două lacrimi/ ce cad/ pe-aceeaşi palmă”), dar întâlnim şi repetiţia („ziua de azi/ este ziua posibilei primăveri, / este ziua bucuriei, / este ziua dăruirii”), precum şi interogaţiile retorice: „Cum de

încape/ toată marea în/ ochii tăi?” (Cum *de…); „Cum* aş putea, Doamne, /… / să îţi strig Mulţumesc?” (Mulţumesc). *Alături de* oximoron („alergi în întuneric/ căutând/ lumina”), nu lipseşte enumeraţia („Sunt apă pe drumul/ de flori şi de zâmbet, / de umbră/ şi soare”) ori comparaţia elaborată („în faţa mea/ arzi în fiecare seară/ ca o lumină de veghe în/ negura gândurilor”).

Există în cartea tinerei câteva poememiniaturi, amintind de haiku (fără a se înscrie însă, neapărat, în rigorile acestei specii): „Nu pot să uit/ mirosul înţepător/ al copilăriei mele” (*Persistenţa*), „M-am agăţat/ de-o idee. / Am hrănit-o/ cu fiinţa mea” (*Povestea visului*) sau „Te rog să nu mai/ tragi de nervii mei. / Sunt destul de întinşi” (*Rugăminte*).

Lia-Dana Bălan este, aşadar, o poetă a iubirii, a sincerităţii, a lucidităţii existenţiale. Gestul său liric tinde să se configureze într-un singur poem, devenind jurnalul liric al unui spirit curat, neliniştit, rănit uneori, ahtiat după puritate şi frumuseţe. Desigur, la orizont se ivesc şi primele trădări şi deziluzii. În timp, dacă toate acestea vor izbuti să se coaguleze într-o mitologie lirică personală, poeta îşi va înscrie definitiv drumul sub semnul, pe cât de râvnit, pe atât de neiertător, al Poeziei. În această etapă, devotamentul poetei pentru poezie şi dragoste este de admirat, cum o dovedeşte şi acest mic poem impresionând prin limpezime (şi simplitate): „Iubim/ cum se topeşte/ sufletul/ în arşiţa dorului, / cum iubirea/ ne poartă/ în dansul/ senzual/ al ielelor. / Iubim/ a muri/ prin iubire” (*Iubim*).

Închei cu *Gând şi iubire*, poem relevant pentru dimensiunea dual㠎 a liricii Liei-Dana Bălan: „Alerg spre o zi… / Zbor îmi e fuga, / colorez lumina. / în drum/ se-aşază Fortuna. / Leg trudă/ de lacrimi, / mă leg de/ un gând… / gând îmi e viaţa, / gând şi iubire. / Iubire de gând”.

LUMINIŢA ZAHARIA

Iar condeiul peregrinează spre tenebra senzuală Ce-l cheamă s-o însoţească pe vecie şi un an.

Această atmosferă sumbră, grea, a urbei se insinuează în sufletele oamenilor, devine apăsătoare şi dureroasă. L-aş numi pe Vlad un fel de Poe al românilor; aparent în contradicţie cu tinereţea sa, cu înfăţişarea solară şi zâmbetul mereu prezent pe buze, cu marea sa disponibilitate sufletească şi înaltul simţ al prieteniei, Vlad ne demonstrează că niciodată nu poţi şti cu adevărat ce este în sufletul unui om – sau, mai degrabă, ce găseşte poezia în sufletul lui, ce scoate la iveală – şi mă întreb dacă poţi pune vreodată semnul egal între om şi poet – întrebare la care nu am reuşit să-mi răspund niciodată. Poate că actul creţiei este cel mai imprevizibil lucru din lume, cel mai tare psihanalist, cel mai bun formator al fiinţei – sau reformator! astfel încât să nu te poţi cunoaşte niciodată pe deplin, să-ţi rămână mereu ceva nou de descoperit în tine! Tenebrele lirice sunt de fapt tenebre de suflet, adâncuri noi de explorat – iată şi o dovadă, în poemul

Mesaje în timp ce grotescul graţios se intrigă gnomic.

Imaginaţia dă interviu spre a accede legendarul

gotic, Idila se improvizează invocând imnuri inedite.

Izvorul istoriilor este cuprins în magii mistuite.

Mărşăluind printre memorii de muritori abandonate, Meditez la mesaje ştiute dar încă neaflate…

Muzei i se adresează astfel:

Vlad Teodor Petcu, *Tenebre lirice*, Editura Astralis, 2017 (debut editorial)

Când clasicul şi modernul găsesc proporţia ideală de coabitare în cuvânt, când metafora şi ideile profunde conlucrează la cote maxime, rezultatul nu poate fi decât spectaculos. Aşa ni se relevă poezia tânărului Vlad Teodor Petcu, surprinzătoare, inedită, gata să satisfacă şi cele mai rafinate, cele mai elevate gusturi. Deloc facil, fără a fi însă ermetic, stilul său aminteşte întrucâtva de Ion Barbu sau de poeziile în limba spargă ale Ninei Cassian, prin sonoritate, cel puţin, deoarece el nu inventează cuvinte, cum ar părea la o primă vedere, doar redă timpului prezent arhaisme de mult uitate sau cuvinte rare, conducând limbajul poetic pe un făgaş deloc bătătorit. Dicţionarul adăugat la finalul cărţii este un instrument util cititorului, în acest sens.

Fără a se teme de consecinţe, departe de orice canon sau curent literar, Vlad Teodor Petcu devine astfel un temerar. El scrie fără să aştepte confirmări, asumându-şi total rolul de poet sincer, într-o lume în care compromisul literar devine tot mai prezent. Mereu îngrijit, ca fond şi formă, scrisul său atrage şi intrigă, te poartă într-o lume onirică şi lucidă în acelaşi timp, îndemnându-te la introspecţii, fascinându-te instantaneu. Muzicalitate şi sens, talent nativ – dar şi trudă întru continuă perfecţionare, cerebralitate dar şi suflet, maturitate şi prospeţime, deopotrivă.

Încă din prima poezie din volum, *Plimbare urbană*, autorul ne introduce în atmosfera tenebrelor sale lirice:

Destinaţia e o timidă filă de poveste.

Sfâşiată odisee de a fost ce nu mai este:

Răceala s-afundă amical în al zorilor soros ocean.

Tenebrei mele

Abandonată eşti în abisul luminat al vremurilor

Muză haotică şi desfrâu inocent al animei mele;

Un diamant şlefuit şi îmbrăţişat în luciul tenebrelor Ce îmi îmbiba venele în sânge de iele.

Divină zeiţă ce ca un sucub fiinţa mi-ai posedat De ce mă aduci jertfă spectrelor exorciste subit?

Dantela lichefiată a cărnii tale, miasma ce m-a îmbălsămat.

Azi m-au lăsat… adânc în mine zaci tu ca un suvenir ciobit.

Printre atâtea tenebre, corbi, cavouri, obscurităţi şi pietre funerare îşi face locul, chiar dacă timid, şi umorul, ca de pildă în:

Lipscani colţ cu Polul Nord

O bântuire criptată în rune pe mausoleul unui nefros rebord Pe alee un trubadur înfruntă eterul nimfei strunind un octacord

Vântul hain biciuie raţiunea cu slovele unui ocult acord la o terasă barbară miedul antic este savurat alături de un verde lord

Silueta ta gotică păşeşte în umbra-mi precum crucişătorul într-un fiord cu sărutări de gheaţă străpungi molecule putezite de cord şi beata-ţi radiaţie îmi pângăreşte infinitul cu aburi de rutherford

Jertfeşte-mă pe altarul zeiţelor mele hulpave drept un neprihănit hereford Abandonează-mi carnea despletită în templul lor haotic din Lipscani colţ cu Polul Nord

Sau în

Broscuţa amorezată

A fost odată în întuneric Un meleag îndepărtat Pe vremea când nu dăinuia feeric şi monştrii purtau războaie

neîncetat.

Aici în plină putere subliminală Era stăpână broscuţa canibală.

Ea se agita stresată şi deloc nu dormea Muncea cu febrilitate imaculată Până se credea cucuvea.

Într-o zi cu multe fulgere pe cer Apăru ca scos din fiola cu eter Venind de pe un deal umbrit Din cavoul răsărit Micul zombi-purceluş.

— Ia spune delicatese mică.

Ai urechi de pluş Ce aromă te aduce în uşă la mai tânăra mătuşă?

Spuse broscuţa voioasă cu ochi mari, sticloşi şi zâmbi cu dinţi tăioşi.

O altă asemenea pseudo-fabulă tenebros-delicioasă, care se citeşte pe nerăsuflate, este şi *Broscuţa şi pisoiaşul*.

Vlad Teodor Petcu e maestru şi în acrostihuri – de fapt, nicio formă a poeziei în vers clasic nu îi este străină – şi îşi permite să experimenteze din plin, folosind însă mijloace moderne de expresie, figuri de stil de mare impact. În asta constă de fapt magia lui.

Un debut mai mult decât promiţător, un poet al cărui traseu va fi cu siguranţă unul fulminant! îi dorim succesul şi recunoaşterea pe care le merită!

MIHAELA-MARIANA CAZIMIROVICI

nanţa de elemente spirituale şi elemente biblice, puse în opoziţie. Văzute astfel, într-o primă instanţă. Fiindcă cei doi termeni, „tarot” şi „icoane”, pot fi evaluaţi chiar şi în complementaritatea lor, într-o viziune mai elastică, globalizatoare, aceasta depinzând, subliniem, de punctul de referinţă din care se privesc lucrurile.

Iată, aşadar, cum în mijlocul volumului, în poemul *Tarot*, de o mare semnificaţie, de altfel, Liviu Vişan îşi exprimă punctul său de vedere: „ca să trăiască/ poetul vinde iluzii/ dureros de ieftin”, cu o tentă socială, aducându-ne aminte de un vers anterior: „ce tristă e viaţa

omului de la ţară ajuns la oraş” (*Poet la oraş*); vers care închide în el toată zbaterea; toate acele frământări din care se nasc poeziile acestea atât de profunde, într-o tăcere atât de adâncă: „vino în spaţiul nemăsurat al tăcerii” (*Poem uitat*), în care poetul exersează continuu tema poemului. Pentru ca, la un moment dat, să erupă precum un vulcan: „poezia e o târfă care te scoală noaptea” (*Poem sexual*), aducându-ne aminte de „Licenţioase”, dar revenindu-şi apoi, din nou, prin contrast, deoarece „nici fetele mari/ nu calcă ciorchinii de lacrimi/ ai strugurilor” (*Perfuzii*). O nouă opoziţie puternică, cea dintre „târfă” şi „fetele mari”, expusă cu o „sfântă cruzime” (*Hemoragia clipei*), cu însăşi suferinţa celui care nu-şi află locul printre griurile oraşului.

Şi totuşi, aici, poemul vine ca o vindecare sau, mai degrabă, ca o dorinţă de tămăduire sufletească, pentru că poetul ştie că poezia îi curge prin vene: „litere nesăţioase te vor devora încet/ cu cerneală de sânge” (*Poem uitat*), folosindu-i toate simţurile trupului. Ne serveşte drept model poemul *Bătrâna curtezană*, unde le găsim exprimate pe toate.

Ceea ce este şi mai interesant descoperim în poezia *Cadran*, unde surprindem expuse, din nou, simţurile, mai puţin auzul.

O dorinţă de împlinit

Ieşit, aproape în totalitate, de sub zodia „Licenţioase” lor, şi facem referire, evident, la titlul unuia dintre volumele sale anterioare de poezii, Liviu Vişan vine cu o puternică declaraţie de purificare, prin „Tarot cu icoane”.

Încă din titlu, autorul ne pregăteşte pentru un voiaj în forţă, printr-o lume în care opune două laturi ale spiritualităţii, cu un curaj demn de invidiat.

În privinţa contrastului, atât de puternic marcat şi marcant, dintre „tarot” şi „icoane”, lucrurile sunt bine definite, prin extensie, sub asistenţa antonimelor clasice,

alb şi negru. Exemplul se află în poemul *Inimă tânără*, care se închide între cele două extreme; primul vers: „când mirele îşi pune cămaşa albă”, iar ultimul: „când se taie beregata smolită a vinului nou”, smolit înlocuind negrul.

Pentru ca, mai departe, în poezia *Eterul şi zăngănitul recipientelor*, contrastul să vină din perechea argint-alpaca, primul, un metal de o valoare superioară, iar cel de al doilea un simplu înlocuitor; ca şi în exemplul de mai înainte, în primul vers: „pocalul de argint”, apoi în penultimul vers, de această dată, al penultimei strofe: „botezând cerul gurii de alpaca […]”, trecerea de la una la cealaltă făcându-se prin: „cristal”, „cupru”, „cobalt”.

„Pământ” şi „absint”, fiecărui material în parte dedicându-i-se câte o strofă, ca pentru o anume personalizare.

Argintul despre care vorbeam, ca şi albul, la care vom mai reveni ulterior, devine tot o unealtă a purificării: „pocalul de argint/ al împărtăşaniei să-l punem/ drept căpătâi//”.

(*Eterul şi zăngănitul recipientelor*); asta ca să nu mergem mai departe şi să-i spunem, cumva, exorcizare personală.

Staţionăm puţin pentru a observa alter accentuându-se, aşadar, necesitatea tăcerii, stare prescrisă anume şi în alte poeme, cum semnalam mai devreme.

Despre arhitectura poeziilor, putem spune că alcătuirea formală a lor, în acest volum, prezintă, în cea mai mare parte, două tipuri de aşezare a versurilor. Primul este reprezentat de poezii compuse din două, trei sau patru catrene, uneori ultima strofă având un singur vers şi deţinând, cumva, reflexii formale clasice, chiar dacă rima şi ritmul lipsesc. Al doilea tip se arată ca o apă curgătoare, fără întreruperi, versurile fiind foarte scurte, în general, şi compuse din două-trei cuvinte. Însă cel mai important lucru de menţionat ar fi lipsa semnelor de punctuaţie, care

implică un exerciţiu intuitiv al cititorului, oferind, prin urmare, în acelaşi timp, şi o mare libertate, atât a exprimării poetice, cât şi a înţelegerii, care nu suferă din cauza acestei absenţe.

Şi, aşa cum promisesem, revenim acum la alb, cel care străbate, de la un capăt la celălalt, întregul volum, în prima şi în ultima poezie aflându-se în plin trupul poemelor: „În pieptul iernii/ sclipitoare lamă de ghilotină/ doar liliacul alb” (*Cântec de tăcere*), precum o inimă albă, inima purificată a creatorului lor, care, fără pată, în final, e „pusă pe un platou alb” (*Festin*).

Aşadar, atmosfera generală a volumului „Tarot cu icoane” se află sub aripa nostalgiei, pigmentată, pe alocuri, cu răzvrătiri. Totuşi, nu este una întunecată şi, prin urmare, nu lasă o povară grea pe umerii cititorilor, expediţia aceasta în universul poetic fiind foarte bine racordată la titlul său şi la tema principală, însăşi poemul, scris pe fondul purificării spirituale.

Prin urmare, cu aceşti paşi bine evaluaţi, poetul Liviu Vişan dovedeşte adevărate calităţi de explorator al unor noi spaţii poematice, pe care le predefineşte în volumul curent. Acest lucru ne îndreptăţeşte să aşteptăm cu bucurie extensii în exprimare, construcţie şi simbolistică, în buna obişnuinţă a operei sale de până acum.

Realitatea criptată a jurnalului intim

Certitudinea schimbării ne apare ca evidentă în momentul în care ne putem raporta la nişte repere clare. Or, în cazul unui autor, acest lucru se poate face studiindu-i opera şi comparându-i fiecare producţie cu celelalte.

Oportunitatea unei astfel de abordări, edificatoare şi esenţializante, ni se oferă în cazul citirii şi, de ce să nu fim exacţi, analizării unei alte cărţi, a treia, pentru cronicar, din cele şase volume de poezii publicate de Octavian Mihalcea.

Prin urmare, ne oprim, de această dată, asupra

volumului intitulat „Epicriza”, care a fost publicat în urmă cu şase ani, respectiv în anul 2011.

Obişnuiţi deja cu amplitudinea valorificării mesajului poetic, în cazul lui Octavian Mihalcea, în această carte ni se dezvăluie cel mai bine personalitatea autorului său. Chiar dacă nu e nicidecum o dezgolire, nu ne pare deloc de mirare tendinţa transformării unui jurnal personal într-o carte de poeme. Bineînţeles, în cazul fericit al purtării armelor necesare realizării acestui demers.

Magnetismul tratării de către autor a genului liric învăluie, în „Epicriza”, pendularea între real şi abstract, într-o tendinţă de refuz a primului. Fără să dea semne de forţare, ci, născându-se, pur şi simplu, natural, cursul este urmat într-un ritm propriu, puternic şi îndrăzneţ, aşa cum ne-a obişnuit, deja, poetul.

Situaţia este, astfel, diferită de cea a volumului „Umbra de fier”, care iese din zona realului şi în care gradul de abstractizare şi cel de încifrare ating un nivel foarte înalt şi permit multe interpretări şi posibilităţi de abordare.

Ca atare, „Epicriza” premerge „Umbra de fier”, nu numai cronologic vorbind, ci părând a fi o formulă iniţială a celui de-al doilea menţionat, formulă din care poetul a eliminat ulterior *tot ceea ce nu mai era necesar*. Am avut tendinţa să spunem *ceea ce era de prisos*, însă nu ar fi fost tocmai potrivit. Chiar dacă cele două exprimări par similare, la prima vedere, acel „mai”, din prima, revelează exact diferenţa: „Epicriza” reprezintă pasul dinainte, necesar evolutiv, volumului „Umbra de fier”.

Lăsând deschisă ideea anterioară, pentru a se mai trage şi alte concluzii din acest paralelism, ne pregătim, în sfârşit, pentru o incursiune în spectrul interior al cărţii propuse în al treilea paragraf.

Cu aceeaşi siguranţă în etalarea stilului său atât de personal, poetul ascunde printre rânduri iubirea. Arderile

sunt aparent disipate, chiar voalate sub „aburul inspiraţiei” (*Pe malul stâng*); poate din pudoare sau, mai degrabă, dintr-o filosofie de viaţă care presupune intimitatea aşa cum ar trebui trăită: personal.

Şi poate tocmai de aceea, continuă printr-o dispoziţie spre obnubilare, întunericul, cu sclipiri stelare, „Vede lumina stelelor prăbuşite pe maluri stinse”. (*Zeu numărând*) sau solare, „Vechiul soare a fost uitat, mă ştiu toamna şi vocea nouă, răni aşteptate”. (*Tablou*), fiind cel care-i poate ascunde intenţiile. Şi totuşi, dezvăluie puţin, „La începutul unei nopţi lirice […]” (Ceas*ul), c*ă este vorba despre „Doi, mereu doi […]” (în ciuda *ae*rului*).*

De altfel, ne-am aşteptat la intercalări de simboluri, marcaje sau coduri ajutătoare în descifrarea mesajului, în buna cunoaştere a volumului „Umbra de fier”, unde răspândea, fără parcimonie, semnale ajutătoare.

Aşadar, în „Epicriza”, sensul abscons este la o valoare la care se poate tradu-ce printr-o obscuritate oarecum voită şi nu neapărat greu de înţeles.

Pentru că autorul nu caută, cu tot dinadinsul, să fie original şi autentic. Ci este. Nu construieşte o lume misterioasă şi insalubră pentru a atrage atenţia. Rămâne misterios prin însăşi esenţa sa; personalitatea sa. Prospeţimea creaţiei sale vine din înălţimile la care îşi destinde spiritul, acolo unde „Era multă ceaţă după revenire, ca în poveştile demitizate”. (*Şueta*).

Într-o astfel de lume descoperă femeia, „Hai să alegem seducţia!” (*Comori*) sau „Dreptatea esteticii intuieşte trupul de femeie”. (*Portret*), cu realism, „Soarele dimineţii rupe paşii în colţuri îndoielnice, odată cu aburul, după exemplul nevestei” (*Unghiul se clatină*), dar şi fără a o coborî cu totul de pe piedestal, fiindcă „[…] în faţă apare virtutea cariatidelor”. (Virt*utea cariatidelor). Ş*i toate acestea în imagini de sânge şi foc, în definitiv, de viaţă şi iubire, deoarece există „cineva care mă iubeşte pentru

ceea ce nu sunt” (Sămân*ţa), i*ar „buzele aprinse încremenesc” (Sâmb*ătă) în* „patima focului” (Cerc *fără dur*e*re).*

Dansul unei astfel de iubiri, marcată de „părăsiri şi interziceri” (*Urmă şi floare de roşu pe timp de iarnă*), dar şi precum „două răsuciri limpezi” (*Pericol de moarte*), este ca o definiţie a valului: „Urcarea, coborârea sunt încercări zburate […]” (în m*ijlocul cer*u*lui) al*e celor două trupuri înlănţuite; zăpada stingând adeseori focul inimii, pentru că, evident, „cerul torid trebuia să ningă” (O li*mbă moar*t*ă).*

Iată, aici, şi o excepţională declaraţie de dragoste ce îşi pune pecetea cu atâta simplitate, dar şi cu multă măiestrie: „Când trăiam fără tine aprindeam focul” (*Sămânţa*)!

Numai că îndoiala, „Oare lava o să îmbrace minunatele interese?” (*Comori*), nehotărârea, „Rolul vine, revine…” (Magi*a mal*u*rilor sub*t*erane) sa*u temerile într-o „Nocturnă a fricii” (Lica*ntropica), t*oate acele schimbări, care amplifică sau care descresc emoţiile în faţa iubirii, se redescoperă în acest eşafodaj construit, cu asiduitate, conştienţă şi forţă auctorială, şi realizat în ideea susţinerii celor care trec prin astfel de suferinţe, „Află-ţi sufletul şi scrie pe întuneric! Ajută”. (Scri*sul pe* în*t*u*neric); c*a pentru un final nefericit, în pregătirea lui.

Totul fără derapaje, într-o construcţie bine strunită, într-o prezentare cerebrală, cu o mică doză de cartezianism, care nu face decât să realizeze din fiecare poem un întreg, oferind şi personalitate acestora, într-un volum dens şi foarte bine închegat.

Căci, titlurile poeziilor sunt – pentru o mai bună receptare a ideii – repetate la final, în multe cazuri. Dar numai atâtea cât să nu pară totul redundant şi să nu creeze aşteptări. De aceea, în anumite exemple, fie titlul apare înainte de final, împletit între cuvintele ce pregătesc

sfârşitul poemului, „Apropii încet *sămânţa* altui răsărit”. (*Sămânţa*), fie intercalat, undeva în interiorul poemului”, Aprofundat mi*ster pentru mister*. Spirala penetrează regnul […]” (Mister *pentru mister*) *sau* poetul găseşte o formulă care să amintească titlul la sfârşit, „A nins deasupra unui turn înecat în marea *ta necunoscută”. (Marea ta necunoscută).*

Şi, cu toată această structură bine conturată, instituie nesiguranţa; cumva, dorinţa de a nu mai face pasul spre iubire, dacă „doza letală de iubire” (*Monolog*) nu e îndeajuns. Teama atingerii abisului îl face să rămână în defensivă, cultivând existenţa marginii, „Malul nostru are lumină” (*Zeu numărând*), sau rămânând la „buza craterului” (*Iris*).

Însă ceea ce ne frapează, de fiecare dată, la volumele de poezii scrise de Octavian Mihalcea, este faptul că la orice trecere printre poemele sale, prin substanţa lor de o deosebită consistenţă, descoperim alte şi alte sensuri, alte idei, pe care am dori să le dezvoltăm, şi alte nuanţe, pe care nu dorim să le pierdem din vedere. Aşa că, lăsăm, din nou, deschisă poarta spre noi revelaţii, bucurându-ne, încă o dată, că am avut ocazia să plonjăm cu sufletul în universul său magic.

NICOLAE BOGHIAN

Luminozităţi diafane

Fractalul de pe coperta cărţii lui George David (*Deliricatese şi spleen dori*, ed.

Ardealul, Târgu Mureş, 2015) îţi sugerează să compari poezia cu starea de extaz a păsării ce-şi risipeşte trilurile în secrete şi magice chemări. Poezia îşi alege nuanţele infuzând cuvintele cu tensiuni acumulate în timp şi le slobozeşte apoi în câmpul vast al interpretării iradiante. Pasărea îşi dezlănţuie pasiunea cântecului săvârşind un ceremonial spectaculos, dar invariabil. Ceea ce le aseamănă ar putea fi imprevizibilitatea tonurilor. O

notaţie aparent neînsemnată, atinsă de flama unei asocieri surprinzătoare, rupe curgerea expresiei poetice şi o sparge în reflexii scânteietoare. Tonurile devin extazieri ale gândului, ale culorii şi ale sunetului, ale luminii şi ale tuturor transparenţelor. Din ele irumpe magia expresivă, acea combinaţie inefabilă ce face din poezie *un lux al imaginaţiei* (Jean-Marie Guyau).

Versurile lui George David pun în valoare mirajul contrastelor din care poezia îşi extrage esenţa. Nimic mai armonic – vrea să spună poetul – decât dizarmonia dintre transparenţă şi opacitate, dintre ce se arată vederii cu claritate şi ascunzişurile labirintice dintre construcţie şi deconstrucţie: *să dormi cu gura deschisă*. /*poate că-n*tr-*o noapte*/*vei inhala*/*o pasăre*//*să nu dormi cu gura deschisă*, /*deoarece ar putea să te abandoneze*/ *cuvintele* //*să calci pe zăpadă*/ *numai dacă ai*/*tălpile curate*/*să nu calci pe zăpadă*/*şi nici pe iarbă*, /*ci numai pe aer*// *să dormi*, /*poate vei visa iele*… (Poetului, poveţe).

Poemele au o transparenţă diafană şi o vibraţie translucidă – o combinaţie de flux şi reflux contemplativ – din care tot ceea ce iese la suprafaţa luminii se hrăneşte, din adânc, cu modulaţii încântătorii: *a intra în somn*/*ca într-o groapă comună*/ *acoperită de o pleoapă*//*învelit doar în*/ *giulgiul sărac al retinei*, /*cea care abia acum*/*se dezlănţuie spre*/*înăuntrul tău*//*şi* poarta irisului/ ferecată în urma ta, obligat să fii pradă/nâlucilor spăimântos de reale/, şi strigătul tău/care nu mai răzbeşte/până afară, ci reverberează, /se amplifică, /te striveşte (Somn) însuşi instrumentul vederii, cel care contemplă imaginea şi o reflectă în reprezentarea semnificantă este la rândul său o sursă a luminozităţii diafane: ochiul – sferă vie/plutind (graniţă fluidă) /între afară şi înăuntru//mamă afrumuseţii//dăruitor de verde pentru iarbă, /mângâietor cu-albastru către cer//mai mare al urechii, degetului, miresmei//el, cel mai cuprinzător/aproape încape întregul/şi-l tălmăceşte-n/fugare/ ideograme (Ochi).

Diafanul este şi o transformare a imaginii noetice, dându-i acesteia posibilitatea de a deveni idee: noi nu putem fi decât doi/şi încă ceva, plutind peste noi: /o fiinţă fără ochi, fără nume, /veşnic fără vreo pereche anume// cu ea respirăm, în ea respirăm, /inevitabil, tandru, dorit blăstăm, /temelie a totul, deapostol venerată, /îmbrăcându-ne ca într-o ploaie curată//ea ne naşte fiii mereu, / nicidecum sfânt pântecele tău, /nicidecum aprig sângele meu//putem s-o iubim, putem s-o hulim, /numaifără să-n cercăm s-o numim (A treia ipostază). Astfel imaginea diafană devine semnificaţie şi rezonanţă a sensului. George David insistă în mod fructuos asupra naşterii sentimentului delicat, care îşi are corespondentul în chiar fragilitatea fiinţei ce se întoarce spre frumos şi spre lumină. Poemele de forţă ale volumului sunt cele care, evocând inefabilul dar şi senzualul curat al iubirii, fac să transpară cu limpezime delicateţele acestui sentiment: de obicei, un fir de iarbă/e doar atât: un fir de iarbă//dar ce este el//atunci când se găteşte/cu o perlă de rouă? /sau cu o insectă/ca o broşă cu ochi vii? //la fel ai putea zice/că o iubită/e doar atât. O iubită//dar nu poţi spune asta, /ea umblă întotdeauna/înveşmântată în visele tale, /în dorinţele tale, /ea poartă mereu/ bijuteriile atributelor tale/altfel n-ar mai fi/o iubită… (Supremaţia ierbii). În acelaşi registru se înscriu şi poemele de notaţie, unde observarea lucrurilor insignifiante este un act la fel de tensionat emoţional ca şi descoperirea unor fenomene tulburătoare: aş merge pe un drum de ţară/ (sau de seară) / mereu spre soare-apune, când şi când odihnindu-mă/pe iarba de demult//mi-aş răcori gândul/sub unda imobilă/din capătul drumului/apele neîntoarse/ar curge peste mine, /spălându-mă de umbra-mi/complet şi etern//în pace aş merge, /liniştit acum, fără grabă/pe calea pustie/spre asfinţit, / spre lumea molcomă/a crepusculului/tot mai încet mişcându-mă… (Drum de ţară).

Poetul simte imaginea ca pe o sursă a luminozităţii ce deschide afectivitatea la fel cum soarele desface petalele

unei flori. Şi tocmai imaginile aparent nespectaculoase operează o transformare insesizabilă a receptivităţii, prin posibilitatea deschiderii neaşteptate a surselor ce combustionează pentru desprinderea de gravitaţia inexpresivităţii. Din păcate George David nu fructifică îndeajuns acest avantaj, devenind în a doua parte a volumului prea descriptiv şi uneori derutant în menţinerea echilibrului stilistic. Rămân însă notabile intenţiile ironicintrospective şi sondarea unor teritorii cam secetoase pentru *deliricatesele sale*.

Este însă de aşteptat ca după acest volum, în mare măsură menţionabil, să revină asupra revalorificării avantajului de a fi depăşit bariera poeziei rebarbative ce domină piaţa literară.

Spre vămi ideale

Debutul lui Aurel Ivan, cu volumul *Arlechin de iarba* (*Societatea Scriitorilor Militari*, *Bucureşti*, *2016*), dezvăluie o stare tributară eclectismului, concretizată prin intermediul unor succesiuni de imagini şi motive ce ne reţin atenţia datorită, nu de puţine ori, ineditului acestora.

Metamorfozele îşi extrag esenţa din complexul teritoriu al sensurilor multiple, cu toată bogăţia creatoare care decurge natural. Pot fi detectate unele tuşe neoromantice, acute accente flamboaiante, ceea ce conferă textelor poetice o vădită tendinţă ascensională, luxuriantă şi intens picturală. Este o invazie a lumilor ce îşi caută un loc privilegiat. Iubirea veghează fiinţa acestui joc asumat de Aurel Ivan.

Adeseori, traseele se întrepătrund, lăsând impresii fulgurante, atingeri care atrag doar prin ele însele. Ideatica dezmărginirii marchează aproape fiecare poezie a cărţii. Misterul va potenţa intensitatea căutărilor: „taci!… / transparenţa lucrurilor/ e înşelătoare/ sevă pulsând peste mare/ neîndoielnic/ e timpul/ în umbra nopţilor/ ce ne-adulmecă uitarea/ mai departe zarea/ apoi altele/ şi altele/

ce nu se lasă îmbrăţişate/ pentru început/ nici într-o părere/ pentru o durere/ cu ochii/ cu pleoapele/ sau măcar cu şoaptele”. Mutatis mutandis, din loc în loc, poetul trăieşte experienţa „amurgului violet”, element poetic eternizat de poezia lui George Bacovia. Fluidele consonează cel mai bine cu interiorul artistic şi poartă spre vămi ideale metaforele lui Aurel Ivan. Sub ochii noştri iau naştere felurite spaţii himerice. Remarcabile prezenţe livreşti dau consistenţă tematicii evazioniste, petrecută eminamente în circumstanţe mutabile.

Atmosfera volumului e caracterizată de o foarte accentuată paradigmă onirică. Fascinaţia motivului lagunar atinge înalte niveluri ale visului, parcă pentru a certifica siguranţa desprinderilor, a marilor plecări: „Uriaşe gondole durate în piatră, / albastre astrale armuri, / Sub văluri de ceaţă uşor se preling/şi câinii lagunei tot latră. //Tenebrele nopţii tăcute ascund/ tăciunii speranţei în lumea tăcerii, / cavalcade de aştri urcă spre poli, / şi râdem sub masca durerii. / în micul port mai fulguie sorii, / frunze albastre bolnave, / mă caută frigul, iubito, şi vino/ spre toamnă când cocorii pleacă”. Potenţialitatea luminii, omniprezentă, susţine încercările existenţiale proprii poetului. Absolut notabile unele sintagme, ceea ce ne îndreaptă spre o voce auctorială aparent surprinzătoare, în fond stăpânind mijloace estetice impresionante. Fiinţarea lunară conferă un ton aparte, misterios, poeziilor lui Aurel Ivan.

Printr-un binevenit *Argument*, în prologul cărţii, poetul Liviu Vişan esenţializează: „Există între stările sufleteşti transferate cuvintelor, printr-un fel de magie, o tensiune care dă sens idealurilor, care conferă un puls ridicat vieţii. Vocea poetului este foarte distinctă, inconfundabilă, are un timbru personal, ca o iscălitură în aer”.

care trece pe tuşă: „Hei, noi nu murim când vreţi voi! / Nu mai suntem un popor de oi! / Strigătul meu, zăngănit

de cătuşe! / Moartea trece pe tuşă”.

După Orpheu, Eminescu şi Bacovia care au fost în infern, poeta mărturiseşte uşurată: „M-am întors din iad!”, din iadul existenţial pentru a trece în purgatoriul cuvintelor din care se nasc poeziile.

Remarcabil este simţul obiectiv, ludic, lucid, subtil, ironic, satiric ori decte ori autoarea-şi aduce aminte de infernul societăţii româneşti actuale: „Nu voi spune curat că m-am măritat/ cu un virus de spital primit în dar/ de la patria mea, patria ta, patria noastră. / Vraciul ungurean şi cu cel vrâncean/ mări diluară de sute de ori dezinfectanţii/ din spitale şi se îmbogăţiră, / nu contează câţi muriră! / Am avut nuntaşi, medici, / profesori universitari/ cu tarife mari, n-a fost să mor/ în câmp de mohor/am trecut în zbor prin cabinete particulare/ prin farmacii fără reţete compensate/ cu inutilul carnet de asigurat în buzunare”. („Baladă. Moartea trece pe tuşă”).

Un alt act acuzator virulent la adresa răilor şi relelor care bântuie lumea românească a zilelor noastre: „În Parlament plouă cu pomeni electorale/ Aleşii votează legi în delir. / Curând pruncii născuţi vor cotiza/ La pensiile lor suplimentare. / Dacă nu cumva vor muri în spitale…” („Baladă. Plouă peste toată ţara”).

M-am întrebat de ce poezia Gabrielei Ana Balan se citeşte cu plăcere sporită? Pentru că foloseşte aceleaşi cuvinte, ca mijloc de comunicare între oameni, dar o face cu artă şi cu un ton şăgalnic, sintagmele şi imaginile artistice fiind inedite: „Poeziei mele i-a crescut măseaua de minte” (un misogin s-ar întreba: Dar creşte şi la femei?), „Poetul nu mai cade din tramvai”, vers ce aminteşte de moartea genialului poet Nicolae Labşi, ucis de oraul tentacular; „Din iubire, din moarte/ Mă-ntorc de fiecare dată într-o carte”.

PETRUŞ ANDREI

Poeta Gabriela Ana Balan – *Ana, cu lacrimi de regina*

„Cea mai mare fericire, după aceea de a iubi, e să-ţi mărturiseşti iubirea”.

(Gide, „Jurnal”)

A apărut o nouă carte de versuri a poetei Gabriela Ana Balan, „Moartea trece pe tuşă”, Editura Art Creativ, Colecţia Regal, cu o prefaţă succintă: „Reinventare prin consecvenţă, la braţ cu năstruşnicia” semnată de Daniel Marian.

Poeta scrie „Despre ea” ca despre sine, ea fiind mereu alta, aceeaşi fiinţă, în alte ipostaze: „Iubitul mă întreabă mirat/ De ce în fiecare noapte/îi aduc altă femeie în pat”.

(„Despre ea”).

Femeia-poetă poate fi „regină”, „zeiţă”.

„Doamna unui singur vis” dar şi o bunicuţă cu două inimi care-şi iubeşte nepoţelul ei, Valentino, româneşte şi italieneşte:

„Valentino, voi boteza fiecare floare din grădină/ Cu numele tău”; „Valentino, battezzerò ogni fiore/ de-l giardino, con il tuo nome” („Scrisoare pentru Valentino”.

„Leterra per Valentino”, treducere în limba italiană Denisa Balan).

Nimic din ceea ce este uman nu-i este străin poetei Gabriela Ana Balan („Homo sum, humani nihil a me alienum puto”).

Ea iubeşte lumea, viaţa cu toate ale ei şi scrie despre „lume, lucruri, idei, sentimente” fiindcă, după cum singură mărturiseşte.

„Sunt ale mele”. Ea iubeşte, întocmai ca „poetul luminii”, „şi ochi, şi flori, şi buze şi morminte”.

S-a tot vorbit despre seninătatea mioritică în faţa morţii.

Femeia însă, care prin darul său dumnezeiesc dă viaţă, neagă moartea şi se teme de ea. Ştim că într-o

baladă până la urmă eroul moare; în balada Gabrielei Ana Balan moartea, eroina principală, este aceea

Cu ochii minţii, poeta şi-l imaginează pe unul dintre cititorii ei care, „cu firmituri din sufletul meu”, „Pe urmă s-a aşezat la birou/ A început să citească/ întâi cuminte, apoi cu patimă, / Poezii din cartea mea. / Acum descoperea norul/ Zborul/ Dorul…”

Scrisă în vers alb dar şi în dulcele stil clasic, poezia Gabrielei Ana Balan este cerebrală, licidă, ludică uneori, modernă, sensibilă, uşor sentimentală, cu teme şi idei dintr-un evantai larg şi un registru stilistic pe măsură.

Tema dominantă o reprezintă actul creaţiei, poetul fiind „sclavul cuvintelor” iar poezia inima care îl ţine în viaţă.

Dintre numeroasele simboluri întinite: muntele, şarpele, calul, ochiul, lebăda, ne oprim o clipă asupra oglinzii: „Văd o carte deschisă pe masă/ văd oglinda, sunt încă frumoasă” („în altă zi, m-a lăsat acasă”). Oglinda respectă „Adevărul, sinceritatea, conţinutul inimii şi al conştiinţei” (conform „Dicţionarului de simboluri”, Editura Artemis, Bucureşti 1994). „Tema sufletului considerat o oglindă a fost schiţată de Platon şi Plotin şi venerată în mod deosebit de către Sfântul Atanasie şi de către Grigorie din Nysa”. Omul, în calitatea sa de oglindă, se spune în continuare, reflectă frumuseţea sau urâţenia.

Concluzia poetei privindu-se în oglindă că încă este frumoasă ne dovedeşte faptul că frumosul uman trece în cel artistic întocmai ca-n principiul vaselor comunicante. Ce este frumos şi lui Dumnezeu îi place:

„Dacă vreodată, peste ani, vei citi/ Această scrisoare în româneşte/ O să ştim că Dumnezeu/ Există şi ne iubeşte” („Scrisoare pentru Valentino”).

Marele nostru poet Tudor Arghezi îl vedea pe Dumnezeu ca pe „izvorul meu şi cântecele mele”: eu îl văd pe Dumnezeu cu o carte în mână:

În ceruri nalte, bunul Dumnezeu Eu ştiu că nu se plictiseşte Că-n tronul său de stele-l văd mereu Cum încontinuu citeşte.

Iertaţi-mă, preacredincioşi părinţi.

C-aşa-l văd eu: cu o carte-n mână înconjurat de cetele de sfinţi Citeşte în limba română.

(„Lacrimă de rouă”, de Petruş Andrei)

E timpul însă să ascultăm, în tăcere, rugămintea poetei: „Citeşte-mi poezia şi taci/ Zideşte-mă în strigăt/ Ana ta, cu lacrimi de regină/ Semnez pe inimă, / De nu m-ai uita…” („Ana, cu lacrimi de regină”)

Te citim şi nu te uităm Gabriela Ana Balan pentru că noi credem în poezia ta „trăită şi scrisă”.

sacru al rostirii cuvântului primordial, este incitant prin tensiunea debordantă chiar din titlu, metaforă sugerând multiple semnificaţii şi conotaţii corespondente într-o lectură deschisă. „Memoria fulgerului”, titlul volumului, sugerează printre multiplele sensuri, revigorarea uitatelor arcane ale memoriei ascendenţilor din generaţiile anterioare înscrise în codul genetic din negura timpurilor, pentru a elibera confesiunea orfică a poetului, care-şi descoperă identităţile succesive asemeni scrisurilor suprapuse ale

RĂULmNSTANTINESCU

O rostire – răzuire/ autodescifrare continuu deschisa a palimpsestului interior

Apărut la *Editura Eurostampa* din

Timişoara în anul 2013, într-o elegantă realizare tipografică, volumul de versuri „Memoria fulgerului”, 120 pagini, semnat de polifonicul şi învăluitul în aură de har, poetul Geo Galetaru, cel vizitat de fulgerul unui palimpsest, pe care-l citeşte şi reciteşte continuu, conştient că autocunoaşterea nu sfârşeşte nicicând, luptându-se astfel cu şinele transfigurat în cuvântul-fulger, care să-i lumineze „marea trecere” întru eternul mister din

care venim şi în care ne întoarcem în clipa cea veşnică a bilanţului.

Volumul, structurat în trei secţiuni:!”. *Solilocviu*”, **II**. *Poate că viaţa*” şi **III**. „*O calmă beatitudine*”, se constituie ca un amplu monolog al sondării eului ancestral de unde smulge florile tainelor uitate, de unde îi apar orfice epifanii ale vieţii arhetipale, omniprezente permanenţe lirice ale vieţii omului trăind în vitrege şi *sărace timpuri*, după cum spunea Hõlderlin, sublimat în poetice decantări. După **DEX**, prin „solilocviu” se înţelege „1. Vorbire cu sine însuşi, monolog. 2. Scriere cu caracter de monolog”. În secţiunea întâi, astfel intitulată, monologul interior al poetului în singurătate se rosteşte motivat întru explorarea sinelui, întemeindu-se pe socraticul „Nosce te ipsurul”, care continuă şi se adânceşte toată viaţa. Printr-o stranie coincidenţă, numele său predestinat, „Galetaru”, sugerează implicit condiţia existenţială a poetului ca „fântânar” al Castaliei, care scoate din adâncuri apa magică vie – sorginte a vieţii şi înţelepciunii – la lumina cunoaşterii artistice prin cuvânt, în acest context, ca un dat imediat al subconştientului, intuiţia poetului prefigurează entităţile misterioase prin care trece eul liric spre cunoaşterea de sine cât mai aprofundată, până la capăt.

În poezia „Un crâng întunecat”, care deschide volumul, poetul – entitate dedublată – se simte privit ca sub lupă şi supravegheat de către cineva străin şi necunoscut: „cineva trece prin preajma ta şi te priveşte/ cineva îmbrăcat într-un abur strălucitor/ cine eşti îl întrebi în gând dar gândul/ se pierde în aerul din jur ca un fulger resemnat...” (p.7). Ca o interogaţie mută, aici se relevă o primă conotaţie a metaforei fulg*er, ca* gând al poetului confruntat cu necu*noscutul nec*ruţător care-l controlează, pregătindu-se poate să îl ia în primire: „un crâng întunecat este pupila acelui străin/ care trece prin preajma ta şi te priveşte”.

Simţindu-se mereu observat de nevăzuţii îngeri veghetori-privitori, sinele/gândul nu poate pătrunde în transcendent şi se resemnează, întors la cotidianul perisabil, neprimind răspunsuri la întrebările sale îndreptăţite, dar retorice. Textul poeziei „E bine spui tu” concretizează monologul interior ca un dialog imaginar între persoana întâi şi persoana a doua, între eul liric intuitiv şi alter ego-ul său, conştiinţa sa lucidă în momentul marii înfăţişări, „când inima păsării se-opreşte în zbor/ şi îngerii/ mai vin să îţi spună pe nume” (p. 8). În poezia „Bref” poetul lucid declară cu fermitate că nu face compromisuri cu oportunităţile la care recurg cei dintre parantezele husserliene, cei apteri şi orbiţi de inconştienţa lor care nu ştiu „… unde locuieşte pasărea paradisului/ şi cine împinge speranţa pe două roţi/ către piscul acela amar/ care străluceşte sub nori invizibili” (p.9).

Poetul Geo Galetaru îşi sondează, prin „răzuirea” şi descifrarea straturilor scrise pe palimpsestul interior, universul necunoscut şi imprevizibil, alunecos şi mereu schimbător, aidoma unor nisipuri mişcătoare – zona crepusculară a unor experienţe existenţiale inedite, de unde ca de sub radical din minus unu smulge avatarii imaginarului din alte dimensiuni insurmontabile comodităţii autoîncântate ieftin a sufletului ce „se vinde lucrurilor din jur cu aceeaşi/ dragoste şi nepăsare a pietrelor” (p. 8).

Angrenând un limbaj poetic sugestiv şi elevat, poetul ni se prezintă în toată bogăţia şi polivalenţa metaforelor debordante, care surprind sinestezic şi inefabil realul caleidoscopic mereu în mişcare prin „alt timp altă memorie” spre „o imuabilitate/ tristă indiferentă la intemperiile/ sufletului… /şi tu vei fi în/ mijlocul lor acoloan umbra/ tunetului care-ţi devastează/ tinereţea…” (p.10), tehnica ingambamentului potenţând gradarea intensităţii lirice culminante.

Suita de nouă poeme „Vei spune şi vei muri” se

constituie ca o originală *ars poetica* în derularea simbolicei sfere de aur, captându-i muzica sunetului pur sugerat de „greierul” ce apare asemenea unei pete pe palimpsestul necruţător al nopţii – „exil repudiat/ de instanţele visului” (p. 11), artă poetică a unui nou orfeu în faţa styxului, cerând binecuvântarea fratelui – umbră de dincolo care stăpâneşte echilibrul existenţial, pentru fiinţarea întru „sintaxa nemuririi”, ştiindu-se pândit de spiritul tutelar al peşterii unde sub pietrele râului heraclitic se ascund comorile/vocale, ca să nu se trezească intempestiv fiara pe marele şah al omenirii.

Tragismul existenţei este asumat de poetul secolului **XXI** odată cu încifratul alfabet al păsării-liră, poemul, încă înainte de naştere, acolo „unde moartea are nume de floare”, (p.14), conştient că în labirintul marelui mister *al lui a fi pentru a cunoaşte şi a se autocunoaşte* rătăceşte „pe cărările templului” în timpurile apocaliptice ale îngerului care veghează lumea în care doar întunericul nopţii poate ascunde trupul perisabil, supus legii morţii, sugerând originare afinităţi cu eminescianul gând. vis al morţii-eterne e viaţa lumii-ntregi”. În imaginarul dialog/monolog cu *alter* egoul său, fratele siamez, poetul se identifică a fi cel predestinat a spune şi a muri: „vei spune şi vei muri/ cuvintele sunt gloanţele destinului/ fluturi orbi luminând întunericul/ în numele sintaxei nevăzute şi atroce” (p. 15). În sibilinice formulări se rostesc aici şi acum răspunsurile-ecouri din platonica peşteră a vieţii înaintea imperturbabilei tăceri. Răspunsul salvator s-ar vrea glas de vânt, şoaptă în veghea amară a scribului „patinând pe pielea orbitoare a vocalei” (p. 16, 17, 18). Fântânarul rostirii creatoare este într-o permanentă căutare a „cuvântului magic” care să-l apere de ispita autonarcisismului insidios insuflat de „fiara apocaliptică”: „eşti atât de frumos” (p.18). Răspunsul aşteptat se estompează vag în clepsidrele vântului ce spulberă totul în neant ca „sunetul aseptic al unei priviri

de departe/ de parcă ar împietri îngeri în pupilele tale”, fiind „numele unei tandre ferocităţi” (p.19). Existenţa dramatică a poetului, de autosondare a zonelor abisale proprii prin citirea şi descifrarea datului vieţii, se concretizează liric prin detectarea măştii care locuieşte în sufletul umbrei, fiind iluminat prin „labirintul flăcării” de către conştiinţa tragică a celui care îşi „citeşte viaţa ca pe o carte/ (… ca pe propria moarte)” („Cine-şi citeşte viaţa”, p. 23).

Nostalgia paradiziacei copilării, adierea culminaţiei singurătăţii depăşind efemer iluzia fericirii, explorarea cuantică a clipei veşnice, ademenind „cuvântul/ la marginea vieţii şi a morţii”, cuvântul – „mierla albastră din vis, / rigoarea miresmei/ ca un pumnal de zăpadă în zori” ori „simetria himerei” sunt doar câteva din temele, motivele, imaginilemetafore şi simboluri frecvente în mod original şi sensibil la poetul scormonitor prin furnicarul de taine şi *neînţelese înţelesuri*. Situat în zona interzisă a necunoscutului etern, poetul aşteaptă lucid fulgerul „toamnei târzii” ca o premoniţie a morţii în tranşeea de veghe a luptei vieţii şi cunoaşterii de sine prin cuvinte. Astfel, mereu în linia întâi a frontului cunoaşterii poetice, autorul simte *nevăzutul* cu care comunică prin gesturile şi semnele unui cod demult uitat. Bântuit de angoasele unui timp în derivă, Geo Galetaru, în continuă introspecţie asemeni lui Carl Gustav Jung, provoacă şi consemnează ce-i spune „umbra” – fiara care îşi înfige ghearele „adânc în inima zilei” („Rămâi îmi spune umbra”, p. 32).

Aici şi acum, în vitrege vremi ale derutei şi confuziei tuturor valorilor umane, poetului dedublat îi apare cerul negru, populat cu semne impudice, sub care viaţa şi poezia îl asediază ca o pedeapsă a trădării cuvintelor culese de fratele său geamăn, spiritul, încât aducerea inimii în palme pare a sta sub semnul improbabilităţii. Se intensifică sentimentul timpului – fluviu trist pe malul căruia poetul, similar lui Rilke, aude curgând vântul peste pleoape de

îngeri şi, deşi dominat de neant, se simte spiritul prezentului etern anihilant al realului în derivă din „ritualul neîmplinit al amiezii. / aceeaşi fastă alunecare în gol” („Aceste dovezi ale neantului”, p. 37).

Poezia lui Geo Galetaru excelează printr-un vizionarism propriu al labirintului din inima cuvântului viu, pulsatoriu de trăiri ambigue, stări inefabile, afecte, idei, imagini, precum şi sentimentul insaţiabilei căutări în imaginar şi al descifrării misterului existenţial. Poetul trăieşte în alte dimensiuni, într-o lume a precarităţii şi iluziei, a suspendării realului în irealitate „despicându-se înăuntru ca o falie târzie”. („Ca o falie târzie”, p. 56).

În poemul „Solilocviu” poetul apare ca un etern Adam numind şi renumind cele ce sunt ca într-o cumplită pedeapsă continuă, ca o ultimă încercare de salvare în faţa morţii „… cu gândul/ la cele ce se zămislesc…” în pofida vidului triumfător de pe buzele care-l acceptă ca pe o implacabilă sentinţă.

În ciclul al doilea, „Poate că viaţa”, lupta cu dispariţia, cu aneantizarea cuvintelor erodate de uitare şi timp, se poate duce prin viaţa de excepţie a conştiinţei poetice imune şi vigilente, a spiritului lucid care renunţă la seducţia efemerei plăceri şi la festivismul vanităţilor cotropitoare anihilante. Programatic, poetul are viziunea unei alte comunicări poetice neîntrerupte, a unor noi principii estetice şi a unei veritabile scări axiologice a operelor literare autentice.

Ultimul ciclu, „O calmă beatitudine”, reia accentuat *motivul vieţii* în care se caută „raţiuni insondabile” pentru a descoperi brusc „un alt adevăr/ viaţa cu sincopele ei întâmplătoare” spre o lină lumină şi calmă beatitudine în momentul suprem al iluminării *marii treceri în* misterul din care am venit şi în care ne întoarcem, încheind ciclul vital/ spiritual întru slava vieţii poetice, arcadie nemuritoare prin cuvintele eternizate în cronica akashică,

viaţă/memorie/amintire, care se pierd aparent în zarea depărtării, dar vor dăinui: „cuvintele acestea îţi vor hotărî soarta: /vei muri şi vei învia la umbra lor, /vei trece pe malul celălalt liniştit şi împăcat” („O calmă beatitudine”, p. 98).

O viziune transcendentă a unei lumi edenice se întrevede în poemul „Dintr-odată cuvintele”, poetului apărându-i nişte actanţi senini, reprezentanţi ai dinastiei cerului, cu seminţe incandescente în pupile, care ca adevăraţi apărători ai luminii şi armoniei „îşi urmează drumul sfâşiind pânza neputinţei/ căci ei au ştiut dintotdeauna mireasma şi culoarea clipei/ de parcă ar fi venit dintr-o carte ciudată şi atotştiutoare/ şi dintr-odată cuvintele lor au însemnat totul” („Dintr-odată cuvintele”, p. 101).

Titluri ca „Flash cotidian”, „Acelaşi miez orbitor”, „Ca şi cum”, „Sămânţa răsărind”, „Doar mireasma”, „Ţipătul fiarei”, „Să vorbim despre moarte” etc. rămân în memoria cititorului iubitor de poezie, precum penetrante lumini de fulger, lată ca argument densul poem „Ca şi cum”:

„Resurecţia memoriei, semnalele ei orbitoare/ în această tăcere indestructibilă, până când/ la capătul gândului fără gând: nimicul/ explodându-n poriidimineţii. /ca rouă. ca spicul, / vedem rănile nevăzute, orizonturile/ cu chip de cenuşă, ne vom supune/ aceloraşi vieţi ce fug din calea istoriei, / şi cad în genune. / ca şi cum ca şi cum ca şi cum/ splendoarea se naşte din flăcări şi scrum” (p. 108).

Am privit doar printr-o fantă în plurivocul, originalul şi fascinantul univers poetic al sensibilului poet care ni se dăruieşte cu tot ce are mai profund şi mai frumos, cu inima în palmă, al omului plin de har care sfinţeşte locul aici şi acum, cu poezii, romane, cronici, reviste şi fericite evenimente culturale remarcabile în minunatul Banat

spiritual şi în primul rând în luminata comună Dudeştii Noi, unde ca profesor şi animator cultural arde continuu, oficiind ascendent pe altarul poeziei şi artei literare.

VALERIA MANTA TĂICUŢU

mesc în rugăciuni/ că-mi eşti/ lumină lină" („revelaţie").

Erotismul feminin este sugerat cu decenţă, clocotul fierbinte şi mundan se simte în textura metaforică, dar există întotdeauna *un văl de purpură şi aur*, cum ar spune Poetul nepereche, care transfigurează magma realului şi-o transferă într-un imaginar celest: „dinlăuntrul tău stelele luminau zidul/ al meu căzuse la o intersecţie înainte să te întâlnesc/ şi n-am mai fost în stare să-l iau în spinare/ eram uşoară şi simplă/ ca o boare care repetă la nesfârşit dansul/ surprins de întâmplare// umărului meu stâng îi crescuse o aripă/în prelungirea ei te sprijineai atât de blând" („întâmplare").

„Şi-am rămas datoare cu luna de pe deal" („înfrigurare"), mărturiseşte poeta într-un monolog liric adresat; cel iubit, ca mirele din „Cântarea cântărilor", este dăruit cu miresme, cu voluptatea rostirii, este invocat cu înfrigurare atunci când lipseşte, este aşteptat să modifice conturul realităţii: „să vii încet… / să vezi cum am umplut/ cu lacrimi ţarcul/ copilăriei tale// din fiecare bob/ se va ridica zâmbitor/ un înger pregătit/ pentru îmbrăţişare/ să nu te temi/ sunt daruri rare/ doruri/ pentru toţi anii…" („pentru toţi anii…"). Dragostea este o întâmplare şi „Tot ce-i întâmplător e acoperit de divinitate", cum bine spune acest moto ales de Mihaela Aionesei din Aristotel; dragostea vine pe furiş, neprogramată, şi poate să-ţi schimbe lumea şi sensul ei, ea depăşeşte cercul de lut şi tinde spre integrarea în cosmicitate: „cuvintele mele se aruncă spre lună/ să-şi spele în stele ochiul de lut".

Poeţii din generaţia mai tânără, obişnuiţi cu explorarea banalului, a cotidianului, cu fragmentarea şi

exprimarea nudă a propriei realităţi, în numele *autenticismului*, rareori folosesc interogaţia retorică, punctuaţia subiectivă şi voalarea unei stări prin reprezentarea ei simbolică. Mihaela Aionesei

Cu sufletul întins în zăpadă

Să te înalţi femeie din scrisul tău, să ai aceeaşi vârstă cu râul, să consideri scrisul drept rugăciune – iată câteva coordonate ale artei poetice propuse de Mihaela Aionesei în recentul său volum, „Zodia palmelor tale”.

Dezvăluind ceea ce este profund şi cast în iubire, „cuvintele pe care şi le scriu/ nu dor şi nici nu strigă/ sunt lumânări care veghează/ splendoarea mâinilor împreunate/ eu lor mă-nchin/ şi simt cum urcă în mine/ un fir de busuioc/ şi unul de lumină” („icoana sufletului meu”). Cu răbdare, risipă şi îmblânzire de ninsori, poemele decantează neliniştile, topesc partea întunecată a sentimentelor, pentru ca, din adânc, de acolo unde „o gheară în umbră şi spaimă/ umblă cu sabia scoasă din teacă”, din acel „sălaş pentru singurătate” să izbucnească, pură şi clară, o nouă viziune a sentimentelor:

„Cuvintele mele se aruncă spre lună/ să-şi spele în stele ochiul de lut/ apoi se întorc într-o ploaie măruntă/ să îmbrace în lumină adâncul/ acestui necunoscut/ ce sapă-n mine ca în piatră/ să mă aflu/ să te cânt”.

(„altfel de poem”).

Mihaela Aionesei stăpâneşte tehnica metaforei, iar poemele pe care le scrie sunt, de cele mai multe ori, în totalitate, o expresie metaforică a dorului, sau a stării de plutire, sau a căutării, sau a nevoii de atingere: „mi-e dor să văd cum umbli/ treierând ninsorile/ cu mângâierile şi şoapta/ atât de adânc şi greu/ că nu mă pot întoarce/ nicicând la toamna/ care-am fost” („beatitudine”). Stările de exaltare sunt urmate de tihnă meditativă, apoi vine revelaţia, căci a iubi, par a spune poemele, înseamnă să te apropii de Dumnezeu, prin omul iubit: „niciun bărbat nu

mi-a surpat zidurile/ niciunul n-a îndrăznit să mă arunce/ în fântâna din mine/ în adâncul ei mă văd cum scot/ pentru poeme/ apă vie/ şi-n fiecare seară/ îţi mulţu preia lecţia expresioniştilor şi o transpune în limbaj modern, demersul ei neocolind acea „spiritualizare lăuntrică" de care se făcea „vinovat" şi Lucian Blaga: „de nu-i iubire, / de ce în mine se ciocnesc/ cu atâta patimă scântei de stele? / de ce în scorburi de pământ mă ascund/ şi îndrăznesc numai în zarva ploilor/ pe nume să te strig/ în timp ce de la tâmplă până în călcâie/ doar tu îmi creşti…" („ecou prelungit").

Forţa vitală a sentimentului şi a expresiei lui poetice vine din cer, din apă, din foc şi din pământ, din acele elemente stihiale/ primordiale la care făceau trimitere şi poezia lui Blaga, şi poezia lui Trakl şi poezia atâtor artişti care încercau să cunoască lumea din perspectivă emoţională personală: „pământul duduie de amintiri/ de parcă cineva ar fi aprins jarul/ pe care-l ţin strâns de-atâta vreme/ într-o cruce" („e martie în lume").

Pendulând între terestru şi celest, renunţând la cromatică şi preferând un decor fragmentat, spiritualizat, luminat de arderea lăuntrică, poemele Mihaelei Aionesei au sinceritate şi prospeţime, poate pentru că vin dintr-o trăire autentică a stării de har: „e iarnă, e prima iarnă în care nu stau/ cu sufletul întins în zăpadă/ ci în dragostea care inundă cerul şi pământul/ în carnea ei e cald/ ca în aburul unui staul plin de oi/ în sângele ei cineva cântă/ leru-i, Doamne, leru-i Ier" („colivia de nisip").

recuperare a esenţei perene intrinseci propriei identităţi şi mai înseamnă, în cele din urmă, a accede la nemurire. Declamaţia narativă evoluează printre numeroasele mărturii şi amintiri, arhivate de funcţia memorizatoare a locurilor, peste care s-au aşezat din vremuri demult apuse, urmele trecerii înaintaşilor.

Timpul evocării se dilată fabulos, într-o suprapunere de planuri care intersectează clipa cu eternitatea,

armonizând elementul biografic particular, cu eternul general al colectivităţii umane, în numele căreia vorbeşte autorul. Greu de încadrat în tiparele aprioric prestabilite ale unei anumite specii, nu cred că greşim numind acest complex eşafodaj compoziţional, roman de factură modernă, având în vedere numeroasele paliere care-i furnizează substanţă şi legitimitate în acest sens: intertextualitatea, cursul sinuos al tramei narative, opţiunea pentru componenta auto-biografică şi autoreflexivă, eliberarea totală a fanteziei creatoare sau valorificarea resurselor limbajului familiar, cu miză pentru exprimarea sinceră, directă, realistă. Materia epică polimorfă dezvoltă o flexibilitate uluitoare pentru adevăratele tururi de forţă

VIRGINIA CHIRIAC

Vergii Matei, despre recuperarea unei lumi şi a unei vârste

Vergii Matei, cunoscutul gazetar din Brăila, îndrăgostit iremediabil de magia cuvântului scris, a publicat de curând volumul cu caracter memorialistic „Acasă la Mărtineşti” (Ed. Lucas.

Brăila, 2016, 227 pg.), animat de speranţa captării acelui suflu unic, inconfundabil ca experienţă şi valoare ontică, ce aparţine copilăriei.

Lucrarea propune un model inedit de ficţionalizare a vibraţiilor intime, la ecourile unui topos matriceal, devenit printr-o interferenţă destinată aleatorie o parte din însăşi fiinţa autorului. Fantezia peripatetică a autorului desfide rigori şi canoane epice restrictive, făcând loc impetuozităţii revărsărilor aluvionare de mărturii, impresii şi experienţe de viaţă (trăită nemijlocit sau povestită de alţii), ordonate de coerenţa integratoare a unui suflet rămas captiv într-o lume ce-şi trăieşte gloria de altă dată, între paginile cărţii. În opinia Domniei sale, a-ţi descoperi rădăcinile constituie un gest de printre motive, teme şi

idei, afiliate capriciilor unui flux narativ, subtil consonant cu mişcările sufletului, care „se regăseşte în raport de supremă intimitate cu totalul şi într-un schimb reciproc de taine şi relevări cu acesta”.

Structura proteică a descrierii coagulează într-un nucleu narativ de maximă densitate, un amalgam de genuri şi formule stilistice, care traversează de la un capăt la altul scrierea memorialistică, autoreferenţială sau notaţia monografică obiectivată de exactitatea datelor, sfârşind cu însemnările reporterului de investigaţie. Textul, de-o intensitate ideatică uluitoare, transcende realitatea concretă a planului referenţial, validat de veridicitatea datelor, desfiinţând graniţa subţire dintre convenţie şi reconstituire, printr-o complementaritate echilibrată de informaţii, mărturii şi născociri pe parcursul acestui năucitor periplu, printre vârstele interioare ale unei lumi înscrise pe axa timpului, între fragmentarul cotidian şi orizontul nelimitat al mitologicului. Sedus de ideea recuperării începuturilor fabuloase ale fiinţării localităţii, Vergii Matei forează cu asiduitate, în adâncimile substratului arhaic, pentru o mai bună şi mai dreaptă înţelegere a prezentului, în virtutea unei dialectici determinative pentru logica ordonatoare de înlănţuire a faptelor, de la cauză, la efect. Inventivitatea narativă aşază punţi mişcătoare peste lumi dispărute, redimensionând şi reconstituind istoria, dintr-o perspectivă auctorială relativizată de implicarea afectivă profundă a eului narativ. Aşa aflăm că prin „Mărtineşti au trecut nori grei, la care s-a adăugat şi urgia războaielor. N-aveam de unde şti, pe vremea copilăriei noastre fără de griji, că întinsura dintre Orăşeanu şi Pădurea Gineralului a fost teatru de bătălie”. Peste evocările acestea teribile, despre o lume aspră, statuată pe legile dure ale supravieţuirii prin actul de impunere fizică, pluteşte ca un abur de lumină emoţia din sufletul cald al colportorilor şi izvoditorilor de basne pe seama trecutului, pentru că, până la urmă, „aşa se scrie

istoria! Trăind-o! Şi povestind-o nepoţilor, spre aducere-aminte, aşa cum încercăm să facem şi noi”.

Îndrăgostit de coloritul, lumina şi sonorităţile spaţiului în care se încadrează lumea sa, scriitorul părăseşte adesea cadrul naraţiei propriu-zise, pentru un intermezzo descriptiv. Încărcătura metaforică a cuvântului sporeşte forţa sugestivă a imaginilor, înscrise în simbolistica generală a tablourilor de natură, care devin o sinteză vie a legăturii totale către nemărginirea cosmică a existenţei telurice: „Plopul este, fără doar şi poate, pentru fiecare dintre noi, cei din Mărtineşti, copacul cel mai. Sigur, eu ştiu că un anume copac, dintr-un alt loc, poate să se înalţe la cer cu câteva zeci de metri mai mult decât plopul nostru. Dar acela este un simplu copac, un simplu arbore. Asta pentru că numai în plopul nostru, atât soarele, cât şi luna îşi pot împleti pletele de argint subţiri, uitând parcă să-şi mai ia la revedere”.

Paginile dedicate amintirilor se înscriu pe linia tradiţională a genialului reprezentant al genului, marele povestitor Ion Creangă, prin savoarea limbajului cu rezonanţe neaoşe, prin umor şi inventivitate epică. Într-o scenă memorabilă dintr-o vreme de demult, rămasă în umbra trecutului, sunt evocate cu nostalgie şi înfiorare lirică, întâmplări cu tâlc legate de o iarnă fabuloasă, cu nămeţii cât casa. Este o imagine revelatoare pentru punctul terminus, de maximă afirmare şi dezvoltare a acestei aşezări umane, învecinată în spiritualitate cu mitul şi poezia.

Întors peste ani, pe meleagurile copilăriei, naratorul străbate la pas uliţele satului, îndurerat de spectacolul jalnic şi degradant al indiferenţei şi neputinţei oamenilor.

„Ou sont les neiges d’antan” poate deveni leitmotivul care însoţeşte istoria particulară a unei „creşteri şi descreşteri”, cu valenţe semnificative prin generalizarea şi raportarea ei la sensul şi evoluţia noastră ca naţie.

ESEU

apără cu orice preţ… în schimb, un om de talia lui D.T. Suzuki îl ţine la mare cinste pe Eckhart. În rând cu cei mai mari maeştri ai… zen-ului. Într-o carte uluitoare, Suzuki pune pe aceeaşi pagină rostiri din Zen, din Eckhart şi din Hristos, tulburător de asemănătoare prin încărcătura lor reflexivă (în fond, praguri verbale, înjunctive, dinspre care e posibilă aflarea *transverbală*).

Iată, tot Eckhart: *în această percepere tăcută şi fără de formă nu se vede dumnezeirea, căci eşti dumnezeirea; o recunoşti din lăuntru drept sentiment de sine şi nu din afară ca obiect. Unul, martorul, nu este de văzut, fiindcă este văzătorul. Tot ce este vizibil este obiect, lucru finit, ori făptură, imagine, noţiune ori viziune – şi tocmai aceasta nu suntem.*

Şi apoi, Ramana Maharshi, marele înţelept al Indiei din epoca trecută: *Şinele este cunoscut fiecăruia, însă nu limpede. Fiind-ul este sinele. „Eu sunt" este numele lui*

dumnezeu. Nicio altă definiţie a lui dumnezeu nu este atât de reuşită, ca în acel loc din Biblie, unde se spune: ***EU SUNT CEL CE SUNT***. *Fiind-ul Absolut este, ceea ce este*

— *Este sinele. Este dumnezeu. În recunoaşterea Sinelui este recunoscut dumnezeu, într-adevăr, dumnezeu nu este altceva* decât *Sinele*. (Talks with Ramana Maharshi)

Iar aici, tot Maharshi presupune dumnezeirea: *creaţia are loc prin întreaga dumnezeire, care se împarte în dumnezeu şi natură; în această stare este doar Fiind-ul. Acolo nu mai este niciun tu, niciun eu, niciun el*: *nici prezent, nici trecut, nici viitor. Este dincolo de timp şi spaţiu şi de nerostit. Este mereu acolo*

— (Talks with Ramana Maharshi)

În Fiind-ul transcendent şi absolut, Platon descoperă temeiul acestei lumi, reliefând astfel necesitatea şi valoarea acestor trecătoare forme ale lumii: absolutul este într-adevăr absolut, când devine creator.

Plotin urmaşul lui Platon a armonizat mai apoi două tendinţe: a condamnat atât

ANDREI ZANCA

Cartea surâsului jurnalul unui drum lăuntric

(fragmente)

Înduioşătoare această delicată sforţare a Theresei de Avilla în tendinţa ei de a dărui, de a împărtăşi ce a *aflat*: glasul firav al unei aflări, în fond, a unei *revelaţii transverbale*, pe care ea încearcă totuşi să ne-o „împărtăşească”. Spre deosebire însă de paradigma lumânării, în genuina logodnă spirituală nu mai este aşa:

Însă aici este ca şi cum o apă din cer cade într-un râu ori într-un izvor, unde totul nu este decât apă. Astfel încât nici nu poţi deosebi nici separa, care e acum apa râului şi care, apa căzută din cer; ori este, ca şi cum un firicel de apă ar curge în mare, din care prin niciun mijloc nu mai poate fi separată; ori iarăşi, ca într-o cameră cu două

ferestre, prin care cade o lumină puternică: deşi pătrunde separat, totul devine o singură lumină. (Morados del Castillo interior)

Şi rostirea concludentă a lui Meister Eckhart din Tractate şi Predici: Dacă sufletului îi este menit a vedea pe dumnezeu, atunci nu are voie să se aştepte la a vedea un Lucru în timp; fiindcă atâta vreme cât sufletul este conştient de Timp, de Spaţiu, ori de o închipuire de acest soi, nu poate niciodată cunoaşte pe dumnezeu.

Mult îi mai datorează lui Meister Eckhart, atât Hegel, cât şi Heidegger – spre a numi doar pe aceştia. Şi nu atât, ideatic, cât – mai ales Heidegger – îndeosebi lingvistic.

Şi asta la un om care a trăit şi predicat în secolul al 13-lea. Pe drept cuvânt poate fi considerat cel mai genial şi inspirat om al nemţilor: în orice caz, este cel mai trecut sub tăcere… „profet" în Ţara lui. Prea mult îndrăgesc ei acel *Vernunft şi* Syst*em, pr*ecum şi „lucrul temeinic şi sistematic". Mitul şi chipul Filosofului German în lume este indestructibil şi ţinut la mare rang. Iar ei îl preamărirea doar a unui Aici*, cât* şi doar a unui Dinc*olo (du*alismul tuturor dualismelor), prefigurând un într*eg al* armoniei, un lanţ viu al Fiinţării.

„Adevărata lume" nu e nici Aici, nici Dincolo. Ea nu poate fi descrisă. Doar „aflată".

Golul, atât de rău înţeles, nu este vid, ci continuu, fără de sutură, prezent concomitent în toate, esenţa a toate.

Plotin: fiecare parte a universului e nesfârşită…

Dumnezeul lui Platon, atât Aici cât şi Dincolo, şi cel al lui Aristotel, doar Dincolo, vor întemeia secole de-a rândul două tendinţe diametral opuse: afirmarea lumii şi fuga de lume.

Şi asta în ciuda faptului că Augustin a aşezat cu mult înainte*lăunt ricitatea* în centru: Drumul spre ultima realitate nu este extern, ci lăuntric. Lăsându-te în tine, te

eliberezi de tine.

Starea actuală a lumii e dominată de Phobos (teama).

O teamă care apare atunci când doar te înalţi şi te cuprinde teama că cele „joase" te vor contamina. Bros fără Agape, în fond. Transcendenţa fără cuprindere. Ei sunt gata să distrugă lumea spre a ajunge acolo în ţara făgăduinţei.

La fel de distructivă însă este şi cea a „coborâtorilor" thanatici, care în tendinţa lor de cuprindere a tuturor celor joase, ignoră înaltul.

Distrug lumea fiindcă e singura lume pe care o *au*.

Aurobindo: transformarea spirituală culminează într-o permanentă înălţare dinspre conştiinţa joasă spre cea înaltă, urmată de o permanentă coborâre a firii înalte în cea joasă.

Augustin face o declaraţie definitivă şi extrem de importantă în acest context derulator al *aflării*: faptul că pura conştientizare a gândului: nu cred în dumnezeu, *este* deja dumnezeu.

Credinţa ori îndoiala în dumnezeu, ambele îl presupun pe dumnezeu.

Universul ca holarhie.

Unele tomuri filosofice, mai ales cele axate în primul rând pe „coborâre", adică pe negarea categorică a miturilor, prin crearea de sisteme, ca rezultat al utilizării exacerbate a raţiunii, (şi fireşte şi dintr-un *phobos* subteran: angoasa morţii), trezesc o mâhnire de zloată, când nu e frig, nu ninge, ci mâzguie, ca într-o prelungă convalescenţă a iernii, tinzând, ca şi omul contemporan, să-şi piardă treptat din acuitate.

E o lipsă, o incapacitate de iubire în ele. Seamănă cu nişte sarcofage sacre şi te lasă deodată sleit. Într-adevăr, cel mai greu, însă şi cel mai derizoriu lucru, este pesemne să filosofezi asupra iubirii. Mai toţi au ocolit acest subiect la predecesorii „vizitaţi" de ei.

Singurul act care ne-ar putea scoate din impas.

Să înveţi a iubi: de „ridicolul" acesta s-au ferit şi se feresc toţi „raţionaliştii": pesemne ar fi desfiinţat din capul locului acel atât de jinduit „progres", pe care îl tot aşază ei ca şi cap de afiş. Deformare monstruoasă, prin unilateralizare. Încercând să „pompeze" infinitul într-o circumferinţă. Există însă progres în iubire?

Marele paradox şi totodată eşecul lor îl constituie faptul (pe care doar cei unduiţi de Iubire îl cunosc deplin), că Plictisul nu se alungă prin angrenarea galopantă în raţiune. Dimpotrivă, el sporeşte şi se întăreşte lăuntric ca umbră. Amânat doar. Mereu combătut prin formele tot mai sporite, mai obsesive ale unei raţiuni cuprinse de amoc, ca în crizele de abstinenţă. Plictisul este prima treapta înaintea lui *noche oscura*...

Numai Iubirea face ca el să fie cu totul mistuit: fiecare trăire, percepţie, este Plină, fremătător de Vie; trăirea în clipă a exorcizat teama.

Iubirea e astfel şi trăire deplină în Clipă.

Iată, până şi utilitaristul Bentham: există între aceste, ale mele pagini, una singură, în care iubirea de aproapele să fi fost uitată, chiar şi pentru o clipă? Arătaţi-mi-o şi această mâna va fi prima, care o va smulge.

Novalis într-o scrisoare către Friedrich Schlegel: nu ştiu dacă ţi-am scris despre iubitul meu Plotin. Din Tiedemann am învăţat să îl cunosc pe acest pentru mine, filosof înnăscut – şi m-am speriat aproape de asemănarea lui cu Fichte şi Kant – şi de asemănarea lui în idei cu ei. Este mai pe potriva inimii mele decât amândoi.

Acelaşi lucru se simte evident şi la Schelling, iar influenţa acestuia a fost enormă. Nu numai asupra lui Hegel. Schelling a fost prieten cu Hõlderlin, Goethe, Schiller şi cu cei doi fraţi Schlegel. L-a influenţat evident pe Schleiermacher. Astfel, el a influenţat o întreagă linie de gânditori, atât pe Schopenhauer, Niezische până la

Bergson, cât şi prin ei pe Heidegger, Sartre şi Whitehead. Şi nu doar prin denotarea efectului nelimitat al spiritului.

Dacă am putea păstra calea intuiţiei fără de a o întrerupe prin încercarea fatală a etichetării ei noţionale. Unde am ajunge oare?

Intuiţia: o înlesnire de Cale printr-o anume frecvenţă a luminii?

Transfigurarea intuiţiei, de la un anume punct, în iluminare?

Golul este formă. O întreţesere continuă fără nicio sutură. El înspăimântă, fiindcă este gândit prin prisma timpului.

Toate lucrurile finite sunt contradictorii, zice Hegel.

Fireşte: finitul înseamnă în primul rând o contrazicerea a infinitului şi astfel o *contrazicere lăuntrică*…

Tocmai din această contrazicere se naşte tendinţa uniunii cu ceva mai înalt.

Starea de *instabilitate* a holonului.

(Matematica devine contradictorie în sine, dacă nu se află în continuă expansiune.)

Fiecare deţine o astfel de „tensiune”, înnăscută se pare, manifestată prin „rătăcirile” individuale ale fiecăruia, ca manifestări ale unei posibile de-tensionări.

Oare să fie atunci *golul*, cel ce în cele din urmă mântuie totul?

Intuiesc că da. Nagarjuna: cealaltă lume este mereu această lume.

Dacă Schelling el. Co ar fi cunoscut practicile şi metodele Zen-ului (mai ales, *revelaţia golului*, spre care tind şi în faţa căruia se opresc toate demersurile acestor filosofi germani şi ale altor filosofi europeni), istoria culturii vestice ar fi fost alta. Şi încă ceva: se vede clar că nu l-au citit cu mare pătrundere nici pe Eckhart, unde

acest lucru apare mereu, deosebit de pregnant, chiar dacă prin paradigme ori sintagme „confuze”.

Iluzia unui *eu* este în strânsă dependenţă cu timpul şi moartea: gânditorul, nu conştiinţa, este sortit morţii. Acest gânditor a tot pălăvrăgit despre dumnezeu, inteligenţă universală, conştiinţă cosmică, iubire etc. Însă a continuat să distrugă, să ucidă şi să se comporte haotic. Şi acest lucru nu atât din rea-voinţă, ci mai ales din cauza caracterului tridimensional al gândirii, ce blochează aflarea de către gânditor a acelei „realităţi”, de care tot vorbeşte de secole. Abolirea eului, mistuirea gânditorului, eliberează o energie fluentă.

Ea poartă însemnul iubirii.

Meister Eckhart: în tot universul, nimic nu este atât de asemănător lui dumnezeu ca liniştea.

Anguttara: intenţia (fapta premeditată) este kharma.

(cel ce îşi exercită mâna în odaie, înainte de a-şi spinteca duşmanul cu sabia – din evanghelii…)

Există persoane care, prin pura lor prezenţă tăcută, emană armonie, ordine, iubire, limpezime. În stare de a transfigura haoticul inter-individual într-un domeniu etic. Totul „palpabil”, însă inexplicabil (cu cât ne apropiem de un adevăr, cu atât se îndepărtează el de noi – ca în teoria indeterminării a lui Heisenberg). Şi aceasta, fiindcă aducem mereu cu noi o încărcătură duală, în orice experienţă.

Să te delimitezi, considerându-te un fuior de ceaţă.

Însă acest fuior de ceaţă nu există independent de aerul din jur.

David Bohm: individul este ca şi muntele, ori un scaun, o manifestare a unei energii mai adânci, a unei ordini mai adânci, a unei realităţi ne-manifeste. Şi această concordă cu fizica mai mult decât orice altă concepţie pe care o cunosc.

Rădăcinile problemelor noastre se găsesc în mod

paradoxal în ne-manifestabil. Dinspre acest ne-manifestabil se determină şi reînnoirile unei naturi, care se înfiripă şi se stinge în manifestabil.

Novalis, în prelungirea vechilor texte, afirmă acelaşi lucru: vizibilul este un invizibil ridicat la rangul de taină.

Ne-manifestabilul ca matrice.

(Ce sens au, şi la ce bun toate acestea. Acum şi în Lumea Aceasta?

Din orice unghi s-ar porni, se ajunge în cele din urmă la un miez. Şi acest miez este compasiunea, iubirea, ca formă a unei energii subtile, prin care se instaurează „ca de la sine", o anume etică, inerentă acestei Aflări.)

Augustin: iubeşte şi fă ce vrei.

Aşadar, mai departe:

Ne putem deci întoarce din însingurarea fertilă, din nou în lume, spre a depune prin pura noastră prezenţă mărturie a acestei transfigurări/metanoia personale. Spre a nu fi Aici şi Acum... oricum. Fireşte, pe de altă parte, oricare altul, care a păşit pragul morţii, ştie mai mult decât cel mai înzestrat om al planetei: suntem însă aidoma copiilor, care apropiindu-se de pragul adolescenţei, manifestă un interes tăinuit, ascuns, faţă de misterul sexual, încercând să îl adulmece dinspre ne-pârguirea lor. Uitând faptul că vor ajunge să îl cunoască la t*imp*u*l potrivit. Şi* astfel, pier*d o p*arte esenţială din unic*ul far*m*ec al* c*opi*l*ăriei.*

Într-adevăr, ca şi apa, nu ne „înălţăm" însă decât picătură cu picătură.

Unul după altul. Dar imboldul, dacă este, trebuie urmat, fiindcă altfel o boală ori un accidentzincident ne vor oferi oricum *timpul*\ (pe care mereu l-am amânat ori „omorât"), de a reflecta la noi înşine.

Doamne, în fond suntem cu toţii responsabili de Tot şi de toate câte se petrec pe pământ. Ele se răsfrâng în mai mare ori mai mică proporţie – potrivit unei rezonanţe/

configurări individuale „pe măsură” –, în fiecare din noi. Ne pătrund ca nişte unde, începând să formeze în noi legături, structuri. Pentru cine bat clopotele… Efectul fluturelui…

Cât de tare trebuie să ne sporim atenţia în fiecare clipă…

Doar ea poate menţine *o integritate*.

Aplicând principiul, nu atât holografic (ce ar presupune mai ales un static), ci o *holomişcare*, se poate spune că fiecare clipă conţine în ea întregul timp.

Fiecare aspect al timpului, fiecare clipă, par să existe mereu pretutindeni.

Limbii, sistemului conceptual, structurii gândirii le este inerent faptul de a nu ne înţelege pe noi şi universul în genere prin modalităţi holistice. Holografice.

E nevoie de un alt limbaj, Un limbaj al instantaneităţii de comunicare; *transverbal*.

Un limbaj holistic? Se pare că spre această abolire (în care se găseşte principalul inconvenient al rătăcirilor noastre) a limbajului, în sensul înlocuirii lui cu un altul mai eficient, ne-dual, se îndreaptă oarecum şi un anume aspect al evoluţiei.

Poezia realizează în acest sens o relaţie holografică cu o cultură, cu o epocă, cu un spectru al vieţii. Aflarea mistică pare să fie o formă totală a vederii holistice, care prin prisma personală pătrunde ordinea „pliată” a universului.

Intuiţia pare a avea întâietate (chiar în neconştientizarea ei concomitentă actului)

Acest clipe „goale”, în care ea / se „pipăie” instantaneu întregul, un întreg complex de structuri.

Nu putem şti ce a „trăit” un mistic. Trebuie să parcurgem noi înşine actul aflării. Nu poţi scuti pe nimeni de drum. Însă orice ar fi „aflat” misticul – şi mai ales în sensul: dacă mă întrebi nu ştiu, dacă nu mă întrebi, ştiu –

cert este că fiecare din ei aduce cu sine o pleiadă de atribute ale unei genuine schimbări (metanoia): umanul, iubirea, blândeţea, toleranţa, compasiunea, comuniunea, smerenia, transparenţa. Toate acestea impunând o *etică spontană*. Niciunul din aceşti mistici, despre care îndeobşte se vorbeşte eufemistic, cu condescendenţă, ba chiar cu o anume depreciere şi cu un anume dispreţ, *nu şi-a impus voinţa asupra altora, nu a dorit să stăpânească ori să asuprească pe nimeni*: un model uman, pilduitor de existenţă. Ori acesta este lucrul esenţial. Dincolo de Revelaţiile mistice, care sunt din nou cercetate (şi anume, mai ales de fizicieni şi de ştiinţele naturii, descoperindu-se concordanţe uimitoare între ele).

El impune ca punct de plecare la fiecare, indiferent de gradul său evolutiv, atenţia sporită, *grija şi băgarea de seamă*, îndreptate mai ales asupra propriei persoane în fiecare clipă.

Aceasta *trudă* ar trebui să fie cultivată, dezvoltată de la cele mai fragede vârste şi cu precădere în şcoală. Fiindcă o şcoală, care implantează doar cunoştinţe *încurajând competiţia şi concurenţa*, nu creează decât nişte mutilaţi, ducând la o extensie a urii, avidităţii, invidiei.

David Bohm: după părerea mea însemnătatea pozitivă a misticii zace în faptul că această cauză primă a existenţei noastre este un mister, o constatare, pe care şi Einstein a acceptat-o. Tot el a fost acela care a spus odată că tocmai tainicul ar conferi frumuseţe. După părerea mea, drept mistic, ar fi de desemnat o persoană, care a avut într-adevăr o experienţă nemijlocită cu misterul, o experienţă, care transcende posibilitatea descrierii ei. Problema pentru ceilalţi oameni este de a pricepe ce ar putea însemna aceasta.

(*o* afirmaţie simplă, *modestă*, aproape „necenzurată” a unui celebru şi important *om de ştiinţă*: dacă am pune-o

în analogie cu o afirmaţie asemănătoare în esenţă a unui *scriitor*, mereu obsedat de importanţa şi „rolul" său, mereu îngrijorat de a se exprima cât mai „memorabil" cu putinţă: ce deosebire esenţială, în fond de *nivel al conştiinţei* între cei doi… şi poate – de ce nu-şi de smerenie, nu-i aşa?)

Şi reacţia unui fizician german bătrân de la Harvard, concentrându-se a înţelege întrebările preopinentului de dialog, apropo de cazul Ted Kacsynski: *Realitatea*? *Unde este realitatea*? *Unde e asta*?

Toate acestea îmi amintesc în mod straniu, de reacţia tipică a unor intelectuali francezi în faţa spontanului şi a „riscului", pe care-l implică el. Spre a evita o confruntare onestă cu unele subiecte, se refugiază în reacţiile de respingere a aroganţei şi ironiei. Aceeaşi reacţie se poate observa şi la unii „intelectuali centralizaţi" ai marilor aglomerări urbane de la noi, axată în general pe replica: ce, bă, te dai grande?

Două angoase adânc înrădăcinate la ambele tabere: *a nu te face de râs* (teama de ridicol, predominând în orice situaţie) şi, în prelungirea acesteia, *bagatelizarea*, luarea în derâdere (mişţoul, zeflemeaua), ca reacţie de apărare. Rezultatul: trecerea rafinată sub tăcere, ba chiar ostracizarea, alungarea *corpului străin*. Genuinul este un risc prea mare… Ca urmare se practică în mare taină (deşi toată lumea ştie…) plagiatul. La mare modă în zilele de azi.

La fiecare se poate observa, dacă priveşti extrem de atent, în rare momente, nu atât fiorul, ca o firavă umbră, a unui *déjà vu* „cât mai ales al unui de*ja,* tulbure presimţit. O presimţire amânată şi ignorată vreme de-o viaţă: bănuiala că în fond se pliază unui rol de mult stabilit. Cu mult înainte de înfăţişarea lui pe pământ.

Miles Davis. Se plimbă pe scenă căutând. În fond *aşteptând a fi găsit*; să îl… găsească pe el sunetul. Sou*ndul ac*ela al lui inconfundabil. Nimic premeditat. „Risc" total. Nu ştie – în afara unor structuri de bază –, ce îl

aşteaptă în următorul moment.

Acest mers de animal de rasă. Pe scenă. Neliniştea această reţinută, încordată de leopard, spre a nu-i scăpa nicio nuanţă. Şi dintr-odată această sincronizare *ca de la sine* între ei. Sunetul se desfăşoară în voie. Se desprinde parcă dinspre o apă misterioasă. Bătând înspre un mal îndepărtat. Pare un ecou ce străpunge aerul pur al unei dimineţi ceţoase. Lent irizate de soare. Şi vine sub mereu alte înfăţişări, alte înfiripări spiralate. Chipul lui Miles poartă reflexul de silex al înfrângerilor transformate în ceea ce s-ar putea numi „încă un pas”.

Într-un interviu declară că a avut momente de neînchipuită neputinţă… şi nu s-a mai atins vreme de cinci ani de instrumentul său. La un asemenea muzician şi artist, o eternitate a iadului… după care i-au trebuit trei ani *spr*e *a*-şi regăsi sunetul…

Însă el s-a reîntors. *But he came back*… the *sou*n*d… (ext*raordinară afirmaţie!)… The perfect *sou*n*d, mai* z*ice e*l cu vocea aceea răguşită, tulburătoare… I hear this soun*d*… a*nd a voic*e*, mai* zic*e, relatând* cu o rară smerenie, despre plimbările lui solitare pe malul lacului său preferat… Asta este. Aşchii de vorbe. În rest, a-ţi urma, netulburat de nicio părere, de niciun considerent extern, Calea…

O operă de artă pare a fi cu atât mai valoroasă, mai… profundă, cu cât se înfiripă dinspre un nivel lăuntric mai… adânc.

Când Borges îşi închipuia universul ca o uriaşă bibliotecă, se referea nu doar la carte, la cărţi. Înclin să cred, azi, că se gândea la faptul că întreaga lume, întreaga natură e o *bibliotecă vie*, pe ale cărei rafturi în etaje şi terase ascendente şi descendente zac *semnele*, pe care azi în suficienţa hybris-ului nostru, nu le mai putem descifra.

Iluzia, maya, conferă şi iluzia întâmplătorului şi a haosului. Înlăturând vălul, dai peste ordini, pe care încă nu le putem cuprinde.

Omul nu se mulţumeşte doar a înţelege, a pătrunde lucrurile, fenomenele. Îl bântuie mai ales controlul, intervenţia şi ghesul stăpânirii, al transformării (ca act hegemonie) al lumii şi al naturii.

Mai întâi râd ca fetiţele. Apoi, mai târziu, râd cu unduiri de sex. *Îmi place de el*: *mă face să râd*. Fireşte, râsul relaxează sfincterele, *deschide*. Este o deschidere. Şi alungă temporar teama şi grijile, conferind un intermezzo al siguranţei, adăpostului.

După cum animalele îşi marchează teritoriul prin jeturi de urină, tot astfel omul îşi marchează micul imperiu, fiecare cum şi cu ce poate: prin utilizarea obiectivată a lui a avea. Unde domină a fi, graniţele se mistuie.

Cât de fatal la un scriitor: să îşi marcheze teritoriul prin propriile cărţi…

Răul, o acţiune limitată doar de veşnica lui revenire.

Binele, mai mult o stare. Cel mult, o făptuire de *maxim*ă *discreţie*, (mâna ta stânga, dreapta ce face să nu ştie…)

Hermes Trismegistos (se presupune că ar fi identic cu zeul egiptean al înţelepciunii, Toth): enunţă în principiul al treilea al legităţilor hermetice: tot ce există se găseşte în stare permanentă de vibraţie. Afirmaţie atestată azi de fizica cuantică. Ne găsim aşadar într-o mare de câmpuri în vibraţie. Vibrăm şi întâmpinăm continuu vibraţii.

Potrivit legii rezonanţei aceste vibraţii determină reacţii în lumea înconjurătoare: pare că astfel ne determinăm în fiecare clipă, viitorul.

Un grup de muzicieni, de exemplu, intră în rezonanţă pe parcurs şi la un moment dat are loc *sincronizarea* lor. Această sincronizare se asemănă mult cu modelele de unde ale creierului în momentul unei meditaţii adânci. *Transmiţând iubire*, *se va întâmpina iubire*.

finulţi vor citi poate aceste propoziţii, însă câţi oare

se vor opri spre a se interoga nu atât asupra valabilităţii ori non-valabilităţii lor, cât mai ales spre a-şi acorda din plin timpul necesar spre a se lăsa pătrunşi de propriul adânc, dacă a fost doar uşor atins de aceste rostiri?)

Experienţele biofeed-back din ultima vreme au scos la iveală un lucru extraordinar: într-una din aceste experienţe, subiecţii au învăţat să-şi declanşeze la început funcţiuni organice: puls, temperatură, tensiune etc. După ce acest lucru a reuşit deplin, ei au fost rugaţi ca prin aceeaşi metodă să pună în funcţiune prin puterea gândului butonul de declanşare al imaginii unui televizor.

La puţină vreme după această reuşită experienţă, unul din subiecţii experimentului a decedat. **EEG**-ul nu mai denota nicio activitate a creierului. Şi totuşi semnalul de declanşare al televizorului a apărut.

Concluziile experimentatorilor, Deplasse Jaques şi W.J. Amsyck: conştiinţa nu este aşadar legată de corp şi există şi mai departe laolaltă cu amintirile, cunoştinţele şi trăirile înmagazinate…

Medicul Yan Xin: supertalent parapsihologic din China. În prezenţa şi sub observaţia severă a mai mulţi experţi şi fizicieni de marcă a reuşit un experiment uluitor: a reuşit să influenţeze, de la o depărtate de peste 10.000 km, viteza de descompunere a atomilor radioactivi, transmiţându-şi pur şi simplu fluxul energiei mentale la locul experimentului.

(în ştiinţa actuală, disocierea radioactivă este considerată a fi un fenomen întâmplător şi de neinfluenţat fizic ori chimic…

De asemenea, a apucat cu ambele mâini o sursă electrică de 150 de volţi…

Mai mult, i-a reuşit să mărească şi să diminueze tensiunea electrică a sursei (între mâinile sale experimentatorii au măsurat o rezistenţă cu mii de Ohmi mai mare decât la omul obişnuit.)

Să poţi prin practicarea Quigongului, însoţit de o concentrare mentală ieşită din comun, să schimbi **ADN**-ul dintr-o celulă (cum a făcut-o într-un alt experiment Yan Xin), explică multe din vindecările miraculoase de-a lungul vremurilor.

Cum decurge un experiment depinde de *starea / atitudinea de aşteptare* (la ce se aşteaptă în fond subiectul în momentul în care începe experimentul). Conştiinţa observatoare alcătuieşte cu obiectul observat *o unitate*, iar rezultatul este până la un anumit grad oglindirea *convingerii mentale* a celui ce întreprinde experimentul. Acest lucru este valabil însă la toată lumea…

Convingerile, închipuirile şi aşteptările creează „lume". Schimbându-ne aşadar „mentalitatea", convingerile, schimbăm prin urmare şi „realitatea".

Pentru cine cunoaşte principiul dintre cauză şi efect, ştie că aşa ceva ca *întâmplarea/întâmplătorul* nu există. Doar concordanţe. Potrivit legii rezonanţei.

Culegem ce semănăm…

Institutul Heart Math din California: s-a descoperit că numitul câmp electromagnetic *al inimii* emană de cinci mii de ori mai multă energie, decât undele de energie transmise *de creier*. (Ceea ce emană din inimă este în armonie şi concordanţă cu Fiinţarea Absolută.)

Ben Gurion: cine nu crede în minuni, nu este un realist.

(Augustin: minunile nu au loc în contradicţie cu natura, ci în contradicţie cu ceea ce ştim despre natură.)

Masaru Emoto, reputat om de ştiinţă japonez: „apa are o conştiinţă". A ajuns la această constatare prin fotografiile sale revoluţionare ale cristalelor de apă. Apa trăieşte şi se schimbă prin influenţa sentimentelor, cuvintelor şi muzicii…

Experienţele de fotografiere a cristalelor izolate, după o metodă specială de îngheţare a apei, demonstrează

că apa preia şi înmagazinează informaţii din mediul înconjurător, schimbându-se în mod corespunzător.

Structura cristalului (era parcă şi titlul unui film al lui Vajda…) oglindeşte vibraţiile armonice ori dizarmonice ale mediului. Sub influenţa muzicii lui Bach, de exemplu, apar cristale de o frumuseţe nemaivăzută… Pe când la „muzica”, de genul Heavy-Metal, apăreau formaţiuni haotice, distruse…

Lucrul cel mai uimitor: la fiecare gen de muzică, cristalele aveau o formă deosebită, specială. La un cântec de iubire, de exemplu, se forma un cristal de forma inimii…

Reacţiile la cuvinte: acelaşi efect. Potrivit mesajului afectiv.

(cine e omul acesta de porunceşte apei, domolind-o?)

Aceeaşi splendoare o aveau şi cristalele apei tămăduitoare din Lourdes, analizate tot de echipa de cercetare a lui Emoto.

Corpul uman constă în mare parte din apă. Oare ce efect au atunci asupra ei /lui sentimentele noastre în fiecare clipă?

În India se ştia de altfel de milenii: sufletul bucătăresei „impregnează” mâncarea pe care o găteşte…

Revin la evenimentul din 11 septembrie 2001.

Cercetătorii de la Princeton au trezit la viaţă un proiect: *global consciousness project*.

Întrebarea lor: dacă există o conştiinţă colectivă a omenirii, este ea în stare a influenţa rezultatele generatoarelor incidentale? Ce vor înregistra computerele?

Au fost astfel răspândite în întreaga lume câteva zeci de generatoare incidentale. Acestea realizează zi şi noapte prin calculatoare specializate un şir de zero-uri şi de unu-uri, care să nu fie influenţabile la nimic, în afara poate a conştiinţei umane.

Datele sunt colectate mai apoi la Princeton, unde se realizează o curbă grafică a decurgerii şi sunt comparate cu linia, care ar fi de aşteptat la un rezultat pur incidental (doar acele derogări de la incidental, care apar *în mai multe regiuni în acelaşi timp*, sunt considerate demne de a fi valorificate).

Evenimentul din 11 septembrie a dus la o înregistrare interesantă: calculatoarele au produs deodată şiruri de *cifre ordonate*, care derogau evident de la rezultatul incidental aşteptat. Oare unda emoţională universală să fi unit astfel conştiinţa oamenilor, încât să fi influenţat calculatoarele?

Pe lângă alte evenimente înregistrate, cu rezultate asemănătoare (cutremure, jocuri olimpic, anul nou etc.), acest eveniment din septembrie a provocat cele mai mari schimbări vreodată înregistrate.

Şi mai interesant însă este faptul că anumiţi cercetători de la Princeton, analizând aceste date, au ajuns la concluzia că populaţia lumii a dus ea însăşi prin *convingerile ei negative* la acest eveniment: curbele s-au înregistrat cu 4 ore înaintea evenimentului catastrofal, de parcă populaţia lumii *ar fi ştiut înainte* de acest lucru. Cercetătorii americani au lansat ipoteza că aceste cauze s-ar fi aflat în… viitor. După ei, toat*e variaţiile posibile ale viitorului există concomitent. El*e pot fi comparate cu mărfurile puse la dispoziţie de un uriaş magazin universal: păşind în el dorim a cumpăra ceva anume. Din mărfurile expuse alegem doar pe acelea care corespund dorinţei noastre.

Tot astfel şi jocul dintre prezent şi viitor: suntem înconjuraţi de o matrice invizibilă, care conţine totalitatea evenimentelor posibile în viitor. Se realizează aşadar doar acea variantă, care intră în rezonanţă cu prezentul, o variantă *atrasă* deci *de acest prezent*. Toate celelalte variante au loc, însă în universuri paralele, potrivit

teoriilor fizicii cuantice.

Lucrul cel mai interesant însă: energia nu se pierde. Ea se adună, se comasează undeva. Teama şi atitudinea negativă a numeroşi oameni (alimentate de agresivitatea generală din lume: războaie, măceluri, asasinate, televiziune, jocuri pe calculator etc.) formează o *aură colectivă, ce atârnă ca o negură peste o grupă ori naţiune*.

O singură persoană cu atitudine total agresivă şi distructivă poate face o legătură cu această masă de energie (prin rezonanţă), declanşând o catastrofă.

Concluzia este mereu aceeaşi: cu toţii suntem răspunzători de ceea ce se întâmplă.

Viitorul nu este o problemă electivă, ci mai ales una a conştiinţei colective.

Einstein: timpul nu este deloc, dar chiar deloc, ceea ce pare a fi. El nu decurge doar într-o singură direcţie şi viitorul există concomitent cu trecutul.

Nu există nimic mai esenţial decât pacea / armonia lăuntrică. Toţi o caută în fond… în felul lor. Prin rătăcirea lor individuală şi colectivă. Majoritatea însă prin A Fă*ptui, nu* prin A Fi*. Se*ntimentul de a fi Una *cu* t*in*e *în*su*ţi şi* c*u* l*ume*a*. At*otidentificare.

Acest sentiment născut din compasiune, iubire şi bucurie, care sporeşte cuantumul de energie vitală. Nimic nu este mai important decât acest lucru. Prin această întreţesere universală a toţi şi a toate, ce facem pentru noi, facem în fond pentru toată lumea.

Aici trebuie subliniat un lucru, îndeobşte extrem de greu de acceptat, de înţeles:

Mila nu ajută pe nimeni. Dimpotrivă. Se produce doar o cufundare în durere, tristeţe.

Teamă şi furie. Ne pierdem astfel balanţa lăuntrică. Reacţia inconştientă la unele evenimente dureroase în lume – în mod paradoxal – ne desparte de unitatea cu fiinţarea: se creează un câmp morfogenetic al durerii şi

suferinţei. În fond, *întărim contururile unei stări generale*. Astfel, deschidem poarta tocmai acestor evenimente, pe care le deplângem. La fel, *consolarea*. Consolând pe cineva nu facem decât să îl menţinem în starea aceasta a lui, demnă de… milă.

Compasiunea în schimb este calea de a privi direct faptele, fără a simţi furie, teamă ori *dorinţe vindicative* (care doar măresc marja râului în lume, consolidându-l în fond), ştiind că orice sentinţă şi etichetare valorică în bun şi rău duc prin dualismul lor la ruperea de unitate.

Compasiune: să accepţi o situaţie aşa cum este ea, fără a emite sentinţe: rămâi astfel centrat în sine şi capabil de acţiune. Este extrem de greu de acceptat, de înţeles acest lucru, care pe loc declanşează dezaprobarea, ba chiar furia (fapt, care iarăşi denotă că se atinge un nerv sensibil…), şi care în cele din urmă este rezultatul îndelung al unei educaţii milenare, preamărind „eroicul", răzbunarea necesară, „mânia justificată", în fine, victoria cu orice preţ a celor „buni" asupra celor răi… Care erau însă cei buni şi care cei răi în războiul de exterminare a indienilor americani?

Compasiunea nu se confundă cu nepăsarea, cu inactivismul. Dimpotrivă. Doar prin compasiune rămâi Una cu toţi şi, mai ales, doar pe baza păcii lăuntrice poţi acţiona: *motivaţia şi calitatea acţiunii* sunt însă cu totul altele.

Privită din miezul unei păci lăuntrice, *lumea e aşa cum este*. Abia atunci se înţelege faptul că unul ori celălalt se află pe orbita rătăcirii lor necesare, spre a-şi găsi din nou Calea, pe care unii au găsit-o deja. Altminteri, e ca şi cum te-ar revolta unul ori altul dintre colegii de clasă, care nu fac faţă unei ori altei probleme. Lumea e o diversitate, în care fiecare se află în *timpul şi la nivelului lui momentan*, „rătăcit" *în labirintul lui momentan, purtând în el propria lui moarte*…

Şamana Dhyani Ywahoo: hai, să recunoaştem frumuseţea în noi înşine şi în alţii. Când ne vom întâlni, întâmpina, să ne privim în ochi, să auzim bătaia inimii celuilalt, să vorbim de bine despre noi şi ceilalţi, să ştim a fi conştienţi că ne găsim în procesul unei schimbări.

personajelor. Reproşurile în privinţa aşa-zisei lipse de unitate a cărţiia vin, aşadar, dintr-o percepţie grăbită a dialecticii psihologiei umane faţă cu ideea autorului de a răsturna raportul de forţe în favoarea unei morale eudemoniste (plăcerea, ca fundament etic dar şi visul social, altul decât visul colectiv, ostracizat).

Personajele nu au un scop, nota artificială a existenţei lor în planul vieţii sociale a celorlalţi e înlocuită cu violentarea aproape haotică a propriei fantezii, ştiind că datul social este limitat iar sentimentul uman este profund şi etern: „/Ra*mintki*/ – Ce întrebare! Şi ce concluzie stupidă! Elaborez greu, căci viaţa nu merge în fiecare moment în picioare, cade, merge şi de-a buşelea, e rea, arţăgoasă, nesuferită, mincinoasă, plină de praf, tăvălită prin gunoaie… Doamne, Dumnezeule, dar într-o zi o vezi din nou atât de fragedă şi duioasă, ca un iad ieşit dintr-un râu. Şi-atunci, te-ntrebi, sau numai o parte a sufletului crede că se-ntreabă: unde sunt gunoaiele? Sau au fost ele? Când viaţa e frumoasă şi cu mult mai năprsanică decât în clipele ei murdare. Mergi, respiri, suspini, rupi o frunză – şi eşti mai puternic decât Dumnezeu. Viaţa e mai apocaliptică decât moartea. Naşterea este ignorantă şi inocentă, dar moartea este numai ignorantă… Merg cu voi, însă nu azi, mâine…” 6

Frumoşii nebuni sunt eroi analitici, experimentând, prin povestea destinului lor, opinia că „vorbirea înseamnă o operaţie a spiritului” 7, ei înşişi spirite demontate în raport cu spiritul vremurilor pe care-l înţeleg dar dau impresia că nu şi-l asumă. Norma lor tipologică este culoarea ca o răsfrângere a falsei armonii interne în individualitatea socialului. De altfel, câteva interpretări

critice la proza lui Fănuş Neagu recunosc această calitate a personajelor de a inventa lumii imaginare8 de a trăi în cheia unei senzorialităţi violente9, mărturisind „destructurarea repezită a societăţii în vremea obsedantului deceniu”. 10

IONEL BOTA

Mantia de bronz a personajelor.

Timpul şi fantezia

O mostră de veneraţie aproape mistică a textului va fi romanul Frumoşii nebuni ai marilor oraşe.1 Din căutarea polarităţilor, efort în cursul căruia intuiţia şi reflexia stau mereu la pândă şi mereu în contradicţie, a retultat o sinteză epică pătrunzătoare, o carte ale cărei sugestii vin din metafizica ideii şi sfârşesc într-un realism extatic.

Goana după mituri, din proza scurtă, a încetat, vânătoarea după realitatea funambulescă începe, visul dionisiac a tălmăcit apollinic, sfârşeşte, acum, în voinţă de epic. Într-o ordine reversibilă a lucrurilor, personajele simt fatalitatea, retrăiesc spaimele metafizice sub semnul empatiei generatoare a magiei textului, îşi recunosc umanul condiţionărilor traductibile. Mitul.

„Fragment din ştiinţa semnului”, cum zice Barthes2 este pulverizat acum în singura formă tranzitorie a cunoaşterii: experienţa realului. Cum „cugetarea n-ar putea exista fără fantezie”, opinia esteţilor, de la Croce încoace3, impresia de totalitate incumbă prozatorului restructurarea propriei doctrine epice: degradarea lumii poate fi anihilată prin ficţiunea conştientă a autorului4.

Problema simetriei, pe fondul epicizării marilor teme morale ale lumii, nu este, desigur, o idee preconceptă, omul (fiinţa interioară), natura şi jocurile fatalităţii îşi corespund, în sensul existenţei concilierile concurează cu tentativele eliberării eului din chingile tiraniei societate, omul abstract, sastisit de capcanele bunurilor materiale vrea să redobândească, prin restituirea nostalgiei vieţii,

prerogativele conştiinţei inalterabile. Gloria va fiu a ideii şi nu cucerirea lumii obiectivată în concepte şi ideologii! fiindcă omul este raţional prin sine şi mai puţin pentru sine. Datele acestei antropologii fizice sunt proiectate, prin viaţa bulversată în realism funambulesc a

Note:

1. F. **NEAGU**, *Frumoşii nebuni ai marilor oraşe*, (*fals tratat despre iubire*), ediţie definitivă nevarietur, Bucureşti, Editura Eminescu, 1991, 192 p.: prima ediţie, continuând ciclul *Ţara hoţilor de cai*, a apărut în 1976

2. Cf. R. **BARTHES**, *Mitul în zilele noastre*; *mitul ca semn semiologic*, în volumul R. **BARTHES**, *Mitologii*, traducere, prefaţă şi note de M. Carpov, Iaşi, Institutul European, 1997, p. 237

3. B. **CROCE**, *Lirismul şi totalitatea artei*, traducere de H. Blazian, introducere de T. Vianu, Bucureşti, Editura Adevărul, s. a., p. 93

4. Vezi R.G. **ŢEPOSU**, *Fânuş Neagu*, în volumul *Scriitori români*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1973, p. 326

5. M. **ÚNGHEANU**, *Fânuş Neagu*: *Frumoşii nebuni ai marilor oraşe*, în „Luceafărul”, **XIX**, nr. 12 (775), 20 martie, 1976, p. 2

6. F. **NEAGU**, op. cit., p. 22

7. Cf. **AL. ROSETTI**, *Filosofia cuvântului*, Bucureşti, Editura Minerva, 1989, p. 12

8. M. **UNGHEANU**, op. cit., loc. cit.

9. C. **SORESCU**, *Fânuş Neagu într-o fotografie serioasă*, în **SLAST**, **VIII**, nr. 27 (354), sâmbătă, 9 iulie, 1988, p. 9

10. Ibidem

În această tulburare, un gând te alină: privind spaţiul survolat de păsări, înţelegi că se poate, că şi tu ai calea înaltului tău. Ţeavânţi în necunoscut, cazi, în cădere suferi, te cuprinde tristeţea…

Păsările au aripi – îţi spui îmboldit de neîncredere. Şi, cerul e împânzit de păsări multicolore, cu aripi ascuţite sau largi, cu pliscuri multiforme.

Înăuntrul tău vibrează o taină, un tremolo ancestral ce-ţi reconfigurează miezul. De sub carcasa rugoasă a lumesculuі tău mijeşte mugurul unei cosmice fiinţe. Acum nu te mai miri, nu te mai sperii, acum ştii: văzduhul e pavoazat cu nenumărate păsări, dar tu o cauţi pe cea de albastru.

De negăsire, boleşti. Ai vrea să te lepezi de mersul tău, să afli o cale mai demnă decât căţăratul pe firul de iarbă…

Acum ai certitudinea că doar o astfel de cale certifică zenitul împânzit de aripi. Ai înţeles – în fine – că, aflat în stadiul de moluscă, e imposibil să ajungi la porţile

nesfârşitei lumini.

Acesta e drumul lepădării de sine, e drumul arătat de **PASĂREA ALBASTRĂ**. „Dacă voieşte cineva să vină după Mine, să se lepede de sine”. (Luca: 9/23)

Odată cu năzuinţa întru metamorfozare, chingile lăuntrului se desfac în largi evantaie de viaţă: vrei să te-aduni, te întorci în trecutul latenţelor tale, căutând prin toate ungherele.

Dar pasărea nu e chip s-o zăreşti. Îţi dai seama că, pe atunci, cerul tău era foarte aproape de sol şi opac.

Iată-te cu prietenii tăi adolescenţi peste creştetul tău, mii de aripi – toate albastre. Vrei să le-atingi, să le îmbrăţişezi… îţi strigi bucuria pe străzi, alergând cu ochii închişi… Deschizi ochii întru desfătare şi constaţi cu stupoare că niciuna dintre păsări nu e cea Albastră. E ceva de ne-nţeles în zborul acesta – îţi spui, aruncându-ţi privirea (pentru prima oară) înspre pendulă şi pleci, destul de contrariat, dar cu mult mai atent la detalii.

HUŢA SCARLAT

Pasărea albastră din sicomor

Motto:

În fiecare ins reverberează trilul ancestral al păsării albastre.

Străbatem câmpia timpului aidoma melcilor, purtând nevăzutul din noi ca pe o cochilie alcătuită dintr-o stranie magmă, din care, ieşind, trăim fascinanta metamorfoză a păsării Phoenix.

Pe necuprinsul de lut şi lumină (conştient sau instinctiv) căutăm firul eliptic al verdelui transcendent.

Călătorim, umăr lângă umăr, melci aroganţi şi sperjuri, moluşte cabotine reacţionând la incantaţii gregare, purtându-ne în spinare locuinţele (uneori insalubre, alteori opulente), înaintăm fără tihnă şi fără popas, animaţi de aceeaşi chemare (şi totuşi alta) mereu.

Împrejur iarba creşte tot mai înaltă şi tot mai deasă,

parcă mai tenebroasă, camuflând, înăbuşind mult-căutatul fir.

Şarpele se plimbă cu nonşalanţă prin verdele lumii. Iarba dă în copt. Se apropie vremea. Vremea de cosit.

„Melc nătâng, melc nătâng”, poţi, totuşi, pricepe că tăişul ascuţit al coasei şi pe tine te ameninţă. Firul eliptic nu se arată, mersul tău e din ce în ce mai încet, mai haotic.

Din răstimp în răstimp, te opreşti la cişmele de rouă, ieşi din cochilie şi bei cu nesaţ. Şi, cât eşti tu de moluscă, tot ai puterea de a pricepe că aceste cişmele au şi ele un făurar (de ce nu chiar străjerul elipsoidalului fir?).

Asaltat de-ntrebări, treci mai departe fără să ştii măcar în ce timp ai ajuns. Poate e vremea odihnei, mersul tău fiind, în ăst caz, rătăcit. Într-o aversă descoperi că înaltul e mult mai înalt decât firul de iarbă…

Te cuprinde frica (speriat, te ascunzi în cochilie). Susul e atât de departe… Atârnat de firul tău, va trebui să-l urci neclintit, să înduri cu stoicism şi vântul, şi grindina.

Îţi spui, resemnat, că a fost o iluzie optică şi că negreşit o vei întâlni într-o zi.

Ogorul omenirii îşi schimbă necontenit semănătura, seminţele (chiar dacă flori de-o vară) poartă în nectarul lor lumina, sunt fecundate de veşnicie şi, totuşi, par efemere. Deasupra ogorului fâlfâie stoluri de aripi ce se hrănesc cu o galactică mană.

Te înfrupţi din nelinişte, de n-ar fi acest fâlfâit…

Îţi spui: voi zbura! Dar aripa ţi-o izbeşti de perete, îţi lipeşti urechea de el, ai senzaţia că fâlfâitul răzbate de dincolo de zid. În timpane-ţi sună un tril. Numai **PASĂREA ALBASTRĂ** (îţi spui) poate cânta cu un astfel de viers. Îmbrăţişezi „obstacolul” cugetând la o modalitate de a ajunge dincolo. Escaladarea zidului ar fi o nechibzuinţă, a-l clinti – nu e chip… Strigi cu înfrigurare: **PASĂRE ALBASTRĂ**!… pas Ăre!!!… Neputincios, te apleci la temelia zidului, îţi pui tâmplele în palme, cotrobăind prin

toate striaţiile: trebuie să existe o cheie de boltă! O erupţie îţi dezghioacă gândurile, lava te pătrunde până la ultimul por, zidul se năruie.

Lumea are o altă configuraţie. Cerul e senin şi cu mult mai aproape. Mergi buimăcit ca după un somn lung într-un aşternut străin. De-a dreapta şi de-a stânga glasurile parcă-ţi vorbesc într-o limbă necunoscută şi totuşi neasemuit de frumoasă… Auzi vorbindu-se despre Fântâna din Sihar, despre apa Siloamului, despre Nunta din Cana. Te bucuri împreună cu ei.

De oareunde răsună vorbele: „lată, vine Mirele, ieşiţi întru întâmpinarea Lui!” (Matei: 25/4). Te amesteci printre nuntaşi şi auzi tot mai clar mirabilul cântec:

„Fericiţi cei săraci cu duhul, că a lor este împărăţia cerurilor.

Fericiţi cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.

Fericiţi cei blânzi, că aceia vor moşteni pământul.

Fericiţi cei flămânzi şi însetaţi de dreptate, că aceia se vor sătura.

Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui.

Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.

Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.

Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, că a lor este împărăţia cerurilor.

Fericiţi veţi fi când pentru Mine vă vor prigoni pe voi şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră.

Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, căci plata voastră multă este în ceruri”. (Matei: 15/ 3 – 12)

Ce nemaisimţită emoţie, ce minunat viers!…

Dar pasărea e tot nevăzută…

Marşul continuă, ritmul e din ce în ce mai alert. În urmă rămân şi tundra banalelor ocupaţii, şi stepa

satisfacţiilor cu chipuri de kitsch, şi luxurianta vegetaţie a lucrurilor inutile. Din vreme-n vreme, se-aude cântat de cocoşi, nu se ştie niciodată pentru cine cântă cocoşul. El are darul de a vesti zorii; pe el l-a ales Domnul ca martor al nestatorniciei omeneşti – după Matei, cap. 26.

Ademenit de glasul sprinţar al pământeanului vestitor, ajungi pe un drum lăturalnic, nu mai ştii exact încotro mergi şi nici când ai pornit. În învălmăşeală te simţi asaltat de tâlhari ce te jefuiesc de toată agoniseala inimii şi abia lăsându-te viu. Apare braţul salvator. Acela ce a turnat vin şi untdelemn peste răni – după Luca: 10/ 25 – 37. Neînchipuită tămăduire! Inefabilul doctor te poartă ca într-un zbor. Făptura convalescentă se ridică în trepte: mai sus de nepăsare, de neaducere-aminte, de tristeţe, de urât, mai sus de înaltul mărginit.

Coasta ta e împunsă de suliţa zădărniciei. Te întrebi privind înapoi: Ce a zămislit răgazul meu? Ce au văzut ochii mei? Ce a făptuit braţul meu? Ce a vestit glasul meu? încotro pasul meu?

Inutil să-ţi răspunzi. Pentru a o face, trebuie să te naşti din nou. „Adevăr, adevăr îţi spun, de nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu”. (Ev. Ioan: 3/5). Îţi aminteşti de chemarea la nuntă.

Un val de nădejde îţi umezeşte sufletul: vei alerga la apa Iordanului, îţi vei spăla trupul şi hainele, îţi vei unge faţa. Astfel primenit, te vei simţi mai puţin ruşinat. După îmbăiere, lumea din jur este mai curată.

Te amesteci din nou printre oameni, dar inima ta are acum un alt ritm, prin retina ta curge o nouă lumină. Ai învăţat să foloseşti busola. Ştii sigur că te îndrepţi către Răsărit.

Prin furnicarul de oameni răzbate un murmur. Cineva glăsuieşte: „Pe-aici va trece! Chiar prin locul acesta, pe drumul acesta!... Astăzi va trece!”

O nemaiîntâmplată emoţie te desprinde din glodul în care erai frământat. Descoperi, că te afli prea jos. Deasupra ta planează orgoliul, egoismul, neîncrederea; înaintea ta stau tufele trufiei, buruienile individualismului. Printre ele se înalţă, falnic, **SICOMORUL**. Şansa mea – **SICOMORUL**! – exclami şi, adunându-ţi puterile, urci pe una dintre ramuri. Ai neclintita convingere că **MAGNIFICUL TRIL** sună pentru tine: „… grăbeşte-te şi coboară, că astăzi în casa ta trebuie să rămân!” (Luca: 19/5)

Din adâncul tău ţâşnesc râuri de uimire, încredere şi nădejde. Îngenunchez! lângă tulpina sicomorului şi taci cantr-un urlet. Deşertul vorbelor tale e acum o fântână de linişte. Peste creştetul tău plonjează acum **DIAFANELE ARIPI**. Astăzi nu mai vrei să-i vezi chipul; îţi este de-ajuns că ai înţeles: A **FOST**, **ESTE**, **VÁ FI**…

Un timp infinit născut din ascultare

Moto:

Fiecare fiinţă este o măsură distinctă pe portativul universului.

Muzica stelelor, simfonia universului de mult nu mai sunt etichetate drept extravaganţe metaforice, fantezii metafizice.

Influenţa muzicii asupra vieţuitoarelor este susţinută în nenumărate lucrări cu caracter ştiinţific prin care se relevă cum o anumită muzică accelerează sau stagnează ritmul de creştere al plantelor ori determină modificări în comportamentul animalelor.

În ceea ce îl priveşte pe om, s-a constatat că efectele muzicii asupra psihicului sunt de-a dreptul uimitoare: o serie de afecţiuni psihice şi de altă natură (metabolică, endocrină) sunt tratate prin meloterapie, obţinându-se rezultate notabile.

Efectele fascinante ale muzicii ne poartă gândul înspre momentul în care „Dumnezeu a suflat peste om

suflare de viaţă şi s-a făcut omul întru suflet viu”. Facerea: 1/6

Există în noi un „ce” care ne incită să credem că atunci, la Facere, acela care deţine diapazonul **ARMONIEI SUPREME** l-a înzestrat pe om cu o **SINE-PARTITURĂ** ce poartă pecetea **SUBLIMULUI TON**. Pe această mistică partitură rezonează: văzutul şi nevăzutul, diafanul şi profanul.

Solfegii de gând înserate în gama trăirilor se inscripţionează în note distincte: pianopianissimo, alegro-andante. Emoţii-arpegii ating, rând pe rând, corzile inimii. Oameniharpe, oameni-viori, oameni-mandolineviole-contrabasuri: suntem cu toţii creaţia **NEASEMUITULUI LUTIER**. în codul nostru genetic se află implementat cosmicul ritm.

Suflete-menuet-tango sau vals dănţuim pe podiumul lumii purtându-ne fiecare cutia cu rezonanţă a firii. Ne alăturăm, succedându-ne, note ale sideralei cantate. Natura reverberează în noi nestăvilitele-i ritmuri. Inefabile tonuri transcend prin sinapsele noastre, nevăzutul din noi conectat la natură distinge într-ale naturii sublima măsură.

Toată alcătuirea poartă cu ea apostila **ARMONIEI SUPREME**. Aceasta e taina indestructibilei legături a omului cu natura.

În structura umană vibrează un magic arcuş; el este puntea între lăuntru-simţire şi afară-senzaţie. El descifrează partitura luminii transformând-o în note de suflet.

Cântecul apei a înlocuit voalul metaforei cu mantia în sclipiri de azur în nemuritoare sonorităţi: **DUNĂREA ALBASTRĂ**, **VLTAVA**, **VALURILE DUNĂRII**, create de Ceaikovski, Bedfich Smetana, Iosif I va novici – sfere ale căror inimi s-au adăpat la izvoare de har.

Muzica stă ascunsă printre ale nopţii tenebre; ea se descoperă (doar) acelora care privesc lumea cu inima. Ne-

a convins de aceasta, în ale sale **NOCTURNE**, Chopin. Beethoven a descifrat muzica înaltelor sfere, lăsându-ne nouă o tulburătoare **SONATĂ** A **LUNII**.

O lucidă sobrietate (de sorginte serafică) transcende mădularele noastre în acorduri de: Bach, Şostakovici, Straviński sau Mahler. O incomensurabilă linişte se cuibăreşte în noi ascultând **AVE MARIA** de Fr. Schubert, **ORATORIUL** lui Haendel. Oare nu sunt, acestea, negrăite mostre din celestele muzici? Şi ce siderale arpegii răsar din **ANOTIMPURILE** lui Vivaldi, **APPASSIONATA** lui Beethoven, din compoziţiile lui Brahms, din **PRELUDIUL LA UNISON** al lui George Enescul.

Trăim irepetabile clipe în care nu mai contează dacă viaţa e muzică ori muzica este viaţă!

Cât de răscolitor sună **BALADA** lui Ciprian Porumbescu interpretată pe una din faimoasele viori făurite de lutieri ale căror nume au traversat secole: **STRADIVARI**, **GUARNIERI**!

Dirijorul Ionel Perlea (a cărui baghetă a vrăjit inimi şi a condus printre meandre de sunet şi ritm pe oricine voia să-l urmeze) afirma în conferinţele sale că „muzica este matematică, filosofie, literatură, istorie, dar, mai presus de orice, muzica este iubire”.

Muzica este matematică pentru că la interpretarea şi compunerea ei este nevoie de o anume rigoare (succesiunea măsurilor gamelor fiind inflexibilă). Dincolo de note, game, măsuri este percepţia umană. Tălmăcirea fiecărui semiton presupune o formă de filosofie lăuntrică.

Suntem, în acelaşi timp, combatanţi ai incomensurabilei orchestre şi interpreţi ai propriilor partituri. Pentru ca orchestra să sune armonios, are nevoie de braţul ferm al unui dirijor abil. Nu întotdeauna orchestra umanităţii a avut la pupitru dirijori potriviţi. De aceea, terestrele acorduri (de-a lungul timpului) au sunat strident (uneori), alteori distorsionat.

Muzica este istorie: nenumărate pagini evocă scene, evenimente, personalităţi prezente pe portativul istoriei lumii.

Muzica este iubire: generozitatea ei fiind inexprimabilă, vibraţia muzicii transcende prin nemărginirea iubirii.

Iubirea şi muzica descind din inefabil; niciuna dintre ele nu are nevoie de tălmaci.

Prin muzică, inimile noastre devin portative astrale, omul gustând din nemărginire într-o feerică înlănţuire. Linia orizontului nostru se deschide într-o desfăşurare de trăiri, de culori, de semnificaţii, pe ale căror falduri urcăm, şi urcăm…

„Reinventăm” liniştea ascultând Rahmaninov, Schumann, Şostakovici, Mussorgski, (poate) Ravel.

Ne unim frenezia cu Mozart, Straviński şi Boccherini. Ne rezemăm oboseala pe acorduri de Bach, Wagner, Sibelius sau ne lăsăm purtaţi de ritmurile lui Piazzolla.

Cu aceeaşi inimă ascultăm **RECVIEM** de Mozart şi **DANSUL SĂBIILOR**, creat de Haciaturian (dar nu cu aceeaşi vibraţie).

Şi, totuşi, există o constantă: aceasta este bucuria ascultării, care bucurie e la fel de întreagă chiar dacă preferinţele noastre se schimbă. Este şi aceasta o faţetă a complexităţii muzicii, coroborată cu versatilul din noi.

Din imemoriale timpuri muzica a fost socotită sursă de delectare (primenire) a spiritului. Anticii aezi (care animau festinurile de la înaltele curţi) erau consideraţi protejaţi de Euterpe.

În Vechiul Testament este semnalată (în nenumărate rânduri) prezenţa muzicii. Ea, muzica, marchează momentele de bucurie: trecerea Mării Roşii, victoriile asupra păgânilor în drumul spre Israel (pământ al făgăduinţei), dar şi momente tragice, ca în Psalmul 136 – ducerea în robie a poporului evreu.

O mostră de meloterapie este consemnată în Cartea I a Regilor, cap. 16/23: David (vestitul rege de mai târziu al poporului iudeu) reuşea, prin acordurile harpei sale, să calmeze crizele de sufocare de care suferea Saul (regele de atunci al evreilor).

George Enescu, prin măiestrul său arcuş, alina suferinţa răniţilor în prima conflagraţie mondială în urma căreia s-a născut România Mare.

Incontestabil, există o mistică legătură între ritmul muzicii şi ritmul inimii; mai bine zis: o reflectare, în forul lăuntrului nostru, a vieţii prin muzică. Există o conexiune între sunet (ca muzică) şi **VIUL** din om.

În dorinţa lor de a transpune pe note diafanul, oamenii au creat muzici, dar şi instrumente, adică mijloace de exprimare a muzicii.

Ca şi în celelalte arte, muzica a parcurs, în evoluţia sa, epoci, curente, concepte. Prin urmare, şi instrumentele au cunoscut mode, concepte, tehnici.

Astăzi, muzica este redată prin varii mijloace. În multe cazuri, instrumente clasice – precum orga, pianul, chitara – sunt înlocuite cu „strănepoatele" lor de ultimă generaţie, cu armonii „ajustate" digital. De aici şi strania metamorfoză a muzicii.

Tot mai puţini oameni par a fi dispuşi a sacrifica tot (timp, plăceri pământene) pentru a împlini o vocaţie. Este, aceasta, o asumare a talanţilor. Aceşti semeni ai noştri au nimburile zămislite din cânt.

Acestora, **INEGALABILUL DIRIJOR** le-a descoperit chipul spectral al muzicii. Numele lor: Dinu Lipatti, Clara Haskill, Arthur Rubinstein, Richard Clayderman, Christian Zacharias, Horia Mihail, Dan Grigore, Ion Voicu, Alexandru Tomescu ori Gabriel Croitoru.

Dar cine poate rămâne nesimţitor ascultând flautul fermecat al lui Ioan Bogdan Ştefănescu?

Sunt, acestea, câteva nume ce, prin trudă şi har, au

purtat spiritul muzicii ca pe o incandescentă ştafetă, împlinind binecuvântata conexiune: Dumnezeu – compozitor – interpret.

Chiar dacă aceste note (notări) nu sunt ale unui specialist într-ale muzicii, nu am putea sfârşi excursul nostru printre arpegii fără să amintim de împreună-lucrarea evidenţiată pregnant în spectacolele de

Un spectacol de operă îngemănează, ca într-un mozaic al simţirilor, esenţa reverberată prin sunet. Instrumente şi voci tălmăcesc pentru oameni serafice note, heruvice stări. Compozitori, libretişti, regizori, artizani ai decorurilor, instrumentişti şi solişti – cu toţii apostoli ai muzicii, propovăduitori ai armoniei, ai frumosului, ai bucuriei revelate prin artă. Dincolo de frunţile lor, pe cerul deschis, scapără muguri de angelice glasuri purtate de galactice nimburi.

Da! Muzica este: linişte, bucurie, speranţă ce poartă în sine măsura, intervalul, proporţia.

Dacă am avea înţelepciunea de a descifra muzica noastră intimă, poate pe ogorul din noi ar înflori şi ar creşte zenit.

TRISTAN ŞI ISOLDA, **TRAVIATA**, **RIGOLETTO**, **OTHELLO**, **CARMEN**, **BOEMA** – crâmpeie de lume, fante spre cer. Wagner, Verdi, Bizet, Puccini – doar câteva nume de aprozi ai înaltelor sfere.

Câte stele cântătoare s-au aprins pe bolta omenirii în urma acestor spectacole!...

O spuză de astre solare încântă auzul lăuntric; de aceea ar fi nedreaptă o scurtă enumerare. Străbatem infinitul învăluiţi de muzici purtând aureola desăvârşitei vibraţii. Şi, în marşul nostru tot mai alert (din ce în ce mai des), ne pierdem ritmul.

Preferinţele noastre devin tot mai anoste, filonul muzicii create astăzi parcă şi-a pierdut consistenţa. Epoci şi gusturi, muzici şi timpane, zone, ritmuri şi o întrebare:

mai ştiu oamenii să asculte muzică? Este comunicarea dintre oamenii zilelor noastre, într-adevăr, **ASCULTARE**?

A asculta înseamnă a rezona, a face să rodească pe claviatura sinelui tău sunetul cu spic de lumină. Suntem, fiecare, semitonuri ale aproapelui nostru, cu inimile aţintite spre perpetuul Acord.

Ascultarea invocă răbdare, nevoia de a înţelege şi, mai ales, dorinţa de a cunoaşte. Muzica amalgamează în gamele ei linia temperamentală a creatorului şi este amprentată de interpret; astfel, impactul asupra ascultătorului poate fi unul de moment. Să luăm această incertitudine ca pe un argument întru ascultare!

Muzica autentică are în sâmburii ei **SCĂPĂRAREA-ACORD**, cea din care creşte Văpaia prefacerii. Este **SCĂPĂRAREA** aceasta prefigurarea unui **TIMP INFINIT** născut din **ASCULTARE**?

INTERVIU

ION CRISTOFOR

ÎN DIALOG CU ADELA RACHI

Scrii în ce limbă vrei şi tot în ea eşti şi vei rămâne singur cu familia lui aici din 1979. Când era student la arte plastice, fratele tatălui meu a adus din ţară câteva zeci de tablouri ale unor pictori români din Timişoara pentru o expoziţie cu vânzare în Springfield, Missouri. Dan s-a ocupat de expoziţie. Din vorbă în vorbă a luat cunoştinţă de familia unchiului meu, inclusiv de mine. Pe vremea aceea eu eram juristă în administraţia locală din Timişoara. M-a văzut într-o poză, am corespondat pentru o vreme, apoi a venit în România şi la scurt timp ne-am căsătorit. Aşa am ajuns eu în Chicago. Aveam 27 de ani. Încă nu-mi vine să cred că am părăsit România în urmă cu 15 ani. Timpul chiar e obraznic.

— *Ce înseamnă pentru un scriitor să trăiască în exil*?

Nu ştiu ce e să fii scriitor nicăieri, nici acasă nici în exil. Ştiu ce înseamnă să fii cititor, şi ce fel de bucurii îţi pot aduce cărţile.

— *În biografia oricărui scriitor, perioada formării intelectuale, a studiilor şi a lecturilor este importantă. Ce vă aduceţi aminte* despre *această etapă*?

Acum o săptămână, un amic mi-a trimis în format pdf Jurnalul lui Jeni Acterian. Nu mi-a plăcut, aşadar nu l-am dus până la sfârşit. Dar mi-am dat seama că şi eu am avut un noroc uriaş cu fraţii mei. Fratele mare era cu 2 ani înaintea mea la Liceul Dimitrie Tichindeal din Arad (Peda, cum îi spuneam pe scurt). Am avut şansa să avem nişte dascăli extraordinari, de istorie, de literatură română, de literatură universală, religie. Fiindcă prea des şi prea mult se uită, am să le dau numele aici: Ilinca, Dragomir, Bogdan, Lupu, etc. Când am intrat la liceu, profesorii îmi dădeau credit deja datorită fratelui meu

Poeta Adela Rachi (Luminiţa Adela Rachi) s-a născut la 21 Iunie, 1974, la Arad.

A copilărit, alături de cei doi fraţi ai săi, în satul Aluniş, judeţul Arad, iar de la vârsta şcolară a locuit pe strada Octavian Goga, în centrul Aradului. Se va muta la Cluj, unde a absolvit Liceul Gheorghe Şincai, secţia Filologie-lstorie.

După absolvirea Facultăţii de Drept din Cluj-Napoca a lucrat ca jurist în cadrul administraţiei localedin Timişoara. Din 2003 locuieşte la Chicago şi lucrează în domeniul juridic la o companie internaţională. E căsătorită cu Dan şi are două fetiţe, Alexialoana şi Anna-Louisa. A debutat în 2014 în revistele *Itaca* (Dublin) şi *Acolada* (Satu Mare). Debut editorial în 2015 cu volumul *Deşertul albastru*, în colecţia *„Gheorghe Gricurcu vă recomand”* (Editura Pleiade.

Satu Mare). Pregăteşte unal doilea volum de poezii, *Lumina altor oraşe*.

— Aţi ales calea exilului, o alegere dureroasă pentru orice om, cu atât mai mult pentru un scriitor. Când aţi părăsit, de fapt.

România şi în care circumstanţe?

— Rămân ferm convinsă că nu alegem noi, nici familia în care ne naştem, nici ţara în care trăim, nici măcar textele pe care le scriem. Toate mi-au fost dăruite, şi-mi place să spun că şi fetiţele mele mi-au fost date de Dumnezeu cu câţiva ani în urmă. Împreună cu soţul meu n-avem decât o uriaşa responsabilitate să le creştem povestindule despre lumea asta, atât cât ne pricepem noi, restul e chiar minor. Plecarea mea în America. Povestea e drăguţă. V-o spun dacă este loc aici. Dan, soţul meu, e român, stabilit care era briliant. Tu eşti sora lui Mărcuş? Da. Bine. Nu l-am văzut niciodată învăţând pe fratele meu. Doar citind. Prietenii lui citeau şi discutau filosofie şi literatură, de câteva ori pe săptămâna se întruneau la noi acasă. Când li se făcea foame eu le pregăteam tot felul de bunătăţi aduse de la bunicii noştri din Aluniş, un sat din

apropierea Aradului. Ţin minte că aveam un magnetofon, ascultam muzică clasică, dar şi Sandra. Învârtindu-mă tot printre ei m-am pus şi mai tare pe citit. Să ştiu şi eu despre ce se vorbea, că uneori îmi părea că vorbesc în chinezeşte. Mama ne lăsa în pace. Citeam cât ne poftea inima. Locuiam într-o casă situată în centrul Aradului, foarte aproape de Biblioteca Judeţeană, pe aceeaşi stradă cu sediul homarilor. Ce noroc! Tata ne supraveghea foarte strict, ţin minte că într-o zi m-a căutat, să vadă el la ce „biblioteca" eram. A intrat în sala de lectură, s-a apropiat tiptil şi a tras cu ochiul la copertă. S-a dus liniştit şi nu m-a mai căutat de-atunci prin biblioteci. În ultimul an de liceu ne-am mutat la Cluj, unde am absolvit liceul Gh. Şincai. La facultate iar am avut parte de nişte profesori extraordinari, Cătineanu, Codoban, etc. Am luat şi de la ei cât am putut de mult. Dar de scris n-a fost momentul, decât mulţi ani după, când eram deja în America.

— Cum v-aţi apropiat de literatură?

— În casa bunicilor am avut o copilărie de vis. Şi grea dar şi frumoasă. Era mult de lucru, nu era de joacă tot timpul. Ajutam la toate în gospodărie, ne trimiteau cu vacile departe înspre dealurile Zăbraniului. Acolo citeam în voie, timpul era la mâna noastră, de multe ori ne întorceam acasă fără animale, absorbiţi de lectură nu luaserăm în seamă când au fugit vacile în cucuruzul Colectivului. Eram certaţi, dar niciodată bătuţi pentru asta. Iarna era şi mai fain, aveam timp berechet de citit poveştile cu muşchetari şi contese. Odată porniţi pe drumul ăsta, nu mai era cale de întoarcere.

— Cum v-aţi acomodat cu noua viaţă, cea din exil?

— Bunica mea era o femeie straşnică. E în multe dintre poeziile mele, mai ales în cartea aflată în lucru. Îmi plăcea să o numesc Margaret Thatcher a Alunişului. Am moştenit de la ea câteva ambiţii, dar am moştenit şi din timiditatea mamei. De când am venit în America am lucrat

tot felul de joburi: la o casă de bătrâni, la o grădiniţă, la o firmă de contabilitate, la un mail, la un cabinet de avocatură, apoi la câteva firme la departamentele lor juridice. Engleza o ştiam destul de bine, acasă ascultam zilnic radio **BBC**, şi citeam direct în engleză. Nu a fost zi să nu-mi fie dor de România. N-a fost o zi să nu-mi fie dor de bunicii mei, de părinţi, de fraţi, de verişori, şi de străzile oraşelor pe unde am trăit. Asta îmi lipseşte enorm aici. Nu ne plimbăm pe străzi, totul e în viteza maşinii. În unele părţi nici nu sunt trotuare.

— Sunt mulţi scriitori care îşi părăsesc limba maternă şi încearcă să se impună în cultura ţării de adopţie. Dumneavoastră aţi ales să scrieţi în româneşte. Cum se explică această alegere?

— Nu aş putea scrie decât în joacă ceva în engleză. E prea străină sufletului meu. Dacă aş scrie proză ar fi altă treabă, dar poezie…

— Care sunt publicaţiile culturale cu care aţi colaborat?

— Mi-au apărut grupaje de poezii în revistele *Itaca* din Dublin, *Acolada*, Satu Mare şi *Confesiuni Literare*, Târgu Jiu, precum şi pe bloguri şi site-uri literare. Însă cel mai mult am colaborat cu facebook-ul, unde am postat majoritatea textelor mele.

— Cărei generaţii literare aparţineţi, cu cine dintre scriitorii români aveţi afinităţi?

— Am început să scriu texte sub influenţa lui Marin Sorescu. N-am cum să-i enumăr pe toţi aici, dar pot da câteva nume de autori pe care i-aş luat cu mine pe o insulă părăsită: Blaga, Arghezi, Nichita, Gh. Pituţ, Doinaş, Blandiana, Angela Marinescu, Radu Ulmeanu, Nichita Danilov, Aurel Dumitraşcu, Ivănescu, Virgil Mazilescu, Coşovei etc. Şi n-aş fi atât de repezită încât să plec fără Eminescu şi Minulescu, nu?

— Cum apreciaţi activitatea culturală a diverselor

asociaţii din Diaspora, cu care dintre ele colaboraţi?

— Non-existente. Ducem copiii la şcoală duminicală, preotul şi soţia lui sunt dedicaţi, copiii poartă câteodată, la sărbători, costume populare, merg la serbări, recită şi cântă româneşte, încercam să ţinem tradiţia, dar cam atât. Activitate culturală aici? Poate în New York, dar în Chicago nu se întâmplă nimic. Sunt aici de 15 ani şi n-am participat la o lansare de carte, ori la o seară de poezie, nimic, absolut nimic. A, ba da, mai vin cântăreţi de muzică populară şi uşoară din ţară, dar toţi cântă la un bar-restaurant patronat de un sârb. Şi se tot aud poveşti cum îi păcăleşte la bani şi alte şmecherii balcanice. Am fost la câteva piese de teatru puse în scenă de nişte harnici actori stabiliţi în Chicago, dar şi aia s-a făcut pe cheltuiala şi munca lor. Nu au spaţiu, nu au bani, nu au timp, nu sunt sprijiniţi. Ultima piesă de teatru a fost pusă în scenă la biserică, tot prin sprijinul preotului Ursache. Nimănui din Consulat nu cred că-i pasă să încurajeze sau să îi sprijine pe cei care scriu în limba română. Scrii în ce limbă vrei şi tot în ea eşti şi vei rămâne singur.

— Ce legături mai păstraţi cu ţara de origine?

— **FB** a făcut treaba asta mult mai uşoară. Acasă am toată familia, aici nu am decât o verişoară la vreo 2 ore distanţă şi, bineînţeles familia soţului. Ai mei sunt toţi în ţara, cei doi fraţi cu familiile lor, tata, verişorii, prietenii. Mama a locuit cu mine până anul trecut, când s-a dus să locuiască în ceruri.

— Cum vedeţi, din **SUA**, evoluţia societăţii româneşti actuale?

— Dezastruos. Odată eram implicată, vorbeam cu prietenii, mergeam la vot etc. Acum e o dezamăgire totală. Dar de ce rămânem noi mereu fără opţiuni??

— Vânturi istorice bat azi din toate direcţiile asupra României. Ce credeţi că ar trebui să întreprindă clasa politică actuală pentru a asigura un viitor demn naţiunii

noastre?

— Un singur lucru, care e capital. Mereu am spus asta şi când mă aflam în ţară. Oamenii se supun legilor, mai mult de frică. Aşa e şi aici. Dacă îţi pierzi permisul de conducere eşti ca un om mort, nu te poţi duce la job, nu-ţi poţi întreţine familia. Doar şi mie îmi place să conduc la viteză mare. Dar dacă mă prinde? Până când nu se lucrează la schimbarea Codului Penal în România, în sensul aplicării pedepselor severe pentru faptele grave de corupţie, mită, furt, viol, crimă etc. Ţara nu are nicio şansă. Dacă legile erau altele, teama era alta, Iliescu era în închisoare de mulţi ani, nu trăgea încă sforile. Regele ar fi fost unde îi era locul, în România, ca rege, nu ca simplu vizitator. Multe ar fi putut fi cu adevărat minunate, dar n-a fost să fie. Până nu încep oamenii să se teamă, nu e nicio şansă. Nu numai în România. Şi mai e ceva: o bancă, un stâlp, casa scărilor etc. Acestea sunt la îndemâna fiecărui român. Să zicem că renunţi la un pachet de ţigări, la o bere, cumperi o cutie de vopsea şi vopseşti banca aia toată julită, pe lângă care treci zilnic, sau orice altceva care te deranjează. Vecinul tău o să te vadă şi poate va zice „ce dobitoc!”, dar dacă zice: „fac şi eu ca ăsta!” Şi aşa, până nici nu ştii, ai schimbat ceva. Când cineva îmbrânceşte în tramvai o persoană, când încearcă să-i fure din poşetă, dacă te ridici şi zici ceva ai putea fi scuipat, ai putea fi chiar lovit, dar mai e o şansă ca un copil care se uită la reacţia ta să reţină asta pentru restul vieţii şi să-şi doresasca să fie mai bun, să schimbe şi el, la rându-i, ceva.

— Ce cărţi pregătiţi, ce proiecte stau pe masa dvs. de scriitor?

— Nu mă consider scriitor. Am scris o plachetă de versuri, la 40 de ani. Am încheiat a doua plachetă, „Lumina altor oraşe”. Nu m-am hotărât dacă o să mai public ceva în România sau nu. Lumea scriitoricească m-a întristat peste măsură, reacţiile unor scriitori şi frustrările unor „profesionişti” nu pot decât să-ţi aducă multă, multă

tristeţe. Dar procesul ăsta, al scrisului, al transcrierii, mi-a adus o bucurie pe care nu ştiu cum să o numesc în cuvinte. Poate am lăsat-o să se simtă printre rândurile cărţii. Poate nu.

IONEL BOTA
UN INTERVIU CU SCRIITORUL
LIVIUIOAN STOICIU

„Condiţia scriitorului în România e precară. Probabil suntem tot pe ultimul loc în Europa la nivelul de trai al scriitorului”.

spiritul de competiţie, literatura noastră a ajuns să reprezinte contextul propriului „context”. Mai e ceva de făcut sau există o medicaţie specială (fie şi antistress, dar antidepresivul s-a… deca*nonizatl), c*are ne-ar *salva de* l*a* s*ucombare în* a*cest ori*g*inal mar*a*sm rom*â*nesc?*

Liviu Ioan Stoiciu: Neaşteptată vedere în negru. Sunteţi nu numai poet, ci şi critic şi istoric literar respectat şi nu pot decât să fiu îngrijorat că aveţi o asemenea perspectivă asupra literaturii române. Sunteţi şi teoretician şi cercetător, chiar aveţi viziunea unei catastrofe asupra literaturii contemporane, eventual numai postcomuniste? înseamnă vă vedeţi mult mai departe decât văd criticii şi teoreticienii noştri care contează azi. Nici măcar tinerii critici patronaţi de Eugen Simion şi filialele Academiei nu sunt atât de pesimişti. Probabil că aveţi ştacheta prea ridicată sau comparaţi viaţa literară de la noi cu aceea de la vecinii dumneavoastră de la o aruncătură de băţ, sârbi, care au premiaţi Nobel (ceea ce noi nu avem). Sau sunteţi dezamăgit de „dezmărginirile” şi de relativizările postmodernismului… Observ că e o adevărată revoltă împotriva producţiilor literare promovate azi la noi. Sunteţi un echinoxist care nu daţi doi bani pe poezia optzecistă, nouămiistă, două miistă? Am văzut un alt revoltat acum, Virgil Diaconu, care desfiinţează tot ce s-a scris din anii 1980 încoace, convins

că micşorarea rolului metaforei în conţinutul versurilor şi a rolului calofiliei şi manierismului de tip şaptezecist a îngropat poezia română. Că modelele

Un nume cu distincţie originală prin axiologia operei sale între scriitorii noştri afirmaţi în jurul anului 1980, Liviu Ioan Stoiciu are de multă vreme o panoplie de triumfuri binemeritate. Traseul acestor lauri care încoronează un spirit de o nuanţă activă în cetatea literară, dar şi un personaj cu un civism extrem de ancorat în cotidianul românesc, include, la o evaluare succintă, între multe alte distincţii, premiul pentru debut în poezie al Uniunii Scriitorilor din România, pentru volumul său, *La fanion*.

1980, Premiul Eminescu al Academiei Române, 1996, Meritul Cultural în grad de ofiţer, 2004, premiul pentru dramaturgie al **USR**, 2005, premiul pentru cel mai valoros roman (în cadrul Colocviilor romanului românesc contemporan, Alba Iulia, 2015).

La Editura Paralela 45, în 2016, apar două volume incluzând poezia lui Îi viu Ioan Stoiciu.

Autor remarcabil între personalităţile care nu mimează deloc, ci chiar doresc şi propun proiecte pragmatice pentru însănătoşirea moral-axiologică a culturii române, a literaturii naţionale, scriitorul ne-a oferit recent şansa unui dialog al cărui miez face obiectul acestui interviu pentru revista „Sintagme Literare”.

Ionel Bota: Trăind un fel de blestem al locului, cu orizonturi şi tendinţe răsturnate, cu proiecte mai mult teoretizate, parcă niciodată aplicate şi mai mereu ratate, apoi aceste ingrat-periculoase deconstrucţii în „vid” care pun fundamente greşite dinamicii ciudate a axiologiilor, fiindcă se inventează periodic clasamente şi se mimează în draci în poezie au rămas la Nichita Stănescu. Nu cumva e o chestiune restrictivă de receptare, plină de prejudecăţi? Nu vi se pare un argument faptul că poeţii talentaţii din

anii ’80 şi urmaşii lor au scris cum au scris autentic, natural, „de la sine, cum le-a venit” şi că există o evoluţie subterană a poeziei, care nu poate fi bătută în cuie? Dacă nouă nu ne place, înseamnă că e prost? Mă refer la reproşurile sentenţioase ale lui Virgil Diaconu, limitate la propriul gust critic. Personal, nu văd dezastrul pe care dumneavoastră îl deplângeţi. În definitiv, aşa e mersul lumii, caracteristicile postmodernismului sunt valabile în toate domeniile, în bine sau în rău. Sigur, literatura română n-a reuşit nici azi să intre în literatura universală, ne premiem scriitorii veterani care nu mai contează pentru cititorul de azi şi minimalizăm valoarea noilor veniţi – asta înseamnă că ne complăcem într-o fundătură? Suntem în plin marasm literar? Aveţi această impresie. După cum ştiţi, fiecare scriitor scrie pentru el (să se salveze existenţial; dacă are norocul să fie receptat critic, e fericit), nu pentru literatura română „la general”. Personal sunt îngrijorat de indiferenţa noilor scriitori apăruţi faţă de soarta literaturii române, care sunt pregătiţi mai degrabă să o îngroape. Faptul că ei ignoră literatura scrisă până la Revoluţie spune deja totul. Vor dispărea fizic apostolii grilei critice estetice (tip N. Manolescu) şi se va alege praful, amatorismul ne va duce în deriziune literatura. Eu, la 67 de ani, sunt bucuros că n-o să apuc sfârşitul istoriei literare la noi…

Ionel Bota: Lumea bună, la noi, e cea omnipotentă, butada cu „pâinea şi cuţitul” nu mai dă bine, tunul infam-odios al aranjamentelor din culisele unui spectacol prost regizat, dar care nu poate nici el „rupe” lanţul slăbiciunilor şi tancul aroganţei apărând falsele solidarităţi şi ocrotind somnul pe sponci al nevertebratelor atrase de cocleala inflaţiei de premii, diplome, lauri falşi, definesc încă un teritoriu labil pentru cine se încumetă să priceapă care este cu adevărat starea culturii române, starea literaturii române, astăzi. Liviu Ioan Stoiciu, putem să trăim în realitatea ca substitut sau în realitatea pur şi simplu, cu

bune şi rele, dar cu posibilitatea de a repara solidar ceea ce se mai poate repara? Şi-a pierdut rostul şi scopurile literatura autentică?

Liviu Ioan Stoiciu: Sunt în continuare impresionat de ochiul dumneavoastră critic, de o exigenţă şi intransigenţă ieşite din comun. Provincia bănăţeană, deschisă către Occident, vă ţine în gardă. Până la urmă totul se poate reduce la viaţa particulară a fiecăruia dintre noi – scriem autentic? Dacă avem semne critice că o facem, putem continua liniştiţi, „pentru sufletul nostru”. Fiecare e „altceva”, are altă stea în frunte. Că ne revoltă receptarea publică? Suntem nedreptăţiţi de juriile atâtor premii care se acordă în viaţa literară românească, pe plan local sau naţional? Dimensiunea zădărniciei ne-o determinăm fiecare… în lumea literară e imposibil de mulţumit fiecare, e de la sine înţeles, de la **USR** (de la conducerea centrală şi de la cele 20 de filiale ale sale) aşteptăm marea cu sarea, sunt favorizaţi cei cu funcţii fiindcă ei sunt la „putere” şi pot controla jocul. Sunt scriitori care au inventat reviste literare ale lor, anume să contraatace, să egalizeze drepturile la acest gen de existenţă literară care implică onoruri… Mai nou au apărut contestatarii autorităţii actualului preşedinte al **USR** şi ai modelului său de a recepta public literatura română, s-a produs chiar o ruptură la nivel „instituţional” (a apărut o dublură a **USR**, a celor intitulaţi „reformişti”), deja se merge în paralel, promovările se fac prin excludere în ambele sensuri, scriitorul de rând (care stă în banca lui, retras) n-are decât de păgubit. Aşa cum arată acum scriitorimea română, cu tendinţe contradictorii, în mişcare, te poate nelinişti, dacă te simţi implicat, sunt plăci subterane care se încalecă şi provoacă mici-mari cutremure. Dar la masa ta de scris **USR** nu are nicio relevanţă, eşti tu şi cu Dumnezeul din tine – nu trebuie decât să te străduieşti să pui la punct o operă autentică. Că partea instituţionalizată a **USR** nu te serveşte şi nu eşti receptat critic la adevărata valoare, e şi

o chestiune de noroc. Eu sunt resemnat în acest sens, dacă nu reuşesc să ocup un loc de frunte, înseamnă că atât mi s-a dat, atât mi-a fost scris, nu merit mai mult.

Ionel Bota: Mi-aduc aminte debutul tău, odinioară. Eu socot debutul lui **LIS** ciclul acela fastuos-oniric din caietul debutanţilor Albatrosului, pe 1978. În redacţia „Echinoxului”, după obişnuita şedinţă de pregătire a numărului nou, Ion Pop îmi aducea un exemplar din carte fără a bănui nici marele meu dasacâl că voi zăbovi ceva mai atent şi foarte motivat pe ciclul „Cantonul 248”. Anterior acelui moment al întâlnirii cu poezia ta, o revelaţie de astă dată intermediată de Radu Săptăcan, era şi „Balans” din caietul anului 1977. Ieşind eu din paranteza acestui elan al rememorărilor, observ cu tristeţe că acum este şi multă, foarte multă ambiguizare a opiniilor, cu idei furtunos expuse la aplauze, azi, şi negate rapid mâine de aceiaşi preopinenţi, obişnuiţi în ultima vreme să constate, nu să şi vină cu idei novatoare/salvatoare. E drept că nici odinioară, ieşirea din matcă, din matca rutinei, nu era salutată cu entuziasmul cuvenit, numai că atunci, evidenţele, dacă nu erau fictivizate cu sloganul politic, obţineau doar schimbarea locului pe raftul din arhivele memoriei. Cum ar trebui să arate adevăratele întâmpinări ale valorilor tinere – aici nu mă gândesc doar la cronicile dedicate debutanţilor – în literatura română?

Liviu Ioan Stoiciu: Frumoasă „expunere de motive”, mulţumesc pentru vorbele bune incluse (legate de cele două cicluri cu care am debutat editorial în două „Caiete ale debutanţilor” – 1977 şi 1978). Observ că aveţi nostalgia poeziei din anii ’70, ani în care eu am debutat şi în reviste literare şi cu spiritul căreia m-am confundat. Normal ar fi fost să fiu receptat ca şaptezecist (sunt de vârsta lui Mircea Dinescu), dar n-a fost cazul, cu cartea mea „La fanion” din 1980 am prins trenul optzecist (fără să fiu vreodată conştient de existenţa lui, distant), radicalizat. Eram suprasaturat de modelul de poezie manierist-

metaforizant şaptezecist, am reuşit să evadez de sub tirania lui, iluzionându-mă că am găsit o cale a mea (care avea să se numească „optzecistă”)… Am scris dintotdeauna numai spontan, m-am lăsat în voia scrisului, dacă pot să spun aşa. Am fost receptat ca o curiozitate, cred că şi azi sunt în această postură. Fiecare carte a mea a fost construită pe alt calapod (arzând etape la masa de scris). Cum ar trebui să fie întâmpinate valorile tinere de azi? Nu se poate compara cu întâmpinarea din tinereţea noastră, s-au schimbat toate datele „problemei”. Critica de întâmpinare a suferit, cei care o mai fac nu sunt convinşi de utilitatea ei. Ar fi trebuit să apară o lite*ratură de* p*iaţă dup*ă Revoluţie, aveţi senzaţia că a apărut? Dacă da, atunci e explicabil de ce contează aplauzele găştii din care faci parte (ca tânăr poet) şi like-urile primite pe Facebook, decât o cronică literară într-o revistă de tradiţie de la noi. Calitatea cărţii, dacă are succes de piaţă, are şi valoare estetică (singura care omologhează)? Fără o susţinere critică, o carte şi un autor tânăr nu intră în conştiinţa literaturii de la noi. Nu mai pun la socoteală că noii veniţi nu sunt interesaţi de „părerea” scriitorilor consacraţi, nu pun bază decât în sensibilitatea celor de o vârstă cu ei. De data asta eu sunt cel care nu crede în viitorul literaturii române – odată ce tinerii s-au regrupat separat de scriitorii consacraţi şi nu cred în valoarea estetică.

Ionel Bota: Se conturează şi mai adânc gravaminele apelor ubicue într-o cultură, a noastră, atinsă grav în dinamicile ei de condiţionările antiperformante care vin din zona economicului. Or, dragă Liviu Ioan Stoiciu, aş fi vrut să planific o realitate în care să derulăm dialogul nostru. Dar până şi enunţurile estetice sunt, iarăşi teoretic (teoria ca teoria), decalibrate şi teama tuturor celor care mai cred în destinul de prestigiu al literaturii noastre între cele europene este că nu vom atinge cu propriile înţelesuri nuanţele acestui „locus pericundus” din existenţa pe care, e adevărat în ce ne priveşte, noi am decis să ne-o aşezăm

şi să ne-o gospodărim sub semnul literei, al cuvântului. Dincolo, mereu, de hegemoniile clipei, viaţa scriitorului nu e, totuşi, ficţiune, este chiar viaţă, iar sărăcia, opintelile pecuniare nu sunt scorneală imaginară, ci mormane de griji ale existenţei individului într-o societate a tuturor confuziilor. Aşadar, între înălţarea în planul materiei şi înălţarea în planul material al vieţii de zi cu zi, ce e de făcut, ce mai putem face pentru pustiul de bine al scriitorului?

Liviu Ioan Stoiciu: Condiţia scriitorului în România e precară. Probabil suntem tot pe ultimul loc în Europa la nivelul de trai al scriitorului. În plan profesional, nu ştiu dacă e vreun scriitor care să trăiască din scris (poate Mircea Cărtărescu, care câştigă premii şi în străinătate de zeci de mii de euro; dar şi el, atunci când nu e cu burse în străinătate, e profesor la Litere la Bucureşti, îi place să se răsfeţe). Toţi scriitorii îşi câştigă sau şi-au câştigat existenţa de la un loc de muncă sau dintr-o pensie, scriitorul român scrie „printre picături”. Azi scriitorii tineri îndeosebi sunt angajaţi în universităţi şi filiale ale Academiei, în audiovizual, la redacţii de reviste literare, e un avantaj, sunt la „locul potrivit”. Unii scriitori care au împlinit 60 de ani sunt ajutaţi cu o indemnizaţie de merit, de o bursă în străinătate. Din nefericire, în România nu există nici agentul literar, care să-i preia din îndatoririle stresante şi păguboase de a publica o carte şi a-i face reclamă, a o vinde. Scriitorul român n-are parte de drepturi de autor decât la nivel simbolic (fireşte, cu excepţiile de rigoare, vedetele, scriitorii de succes se pot lăuda cu câştiguri care nu sunt de neglijat). Într-o ţară în care cărţile (şi revistele literare care ar putea să te promoveze) au tiraj minim, la ce să te aştepţi? Nu avem nici cultul citirii e-book, nici nu avem acces la Amazon.com, de exemplu, să ne lăudăm că am rupt gura cititorilor de limbă română plecaţi din ţară, emigraţi... Eu n-am câştigat de la Revoluţie bani pe cărţile publicate, din

contră, eu am cumpărat sute de exemplare să pot să le dau la prieteni. Pentru unul ca mine, obişnuit cu puţin, nu mai e nimic de făcut, conştient că sunt un nimeni pentru un librar sau un cititor de pe stradă. M-am bucurat că am scris o carte şi că am publicat-o, restul… Nu sunt făcut pentru a fi vizibil, îmi place să stau ascuns, retras, caut cu orice preţ însingurarea. Nu sunt niciun scriitor „sociabil”, nici nu stau prin cârciumă să-mi fac prieteni. Au un avantaj scriitorii care apar la emisiuni televizate şi care sunt în manualele şcolare şi în cursurile studenţeşti. „Pustiul de bine al scriitorului” ar fi să aibă

Ionel Bota: în ciuda etanşeizării, nu întotdeauna fireşti, a revistelor de tradiţie din literatura noastră, provincia vine cu o contribuţie a ei, utilă în dinamicile culturii de azi. Foarte multe reviste, apărute de la primele numere prin elanurile grupărilor locale de scriitori, de intelectuali, ajung să aspire, iar unele chiar cu mult succes şi foarte motivat axiologic, la statutul de reviste cu personalitate aparte, repede încadrabile competiţiei ideilor în plan naţional. Cum se disjunge matricea fictivă a perioadei pe care o trăim, totuşi, din perspectiva acestui fenomen al multiplicării titlurilor de publicaţii la noi, când destui colegi ai noştri vorbesc, doldora de prejudecăţi „centralizatoare”, despre interfaţa unui entuziasm steril?

Liviu Ioan Stoiciu: Revistele literare sau de cultură apărute în ţară (dar şi la Bucureşti) dau de gol în primul rând personalitatea accentuată a celui ce o fondează şi conduce, el pune o revistă la dispoziţie scriitorilor şi asta e numai de lăudat. Acum avem reviste de nişă şi reviste reprezentative (scoase tot pe bani publici, unele prin primării şi consilii judeţene, altele prin lege, prin Ministerul Culturii, puţine prin sponsori particulari), adică avem reviste pentru tot spectrul scriitoricesc, nu rămâne niciun scriitor pe dinafară, dacă doreşte să publice. Aşa cum avem mii de edituri. Avem şi ligi de scriitori şi asociaţii, ar trebui să fie o armonie de invidiat în lumea

scriitoricească de la noi. Revistele **USR** au pretenţia că impun numai valorile care contează în literatura română, iar revistele „de nişă, de echilibru”, sunt acuzate că promovează valori de toată mâna. E complicat. Din rândurile mediocrităţii ies de regulă marii scriitori, fiecare are un timp al lui, unii ies la vârf, alţii rămân la mijloc, alţii coboară. Provincia a dat marii scriitori la Bucureşti. Eu o tot repet, mă mulţumesc şi cu un vers genial al unui poet. Le rămân îndatorat şi revistelor de nişă, care-mi cer colaborări, ştiind că am acolo colegi de valoare, dar care nu s-au evidenţiat la centru dintr-un motiv sau altul (e şi o chestiune de destin, până la urmă).

Ionel Bota: Fiind, totuşi, găzduiţi în paginile unei interesante publicaţii din provincia culturală românească, eu l-aş ruga pe Poetul Liviu Ioan Stoiciu să se adreseze de-acum, în finalul dialogului nostru, cititorilor revistei „Sintagme Literare”.

Liviu Ioan Stoiciu: O revistă binevenită, dată de mine mereu de exemplu, apărând într-o localitate de care eu n-aş fi ştiut niciodată că există, Dudeştii Noi (jos pălăria în faţa consiliului local de aici şi a primarului), cu zeci, sute de semnături adunate în timp (nu numai în revistă, ci şi în almanahul anual), inclusiv de poeţi necunoscuţi mie, îi citesc senin cu curiozitate. Plus prozatori şi eseişti. Şi recenzenţi. Unii au calitate, alţii... Ionel Bota e cultivat. Nu pot decât să-l felicit şi îmbrăţişez pe Geo Galetaru pentru generozitatea şi bunăvoinţa arătate, editând Sint*agme literare (re*vista intră în opera lui). Altfel, îmi exprim rezerva şi aici că autorii sunt publicaţi după prenume (computerul îi consemnează mai uşor aşa) şi că scriitorii consacraţi nu sunt evidenţiaţi, ei trebuie să fie modele pentru cei ce publică pentru prima oară în revistă sau o carte (şi mai ales pentru cititorii revistei, care e bine să fie ajutaţi să discearnă; totuşi, valorile literare se impun în timp, ele merită „locul de onoare”). Revista ar câştiga în greutate dacă ar avea conică literară permanentizată,

semnată de un cunoscut critic. Apoi, un interviu e întotdeauna binevenit (la o revistă a revistelor n-ai ce altceva să citezi, decât un răspuns al celui intervievat, dacă e memorabil).

un cristian întâmplat, din fericire pentru mine. Ce-mi datora mie Nedelciu? Nimic, firește. Dar Suciu? Tot nimic. Asta se numeşte generozitate gratuită – o specie de comportament ameninţată astăzi cu extincţia.

Mi-am mai amintit ceva. În 1997 aveam publicate trei cărţi de poezie. Nu mai ştiu în ce context, cineva m-a prezentat profesorului Romul Munteanu. Fireşte că am fost bucuros să-l cunosc pe fostul director al editurii Univers (vreme de 20 de ani, până în 1989) şi profesor de literatură comparată. Omul era o legendă. Amabil, profesorul mi-a spus c-ar fi interesat să mă citească. Cum n-aveam la mine nicio carte, am convenit să ne întâlnim peste câteva zile, când avea să susţină o conferinţă la Muzeul Literaturii. Aşa am şi făcut: ne-am revăzut şi i-am dat cărţile pe care însăilasem câteva dedicaţii emoţionate. Faptul că ditamai Romul Munteanu se arătase interesat de cărţile mele îmi era de ajuns. Dar, peste vreo două lunui,

profesorul a publicat un ditamai textul în Luceafărul (care, pe vremea aceea, apărea săptămânal, în format mare). Era o cronică-sinteză a celor trei cărţi pe care i le dădusem – se numea „Lucian Vasilescu şi teritoriile poeziei”. O cronică aplicată (nu era de mirare) şi elogioasă. M-a făcut fericit. Cu ce-mi era mie dator profesorul? Cu nimic. De ce a scris despre cărţile unui om pe care-l văzuse doar de două ori, vreme de câteva minute? Din aceeaşi generozitate gratuită. Peste ani, într-o seară, la defuncta terasă a defunctului Muzeu al Literaturii, l-am reîntâlnit pe profesorul Munteanu: venise însoţit, deja orbise. Mi-am dat seama că *un cristian*: Alte asemănări/ deosebiri între odinioară şi acum?

Lucian Vasilescu: Deosebirea esenţială este că, acum, nici viitorul nu mai e ce-a fost…

Astăzi, din păcate, exerciţiile de generozitate sunt pe cale de dispariţie. În lume, în lumea românească şi în lumea literară, de asemenea. Cu ceva vreme în urmă, lucrurile stăteau altfel. Uite, de pildă, în 1990, pe când lucram la Luceafărul şi făceam naveta la Ploieşti, Mircea Nedelciu mi-a făcut rost de o cămăruţă, la mansarda blocului în care locuia, în Piaţa Lahovary.

Mai mică decât cuvântul mică, ajungeai la ea după ce urcai la ultimul etaj şi străbăteai şi terasa-acoperiş a blocului. Acolo am locuit vreun an, dar nu singur, ci cu Pop, care era şi el, pe vremea aia, homeless. Pe cât de mititică era încăperea noastră, pe atâta de frumos a fost anul acela.

Mai apoi, am locuit cam zece ani într-o garsonieră de pe lângă Hala Traian, pe Ştefan Mihăileanu, aproape de strada Plantelor, unde a fost sanatoriul în care s-a prăpădit Eminescu. Pot spune că garsoniera aia, care chiar mi-a fost cămin, mi-a fost făcută cadou de Eugen Suciu. Locuinţa era proprietatea fostului **ICRAL**, dar era dată în folosinţă Uniunii Scriitorilor. Lui Suciu (ca multor alţi scriitori)

Uniunea (în mandatul Dinescu) îi repartizase un apartament în zona Pieţei Coşbuc. Fireşte, trebuia să renunţe la garsoniera de pe Mihăileanu, doar că n-a predat-o, pur şi simplu, ci a umblat pe unde ştia el că trebuie şi a făcut în aşa fel, încât Uniunea să-mi repartizeze mie fosta lui garsonieră. Ceea ce s-a şi nu-l mai văzusem de când îi dădusem cărţile despre care scrisese şi că, mai rău de-atât, nici măcar nu-i mulţumisem pentru cronică. M-am dus la masa dânsului, m-am prezentat, îşi aducea aminte de mine, i-am spus că am venit să plătesc o veche datorie, şi anume să-i mulţumesc. A zâmbit, fără să mă privească, şi mi-a răspuns: „Mi-a făcut plăcere. Vă doresc succes!” Asta a fost ultima dintre cele doar trei întâlniri pe care le-am avut cu Romul Munteanu.

Chiar dacă nu respectă cronologia, aş vrea să-ţi mai povestesc o întâmplare. Cândva, pe la jumătatea anilor ’80, într-o zi liberă (fusesem noaptea „ofiţer de serviciu” la rafinăria unde lucram) am dat o fugă la Bucureşti să mă întâlnesc cu Daniel Bănulescu, să mai punem ţara la cale. În acelaşi nobil scop, Bănulescu îl invitase şi pe Paul Vinicius. Fiecare dintre noi avea la el mai multe manuscrise şi ceva mai puţini bani. Din manuscrise am citit la o terasă, iar banii i-am investit, cu înţelepciune, în bere. La un moment dat, Bănulescu a spus că, deşi nu putem publica, e musai, totuşi, să ne facem cunoscuţi. Să facem în aşa fel, încât notabilităţile literare ale vremii să afle de existenţa noastră. Cum eram foarte aproape de sediul (astăzi inexistent) al Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti (actualmente defunctă şi ea), am hotărât să-i facem o vizită preşedintelui organizaţiei cu pricina, anume lui Constantin Ţoiu. Am ajuns la sediu, am urcat hotărâţi cele câteva trepte, am deschis o uşă, încă una şi am intrat la secretariat. Am salutat politicos, ne-am prezentat şi am spus că dorim o întrevedere cu domnul Ţoiu. Răspunsul a venit politicos, dar ferm: „Nu se poate!” Cu genul ăsta de răspuns eram destul de obişnuiţi pe vremea aia şi nu ne

mai descurajam cu una cu două. Am ieşit din clădire şi, când să coborâm treptele către poartă, o pală de vânt a mişcat perdeaua de la ferestrele deschise ale încăperii în dreptul căreia ne aflam. Şi ce să vezi? La birou şedea, singur-singurel, fumând din pipă, însuşi Constantin Ţoiu. Fără să mai stăm nicio clipă pe gânduri, am escaladat sportiv fereastra şi iată-ne în faţa personajului la care ni se interzisese, cu câteva clipe înainte, accesul. Dintre rotocoalele de fum aromat s-a auzit vocea preşedintelui **ASB**, care ne-a invitat, cât se poate de natural, să ne aşezăm. Părea că felul în care ne făcuserăm apariţia nu l-a surprins deloc. Ne-am aşezat, ne-am prezentat, i-am spus ce şi cum cu vizita noastră, am mai vorbit de una, de alta (lui Ţoiu tocmai îi apăruse romanul „Obligado”), cred c-am stat aproape un ceas. Nu ne-am întins mai mult decât se cuvenea, am mulţumit pentru ospitalitate, prozatorul ne-a mulţumit pentru vizită, ne-a întins fiecăruia dintre noi mâna şi, deşi puteam ieşi pe unde intraserăm, pe fereastră adică, am preferat să ieşim pe uşă, prin secretariat, doar aşa, de-ai naibii, ca să vedem ce faţă face secretara care ne interzisese să-l întâlnim pe preşedintele **ASB**. Ce-am vrut să spun cu asta? „Trecute vieţi de doamne şi domniţe”, asta am vrut să spun.

un cristian: Pentru că zicând nouăzecism zici implicit Cristian Popescu şi Ioan Es. Pop, şi pentru că aţi fost multă vreme în preajma lui Pop, poate că cel mai bun prieten al lui (cel puţin aşa lasă Pop să se înţeleagă), aţi putea să dezlegaţi misterul acelui Es pe care Pop îl păstrează cu străşnicie? Vine Es. Pop de la Popes (cu) sau e doar o speculaţie?

Lucian Vasilescu: S-au adunat, în timp, o mulţime de lucruri pe care le ştiu despre o mulţime de oameni. Întâmplările vieţilor noastre au făcut în aşa fel încât să ştiu o mulţime de lucruri despre Pop. Am lucrat umăr la umăr ani de zile, am băut cot la cot (de nu puţine ori), am dormit în acelaşi pat (şi poate am şi visat) împreună o vreme. Dar

mie îmi plac mai degrabă întrebările decât răspunsurile. De unde vine Es? N-ar fi păcat să stricăm o aşa frumoasă întrebare cu un răspuns?

un cristian: A existat o vizită-n leud, la ani distanţă după ieşirea lui Pop din acea fundătură care-avea să genereze o carte zguduitoare. Pop mi-a povestit că teribilul „Aici viaţa se bea şi moartea se uită" a fost scris în cămăruţa în care aţi locuit împreună, într-un weekend în care eraţi plecat la Ploieşti şi Pop a rămas singur. Cum s-a văzut din afară plânsul crâşmarului? Mai ales că bolnavul de leud nu se sfieşte să afirme că: „Vasilescu scrie uneori de parcă ce-a scris e lucrat direct în Paradis. Dar el zice că acolo e doar un sanatoriu, nimic mai mult, şi că ne aflăm, şi unul şi altul, pe veci îngropaţi aici sub cer".

Lucian Vasilescu: Se prea poate ca Pop să fi scris versul ăsta cutremurător în cămăruţa noastră din Lahovary. Se prea poate să-l fi scris când eram eu dus la Ploieşti… Din nopţile pe care le-am petrecut ştiu că Pop nu prea avea astâmpăr după lăsarea întunericului, astfel încât dimineaţa aduna de pe jos o mulţime de hârtiuţe pe care scrisese câte ceva şi le netezea cu palma; pe cele mai multe le arunca, pe unele le păstra. Se vede treaba că a păstrat hârtiuţa cu „Aici viaţa se bea şi moartea se uită". Şi bine-a făcut.

Am fost împreună cu Pop în Maramureş prin 2004, cred. Eu aveam de făcut un fotoreportaj pentru revista „Descoperă" şi l-am rugat, el fiind cumva de-al locului, să mă însoţească, să-mi fie de ajutor. Am fost, e drept, şi la leud: mai întâi am mers, aşa cum se cuvine, la biserică (e monument pe lista **UNESCO**), apoi am vizitat atelierul unui meşter fierar şi potcovar, care încă aprindea focul cu cremenea şi-l înteţea cu foaie şi abia apoi am poposit la cârciuma din sat, pe care Pop a găsit-o neschimbată. Atât de neschimbată, încât şi cârciumarul pe care-l ştia el de pe la 1985 era acelaşi. De cum am intrat în locantă, cârciumarul l-a fixat pe Pop şi nu l-a slăbit din priviri nici

când ne-am luat berile şi ne-am dus la o masă. La o vreme, Pop s-a ridicat şi s-a dus să-i înfrunte privirea şi să regleze chestiunea. Stăteau faţă în faţă, despărţiţi doar de un soi de troacă de tinichea unde, în apă, printre spărturi de gheaţă, se răcoreau berile. „Nu mă mai cunoşti, nu-i aşa?” – l-a întrebat Pop. „Nu! Da te ştiu!” – a venit răspunsul. „Sunt Pop, profesorul”. Atunci cârciumarul, copleşit probabil de amintiri, a mugit, era ditamai omul, şi odată cu mugetul i-au izvorât şi lacrimile. Ca să le ascundă, pentru că, nu-i aşa, nu se cuvine ca un ditamai omul să lăcrimeze ca o muiere, cârciumarul şi-a cufundat capul în troaca cu gheaţă şi cu sticle de bere. Aşa a fost.

un cristian: Dacă Mircea Martin şi-a asumat rolul de coordonator de Cenaclu, Laurenţiu Ulici a coordonat Festivalul de poezie de la Sighetul Marmaţiei, un festival aparte pentru generaţia 90 (mă încăpăţânez să cred că se poate vorbi despre o generaţie 90). Ce alte „mărci” se pot identifica în „manualul de literatură” nouăzecist?

Lucian Vasilescu: Mă bucur că aminteşti de cei doi oameni – Mircea Martin şi Laurenţiu Ulici şi de cele două instituţii pe care le-au patronat – Cenaclul Universitas şi Festivalul de Poezie de la Sighetul Marmaţiei. Cenaclul a fost un laborator unde textele erau supuse unor probe de exigenţă extremă, iar Festivalul era un loc unde autorilor acelor texte care treceau proba Cenaclului li se îndesa în raniţă bastonul de mareşal. Erau locuri unde se făceau pariuri pe texte şi pariuri pe autori. Nu puţine dintre aceste pariuri s-au dovedit a fi câştigătoare. Marca nouăzecistă poate fi identificată în unitatea unei diversităţi despre care depun mărturie cărţi cât să umple o bibliotecă.

Regret imens că domnul Laurenţiu Ulici nu ne mai este prin preajmă: merita cu asupra de măsură bucuria de a-şi vedea răsplătite generozitatea şi grija pe care ne-a purtat-o vreme de mai bine de douăzeci de ani.

(Din volumul: Lucian Vasilescu, Sunt cel mai bun poet din acest spital)

În lumea minunată, dar întortocheată a poeziei.

M.I.: De asemenea, în doar câţiva ani ai publicat cât nu publică alţii în zeci de ani. Mă refer la cărţi, nu la publicistica din reviste. De unde timp suficient pentru literatură?

A.M.G.: Literatura nu este numai un hobby cu care îmi ocup timpul liber, este şi o pasiune pentru care îmi găsesc mereu timp. Nu mi-a părut niciodată rău atunci când am lăsat calculatorul pentru a citi o carte, o revistă, un articol, sau pentru a corecta o poezie. Inspiraţia nu este trecută în orar, nu soseşte la o apăsare de buton, ea vine la ce oră pofteşte, iar eu o primesc cu braţele deschise, cu creionul şi caietul pregătite, care-mi stau mereu la îndemână. Îmi găsesc timp pentru a scrie, inspiraţia de moment fiind ca şi foamea, persistă o vreme, iar când este ignorată prea mult timp, dispare!

M.I.: Ce cărţi de căpătâi crezi că ţi-au insuflat pasiunea scrisului şi a cititului?

A.M.G.: Sinceră să fiu, au fost multe cărţi care m-au marcat, care mi-au dat acel dor de a citi, majoritatea făcând parte din categoria fantasy, **SF**, horror. Poate de aceea majoritatea scrierilor mele au o tentă fantastică, ireală. Fiecare carte citită m-a marcat în felul ei, mi-a brăzdat sufletul cu sentimente diferite, unele necunoscute încă. Îmi găsesc liniştea sufletească în acest gen de cărţi, în poveşti care nu se vor materializa poate niciodată în lumea noastră. Îmi place să citesc şi despre Holocaust. Una dintre cărţile citite cu referire la acest eveniment este cartea Tatianei de Rosnay, „Se numea Sarah”. Această carte m-a învăţat să privesc lumea altfel, să recunosc că există nedreptăţi mai mari decât banalităţile pentru care mă

MARIN IFRIM

ÎN DIALOG CU
ANA MARIA GÂBU

M.I.: Dragă Ana Maria, ai avut o intrare impetuoasă în lumea literară. Ai debutat la o vârstă la care alţii nu ştiu nici măcar tabla înmulţirii sau vreun vers al vreunui poet clasic. Cum ai descoperit poezia, cine te-a îndrumat spre ea?

A.M.G.: Mulţumesc foarte mult că v-aţi gândit la mine şi că îmi oferiţi posibilitatea să povestesc de când zburd pe câmpul poeziei, printre oamenii care au cuvintele mereu la purtător, poeţii!

Pot spune că am descoperit poezia dintr-o… joacă. Mă jucam „de-a rimele” de când eram la grădiniţă. Mai târziu, prin clasa a doua, doamna învăţătoare ne-a dat ca temă (sau mai degrabă ca o provocare, aş zice eu acum!) să scriem o poezie de maxim două strofe. Şi am scris. Am scris vreo trei. Au fost publicate în revista şcolii.

La acea vreme învăţam pe de rost poezii, fie pentru serbări, fie pentru a-l impresiona pe Moş Crăciun, iar numele Mihai Eminescu mă ducea cu gândul la poezia „Somnoroase păsărele”, care-mi părea cea mai frumoasă poezie existentă, sau la lacul cu nuferi pe care-l vizitasem de multe ori.

Nu mai ţin minte dacă mi-a fost uşor sau am avut dificultăţi în a scrie acea temă pentru şcoală, dar îmi aduc aminte clar că am fost apreciată, iar colegii m-au aplaudat.

M-am simţit extraordinar! După o discuţie cu doamna învăţătoare, părinţii m-au încurajat să merg pe această cale şi să scriu poezii. De asemenea, tot ei m-au îndemnat să citesc cât mai mult, să-mi dezvolt limbajul şi, foarte important, să fiu mândră de munca mea.

Adevăratul descoperitor în ale poeziei a fost poetul George Filip, care în urma jurizării unui concurs mi-a trimis un mesaj prin care mă anunţa: „tu trebuie să scrii poezii, că poţi”. Şi de atunci a început marea aventură

consum zilnic. De asemenea, am fost, sunt şi voi fi mereu impresionată de poeziile lui Ion Minulescu. Pot spune că acest poet şi poeziile sale sunt ca o adevărată icoană pentru mine.

M.I.: Ai participat la multe concursuri literare. Îţi plac asemenea competiţii?

A.M.G.: Da, îmi plac foarte mult concursurile, din mai multe motive. În primul rând câştig experienţă. Sunt o evaluare şi autoevaluare de care eu am nevoie. În altă ordine de idei, prin aceste competiţii am cunoscut foarte mulţi oameni minunaţi, unii dintre ei devenindu-mi cei mai buni şi dragi prieteni. Şi dumneavoastră ştiţi asta. Competiţiile de acest gen mă ambiţionează, îmi dau posibilitatea să înţeleg unde şi cât am de muncă, pentru a-mi îmbunătăţi scrisul, indiferent de ce premiu am luat.

M.I.: Părinţii sunt de acord cu această pasiune a ta, se bucură de evoluţia ta?

A.M.G.: Părinţii mei m-au încurajat mereu să scriu. Mi-au citit şi mi-au apreciat munca, m-au susţinut atât financiar, cât şi moral. M-au însoţit oriunde am plecat prin ţară la diferite evenimente cu specific literar, fie la festivităţi de premiere, fie la lansări de carte, fie la şedinţe de cenaclu. Fără ei probabil n-aş fi scris, n-aş fi scris atât (nu ştiu exact cum ar fi fost şi nici nu vreau să-mi imaginez), n-aş fi publicat şi n-aş fi avut încredere în mine. Lor le datorez ceea ce sunt acum. Pentru asta le mulţumesc din tot sufletul!

M.I.: Cred că ai ales partea bună a rolului literaturii, adică literatura ţi-a adus prieteni pentru toată viaţa. Cum te simţi când ştii că undeva, oriunde, sunt fiinţe care se gândesc la tine, suflete cu care comunici?

A.M.G.: Sunt atât de fericită! Sunt un copil bogat! Bogăţia mea sunt prietenii răspândiţi în toate colţurile ţării şi o parte prin diferite colţuri ale lumii. Dar indiferent unde sunt, eu îi simt mereu aproape. Am foarte mulţi prieteni cu

care comunic, care mă ajută să mă dezvolt, literar vorbind. Ce bucurie mai mare pot avea decât atunci când prietenii vin şi sunt alături de mine, la diferite acţiuni, aşa cum au fost la Buzău, Bucureşti, Eforie Nord, Oneşti!!! Este minunat! Şi când vă gândiţi că majoritatea lor nu sunt de aceeaşi vârstă cu mine, sau sunt cu doi-trei ani mai mari! Este dumnezeiesc de frumos! Pe toţi îi iubesc, îi preţuiesc, îi port în suflet şi mă gândesc la ei cu mare drag. Îmi este dor mereu de ei, iar întâlnirile „în carne şi oase”, chiar dacă sunt destul de rare şi scurte, mă bucură enorm.

M.I.: Ai avut vreodată sentimentul că există şi oameni care te pot invidia sau chiar te invidiază?

A.M.G.: Nu prea înţeleg noţiunea de „invidie”. Spun eu, nu ar trebui să mă invidieze nimeni. Fiecare are talentul său. Loc sub soare avem toţi. Nu stă nimeni pe locul altuia, suntem doar unul lângă altul. Toţi suntem speciali. Într-o lume normală, din punctul meu de vedere, trebuie să ne bucurăm de reuşitele celor din jur şi să ne întristăm când sunt la necaz. Să ne ajutăm, să facem bine, iar dacă nu se poate măcar să nu fim răi şi egoişti.

M.I.: După absolvirea liceului încotro ai vrea să-ţi direcţionezi viaţa, ce profesie crezi că ţi-ar aduce satisfacţiile dorite?

A.M.G.: După absolvirea liceului aş vrea să urmez facultatea de litere, cu un master într-un domeniu care să nu mă depărteze de scris. Aş vrea să lucrez la o editură, să am editura mea, să fiu traducător, să am o revistă! Astfel nu numai că aş fi în contact permanent cu literatura, dar aş avea destul timp să şi scriu. Nu aş vrea să mă „rup”, să mă abat de la acest drum pe care am pornit, niciodată.

M.I.: Ce planuri literare ai în perioada imediat următoare?

A.M.G.: Nu ştiu dacă le pot numi planuri, dar lucrez la al doilea roman, scriu poezii pentru un nou volum, deja este cam la jumătate, şi mi-aş dori să public o plachetă cu

haiku-uri.

UNIVERSALIA

Am iubit două femei

Am vrut o femeie blondă cu fustă de mireasă trezit în viaţă precum spicele grâului când se rostogolesc pe stâncă gravură scriind relicte.

Am vrut o femeie pe faţă avea un semn în sprâncene ţinea povara suferinţelor mortale în mână strângea destinul pelasgilor istorie parcată-n mitologie.

Am vrut încă o femeie cercetare în adânc ne-am încununat pe altarul-mbrăţişării cearşaful alb precum voalul miresei mi l-ai furat fără milă.

Te-am iubit femeie precum zăpada crestele ca apa binecuvântată a izvoarelor pe perna noastră am cusut în vis ochii mei, pe veci te iubesc femeie!

Încă nu ţi-am spus eşti cea mai frumoasă mare amintirile le păstrăm cu emblema Katiushei croşetată-n trandafiri, încă nu-ţi am spus ai cei mai frumoşi copii cu

suflet i-am simţit în lumina pelasgiană urmele le-am lăsat, încă nu ţi-am spus ai cel mai dulce cuvânt pentru tine am cea mai înflăcărată iubire încă nu ţi-am spus-o…

Aştept să-mi scrii scrisoarea ta în stâncă o voi păstra ca hotarul între pământ şi mare care au călcat pe visul cel alb săpat cu secole de-a rândul.

Aştept să-mi scrii cu norii negri curcubeului i-am dat culorile frumuseţea ta s-o lumineze în poveste o scrisoare aştept aştept să-mi scrii!

Focul pleoapelor

Lani: … câte secole am călărit pe cărările ursului în peşteri de marmură în muntele uscat flori am semănat Hava: … erau ore, minute nu erau secole trecute pe valurile stâncoase pe luna am atins-o cu mâini legate ne-au alintat ochii verzi Lani: … tremură amintirile-n pleoapă adâncul oceanului cu vârtejul apelor în sertarele noastre renaşte soarele Hava: … am crescut stejari şi pini cu extaza vânturilor în grădina noastră Lani mi-ai furat visul divin cu mireasma trandafirilor care-n suflet exploda.

Lani: Hava, imnul l-ai cântat cu harpa cenuşii Moisiu lăuda Bătălia Kosovei Lani scrisoare scria în „haimet” din Bonn Aga Ymeri dezvelea calul în polenul bujorilor Amanetul a fost furat de adierea primăvăratică

(Traducere de Baki Ymeri)

CARLO PULEO VENTIMIGLIA

atât de brusc, încât maşina începu să i se rotească iute de tot exact ca un titirez. O femeie care văzuse toată scena leşină. Când se opri automobilul, Ignazio dădu fuga să-i dea primul ajutor.

Într-o zi, un amic din Pietra îmi povesti cum îl invitase Ignazio să meargă la ţară să culeagă smochine şi-l făcuse a vedea şobolani în pătrăţele. Ignazio se aşezase la volanul Fiatului său 127 şi pornise pe corso Baldassare. La intrarea pe drumul naţional, traversă în mare viteză şoseaua foarte circulată. Prietenul din Pietra, cu ochii mai

să-i sară din orbite, răcni:

— Poete, stop!

— Da’ de ce? Am trecut peste şoseaua naţională?

El o traversase întotdeauna astfel şi niciodată nu păţise nimic.

Într-o zi, nişte săteni asistaseră la o scenă parcă desprinsă din filmele anilor ’30. Pe un drum de ţară, unde erau lucrări în curs, câteva camioane descărcau de zor grămezi de pietriş. Rulând rapid, maşina lui Ignazio făcu un salt voinicesc, depăşi o moviliţă, câteva pietre îi făcură ţăndări parbrizul, iar, la a doua grămadă, automobilul se opri cu îndărătnicie, făcând zgomot.

Ţăranii care culegeau lămâi alergară în ajutorul său. Când deschiseră portiera, cu uimire îl văzură pe Ignazio culegându-şi calm de pe haine cioburile. Înainte ca oamenii să deschidă gura, le spuse:

— Nu-i nimic, nu-i nimic.

— Încă mai conduceţi? De-aţi şti ce spaimă am tras?

Ignazio îi salută şi plecă de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic grav.

Într-o după-amiază, eram la pas pe Corso Umberto, când auzii un claxon alarmat şi alarmant: era Ignazio la volan şi-mi făcu semn să urc:

Permisuţu

În 1933, în Bagheria, existau zece maşini, una era a principesei de Trabia, alta a principesei Valguarnera, a treia a familiei profesorului Cirincione, altele ale unor moşieri şi burghezi cu dare de mână, a zecea era a lui Ignazio: o decapotabilă de culoare galben ocru. Ignazio angajase un şofer (Graniti).

Pe atunci, şoferul era considerat aşa cum este văzut astăzi un astronaut. Înconjurat de o aură de mister, era ceva între mag şi om de ştiinţă. Trebuia să fie şi un expert în mecanică, fiindcă în cele mai multe localităţi nu prea găseai nimic de felul trebuitor în caz de forţă majoră.

Ignazio se slujea de maşină ca să se mişte prin toată Sicilia. Îmi povestea că nici în timpuri vechi nu era lesne să fii la volan.

Chiar de treceau puţine maşini, şleaurile erau pline de turme, de şiruri de care şi de măgari rătăcitori. Noaptea, era şi mai greu de condus, deoarece ţăranii circulau aproape toţi fără felinar la căruţă. Vara, drumurile erau numai colb şi, iarna, erau adevărate mlaştini.

Căile de acces străbătute de Ignazio erau dintre cele mai rele. Mergea să guste şi să comande cantităţi de brânză în satele de munte, drumurile fiind pline de capcane, dincolo de hoţi.

Imediat după război, Ignazio îşi scoase permisuţu. Aşa-i zicea el. Şi se făcu stăpân pe volaaan.

Din câte am auzit şi din ceea ce am văzut eu însumi, Ignazio la volan a fost cel mai mare norocos din lume, întrucât a făptuit lucruri ce-ar îndrepta şi cârlionţii unui african.

La Vicenţa, în 1945, circulând pe un drum periferic, la o curbă, a pus o frână

— Hai cu mine că merg la Giancarlo.

— Bine, dar lasă-mă să conduc eu.

— Nu-ţi face probleme, că merg încet şi pe drumul acela nu e trafic.

Abia suit, porni în viteză maximă. Automobilul se zgudui zdravăn, pentru că el apăsa cu râvnă acceleratorul şi fricţiunea; eu mă trezii proiectat înainte, de era să sparg parbrizul cu fruntea. Strigai panicat:

— Stai în partea dreaptă! însă el circula tot pe latura stângă a drumului. Ignazio, ţi-ai luat examenul de conducere la Londra? vrusei să aflu, nebăgat în seamă, desigur.

Mai, mai că atingeam razant maşini, pietoni, motorul scotea foc, deoarece el prefera viteza a doua, cu pedala zdravăn apăsată. Mă năpădi groaza:

— Ignazio, opreşte, lasă-mă să conduc eu!

Îşi continuă cursa, ieşind în afara oraşului, când, la o răspântie, strigai:

— Opreşte!

Încetini, se uită în dreapta şi în stânga, după care acceleră iar. Nu apucasem a-i spune până la capăt că venea spre noi o camionetă, fără ca Ignazio să mă audă, bineînţeles. Conducătorul camionetei inscripţionate cu denumirea firmei făcu un miracol: frână în ultimul moment, coti năprasnic, ieşi pe marginea drumului, oprindu-se pe pajişte. Ignazio nu observase nimic. Mie mi se blocase gâtlejul de spaimă. După câteva secunde, îngăimai, apoi continuând pe ton ridicat:

— Ignazio! Opreşte! Stai!

— De ce? Cine e?

— Cum? N-ai văzut camioneta încărcată ce a trecut razant şi a ieşit în afara carosabilului?

Şoferul camionetei ţinea braţul stâng în afara ferestrei şi avea degetele din mijloc îndoite. De la distanţă, nu desluşeam ce zbiară, dar nu era greu a-mi imagina. Din cauza frânării făcute *in extremis*, cam jumătate din lăzi se prăvăliseră, iar drumul era plin cu lămâi ce se rostogoleau.

— Ignazio, crezi că pe bietul om l-a lovit paralizia la braţul stâng?

Apropiindu-ne, omul de vârstă mijlocie se opri din zbierat şi lăsă braţul să-i atârne cu degetele nesemnificând nimic, fiindcă-l recunoscuse pe Ignazio. Stăpânindu-şi cu greu mânia, rosti cu voce îndulcită politicos:

— Oh, poete, Dumneavoastră eraţi la

— Îmi cer scuze, îmi bătea soarele în ochi şi nu te-am văzut, oricum nu-i nimic, nu-i nimic. Chiar acum, eu şi pictorul Pulèo îţi dăm o mână de ajutor să aranjezi lăzile.

Apoi, Ignazio îl asigură pe ton părintesc:

— Eu îi cunoşteam pe tatăl tău, pe bunicul tău,

oameni de treabă erau. Acuşica îţi dăruiesc o carte cu dedicaţie.

Se duse vioi la maşină să ia cartea, moment în care omul vru să ştie:

— Dar sunteţi cu adevărat curajos Dumneavoastră? Ori poate nu-l ştiţi bine pe poet, fiindcă e chiar foarte greu de găsit un localnic din Bagheria, care să accepte să urce lângă el în maşină…

Eu nu ştiusem până atunci că Ignazio era celebru şi ca automobilist. Convorbirea se întrerupse la sosirea lui Ignazio, care-l întrebă:

— Tu porţi numele bunicului tău?

Omul coborî privirea tăcut. Ignazio se uită în jur, ca pentru a-şi chema inspiraţia şi scrise: „Lui Giovanni Di Salvo care ne-a salvat viaţa, Ignazio Buttitta şi Carlo Pulèo recunoscători pentru o viaţă”.

În timp ce el citea dedicaţia cu intonaţia şi gesticulaţia potrivită, eu dădui fuga şi mă instalai la volan.

(Traducere de Viorica Bălteanu)

CARMEN CAMACHO

COPIL ŞI TITIREZ/

NINO Y **TROMPO**

Dresorul de melci al lui Rafael Pérez Estrada (1) numără fără odihnă capetele din turma pe care-o păzeşte printre iederi. Astă-seară acordoarea de tălăngi va găsi, cu o lovitură bine ţintită, cea mai frumoasă undă dintre ultrasunete. Păstorul cu păr creţ îşi propune să urmărească cursa fluturilor lui Gerion (2), cu aripi elicoidale şi gigantici ochi verzi. Melcul e sătul de cât zgomot al mării i-a intrat în casă. Renumitul arhitect expune pe căminul lui fosila unui nufăr. Bătrâna împletitoare de lanţuri **ADN** tocmai a avut un vis ciudat. Cameleonul opreşte cu coada-i cursul râului. Am în gât o poftă caleidoscopică. Mă acuplez singură.

Dumneata, da, dumneata, ca re-a i văzut la teve acel

documentar despre forma galaxiilor şi ai auzit vorbindu-se despre dansul dervişului, dumneata, care păstrezi în pivniţă planurile acoperişului, care, undeva, într-un loc uitat, vei fi ţinând zbârnelul şi cordeluţa, dumneata, care cunoşti cea mai frumoasă distanţă dintre două puncte, care cunoşti setea noastră, te rog, fă ceva.

PERONUL 21/ **ANDÉN** 21

(Piaţa Armelor, Sevilla)

Cine se simte confortabil în staţiile de autobuz nu se simte bine în aeroporturi. Chestiune de clasă.

Jorge **RIECHMANN**

Femeia care-aşteaptă aşezată pe-o bancă de pe peron nu citeşte ora de pe ceasul pe care-l poartă la mână: o priveşte numai.

Un amant sedus îi trimite un sms iubitei. Ajunge la mine.

La toaletă escrocul probează un nou chip în faţa oglinzii.

Ei sărută o blondă cu buze teşite.

Mamele şi mirii ce-şi iau rămas bun pe peron se simt ispitiţi să interpreteze scena de film în care alergi afară, prinzi trenul cu aburi şi-ţi dai mâna, prin ploaie şi prin cristal, cu delicata copilă. Muzică.

De pe peron, la fereastră: acesta e singurul loc din lume în care tristeţea ţine capul sus.

Deodată, simt insuportabila dorinţă de a avea pe cineva care să mă iubească. Frumos sau urât, oricare-ar fi să fie: cineva care să mă iubească.

Cei ce se uită la mine ştiu că scriu despre ei şi se sperie mai abitir decât ar face-o dacă, în loc de creion, aş ţine-n mână un revolver.

Şoferul verifică documentele şi mustră călătorul deoarece a încălcat nu ştiu ce normă. „Scuze, n-am ştiut…” – spune pasagerul. „Fiindcă trebuie să ştii totul” –

ripostează cel foarte ignorant.

Soarele, care ştie că e duminică, trudeşte în slujba ei.

Visez linte.

(1) Rafael Pérez Estrada – poet şi prozator spaniol (1934 – 2000)

(2) Gerion – personaj din mitologia greacă, monstru uriaş, fiu al lui Crisaor şi al Calirroei, care avea trei trupuri şi tot atâtea capete. Potrivit unei legende, atunci când se afla pe moarte, iubita sa, Alana, era atât de deznădăjduită, încât nu se mai putea opri din plâns; ca s-o consoleze, Gerion i-a cerut să privească frumuseţea naturii din jur. La vederea fluturilor, Alana s-a liniştit.

Totul e distanţa ce se scurtează cu amintiri pentru că fie care amintire e simţire respiraţia încă în viaţă, în viaţa mea, tu eşti ceea ce îmi doresc cel mai mult.

Litere prin praf

Eu nu înţeleg de reguli şi false cuvinte, viaţa e un dar pe care încă nu l-am desfăcut între inimile furate şi altele ce nu le-am cunoscut, ochii mei au pus paranteze în ochii tăi cu ai mei într-o zi viaţa îmi va cere socoteală pentru ceea ce, fără să vreau am distrus şi-mi vor fi dimineţile o turbare de plânsele pe care fără îndoială le voi scrie în poeme, literele acelea vor rămâne acolo pe care timpul în deteriorare le va acoperi, unde praful se aşază la vremea lui el e domnul şi singurul stăpân.

Poemul **XIX**

Mor!

Sub cerneala ce dezbracă noaptea sfâşiind liniştea copacilor ce cad adormiţi sunt aceiaşi ce cheamă ambarul ochilor tăi sub lumina diafană care rupe ceaţa cea care se ascunde în întuneric şi îţi păstrează chipul.

E imposibil să ascunzi atâta frumuseţe când sublimă şi nudă te înalţi în nostalgiile mele în nopţile complice viselor mele tu mă săruţi.

CESAR CURIEL

Timpul

„Ori oglinda aceasta îmbătrâneşte ori ceea ce văd e un delir…”

Oscar Hanh

M-am uitat de fereastră în propria-mi mirare, am văzut un bătrân ce scria şi înaintea lui mai era unul care plângea.

Ca o lovitură, a venit îndoiala năpustindu-se asupra viselor mele de himeră rănită, simţeam cum îmi fuge pământul de sub picioare văzând în oglindire tulburea culoare argintie ce îmi zugrăvise toate poftele; inima îmi palpita deasupra unei impure esenţe de scaieţi naufragând între iubiri şi amintiri pe care timpul le acoperă de praf însă niciodată nu le uită.

Bros

Totul e tăcere mai puţin gura ta cea care îmi trezeşte în zori privirea din trup.

Totul e nimic, şi zicând nimic moartea vine cu distanţa ei ca să-şi aducă visele famelice.

Trupul tău e totul pentru că în pântecele tău se află sanctuarul celor o mie de fluturi care sunt viaţa când mângâierea cu dreptul ei solemn face din noapte complicea nebuniei mele când te posed.

Buzele tale sunt ploaia măruntă ce iese ca o susurare pe care o plăsmuieşti peste membrul meu făcând din asta o întâmplare cu umbre vagi formate din trupurile noastre.

DANIEL MONTOLY

a pus stăpânire pe picioarele mele reducându-mă la o grămadă de oase în trupul-mi chinuit de demonii bătrâneţii.

M-am resemnat să fiu devorat de cuvintele ei ea captivată de uimire a refuzat să mă mănânce. Nu ştiu cum ochii mi s-au umplut de nori atât de albaştri ca penele păsărilor onirice care îi împodobeau pletele de femeie cu păr lung şi bogat.

Spiritul muntelui

Acum nimeni nu mai vorbeşte în dialectul acela al păsărilor magice ale căror pene de fulgere îşi făceau cuib în ochiul vulcanilor morţi fii ai bătrânului ieri din munţi.

A fost condamnat la ostracism de cei care au cedat cu supunere voinţa duhului care îi hrănea cu teama, calmând ura acelei cărţi de fantasme.

Şi s-au auzit strigăte împotrivă din ţinuturile cenuşii.

Au fost victimele torturii începute de aer, cu mâinile lor albastre amputate, cu trupurile lor palide, muscaţi de dinţii câinilor roşii au fost găsiţi dezmembraţi în stomacul norilor cu cuvântul despărţirii pe buze, susţinând ultimul sunet cu gâtlejurile lor de gheaţă.

Limita se desprinde

Se desprinde ochiul fără limite dacă îl pun în ultima ei privire pe care mi-o amintesc.

Astăzi cea care mă priveşte e o altă femeie vocea ei nu se opreşte cu ceasul, şi nici cu cântecul cocoşilor legănându-se în echinoxuri de gâturi nocturne căutând joaca în răspunsurile mele cu cărţile uitării în alte limbi.

Dacă vreodată

Dacă vreodată peste noi înşine va cădea din nou strălucirea picioarelor sale intensificând fiecare noapte extenuată, şi ea care abia visează famelice vise lamentări de fond naufragiat de tracasări transformate în călăreţi fără aventuri, va trăi mulţimi de amiezi fără nopţi cu dinţi, la marginea invocărilor bând fără încetare sorbituri de lumină.

Sărutul femeii păianjen

Când am introdus limba i-am simţit dinţii de câine muşcându-mi inima.

Am vrut să o dau la o parte însă privirea sa brutală

DAVID BAZO GALAN

Oracole

Suntem lună de sare peste eterul inconştient, o mângâiere de negură dureroasă, o zvâcnire de nisip nesăbuit în ochii slabi ai vieţii.

Vântul se dezbracă când ne trezim în negurile nufărului corupt şi tremurări de soare rupt în fâşii.

Există vise în urma pe care copacii au lăsat-o pe chipul tău în mâinile mele.

Spirala

Clopotele au bătut peste ţinutul pustiu în timp ce rădăcinile celebrau o urgie de oase şi de cenuşă.

În templul lui Yarilo

Amintirea sibilelorân urzeli dureroase. Urmele lor, pleoape căzute şi aventuri, se risipesc cu prima lumină a zorilor.

Exită vâsc pe aşternuturile cerului.

Stelele au tăcut în cântul de durere al vitejiei tale, violenţa noastră.

Silenţiu peste silenţiu

Silenţiu peste silenţiu.

Din leagănul ramurilor tale tristeţile cu gust de gutuie fâlfâiesc peste adieri de cafea.

Cenuşile se înroşesc când merele cad în valurile copilăreşti care repetă că silenţiul va arde peste silenţiu.

Recviem de umbre îmi place să mă uit cum zboară berzele în noapte: sunt precum fantasmele care, obosite de a-şi face simţite lanţurile de tristeţe, se vor imola tăcerii lunii.

Uneori, când umbra neonului mi se face eternă, îmi e de ajuns să privesc acoperişurile şi, cum motanul îşi caută orele acolo, să uit, poate, că dorm pe tăişul glasului ce mi se stinge.

Implozie

Buze de vânt peste hăuri silenţioase cu gust de vin de cuvinte în uraganele mâinilor mele.

Sunt vocea care amuţeşte în pulsaţiile tuturor sufletelor din lume.

Dacă mă priveşti în ochi, unde sirene muribunde îşi găsesc sfârşitul, poate că îmi vei găsi speranţa, poate că vei găsi doar uitarea sau amintirile mele.

Idolatri

Şi continuăm să facem idoli din nimic, ca şi cum un interminabil joben ne-ar şterge lacrimile.

Gol

Plăcut miroşi numai dacă o mie de oglinzi îţi repetă prostiile fără încetare.

N-ai fost niciodată ecoul vocii tale sub soarele lui „eu voi fi”, doar o tăcere care îmi îngheaţă fiecare vers în mâini.

ELIZABETH CAROLINA MUNOZ FLORES

drumul, chiar de-ar fi să străbat pe jos aceste cărări, şi desculţ aş face-o, aş da valoare timpului, aş dezarma turbulenţele unui oftat şi-aş rămâne acolo, în liniştea apelor, alături de tine, pentru vecie…

Utopia dragostei/ Utopia de amor

Adorm sunetele, peste culmi se odihnesc muzele, singuratice şi tăcute.

Lumina se estompează, umbra din penumbre ameninţă să izbucnească în plâns.

Rimele se sfărâmă, făcând pulbere versul acela îndrăgostit.

Privirile se pierd în valurile iubirii eterne.

Farmecul e nesigur atunci când caut adevărul în hăul tainelor.

Ploaia rară străbate cerul sterp în căutarea casei tale.

Sărutul uscat a hotărât să se cuibărească-n alt trup, în vreme ce ale mele se sting ofilite de dispreţ.

Noaptea-ţi şopteşte numele, iar dorinţele muribunde-

ale patimii freamătă.

Suspinele pierdute slăbesc în goliciunea dorinţelor mele lacome de mângâieri, setoase de sărutările tale.

Merg alergând alături dragostea ta şi a mea, căutând punctul final de-ntâlnire şi, cu cât te depărtezi, cu atât am mai multă nevoie deţine.

De te va-ntâlni pe undeva, vântu-ţi va povesti că mă hrănesc din utopia dragostei tale.

Corabie în derivă/.

Barco à la deriva

Plouă cu cenuşi împrăştiate-n nesfârşitul văzduh al uitării.

Dor rănile ce putrezesc încet-încet din pricina dispreţului tău.

Îmi lipseşte aerul, simt că viaţa mea atârnă de un fir.

Dac-ai putea pentr-o clipă să-mi vezi chipul, ţi-ai da seama că nu există spaţiu pentru mine în această croazieră a timpului.

Nu voi uita nicicând lungile ore în care mă plimbam cu tine, îngheţata pe care-am împărţit-o în piaţă, săruturile-acelea pătimaşe pe care ţi le-am furat în timp ce dormeai, mângâierile-acelea ce se jucau pe pielea mea, trezindu-mi instinctul sălbatic din care numai cu tine mă-nfruptam.

Azi-noapte am visat că veneai în ospeţie la mine-n dormitor, ţi-am simţit mireasma în care mă pierdeam, buzele roşii, pielea de scorţişoară, bătăile inimii păreau să devină mai repezi în timp ce te-apropiai şi exact în clipa-n care buzele mele se pregăteau să le roadă pe-ale tale m-am trezit din acea vrajă.

Nici nu pot călători cu tine mai mult decât îndrăzneşti din clipele în care dorm şi somnul însuşi îmi dăruieşte câteva minute să te iubesc, să te sărut şi să te am.

Nu ştiu unde eşti, unde te-ai dus, nu ştiu care sunt braţele-acelea care astăzi îţi dau adăpost, sunt doar sigur că dacă viaţa mi-ar da ocazia să te-ntâlnesc în drumul meu din nou, m-aş agăţa de braţele tale şi nu ţi-aş mai da

FRANCESCA LAVINIA FERRARI

Închipuie-ţi un măr copt printre ramuri negre şi negură

[Să mă las în voia… / Abbandonarmi…]

Să mă las în voia mâinilor tale acoperite de panseluţe să redevin embrion de lumină pentru a sărbători un strop de iubire

Aş vrea să dansez în gâtlejul vântului să zbor cât mai sus pierzând în ceaţa amintirilor cheful pentru ziua de mâine.

Acum nu trăiesc nu există o oră pe care s-o opreşti ca să m-aştepţi

Prezintă-mi apa unei băltoace/ Presentami l'acqua d'una pozzanghera şi spune-mi dacă sunt eu luna în creştere care se vede-n ea şi pare un taur furios împotriva pământului

Eu n-am nevoie de tine/

Io non ho bisogno di te tu n-ai nevoie de mine pentru a sta în picioare dar aşa independenţi şi uniţi doi câte doi sau câte zece suntem lucrul de care lumea are nevoie (Traducere de Costel Drejoi)

Te-aştept de cealaltă parte a uşii/ T'aspetto dall'altra parte della porta unde cerul e chiar albastru iar lanţurile sunt inele ce plutesc în voie unde bucuria absenţei greutăţii e lumină de dăruit iar cântul păsărilor e tril lăuntric.

În lumea asta cu susu-n jos în care gândul se crapă şi se deschide revărsând nectar iar fiinţa se-arată fără teamă în toată goliciunea-i eu te aştept.

Acolo unde aripile sunt o dată pentru totdeauna metaforele cele mai nimerite

Avioanele-au înnebunit/

Gli aerei sono impazziti iar nasul încearcă să urmeze tainicul desen al dârelor chimice în balconul gol/

Sul balcone spoglio stau îmbrăcată-n roşu.

Iarba încă vie de pe câmp ţi-nfăşură pasul cu un brâu arămiu.

GANI S. **PLLANA**

Mi-au spus că fusese vitează, mi-au spus că m-a iubit mult.

Mi-au spus că m-a legănat în inimă, mi-au spus că mi-a cântat cântecele de leagăn.

Mi-au spus că m-a sărutat pe frunte, mi-au spus că prea mult m-a binecuvântat.

Mi-a spus că a iubit pe toţi copiii lumii.

Diseară scriu

Mai etimp când voiam să scriu, a devenit un timp lung, din acea zi…

De ce scriu diseară, nu întreba, îţi spun singur.

Vreau să mă descarc dintr-o duhoare de cuvinte, care îmi stoarce sufletul.

Scriu, fiindcă vreau să dau tot duhul.

Această scrisoare va veni în mâinile dumneavoastră cam târziu…

De ce ai fugit?

De ce te-ai topit?

Mi-ai spus că mă vrei cu inimă, te-ai înşelat rău, te-ai orbit după orice.

Nu ştii cum diseară, mă înduioşez diseară scriindu-te…

Aşteptare

Deseori în tăcere se aşteaptă gândurile, se încurcă, şi, după fire, orice curge cu timpul, iar timpul fuge conform legilor sale, continuă cu obiceiul său, iar noi aşteptăm, aşteptând…

Strălucire în tăcere, fugă după fugă, respiraţiile se înmulţeau, umbrele păreau tulburi.

Din nou tăcere, mişcarea pleoapelor se-ngreunează, inima gâfâie, întinderea mâinilor se eliberează.

Începe claritatea, două inimi se-mpreunează, cerul se deschide, mii de stele strălucesc.

Mama mea doarme liniştită

A fugit prea repede din această lume, mi-a lăsat amanet multe cuvinte, i-au ieşit toate, ea doarme liniştită în veşnicie.

Mi-au spus că fusese nobilă, mi-au spus că a iubit adevărul.

GIOVANNA FRENE

III.

[se suprapun ca separare firească şi schimbătoare… / şi sovrappongono come separazione naturale e mutabile…]

se suprapun ca separare firească şi schimbătoare, profită de separare separând, dar totul deja s-a-ntâmplat: fractură măsură numai fractură, circumscrisă întregului caldarâm numind putere ruina vremii, plouă, sau nu plouă, dacă harta oraşului e harta lumii, dacă rădăcina e duşmana rădăcinii, ce e.

IV.

[pentru ca duşmanul să-ncolţească-n duşman, pe timpul nopţii se schimbă unul cu altul… / perché nemico germogli a nemico, di notte şi sostituisce…]

pentru ca duşmanul să-ncolţească în duşman, pe timpul nopţii se schimbă unul cu altul, se-nalţă-n văzduh precum aburul, se iveşte în chip de-ntunecat cavaler ce merge călare pe sine însuşi: fabrică bine cel ce fabrică la urmă, profitând de schimbarea de acţiune, scopul nu se schimbă nicicând, dacă plouă, dacă dumnezeu vrea, dar nu plouă, nu, dar pământul nu e salvat, hârtia e desfigurată

(Traducere de George Nina Elian)

[Definiţie] / [Definizione]

Numim moarte acea condiţie prin care amintirea cuiva aflat încă în viaţă ni se pare absolut fără rost.

(Mutare)

[se suprapun, uneori par să coincidă, se proiectează… / şi sovrappongono, sembrano a tratti coincidere, şi proiettano…]

se suprapun, uneori par să coincidă, se proiectează treptat, se curbează în toată perfecţiunea cărămizi de fum, greşeli puse-n seama altcuiva pentru a nu fi ale noastre, prăbuşite din pricina înălţimii, şi umflate.

plouă negru, curbat.

dar nu e aşa.

II.

[de neînchipuit primejdia mocirlei, nu vorbeşti despre asta… / inimmaginabile il pericolo de-l fango, non să ne parii…]

de neînchipuit primejdia mocirlei, nu vorbeşti despre asta. ai nevoie de-o hartă, materialul uscat, ca să te ţii după cea din faţa ta dacă e iute de picior, încă şi mai iute urma dacă desenează dinainte falsa coincidenţă, care numără, se suprapune, pare să coincidă, nu plouă, dar niciodată nu e aşa.

GRKXIORIO MUELAS BERMUDEZ

Schubert Park

Atunci se făcuse liniştea.

Era într-o zi de martie, în Viena, anul o mie opt sute douăzeci şi şapte.

Ludwig van era la pian Compunându-şi a zecea simfonie, când nimicul i-a spus la ureche: muzica s-a terminat.

Şi aceste ultime măsuri, s-au pierdut în noapte ca o odă a tristeţii.

Acum se ascultă doar allegroul vântului ce clatină

chiparoşii din Schubert Park.

Timp mort

E treaba oamenilor fără suflet să se uite cum timpul trece fără rost pe când visele lor îi preced şi umbrele lor întunecate îi răsplătesc

E treaba arhitecţilor de castele de cărţi de joc şi de nisip în voia valurilor şi a vântului, căci nu există adăpost să reţină nici dig care să oprească scurgerea firească a orelor.

Doar timpul ne judecă dojenitor, căci el e vârtejul prin care orele şi zilele, anii şi erele se aruncă în cel mai complet nimic.

Şi totul e timp mort, timp nou-născându-se, murind din nou în fiecare clipă, să ne-adaptăm băităile inimii la căderea lui, lumina lui e umbra noastră, ritmul său la viaţa noastră.

Lampedusa

Pe ţărm resturile naufragiului şi cântecul ascuţit al sirenelor.

Speranţa se sufocă înaintea liniştii sepulcrale, zeci de priviri neajutorate în faţa îmbrăţişării mortale a valurilor.

Acum doar palida reflexie al atâtor vise rupte de foame, război şi mizerie.

Iubire demon

Când dorinţa se face stăruitoare rană Acolo unde sângerează virtutea publică pentru a fi un viciu privat.

Tremurul buzei, carne, iubire demon…

Învinuit de ceea ce nu se poate spune, condiţia amantului neobrăzat în delirul său, care prea mult priveşte, atinge şi sărută.

Sunt orele de noapte ale ofenselor acolo unde degetele se fac bolduri, şi unde negarea este interzisă.

Este regatul excesului, fundamentul cearşafurilor calde, al culpei nebune. E treaba marchizilor, a consulilor

Sodomei şi Gomorei.

Nimicul

Lui Antonio Praena

Cufundare în nimic: deşert de cenuşă unde setea se arde, zid de tenebre, ce orbeşte privirea, timp de ne întoarcere unde totul se sfârşeşte.

HEBERTO DE SYSMO

Trandafirul călcat în picioare pe trotuar

Lui Blaz Muhoz subtil testamentul trandafirului îşi risipeşte tenebrosul discurs peste uliginosul amfiteatru, arzător, cadavru-i rafinat nu încetează să însemne frumuseţe printre lucruri.

Petalele-i pătate vopsesc cu roşu carmin întunecatul trotuar, şi sufletul său parfumat se înalţă pierzându-se printre mirosuri pestilente.

Vaţa lui este o armonie teoretică, moartea sa, o expresie teleologică, drama de a exista e în mâinile sale consagrare teodicee.

Mesajul trandafirului este iubire, cântecul cu un singur picior al miresmei.

Răsărit în chiparosul vrăbiilor

Noaptea trece, iubire, şi eu gol, contemplu în ghemul cărnii tale cât de mizerabil sunt, şi frumuseţea. Contemplu în tulul minunatei coapse lumina zdrenţuită de mângâiere, îmbucătura rafinată de foame.

Noaptea trece, iubire, şi eu blestem, clipele rămase dintr-un timp greşit, blestem extraordinarul la eternitate; să te iubesc mereu, şi binecuvântez mirajul visării să nu se lumineze de ziuă.

Noaptea trece, iubire şi nimeni nu ştie de această rană de neînlăturat ce ne uneşte.

Pagină cheie

Propolis de cerneală cel ce scalzi această pagină de umbră, azi mă topesc în tine.

Onestitatea ta mă insultă; refugiul acestui mizerabil nonconformist, îmi explorează conştiinţa şi rosteşte numele vântului.

Paginile mele sunt universul, pagina mea, lumea mea, pagina-trup.

Glasul meu îşi sângerează nesfârşita angoasă, eul meu caută pagina pătată cu sângele celui pe care-l înlocuiesc.

Ce eu se răscumpără, ce voce, ce pagină, a acestei părelnice fiinţe ce nu se mai găseşte?

Pagina e barca, e vela şi oceanul, ea e cea care adăposteşte aceste nenumărate pleonasme.

Izomer incalculabil

Traiul de cealaltă parte a poemului, în nestatornica ţară a făgăduinţei – acest regat utopic de legendă – pe care aed şi trubadur îl cântă şi-l visează, trebuie să fie atât de greu ca traiul fără poezie.

Traiul în reversul poemului, cântarea uscăciunii şi a decadenţei, prin cristal contemplarea vestirii grotescului; e devalorizarea persoanei şi a artei, sărbătorirea pe ascuns a autismului Frumuseţii.

JOSE SARRIA

gustul de dafin al propriei noastre existenţe!

În zilele-acelea Sudul nu era un punct pe itinerariul de pe hărţi.

Sudul era fericirea inimii mele călărind pe-azuriul porţilor din Sidi Bou Said în vreme ce galbena mireasmă a lămâilor vestea triumful vieţii.

Heralzii negri/

Los heraldos negros

Fotograful Fernando García Arévalo găseşte pe coastele Cádizului (în urma naufragiului unei lotci) cadavrul unui tânăr, îi localizează trupul după sunetul neîntrerupt al telefonului mobil.

„În viaţă sunt, uneori, lovituri atât de puternice… Nu ştiu!

Lovituri aidoma urii lui Dumnezeu… /… Or fi, poate, mânjii unor barbari Attila sau heralzii negri pe care ni-i trimite Moartea”. (César Va*llejo*)

De mai mulţi ani, în amurg, Aixa, plină de-o nemărginită răbdare, se-aşază în poarta casei ca şi când ar primi veşti de la copii.

Ascultă doar tăcerea, heralzii negri pe care-i trimite Moartea.

Aidoma unui harpon sinucigaş, tăcerea se-nfige în coasta ei şi, deşi rezistă, la fel ca o balenă, în fiece seară presimte tot mai aproape loviturile ce-o vor face să sucombe.

De ceva vreme Aixa nu mai aşteaptă minunea, ci doar ca cineva să răspundă la chemările ei.

Sodoma

Nici măcar Lot nu şi-a putut închipui că foarte adânc în lăuntrul acelui sfinx continua să freamăte o inimă atât de liberă căreia nu i-a putut pune căpăstru încăpăţânarea unui Dumnezeu străin bătăilor ei.

Din când în când se spune că ochii lui privesc spre Sodoma printre aşchiile cristaline de sare, încercând să salveze aducerile-aminte ale celor care, astăzi cenuşă, ieri au fost propriul lui sânge, săruturile, nebunia-i nemărginită.

Sudul/ **EI** Sur

Lui Julio Martinez Mesanza.

Mohamed Doggui.

Rafael Morales şi Diego Valverde

Acelea au fost zile fericite, când veselia ţimbalului, lăutei şi tamburinelor se-mpreună cu parfumul mirodeniilor şi mentei, cu profilul fetelor de lângă potecuţa găinilor, cu lumina ce se stinge faţă-n faţă cu-albastrul unei

mări ce scaldă golful Cartaginei.

Acelea au fost zile pline de noroc, când am crezut că atingem eternitatea şi ne-am simţit eroii vieţilor noastre; zile când era de ajuns plăcerea unui ceai cu seminţe de pin pe vreo terasă din Sidi Bou Said.

Atunci era atât de uşor să cucerim lumea şi să savurăm

(De pe acoperişurile caselor din oraş au înclinat…/

Dai tetti delle case di città şi è propensi…)

De pe acoperişurile caselor din oraş au înclinat să creadă că răul de înălţime nu merită o pauză de reflecţie, că totul nu e în golul inimii de nepătruns. Ca şi aerul ce nu-ncetează să-şi tragă sufletul şi uneori hotărăşte să se-nvârtă printre antene, te văd suptă de gudron că te caţări pe cabluri să vezi dup-aceea asfaltul dacă place şi astfel succesiunea ameţitoare de ambuscade: sunt nenumărate cocoaşele de care suntem înconjuraţi, iar la viteze nebune suprafeţe convexe, din toate părţile.

Priveşti dealurile. Se dezlănţuie-n ochi belvederea necruţătoare, nepotrivită mişcării rapide precum măştii senile vastitatea necunoscută.

Nu se poate urbaniza, ai spus, inima pe dinăuntru aşa cum e purtată la vedere, se-ntoarce-asupra lui însuşi gândul că re-ncepe să greşească.

Eu vedeam cerul duşman şi iarăşi pe deasupra teoriilor armoniei perfecte îmi închipui că tu acum îi descoperi în mijlocul aleii pe tinerii străzii înviorând doar c-o privire fustele fetelor

(lată limbile ce se iau la-ntrecere, iată marea…/

Ecco le lingue che competono, ecco il mare…)

Iată limbile ce se iau la-ntrecere, iată marea de foc, iată se-nalţă coloane de fum.

Un carusel de flăcări începe, şi de molii. (Abia te desluşesc înlănţuită de puşca ta. Eu nu-l car pe câinele meu dincolo de curte). De unde poate veni suspectul care

suntem într-un fel solidar şi-mpreună duşmani la cataramă în izolare. E firesc să izbucnească străluciri de flăcări pe pereţii caselor, prin urmare nu e-ntâmplător că solidul gudron se alterează acum, aşa cum e, modelat de căldură pe străzi.

Nu ne poate păcăli vestea viitoarei furtuni, nu e nicio ameninţare de ploaie aici jos care să ne-ngrozească, nu-i niciun motiv în cer sau pe pământ în fine care să alarmeze. (Nici măcar nu-nţeleg tresărirea ce investighează, pe margine, intrarea sa nesigură în acest eveniment). Animalul?:

stă nemişcat încât face între bariere el însuşi pe cadavrul

(Traducere de: George Nina Elian)

din care nu ştiu şi nu pot să iasă.

[Nu-ţi baţi capul din cale-afară…/

Non te ne importa molto…]

Nu-ţi baţi capul din cale-afară să vinzi dispozitive ce transformă şi purifică apa, pe tine, vânzător într-un mail carete plimbi nervos şi umpli cu scrisori căsuţele goale ale unei grile de cuvinte încrucişate.

Mesteci gumă, îţi faci de lucru c-un celular şi nu opreşti niciodată pe nimeni, nu vrei să vorbeşti cu nimeni, ţi se rupe de procentele de vânzări, de contracte, ţi se rupe de premierile pe unitate, de plăţile anticipate.

În fond, ai vrea să fii în orice altă parte:

la mare, de exemplu, să priveşti valurile ce fleşcăie bikinii milanezelor, sau la Giorgio, să iei un apetitiv cu un piesă pop în fundal şi c-un ziar pe care să-l răsfoieşti în tihnă.

Nu, nu meriţi asta, vânzător într-un mail, pari un Crist pătimind pe cruce şi cu ochii, cu ochii pierduţi printre rafturi goale de vitrine încă în pregătire.

PIERGIORGIO VITI

[Se pierde printre paginile teletextului… / Şi pierde tra le pagine de-l televideo…]

Se pierde printre paginile teletextului şi un film vechi datând din anii şaptezeci, pe urmă cu degetele învârte un stilou.

Ar vrea să doarmă, dar nu poate, ar vrea să fumeze, dar nu poate nici măcar asta s-o facă, poate doar să parcurgă o rubrică în care numerele de telefon îi aduc aminte de-o vreme şi de-o viaţă de-altădată: în serile de vară de la Vespa faleza părea coborâtă din lună, apoi fetele se vârau sub pleduri şi deja ştiau ce-au de făcut.

Erau ani de autostop şi bilete neplătite, de brichete şi coituri la grămadă, apoi, după ce făceau dragoste pe după stânci sau prin vestiare, scriau „for ever” pe nisip înainte ca valul să-şi facă datoria.

Acum însă, portarul de noapte e-aici, singur, să-nregistreze sosirile şi plecările şi-şi spune poveşti ca să nu-nchâdă ochii.

Dar, în cele din urmă, adoarme întotdeauna, aproximativ în zori, când întâile amortizoare inaugurează dimineaţa şi glasuri fără chip se-aleargă pe stradă ca şi cum ar fi şi ele în lăuntrul unui vis

SOFIA RODRIGUEZ GARCÍA

să te ducă departe, desfătare blestemată a ochilor

Cu o lacrimă de vene îşi dă furia poetică cu pumnii strânşi îşi îmbrăţişează fluidele căzute poetul îi scrie visând îmbătat de ţipetele sale, cu o hienă de râuri în gâtul său, cu umbrela-i de soare de ţepi trişti aşezat în scaunu-i acoperit de ochi

Ea nu-i va sta pe umerii cu sângele suicid şi sedus

Letal

Scapă-mă de râsete absurde săruturi dulci şi texte biciuitoare Tâlhăreşte muşcăturile sufletului.

Când vei putea strigă-mi demonii pe care îi îmbrăţişăm cu râvnă

Trage-mi hainele de mâna a doua copleşeşte-mă ca să te văd ajută-mă ca pe-o bolnavă terminală acestui bun sfârşit ce vrea să mai nădăjduiască în tine

Fă din lume restul golului porul jărateculuiirosirea care ne învăluie toate astea la recurenţa la care ajungem

Rugăminte înfăţişează-mi dimineaţa sub umbrele dalei, du-mă spre corzile viorii pictate, destramă trei fraze roşii cu căldura pardoselii lasă candela tremurătoare să ţi se sufoce în piele.

Nu-mi da indicaţii, sudoarea îmi acoperă loviturile trupului, copitele îţi lungesc tentaculele şi zborul ţi se încarcă de motoare cu ace

Ce importă dacă mă împodobeşte trădarea?

Aduce adieri ce mă îndeamnă spre tine şi minciuna te spoieşte? vântul întunecat nu e lamentarea ta nicio taină în delir

Poate că aici în marea mea de valuri atât de şovăielnice – puţina înţelepciune te nesocoteşte cerc depărtat într-o paraşută de sarcasme îţi salvează privirea cu o îmbrăţişare rece

Furie de poeţi

Poetul duce dorul departe distanţa sufocată.

Nu o vrea pe ţărmurile sale, bufon în propriii săi papuci destin cu arome de sare în rugul său aruncă picioare de rac cu numele ei şi repetă cu gingăşie: suge sângele insidioasă femeie ce vopseşti în vocabula-ţi balconul tristeţilor amăgitoare sirenă, fie ca o aromănăscocire să te aromatizeze cu floarea-soarelui

JVÂHBIMIFTARI

Poveste despre lumină

Copil fiind am avut un viciu greu de lăsat Dorinţa de a mă juca cu obiecte mari

Noaptea mă trezeam de coşmaruri cu o singură dorinţă: să fug de lumina orbitoare

Am îndepărtat mesteacănul din privire şi perdeaua care se clătina fâşâind de vânt Revenind la locul meu

Am căutat un fascicol de lumină acolo unde zeii au jurat care nu mai exista de secole

Astfel viaţa mea s-a scurs în căutări Până ce lumina m-a orbit şi nu am distins nimic

Apoi ritualul s-a transformat în jocul întunericului de pe câmpul nesfârşit

Nici astăzi nu ştiu dacă asta mi-a dat satisfacţie Sau a fost jocul înfricoşător al viitorului omenirii în timp ce se juca pe întinderea câmpului şi pot fixa fascicolul aproape în mijloc

Acum m-am transformat într-un călător nedemn şi am o mare dilemă

Unde să-l pun

(Traducere de Baki Ymeri & Adriana Tabaku)

Poveste despre lucrurile din jurul nostru

Trăiam înconjurat de iarbă deasă şi mă gândeam că lumea este un tufiş multicolor

Din care se poate înfrunza mii de fluturi care lansează săgeţi colorate Răspândindu-le pe cerul aspru

Nimeni nu ştie ce avea în minte la şi cum ar desena mii de cerculeţe şi ar crea poziţia mea

În timp ce-ntr-o zi m-am întâlnit cu mine-ntr-o oglindă Curajul de a nu fi fugătorul cotidianului care m-a convins că închinarea spre viaţă costă

Şi astăzi când văd vise îmi-e frică să-mi placă iar reîntoarcerea lor poate fi dificilă între timp tu ai găsit modelul în figura celuilalt în suferinţa lui de a cunoaşte mai bine omenirea

Oricum acum sunt convins că apropierea deschide calea fanteziei

Care ne identifică impenetrabil cu înfăţişarea din oglindă şi cu modelul pe care l-am căutat în viaţă

Sunt convins definitiv că toate aprecierile trăiesc în noi

Că vom găsi ceea ce ne-a fost pervertit cu timpul

LA CURȚILE DORULUI

ION CALIMAN

Poezia riturilor de însănătoşire **NUMĂRĂTOAREA MARE ŞI ALTE DESCÂNTECE**

cuprins are următoarele secvenţe: a) Visul Fecioarei Maria, în care l-a văzut pe fiul ei cum a fost prins, chinuit şi răstignit pe cruce; b) Iisus Christos se arată maicii sale şi îi explică din ce cauză are să fie el chinuit şi răstignit; c) Exprimarea convingerii că acela care va purta acest vis, cu statornicie, va fi ferit de toate relele, iar când va muri, va scăpa de împărăţia iadului25. Savantul autor al lucrării

Cuvente den betrani mai arată că legenda căutării lui Iisus Christos de către Fecioara Maria ar consta în concreteţea acestui vis, iar naraţiunea (povestirea) peregrinării Maicii Domnului ar fi o creaţie contaminată de un alt text apocrif creştin sau de o legendă păgână. Simion Florea Marian, discipolul marelui savant, subscrie la cele susţinute de mentorul său şi subliniază că, într-adevăr, există o contaminare cu alte motive, întrucât nu-şi poate „altminteri" explica de unde vine, în toate variantele câte îi sunt cunoscute cercetătorului, episodul în care broasca o face pe Maica Domnului să râdă, atunci când i-l arată pe fiul său Toma-Forforoma26.

Luând în considerare apocriful *Visul Maicii Domnului*, în care se spune că persoana care îl va şti şi îl va spune (repeta) o să fie ferită de rele, iar sufletul său va ajunge în rai, se poate înţelege şi descifra geneza părţii finale a legendei Maicii Domnului şi, implicit, a formulei de încheiere a *descântecului de apă mare* (*numărătoarea mare*):

„Cine-o şti-o ş-o povesti-o la un an, la doi, la trei.

La o lună, la două, la trei.

L-oi lua de mâna dreaptă şi l-oi duce de mâna dreaptă

Afirmaţia de mai sus, însă, are un evident caracter exclusivist, întrucât nu se poate generaliza ideea că descântecele ar avea numai o provenienţă cărturărească, întrucât se ştie că la baza genezei descântecelor stă o străveche mentalitate populară, fiind grăitoare în acest sens practicile rituale arhaice, care însoţesc descântecele. Vrăjile au un caracter prin excelenţă laic, contravenind prescripţiilor religioase. În secolele trecute, chiar preoţii români erau, în bună parte (sau în cea mai mare parte), ţărani, cu puţină ştiinţă de carte. Prin practicarea descântecului, ei păstrau şi continuau tradiţia populară. În privinţa unor descântece (dar şi în privinţa unor colinde),

chiar şi în alcătuirea textelor, este evidentă viziunea populară, în organizarea compoziţională, cât şi în folosirea arsenalului imagistic.

Se poate considera că şi geneza descântecului *numărătoarea mare* are rădăcini cărturăreşti. În timp, însă, această specie a devenit o creaţie populară prin excelenţă. S-a putut constata şi din variantele descoperite în zona Făgetului că în acest descântec este narată căutarea Fiului Sfânt de către Maica Sfântă Maria Mare. Prin urmare, se poate spune că avem aici o legendă religioasă, impregnată cu numeroase elemente laice, pe care le vom evidenţia pe parcurs.

Cum a arătat Simion Florea Marian, în culegerea *Legendele Maicii Domnului*, acest motiv a fost larg răspândit în tot arealul românesc. După Bogdan Petriceicu Haşdeu, obârşia ciclului de legende religioase axate pe acest motiv ar fi într-unul dintre apocrifele cele mai răspândite şi mai căutate de poporul român şi anume *Visul Maicii Domnului*, al cărui

La măşi întinsă.

La făclii aprinsă.

La pahare pline şi la viaţă lungă; fără cine-o şti-o şi n-o povesti-o la un an, la doi, la trei.

La o lună, la două, la trei.

L-oi lua de mâna stângă şi l-oi duce pe cale strâmbă.

La măşi strânsă.

La făclii strânsă.

La pahare goale.

La viaţă veşnică” 27.

Această legendă a avut o răspândire pe tot cuprinsul ţării, dar importante sunt funcţiile şi valoarea artistică, acestea relevându-i caracterul de creaţie laică, adică de produs valoros al puterii de inventivitate şi imaginaţie a poporului român, aşa cum arată şi Simion Florea Marian: „Poporul român din Maramureş spune că păcurarul care

va zice această poveste în toată seara şi dimineaţa de când se mârlesc oile şi până fată, între mieluşei va avea unul năzdrăvan, care umblă tot în fruntea oilor (...). Asemenea va avea şi acea muiere fiu năzdrăvan care va zice povestea aceasta cu toată inima, ca să fie primită", iar în altă parte notează că „Feciorul ce o va zice de două ori pe zi, între Crăciun şi Anul Nou, va visa pe cea care o doreşte să o ia de nevastă" 28.

Informaţiile respective oferă deschideri noi de interpretare. În credinţa şi practica privind dobândirea mielului năzdrăvan există motivul unei legende mitice străvechi, care s-a păstrat numai în legătură cu funcţia rituală a povestitorului. O asemenea credinţă a fost notată şi de Ovidiu Bârlea, care arată că o astfel de legendă este „atestată numai în Ţinutul Domelor şi vag în Maramureş". Folcloristul Bârlea înregistrează o informaţie din Dorna Cândreni, în care se arată că dacă ciobanul va spune în fiecare seară o poveste diferită, din ziua în care sunt daţi berbecii la oi şi până când în turmă va fi fătat primul miel, „atunci o face oaia un miel năzdrăvan – spun bătrânii – să poată şti tăt se-ai să păţ" 29. În *Introducerea* la antologia alcătuită de Ovidiu Bârlea se subliniază că o asemenea credinţă se pare că ar fi specific românească, întrucât, până în prezent, nu a mai fost consemnată la alte popoare.

Informaţia citată din Simion Florea Marian privitoare la eficienţa permanenţei repetate, adică a demersului rituainarativ, aminteşte evident de descântecele de „scrisă", încheiate cu formula de tip poruncă adresată forţei supranaturale, pentru a-l obliga pe „predestinatul" partener de viaţă: „Să vie, în vis să-l visez / Aievea să-l văz" 30.

Prin credinţele legate de rostul spunerii (narării, povestirii) mai departe a legendei Maicii Precista, prin care se relevă funcţia nemijlocită a performanţei, de fapt caracterul de rit oral al acestui text este explicat în formula finală: „Că toţi câţi or şti / Şi s-or trudi / De-a

învăţa / Povestea asta /… / Cu daruri i-a dărui / Cu bine i-a răsplăti, / De multe rele i-o scuti”. În numeroase variante „răsplata constă în câştigarea împărăţiei raiului”, aşa cum arată şi finalul variantelor descoperite în zona Făgetului:

„Cine va şti Şi va povesti la vreun an.
La o lună.
La vreo zi bună.
Io de mână l-oi lua, în grădina cu flori L-oi băga.
La făclii aprinse.
La mese întinse” 31.

Prin aceasta, *Numărătoarea mare*, ca descântec şi incantaţie, îşi sporeşte conotaţiile, eficienţa sa manifestându-se nu numai pentru persoana muribundă, ci şi pentru cea care îl „zice”, dar şi pentru creştinarea lumii:

„De când eu am chinuit.
Sângele m-o podidit.
Vin pe lume s-o prăsât Şis-o creştinat lumea!
Sudorile m-or trecut.
Grâu pe lume s-o prăsât Şi s-o creştinat lumea!” 32

pentru înmulţirea bunurilor materiale, prăsirea cerealelor şi animalelor pe pământ:

„De când eu am chinuit.
Multe am auzit:
Zbieret de miel.

Zbieret de viţel” 33, cât şi multă bucurie: „Cântece de fată mare, / Fluierul / De plugărel! / De când eu am chinuit, / Toate pe lume s-or prăsât!…” 34; dar şi pentru pregătirea creştinească pentru ultimul drum: „Şi ele flori culegeau, / Din ochi lăcrămau / Cununi împleteau. // Din cununi se făceau albine, / Albinele făceau ceară, / Să nu poată lumea să piară, / Fără lumină de ceară…” 35.

Este vorba despre o eficienţă de natură religioasă, în esenţă, dar care este reclamată prin mijloace laice independente de practicarea actului ceremonial religios,

astfel „recurgându-se la vrăjitorie”, după cum arată şi preotul bănăţean Melentie Sora.

Aşadar, se poate considera că, chiar dacă *Numărătoarea mare* a fost „compusă de preoţi”, în timp, acest descântec şi-a schimbat funcţia, opunându-se în bună parte ceremonialului religios, contracarându-l în momentul de cumpănă al vieţii omului, când acesta se află între viaţă şi moarte, sau, dacă se are în vedere impunerea reiterării performanţei, numai spre binele colpoltorului, atunci această creaţie ar îndeplini mai accentuat funcţia unei rugăciuni apocrife, în care este evidentă consternarea în faţa unei anumite divinităţi, ceea ce, iarăşi, este neconformă cu normele cultice. Profesorul clujean Ion Cuceu, referindu-se la „credinţe privind forţa magică a acestui text”, arată că: „Rareori a fost culeasă o variantă a acestui tip de legendă, fără să i se fi subliniat funcţionalitatea cultică” 36, subliniind, pe bună dreptate, că această naraţiune, considerată de Simion Florea Marian „legendă în versuri”, este „fără îndoială, de origine cultă”, dar, remarcă folcloristul clujean, „acest fapt nu mai are nicio importanţă, de vreme ce textului propriu-zis i s-au alăturat, în circulaţie, o seamă de credinţe populare” 37.

De altfel, aceste credinţe, izvorâte dintr-o străveche mentalitate populară, şi-au pus pecetea asupra funcţionalităţii textului, iar viziunea folclorică s-a răsfrânt precumpănitor asupra fondului de imagini artistice. În acest sens, a fost citat anterior portretul fiului de broască necălcat de o „roată-forforoată” („roatăporhoroară”, „roată-borboroată”), adică Toma Forforoma, care este de o rară plasticitate, realizat hiperbolic şi caricatural, cu mijloace specifice universului creator popular. Dar, în unele variante, cum este cea publicată de George Cătană, este prezent şi portretul Fiului Sfânt, asemănător portretului ciobanului mioritic. Maica Sfântă Maria Mare îi spune Sfântului Ion („Ion Sântion”) că fiul său este uşor de recunoscut, cum arată şi versurile:

„Că faţa şi obrazul lui E floarea crinului.
Gura lui
Mura câmpului;
Ochii şi sprâncenele lui Pana corbului;
Săbioara lui Tunetul de sară;
Puşculiţa lui Tunetul de vară” 38.

Un portret asemănător am întâlnit într-o variantă a baladei *Mioriţa*, din zona Făgetului, intitulată *Cea babă bătrână*, după primul vers, din care redăm prima parte:

„Cea babă bătrână cu cojoc de lână.
Din furcă torcând.
Din picior şchiopând.
Din ochi lăcrămând.
Mergea tot plângând.
Din gură-ntrebând Doi feciori oşteni.
Tineri moldoveni:
— N-aţi văzut pe-aici.
Dragii mei voinici.
D’un fecior oştean Tânăr moldovean?
— Ba, noi am văzut.
Dar n-am cunoscut.
— Lesne de-al cunoaşte:
Murguşorul lui – Pana corbului;
Frâuşorul lui – Para focului;
Şăuleana lui – Ţeasta zmeului;
Chinghişoara lui – Năpârcă-mpletită.
Sub foale-nvălită…” 39

elementele de portret fiind aici indirecte, cu transparente trimiteri la trăsăturile de caracter şi la însuşirile voiniceşti.

În lucrarea sa, *Legendele Maicii Domnului*, Simion Florea Marian susţine că „izvorul” baladei *Mioriţa* ar fi legenda despre „căutarea Domnului Iisus Hristos (…) în

combinaţiune cu unele colinde" 40. Dar, aşa după cum susţine Adrian Fochi, „cel de al patrulea episod – maica bătrână – nu ţine nici el de actul primordial de geneză al baladei. Episodul circulă (...) independent, în diverse forme care ating atât domeniul producţiilor profane, cât şi domeniul producţiilor folclorice cu caracter religios pe întreg teritoriul ţării noastre. Care este raportul dintre balada profană şi legenda religioasă, pe această temă este greu de stabilit. Cert este că episodul, aşa cum apare în Mioriţa, *vine d*in zona profană, nu din cea religioasă" 41. De-a lungul vremii, schimbarea funcţiei interne a legendei a dus implicit la modificări în structura artistică a acestei creaţii, mai ales prin contaminare cu procedeele stilistice folosite în descântec:

„Se luară şi plecară Pe cale, pe cărare.
Se-ntâlniră cu Sfânta Vineri în cale
Şi aflară o albină.
Din albină se făcu voştină.
Din voştină se făcu ceară.
Din ceară o lumânare" 42, secvenţă, după cum se observă, asemănătoare cu finalul unei variante din zona etnofolclorică a Făgetului, sau:

„S-a înălţat sus Un nour mare.
Din nourul mare S-a făcut un om mare.
Cu o secure mare.
Şi din omul mare S-a făcut o pădure mare.
Cu un lemn mare.
S-a tăiat o aşchie mare şi s-a făcut o biserică mare" 43.

Această metamorfozare, într-o monodimensionare a colosalului, se desfăşoară sub zodia efectului absurdului, ca mijloc de manifestare a bolii sau a morţii. Acelaşi procedeu poate fi descoperit şi în alte tipuri de descântece, dar referitor la culori sau metale (roşu, roşie, galbenă,

vânătă, neagră, „nouăzeci şi nouă de culori”, de fier) după cum rezultă din exemplele următoare de descântece „de orbalţ”:

„Fu un om mare Roşu de fier.
Cu o secure mare Roşie de fier;
Se duse într-o pădure mare Roşie de fier.
Să taie un lemn mare Roşu de fier;
Şi făcu doi boi mari Roşii de fier.
Şi patru resteie mari Roşii de fier;
Şi se duse într-o holdă lungă Roşie de fier.
Şi trase două brazde lungi Roşii de fier…” 44.

„Mă dusei pe drum roşu, în pădurea roşie;
Strânsei lemne roşii.
Cu răpelţ roşu Făcui foc roşu;
Pusăi oală roşie.
Apă roşie;
Făcui mâncare roşie, Masă roşie.
Scamne roşii.
Blid roşu.
Linguri roşii…” 45

„Plecai pe cale.
Pe cărare.
Mă-ntâlnii c-un om roşu în cale;
Cu boii roşii.
Cu plug roşu.
Şi iar plecai pe cale.
Pe cărare.
Mă-ntâlnii c-o pasăre Galbenă-n cale. […]
Şi iar plecai pe cale.
Pe cărare.
Mă-ntâlnii c-o pasăre Vânătă-n cale. […]
Şi iar plecai pe cale.
Pe cărare.

Mă-ntâlnii c-o pasăre Roşie-n cale…” 46

„Plecă un om roşu.

Cu caii roşii.

Cu carul roşu.

Cu plug roşu.

Să facă arătură roşie.

Să semene grâu roşu. Grâu roşu semănă, Pasăre roşie-l mâncă…” 47

„Fugi.

Bubă vânătă.

Bubă neagră.

Bubă galbenă Bubă roşie.

Bubă albă.

Bubă în

Nouăzeci şi nouă De culori” …48

Luând în considerare multitudinea de metamorfozări, de diversitate coloristică şi metonimică, de la hiperbolic la caricatural, devine explicabil faptul că un remarcabil filolog, precum Emil Petrovici, ţinând seama de funcţia, dar şi de structura acestei creaţii, a inclus-o în categoria descântecelor, în culegerea sa, *Folclor din Valea Almâjului*. Astfel, la capitolul *Practici magice, descântece*, cercetătorul menţionează că a încadrat aici şi *Numărătoarea Mare*, „deoarece este considerată tot ca un descântec. Se spune la căpătâiul muribunzilor” 49. Textul este precedat de următoarea informaţie de teren: „Când îi omu’ bolnav, ce duşi lângă el la pat, ce pun oră z enunchi, aprindz o lumânare de la praznic, ş-atunşi înşepi, dzâş „50; (urmează textul – n.n.). „Trebuie ca descântătoarea să aibă o săşiră-n mână ş-o lumină în ailaltă” 51.

În amintita lucrare, *Materialuri folcloristice*, **III**, de Grigore G. Tocilescu şi Christea N. Ţapu, ediţie îngrijită de Iordan Datcu, în noua clasificare a textelor apare o variantă a *Numărătoarei mari* în cadrul colindelor, care

este intitulată *Răstignirea lui Hristos*, iar în sumara notă informativă se precizează că textul „e cules de Chr. N. Ţapu de la dr. Vasile Glodariu din Luduşul Mare, Transilvania” 52. Finalul acestei colinde a fost reprodus greşit de către informatorul ardelean şi este următorul:

„Cine o auzi vestea mea.

Povestea mea

Şi de învăţat o va avea

La lună, la săptămână.

L-oi lua de mâna stângă şi l-oi băga pe părţi strâmte şi l-oi duce la mese răsturnate.

La pahare sparte.

Unde-s broaştele

Cât vacile.

Şerchii cât sulurile de car de mari şi acolo va locui de veac;

Şi apoi, iar cine va vrea să înveţe povestea mea şi va vrea să înveţe la lună, la săptămână, îl voi lua de mâna dreaptă şi-l voi duce la părţi drepte.

La mese încărcate cu pahare pline.

Unde va petrece în veci. Amin”.

În mod normal, în prima parte a acestui text ar fi trebuit să fie vorba despre pedepsirea celui care nu ar vrea să înveţe şi să ducă mai departe (să colporteze) mesajul respectiv. Aşa se încheie toate celelalte variante ale textului.

Textul din colecţia *Materialuri folclorice* ar putea avea funcţia de colindă religioasă, însă se impune atenţie asupra viziunii laice, populare despre lume, precum în secvenţele care preced finalul, când Iisus s-a lăsat răstignit, întrucât până la supremul său sacrificiu, „Nu era zuer de fluier, / Nici chers de fată mare, / Nici nu căuta maica de pruncul ei, / Nici vaca de viţelul ei”. Anormalitatea acestor stări a fost îndreptată prin

sacrificiu, prin acceptarea răstignirii, astfel întorcându-se în lume cântecul şi grija faţă de oameni, adică frumuseţea vieţii şi valorile sale etice, prin alungarea răului, prin înlocuirea sa cu binele, cu însănătoşirea, funcţii apotropaice specifice incantaţiilor de descântec, a riturilor de însănătoşire.

În clasificarea pe care o face, cercetătoarea Monica Brătulescu înserează textele de colindă de acest gen în grupa celor *biblice şi apocrife* şi deosebeşte două tipuri: *Iisus căutat de Maica* Domnului53 şi *Maica Domnului, tâmplarul şi* fierarulă4. Pentru primul tip, cercetătoarea face numeroase trimiteri, colinda respectivă dovedindu-se că are o răspândire largă pe întreg cuprinsul ţării. Pentru al doilea tip, însă, a dat numai un singur izvor bibliografic din culegerea *Murăş, Murâş, apă lină*... Lite*ratură popu*lară *din Regiunea Mure*şului *de sus, Ed*itura „Astra", despărţământul Reghin, 1936, alcătuită de dr. Eugen Nicoară şi Vasile Netea.

Redăm în continuare varianta celor doi cercetători ardeleni (reghineni), care au încadrat-o în cap. V al culegerii, prefaţate de scriitorul Ion Agârbiceanu, intitulat *Colinde şi cântări religioase*, la p. 169 – 171:

„Cruce-n cer, cruce-n pământ refr.: *Altar de mărgăritar*

Umblă maica precista.

Pe-un deal ascuţit.

Ca o dungă de cuţit.

Tot plângând şi tânguind.

Că fiul nu şi-a găsit.

S-a-ntâlnit c-un meşter de lemn, Meşterul din grai grăie:

— Ce plângi maică precista?

— Da cum n-oi plânge.

Că de nouă zâle, nouă nopţi.

Eu tot plâng şi citesc Pe toţi îi adeveresc.
Pe-al meu fiu nu îl găsesc.
Meşterul din grai grăie:
— Eu i-am făcut cuiele.
De ce-o zis să le fac mici.
De-aia le-am făcut mai mari.
— Să lucri cu anul.
Ş-apoi să capeţi banul.
Iar de-acolo s-o luat Pe-un deal ascuţit
Ca o dungă de cuţit.
Tot plângând şi tânguind că fiul nu şi-a găsit.
Ş-a-ntâlnit un meşter de fier.
Meşterul din grai grăie:
— La Ierusalim l-am aflat.
Răstignit pe cruce de brad.
Eu i-am făcut cuiele.
De ce-a zis să le fac mai mari.
De-aia le-am făcut mai mici.
Maica din grai grăie:
— Fiule, să dai odată cu ciocanu, şi-ndată să apuci banul.
Iar de-acolo maica s-o luat Pe-un deal ascuţit la o dungă de cuţit.
La Ierusalim o sosit.
Cu fiul s-o întâlnit.
Şi din grai aş o grăit:
— Tomioace, Tomioace.
Treci tu prin busuioace.
Şi vin la măicuţa-ncoace.
De când cu chin m-ai lăsat.
Mult am plâns şi suspinat.
Până ce eu te-am aflat”.
Autoarea lucrării consacrate colindei româneşti

menţionează că tipul „Iisus căutat de Maica Domnului” este „colind de babă bătrână” – în culegerea lui Nicolae Păsculescu, *Literatura populară românească* (1910, p. 61 – 62) – „de văduvă”, iar în G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române* (1885, p. 91 – 93) – „colindul lui Dumnezeu” şi că are loc performarea „la terminarea colinzilor de drum spre gazdă” 55. Se constată, aşadar, funcţii diferite ale acestei colinde, fapt într-un fel explicabil, prin ideea că textul nu are o mare vechime în repertoriul practicii colindatului, după cum consideră cercetătorul timişorean Aurel Turcuş. Tot el susţine că acestei împrejurări i se datorează şi lipsa refrenului, marca specifică structurii compoziţionale a colindei, mai puţin în varianta cercetătorilor mureşeni, amintiţi mai sus.

Pentru completarea şi exemplificarea ideilor anterioare, redăm integral o colindă din zona Făgetului, intitulată *Pe-o rază de soare*:

„Maica Domnului, refr.: *l-ai*, *Domnului Doamne* Maica Domnului Mergea, cât mergea Pe-o cale nainte.

Pe-o rază de soare.
Că-i mai umblătoare.
Când mi se uita, Vedea, ce vedea? Ceată de feciori.
Juni colindători, Umblând.
Colindând Şân susu şân josu. Maica Domnului.
Ea din grai grăia:
— Ceată de feciori, Juni colindători.
N-aţi văzut fiul meu? Ceata de feciori.
Juni colindători.
Ei din grai grăiau:
— Maica Domnului, De l-om fi văzut.
Nu l-am cunoscut. Maica Domnului.
Ea din grai grăia:
— Lesne a-l cunoaşte, Căci căluţul lui Roşu-nvărăgat
De piciorul stâng.

Iar de cel girept Negru-i pintenog.
Şi şăuţa lui.
Gura leului;
Şi frâuţul lui, Şarpe-ntârliţat.
De guri încleştat.
De cozi înnodat;
Şi zbiciuţu lui, Năpârcă-mpletită;
Şi puşchiţa lui, Tunetul de sară.
De cu primăvară;
Şi hainele lui.
Poala ceriului; Săbioara lui.
Săgeată
Tăiată
De mâna gireaptă. Ceata de feciori.
Juni colindători.
Ei din grai grăiau:
— Maica Domnului, Dacă-i lucru-aşa.
Noi că l-am văzut.
Sus, la răsărit.
La masă scriind.
Prin sânge-notând.
Pentru noi rugând.
Cam pe sănătate.
Pe-o lungă viaţă.
Şi te veseleşte.
Maica Domnului.
Că ţ-o închinăm în dalba-i sănătate!” 56

În încheierea acestui studiu, amintim faptul remarcabil că legendele Maicii Domnului s-au bucurat şi de atenţia lui Mozer Gaster, în perioada sa londoneză, când, pe lângă o intensă activitate de cercetare, el a adus şi numeroase servicii României, organizând în Anglia expoziţii de artă populară, ţinând conferinţe privind

folclorul românesc, tipărind, concomitent, o seamă de articole despre aceste domenii ale culturii noastre. Un exemplu grăitor este amplul articol *Roumanian Popular Légendes of The Lady Mary*, publicat în „Folklore” (în anul 1923, p. 45 – 85), în care Mozer Gaster, preluând creaţii din culegerea lui Simion Florea Marian, le însoţeşte de valoroase comentarii şi multe trimiteri la basmele clasificate de Lazăr Şăineanu57.

Atitudinea despre care am vorbit în rândurile anterioare (de acceptare liniştită a morţii) apare, însă, numai după ce mijloacele „clasice” (înţelegând prin aceasta atât apelul la „tradiţional”, cât şi la „modern”) au eşuat. Care ar fi acestea? Un prim apel se face la medic, iar apoi la „medicina tradiţională”, la aşa-zisele „leacuri băbeşti”: „Bolnăvindu-se şi căzând cineva la pat, astfel că e temere să nu moară, neamurile sale mai de aproape rar când îşi iau refugiul la vreun medic, ci ele de regulă caută singure să-l vindece prin diferite mijloace şi leacuri de casă” 58, aşa cum afirmă Simion Florea Marian.

Dacă nici acest remediu nu dă rezultate, atunci se face apel la „descântătoare”, care fac parte, în fond, din aceeaşi familie cu vrăjitoarele, şamanii, vracii etc.

Legătura acestora cu Lumea de Dincolo şi cu moartea, în general, este cu mult mai strânsă decât ar putea părea la prima vedere.

Şamanismul uneşte la un loc medicina, magia şi misticismul. Ansamblul de practici comune diferitelor popoare, care trăiesc în regiunile arctice, americane şi asiatice se bazează pe noţiunea de spirit al stăpânilor naturii şi pe personalitatea unor fiinţe *superioare*, capabile să stabilească o comunicare reală între oameni şi lumea spiritelor, şi care sunt şamanii. Se pare că termenul provine de la sanscritul *sramana*, *om inspirat de spirite*.

Astfel, *şamanismul* ne apare ca fiind unul din marile sisteme de credinţe, ce permite să se prevadă şi să se

rezolve necazurile cotidiene, precum şi pe cele mai grave – boala şi moartea – prin activarea unei legături cu lumea supranaturală. În consecinţă, şamanul (vraciul, vrăjitorul, descântătorul) are diferite funcţii, variind după perioadele culturale. El poate să-şi îndeplinească totalitatea funcţiilor sau să nu aibă decât un rol restrâns, fără să asigure cutare sau cutare funcţie. Câmpul său de acţiune este deci extensibil.

Definiţia cea mai largă ar consta în a-l prezenta ca un intermediar între om şi lumea invizibilă, la care intervine pentru a obţine vânatul în cadrul civilizaţiilor bazate pe vânătoare (cum era cazul la mongoli), sau ploaia pentru fecundarea pământului. De asemenea, şi aici stă una dintre forţele sale cele mai importante, el comunică, în viziune tradiţională, cu spiritele animalelor. El coordonează, deopotrivă, relaţiile dintre vii şi morţi, deoarece comunică cu strămoşii.

Şamanul intervine, prin intermediul divinităţii, în cursul cotidian al acţiunilor oamenilor care îl consultă, atât pentru a afla în ce zi se cuvine să plece la vânătoare, cât şi pentru a institui puterea sau decăderea unui şef.

Şi, ceea ce este cel mai important lucru, în ceea ce priveşte economia lucrării noastre, şamanul este vindecător, descântător, deţinând o cunoaştere a plantelor şi a efectelor lor taumaturgice.

În toate cazurile prezentate mai sus, i se cere şamanului să administreze relaţiile cu spiritele, pentru a obţine efecte imediate şi materiale. Este vorba deci de o căutare foarte pragmatică, dar şi de o căutare spirituală, pentru că şamanul intervine ca să rezolve conflictele, să răspundă la întrebările rămase fără răspuns, să potolească suferinţele morale şi fizice. El cumulează două tipuri de cereri: obţinerea mântuirii şi a vindecării, acoperind astfel două registre disociate în alte culturi – de exemplu, în cazul creştinismului, unul fiind de resortul preotului,

celălalt de resortul medicului.

Această comunicare dintre lumea obişnuită şi o „altfel” de lume se sprijină pe o credinţă fundamentală: o „astfel” de lume e multiplă, populată de mai multe puteri, de spirite. Acolo unde alte religii o văd redusă la o divinitate unică, cu care omul stabileşte o comunicare personală, societăţile şamanice au nevoie să recurgă la un intermediar.

Chiar dacă şamanismul este o gestionare a raporturilor cu o lume populată cu spirite şi cu o doctrină, şamanul are totuşi un statut care îi conferă un loc eminamente important în grupul social în care îşi exercită funcţiile.

Tradiţia românească nu face excepţie şi, atunci când doctorul şi leacurile se dovedesc a fi neputincioase în faţa morţii, care se apropie implacabil, se face apel la descântec: „Dacă mijloacele şi leacurile întrebuinţate de dânsele nu ajută nimic, dacă văd că celui bolnav i s-a apropiat oarecum sfârşitul său, cum se mai spune, *is-a curmat firul vieţii*, dacă zace trainic, şi din ce în ce prinde a-i fi tot mai rău, atunci îşi iau refugiul la diferite descântece şi *desfăcături*, cugetând că poate bolnavul a călcat în vreo urmă rea, sau a fost de cineva pocit, sau altceva i s-a întâmplat, şi din cauza aceea s-a bolnăvit.

Cel mai uzitat descântec la o astfel de întâmplare este cel de *pocitură*:

O purces N.
Pe cale Pe cărare.
Grasă
Şi frumoasă.
Rumenă şi sănătoasă.
Dar când o fost la mijloc de cale şi cărare O-ntal nit-o Pocitura cu pocituroiul.
Rana
Cu rănoiul.

Diochioaia cu diochioiul şi cum o-ntal nit-o De pământ o trântit-o.
Faţa i-o îngălbinit.
Ochii i-o păinginit.
Trupul i-o dumnicat.
Carnea i-o mâncat.
Sănătatea i-o luat.
Ceas de moarte i-o dat;
Oasele i-o zdrobit.
Sângele i-o băut.
Bună de nemică o-a făcut.
N-o prins a se mişela
Şi-a se văiera
Cu glas mare până-n ceri.
Cu lacrimi până-n pământ.
Nime n-o auzit-o.
Nime n-o văzut-o.
Numai Maica Domnului Din poarta ceriului;
Numai ea a auzit-o.
Numai ea a văzut-o.
Şi la N. s-o scoborât şi din gură i-o vorbit:
— N. ce te mişelezi.
Ce te văierezi.
Cu glas mare până-n ceri.
Cu lacrimi până-n pământ?
(…)
— Taci N., nu te mişela.
Nu te văiera
Cu glas mare până-n cer.
Cu lacrimi până-n pământ!
Că pocitura cu pocituroiul.
Rana
Cu rănoiul.

Diochioaia.
Cu diochioiul.
Au să meargă, în Marea Neagră.
C-acolo-s doi peşti cu solzii de aur.
Pe-aceia că i-or găsi.
De pământ că i-or trânti.
Faţa li-or îngălbeni.
Ochii li-or păienjeni.
Trupul li-or duminica.
Carnea li-or mânca.
Sănătatea li-or lua.
Ceas de moarte că li-or da.
Tu te-ai însănătoşa;
Oasele li-or zdrobi.
Sângele li-or sorbi.
Şi ţie nemică nu ţi-a fi!

Rostind descântătoarea cuvintele acestea de trei ori după olaltă, unge trupul celui bolnav cu usturoi pisat sau şi cu o altă unsoare" 59.

Asemenea descântec de apă mare sau *Numărătoarea mare* am descoperit şi în zona Făgetului. Descântătoarea se deplasa la casa muribundului şi lua în mână o bucată de tămâie pe care o frământa între degete, sub un prosop, să nu se vadă. Fiind aşezată în dreptul capului celui descântat, zice *Tatăl nostru* înainte, îşi face cruce, apoi spune acest text ritual:

Doamne-ajută şi mie.
Şi la bolnavu ăla.
Care-i bolnav!
Dacă-i de viaţă.
Să fie rămâne-a Tale.
Şi dacă moare.
Să se moaie Tâmânea ca cârpa.

Să ştim că moare!
Zici Tatăl nostru şi apoi zici:
Doamne, tu ajută.
O fost
On om mare Şâo avut o săcure mare Şâo tăiat Un lemn mare.
Şâo făcut o mănăstire mare.
Cu nouă uşi.
Nouă altare.
Nouă zugrăvele De soare.
Şân ea Cine şedea?
Şedea
Maica Domnului, în zugrăveala A mare şedea
Maica Domnului A Mare
Şân zugrăveala A mică.
Şedea
Maica Domnului Mică.
Şedea
Sfântă Maria Mică.
Şi Maica Domnului. Se lua
Pe nişte dealuri Ascuţite la tăişele De cuţite.
Tot plângând Şi suspinând.
Grele lacrămi Vărsând Şi căutând Pe Fiul Sfânt.
Şi să-ntâlni C-un maistor De lemn în cale:
— Bună ziua.
Maistor de lemn!
— Mulţămim.
Maica Sfântă a noastră!
— De ce plângi.
De ce te tânguieşti?
— Cum să nu plâng.
Să nu mă tânguiesc, Că de când
Am pornit.

Toţi fiii de maică l-am găsit Şi i-am cetit Şi i-am odresat.

Da’ pe-al meu Fiu Sfânt Nu-I mai găsesc Pe pământ.

Nu cumva l-ai văzut?

— De văzut.

Nu l-am văzut, D-auzit.

Am auzit Că L-or prins Cânii de jâdovi Şi L-or pirolat Pe cruce de brad.

Şâo zis către mine să-i fac crucea Mai mică.

Da’ io, Maică, l-am făcut-o Mai mare.

— O, maistor de lemn, Afurisit să fii

Şi de mine Şi de Fiul Sfânt!

Mult să ciopleşti Da puţin S-agoniseşti!

Şi se luă

Maica Domnului Pe nişte dealuri Ascuţite la tăişele la cuţite.

Tot plângând Şi suspinând.

Grele lacrămi Vărsând Şi căutând Pe Fiul Sfânt.

Se-ntâlni C-un maistor De fier în cale:

— Bună ziua, maistor de fier!

— Mulţămim.

Maica Sfântă a noastră!

De ce plângi.

De ce te tânguieşti?

— Da’ cum să nu plâng Şi să nu mă tânguiesc.

Că de când

Am pornit Toţi fiii de maică l-am găsit Şi i i-am cetit Şi i-am odresat.

Da’ pe-a meu Fiu Sfânt Nu-I mai găsesc Pe pământ.

Nu cumva L-ai văzut?

— Maică Sfântă.

De văzut.

Nu l-am văzut.

D-auzit.

Am auzit Că L-or prins Câniі de jâdovi Şi L-or pirolat Pe cruce de brad.

Şâor zis Cătră mine să-i fac

Piroanele mai mari.

Da’ io, Maică.

I le-am făcut Mai mici…

— O, maistor de fier.

Alduit să fii

Şi de mine Şi de Fiul Sfânt.

Puţin să ciocăneşti.

Mult s-agoniseşti.

Şi s-o luat Maica Domnului Pe nişte dealuri Ascuţite la tăişele

La cuţite.

Tot plângând Şi suspinând.

Grele lacrămi Vărsând Şi căutând Pe Fiul Sfânt.

Se-ntâlni C-o roască-Broască-n cale:

— Bun întâlnit, Roască-broască!

— Mulţămim.

Maica Sfântă a noastră! De ce plângi.

De ce te necăjeşti?

— Da’ cum să nu plâng.

Să nu mă tânguiesc.

Că de când Am pornit.

Toţi fiii de maică l-am găsit Şi i-am cetit Şi i-am odresat.

Da’ pe-al meu Fiu Sfânt Nu-I mai găsesc Pe pământ.

Nu cumva L-ai văzut?

— Maică Sfântă.

De văzut.

Nu l-am văzut.

D-auzit.

Am auzit Că L-or prins Câniі de jâdovi Şi L-or pirolat Pe cruce de brad. Numai, Mamă.

Nu mai plânge.

Că şi io am avut Nouă copilei, Mititei-mititei.

La ochi Bolborosei.

La picioare Crescurei

Şâo venit Roata-Porhoroata Şi dintr-odată Mi i-o omorât.

— O, roască-broască, Alduită să fii

Şi de mine Şi de Fiul Sfânt!

Pe pământ Vei muri Şi te vei usca.

Nu te vei împuţi!

Şi izvoarele Unde vei fi tu.

Apa bună va fi.

Şi unde Nu vei fi tu Apa bună Nu va fi!

Mai spunem o dată Vorba ta.

C-ai încălzit Inima mea.

— O, Maică Sfântă, Nu mai plânge.

Că şi io-am avut Nouă copilei, Mititei-mititei.

La ochi Bolborosei.

La picioare Crescu rei.

Şâo venit Roata-Porhoroata Şi dintr-odată Mi i-o omorât.

— O, roască-broască, Alduită să fii

Şi de mine Şi de Fiul Sfânt!

Pe pământ Vei muri Şi nu

Te vei împuţi Şi te vei usca.

Şi unde

Vei fi tu.

Apa bună va fi.

Şi unde Nu vei fi tu.

Apa bună Nu va fi.

Şi o plecat Maica Domnului Pe nişte dealuri Ascuţite

la tăişele la cuţite.

Tot plângând Şi suspinând.

Grele lacrămi Vărsând Şi căutând Pe Fiul Sfânt.

S-o-ntâlnit

Note:

25 Bogdan Petriceicu-Hasdeu, *Cuvente den betrani*, vol. I, Bucureşti, 1989, p. 390

26 Simion Florea Marian, op. cit., p. 108

27 *Numărătoarea Mare*, variantă din Cenad, culeasă de Aurel Turcuş, în anul 1972, de la Perian Elena, 75 ani, nr. 707

2 e Simion Florea Marian, op. cit., p. 25

29 Ovidiu Bârlea, *Antologie de proză populară epică*, vol. I, Ed. pentru Literatură, Bucureşti, 1966, p. 16

30 Grigorie G. Tocilescu, Christea N. Ţapu, *Materialuri folcloristice*, Ed. Minerva, Bucureşti, 1981, p. 340

31 Ion Căliman, op. cit., p. 194

32 *Ibidem*, p. 202

33 *Ibidem*, p. 202

34 *Ibidem*, p. 202

35 *Ibidem*, p. 195

36 Ion Cuceu, *Asupra funcţiilor rituale ale povestitului*, în „Anuarul de Folclor”, Cluj-Napoca, 1980, p. 70

37 Ibidem

38 Aurel Turcuş, op. cit., p. 104

39 Ion Căliman, Cornel Veselău, *Poezii populare româneşti*. *Folclor din Banat*, Ed. Grai şi Suflet – Cultura Naţională, Bucureşti, 1996, p. 302 – 303

40 Simion Florea Marian, op. cit., p. 108

41 Adrian Fochi, Mioriţa. Tipologie, circulaţie, geneză, texte, Ed. Academiei R.P.R.

Cu Ion Sântion in cale.

— Bun întâlnit.
Ioane Sântioane!
— Mulţămim.
Maică Sfântă a noastră!
De ce plângi.
De ce te tânguieşti?
— Cum să nu plâng.
Să nu mă tânguiesc.
Că de când Am pornit.
Toţi fiii de maică l-am găsit Şi i-am cetit Şi i-am odresat.
Da' pe-al meu Fiu Sfânt Nu-I mai găsesc Pe pământ.
Bucureşti, 1964, p. 542
42 Melentie Şora, op. cit., p. 97
43 Ibidem
44 Ion Căliman, Cornel Veselău, *Poezii populare*... op. cit., *p*. 228
45 *Ibidem*, p. 228
46 *Ibidem*, p. 229
47 *Ibidem*, p. 230
48 *Ibidem*, p. 230
49 Emil Petrovici, *Folclor din Ţara Almăjului*, în „Anuarul Arhivei de Folclor", **III**, 1935, p. 36
5° *Ibidem*, p. 130
51 *Ibidem*, p. 131
52 Grigore G. Tocilescu, Christea N. Ţapu, op. cit., p. 18
53 Monica Brătulescu, *Colinda românească*, Ed. Minerva, Bucureşti, 1981, p. 300
54 *Ibidem*, p. 303
55 *Ibidem*, p. 402
56 Ion Căliman, Cornel Veselău, *Poezii populare*... op. cit., *p*. 41 – 43

5 7 l. Muşlea, *Dr. M. Gaster folclorist, în Cercetări etnografice şi de folclor*, vol. I, ediţie îngrijită, cu studiu introductiv, bibliografie, registrul corespondenţei de specialitate, indice de Ion Taloş, Ed. Minerva, Bucureşti, 1971, p. 208 – 209

58 Simion Florea Marian, *înmormântarea la români*, Ed. Grai şi Suflet – Cultura Naţională, Bucureşti, 1995, p. 9

59 *Ibidem*, p. 8 – 12

În Almanah Sintagme literare 2017 semnează:

POESIS: Adela Efrim, Adelina Constantin, Adrian Creţu, Adrian Grauenfels, Adrian Iona, Adrian Mihăescu, Adriana Chidu, Adriana Weimer, Alina Marieta Ion, Ana Maria Gâbu, Ana Pop Sârbu, Andrei Zanca, Angela Furtună, Angi Melania Cristea, Armina Flavia Adam, Camelia Ardelean, Carmen-Mana Mecu, Carmen Secere, Constantin Dehelean, Constantin Stancu, Cornelius Drăgan, Cristian-Paul Mozoru, Dan Dănilă, Dan Rotaru, Daniel Corbu, Daniela Voicu, Darie Lăzărescu, Dora de Mircea, Dumitru Velea, Elena Katamira, Elizabeta Boţan, Emil Iulian Sude, Florentina Borgovan, Gabriel Gherbăluţă, Gabriela Ana Bălan, Gabriela Creţan, Gela Enea, George Stănciulescu, Moria Simon, Ioan Matiuţ, Ioan Vintilă Fintiş, Ioana Burghel, Ionel Ciupureanu, Ionuţ la răgea, Irina Lucia Mihalca, Johan Klein, Lazăr Magu, Laura Cătălina Dragomir, Liuba Botezatu, Liviu Ioan Dragoş, Liviu Ioan Stoiciu, Liviu Măţăoanu, Liviu Ofileanu, Luca Cipolla, Luminiţa Amane, Macrina Lazăr, Maria Calleya, Mariana Cornea, Mihaela Aionesei, Mihaela Oancea, Mihaela Stanciu, Mihai Marian, Mioara Băluţă, Monica Rohan, Nicolai Tăicuţu, Octavian Mihalcea, Petre Crăciun, Petru M. Haş, Râul Bribete, Raúl Constantinescu, Raúl Sebastian Baz, Rodian Drăgoi, Romiţa Mălina Constantin, Savu Popa, Silvia Bitere, Silvia Goteanschii, Simona-Grazia Dima, Sorin Olariu, Sorina Eva Matei, Teo Cabel, Teo Laurean, Teodor Dume, Valentin Tufan, Valeriu

Marius Ciungan, Vali Orţan, Vasi le Dan, Victor Munteanu, Violeta Mihăeş, Viorica Răduţă, Viviana Milivoievici

PROZĂ: Alexandra Gheghi, Alexandru Ioan Despina, Anne Marie Bej în, Claudia Paitóle, Constantin Voinescu, Corina Victoria Sein, Dana Gheorghiu, Elizabeta Boţan, Florina Sanda Cojocaru, Gela Enea, Iulia Elize, Iulian Moreanu, Ladislau Daradici, Luminiţa Zaharia, Marinei Gâlcă, Nelu Stanciu, Nicolae Stan, Radu-llarion Munteanu, Raisa Boiangiu, Romiţa Mălina Constantin, Şerban Tomşa, Veronica Batiu, Virgil Matei

ATELIER CRITIC: Adrian Dinu Rachieru, A.G. Secară, Alexandru Cârţu, Constantin Stancu, Daniel Marian, Gheorghe Pârlea, Ionel Bota, José Antonio Olmedo López-Amor, Ladislau Daradici, Luminiţa Zaharia, Mihaela-Mariana Cazimirovici, Nicolae Boghian, Octavian Mihalcea, Petruş Andrei, Râul Constantinescu, Valeria Manta Tăicuţu, Virginia Chiriac

ESEU: Andrei Zanca, Ionel Bota, Liuţa Scarlat

INTERVIU: Ion Cristofor – Adela Rachi, Ionel Bota – Liviu Ioan Stoiciu, Lucian Vasilescu – un cristian, Marin Ifrim – Ana Maria Gâbu

UNIVERSALI A: Asilan Qyqalla, Carlo Pulèo Ventimiglia, Carmen Camacho, César Curiei, Daniel Montoly, David Baza Galán, Elizabeth Carolina Muñoz Flores, Francesca Lavinia Ferrari, Gani S. Pllana, Giovanna Frene, Gregorio Muelas Bermúdez, Heberto de Sysmo, José Sarria, Paolo Maria Rocco, Piergiorgio Viti, Sofia Rodríguez García, Vahbi Miftari

LA CURŢILE DORULUI: Ion Căliman

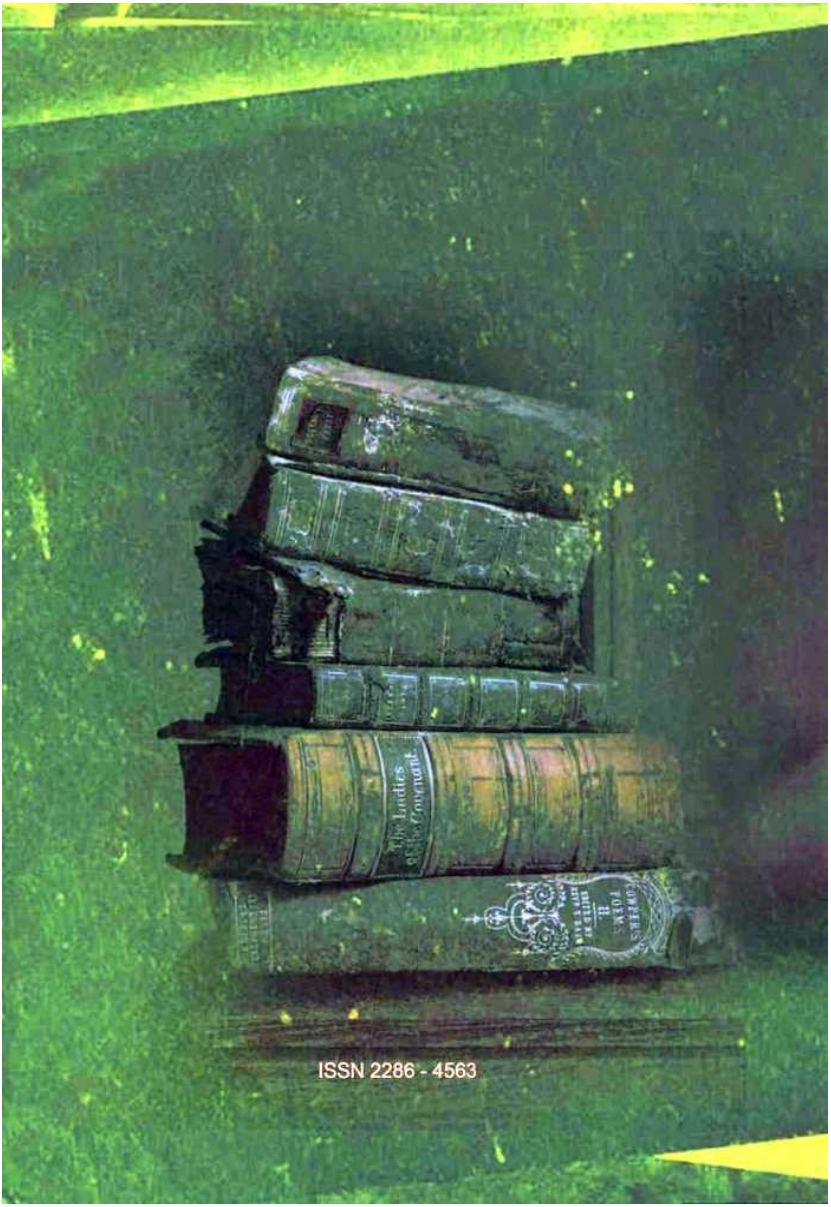

ISSN 2286 - 4563